

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI**

**EKONOMİK COĞRAFYA BAĞLAMINDA
GAZİANTEP İLİNDE ENDÜSTRİYEL
KÜMELENME ANALİZİ**

Ömer ŞEN

DOKTORA TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
ARALIK - 2016**

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI**

**EKONOMİK COĞRAFYA
BAĞLAMINDA GAZİANTEP İLİNDE
ENDÜSTRİYEL KÜMELENME ANALİZİ**

DANIŞMAN: Doç. Dr. Ersin Kaya SANDAL

Ömer ŞEN

DOKTORA TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
ARALIK - 2016**

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI

ÖZET

DOKTORA TEZİ

**EKONOMİK COĞRAFYA BAĞLAMINDA GAZİANTEP
İLİNDE ENDÜSTRİYEL KÜMELENME ANALİZİ**

Ömer ŞEN

Danışman : Doç. Dr. Ersin Kaya SANDAL

Yıl : 2016, Sayfa: 286+10

Jüri : Doç. Dr. Ersin Kaya SANDAL (Başkan)
: Prof. Dr. Mehmet TIRAŞ (Üye)
: Prof. Dr. Necmettin ELMASTAŞ (Üye)
: Doç. Dr. Sedat BENEK (Üye)
: Yrd. Doç. Dr. Cengiz ŞAVKILI (Üye)

ÖZET

Kümelenme kavramı son yıllarda birçok farklı aktör tarafından altı daha da kalın çizgilerle vurgulanan önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Coğrafyacılar, iktisatçılar, işletmeciler, şehir bölge plancıları v.s konuya kendi bakış açılarıyla eğilmektedirler. Ülkemizde endüstriyel kümelenme konusuna ekonomik coğrafya çerçevesinde yapılan çalışmalar ise oldukça sınırlıdır. Bu çalışma ile iki temel amacın gerçekleşmesi hedeflenmektedir. Birincisi, kümelenme kavramının ekonomik coğrafya zemininde değerlendirilmesi, ikincisi ise yine aynı zeminden hareketle örnek alan çalışması bağlamında Türkiye ekonomisinde önemli bir pozisyona sahip olan Gaziantep ilinin endüstriyel kümelenme analizinin yapılarak sonuçlarının değerlendirilmesidir. Yapılan bu çalışmanın, başta ekonomik coğrafya çalışanlar olmak üzere kümelenme üzerine çalışan tüm paydaşlara ve ilgili literatüre katkı yapması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, Ekonomik Coğrafya, Gaziantep, Kümelenme, Endüstriyel Kümelenme, Üç Yıldız Analizi.

**DEPARTMENT OF GEOGRAPHY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM UNIVERSITY**

ABSTRACT

PhD THESIS

**INDUSTRIAL CLUSTER ANALYSIS IN THE CONTEXT
OF ECONOMIC GEOGRAPHY IN GAZİANTEP**

Ömer ŞEN

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Ersin Kaya SANDAL

Year : 2016, Pages: 286+10

Jury : Assoc. Prof. Dr. Ersin Kaya SANDAL (Chairperson)
: Prof. Dr. Mehmet TIRAŞ (Member)
: Prof. Dr. Necmettin ELMASTAŞ (Member)
: Assoc. Prof. Dr. Sedat BENEK (Member)
: Asst. Prof. Dr. Cengiz ŞAVKILI (Member)

ABSTRACT

The concept of clustering which has been even more emphasized by different factors, has been emerging more and more as a significant phenomenon in our economic lives. Geographers, economists, urban planners etc. Are tilting their own perspectives to the topic. The work on industrial clustering in our country, that has been done so far, in the framework of economic geography, has been done only to a certain extent. There are two goals that are set achieved, in the framework of this study. First, the ground assessing the economic geography of the cluster concept, the second is also having an important position in Turkey's economy in the context of the case study is to assess the movement of the same ground Gaziantep industrial clustering analysis of the results by province. In this study, especially economic geographers, study on clustering are expected to contribute to all stakeholders and relevant literature.

Keywords: Geography, Economic Geography, Gaziantep, Clustering, Industrial Clustering, Three Stars Analysis.

ÖNSÖZ

Belirli coğrafi mekânlarda, ekonomik faaliyetlerin dağılımının coğrafyanın temel prensipleri çerçevesinde incelenmesi, ekonomik coğrafyanın temel araştırma alanıdır. Bu temel prensipler hangi ekonomik faaliyet, nerede, niçin ve nasıl dağılım göstermektedir sorularını sebep-sonuç ilişkisi çerçevesinde açıklamaya çalışmaktadır. Küreselleşmenin getirdiği ekonomik yapıda görülen değişimler küresel ve yerel ekonomik coğrafi görünümü de değiştirmiş ve dönüştürmüştür. Bu değişim ve dönüşüm ekonomik coğrafya içerisinde eskiden beri süregelen bazı araştırma alanlarını ön plana alarak yeni yaklaşımlarla ele almıştır. Kümelenme kavramı da bu çerçevede ele alınmaktadır.

Endüstriyel kümelenmenin tarihsel kökleri XII. yy' ın sonlarında Anadolu Selçuklu Devleti' nde kurulan Ahilik Teşkilatına kadar gitmektedir. Mekânsal olarak birbirine yakın firmaların birtakım avantajlar sağladığı fikri ise ilk kez Alfred Marshall tarafından dillendirilmiştir. Marshall' ın XIX. yy. sonlarında İngiltere' de Lancashire, Sheffield, Güney Galler gibi sanayi alanlarında gerçekleştirdiği çalışmalarından elde ettiği sonuçlar kümelenme kavramının gelişmesinde büyük katkılar sağlamıştır. Endüstriyel Kümelenme çalışmalarına katkı sağlayan diğer bilim adamları Johann von Thünen (1826), Richard Cantillon (1755), Wilhalm Launhart (1882), Alfred Weber (1909), Alfred Marshall (1890) ve Michael Porter (1980, 1985, 1990)' dır.

Bu tez çalışması iki temel eksen üzerinden oturmaktadır. Birincisi ekonomik coğrafyanın temel ilgi alanlarından biri olan kümelenme kavramı üzerinden irdelenmektedir. Kümelenme kavramını genellikle iktisatçılar ele almışlar ve mekânı iktisadın bir parçası olarak değerlendirmişlerdir. Bu tez çalışmasında kümelenme kavramı ekonomik coğrafyanın kadim geleneğine dayalı olarak şekillenen coğrafya ilminin prensipleri çerçevesinde açıklanmaya çalışılacaktır ve mekân odaklı bir yaklaşım kullanılacaktır. İkincisi ise Gaziantep ilinde endüstriyel kümelenmenin durumu olarak ele alınmaktadır. Son yıllarda büyük bir sanayi atılımı gerçekleştiren, dikkat çekici ihracat performansı gösteren Gaziantep' in endüstriyel kümelenmesi sınırlı birtakım yönleriyle ele alınmıştır. Bu tez çalışmasında ise Gaziantep' teki kümelenmenin durumu ile ilgili bütün sektörler analiz edilerek, kümelenmeler derecelendirilip haritalanarak sektörel açıklamalar yapılarak bir gelecek senaryosu ortaya konulacaktır. Bu iki hususun tezi özgün hale getireceğini ve bundan sonraki çalışmalar için de bir yol haritası niteliğinde olacağı düşünülmektedir.

Doktora eğitimime başladığım günden bu yana her türlü desteği veren, tezin başından sonuna kadar yol gösteren kıymetli danışman hocam Doç. Dr Ersin Kaya SANDAL' a en içten saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Gerek ders gerekse de tez döneminde kıymetli yardımlarını esirgemeven KSÜ Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölüm Başkanı Prof. Dr Mehmet TIRAS hocama en kalbi duygularla teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca doktora eğitimim boyunca desteklerini gördüğüm bölüm hocalarım Doc. Dr. Emin TOROĞLU' na ve Yrd. Doc. Dr. Nadire KARADEMİR' e teşekkür ederim.

Her türlü zorluğa göğüs gererek bugünlere gelmemde en büyük pava sahip olan sevgili annem Esmâ SEN ve babam İsmail Hakkı SEN' e ayrıca tez sürecinde fedakârlıklarını esirgemeven esime ve çocuklarıma sevgilerimi sunarım.

Bu tez çalışmasının ekonomik coğrafya, endüstriyel kümelenme ve Gaziantep konusunda çalışma yapan /yapacak olan tüm araştırmacılara yol göstermesini dilerim.

Ömer Sen
Aralık 2016, Gaziantep

İÇİNDEKİLER

I. ÖZET.....	I
II. ABSTRACT.....	II
III. ÖNSÖZ.....	III
IV. İÇİNDEKİLER.....	IV
V. KISALTMALAR LİSTESİ.....	VII
VI. TABLOLAR LİSTESİ.....	VIII
VII. ŞEKİLLER LİSTESİ	XV
XI. EKLER LİSTESİ	XXIII

1. GİRİŞ	1
1. 1. Amaç	1
1. 2. Konu ve Kapsam.....	1
1. 3. Konunun Önemi ve Özgün Değeri	1
1. 4. Önceki Çalışmalar.....	2
1. 5. Çalışma Alanının Genel Coğrafi Özellikleri	4

2. GAZİANTEP İLİNİN EKONOMİK COĞRAFYASININ GELİŞİMİ	10
2. 1. Gaziantep İlının Ekonomik Coğrafyasının Tarihsel Gelişimi	10
2. 2. Gaziantep İlinde Sanayinin Sektörel ve Mekansal Dağılımı	17
2. 3. GAP Bölgesi İçinde Gaziantep Sanayisinin Yeri ve Önemi.....	21

3. EKONOMİK COĞRAFYA’NIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ	22
3. 1. Ekonomik Coğrafya Nedir.....	22
3. 2. Ekonomik Coğrafyanın Tarihsel Gelişimi ve Dönüşümü.....	22
3. 3. Ekonomik Coğrafya ve Mekân	25
3. 4. Ekonomik Coğrafyada Kümelenmenin Teorik Mekânsal Altyapısı.....	25
3. 4. 1. Thünen Modeli.....	26
3. 4. 2. Christaller ve Merkezi Yerler Teorisi	27
3. 4. 3. Lösch ve Genel Denge Teorisi.....	30

3. 4. 4. Weber ve En Az Maliyet Teorisi	30
3. 4. 5. Walter Isard ve Bölge Bilimi	32
3. 5. Yeni Ekonomik Coğrafya (YEC) Yaklaşımı	32
3. 5. 1. Merkez -Çevre Modeli.....	35
3. 5. 2. Dış Ticareti Açıklamaya Dönük Model.....	35
3. 5. 3. Şehirsel Yerleşim ile İlgili Modeller	36
4. ENDÜSTRİYEL KÜMELENME	37
4. 1. Kümelenmenin Tanımı	37
4. 2. Kümelenmenin Tarihsel Gelişimi	39
4. 3. Kümelenme ve Coğrafi Yakınlık	42
4. 4. Küme Aktörleri	44
4. 5. Kümelerin Oluşum Aşamaları	44
4. 6. Küme Oluşturma Aşamaları	47
5. MATERYAL VE YÖNTEM.....	51
5. 1. Materyal	51
5. 2. Yöntem.....	53
6. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	58
6. 1. Bulgular	58
6. 1. 1. İki Kod Bazda Üç Yıldız Analizinin Bulguları	58
6. 1. 2. Dört Kod Bazda Üç Yıldız Analizinin Bulguları.....	61
6. 1. 3. Altı Kod Bazda Üç Yıldız Analizinin Bulguları.....	68
6. 1. 4. Aday Kümeler.....	97
6. 1. 4. a. İki Kod Bazda Aday Kümeler.....	97
6. 1. 4. b. Dört Kod Bazda Aday Kümeler.....	98
6. 1. 4. c. Altı Kod Bazda Aday Kümeler	100
6. 1. 5. Potansiyel Kümeler.....	107
6. 1. 5. a. İki Kod Bazda Potansiyel Kümeler.....	107
6. 1. 5. b. Dört Kod Bazda Potansiyel Kümeler.....	108

6. 1. 5. c. Altı Kod Bazda Potansiyel Kümeler	109
6. 1. 6. Olgun Kümeler	115
6. 1. 6. a. İki Kod Bazda Olgun Kümeler	115
6. 1. 6. b. Dört Kod Bazda Olgun Kümeler	116
6. 1. 6. c. Altı Kod Bazda Olgun Kümeler.....	117
6. 1. 7. Gaziantep İlinde Olgun Kümelerin Sektörel Değerlendirme Sonuçları .	120
6. 1. 7. a. İki Kod Bazda Gaziantep İlinde Olgun Küme Oluşturan Sektörlerin Değerlendirilmesi	122
6. 1. 7. b. Dört Kod Bazda Gaziantep İlinde Olgun Küme Oluşturan Sektörlerin Değerlendirilmesi	137
6. 1. 7. c. Altı Kod Bazda Gaziantep İlinde Olgun Küme Oluşturan Sektörlerin Değerlendirilmesi	185
6. 2. Tartışma	275
7. SONUÇ	276
KAYNAKÇA.....	276
ÖZGEÇMİŞ	
EKLER	

KISALTMALAR

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

BAP: Bilimsel Araştırma Projesi

BEBKA: Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı

BM -UNİDO: Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü

DİE: Devlet İstatistik Enstitüsü

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

ECO: European Cluster Observatory

EKA: Endüstriyel Kümelenme Analizi

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

GAP: Güneydoğu Anadolu Projesi

GTO: Gaziantep Ticaret Odası

HHI: Hirschman-Herfindahl Endeksi

İZKA: İzmir Kalkınma Ajansı

KOBİ: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler

KOSGEB: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme İdaresi Başkanlığı

KUZKA: Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı

OECD: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Ajansı

OFM: Ortadoğu Fuar Merkezi

OSB: Organize Sanayi Bölgesi

RİP: Resmi İstatistik Programı

STK: Sivil Toplum Kuruluşları

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

ÜYA: Üç Yıldız Analizi

YEC: Yeni Ekonomik Coğrafya

yy: Yüzyıl

TABLOLAR LİSTESİ

<u>Tablolar</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. 1. Gaziantep Yöresinin Arazi Kullanım Dağılımı	9
Tablo 2. 1. XVI. Yüzyıl Tahrir Defterlerine Göre Kentlerin Vergi Kalemlerinin Sektörel Açidan Dağılımı	11
Tablo 2. 2. 1927 Sanayi Sayımına Göre Gaziantep'te Sanayi Gruplarında İstihdam ve İşletme Sayıları	13
Tablo 2. 3. 1933 Yılı Gaziantep'ten Yapılan İhracat Kalemleri ve Miktarı	14
Tablo 2. 4. 1964 Sanayi Sayımına Göre Kentsel Sanayileşeme Düzeyi	15
Tablo 2. 5. Sanayi Sayımı Yıllarına Göre Gaziantep'in Kentsel Sanayileşeme Düzeyi	16
Tablo 2. 6. 2000-2015 Yılları Arası Gaziantep ve Türkiye'nin İhracat Performansındaki Gelişim	17
Tablo 3. 1. Yeni Ekonomik Coğrafya Modelinin Anahtar Varsayımları	34
Tablo 3. 2. Coğrafi Yoğunlaşmayı Etkileyen Kuvvetler	35
Tablo 4. 1. Endüstriyel Kümelenme Teşkilatlarının Tarihsel Süreçteki Gelişimi.....	40
Tablo 5. 1. Değişim Payı Yaklaşımı Bileşenleri.....	54
Tablo 5. 2. Gaziantep İli İçin İki Kod, Dört Kod ve Altı Kod Bazda Üç Yıldız Analizinde Kullanılan Eşik Değerler	57
Tablo 5. 3. Bazı Kümelenme Çalışmalarında Kullanılan Eşik Değerler	57
Tablo 6. 1. İki kod Bazda Gaziantep İlinde Büyüklük Parametresinde Eşik Değerin Üstünde Kalan Sektörler	58
Tablo 6. 2. İki kod Bazda Gaziantep İlinde Baskınlık / Başatlık (Dominance) Parametresinde Eşik Değerin Üstünde Kalan Sektörler	59
Tablo 6. 3. İki Kod Bazda Gaziantep İlinde Uzmanlaşma / İhtisaslaşma (Specialization) Parametresinde Eşik Değerin Üzerinde Kalan Sektörler	60
Tablo 6. 4. Dört Kod Bazda Gaziantep İlinde Büyüklük Parametresinde Eşik Değerin Üstünde Kalan Sektörler	62
Tablo 6. 5. Dört Kod Bazda Gaziantep İlinde Baskınlık / Başatlık (Dominance) Parametresinde Eşik Değerinin Üstünde Kalan Sektörler	64
Tablo 6. 6. Dört Kod Bazda Gaziantep İlinde Uzmanlaşma / İhtisaslaşma	

(Specialization) Parametresinde Eşik Değerlerin Üzerinde Kalan Sektörler	65
Tablo 6. 7. Altı kod Bazda Gaziantep İlinde Büyüklük Parametresinde Eşik Değerin Üstünde Kalan Sektörler	70
Tablo 6. 8. Altı kod Bazda Gaziantep İlinde Baskınlık / Başatlık (Dominance) Parametresinde Eşik Değerinin Üstünde Kalan Sektörler	79
Tablo 6. 9. Altı Kod Bazda Gaziantep İlinde Uzmanlaşma / İhtisaslaşma (Specialization) Parametresinde Eşik Değerlerin Üzerinde Kalan Sektörler	82
Tablo 6. 10. İki Kod Bazda Aday Kümeler ve Katsayıları.....	96
Tablo 6. 11. Dört Kod Bazda Aday Kümeler ve Katsayıları.....	97
Tablo 6. 12. Altı Kod Bazda Aday Kümeler ve Katsayıları	99
Tablo 6. 13. İki Kod Bazda Potansiyel Kümeler ve Katsayıları.....	105
Tablo 6. 14. Dört Kod Bazda Potansiyel Kümeler ve Katsayıları.....	106
Tablo 6. 15. Altı Kod Bazda Potansiyel Kümeler ve Katsayıları	108
Tablo 6. 16. İki Kod Bazda Olgun Kümeler ve Katsayıları	113
Tablo 6. 17. Dört Kod Bazda Olgun Kümeler ve Katsayıları.....	114
Tablo 6. 18. Altı Kod Bazda Olgun Kümeler ve Katsayıları.....	115
Tablo 6. 19. İki, Dört ve Altı Kod Bazda Gaziantep İlinde Olgun Kümeler	118
Tablo 6. 20. İllere Göre Türkiye’de Tekstil Ürünleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	120
Tablo 6. 21. İllere Göre Türkiye’de Deri ve İlgili Ürünlerin İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	123
Tablo 6. 22. İllere Göre Türkiye’de Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	126
Tablo 6. 23. İllere Göre Türkiye’de Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	129
Tablo 6. 24. İllere Göre Türkiye’de Elektrik, Gaz, Buhar ve Havalandırma Sistemi Üretim ve Dağıtım Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	132
Tablo 6. 25. İllere Göre Türkiye’de Sıvı ve Katı Yağ İmalatı Sektöründe	

Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	135
Tablo 6. 26. Sıvı ve Katı Yağ İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu.....	136
Tablo 6. 27. İllere Göre Türkiye’de Öğütülmüş Sebze ve Hububat Ürünleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	140
Tablo 6. 28. Öğütülmüş Sebze ve Hububat Ürünleri İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu.....	141
Tablo 6. 29. İllere Göre Türkiye’de Kakao, Çikolata ve Şekerleme İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	144
Tablo 6. 30. Kakao, Çikolata ve Şekerleme İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu.....	145
Tablo 6. 31. İllere Göre Türkiye’de Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Gıda Maddelerinin İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	148
Tablo 6. 32. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Gıda Maddelerinin İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu	149
Tablo 6. 33. İllere Göre Türkiye’de Tekstil Elyafının Hazırlanması ve Bükülmesi Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	152
Tablo 6. 34. Tekstil Elyafının Hazırlanması ve Bükülmesi Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu.....	153
Tablo 6. 35. İllere Göre Halı ve Kilim İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	157
Tablo 6. 36. Halı ve Kilim İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu.....	158
Tablo 6. 37. İllere Göre Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Tekstillerin İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	161
Tablo 6. 38. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Tekstillerin İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu.....	162
Tablo 6. 39. İllere Göre Ayakkabı, Bot, Terlik vb. İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları.....	165

Tablo 6. 40. Ayakkabı, Bot, Terlik vb. İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu.....	166
Tablo 6. 41. İllere Göre Plastik Tabaka, Levha, Tüp ve Profil İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	169
Tablo 6. 42. Plastik Tabaka, Levha, Tüp ve Profil İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu.....	170
Tablo 6. 43. İllere Göre Plastik Torba, Çanta, Poşet, Çuval, Kutu, Damacana, Şişe, Makara vb. Paketleme Malzemelerinin İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları.....	173
Tablo 6. 44. Plastik Torba, Çanta, Poşet, Çuval, Kutu, Damacana, Şişe, Makara vb. Paketleme Malzemelerinin İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu.....	174
Tablo 6. 45. İllere Göre Elektrik Enerjisi Üretimi Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	177
Tablo 6. 46. Elektrik Enerjisi Üretimi Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu.....	177
Tablo 6. 47. İllere Göre Buhar ve İklimlendirme Temini İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları.....	180
Tablo 6. 48. Buhar ve İklimlendirme Temini İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu.....	180
Tablo 6. 49. İllere Göre Türkiye’de Sert Kabuklu Yemişler ve Yerfıstığı (Kavrulmuş, Tuzlanmış veya Başka Şekilde Hazırlanmış) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	185
Tablo 6. 50. İllere Göre Türkiye’de Köspe ve Diğer Katı Artıklar (Bitkisel Katı veya Sıvı Yağ İmalatından Kalan) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	188
Tablo 6. 51. İllere Göre Türkiye’de Tahıldan Yapılmış Kahvaltılık Yiyecekler ve Diğer Taneli Tahıl Ürünleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	191
Tablo 6. 52. İllere Göre Türkiye’de Kepek, Kavuz ve Diğer Artıklar (Tahılların İşlenmesinden Kalan) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma	

Sayıları.....	194
Tablo 6. 53. İllere Göre Türkiye’de Çikolatalar ve Kakao İçeren Gıda Müstahzarları (Dökme Halinde Olanlar ile Tatlandırılmış Kakao Tozu ve Beyaz Çikolata Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları.....	197
Tablo 6. 54. İllere Göre Türkiye’de Şekerlemeler (Beyaz Çikolata Dahil), Kakao İçermeyen İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları..	200
Tablo 6. 55. İllere Göre Türkiye’de Sentetik Devamsız Elyaf (Eğirilme İçin Kardelenmiş, Taranmış veya Başka Şekilde İşlenmiş) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	203
Tablo 6. 56. İllere Göre Türkiye’de Yün İplikler, Perakende Satış İçin Olsun veya Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	206
Tablo 6. 57. İllere Göre Türkiye’de Pamuktan İplikler (Dikiş İpliği Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	209
Tablo 6. 58. İllere Göre Türkiye’de Suni ve Sentetik Filament İplikler, Katlı veya Bükülü (Dikiş İplikleri ve Poliamidlerden, Polyesterlerden veya Viskoz Suni İpeklerden Olan Yüksek Dayanırılıkta İplikler Hariç), Perakende Satışa Hazır Olmayan; Perakende Satışa Hazır Suni ve Sentetik Filament İplikler (Dikiş İplikleri Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam Ve Firma Sayıları.....	212
Tablo 6. 59. İllere Göre Türkiye’de İplikler, Ağırlığına Göre Sentetik Devamsız Elyaf İçeriği $\geq$ % 85 Olanlar (Dikiş İpliği Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	215
Tablo 6. 60. İllere Göre Türkiye’de İplikler, Ağırlığına Göre Sentetik Devamsız Elyaf İçeriği $<$ % 85 Olanlar (Dikiş İpliği Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	218
Tablo 6. 61. İllere Göre Türkiye’de Tekstil Elyaf ve İpliklerini Ağartma ve Boyama Hizmetleri Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	221
Tablo 6. 62. İllere Göre Türkiye’de Çuval, Torba, Çanta ve Benzerleri (Eşya Paketleme Amacıyla Kullanılanlar) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları.....	224
Tablo 6. 63. İllere Göre Türkiye’de Halı ve Diğer Tekstil Yer Döşemeleri	

(Düğümlü Olanlar) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	227
Tablo 6. 64. İllere Göre Türkiye’de Halı ve Diğer Tekstil Yer Döşemeleri, Tafting (Püsküllü) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları ..	230
Tablo 6. 65. İllere Göre Türkiye’de Dokusuz Kumaşlar ve Bunlardan Yapılan Ürünler (Giyim Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	233
Tablo 6. 66. İllere Göre Türkiye’de Başka Yerde Sınıflandırılmamış Tekstil Kumaşlar (Emdirilmiş (Emprenye Edilmiş), Giydirilmiş veya Kaplanmış) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	236
Tablo 6. 67. İllere Göre Türkiye’de Gipe İplikler ve Şeritler; Şönil İplikler; Şenet İplikler İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	239
Tablo 6. 68. İllere Göre Türkiye’de Ayakkabı, Bot vb., Tabanı ve Sayası Kauçuk veya Plastik Olanlar (Su Geçirmez Ayakkabılar veya Spor Ayakkabılar Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları.....	242
Tablo 6. 69. İllere Göre Türkiye’de Hijyenik Havlu ve Tamponlar, Bebekler İçin Pedler ve Bebek Bezleri ile Benzeri Hijyenik Ürünler, Giyim Eşyası ve Giysi Aksesuarları (Kağıt Hamurundan, Kağıttan, Selüloz Vatkadan veya Selüloz Lifli Ağlardan Yapılmış) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları.....	245
Tablo 6. 70. İllere Göre Türkiye’de Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Basım Hizmetleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	248
Tablo 6. 71. İllere Göre Türkiye’de Diğer Sentetik Filament İplikler, Tek Kat İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	251
Tablo 6. 72. İllere Göre Türkiye’de Tabakalar, Levhalar, Filmler, Folyolar ve Şeritler, Plastikten (Diğer Maddelerle Desteklenmemiş veya Benzer Şekilde Birleştirilmemiş) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	254
Tablo 6. 73. İllere Göre Türkiye’de Diğer Tabakalar, Levhalar, Filmler, Folyolar ve Şeritler, Gözeneksiz, Plastikten İmalatı Sektöründe Çalışanların	

İstihdam ve Firma Sayıları.....	257
Tablo 6. 74. İllere Göre Türkiye’de Torba ve Çantalar (Koniler Dahil, El Çantaları Hariç), Etilen Polimerlerinden İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	260
Tablo 6. 75. İllere Göre Türkiye’de Torba ve Çantalar (Koniler Dahil, El Çantaları Hariç), Diğer Plastiklerden (Etilen Polimerlerinden Olanlar Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları	263
Tablo 6. 76. İllere Göre Türkiye’de Damacana, Şişe, Matara ve Benzeri Eşyalar, Plastikten İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları ...	266
Tablo 6. 77. İllere Göre Türkiye’de Elektrik Enerjisi İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları.....	269
Tablo 6. 78. İllere Göre Türkiye’de Buhar ve Sıcak Su İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları.....	272

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekiller</u>	<u>Sayfa</u>
Şekil 1. 1. Çalışma Alanının Lokasyon Haritası.....	5
Şekil 1. 2. Gaziantep İli Fiziki Haritası	7
Şekil 1. 3. Gaziantep İklim Diyagramı	9
Şekil 2. 1. Gaziantep OSB’ de Faaliyet Gösteren Firmaların Sektörel Dağılımı	18
Şekil 2. 2. Gaziantep OSB’ den Bir Görünüş	18
Şekil 2. 3. Gaziantep’ te Sanayi Alanlarının Dağılışı Haritası	19
Şekil 2. 4. Gaziantep İlinde Sanayi Alanlarının Dağılışı Haritası	20
Şekil 3. 1. Thünen Arazi Kullanım Modeli	27
Şekil 3. 2. Christaller’in Altıgen (Heksagon) Pazar Alanının Oluşumu.....	28
Şekil 3. 3. Merkezi Yerler Teorisine Göre K3 Modeli	29
Şekil 3. 4. Weber’in Lokasyon Üçgeni.....	31
Şekil 3. 5. Weber’in Sanayi Kuruluş Yeri Teorisinin İki Aşaması.....	32
Şekil 3. 6. Ekonomik Coğrafya.....	33
Şekil 3. 7. İktisat ve Coğrafyanın Ekonomik Coğrafyada Kesişen Ortak İlgi Alanları	33
Şekil 4. 1. Endüstriyel Kümelerin Bileşenleri	37
Şekil 4. 2. Porter’ ın Elmas Modeli	41
Şekil 4. 3. Coğrafi Yakınlığın Avantajları	43
Şekil 4. 4. Kümelerin Oluşum Aşamaları	45
Şekil 4. 5. Yığın ve Küme.....	46
Şekil 4. 6. Küme Oluşturma ve Geliştirme Süreci.....	47
Şekil 4. 7. Şanlıurfa Özel İmalat (Sulama) Sektörü Haritası	50
Şekil 5. 1. TOBB Sanayi Veritabanında Bulunan Sektör Sayısının Gaziantep İlinde Bulunan ve İncelenen Sektör Sayısına Oranı	52
Şekil 6. 1. Üç Yıldız Analizi Küme Yaklaşımı.....	97
Şekil 6. 2. Tekstil Ürünleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	123
Şekil 6. 3. Tekstil Ürünleri İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	124
Şekil 6. 4. Deri ve İlgili Ürünlerin Ürünleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere	

Göre Dağılımı	126
Şekil 6. 5. Deri ve İlgili Ürünlerin Ürünleri İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	127
Şekil 6. 6. Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	129
Şekil 6. 7. Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	130
Şekil 6. 8. Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	132
Şekil 6. 9. Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	133
Şekil 6. 10. Elektrik, Gaz, Buhar ve Havalandırma Sistemi Üretim ve Dağıtım Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	135
Şekil 6. 11. Elektrik, Gaz, Buhar ve Havalandırma Sistemi Üretim ve Dağıtım Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	136
Şekil 6. 12. Sıvı ve Katı Yağ İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	140
Şekil 6. 13. Sıvı ve Katı Yağ İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	141
Şekil 6. 14. Öğütülmüş Sebze ve Hububat Ürünleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	144
Şekil 6. 15. Öğütülmüş Sebze ve Hububat Ürünleri İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	145
Şekil 6. 16. Kakao, Çikolata ve Şekerleme İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	148
Şekil 6. 17. Kakao, Çikolata ve Şekerleme İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	149
Şekil 6. 18. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Gıda Maddelerinin İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	152
Şekil 6. 19. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Gıda Maddelerinin İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	153
Şekil 6. 20. Tekstil Elyafının Hazırlanması ve Bükülmesi Sektöründe	

Çalışanların İllere Göre Dağılımı	157
Şekil 6. 21. Tekstil Elyafının Hazırlanması ve Bükülmesi Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	158
Şekil 6. 22. Halı ve Kilim İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.....	161
Şekil 6. 23. Halı ve Kilim İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.....	162
Şekil 6. 24. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Tekstillerin İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	165
Şekil 6. 25. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Tekstillerin İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	166
Şekil 6. 26. Ayakkabı, Bot, Terlik vb. İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	169
Şekil 6. 27. Ayakkabı, Bot, Terlik vb. İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	170
Şekil 6. 28. Plastik Tabaka, Levha, Tüp ve Profil İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.....	173
Şekil 6. 29. Plastik Tabaka, Levha, Tüp ve Profil İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	174
Şekil 6. 30. Plastik Torba, Çanta, Poşet, Çuval, Kutu, Damacana, Şişe, Makara vb. Paketleme Malzemelerinin İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	177
Şekil 6. 31. Plastik Torba, Çanta, Poşet, Çuval, Kutu, Damacana, Şişe, Makara vb. Paketleme Malzemelerinin İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	178
Şekil 6. 32. Elektrik Enerjisi Üretimi Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı ..	180
Şekil 6. 33. Elektrik Enerjisi Üretimi Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre	181
Şekil 6. 34. Buhar ve İklimlendirme Temini Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	183
Şekil 6. 35. Buhar ve İklimlendirme Temini Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.....	184

Şekil 6. 36. Sert Kabuklu Yemişler ve Yerfıstığı (Kavrulmuş, Tuzlanmış veya Başka Şekilde Hazırlanmış) Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	186
Şekil 6. 37. Sert Kabuklu Yemişler ve Yerfıstığı (Kavrulmuş, Tuzlanmış veya Başka Şekilde Hazırlanmış) Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.....	187
Şekil 6. 38. Küspe ve Diğer Katı Artıklar (Bitkisel Katı veya Sıvı Yağ İmalatından Kalan) Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	189
Şekil 6. 39. Küspe ve Diğer Katı Artıklar (Bitkisel Katı veya Sıvı Yağ İmalatından Kalan) Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	190
Şekil 6. 40. Tahıldan Yapılmış Kahvaltılık Yiyecekler ve Diğer Taneli Tahıl Ürünleri Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	192
Şekil 6. 41. Tahıldan Yapılmış Kahvaltılık Yiyecekler ve Diğer Taneli Tahıl Ürünleri Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	193
Şekil 6. 42. Kepek, Kavuz ve Diğer Artıklar (Tahılların İşlenmesinden Kalan) Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	195
Şekil 6. 43. Kepek, Kavuz ve Diğer Artıklar (Tahılların İşlenmesinden Kalan) Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	196
Şekil 6. 44. Çikolatalar ve Kakao İçeren Gıda Müstahzarları (Dökme Halinde Olanlar ile Tatlandırılmış Kakao Tozu ve Beyaz Çikolata Hariç) Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	198
Şekil 6. 45. Çikolatalar ve Kakao İçeren Gıda Müstahzarları (Dökme Halinde Olanlar ile Tatlandırılmış Kakao Tozu ve Beyaz Çikolata Hariç) Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.....	199
Şekil 6. 46. Şekerlemeler (Beyaz Çikolata Dahil), Kakao İçermeyen Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	201
Şekil 6. 47. Şekerlemeler (Beyaz Çikolata Dahil), Kakao İçermeyen Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.....	202
Şekil 6. 48. Sentetik Devamsız Elyaf (Eğirilme İçin Kardelenmiş, Taranmış veya Başka Şekilde İşlenmiş) Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı....	204

Şekil 6. 49. Sentetik Devamsız Elyaf (Eğirilme İçin Kardelenmiş, Taranmış veya Başka Şekilde İşlenmiş) Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.....	205
Şekil 6. 50. Yün İplikler, Perakende Satış İçin Olsun veya Olmasın; İnce veya Kaba Hayvan Kılından ya da At Kılından İplikler Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.....	207
Şekil 6. 51. Yün İplikler, Perakende Satış İçin Olsun veya Olmasın; İnce veya Kaba Hayvan Kılından ya da At Kılından İplikler Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	208
Şekil 6. 52. Pamuktan İplikler (Dikiş İpliği Hariç) Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	210
Şekil 6. 53. Pamuktan İplikler (Dikiş İpliği Hariç) Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	211
Şekil 6. 54. Suni ve Sentetik Filament İplikler, Katlı veya Bükülü (Dikiş İplikleri ve Poliamidlerden, Polyesterlerden veya Viskoz Suni İpeklerden Olan Yüksek Dayanırılıkta İplikler Hariç), Perakende Satışa Hazır Olmayan; Perakende Satışa Hazır Suni ve Sentetik Filament İplikler (Dikiş İplikleri Hariç) Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	213
Şekil 6. 55. Suni ve Sentetik Filament İplikler, Katlı veya Bükülü (Dikiş İplikleri ve Poliamidlerden, Polyesterlerden veya Viskoz Suni İpeklerden Olan Yüksek Dayanırılıkta İplikler Hariç), Perakende Satışa Hazır Olmayan; Perakende Satışa Hazır Suni ve Sentetik Filament İplikler (Dikiş İplikleri Hariç) Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	214
Şekil 6. 56. İplikler, Ağırlığına Göre Sentetik Devamsız Elyaf İçeriği $\geq$ % 85 Olanlar (Dikiş İpliği Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.....	216
Şekil 6. 57. İplikler, Ağırlığına Göre Sentetik Devamsız Elyaf İçeriği $\geq$ % 85 Olanlar (Dikiş İpliği Hariç) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.....	217
Şekil 6. 58. İplikler, Ağırlığına Göre Sentetik Devamsız Elyaf İçeriği $<$ % 85 Olanlar (Dikiş İpliği Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere	

Göre Dağılımı	219
Şekil 6. 59. İplikler, Ağırlığına Göre Sentetik Devamsız Elyaf İçeriği < % 85 Olanlar (Dikiş İpliği Hariç) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	220
Şekil 6. 60. Tekstil Elyaf ve İpliklerini Ağartma ve Boyama Hizmetleri Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	222
Şekil 6. 61. Tekstil Elyaf ve İpliklerini Ağartma ve Boyama Hizmetleri Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.....	223
Şekil 6. 62. Çuval, Torba, Çanta ve Benzerleri (Eşya Paketleme Amacıyla Kullanılanlar) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	225
Şekil 6. 63. Çuval, Torba, Çanta ve Benzerleri (Eşya Paketleme Amacıyla Kullanılanlar) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.....	226
Şekil 6. 64. Halı ve Diğer Tekstil Yer Döşemeleri (Düğümlü Olanlar) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	228
Şekil 6. 65. Halı ve Diğer Tekstil Yer Döşemeleri (Düğümlü Olanlar) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	229
Şekil 6. 66. Halı ve Diğer Tekstil Yer Döşemeleri, Tafting (Püsküllü) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	231
Şekil 6. 67. Halı ve Diğer Tekstil Yer Döşemeleri, Tafting (Püsküllü) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	232
Şekil 6. 68. Dokusuz Kumaşlar ve Bunlardan Yapılan Ürünler (Giyim Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	234
Şekil 6. 69. Dokusuz Kumaşlar ve Bunlardan Yapılan Ürünler (Giyim Hariç) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	235
Şekil 6. 70. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Tekstil Kumaşlar (Emdirilmiş (Emprenye Edilmiş), Giydirilmiş veya Kaplanmış) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.....	237
Şekil 6. 71. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Tekstil Kumaşlar (Emdirilmiş (Emprenye Edilmiş), Giydirilmiş veya Kaplanmış) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	238

Şekil 6. 72. Gipe İplikler ve Şeritler; Şönil İplikler; Şenet İplikler İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	240
Şekil 6. 73. Gipe İplikler ve Şeritler; Şönil İplikler; Şenet İplikler İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.....	241
Şekil 6. 74. Ayakkabı, Bot vb., Tabanı ve Sayası Kauçuk veya Plastik Olanlar (Su Geçirmez Ayakkabılar veya Spor Ayakkabılar Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	243
Şekil 6. 75. Ayakkabı, Bot vb., Tabanı ve Sayası Kauçuk veya Plastik Olanlar (Su Geçirmez Ayakkabılar veya Spor Ayakkabılar Hariç) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.....	244
Şekil 6. 76. Hijyenik Havlu ve Tamponlar, Bebekler İçin Pedler ve Bebek Bezleri ile Benzeri Hijyenik Ürünler, Giyim Eşyası ve Giysi Aksesuarları (Kağıt Hamurundan, Kağıttan, Selüloz Vatkadan veya Selüloz Lifli Ağlardan Yapılmış) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	246
Şekil 6. 77. Hijyenik Havlu ve Tamponlar, Bebekler İçin Pedler ve Bebek Bezleri ile Benzeri Hijyenik Ürünler, Giyim Eşyası ve Giysi Aksesuarları (Kağıt Hamurundan, Kağıttan, Selüloz Vatkadan veya Selüloz Lifli Ağlardan Yapılmış) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	247
Şekil 6. 78. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Basım Hizmetleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	249
Şekil 6. 79. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Basım Hizmetleri İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	250
Şekil 6. 80. Diğer Sentetik Filament İplikler, Tek Kat İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	252
Şekil 6. 81. Diğer Sentetik Filament İplikler, Tek Kat İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	253
Şekil 6. 82. Tabakalar, Levhalar, Filmler, Folyolar ve Şeritler, Plastikten (Diğer Maddelerle Desteklenmemiş veya Benzer Şekilde Birleştirilmemiş) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	255
Şekil 6. 83. Tabakalar, Levhalar, Filmler, Folyolar ve Şeritler, Plastikten (Diğer	

Maddelerle Desteklenmemiş veya Benzer Şekilde Birleştirilmemiş) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	256
Şekil 6. 84. Diğer Tabakalar, Levhalar, Filmler, Folyolar ve Şeritler, Gözeneksiz, Plastikten İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	258
Şekil 6. 85. Diğer Tabakalar, Levhalar, Filmler, Folyolar ve Şeritler, Gözeneksiz, Plastikten İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	259
Şekil 6. 86. Torba ve Çantalar (Koniler Dahil, El Çantaları Hariç), Etilen Polimerlerinden İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	261
Şekil 6. 87. Torba ve Çantalar (Koniler Dahil, El Çantaları Hariç), Etilen Polimerlerinden İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.....	262
Şekil 6. 88. Torba ve Çantalar (Koniler Dahil, El Çantaları Hariç), Diğer Plastiklerden (Etilen Polimerlerinden Olanlar Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	264
Şekil 6. 89. Torba ve Çantalar (Koniler Dahil, El Çantaları Hariç), Diğer Plastiklerden (Etilen Polimerlerinden Olanlar Hariç) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	265
Şekil 6. 90. Damacana, Şişe, Matara ve Benzeri Eşyalar, Plastikten İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı	267
Şekil 6. 91. Damacana, Şişe, Matara ve Benzeri Eşyalar, Plastikten İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	268
Şekil 6. 92. Elektrik Enerjisi Sektöründe İmalatı Çalışanların İllere Göre Dağılımı ...	270
Şekil 6. 93. Elektrik Enerjisi İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.....	271
Şekil 6. 94. Buhar ve Sıcak Su İmalatı Sektöründe İmalatı Çalışanların İllere Göre Dağılımı	273
Şekil 6. 95. Buhar ve Sıcak Su İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı	274

EKLER LİSTESİ

Ekler

EK 1. İki Kod Bazda Aday, Potansiyel, Olgun Kümeler ve Katsayıları

EK 2. Dört Kod Bazda Olgun, Potansiyel, Aday Kümeler ve Katsayıları

EK 3. Altı Kod Bazda Aday, Potansiyel, Olgun Kümeler ve Katsayıları

1. GİRİŞ

1. 1. Amaç

Ekonomik coğrafya kavramının tarihsel süreç içerisinde gelişimi ile ekonomik coğrafyada mekan kavramının endüstriyel kümelenme çalışmaları içindeki yerinin ve öneminin coğrafi bir bakış açısı ile tespitinin yapıldığı bu tezde amaç, ekonomik coğrafya temelinde Gaziantep ilinde endüstriyel kümelenmenin mevcut durumunun Üç Yıldız Analizi yöntemi ile belirlenmesinden hareketle aday, potansiyel ve olgun kümelerin tespiti ve bu kümelerin Gaziantep özelinden Türkiye’ nin geleceğine yönelik bir projeksiyon oluşturmaktır.

Ayrıca süreç sonunda ortaya konulacak bazı temel bulguların, kamu ve özel sektörün küme politikaları geliştirmesinde bilhassa coğrafi bir bakış açısıyla faydalı katkılar sunması amaçlanmaktadır.

1. 2. Konu Ve Kapsam

Bu tez çalışmasının konusunu ekonomik coğrafya bağlamında Gaziantep ilinde endüstriyel kümelenme analizi oluşturmaktadır. Konunun kapsamını Gaziantep ilinde endüstriyel kümelenme analizi sonucunda kümelenme yapan sektörlerin tespiti, kümelerin aday, potansiyel ve olgun olarak derecelendirilmesi ve elde edilen sonuçların analiz edilerek değerlendirilmesi oluşturmaktadır.

1. 3. Konunun Önemi Ve Özgün Değeri

“Tarih boyunca ekonomik coğrafya, nüfus ile ekonomi ve kaynaklar arasındaki ilişkiler; insanların hayatlarını kazanmaları bakımından yerden yere olan farklılık ve benzerlikler; ekonomik faaliyetlerin yer seçiminde tercihleri belirleyen faktörler; bölgesel uzmanlaşmalar ve bu uzmanlaşmanın yarattığı ticaret akışlarının nedenleri; ekonomik kalkınma ve hayat standartlarındaki farklılıkların açıklanması gibi çok sayıda konu üzerinde durmuştur” (Tümtekin ve Özgüç, 1997: 2-3; Kum, 2011: 237). Ekonomik coğrafya, ekonomik faaliyetin yanında bu faaliyetlerin nerede ve niçin orada yer aldığı ile ilgilenen dolayısı ile mekân ve lokasyon kavramları üzerinde durur (Sandal ve Şen, 2013: 2). Diğer bir ifadeyle ekonomik coğrafya ekonomik olguların küresel ve bölgesel dağılışı ile ilgilidir (Doğanay, 2011: 5).

Ekonomik coğrafyanın gerçekleri dünya ekonomilerinin kesinlikle en dikkat çekici özellikleri arasındadır. “Örneğin Amerika Birleşik Devletleri hakkında en dikkat çekici şeylerden birisi, genel olarak dağıntık nüfuslu ve topraklarının büyük bir kısmı münbit olan bu ülkede, nüfusun büyük bir kısmının metropol bölgelerindeki birkaç kümede yerleşmiş olması ve bunun 1/4 ‘nün doğu sahillerinde yer almasıdır” (Krugman 1991b: 484). Çünkü endüstri kuruluşları büyük tüketim pazarlarına ihtiyaç duymaktadırlar (Kara, 1990: 202).

“Son 25 yılda dönüşen küresel dünyada ekonomi ve coğrafya çok daha sıkı ve karmaşık bağlar kurmaya başlamıştır. Sanayi, mekân ve coğrafya ilişkisinin bu yeni boyutlarını günümüzde en yaygın olarak sanayi kümelenmesi çalışmalarında görmek mümkündür” (Kaygalak 2011: 9). Mekânın ekonomik coğrafyasının oluşum sürecinde sanayi faaliyetleri önemli yer tutar (Ünal, 2010: 1). Diğer yandan ekonomik faaliyetlerin farklı mekânlarda yığılması, yoğunlaşması ekonomik faktörlerin karşılıklı fonksiyonel ilişkileriyle ortaya çıkmaktadır (Mutluer, 1995: 1). 1990’ ların başından itibaren Yeni Ekonomik Coğrafya (YEC) kapsamında yığılma veya kümelenme kavramı ile ekonomide mekân yani coğrafya çok daha önemli bir pozisyona sahip olmuştur. Genel anlamda “birbiriyle rekabet eden, ama aynı zamanda işbirliği de yapan belirli alanlarda birbirine bağlı şirketler, uzman tedarikçiler, hizmet sağlayıcılar, ilgili sektördeki firmalar ve bağlantılı kurumlardan oluşan coğrafi yoğunlaşmalar” (Porter, 2008: 243) olarak tanımlanan kümelenme, ekonomik anlamda büyük fırsatlar ve avantajlar yaratmasının yanında yığılmanın gerçekleştiği alanda sosyo-kültürel ve coğrafi yapıyı da değiştirip dönüştürmektedir.

Günümüzde kümelenme olgusu akademik düzeyde olduğu kadar devletlerin ekonomi politikalarında da önemli bir yer işgal etmeye başlamıştır. Dünya genelinde özellikle ABD, İtalya, Çin gibi ülkelerde başarılı küme uygulamalarına rastlamaktayız. Ülkemizde ise kümelenme ile ilgili çalışmalar 1960' lı yıllarda kurulmaya başlanan organize sanayi bölgeleri (OSB) ve küçük sanayi siteleri ile başladığı kabul edilebilir. 2000' li yıllarda ise gerek devlet eliyle gerekse de akademik anlamda ilk defa ciddi çalışmaların başladığı görülmektedir.

Burada iki odak nokta söz konusudur. Birincisi, aşağıda verilen literatürden de anlaşılacağı üzere ekonomik coğrafyanın temel ilgi alanlarından biri olan kümelenme kavramını genellikle iktisatçılar ele almışlar ve mekânı iktisadın bir parçası olarak değerlendirmişlerdir. Bu çalışmada kümelenme kavramı ekonomik coğrafyanın prensipleri çerçevesinde açıklanmaya çalışılacak ve mekân odaklı bir yaklaşım kullanılacaktır. İkincisi bu çalışmanın uygulama kısmını oluşturan Gaziantep ilindeki endüstriyel kümelenmedir. Bu çalışmada Gaziantep ilindeki kümelenmenin durumu ile ilgili bütün sektörler analiz edilecek, kümelenmeler derecelendirilecek ve haritalar oluşturulacak, sektörel açıklamalar yapılacak ve bir gelecek senaryosu ortaya konulacaktır. Yukarıda açıklanan bu iki odak noktasının bu çalışmayı özgün kılacağı ve bundan sonraki çalışmalar için de yol gösterici bir nitelikte olacağı düşünülmektedir.

1. 4. Önceki Çalışmalar

Ekonomik coğrafyacıların ve iktisatçıların son yıllarda sıklıkla üzerinde durdukları bir konu olan endüstriyel kümelenme konusu hem teoride hem de pratikte devlet, özel sektör ve akademik çevrenin marifetiyle önemli bir gündemi işgal etmektedir. Endüstriyel kümelenme konusunun literatürdeki yerinin tespiti ancak geleneksel lokasyon teorileri literatürünün bilinmesi ile tam olarak mümkün olabilir.

Almanya' nın kuzeyinde Macklenburg' da tarımsal arazilerin en verimli mekânsal organizasyonlarını kurmakla ilgilenen büyük toprak sahibi ve aynı zamanda ekonomist Henrich von Thünen (1783-1850) lokasyon analizlerinin kurucusu olarak kabul edilir. Thünen' in 1826 yılında yayınlanan meşhur eseri "Isolated State" kurgusal olsa da temelde kendi arazisinde gerçekleştirdiği deneysel gerçekliklere dayanır.

Şehirlerin fonksiyonları ve aralarındaki ilişkileri konusunu istatistikî bir çerçeve dâhilinde teorik olarak ilk inceleyen Alman coğrafyacı Walter Christaller (1873-1969) olmuştur. 1933 yılında yayınlanan Güney Almanya' da Merkezi Yerler (Die Zentralen Orte in Süddeutschland) adlı kitabında 2825 yerleşmeyi inceleyen Christaller, yerleşmelerin merkezinde yer alan fonksiyonları merkez etkisinde kalan alanları ve yerleşmeler arası ilişkileri inceleyerek Güney Almanya' da 7 kademeli bir yapı olduğunu gözlemlemiştir.

Merkezi Yerler Teorisi' ni, endüstrilerin etki alanları bağlamında ele alarak farklı bir boyut getirerek geliştiren Lösch, Christaller' ın merkezi yerler arasında idari ve ticari ilişkileri ortaya koymasına karşılık üretimin yapıldığı piyasa koşullarının etki sınırları üzerine odaklanmış ve ilk defa endüstrilerin yer seçimini kar ekseninde ele almıştır. Hem Christaller hem de Lösch aslında firmaların kuruluş yerlerini açıklamaya çalışırken yığılma ekonomilerine ve dolayısıyla kümelenmeye atıfta bulunsalar da tam anlamıyla bu kavramın getireceği yararlar üzerine odaklanamamışlardır. Ancak bu yetersizliklere rağmen, "Christaller ve Lösch' ün modelleri mekânsal ekonomilerde kent hiyerarşisinin ekonomik ve coğrafi olarak kavramsallaştırılmasında merkezi bir yer oluşturmaktadır (Capello, 2007: 77).

Weber, Sanayi Faaliyetlerinin Lokasyonu Teorisi (The Theory of the Location of Industrial Activities) adlı kitabında optimal endüstriyel kuruluş yerini belirlemede taşıma maliyeti, işgücü maliyeti ve aglomerasyon faaliyetlerinden yararlanmıştır.

Geleneksel lokasyon teorilerinden farklı olarak doğrudan kümelenmeye odaklı çalışmalar kavramsal olarak David Ricardo' nun (1772-1823) XIX. vv.' in baslarında kaleme aldığı Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi' ne (Comparative Advantage Theories) kadar götürülebilir. Bu teori temel olarak bir ülkenin, bir mal veya hizmeti daha düşük maliyetlerle üretebilmesi fikrine dayanır. Ricardo' ya göre eğer bir ülke diğer ürünlerden daha fazla verim aldığı bir ürünün üretiminde belli bir yerde

uzmanlaşırsa, bu alanda daha verimli ve rekabetçi bir pozisyonu yakalar (Eroğlu ve Yalçın, 2013: 82).

Mekânsal olarak yakın yerleşmelerin firmalar için önemli faydalar getirdiği fikri ise ilk kez İngiliz İktisatçı Alfred Marshall (1842-1924) tarafından kaleme alınan Ekonominin Temelleri (Principles of Economics) kitabında dile getirilmiştir. Marshall'ın İngiltere'de başarılı sanayi yörelerindeki (Lancashire, Sheffield, Güney Galler) çalışmalarından elde ettiği sonuçlar kümelenme kavramının gelişmesinde büyük katkılar sağlamıştır.

Küme kavramının son yıllardaki gelişiminde şüphesiz en önemli katkı yapan isimlerden biri Michael Porter (1947-)'dır. Porter; 1990 yılında yayınlanan Ulusların Rekabet Üstünlüğü (The Competitive Advantage of Nations) kitabında 10 ülke ve 100'den fazla sektörü incelemiştir. Bundaki amacı uluslararası boyutta rekabet avantajına sahip sektörleri belirleyerek, bu avantajın ortaya çıkmasında etkili olan faktörleri açıklayabilmektir.

Kümelenme konusunda önemli çalışmaları olan bir diğer isim ise Paul Krugman'dır (1953-). Yeni Ekonomik Coğrafya'nın ana eksenini kabul edilen merkez-çevre modelini ortaya koyan Paul Krugman, yazdığı Artan Getiriler ve Ekonomik Coğrafya (Increasing Return and Economic Geography) adlı makalesinde (1991) teorik endüstriyel organizasyonlardan elde edilen teknik ve model uygulamaların ekonomik coğrafyanın yeniden ele alınmasını sağladığını, yani bu alandaki uzun süreli fakat informal bakış geleneğinin formal modellerle birleştirilmesine çaba gösterme zamanının geldiğini ifade etmektedir.

Türkiye'de kümelenme konusundaki akademik çalışmalarda artış olmasına rağmen mevcut çalışmalar yeterli değildir. Alsaç (2010), Bölgesel Gelişme Aracı Olarak Kümelenme Yaklaşımı Ve Türkiye İçin Kümelenme Destek Modeli Önerisi adlı uzmanlık tez çalışmasında, Türkiye'de farklı politikalar arası uyum sağlanması ihtiyacına, kümelenme oluşumlarının desteklenmesi gerekliliğine ve bölgesel düzeyde kalkınma ajanslarının bu konuda neler yapabileceğine yönelik model önerisi geliştirmiştir.

Akdeve (2008), Sanayi Kümelerinde Yenilik, İşletmelerarası İlişkiler ve Yakınlıklar Organize Sanayi Bölgesinde Uygulama: Ankara 1. Organize Sanayi Bölgesi isimli çalışmasında, organize sanayi bölgesi (OSB)'ndeki işletmelerarası ilişkileri saptayarak işletmelerarası yakınlıklar ve öğrenme süreçleri, işletmelerin yenilik ve teknolojik değişim yapabilme, özümleme ve yayma yeteneklerini ortaya koymuştur.

Özgen (2009), Küresel Rekabette İnovasyon ve Bilginin Rolü: Kümelenme Modeli ve Politikaları isimli çalışmasında Porter'ın (1998) modelinden yola çıkarak inovasyon kaynaklı rekabet kapsamını işlemiş ve küresel rekabette yer almak için kümelenmenin gerekli bir birim olduğunu mevcut uygulama örnekleriyle destekleyerek resmetmiştir.

Güneş (2009), Turizm Kümelenmesi Ve Erzurum Bölgesi Turizm Kümelenme Potansiyeline Yönelik Bir Araştırma isimli çalışmasında Erzurum'da turizm sektöründe kümelenme yapısının varlığının ve mevcut durumun pozitif veya negatif durumlarının tespitini yapmıştır.

Keskin (2009), Kümelenme Ve Sektörel Bağlantıları Açısından Isparta İli Orman Ürünleri Endüstrisinin Değerlendirilmesi isimli çalışmasında Isparta orman ürünleri endüstrisi kümelenmesinin profilini belirleyerek iş kümelenmesi analizi ile kümelenmenin rekabetçi avantajları ve dezavantajlarını belirleyerek, kümelenmenin geliştirilmesi için neler yapılabileceği, eksikliklerinin neler olduğu ve nasıl giderileceğini belirlemeye çalışmıştır.

İrhan (2010), Teori ve Uygulamada KOBİ'lerde Kümelenme Sorunu isimli çalışmasında kümelenme kavramı ve başlıca teorik yaklaşımlarını ele almış, kümelenmenin girişimcilik üzerine etkisini değerlendirdikten sonra uygulama çalışması olarak Bayrampaşa triko kümelenmesini incelemiştir.

Karayel (2010), Yenilikçi Bir Örgütlenme Modeli Olarak "Kümelenme" ile İşletme Performansı İlişkisi: Ayakkabıcılık Sektöründe Bir Araştırma isimli çalışmasında, kümelenme kavramının literatürdeki gelişimini ve işletmelerin performansına etkisini ortaya koymayı ve daha sonrada saha araştırması ile literatür

taramasıyla elde edilen bilgilerin ayakkabıcılık sektöründeki uygulama sonuçlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Ayrıca araştırmada, kümelenme ile işletme performansı arasında bir ilişki olup olmadığı ve eğer varsa bu ilişkinin nasıl ve hangi yönde ayakkabı işletmelerinin yeteneklerini etkilediğini belirlemeye çalışmıştır.

Kaygalak (2011), Türkiye’ de Sanayi Kümelenmesi: Uşak Örneği isimli çalışmasında sanayi kümelenmesini kuramsal bir çerçevede değerlendirmiş, kümelenmeye kaynaklık eden süreçlerin Türkiye’ deki yansımalarını sorgulayarak daha düşük gelişme potansiyellerine sahip kent ekonomilerinin kümelenme ve ağ ekonomisine eklemlenme sürecinde şanslarının olup olmadığını sorgulamıştır.

OSB Üst Kuruluşu tarafından 2011 yılında yayınlanan Türkiye’ de Kümelenme Politikaları Ve Uygulamaları adlı kitabında Cansız, kümelenme yaklaşımını ulusal, sektörel, bölgesel, yenilik ve girişimcilik politika boyutlarıyla bir arada ele almıştır. Literatür ve yerinde ülke örnekleri incelemesi yapmış, ulusal ve uluslararası uzmanlar, küme girişimleri ve kümeye üye işletmelerle mülakat ve görüşmeler gerçekleştirmiş, başarı ve başarısızlığı getiren faktörleri irdelemiş, Türkiye için bir küme destek modeli önermiş ve kümelenme hususunu ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlarıyla ele almıştır.

Kümelenme ve Aydın İlindeki Kümelenme Potansiyeli Olan Alanlar isimli doktora tezinde Erkut (2011), Aydın ilindeki kümelenme potansiyeli olan alanları ve bunların rekabet üstünlüklerini ortaya koymayı amaçlamış ve bu amaç doğrultusunda, hazırladığı hipotezleri sınamıştır.

Ariç (2011), Ulusal ve Uluslararası Rekabetin Geliştirilmesinde Kümelenme Politikası: Kayseri Mobilya Sektöründe Bir Uygulama isimli çalışmasında firmaların belirli bir coğrafyada kümelenmelerini sağlayan kümelenme dinamikleri ile Kayseri mobilya sektörünün uluslararası rekabetçiliği arasındaki ilişki tespit etmeye çalışmaktadır. Ayrıca bu çalışmada kümelenme dinamiklerinin kendi aralarındaki ilişkileri de analiz edilmektedir.

Yiğit (2012) Kümelerin İnovasyon Kapasitesinin Kaynak Tabanlı Görüş Çerçevesinde İncelenmesi isimli Bilimsel Araştırma Projesinde (BAP), kümeye has kaynakların işletmelerin inovasyon yeteneklerine doğrudan ve dolaylı etkilerini bütüncül bir model çerçevesinde açıklamaktadır.

Sarıtaş (2012), Batı Akdeniz Bölgesi İmalat KOBİ’ lerinin Kümelenme Düzeylerinin Analizi isimli çalışmasında söz konusu bölgedeki sektörlerin kümelenme düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır.

Kocaoğlu (2013), Firma Rekabet Gücünü Artıran Faktörler ve Kümelenme Yaklaşımı: Türkiye Doğal Taş Kümelenmelerinin Rekabet Gücü Açısından İncelenmesi isimli çalışmasında, firma düzeyinde rekabet gücünü, firmanın mekânsal, sektörel ve ilişkisel boyutlarda en yakınında yer alan kümelenmenin etkilerini detaylı bir şekilde inceleyerek açıklamayı amaçlamıştır.

Eroğlu (2013), Kent Rekabetçiliğinde Kümelenme Stratejisinin Olumlu Etkisi Ve Kümelerin Kent Rekabetçiliği Algısı: Kent Rekabetçiliği Ve Diyarbakır Mermer Kümesi Örneği isimli çalışmasında, kümelenme stratejisi ile kent rekabetçiliği arasında bir ilişki olup olmadığını, kümelerin kent rekabetçiliği kavramını nasıl algıladığını, kümelenme stratejisi ile kent rekabetçiliğinin artıp artmadığını sorgulamış ve temel araştırma soruları sorarak yanıtlarını açıklamıştır.

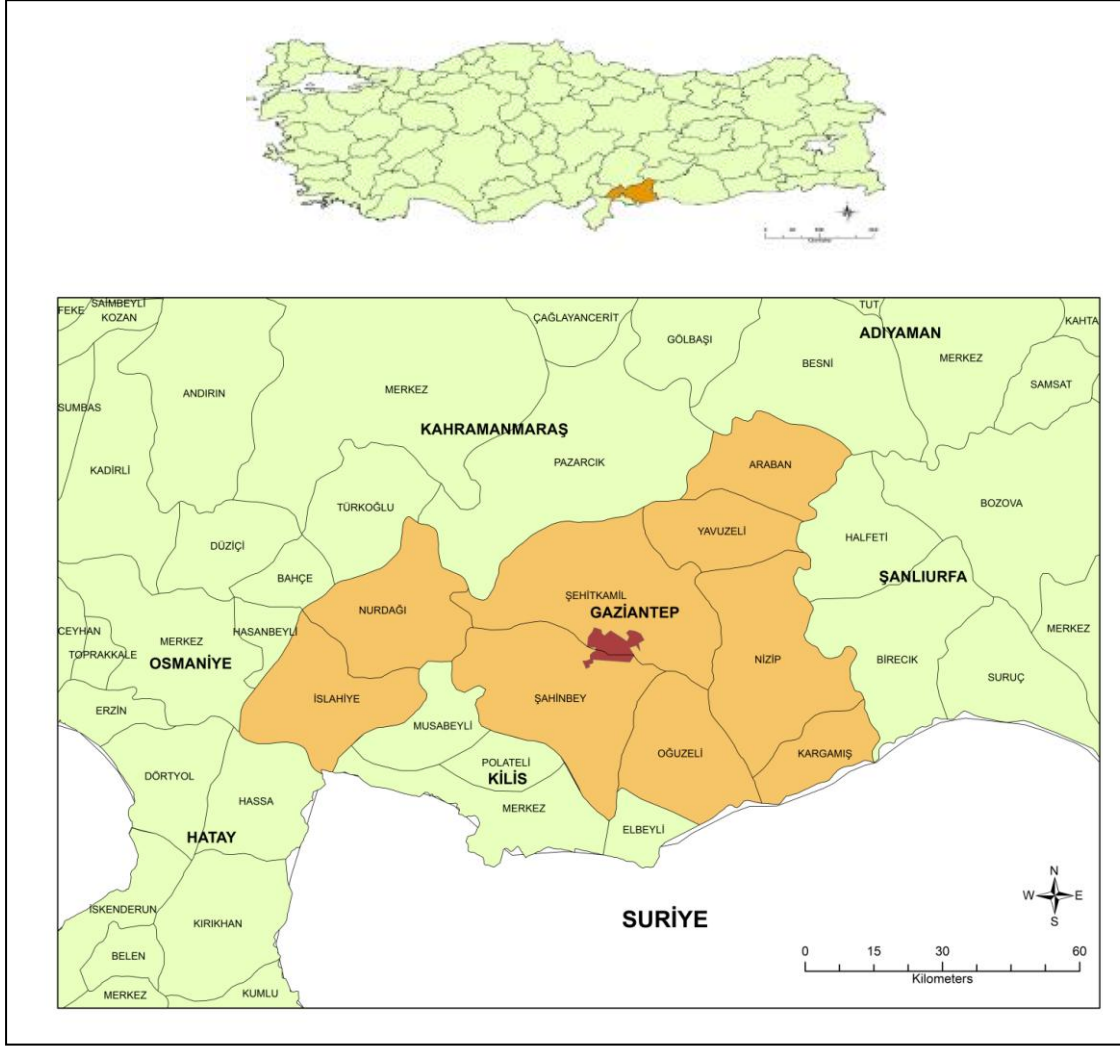
Oral, 2014 yılında tamamladığı Kümelenme Yaklaşımının Firma Performansına Etkisi: Ankara Ostim Örneği isimli çalışmasında Ankara Ostim Organize Sanayi Bölgesi özelinde dört sanayi kümesini (iş ve inşaat makineleri, savunma ve havacılık, medikal sanayi, yenilenebilir enerji ve çevre teknolojileri) inceleyerek, kümelenmenin firmalar üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır.

1. 5. Çalışma Alanının Genel Coğrafi Özellikleri

Bu tezin çalışma alanını Gaziantep ili oluşturmaktadır (Şekil 1. 1). Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin batısında yer alan Gaziantep ilinin toprakları genellikle akarsular tarafından yarılmış plato sahasından oluşmakta saha üzerinde düz alanlar geniş yer kaplamaktadır. Gaziantep şehri bu sahanın ortasında ortalama yükseltisi 800 metreye ulaşan az eğimli düz bir alan üzerine kurulmuştur. Kaleli (1971: 139)’ nin de ifade ettiği

gibi Gaziantep Platosu ve hemen yakın civarı kendine mahsus birtakım coğrafi özellikleriyle Güneydoğu Anadolu Bölgesi içerisinde bambaşka bir ünite meydana getirir (Şekil 1. 1).

Gaziantep yöresinin doğu sınırını Fırat Nehri oluşturur. Aynı zamanda bu nehir kuzeyden güneye doğru Araban, Yavuzeli, Nizip ve Karkamış ilçelerinin doğu sınırını; dolayısıyla Gaziantep ilinin doğuda Şanlıurfa ili ile olan idari sınırını oluşturur.

Şekil 1. 1. Çalışma Alanının Lokasyon Haritası

Gaziantep Yöresinin batı sınırını ise Hatay-Maraş çöküntü hendeği oluşturur. Hatay-Maraş grabeninin batı kenarı boyunca Kahramanmaraş' ın Türkoğlu, Osmaniye' nin Bahçe ve Hasanbeyli, güneybatıda ise Hatay' ın Hassa ilçeleri yöresinin batıdaki idari sınırlarını oluşturur. Gaziantep Yöresi' nin güneyinde Kilis il ve Suriye devlet sınırı bulunur. Bu sınırı belirleyen coğrafi üniteler ise bir dizi ovalar dizisidir. Bu ovalar batıdan doğuya doğru Elbeyli, Haral, Tilbeşar ve Oğuzeli ovalarıdır. "Gaziantep Platosu kuzeydoğusundaki Adıyaman Platosu' ndan Yavuzeli ve Araban ovaları arasındaki Karadağ ile ayrılır" (Arıncı, 2011: 443).

Özetle yöre batıdan Hatay-Maraş çöküntü hendeğinden, doğuda Fırat Nehrine kadar uzanır. Kuzeyde Adıyaman Yöresinden Araban Ovası ile ayrılır. Güneyde ise sınırı Kilis il ve Suriye devlet sınırı belirler (Şekil 1. 2).

Güneydoğu Anadolu bölgesi, ortalama % 9' a yaklaşan eğimi ile düzlüklerin oranının yüksek olduğu bir bölgemizdir. Eğim şartları bölgenin doğusunda yüksektir.

“Orta Fırat Bölümü’ nde % 7,1 olan ortalama eğim, Dicle Bölümü’ nde % 11’ e yaklaşır” (Elibüyük ve Yılmaz, 2010: 26). Gaziantep Yöresinin ortalama yükseltisi bölümün ortalaması ile aynı olup 750 m’ dir. Gaziantep ilinin % 51,9’ u dağlardan, % 26,9’ u ovalardan, % 19’ u plato, % 2’ si de yaylalardan oluşur, batı ve kuzey kesimleri daha dağlıktır (Şekil 1. 2). Yörenin en alçak noktası 330 m, en yüksek noktası ise 1496 metre ile Kartal (Sof) Dağı’ dır. Yörenin özellikle 600-800 metre yükselti basamağı arası hemen hemen tamamen düzlüktür.

Yörede yükselti doğudan batıya ve güneyden kuzeye doğru hafifçe artar. Batıda Nurdağı ve İslahiye ilçe sınırları içinde, Hatay-Maraş çöküntü alanının batısından itibaren kuzeydoğu-güneybatı istikameti boyunca Batı Dağları adı verilen dağlık bir saha uzanır. Batı dağlarının doğu ve batısında faylar bulunur. “Bu dağlar Maestrichtien yaşta serpantinlerden müteşekkildir. Bu durumda batı dağlarının yapısı sert kütlelerden ibarettir” (Kaleli, 1971: 143). Buradaki en önemli yükselti aynı zamanda yörenin de en yüksek noktasını oluşturan Kartal (1496 m) Dağı’ dır.

Yörenin bir diğer önemli dağı kuzeyde Araban ve Yavuzeli ovalarının tam ortasında doğu batı yönünde uzanan Karadağ’ dır. Bu dağ üçüncü jeolojik zamanda oluşmuş bir antiklinaldir. Dağın en yüksek noktası 1245 metre’ dir.

Gaziantep Platosunun kuzeyinde yer alan Karadağ’ ın kuzeyinde Araban (Altıntaş) ve güneyinde Yavuzeli ovaları bulunur. Araban Ovası’ nın deniz seviyesinden yüksekliği 600 metredir. Uzunluğu 35 km olup, 250 kilometrekarelik bir alanı kaplar ve tabanı alüvyonlarla kaplıdır. Yavuzeli Ovası ise Araban Ovasına göre daha küçük olup alüvyonlu tabanında bazalt taşlar sıklıkla görülür. Ovanın içerisinden doğu batı yönünde bir çizgi halinde Karasu (Merzimen) Deresi akmaktadır.

Yörenin batısında İslahiye Ovası bulunur. Ovanın batısında Nur (Amanos) Dağlarının doğu uzantıları, doğusunda ise Kartal Dağı (1496 m.) bulunmaktadır. İslahiye Ovası bu dağların arasında güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda uzanır. Aynı zamanda tektonik kökenli olan bu ova, Kahramanmaraş-Hatay çöküntü alanındadır. Nur ve Kartal Dağları’ ndan doğan çok sayıdaki çay ve dereler ovayı suladıktan sonra Asi Nehri’ ne katılır. Bu akarsuların en önemlisi Karasu Çayı’ dır. Bu çayın üzerine sulama ve taşkınları önlemek amacı ile Tahtaköprü Barajı kurulmuştur.

Yörenin güneyinde doğudan batıya doğru Kilis-Gaziantep arasında kalan 200 kilometrekare alana sahip Elbeyli Ovası, onun doğusunda ise Haral Ovası yer almaktadır. Haral Ovası, Fırat Nehri ile Sacır Deresi arasında kalır ve güneyde sıralanmış ovaların en büyüğüdür (280 km²). Güneyde sıralanmış bu ovaların biraz daha kuzeyinde ise Tilbaşar ve Oğuzeli ovaları yer alır. Oğuzeli Ovası ve yakın çevresi çeşitli yükselti değerlerine sahip plato yüzeyleri ve tepelerle çevrilidir (Şengün ve Boyraz, 2008: 93). Oğuzeli Ovası 60 kilometrekarelik bir alanı kaplamaktadır ve ovanın ortasından kuzey-güney yönlü Sacır Deresi geçmektedir. “Oğuzeli Ovası güneyindeki Tilbaşar Ovası ile Sacır Suyu vasıtasıyla irtibat halindedir” (Kaleli, 1971: 145). Doğuda ise Nizip Çayının suladığı Barak Ovası bulunur.

Fırat Nehri, Araban, Yavuzeli, Nizip, Karkamış ilçelerinin doğu sınırı boyunca ilin kuzeyden güneye doğru doğu sınırını çizer. İl sınırları içinde Fırat Nehri’ nin uzunluğu 180 kilometredir (Barlas, 2010: 19). Yöredeki akan akarsuların hepsi birbirine paralel olarak batıdan doğuya doğru akar ve Fırat Nehrine sularına boşaltır. Kartal Dağı’ ndan kaynağını alıp Yavuzeli Ovası’ nı suladıktan sonra Fırat Nehri’ ne dökülen Merzimen (Bozatlı) Deresi, Araban (Altıntaş) Ovasını suladıktan sonra Fırat Nehri’ ne karışan Karasu, Barak ovasını sulayıp Nizip’ ten Fırat Nehri’ ne karışan Nizip Çayı yörenin diğer akarsularıdır. Yörenin bir diğer önemli akarsuyu ise Gaziantep şehrinin kuzeybatısındaki Dülük Baba mevkiinden doğup Oğuzeli Ovasını sulayarak Suriye topraklarında Fırat Nehrine karışan Sacır (Alleben) Deresidir. Bu dere Gaziantep şehrinde “Alleben” diye isimlendirilir ve Şahinbey ile Şehitkamil ilçelerinin idari sınırını da oluşturur.

Yayla alanları Gaziantep yöresinde sadece % 2’ lik bir alanı kaplar en önemli ikisi Huzur ve Sof yaylalarıdır. Hızır Yaylası İslahiye ilçesinde Nur (Amanos) Dağlarının eteklerindedir. Sof Yaylası ise Gaziantep iline 32 km uzaklıktadır.

Yörede tabii göl bulunmamakla birlikte tarımsal sulama, taşkın, enerji ve içme suyu sağlamak amacıyla kurulan barajlar mevcuttur bu barajlar: Nizip’ te Hancağız

Gaziantep ilinde iklim, topografya ve ana madde farklılıkları nedeniyle zaman içinde büyük toprak grupları oluşmuştur. Bu toprak grupları içinde kırmızımsı kahverengi topraklar yörenin yarıya yakın bir kısmında görülür. Orta geçirgenlikte, kalın, tarıma uygun bu topraklara kuzeyde Araban (Altıntaş) ve Yavuzeli ovalarından başlayıp Fırat Nehri hattı boyunca güneye kadar inip oradan bir üçgen şeklinde Gaziantep şehrine kadar yayılır. Kırmızı Akdeniz topraklarına Gaziantep' in kuzeyinde rastlanır. Kireçsiz kahverengi orman toprakları ise Gaziantep' in güneybatı ve batı kısmında yaygındır. Alüvyal topraklar Gaziantep' in kuzeybatısında ve doğuda Fırat Nehri havzası boyunca uzanır. Bazaltik topraklar Gaziantep ilinde kırmızı kahverengi ve kolüvyal topraklardan sonra en yaygın görülen toprak türüdür, Şahinbey ilçesinin güneyinde Kilis il sınırı boyunca, Araban ve Yavuzeli ilçelerinin batı kesimlerinde ve Nurdağı ilçesinin güneybatısında rastlanır. Kahverengi toprakların % 64' ü Nizip ilçe sınırları içerisinde yer alırken, Karkamış ilçesinin doğusunda ve Yavuzeli ilçesinin kuzey kesimlerinde de bu topraklara rastlanır (Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Gaziantep İli Arazi Varlığı, 1992: 13-18).

Gaziantep Yöresi' nin doğal bitki örtüsünü step alanları ve ormanlar oluşturur. Yörenin 660.000 hektarlık alanının % 8,8' ine denk gelen 58.000 hektarı orman alanları ile kaplıdır. Orman örtüsü yörenin batı ve kuzeyinde yer alır. Batıda İslahiye Ovası' ndaki tarım alanları dışındaki hemen hemen bütün saha ormanlarla kaplıdır. İslahiye ilçesinin % 32' si ormanlarla kaplıdır. Nurdağı ilçesi' nin kuzeyi ve Kartal Dağı ile kuzeyde Yavuzeli' nin kuzeyi de diğer ormanlık sahalardır. XVII. yy' da yöreyi ziyaret eden Evliya Çelebi seyahatnamesinde (Kahraman ve Dağlı, 2013) İV. Murat' ın Bağdat seferine giderken ışık geçirmeyecek sıklıkta ormanları geçtiğinden bahsetmektedir. Yine yöre konusunda önemli çalışmalar yapan Kaleli 1971' de yayımlanan "Gaziantep Yöresi' nin Fiziki Özellikleri" isimli çalışmasında ormanların oranını % 13,5 olarak vermekte ve buna ilave olarak gün geçtikçe orman alanlarının insanlar ve keçiler tarafından nasıl tahrip edildiğinden bahsetmektedir.

Yörenin daha alçak sahalarında ise step örtülerine rastlanır. Gaziantep ilinin orman kuşağı ile Suriye sınırı ve Fırat Nehri arasında geniş step sahaları yer alır. Özellikle Karkamış ve Oğuzeli ilçelerinin güney kesimlerinde step sahaları genişlemektedir. Gaziantep Platosu' nun alçak kısımları ve çukur alanları step bitkilerinin alanını teşkil eder (Özuslu ve Tel, 2011: 26). Genel olarak yörede batıdan doğuya ve kuzeyden güneye doğru step alanı genişlemektedir.

Tarım arazilerinin de % 57' si tarla arazisi, % 41' i meyve ağaçları, % 2' si ise sebze bahçeleridir. "Gaziantep Platosu' nun tarım karakteri, Şanlıurfa Platosu' ndan pek farklı değildir" (Yücel, 1987: 118). Yörede en fazla yetiştirilen ürünler Antep fıstığı, zeytin ve üzumdür.

Ülke ekonomisi içinde önemli bir ihraç ürünü olan Antep fıstığı, Gaziantep yöresinde yoğun olarak yetiştirilir. Yöre, 2014 yılında Türkiye üretiminin yaklaşık % 22' sini gerçekleştirmiştir. 2014 yılı verilerine göre yörede Antepfıstığı ağacı sayısı 19,5 milyon adettir. Ancak verim diğer ülkelere nazaran düşüktür. Türkiye, Antepfıstığı üretiminde İran ve ABD' den sonra dünyada 3.sırada yer almaktadır.

Bağcılık da yörede önemli bir tarım ürünüdür. Amik Ovası' nın kuzeyinden başlayarak "Güneydoğu Anadolu Bölgesi' nin batı kısmını da içine alan ovalık ve plato alanlarından oluşan bölge Türkiye üzüm üretiminin % 16' sını karşılar" (Durmuş ve Yiğit, 2003: 41). Yörede bağların en yaygın olduğu kesim güneyde Kilis il sınırı çevresindedir.

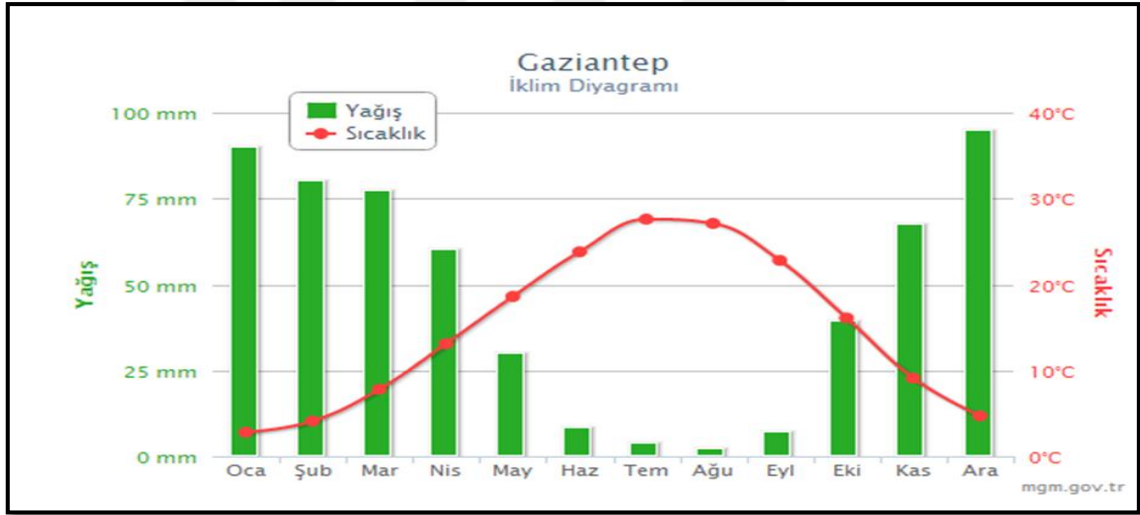
Yöre Türkiye zeytin üretiminde önemli bir alandır. Yağlık ve sabun yapımı için çok sayıda ağaç vardır. Meyve veren ağaç sayısı 2010 yılı verilerine göre 2.607.554 adettir. Yörede yetiştirilen diğer önemli tarım ürünleri mısır, pamuk, buğday ve kırmızı mercimek olarak karşımıza çıkar.

Tablo 1. 1. Gaziantep Yöresinin Arazi Kullanım Dağılımı (Gaziantep Tarım İl Müdürlüğü, 2010)

İlin Yüzölçümü (ha)	622. 295	% 100
Orman Arazisi (Fundalıklar Dahil)	92.419	% 15
Tarım Arazisi	382.077	% 59
Çayır ve Mera	47. 142	% 8
Tarım Dışı Arazi	110.905	% 18

Konumu sebebiyle Gaziantep’ te Akdeniz iklimi ve karasal iklimin bir karışımı görülmektedir. Özellikle Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sıcaklık oldukça yüksektir. Aralık, Ocak ve Şubat aylarında ise sıcaklıklar düşüktür. Gaziantep’ te ölçülen en yüksek sıcaklık 44 °C, en düşük sıcaklık ise -17 °C’ dir. Haziran-Eylül arası, yağışın en az olduğu dönemdir. En çok yağış ise Aralık-Şubat arasında düşer. Kış mevsiminde yağışlar genellikle yağmurlu olmakla birlikte zaman zaman kar yağışları da meydana gelir. Mevsim geçişlerinde gündüz ve gece arasında çok büyük sıcaklık farkı vardır. Denize kıyısı olmaması sebebiyle kentte nem oranı çok düşüktür.

Şekil 1. 3. Gaziantep İklim Diyagramı (Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü)

Coğrafi olarak GAP’ ın giriş kapısı olan şehir, 2015 yılı sonu itibariyle iki milyona yaklaşan nüfusu (1.931.836) ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ nin en büyük Türkiye’ nin 8. büyük ilidir. Nüfusu, ekonomik yapısı, sosyal dokusu, büyükşehir olması ile aynı zamanda Türkiye’ nin en önemli metropol kentlerinden biridir. Gaziantep ekonomik aktivitelerinin çeşitliliğine ve sanayileşme oranının yüksek olmasına bağlı olarak nüfusu ve nüfus yoğunluğu yüksek olan bir yöredir. 2015 yılı verileriyle Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ nde yaşayan 8.385.540 kişinin % 23,03’ ü Gaziantep’ te yaşamaktadır. Gaziantep yöresinde nüfus yoğunluğu kilometrekarede 281’ dir. Bu sayı 99 olan Türkiye ortalamasının neredeyse 3 katıdır.

2. GAZİANTEP İLİNİN EKONOMİK COĞRAFYASININ GELİŞİMİ

2. 1. Gaziantep İlının Ekonomik Coğrafyasının Tarihsel Gelişimi

Gaziantep, Çin’ den başlayıp Avrupa’ ya kadar uzanan, tüccarların, bilgelerin, kültürlerin ve dinlerin yolu olan İpek Yolu’ nun üzerinde kurulmuş ve yükselmiştir. İpek Yolu’ nun Anadolu’ ya açılan kapısı konumunda olan Gaziantep’ in karakteristik özellikleri olan üretkenlik ve ticari kabiliyeti ekonomisinin temellerini oluşturmuştur (Gaziantep Ticaret Odası, 2012: 10). Geçmişi binlerce yıl öncesine kadar uzanan Anadolu’ nun ilk yerleşim yerlerinden biri olan Gaziantep, tarihinden aldığı ticari altyapısı üzerinde gelişerek günümüze kadar gelmiştir.

Şehir yerleşmelerinde sanayi faaliyetleri hiç kuşkusuz, birdenbire ortaya çıkmamaktadır. Başka bir anlatımla sanayi üretimi çok küçük işletmeler şeklinde de olsa her şehirde kuruluşundan itibaren rastlanan faaliyetlerin başında gelmektedir (Aliagaoglu ve Uğur, 2012: 156). Gaziantep şehrinin tarihsel geçmişi büyük bir ticaret mirasına sahip olduğuna işaret etmektedir. İlk insan topluluklarının yaşadığı ve ilk uygarlıkların geliştiği Mezopotamya, Anadolu ve Mısır’ ı birbirine bağlayan yollar üzerinde yer alan şehir; Kahramanmaraş, Halep, Şanlıurfa’ dan Akdeniz’ e kadar uzanan önemli yolların kesişme noktası üzerinde bulunduğundan her dönemde tarihi açıdan önemli bir yerleşim yeri olduğu kadar, kültür ve ticaret merkezi olma özelliğini de her zaman korumuştur.

Gaziantep’ in sosyo-ekonomik tarihinde kuşkusuz en önemli kilometre taşlarından biri Yavuz Sultan Selim’ in XVI. yy’ ın ilk yarısında gerçekleştirdiği Mısır seferidir. Bu seferden sonra Antep, Halep gibi dönemin metropol bir şehri yakınında olmasına rağmen kendi şehirselleşen ekonomik altyapısını oluşturmaktan geri durmamıştır. Mortan ve Arolat (2009: 16), şehrin kendi ekonomik ard bölgesini (Hinterlandını) oluşturduğunu, 1520-1580 yılları arasında Akdeniz havzasının büyümesinden yararlanan nadir şehirlerden biri olduğunu ifade ederek 1534 tarihli Ayıntap Livası Kanunnamesi’ ne göre kentin yıllık peynir, kuru üzüm, pekmez ve tuz rüsumu, 330 bin akçe gibi yüksek bir miktara ulaştığını ifade ederler.

Gaziantep ekonomisinin tarihsel gelişiminde önemli bir diğer neden ise şehrin hac-surre yolu üzerinde önemli bir lojistik merkez olmasıdır. İstanbul-Bursa-Konya-Adana-Antep-Şam-Mekke sağ hac güzergâhı olarak isimlendirilen yolda önemli bir durak noktası olan Antep, hacıların şehre bıraktığı sermaye ile önemli bir gelişim sağlayarak Anadolu’ nun en önemli ticaret şehirlerinden biri olmuştur. Osmanlı kentlerinin ekonomik nitelikleri üzerine karşılaştırmalı bir çalışma yapan Özönlü (2010: 257), Gaziantep’ i dönemin önemli kentleri Ankara, Trabzon, Kayseri ve Manisa ile karşılaştırmış ve şehri bir ticaret kenti olarak sınıflandırmıştır (Tablo 2. 1).

XVII. yy’ da görülen Celali İsyanları tüm Anadolu şehirleri ile birlikte Gaziantep’ in de sosyal ve iktisadi gelişimini negatif yönde etkilemiştir. Sönmez (2012: 86), bunun yanına bir de İran İpeğinin Halep ve Bursa dışında İzmir limanına da yönelmesini de XVII. yy Gaziantep ekonomisini olumsuz etkileyen bir diğer gelişme olarak gösterir ve ticari anlamda ortaya çıkan bu sıkıntıların dokuma sanayinin geliştirilmesi ile aşıldığını ifade eder.

1648 ve 1672 yıllarında iki kez kente gelen ve ikinci gelişinde 10 gün gibi uzun bir süre kentte kalan Evliya Çelebi’ nin notları, dönemin tahrir defterleri ile gösterdiği uyumla da önemli bir vesika haline gelmektedir. Evliya Çelebi, Seyahatnamesi’ nde (Kahraman ve Dağlı, 2013: 416) şehrin ticari hayatının canlılığını gösteren 3900 dükkânlı büyük bir çarşıya sahip olduğunu, şehirde imal edilen malların çeşidine göre tanzim edilmiş çarşıların bulunmakta olduğunu ve imalatçıların aynı cins malını çarşı esnafı içinde ve esnaf şeyhi huzurunda müzayede ile satıldığını ifade eder. Ayrıca açık arttırmayla satış yapan pazarlara, bedestenlere, çarşı ve saraçhaneye, üstleri örtülü kargir, sağlam sıra düzeni içinde, süslü 300’ den fazla dükkanın olduğunu şehirde 32 mahallede 8067 hane, 40 tekke olduğunu, öşür veren 70.000 bağın olduğunu belirtmektedir.

XVIII. yy Osmanlı Devleti’ nin uzun savaşlara girdiği ve bu savaşlarda ağır yenilgiler aldığı buhranlı bir yüzyıl olmuştur. Devlet, ilk defa 1775 yılında “Esham” adı verilen iç borçlanma yoluna gitmek zorunda kalmıştır. Tımar sisteminin bozulması ekonomik yapıda büyük aksaklıklara yol açmıştır. Tımar sisteminin yerine vergi kaynaklarının hayat boyu

kiralanması usulüne göre işleyen “Malikane” sistemine geçilmesi ile İstanbul’ da oturan malikane sahipleri malikanelerini mültezimler yoluyla idare etmeye başlamışlardır (Sungur, 2015: 34).

Şehirde ve taşrada yaşayan zengin ve nüfuzlu zümreye “Ayan” ve “Eşraf” denilmekteydi. Ayanlar, savaşta orduya para ve asker vererek yönetimde etkili olmaya başlamışlardır. Bütün bu olumsuz gelişmelere rağmen Gaziantep ekonomisi bu yüzyılda da güçlü yapısını korumayı başarabilmiştir. “Antep Şer’iyye sicillerindeki tereke kayıtlarından elde edilen bilgilere göre Antep halkı ekonomik açıdan oldukça zengin olduğu anlaşılmaktadır. Mesela “1750 tarihli bir tereke kaydının baş tarafı yırtık olduğundan kime ait olduğu anlaşılamamıştır ancak terekenin yükünden bu kişinin 12.381 kuruşluk terekesi ile gayet zengin olduğu kolayca tahmin olunabilmektedir” (Yılmazçelik, 1998: 118). Bu yüzyılda Gaziantep’ in ticari hayatının uluslararası bir yapıya sahip olduğu görülmekte, Halep’ ten getirilen dokuma kumaşların yanında İngiliz, Fransız ve Fars çukaları satılmakta, aynı şekilde Gaziantep’ te üretilen mallar da söz konusu ülkelere gönderilmektedir.

Tablo 2. 1. XVI. Yüzyıl Tahrir Defterlerine Göre Kentlerin Vergi Kalemlerinin Sektörel Açıdan Dağılımı (Özünü, 2010: 267)

Vergi Kalem.	Ankara		Ayıntap			Trabzon				Manisa		Kayseri			
	1523-1530	1571	1536	1543	1574	1515-1532	1520	1554	1583	1531	1575	1500	1520	1570	1584
Tarım	48.423	37.500	39.770	41.000	77.620	12.890	13.154	13.154	22.415	60.732	60.732	124.840	82.400	131.500	62.218
Hayvan															
Sanayi	392.333	224.750	4.020	10.044	64.880	21.626	31.252	31.252	2.008.694	3000	3000	38.540	66.500	81.500	51.500
Ticaret	254.635	151.000	135.520	295.240	226.100	660.044	653.044	653.044	15.500	98.739	98.739	44.400	35.400	50.000	63.000

XIX. yy. Osmanlı Devleti’ nin en önemli vilayetlerinde biri olan Halep, 3 sancak (Halep, Urfa ve Maraş) ve 24 kazadan meydana gelmekteydi. Antep, Halep sancağına bağlı 13 kazadan birisiydi (Eroğlu, Babuçoğlu ve Köker, 2012: 115-117). Halep Salnameleri XIX. yy. sonu XX. yy başında Antep Kazasının güçlü ekonomik yapısını ortaya koymaktadır.

Antep şehrinde 14.951 hane, 1 hükümet konağı, 1 kale, 1 redif deposu, 1 cepthane, 6 karakolhane, 40 cami, 220 mescit, 25 medrese ve kütüphane, 16 tekke, 72 sebil ve çeşme, 1 rüştiye mektebi, 22 iptidai mektebi, 1 Amerikan Koleji, 2 hastane, 8 kilise, 1 havra, 14 hamam, 2.849 dükkân ve mağaza, 4 bedesten, 31 han, 53 fırın, 2.000 alaca ve bez aba tezgâhı, 6 debbağhane, 50 boyahane, 10 ma’sara, 1 selehhane, 22 değirmen, 2 naccar, 198 değirmen, 6 müskirat fabrikası, 5 sabunhane, 30 kahvehane ve 1 kıraathane vardır. 200 kaza dahilinde 352.600 dönüm ekili ve 112.000 dönüm ekili olmayan arazi vardır... Antep’ te sarı kırmızı sahtiyan (tabaklanmış deri), alaca, aba, yünden elbiselik kumaşlar, Şam taklidi döşemelik, bez, kanepeler, sandalye ve sabun imalathaneleri mevcuttur. Halep, Kilis, İdlip taraflarına sahtiyan ve bazen de Mısır ve Anadolu taraflarına alaca, bez, aba ve sabun ihraç edilmektedir. Antep’ in Halep, Urfa, Maraş ve İskenderun ile çok işlek bir ticareti vardır (Eroğlu, Babuçoğlu ve Köker, 2012: 115-117).

Bu salnamelerden anlaşıldığı üzere Gaziantep; Halep ve Irak’ tan, Mısır ve Anadolu’ ya kadar geniş bir coğrafya ile güçlü bir ticaret ağı kurmuştur. 1872 yılında Fransız tüccarların sorunlarını çözmek için bir konsoloslukun açılması da ticari faaliyetlerin kazandığı uluslararası boyutun bir göstergesidir. Ayrıca “elde edilebilen en eski verilere göre Gaziantep Ticaret Odası (GTO), Ziraat, Ticaret ve Sanayi Odası adıyla 1898 yılında kurulmuştur (<http://www.gto.org.tr>). Birinci Dünya Savaşı sonrası yapılan anlaşmalar dahilinde Osmanlı

Devleti'nden ayrılan Halep vilayeti, ekonomik birikimini ve gücünü Antep kazasına bırakmıştır.

Cumhuriyet öncesi özellikle 1. Dünya Savaşına kadar ki dönemde uygun fiziki coğrafya şartlarına sahip şehir, endüstriyel tarım ürünlerinin üretimi ve buna bağlı olarak özellikle dokuma sanayinin gelişimine paralel olarak ekonomik canlılığını devam ettirmeyi başarmıştır. Oysa dokumacılık sektörü XIX. yy'ın ortalarından itibaren Osmanlı Devleti'nde hızla gerilemiştir. Gaziantep'in ve yanında birkaç şehrin bu gerilemeden korunmasını Ögüt (2011: 94), bölgenin çok iyi olmayan ulaşım altyapısının bölgeyi Avrupa rekabetinden korumasına ve imalatçı olan şehirli nüfusun kırsal ile olan iktisadi bağını bir şekilde sürdürülebilmesine bağlamaktadır.

1919'da Halep'te bulunan İngiliz birlikler Mondros Mütarekesinin 7. Maddesine dayanarak bir süvari tugayı ile Gaziantep'i işgal ettiler bu işgalden kısa bir süre sonra da daha önce şehirden ayrılan Ermeniler'in tekrar şehre gelmesi işgali farklı bir boyuta taşıdı. İngilizler üzerinde etkili bir baskı oluşturan Ermeniler şehrin güvenlik ve asayişin de olduğu kadar ekonomik yapısında da derin yaralar açtılar. Taşınabilir mallarını satışa çıkaran halkın elindeki malları gasp etmişlerdir. İngilizler 15 Mart 1919'da şehirde 15 gün dükkanları kapatma kararı almışlardır. 29 Ekim 1919'da ise Fransızlar Antep'i İngilizlerden devraldılar (www.kulturportali.gov.tr.).

Antep'in işgalinin ve destansı Antep savunmasının Gaziantep ekonomisine kattığı en önemli olay Özdemir Bey'in talimatıyla Teğmen Mustafa Loğanlı tarafından Antep savunmasında kullanılmak üzere askeri mühimmat üretmek amacıyla 1920 yılında kurulan İmalat-ı Harbiye Fabrikası'nın kurulmasıdır. Bu fabrika Gaziantep ekonomisinin sonraki yüzyıl içindeki gelişiminin temeli olacak imalat sanayisinin nüvelerini oluşturmuştur. Fabrikanın kuruluşunda demircisinden, kuyumcusuna, marangozundan, dokumacısına birçok esnaf bir araya gelmiştir. Zor şartlar altında kurulan bu fabrika, kahramanca bir fedakârlığın ürünü olmasının yanında aynı zamanda bir girişimcilik örneği olarak da gösterilebilir. Nitekim bu fabrikanın kuruluşunda rol alan bazı kişiler savaş sonrasında sanayici olarak karşımıza çıkmaktadır. Fabrika hakkında detaylı bilgiler veren Dai (1992: 132), fabrikada üç vardiya halinde gün boyu çalışan 1200 işçinin olduğunu ve fabrikanın yanına 7 öğretmenin görev yaptığı bir de okul yapıldığını belirtir.

1923 yılında toplanan İzmir İktisat Kongresi ile milli iktisat anlayışı ile korumacılık esaslı politikalar ve önlemler benimsense de Lozan Anlaşması ile 1929 yılına kadar gümrük vergilerinin artırılmaması kararı bu milli iktisadi politikaları uygulamayı geciktirmiştir. Yerli mallar yabancı muadilleri ile rekabet etmekte büyük zorluklar yaşamıştır. Gaziantep'te bu zorlukları fazlasıyla hissetmiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra Antep sanayisi tarıma dayalı dokuma tezgahlarının olduğu ve bunların da atölye tipi faaliyet gösterdiği bir yapıya sahiptir. Türkiye Cumhuriyeti Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1927 Sanayi Tahriri, verilerine göre Türkiye genelinde 1927 yılında toplam 65.245 işletme olup bunların % 36'sı tek kişinin % 36'sı iki ve üç kişinin çalıştığı işletmelerdir. İlk kez 1927 yılında yapılan sanayi sayımına göre Gaziantep'te, küçük sanayi kuruluşlarından meydana gelen 2008 tesis bulunmakta, "bunun yüzde 55,5'i tarıma dayalı sanayi, yüzde 21'i dokuma sanayi, yüzde 10'luk paylarla ağaç ürünleri ve metal eşya sanayiinden oluşmaktadır" (Yıldırım ve Örnek, 2012: 6).

1925 yılına gelindiğinde Türkiye 11 sanayi bölgesine ayrılmıştır. Gaziantep kendisine 7 il (Urfa, Malatya, Diyarbakir, Siirt, Mardin, Elazığ ve Bitlis) bağlanmış ve 11 bağımsız sanayi bölgesinden biri olmuştur. Aynı yıl Bakanlar Kurulu kararıyla Gaziantep Konserve ve Mamulat-ı Ziraiye TAŞ., Gaziantep Mensucat TAŞ., Gaziantep Debağat AŞ. kurulmuştur. 1926 yılında İzmir İktisat Kongresi tüccar grubunun aldığı 5. Madde esasına dayanarak Gaziantep İktisad Mıntıkası (Gaziayıntab, Urfa, Malatya, Diyarbakir, Siirt, Mardin, Elazığ ve Bitlis) 1926-1938 yılları arasında sekiz tane kongre düzenlemiştir. 1926 yılında yapılan ilk kongrede Mersin'e liman inşası, kaçakçılığın önlenmesi, ticaret ve sanayi mekteplerinin açılması, mıntika dahilinde acilen bir ticaret bankasının açılması gibi 14 maddelik çok önemli kararlar alınmıştır (Mortan ve Arolat, 2009: 26). Pekdoğan (1998: 774), bu durumu Gaziantep'in günümüzde olduğu gibi o yıllarda da bölgenin ekonomik beyni olduğunu ifade etmiştir. Gaziantep'te 1927 sanayi sayımında sanayi kollarına göre işletme sayıları ve istihdamın dağılımına bakıldığında ise şöyle bir tablo ortaya çıkmıştır (Tablo 2. 2.)

Tablo 2. 2. 1927 Sanayi Sayımına Göre Gaziantep’ te Sanayi Gruplarında İstihdam ve İşletme Sayıları (T.C Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1927 Sanayi Tahriri)

	Dokuma Sanayi		Maden İşletmesi Sanayi ve Makine İmalat Sanayi		Ağaç Ürünleri Sanayi		Kimya Sanayi		Çiftçilik ve Hayvancılık	
	İşletme Sayısı	İstihdam	İşletme Sayısı	İstihdam	İşletme Sayısı	İstihdam	İşletme Sayısı	İstihdam	İşletme Sayısı	İstihdam
Gaziantep	426	1 282	199	543	206	409	58	312	1 117	5 284
Türkiye	9 353	48 025	14 752	33 386	7 896	24 264	2 877	12 345	28 439	110 480

1930- 1940 yılları arasında “coğrafi dağılışı içinde hammaddelerimizin değerlendirilmesi gerekliliği düşüncesine yönelik tesislerin kurulması, ithal edilen ürünlerin durdurulması ve bu ürünlerin yurt içinde üretilmesiyle dışarıya döviz ödenmemesi yoluna gidilmişti (Doğan, 2013: 216-217). Bu amaçla 1934’ de beş yıllık bir sanayi kalkınma planı hazırlanmıştır. Bu plan çerçevesinde devlet eliyle işletmeler kurularak ekonomiye katkı sağlanmıştır.

1930’ lu yıllarda tarım odaklı sanayilerde bir canlanma görülmüştür. 28 Mart 1927’ de 15 yıl süre ile çıkarılan Teşvik-i Sanayi Kanunundan 1932 yılında Türkiye genelinde 1472 firma faydalanmış¹ ve bu firmaların 36’ sı Gaziantep’ te faaliyet göstermekteydi. 1933 yılında Gaziantep ilinden yapılan ihracat kalemleri ve miktarları (Tablo 2. 3) dönemin ekonomik coğrafyasını yansıtmaları bakımından oldukça önemli veriler sunmaktadır.

1935 yılı Halkevi kaynaklarına göre şehirde 11 tane esnaf cemiyetinin olduğu görülmektedir. Bunlar 215 üyesi olan bakkal esnafı cemiyeti, 80 üyesi olan kasap esnafı cemiyeti ve diğer esnaf cemiyetleri (marangoz, kilimci, boyacı, trikotaj ve çorapçı vs.) ile bunların yanında 6 fotoğrafçı, 39 otel ve han işletmecisi, 145 kasap ve kebabçı, 211 köşker, kunduracı ve eskici, 73 ekmekçi, baklavacı, kadayıfçı, 73 manifaturacı ve tuhafiyecidir. Ayrıca şehirde 256 yün ve kıl dokuma tezgâhı, 2261 pamuk dokuma tezgahı bulunmaktadır (Gaziantep Halkevi Broşürü, 1935: 310).

1940 ve 1950’ li yıllar ekonomide devletçilik politikalarının en yoğun şekilde yaşandığı yıllar olmuştur. İkinci Dünya savaşı yıllarının olağanüstü ortamında çıkarılan 4305 sayılı fevkalade kazanc vergisi kanunu ve daha önce çıkarılan muamele vergisinin alanının genişletilmesi ülke ekonomisi ile birlikte şehrin ekonomik havasını da olumsuz yönde etkilemiştir. “Özellikle iplik üretimi yapılan fabrika tipi üretimin göreceli ucuzluğu ve makine ile yapılan büyük ölçekli üretimin cecikiliği dokumacıları fabrika üretimine geçmeve zorlamışsa da makine getirme güçlükleri ve sanavicilerin birlesmesivle kurulacak büyük tesislerin Muamele Vergisi kapsamına girmesi, fabrikalasma sürecini engellemiştir” (Yıldırım ve Örnek, 2012: 6). Şehrin temel sanayi kolu savılan Dokuma tezgahlarını etkileyecek bir diğer gelişme ise ülke genelinde her türlü iplik dağıtımının Sümerbank vasıtasıyla devletin kontrolüne geçmesidir. Sümerbank iplik dağıtımını kooperatifler marifetiyle yapma kararı üzerine Gaziantep’ te 3 tane dokumacılar kooperatifi kurulmuştur. Devlet elivle ülkenin pek çok yerinde seker, cimento, dokuma fabrikaları açılmasına rağmen 1942’ de açılan Tekel İçki Fabrikası hariç tutulursa bu dönemde Gaziantep devlet yatırımlarından faydalanamamıştır.

¹ Teşvik-i Sanayi kanunundan faydalanmak için “yalnızca büyük işletme olarak kabul edilen, en az 10 beygirlik çevirici güçle çalışan ve yıl içinde en az 1500 gündelik işçi çalıştıran kuruluşlar yararlanabilmekteydi” (Sevgi, 1994: 25).

Tablo 2. 3. 1933 Yılı Gaziantep’ ten Yapılan İhracat Kalemleri ve Miktarı (Pamuk, 1998)

CİNSİ	MİKTAR/KG-BAŞ
Antep fıstığı	514.000
Antep pekmezi ve kuru üzüm	8.000
Tütün	118.000
Yün, kıl ve mamulâtı	11.000
Antep sabunu	50.000
Dokuma ve trikotaj	2.484.000
Deri mamulâtı	66.000
Canlı hayvan	275.000
Muhtelif	76.000

1941-1945 yılları arasında yaşanan bütün bu olumsuzluklara rağmen Gaziantep ilinde 8000 dokuma tezgahının faaliyet gösterdiği görülmektedir. 1945 yılına gelindiğinde tarımda çalışanların oranı % 12’ ve gerilerken sanayi sektöründe çalışanların oranı % 50’ ve kadar yükselmıştır. Karadağ (2011: 396)’ ın da ifade ettiği gibi 1950’ den sonra tarımsal faaliyetler kent ekonomisinde yerini ve önemini sanayi ve ticaret faaliyetlerine bırakmaya başlamıştır. Yine bu dönemde halk, geleceğine yatırım yapan girişimci ruhunu kaybetmemiş, “Gaziantep sanayisinin gelişmesi ve halkın uçak seferlerinden faydalanabilmesi için yüz bin liradan fazla para toplayarak bir hava meydanı yaptırmaları bu girişimci ve fedakâr ruhun en önemli göstergelerinden biridir” (Kopar, 2011: 1046).

1950’ li yıllar çok partili hayatın başladığı yıllardır. Ekonomide devletçi politikaların yavaş yavaş yerini liberal politikalara bıraktığı, tarıma dayalı bir büyüme stratejisinin izlendiği, sanayileşmenin özel sektör eliyle yapma çabalarının görüldüğü yıllardır. Özellikle Marshall Yardımlarının da katkısıyla tarım ve sanayide yeni atılımlar gerçekleştirilmiştir. Gaziantep kent ekonomisi de bu durumdan faydalanmıştır. “1950’ li ve 1960’ lı yıllarda kentte büyük pamuk ipliği fabrikaları kurulurken, dokumacılıkta el tezgâhlarına dayalı küçük işletmeler yerini bu fabrikalara bırakmaya başlamıştır” (Bilgiç, 2013: 39). Nitekim 1954 yılında şehirde 3 iplik, 2 dokuma, 6 un, 1 çikolata ve 1 bisküvi fabrikası faaliyet göstermekteydi. 1955 yılında Gaziantep ekonomisine yeni bir canlılık kazandıracak % 70’ i devlet hissesinde olan Ülfet Yağ ve Sabun Fabrikası Nizip’ te İtalyan teknolojisi ile kurulmuştur. Bu fabrikada eskiden ev ve atölye tipi üretim yapılan zeytinyağı ve zeytinyağı sabunu üretimine başlanmıştır. 1956 yılında Fırat Nehri üzerinde Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ ni Doğu Anadolu Bölgesi’ ne bağlayan Birecik Köprüsü açılmıştır. Bu köprünün açılması ile motorlu taşıtlardaki artış kentte günümüz makine sanayisinin de alt yapısını oluşturan makine tamir bakım yedek parça sektörlerini ülke içinden hatta Suriye’ den şehre çekmiştir.

1960’ lı yılların askeri darbe sonrası kurulan Devlet Planlama Teskilatı (DPT) ile beşer yıllık kalkınma planları ile ülke ekonomisini toparlaması yönünde adımlar atılmıştır. 1964 yılında yapılan sanayi sayımına göre Gaziantep’ te 43 firmada (10 ve daha fazla işçi çalıştıran) 2392 kişi çalışmaktadır. Gaziantep firma sayısında ülke içinde 12. sırada (ilk 10 il İstanbul, İzmir, Bursa, Ankara, Adana, Balıkesir, Aydın, Zonguldak, Eskişehir ve Konya) yer alırken, istihdamda 22. sırada (ilk 10 il İstanbul, İzmir, Ankara, Adana, Bursa, Aydın, Kocaeli, Zonguldak, Eskişehir ve Kayseri) bulunmaktaydı (Esivok, 2003: 82). Tesislerin sektörel dağılımında dokuma (% 35), gıda (% 32) ve kimya (% 16) sanayileri ilk sırada yer

almaktadır. Gaziantep’ in 1964 sanayi sayımında firma sayısına göre kentsel sanayileşme düzeyi % 1,4, istihdama göre kentsel sanayileşme düzeyi % 0,8’ dir (Tablo 2. 4.).

Tablo 2. 4. 1964 Sanayi Sayımına Göre Kentsel Sanayileşme Düzeyi (Eşiyok, 2003’den yazar tarafından düzenlenmiştir)

Sıra No	İl	İşyeri Sayısı	%	Sıra No	İl	İstihdam	%
1	İstanbul	1293	43,0	1	İstanbul	109643	36,3
2	İzmir	220	7,3	2	İzmir	28861	9,5
3	Bursa,	217	7,2	3	Ankara	20630	6,8
4	Ankara	183	6,1	4	Adana	13514	4,5
5	Adana	85	2,8	5	Bursa	12118	4,0
6	Balıkesir	78	2,6	6	Aydın	9053	3,0
7	Aydın	61	2,0	7	Kocaeli	8907	2,9
8	Zonguldak	60	2,0	8	Zonguldak	7931	2,6
9	Eskişehir	49	1,6	9	Eskişehir	7545	2,5
10	Konya	49	1,6	10	Kayseri	6723	2,2
12	Gaziantep	43	1,4	22	Gaziantep	2392	0,8

Günümüz Gaziantep sanayisinin ve dolayısıyla ekonomisinin asıl alt yapısını oluşturmada iki önemli tarih 1967 ve 1970 yıllarıdır. 1967 yılında dağınık şekilde bulunan küçük imalatçı ve sanavicileri bir araya getirmek amacıyla Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü (BM-UNIDO) önderliğinde Küçük Sanayi Bölgesi kurulmuştur. 1968 yılında kalkınmada öncelikli illerin tespitinde Gaziantep program kararnamesi ile kalkınmada öncelikli 22 il arasına dahil edilmiştir. 1960 yılında sanavicilerin girişimleri ile başlatılan ve 1969 yılında Türkiye capında oluşturulan Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) dahilinde 2.100.000 m² alan üzerinde Gaziantep’ te ilk OSB kurulmuş ve 1972’ de arsa tahsislerine başlanılmıştır. Bunu 1986’ da 2. OSB, 1994’ de 3. OSB, 2002’ de 4. OSB takip etmiş 5. OSB’nin altyapı ve üstyapı çalışmaları tamamlanarak firmalar üretime başlamışlardır.

Bütün bu hızlı yaşanan gelişmeler Gaziantep’ i bir sanayi seherine dönüştürmeye başlamıştır. 1964 sanayi sayımında 43 olan imalat sanayindeki büyük işyeri sayısı 1973’ de iki kattan fazla bir artışla 98’ e çıkmış kentsel sanayilesme düzeyi ise 1,69’ a yükselmiştir. İstihdam sayısı ise bir önceki (1964) sanayi sayımına göre % 100’ den fazla bir artışla 5963’ e yükselerek ülke ekonomisine 224.397 TL katma değer sağlamıştır (Tablo 2. 5).

Üçüncü bes yıllık kalkınma planı döneminde (1973-1977) yatırım teşviklerinin üçte biri imalat sanayine yönelik olarak gerçekleşmiştir: “Gaziantep sanayii için bir sıçrama dönemi olarak kabul edilebilecek bu dönemde sanayilesmenin niteliğine bakıldığında, daha önceki planda hedeflenenin tam tersine üretim ve ana mallar sanayii şeklinde değil de, tüketim malları üretiminde yoğunlaşma olduğu görülmektedir” (Yıldırım ve Örnek, 2012: 8).

Tablo 2. 5. Sanayi Sayımı Yıllarına Göre Gaziantep’in Kentsel Sanayileşme Düzeyi (Eşiyok, 2003’den yazar tarafından düzenlenmiştir)

Sanayi Sayım Yılı	İşyeri Sayısı	Kentsel Sanayileşme Düzeyi (%)	İstihdam	Kentsel Sanayileşme Düzeyi (%)
1964	43	1,4	2392	0,8
1973	98	1,6	5963	0,9
1981	153	1,6	9530	1,1
1996	323	3,1	20.876	2,0

“Türkiye’de de eskiden gelişmiş sanayi alanları önemini korurlarken özellikle 1980’li yılların ikinci yarısında ülkenin iç kısımlarında yeni sanayi yoğunlaşma alanları ortaya çıkmıştır” (Mutluer, 2003: 2). 1980’lerin başında kentte hakim sektör geleneksel olarak yine dokuma giyim sektörleri olmuştur. Bunu gıda, içki ve tütün sanayi takip etmiştir. 1985 yılında yürürlüğe giren Besinci bes yıllık kalkınma planında ülke çapında dokuma-konfeksiyon sektörü desteklenmiştir. 1980 yılında ilde en fazla istihdam sağlayan ve en yüksek firma sayısına ulaşılan sektör tekstil özellikle giyim konfeksiyon sektörü olmuştur. Bunu gıda sektörü takip etmiştir. Ancak burada önemli bir ayrım Ölçal (2004)’ın da ifade ettiği gibi üretim doğrudan dokuma ve konfeksiyondan ziyade bunlara yarı mamul madde sağlayan iplik sanayi üzerinden gelişim göstermiştir.

Gaziantep sanayisinin ivme kazandığı imalat sanayine döndüğü yıllar 1990’lı yıllarla rastlamaktadır. 100’den fazla istihdamı olan kuruluşların % 53’ü 1990’dan sonra kurulan firmalardır. Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE, 1998) yıllık imalat sanayi istatistikleri verilerine göre 1980’de Gaziantep’in Türkiye imalat sanayii içinde payı % 1.61’den 1997’de % 2.73’e imalat sanayindeki istihdam oranı ise aynı dönemde % 0,41’den % 2,01’e yükselmiştir. 1981’de 153 olan sanayi tesisi sayısı 1997’de 323’e yükselmiştir.

2000’li yıllarda ihracat odaklı bir büyümeye sahne olan ilin, tekstil sektörü (bilhassa makine halısı üretimi) öncülüğünde gıda, kimya, kauçuk ve plastik, makine, deri ve ilgili ürünlerin imalatı sektörleriyle Gaziantep ilinin rekabet ve inovasyon odaklı global ekonomiye eklemlenme çabalarına girdiği görülmektedir. Yıllar itibariyle gelişen ihracatı 2015 yılı itibariyle 1270 firma 172 ülkeye yaklaşık 6,3 milyar dolarlık bir ihracat rakamına ulaşmıştır (Tablo 2. 6). Bu rakamlar ilin bugünkü ekonomik durumunu göstermesi açısından önemli olmakla birlikte inovasyon ve ar-ge odaklı büyümesinin devam edeceğine de işaret edeceği düşünülmektedir. “Özellikle son yıllarda ülkemizin yakaladığı kalkınma ivmesinde Gaziantep coğrafi ve stratejik avantajları ile birlikte hem bölgesinde hem de ulusal düzeyde yerel ekonomik kalkınmada başarılı bir yere gelmiştir” (Kılınç, 2016: 16).

Tablo 2. 6. 2000-2015 Yılları Arası Gaziantep ve Türkiye'nin İhracat Performansındaki Gelişim (www.tim.org.tr)

İHRACAT				
YILLAR	GAZİANTEP		TÜRKİYE	
	İhracat (1000\$)	Artış (%)	İhracat (1000\$)	Artış (%)
2000	353.629	20,8	27.774.906	4,4
2001	471.589	33,3	31.334.216	12,8
2002	619.535	31,3	36.059.089	15,8
2003	866.153	39,8	47.252.836	31
2004	1.295.291	49,5	63.167.152	33,6
2005	1.652.554	27,5	73.476.408	16,3
2006	1.857.722	12,4	85.534.675	16,4
2007	2.447.655	31,7	107.271.749	25,4
2008	3.237.060	32,2	132.027.195	23
2009	2.952.992	-8,7	102.142.612	22,6
2010	3.518.434	19,1	113.883.219	11,4
2011	4.759.951	35,2	134.906.868	18,4
2012	5.580.212	17,2	152.478.451	13
2013	6.472.870	13,8	145.443.260	-4,8
2014	6.641.306	2,5	151.292.662	3,9
2015	6.270.202	-5,9	133.664.526	-13,2
2000-2015 YILLARI ARASI İHRACAT DEĞİŞİMİ				
	2000	2015	DEĞİŞİM (%)	
GAZİANTEP	353.629	6.270.202	1673	
TÜRKİYE	27.774.906	133.663.526	381	

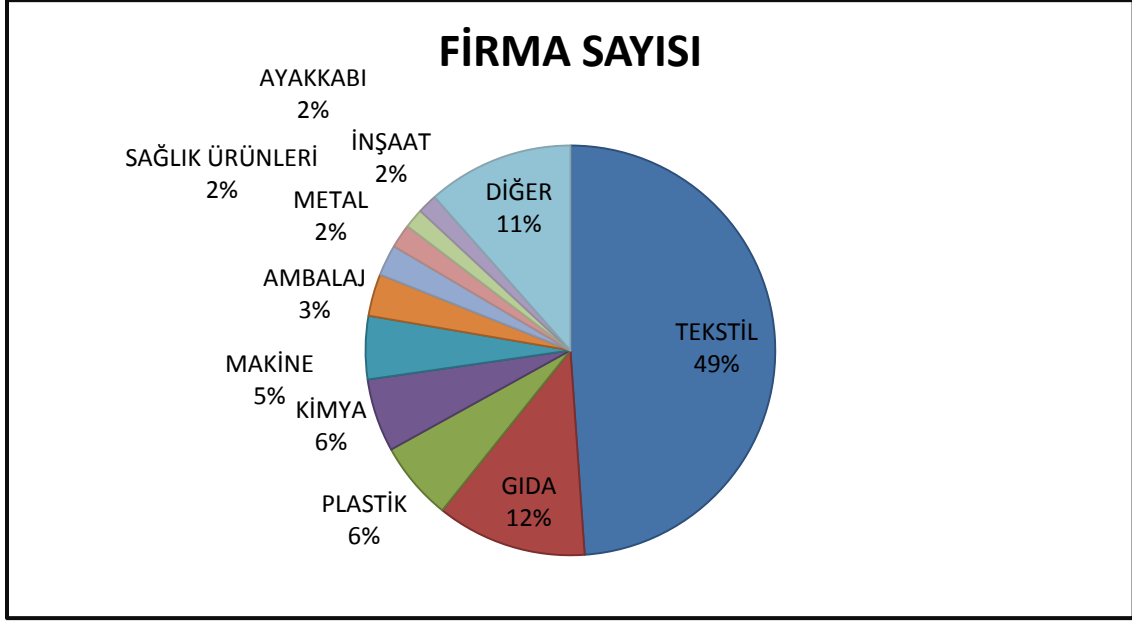
2. 2. Gaziantep İlinde Sanayinin Mekansal ve Sektörel Dağılımı

Gaziantep ilinde şehir merkezinde 5 adet OSB, Havaalanı Sanayi Bölgesi, Küçük Sanayi Sitesi, Nizip Caddesi Sanayi Bölgesi, Ünalı-Şehreküstü Bölgesi, Ayakkabıcılar Sanayi Sitesi olmak üzere toplam 10 sanayi alanı mevcuttur (Şekil 2. 3). Bunun yanında Nizip ilçesinde bir adet OSB ve İslahiye ilçesinde de bir adet sanayi alanı mevcuttur (Şekil 2. 4).

Gaziantep I. OSB 1969 yılında 2.100.000 m² alana kurulmuştur. Günümüz verilerine göre sanayi bölgesinde 147 firmada 23.000 kişi istihdam edilmektedir. “Gaziantep’ in 1980’ li yıllarda ihracat yapısının sanayi ürünleri lehine gelişme göstermesi ile birlikte yatırım yapmak isteyen sanayicilerin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla, tevsii alanı olarak 1987 yılında II. Organize Sanayi Bölgesi’ nin kurulması çalışmalarına başlanılmıştır” (<http://www.gaosb.org>). 1997’ de tamamlanan II. OSB’ de 4.500.000 m² alanda faaliyet gösteren 274 firmada 38.000 kişi çalışmaktadır. 1994 yılında 5.400.000 m² alanda kurulan III. OSB’ de 270 firmada 36.000 kişi istihdam edilmektedir. 2002 yılında kurulan IV. OSB 11.700.000 m²’ lik geniş bir alanda yayılış göstermektedir. Bu OSB’ de 119 firmada 33.000 kişi istihdam edilmektedir. 2013 yılında 19.250.000 m² alanda kurulan V. OSB’ de ise 373 firma faaliyet göstermekte olup V. OSB tamamlandığında istihdam sayısı 60.000’ e ulaşacaktır.

5 OSB’ de faaliyet gösteren toplam 1007 firma bulunmaktadır. 2016 yılı itibariyle bu firmaların sektörel dağılımına bakıldığında 441 firma tekstil, 107 firma gıda, 56 firma plastik, 52 firma kimya, 45 firma makine, 30 firma ambalaj, 22 firma metal, 17 firma sağlık ürünleri, 14 firma ayakkabı, 14 firma inşaat, 8 firma geri dönüşüm, 4 firma enerji, 2 firma mobilya, 90 firmada diğer alanlarda üretim yapmaktadır (Şekil 2. 1).

Gaziantep OSB bünyesinde 2007 yılında Gaziantep Üniversitesine bağlı bir meslek yüksek okulu ve 2014 yılında bir Özel Endüstri Meslek Lisesi açılmıştır. 30.000 m² kapalı alana sahip Ortadoğu Fuar Merkezi (OFM) önemli fuarlara ev sahipliği yapmaktadır. OSB’ de faaliyet gösteren firmalara enerji tedariki için Gaziantep Organize Sanayi Enerji Anonim Şirketi (GOREN A.Ş) tarafından 110 mw gücünde bir enerji santrali de faaliyet göstermektedir. Ayrıca OSB Müdürlüğü bünyesinde modern bir itfaiye merkezi, kara konteynır indirme merkezi ve atık su arıtma tesisi de bulunmaktadır. Bütün bu kompleks yapısıyla Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi 43 milyon m² alanı ile Türkiye’ nin en büyük OSB’ dir (Şekil 2. 2).

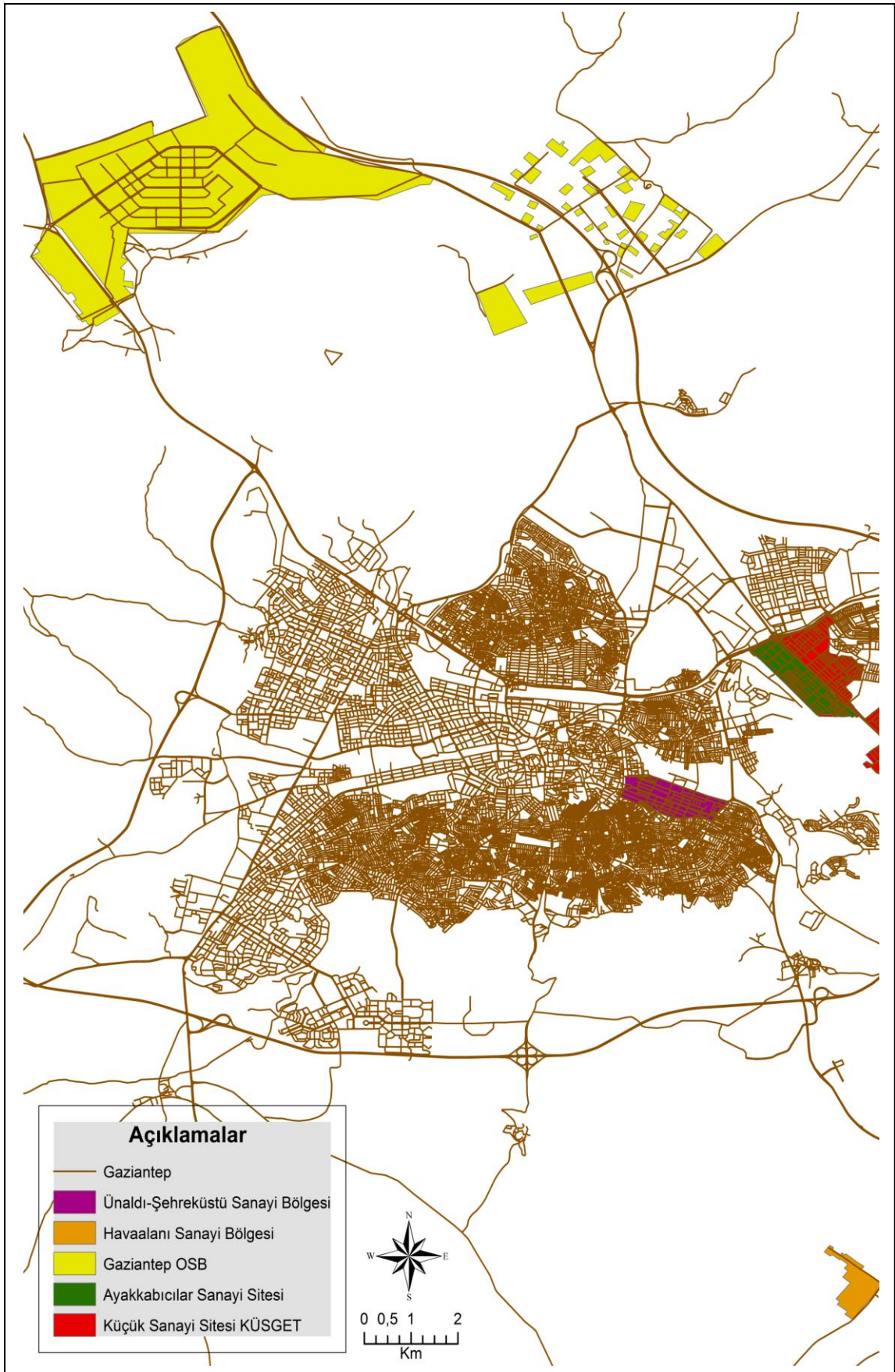

Şekil 2. 1. Gaziantep OSB’ de Faaliyet Gösteren Firmaların Sektörel Dağılımı (www.gaosb.org)

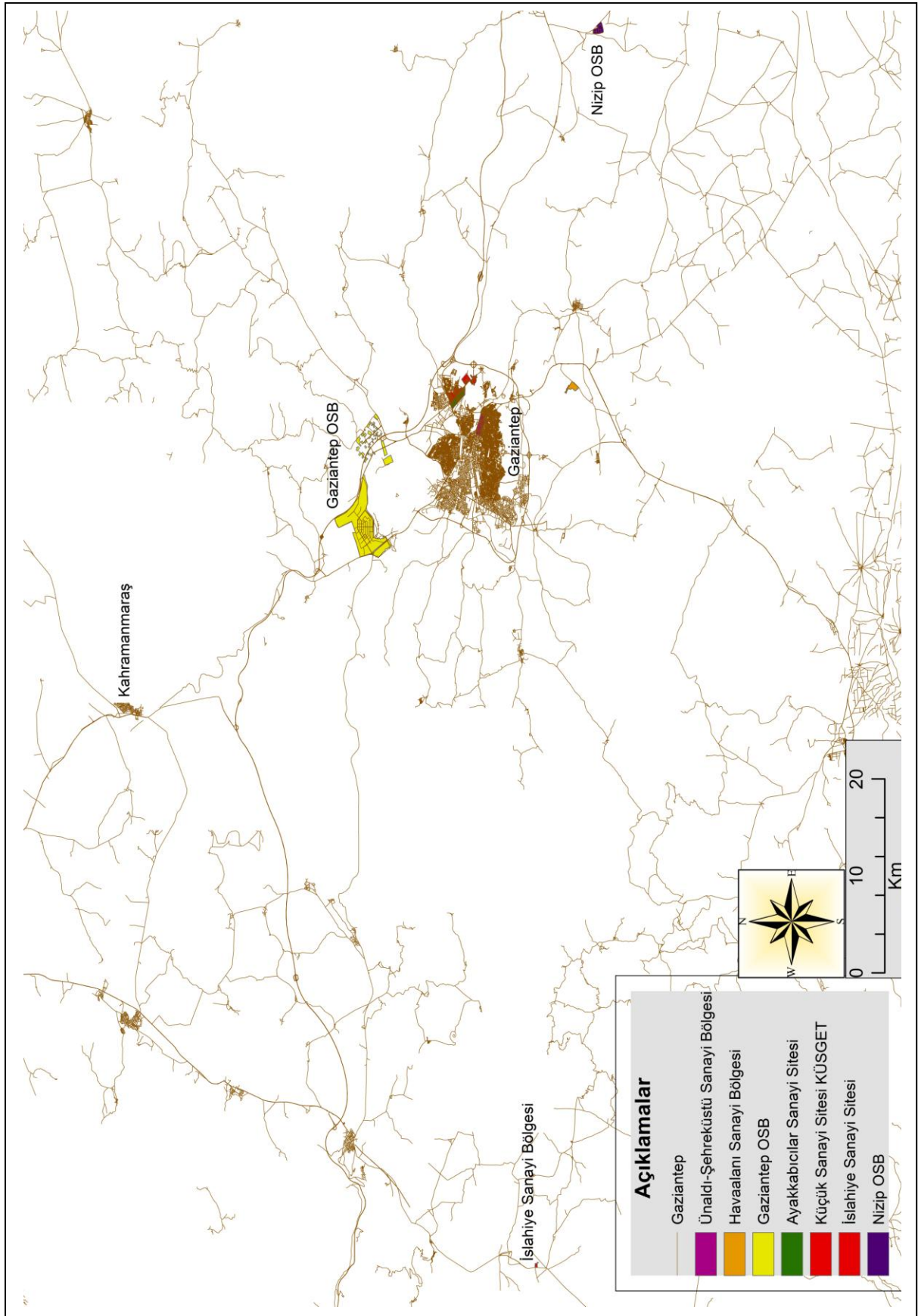
Şekil 2. 2. Gaziantep OSB 2’ den Bir Görünüş (www.gaosb.org)

Şekil 2. 3. Gaziantep’ te Sanayi Alanlarının Dağılışı Haritası

Şekil 2. 4. Gaziantep İlinde Sanayi Alanlarının Dağılışı Haritası

2. 3. GAP Bölgesi İçinde Gaziantep Sanayisinin Yeri ve Önemi

GAP illeri içinde Gaziantep sanayisinin önemli bir yeri bulunmaktadır. Eşiyok, (2003: 81-86)' un çalışmasından alınan verilere göre ilk sanayi sayımının yapıldığı 1927 yılında (bu sayımda firmalar için çalıştırılan işçi sayısı bakımından herhangi bir sınır yoktur) ülke genelinde 65.245 firmada 256.855 işçi çalışmaktaydı. Bu veriler içerisinde yer alan Güneydoğu Anadolu Bölgesi' nde ise (Gaziantep, Urfa, Siirt, Mardin ve Diyarbakır) 9682 firmada 18.334 kişi istihdam edilmekteydi. Bölgedeki bu firmaların 2016' sı Gaziantep' te bulunmakta ve bu işletmelerde 8004 işçi istihdam edilmekteydi. Bölge Türkiye toplam firma sayısının % 14,83' ünü, toplam işçi sayısının ise % 7,13' ünü oluşturuyordu. Gaziantep ise bölge içerisindeki firmaların % 20,82' sini, işçi sayısının ise % 43,65' ini oluşturuyordu. Verilerden de anlaşılacağı üzere il, bölge firmalarının yaklaşık dörtte birini oluştururken, bölge geneli istihdamın yaklaşık yarısını oluşturmaktaydı. Gaziantep ili genç cumhuriyetin ilk yıllarında da bölge sanayisinin lokomotifiydi.

1964 yılında yapılan ikinci sanayi sayımında bir önceki sayımdan farklı olarak 10 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler sayılmış, Gaziantep bu sayımda bölge içindeki toplam 52 işletmenin 43' üne (% 82,62) sahipti. İstihdamda da durum pek farklı değildi. Bölgede çalışan 3530 kişinin 2392' si (% 67,76) Gaziantep ilinde istihdam edilmekteydi. Bu dönemde dikkat çeken bir diğer nokta, bölgede Urfa ve Mardin' de 10' dan daha fazla işçi çalıştıran hiçbir firmanın bulunmamasıdır.

1973 sanayi sayımı verileri dikkate alındığında bölgede 118 işletmenin 98' i (% 83,05), toplam 8468 çalışanın 5963 ' ü (% 70,41) Gaziantep ilindedir. Bu durum bir önceki sayıma göre oransal olarak fazla bir değişim olmadığını göstermektedir. 1981 sanayi sayımında ise bölgede faaliyet gösteren 183 firmanın 153' ü (% 83,60), 16.305 olan çalışan işgücünün de 9530' u (% 58,44) Gaziantep ilinde bulunmaktaydı.

25 ve üstü işçi çalıştıran işletmelerin dikkate alındığı 1989 sanayi sayımına göre Gaziantep' in bölge içerisindeki payında düşüşler gözlemlenmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında en önemli etkinin devlet yatırımlarının diğer bölge illerine kaymış olması etkili olmuştur. Bu durum sanayi yatırımlarındaki devlet ve özel sektör dağılımlarında açıkça ortaya çıkmaktadır. Nitekim Albayram (2004: 79)' ın da ifade ettiği gibi Gaziantep ilindeki 68 işletmenin yalnızca 4' ü devlet yatırımı iken, Şanlıurfa ilindeki 10 tesisin 7' si, Diyarbakır' daki 15 tesisin 9' u, Adıyaman' daki 7 tesisin 5' i, Siirt' teki 5 tesisin 3' ü, Mardin ilindeki 4 tesisin 2' si devlete ait olduğu görülmektedir. 1990 sonrası dönemde ise Gaziantep bölge içerisinde baskın özelliğini korumaya devam etmiştir. 1997 verilerinde bölgedeki 516 tesisin 204 tanesi Gaziantep ilinde bulunmakta iken, 2007 yılında 1969 işletmenin 982' si (% 49,9), 87.566 çalışanın ise 53.637' si (% 61,3) Gaziantep ilindedir.

2014 yılı GAP Bölge Kalkınma İdaresi verilerine göre (<http://www.gap.gov.tr/>) bölgede 3495 tesiste 181.929 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep ilinde ise 1535 (% 43,9) işletmede 114.329 (% 62,8) kişi çalışmaktadır.

Güneydoğu Anadolu bölgesindeki sanayi tesislerinin ve çalışan işgücünün tarihsel olarak iller bazında dağılımı dikkate alındığında Gaziantep ilinin ağırlığı açıkça ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda sanayi alanındaki bu gelişmeler genelde bölgenin özelde ise Gaziantep ilinin ekonomik ve sosyo-kültürel yapısını da olumlu yönde etkilemiştir. “Sanayileşme kavramı dinamik bir bakış açısıyla ele alındığında, sadece ekonomik bir olguyu değil çok çeşitli sosyal, siyasal, kurumsal ve kültürel nitelikler taşıyan karmaşık bir süreci tanımladığı söylenebilir” (Benek, 2007: 97). Bu gelişmeler Güneydoğu Anadolu Bölgesi' nin sanayi ve ticaret merkezi olma özelliğini devam ettiren Gaziantep ilindeki mevcut sanayi kümelerinin olgunlaşıp dönüşmesini sağladığı gibi bölgeyi de olumlu yönde etkileyerek ekonomik anlamda bir sinerji oluşturacağı beklenebilir.

3. EKONOMİK COĞRAFYA’NIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ**3. 1. Ekonomik Coğrafya Nedir?**

Son yılların yükselen ekonomileri (Çin, Brezilya vs.) veya göreceli olarak zayıflayan ekonomileri (ABD gibi) etkileyen süreçleri nasıl izah ederiz? Dünya genelinde bölgesel ve yerel olarak derinleşerek süregelen zengin-yoksul ayrımını hangi faktörlerle açıklayabiliriz? Küreselleşme olgusu insanların ekonomik sosyal ve kültürel yaşantılarına nasıl etki eder? gibi soruların yanıtını arayan ve belirli coğrafi birimlerin kendi içlerinde ve birbirleri arasındaki eşitsizliklerin neden ve sonuçlarını açıklamaya çalışmak ekonomik coğrafyanın temel ilgi odağıdır.

Ekonomik coğrafya; dünya üzerindeki ekonomik aktivitelerin dağılımını, coğrafi mekânların ekonomik gelişim süreçlerini ve farklılıklarını coğrafi prensiplere bağlı olarak açıklamaya çalışan beşeri coğrafyanın en önemli alt disiplinlerinden biridir. Mackinnon ve Cumbers (2007: 12)’ e göre ekonomik coğrafya ekonomik aktivitelerin dağılımı ve lokasyonu, eşitsiz kalkınmada oynadığı rol ve ekonomik kalkınmanın bölgesel ve yerel süreçleri ile ilgili somut sorulara yanıt arar. Bu yanıtlar yerel, bölgesel, ulusal ve küresel çapta olabilmektedir. Arnott ve Wrigley (2001: 1), ekonomik coğrafyayı coğrafyaların ekonomisi ile ekonomilerin coğrafyası diye tanımladıktan sonra ekonomik aktivitelerin mekânsal dağılımı nasıldır, bu dağılım nasıl açıklanır, söz konusu bu aktiviteler nasıl bir gelişim sürecinden geçmiş ve gelecekte nasıl bir süreçten geçecektir, ekonomik aktivitelerin gelişim sürecinde devletin rolü nedir sorularına cevaplar arar.

Ne (ekonomik aktivitenin çeşidi)

Nerede (lokasyon)

Niçin (Ekonomik aktivite niçin o mekânı seçmiş ve bir diğerini dışlamıştır)

Nasıl (Ekonomik aktivitelerin doğurduğu sonuçlar)

soruları ekonomik coğrafya için oldukça önemlidir. Bütün bu sorular iki ana noktaya işaret eder. Birincisi ekonomik olayların coğrafi dağılımını açıklamak, ikincisi belirli bir mekânda meydana gelen ekonomik aktivitelerin yapısını ve mekâna dağılımını nasıl ve niçin soruları ile açıklamaktır. Mackinnon and Cumbers (2007: 14)’ e göre ekonomik aktivitelerin dağılımını açıklama ve haritalama ekonomik coğrafyanın temel görevi olarak görülebilir ve böylece temel sorular olan “ne” ve “nerede” soruları açıklanmış olur. Örneğin, Türkiye’ de makine halısı sektörü neden bilhassa Gaziantep’ te yoğunlaşmıştır? Niçin firmalar bu ilde kümelenmektedir? Nasıl ve niçin sorularının yanıtlarını bulmak ise tarihsel derinlik içinde ele alınması gereken, karmaşık ve ileri analizleri gerektirir.

Son yıllarda ekonomik coğrafyanın ele aldığı konularda derin değişimler olmuştur. Değişimin bir ayağı sayılabilir somut bilgilere dayanan konuların soyut konulara doğru kayması, diğer ayağı ise araştırma konularında ağırlığın gelişmiş ülke ekonomilerinden gelişmekte olan ekonomilere doğru gerçekleşmesidir. Tümertekin ve Özgüç (1997: 34)’ ün de ifade ettiği gibi ekonomik coğrafya kitapları, geçmişte olduğu gibi yalnızca ekonomik faaliyetler ve bunların dağılımlarının incelenmesiyle yetinmek yerine, kalkınma, küreselleşme, küresel şirket, uluslararası ticaret vb. başlıklar taşımaya ya da bu konuları içermeye başlamışlardır. Ekonomik coğrafyanın bugünün ve yarının daha iyi anlaşılabilmesi tarihsel gelişiminin ve dönüşümünün iyi bilinmesini zorunlu kılar.

3. 2. Ekonomik Coğrafyanın Tarihsel Gelişimi ve Dönüşümü

Ekonomik coğrafyanın tarihsel temellerinin nereden itibaren alınabileceğine dair sorulan sorulara verilebilecek birkaç farklı yanıt söz konusudur. Köklerini İngiliz sömürgeciliğinden başlatan bazı coğrafyacılar o dönemde (XIX. yy.) ticaret coğrafyası

içinde ele alınan ekonomik coğrafyanın temel araştırma konusu ve görevinin tüccarlara ve hükümetlere dış ticaret yapabilecekleri daha doğru bir ifadeyle sömürülme potansiyeli olan ülkelerin belli başlı ürünleri hakkında tasvire dayalı kullanışlı bilgiler sağlamak olduğunu öne sürüyorlardı. Ekonomik coğrafya bu dönemde tasviri bir bilim dalı olarak dönemine önemli imkânlar sunmaktaydı. “Bu devrede bilginin toplanması (gerek arazide gerekse ikincil kaynaklardan) düzenlenmesi ve yayılması coğrafyacıların işiydi” (Tümertekin ve Özgüç, 1997: 3).

Ekonomik coğrafyanın köklerini; çiftliklerin, fabrikaların, şehirlerin en verimli şekilde işletmeye odaklı olarak yerleşim yeri teorileri üreten geleneksel Alman lokasyon teorisyenlerine (Thünen, Weber, Lösch, Christaller) bağlayan ekonomik coğrafyacılar da vardır.

Ekonomik coğrafyanın tarihsel temeller konusunda bir diğer yaklaşım ise Alman lokasyon teorilerini Kuzey Amerika’ya taşıyarak, lokasyon teorilerine farklı bir yaklaşım getiren Bölge Bilimi’ nin kurucusu Walter Isard’ a dayanan yaklaşımdır. Son olarak ekonomik coğrafyanın temellerini XX. yy’ ın başında İngiltere’ de ekonomide önemli adımlara imza atan Alfred Marshall’ a dayandırılan yaklaşımdır.

Ekonomik coğrafya’ nın ayrı bir disiplin olarak başlangıcı Alman coğrafyacı W. Götz’ ün ilk defa ekonomik coğrafya terimini kullandığı ve ekonomik coğrafya ile ticari coğrafya ayrımını yaptığı 1882 yılında yayınlanan makalesi ile başlar. Ekonomik Coğrafya’ nın Görevi (Die Aufgaben der Wirtschaftlichen Erdkunde) adı ile yayınlanan makalesinde Götz, ekonomik coğrafyayı dünya üzerindeki malların doğal ortam üzerine yaptığı doğrudan etkiyi inceleyen bilimsel bir araştırma olarak tanımlamaktadır. Götz her ne kadar ekonomik coğrafya terimini ilk kullanan bilim adamı olsa da etkisi Almanya ile sınırlı kalmıştır.

1880 ile 1900’ lü yıllar arasında ise tasviri bilginin yanına analitik çözümlemeler de eklenmiştir. Bu dönemde özellikle İskoç bilim adamı George Goudie Chisholm (1850-1930)’ un İngilizce yazılan ilk ekonomik coğrafya kitabı olma özelliği taşıyan ve 1889’ da yayınlanan Handbook of Commercial Geography eseri ekonomik coğrafyadaki değişimi yansıtmaya açısından önemlidir. Chisholm bu eserinde dünya emtia üretimini ve ticaretini etkileyen coğrafi şartları incelemiştir. Dört bölümden oluşan kitabında; üretim, dağılım ve dağıtımı etkileyen şartları, belirli bazı malların detaylı olay incelemelerini, bazı ülkelerin ekonomik coğrafyalarını incelemiş kitabın sonuna ise uzun bir istatistikî ek koymuştur. Kitabın asıl önemi ise bu yeni disiplinin bugün de önemini korumasıdır.

XIX. yy.’ ın başlarından itibaren sosyal bilimlerdeki paradigma değişimleri ile birlikte coğrafya ve dolayısıyla ekonomik coğrafyada ticari coğrafya döneminin tasviri yaklaşımından vazgeçilmeye başlanmış, çevreci (determinist) bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu yaklaşımda çevresel koşullar insanı, toplumu ve dolayısıyla ekonomik faaliyet alanlarını da belirleyen temel unsur olarak görülmüştür. Darwin’ in evrim teorisine dayanan Çevresel Determinizmi Friedrich Ratzel (1844-1904) Beşeri Coğrafya (Anthropogeographie) eseri ile coğrafyaya uyarlamıştır. Onu takiben William Morris Davis (1850-1934) çevreci yaklaşımın coğrafya bilimi içinde yer etmesi için yoğun çaba göstermiştir. Davis, coğrafyayı çevresine uyum sağlayabilen bir organizma olarak görüyordu ve buna paralel olarak “sanayinin yapısı ve yer seçimi, iş alanları ve ekonomik yaşamın ritmi, toplumun irksal, fizyolojik ve tarihsel farklılıklarının da çevre tarafından belirlendiği düşünülüyordu” (Tümertekin ve Özgüç, 1997: 3).

Çevresel Determinizmin terk edilmeye başlandığı 1920’ li yıllarda ekonomik coğrafya odak noktasını bir bölgedeki endüstrileşme süreci çerçevesinde kaynakları uygun ve verimli kullanabilme çabalarına çevirmiştir. Konular daha çok doğal kaynak endüstrisi ve ticaretini kapsıyordu.

İkinci dünya savaşına kadar olan dönemde ekonomik coğrafya da iki ana akım öne çıkmıştır. Birincisi kaynağını Henrich von Thünen (1783-1850), Alfred Weber (1864-1920), Walter Christaller (1893-1969) ve August Lösch (1906-1945)’ den alan daha çok soyut kavramlar ve evrensel metotlarla tümdengelim yaklaşımını benimseyen Lokasyon Geleneği ve XX. yy’ ın başında endüstriyel kümelenme ve ölçek ekonomileri konusunda Alfred Marshall (1842-1924)’ ın öncülüğünü yaptığı Marshallian Geleneğidir. İkinci akım ise arazi hakkında somut bilgiler toplayan ve insanlığa

kullanışlı bilgiler sağlayan tasviri açıklamalara yakın pozisyon alan Kuzey Amerika çevresel-beşeri akımdır.

İkinci Dünya Savaşı ile birlikte altüst olan dünya sosyo- politik ve ekonomik sistemi doğal olarak ekonomik coğrafyayı da derinden etkilemiştir. Emperyal yayılcı politikaların son bulması, bunun yerine ulus devletlerin kendi kaderlerini çizme yoluna girmeleri savaş sonrasında ekonomik coğrafyada önemli birtakım değişikliklere kapı aralamıştır. 1950 ve 1960' lı yıllar tasviri çalışmalardan ve Çevresel Determinizm' den kesin olarak bir kopuşu ifade ediyordu ve artık yönelim büyük oranda Alman lokasyon teorisyenlerine (Alfred Weber, Walter Christaller ve August Lösch) dayandırılan mekân bilimine doğru gerçekleşiyordu. "Öte yandan teorik ekonomik coğrafyacılar ve bölge bilimciler endüstriyel lokasyon ve bölgesel ekonomik dönüşüm konularında soyut, evrensel, açıklayıcı mekansal teoriler aradılar" (Aoyama vd., 2011: 4). Yalnızca ekonomik coğrafya da değil beşeri coğrafyanın tüm alanlarında kantitatif (nicel) yaklaşım benimsendi. Bu yaklaşım istatistikî analizleri daha fazla kullanan ileri matematiği için içine dâhil eden karışık soyut çalışmalar olmuştur.

1970' lerde ulaşım coğrafyası için modellemeler, davranışsal coğrafya, şehir ekonomileri, metropolitan saha çalışmaları gibi yeni araştırma başlıkları ekonomik coğrafya çalışmalarında kendini göstermekteydi. Bu yıllardaki ekonomik durgunluk ve sosyal karmaşalar siyasi konulara ilgiyi de beraberinde getirdi. Bilhassa David Harvey' in pozitivizmden marksizme geçişi bu siyasi yönelimleri yansıtmaları açısından sembol olmuştur. *Explanation in Geography* (1969) adlı eserinde artık coğrafyanın bir tasviri bilimden ziyade sorun odaklı yaklaşımı benimsediğini ifade eder ve incelenen olaylar nasıl sıralanabilir ve gruplanabilir, olaylar mekânsal yapı ve şekil bakımından nasıl örgütlenebilir, olaylar nasıl ortaya çıkar ve gelişir, olayların nedenleri nelerdir sorularını sorar.

"1980' lerden itibaren ekonomik coğrafya geleneksel ekonomik analizlerden uzaklaşıp dönüşerek sosyo kültürel ve politik yaklaşımları kullanarak daha disiplinler arası bir bilim haline gelmiştir" (Boschma and Franken, 2006: 273). Ekonomik coğrafyada yönelim üretim organizasyonları onun coğrafi sonuçları ve rekabet edilebilirlik üzerine oldu. Küreselleşmenin etkilerinin iyice belirginleştiği bu yıllarda ekonomik büyümeye etki eden sosyo- kültürel faktörlerde göz önüne alınmaya başladı. "Bu kültür mekândaki yansımasını daha çok temel altyapı girdileri ve sosyal sermaye halinde gösteren donanımın yanı sıra tüm sosyal öğrenme ve yaratma süreçlerini içine alan politik, ideolojik ve organizasyon süreçlerini de içermektedir" (Kaygalak, 2011: 8). Post modernizm, post strüktüalizm, feminist teori ve kültürel coğrafya konuları ekonomik coğrafya içinde inceleniyordu. Bütün bu yeni konular ekonomik coğrafyaya kültürel dönüş diye tanımlanan yeni bir anlayışı getirdi. "Böylece ekonomik coğrafya Ricardian, Keynesyen, Polanyian, Gramsyan, Marksian, Schumpeterian gibi ideolojik yönelimler ile 1970' lerden itibaren daha heterodoks bir hale geldi ve ayrıca geniş anlamda neo-klasik, evrimsel, kuramsal, kültürel ve eleştirel yaklaşımlarda bu süreçte yeniden var oldu" (Aoyama vd., 2011: 4).

1990' lı yıllarda ise göze çarpan ilk nokta Paul Krugman (1991) öncülüğünde ekonomik coğrafya içerisine dâhil edilen ve 2000' li yıllarda yerini daha da sağlamlaştıran Yeni Ekonomik Coğrafya (YEC) kavramıdır. Yeni ekonomik coğrafya iktisatçıların çok uzun zamanlardan beri ihmal ettikleri mekânın /coğrafyanın en geniş anlamıyla uluslar arası ticaret teorilerine dâhil edilmesidir. Oysa coğrafyacılar için bu yeni alan çok daha farklı anlamlar içeriyordu çünkü bütün ekonomik faaliyetlerin belirli bir alanda gerçekleştiği ve bu mekânın ekonomik faaliyet ile karşılıklı etkileşim içerisinde olduğu gerçeği coğrafya için yeni bir şey değildi. Günümüze kadar olan süreçte ekonomik coğrafyacılar ve coğrafi ekonomistler bu yeni alanda ortak birçok kesişme alanları bularak işbirliği arayışlarına giriştiler. Ancak yeni ekonomik coğrafya alanının beraberinde getirdiği yeni metotlar ve formüller ekonomik coğrafyacılar için incelenmesi uyarlanması ve açıklanması gereken yöntemlerdi. 1990' lı yıllarda ekonomik coğrafyacılar ortaya çıkan çok uluslu ortaklıkları ve mekânsal örgütlenmeleri ve uygulamaları açıklama gayretine girmiştir ve bu girişimde yönelim gelişmiş ekonomilerden gelişen ekonomilere doğru kaymıştır.

3. 3. Ekonomik Coğrafya Ve Mekân

Coğrafyada mekân, en genel ifade ile coğrafi olayların ve olguların meydana geldiği çeşitli ölçeklerdeki alanı ifade eder. Ekonomik coğrafyanın tarihi gelişim sürecinde ekonomik etkinliklerin mekân seçimi ve bu seçimi tetikleyen faktörler süregelen bir araştırma konusu olmuştur. Küçüker (2000: 1)' in de ifade ettiği gibi ekonomik etkinlikler neden az sayıdaki yerlerde ve bu arada kentlerde toplanmakta ve yığılmaktadır sorusu cevaplanmaya çalışılmıştır.

Coğrafyanın temel sorularından olan “nerede” sorusunun yanıtını veren mekân veya lokasyon kavramının coğrafya biliminde özel bir yeri vardır. Bütün coğrafi olaylar ve dolayısıyla ekonomik faaliyetler bir alanda meydana gelir ve her türlü coğrafi çalışmanın ilk sorusu mekânı işaret eden nerede sorusu ile başlar. Lösch (1954: 508)' ün ifadesiyle eğer her şey aynı anda meydana gelseydi, gelişim olmazdı eğer her şey aynı yerde var olsaydı, özgünlük (particularity) olamazdı. Sadece mekân, özgünlüğü mümkün kılar ve bu da zaman içinde ortaya çıkar.

Coğrafyada mekân, mutlak ve izafi (görece) lokasyon olarak iki başlıkta ele alınır. Mutlak lokasyon bir yerin matematiksel olarak değişmeyen konumunu gösterir; izafi lokasyon ise bir yerin çevresine göre bulunduğu yeri ifade eder. “Bir başka ifadeyle sitedasyon olarak da anılan izafi lokasyon o yerin yakın ya da uzak, kolay ya da güç erişilir, yol üzerinde mi sapa mı yoksa arada bir yerde mi olduğunu ifade ederek, onun erişilebilirliğini belirler” (Tümertekin ve Özgüç, 2012: 62) .

“Ekonomik coğrafya, ekonomik faaliyetin yanında bu faaliyetlerin nerede ve niçin orada yer aldığı ile ilgilenen ve dolayısı ile mekân ve lokasyon kavramları üzerinde durur” (Sandal ve Şen, 2013: 2). Ekonomik coğrafya çalışmalarında anahtar iki kavram lokasyon ve dağılımdır. Bu iki kavram modern ekonomik coğrafyanın temellerinin atıldığı XIX. yy. günümüz küresel dünyasına uzanan süreçte önemini hiçbir zaman yitirmemiştir. Değişmeyen mutlak lokasyon ve değişebilen izafi lokasyon ayrı ayrı veya bir bütün olarak ekonomik mekânların doğuşunu, gelişimini, dönüşümünü ve yok oluşunu doğrudan etkiler.

Ekonomik faaliyetlerin mekânsal dağılımının özellikle günümüz dünyasında büyük önem arz etmesinin altında yatan temel faktörlerin başında küreselleşmenin hız kazandığı ulaşım ve iletişim imkânlarının son derece kolaylaştığı bir ortamda ekonomik faaliyet alanlarının daha homojen bir yapıda olması beklenirken bunun tersinin gerçekleşiyor olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum mekânların biricikliğine tekrar vurgu yapılması ihtiyacını doğurmuştur. Kaygalak (2011: 5), bu durumu postmodern paradigma bilginin yerelliğine ve bağlamsal oluşuna yapılan vurgular, bu bilginin en önemli bağlamlarından birini oluşturan mekânların (yani coğrafyaların) önemini de ön plana çıkarmıştır diyerek ifade etmiştir.

Aynı ekonomik süreçlerin farklı mekânlarda aynı sonucu vermemesi mekân kavramını ekonomik coğrafya çalışmaları içinde nesne olmasının yanından özne haline de gelmesi sonucunu doğurmuştur. Her ekonomik mekân kendine has dokusu içinde yalnızca o mekândaki ekonomik dönüşümü ve gelişimi etkilemekle kalmaz ayrıca bizzat kendisi de söz konusu değişimi ve gelişimi doğuran ana yürütücü haline gelir. Bu anlamda çağdaş sosyal bilimlerde ve özelinde coğrafya bilimi içinde önemi yeniden parlayan mekân kavramının ekonomik coğrafya içindeki yeri daha da özel bir hale gelmiştir. Örneğin mekân bir kültür oluşturur ve bu kültür de ekonomik coğrafyayı etkiler. Kültürel Dönüş (cultural turn) (Martin, 1994) olarak isimlendirilen bu yöneliş mekân-kültür-ekonomik coğrafya üçgeninde yeni bağlar oluşturarak ekonomik coğrafya çalışmalarında kültürü başlı başına bir araştırma konusu olarak değerlendirir.

3. 4. Ekonomik Coğrafyada Kümelenmenin Teorik Mekânsal Altyapısı

Endüstriyel faaliyetlerin sanayi ve ticaret işletmelerinin coğrafi olarak belirli alanları seçmeleri çok eskilere dayanır. “Kümelenme teorisine etki eden yaklaşımlar çok geniş ve heterojen bir görünüm sergilemekte olup kümelenme teorisinin her yönüyle anlaşılmasına temel teşkil etmektedir” (Yiğit, 2012: 4). Genelde ekonomik etkinliklerin açıklanmasında mekânın göz ardı edilmesine tepki olarak ortaya çıkan Geleneksel

Mekân Teorileri başlıca üç ismin üzerinden gelişim göstermiştir. Bunlardan ilki, tarımsal lokasyon teorisinin temellerini atan Henrich von Thünen (1783-1850), ikincisi Endüstriyel Lokasyon Teorisini ortaya koyan Alfred Weber (1864-1920) ve üçüncüsü piyasa merkezi olarak şehirlerin yerleşimini ve kademelenmesini açıklamaya çalışan Walter Christaller (1873-1969) ve August Lösch (1906-1945) ikilisidir. Bunlara ek olarak Bölge Bilimi' ni ortaya koyan Walter Isard (1919-2010) ve son olarak da yığılma ekonomilerini ele alan Alfred Marshall (1842-1924) eklenebilir.

3. 4. 1. Thünen Modeli

18. yüzyılda İngiltere' de ortaya çıkan ve üretim süreçlerinde radikal değişiklikleri beraberinde getiren endüstri devrimi aynı zamanda mekânsal planlama ihtiyaçlarını da beraberinde getirdi. Ancak ilginçtir bu ilk bilimsel planlama analizi örneklerine beklentilerin aksine İngiltere' de değil Almanya' da rastlamaktayız.

Almanya'nın kuzeyinde Macklenburg' da tarımsal arazilerin en verimli mekânsal organizasyonlarını kurmakla ilgilenen büyük toprak sahibi ve aynı zamanda ekonomist Henrich von Thünen lokasyon analizlerini ilk yapan kişi kabul edilir. Thünen' in 1826 yılında yayınlanan meşhur eseri "Isolated State" kurgusal olsa da temelde kendi arazilerinde gerçekleştirdiği deneysel gerçekliklere dayanır.

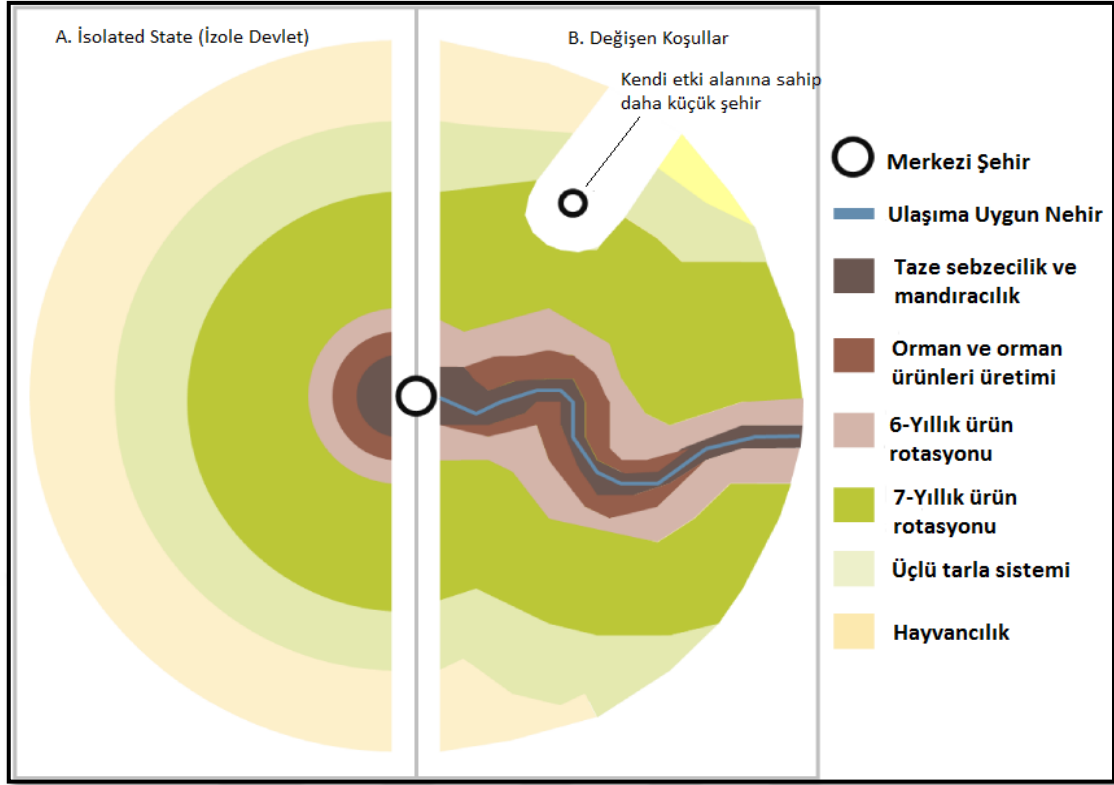
Thünen, gerçekleri çok zorlayan her yöne homojen ulaşım şartları, tek bir arz alanı gibi varsayımlara sahip olsa da tarımsal arazilerin rasyonel kullanımını nasıl olması gerektiği konusunda yaptığı çalışmalar ile ekonomik coğrafyaya büyük katkı sağlamıştır. Wood ve Roberts (2011: 16), Thünen' in bu çalışmalarını O, ücretler üzerine yaptığı çalışmalar gibi teorik olarak Isolated State' i detaylı olarak kurgulamış daha sonra 1810-1815 yılları arasında kendi arazilerinden elde ettiği yıllık üretimler, maliyetler ve fiyat verilerini detaylı olarak kullanarak deneysel olarak test etmiştir şeklinde açıklamıştır.

Thünen, taşımacılık yapmaya uygun herhangi bir kanalın veya nehrin olmadığı sadece atlar ve vagonlarla taşımacılığın gerçekleştiği her bölümü aynı verimlilik değerine sahip bir ovada bir kasabadan bahseder ayrıca daire şeklindeki bu ovada iklim şartları ve ulaşım yolları da her yerde aynıdır. Ovada tek kasaba olduğu için kasaba ovanın tüm tarımsal üretimini alacak ve tüm ovanın kırsal kesiminin sanayi ürünlerini karşılayacaktır (Şekil 3. 1).

Böyle bir senaryo ile Thünen çiftçilerin ürettikleri tarım ürünleri için belirleyecekleri fiyatları, elde edecekleri toprak rantlarını ve bütün bunlarla birlikte toprak kullanım modellerini yapmayı hedeflemiştir. "Bu varsayımlar altında Thünen, tarımsal ürün türlerinin şehir merkezine göre ayrışmasını araştırmış ve toprak kiralalarının merkezden, üretim sınırlarının en dışına doğru azalma eğiliminde olduğunu belirlemiştir" (Kara, 2013: 25).

Thünen' in bu modeli temelde tarımsal alanların en rasyonel kullanımı üzerine tasarlanmış olsa da 1960' larda bu model kentsel yapılar içinde kullanılmıştır. William Alonso firmalar ve meskenler için bu modeli gündeme getirmiştir. "Firmalar merkezi yerleşim için rekabet ettikçe merkezden farklı uzaklıklardaki piyasa maliyeti bilindiğinde, model mekânın alternatif üretim türleri arasındaki tahsisin nasıl olacağını göstermektedir" (Kara, 2013: 26). Thünen yalnızca geleneksel ekonomik coğrafyanın değil bugünün şehir ekonomilerinin, yığılma ve kümelenme ekonomilerinin ve Yeni Ekonomik Coğrafya yaklaşımını da kapsayan günümüz modern ekonomik coğrafyasına büyük katkı sağlamıştır.

Şekil 3. 1. Thünen Arazi Kullanım Modeli (Thünen, 1966: 7) ¹.

3. 4. 2. Merkezi Yerler Teorisi Ve Walter Christaller

Şehirlerin fonksiyonları ve aralarındaki ilişkileri konusunu istatistikî bir çerçevede dâhilinde teorik olarak ilk inceleyen coğrafyacı Walter Christaller olmuştur. Christaller, “şehirlerin mekânda bir sistem dâhilinde etrafındaki yerleşmelere göre merkezileştiğini, bu suretle büyük bir şehir merkezinin etrafında; bu şehre bağlı fakat kendine ait de etki alanı bulunan ve genellikle altıgen şeklinde iç içe yerleşmiş, birbirine bağlı bölgelerin var olduğunu ileri sürmüştür” (Özgür, 2010: 38).

Güney Almanya’da yerleşmeler üzerine çalışmaya başlayan Christaller’ in temel amacı şehirlerin büyüklük, sayı ve dağılışı üzerine genel bir açıklama yapabilme arzusu idi. Harita ve istatistik konusunda uzman olan Christaller, çalışmalarına Thünen’ i inceleyerek başlamıştır. Thünen birçok faktörü göz ardı edilmiş düzlemsel bir alanda bulunan tarımsal bir şehrin etrafındaki mekânı nasıl düzenleyeceğine bakarken, Christaller bu düzlemsel alanda şehirler nasıl bir kural çerçevesinde dağılışı göstereceğini incelemeye çalışmıştır. Merkezi yerler teorisinin kümelenme çalışmaları için anlamı Arıcıoğlu (2011: 24)’ nun da belirttiği gibi şehrsel ticari faaliyetlerin ve kurumların yerleşim teorisi olarak da düşünülmesidir. İki çalışma da homojen bir mekân, tüketici isteklerinin tekdüzeliği, en yakın yer varsayımı vb. gibi bir takım varsayımlara dayansa da günümüz şehirlerinin mekânsal örgütlemelerinin zeminini oluşturur.

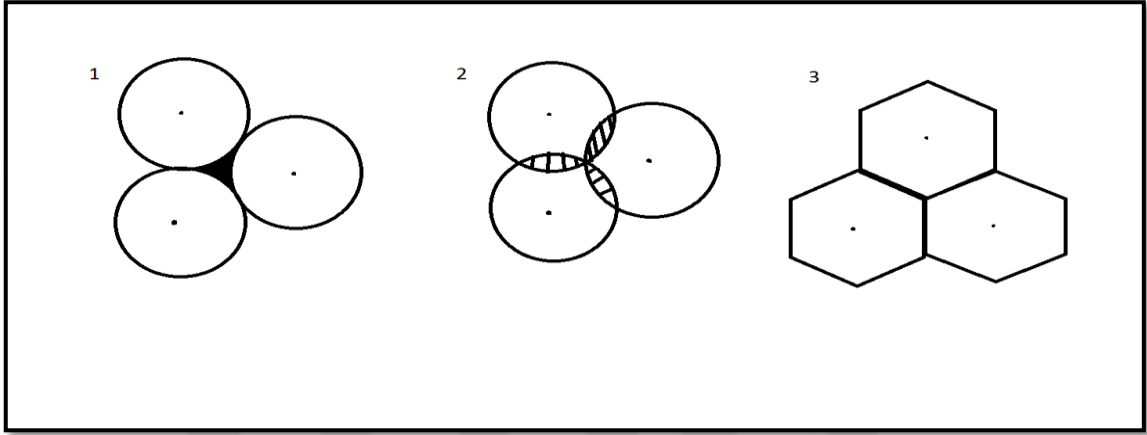
Christaller, 1933 yılında yayınlanan Güney Almanya’ da Merkezi Yerler (Die Zentralen Orte in Süddeutschland) adlı eserinde 2825 yerleşmeyi incelemiştir. Bu yerleşmelerin merkezinde yer alan fonksiyonları merkez etkisinde kalan alanları ve yerleşmeler arası ilişkileri inceleyerek Güney Almanya’ da 7 kademeli bir yapı

¹Modelin sağ tarafı ilk şekli ile merkezi şehir etrafında arazi kullanımını gösterirken sağ taraf geliştirilmiş halidir.

olduğunu gözlemlemiştir. Christaller, merkezi yerler teorisini oluştururken sorduğu temel sorular şunlardı: Şehirlerin büyüklük sayı ve dağılımlarına genel bir açıklama nasıl bulunur? Kuralları nasıl bulabiliriz? Salt coğrafi araştırma ile bunları çıkarabilir miyiz?

Christaller, inceleme sahasındaki aynı büyüklükteki şehirleri birbiriyle harita üzerinde düz bir hatla birleştirmiş ve aralarındaki mesafeleri ölçmüştür. Bu çizimlerde üçgenler ve yer yer altıgenler oluşmuştur ve buradan hareketle “Merkezi Yer” terimini üretmiştir. Merkezi Yer nüfusla bağlantılı olmayan çevresine mal ve hizmet fonksiyonu sunan yani hem çevresinden hammadde alacak hem de çevresine mamul madde sunan başka bir ifade ile merkezi yerin ard bölgesine hizmet sunmaktaydı. Ekonomik aktivitelerin en verimli dağılışı için en küçük merkezi yerden en büyüğüne kadar hinterlandını ifade etmek için altıgenler kullanmıştır.

Şekil 3. 2. Christaller’ in Altıgen (Heksagon) Pazar Alanının Oluşumu.

1. Pazar alanı uygun değil. Arada hizmet alamayan alan var.
2. Pazar alanı uygun değil. Birbiri ile çakışan alanlar var.
3. Bütün mekânı kaplayan boşluk bırakmayan en uygun altıgen (heksagon) pazar alanı.

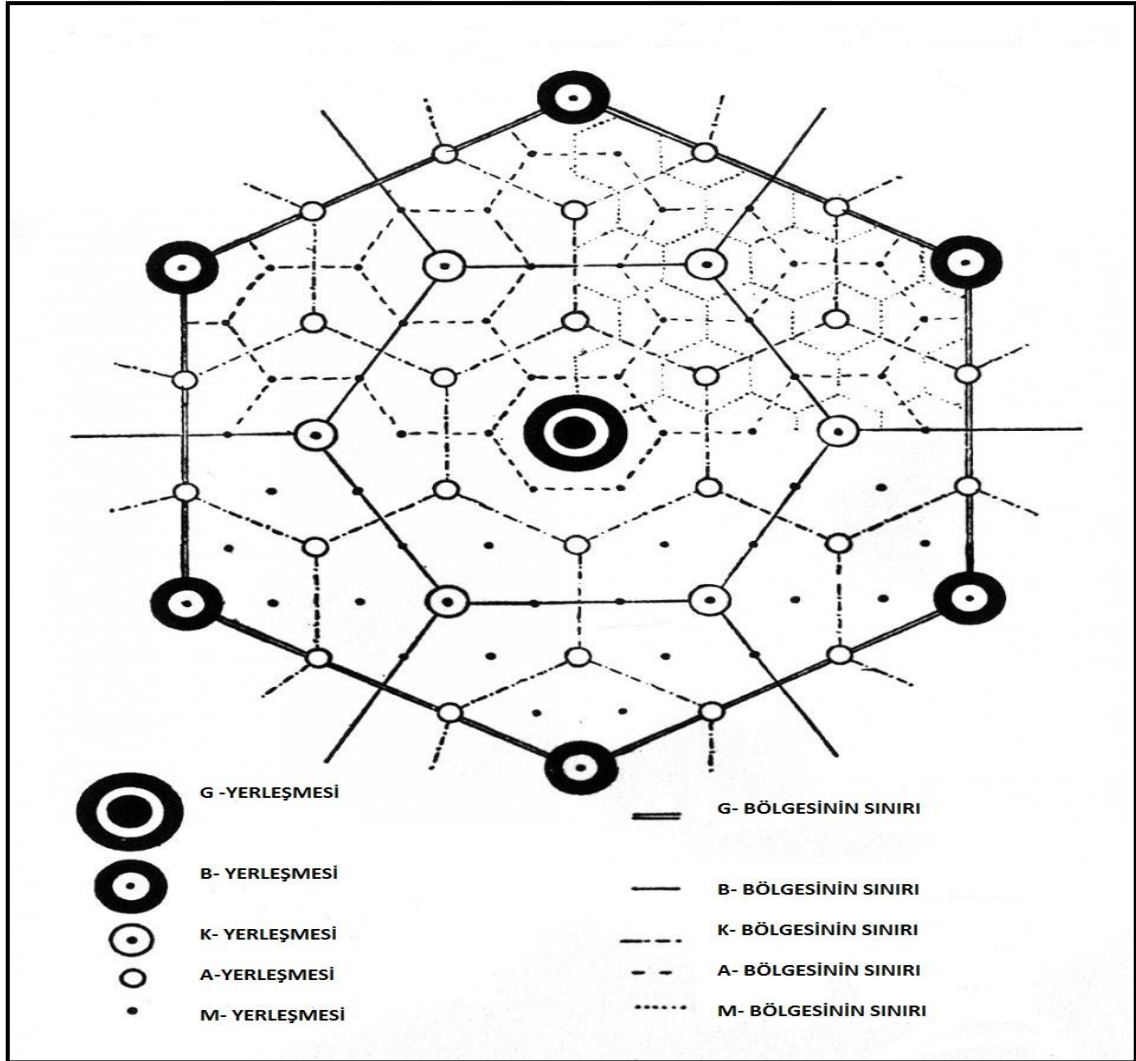
Christaller’ in K3 Modeli adı verilen altıgenler kalıbına göre, her bir merkezi şehir, pazar yeri olarak kendi hinterlandına hizmet verdiği gibi, kendisini çevreleyen ve bitişik olarak yer almış pazar kasabalarının her birinin ayrı ayrı hinterlandının üçte birine de hizmet verir. Burada büyüklük sırasına göre üç tane merkezi yer vardır. En büyük şehre kadar bunların sayısı daha da fazla olabilmektedir. Merkezi yerin büyüklüğünü orada yer alan hizmet sayısı belirler. Büyüklük kademesine göre en alttakinde yaşayan bir kişi sadece bir şehirde bulunabilecek bir ihtiyacı olduğunda kendi yaşadığı yere bitişik altıgen içindeki 2. kademedeki merkezi şehre gidecektir. Eğer daha fazlasına ihtiyaç duyacak olursa 1. Kademedeki en büyük şehre gidecektir.

Christaller’ in merkezi yerlerin mekânsal düzenini ortaya koymak amacıyla geliştirdiği bu modeli özel bir duruma uygulayalım. Belirli bir merkezi yerin 100 farklı türde mal ve hizmet sağladığını varsayalım. Bunlar önem sırasına göre 1’den 100’ e kadar sıralanacaktır. 1. sırada yer alan ürün en geniş alanda müşteri çekerken ve böylece de en geniş sınır’ a sahip olurken, 100. sıradaki en az önemli olacak, dolayısıyla da en küçük alana hizmet verecektir. Her biri 100 merkezi mal ve hizmet üreten birbirinden 100 km mesafe ile ayrılmış eğer beş tane merkezi yer (Christaller bunları G diye adlandırmıştır) bulunması durumunda ise olay şu şekilde gelişecektir: Merkezi konumda olan şehir bir numaralı ürünün de sınırına işaret edecek; 2

numaralı ürün altıgenin içindeki daire ile gösterilen sınıra sahip olacak ve şekilde görünmeyen 3 numaralı üründe onlardan biraz daha küçük bir sınıra sahip olacaktır. 100 ürünün (mal ve hizmet) her biri için daireler çizildiğinde her bir dairenin dışında hizmet verilmeyen bir alan kalmaya başlayacaktır. İlerledikçe, örneğin 30. sıradaki unsurun etrafındaki daire çizilir, bu hizmet verilmeyen alan kendi altıgenine ve merkezi yerine sahip olacak yeterli büyüklüktedir ve böylece de yeni bir yerler ağı ortaya çıkar. Christaller, bu ikinci merkeze B demiştir. Şimdi hem G (şehirlerimiz) ve hem de B (kasabalarımız) ile gösterilen yerler 31 ve daha aşağıda kalan yerleşmelere mal ve hizmet sağlarlar (Tümertekin ve Özgüç, 2012: 442-443).

Lösch 1940 yılında kendi oluşturduğu kademelenme sistemi üzerinden Christaller' in teorisini bazı noktalarda eleştirmiştir. Lösch çalışmasında;

- 1- Christaller modelinin oldukça kesin hatlarla sınırlandırılmasını,
- 2- Firma etkilerinin yani Mikro ekonomik faktörlerin modelde yer almamasını,
- 3-Merkez etkisinde bulunan alanın tespitine yöntemi üzerine eleştirilerde bulunmuştur.

Şekil 3. 3. Merkezi Yerler Teorisine Göre K3 Modeli (Christaller, 1966: 66)

3. 4. 3. August Lösch Ve Genel Denge Teorisi

August Lösch *The Economics of Location* adlı eserinde Merkezi Yerler Teorisi'ni, endüstrilerin etki alanları bağlamında ele alarak farklı bir boyut getirerek geliştiren Lösch, Christaller' in merkezi yerler arasında idari ve ticari ilişkileri ortaya koymasına karşılık üretimin yapıldığı piyasa koşullarının etki sınırları üzerine odaklanmış ve ilk defa endüstrilerin yer seçimini kar ekseninde ele almıştır. Ayrıca Thünen' den farklı olarak tüketicileri tek bir noktada toplamak yerine homejen bir dağılımı esas almıştır. Müftüoğlu (1983: 20)' nun da ifade ettiği gibi mekânsal dengenin gerçekleştirilebilmesi için modelde öngörülen denge şartları şunlardır:

- I. Denge durumunda belirlenen kuruluş yerleri, üreticiler için kâr, tüketiciler için fayda maksimizasyonunu sağlamalıdır,
- II. Homojen alan satış altıgenleriyle (satış alanları) boşluk bırakılmadan tamamen kaplanmalıdır,
- III. Her üretim dalında fiyat ve marjinal maliyet eşitliği sağlanmalıdır,
- IV. Satış alanları fazla geniş olmamalı ve satış alanının genişletilmesiyle ortaya çıkacak fiyat değişikliği tamamen -içsel ekonomilerin bir sonucu olarak ortaya çıkan-maliyet değişikliğinden kaynaklanmalıdır,
- V. Rekabet sınırlarında bulunan tüketiciler için işletmelerin satış fiyatlarının eşit olmalıdır.

Lösch modelinde bir “mekânsal talep konisi” oluşturmuştur. Bu koninin merkezinde üretim yapan bir A firması vardır ve firma B-C doğrultusunda bir talep eğrisine sahiptir. A-B ise ulaşım maliyetini göstermektedir. Söz konusu talep konisinde, piyasa odağından uzaklıklar arttıkça taşıma masrafları da arttığından dolayı talep oranı düşer ve bunu takiben B' ye ulaşıldığında talep miktarı sıfırlanır. Bu durumun nedeni A noktasında malların fiyatlarının yükselmesi ve tüketicilerin daha uygun fiyatlara sahip diğer firmaların mallarına yönelmiş olmalarıdır. ABC konisi firmanın yapmış olduğu satışların hacmini göstermektedir. Lösch, talep eğrisini A noktası ekseninden tam bir tur döndürmek suretiyle pazar sahasının ilk önceleri dairesel olduğunu ve söz konusu her firmanın dairesel bir pazar sahasına sahip olduklarını ifade eder.

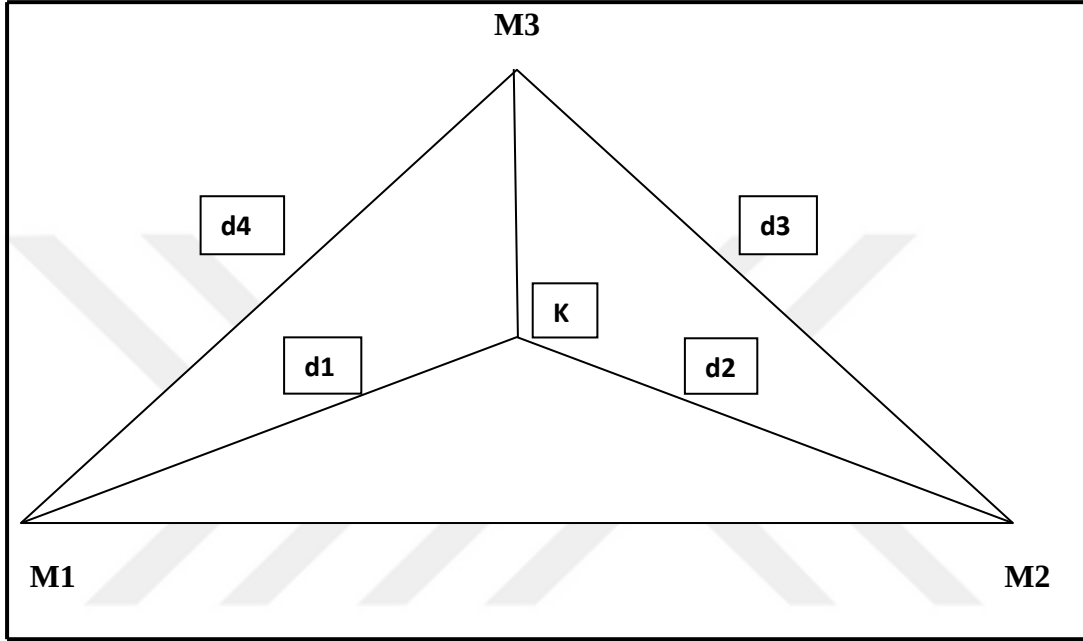
Hem Christaller hem de Lösch aslında firmaların kuruluş yerlerini açıklamaya çalışırken yığılma ekonomilerine ve dolayısıyla kümelenmeye atıfta bulunsalar da tam anlamıyla bu kavramın getireceği yararlar üzerine odaklanamamışlardır. Ancak bu yetersizliklere rağmen, Christaller ve Lösch'ün modelleri, mekânsal ekonomilerde, kent hiyerarşisinin ekonomik ve coğrafi olarak kavramsallaştırılmasında merkezi bir yer oluşturmaktadır (Capello, 2007: 77).

3. 4. 4. Alfred Weber Ve En Az Maliyet Teorisi

Alfred Weber tarafından formüle edilen Taşıma Maliyetleri Teorisinin temelleri Alman matematikçi Wilhelm Laundhart (1832-1918)' a aittir. Weber' in teorisini geliştirdiği dönem taşıma maliyetlerinin yüksek olduğu bir döneme tekabül ettiği için teorisinin temellerini hammadde ve mamül maddelerin minimum taşıma maliyetine sahip olacakları alanlar üzerine dizayn etmiştir. Optimal endüstriyel kuruluş yerini belirlemeye çalışan Weber, taşıma maliyeti, işgücü maliyeti ve aglomerasyon faaliyetleri ekseninden sanayi faaliyetlerinin yer seçimini açıklamaya çalışmıştır (Şekil 3. 4). “Basit olarak model, işletmelerin ürettikleri nihai ürünün maddi değerinin bu ürünü üretmek için gerekli kaynakların maddi değerinden fazla olması durumunda, işletmelerin hedef pazarlarına yakın konuma yerleşme eğiliminde olduklarını ifade eder” (Yiğit, 2014: 109).

Üçgendeki M1 ve M2 hammadde veya girdi mallarına bağlı üretim kuruluş yerlerini, M3 ise çıktı mallarının satıldığı kuruluş yerini, K kuruluş yerini d1, d2, d3, d4 ise girdi ve çıktıların taşıma mesafelerini göstermektedir. En düşük taşıma maliyeti noktasını işaret eden K, hem girdi maliyetlerinin hem de çıkan ürünün pazarlama maliyetlerinin en ucuz olduğu yerdir.

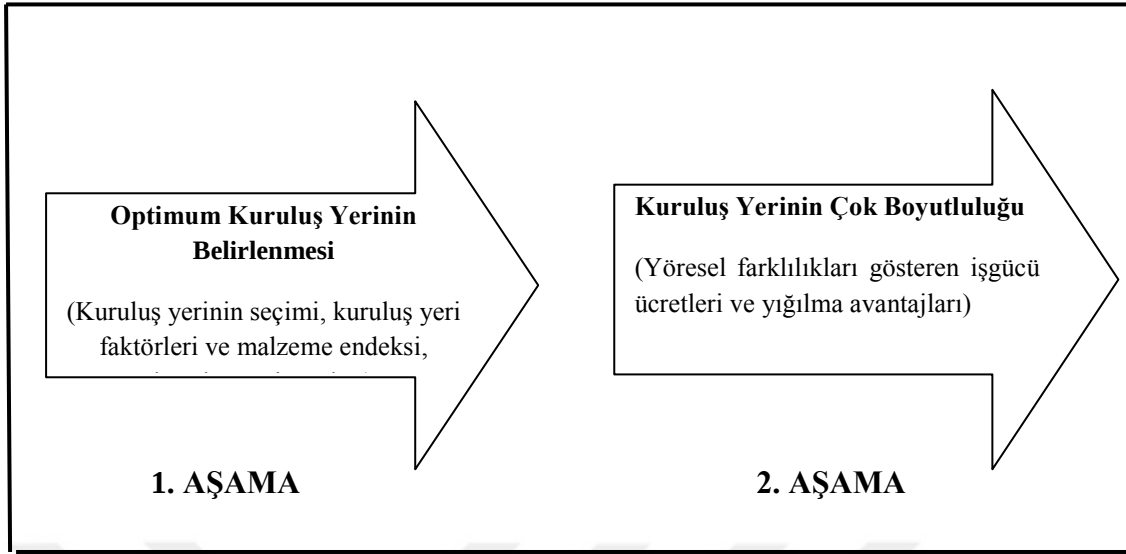
Weber' i kümelenme çalışmalarında önemli bir yere getiren kavram Kuruluş Yeri kavramıdır. Weber kuruluş yeri faktörünü; “ekonomik faaliyetin herhangi bir yerde değil de belirli bir veya birkaç noktada cereyan etmesi sonucu elde edilen avantaj olarak tanımlamaktadır” (Kocaman, 2007: 113).

Şekil 3. 4. Weber'in Lokasyon Üçgeni (McCann, 2008: 8)

Çalışmalarında sanayi odakları üzerinde durmuş ve firmaların belirli alanlarda yığılmalarının sebep ve sonuçlarını açıklamaya çalışmıştır. Eraslan ve Güngör (2013: 178)' e göre Weber, firmaların belirli bir mekânda yığılaşmalarından kaynaklanan birtakım yararlar nedeniyle belirli bir bölgede yoğunlaşabileceklerine dikkat çekmiş; buna göre, sanayi faaliyetleri üretim için gerekli olan girdilerin tedariki ve nihai malların pazarlara ulaştırılması için zorunlu olan ulaşım maliyetleri ile işgücünün maliyetlerini aynı anda asgari seviyeye indirgemeye çalışarak en uygun yer seçimini belirlemeye çalışmıştır. Weber'in kuruluş yeri teorisini iki aşamada özetlemek mümkündür (Şekil 3. 5). Weber, bir işletmenin kuruluş yeri seçimini etkileyen kuruluş yeri faktörlerini üç başlıkta ele almaktadır (Müftüoğlu 1983: 26).

1. Geçerlilik alanına göre kuruluş yeri faktörleri, tüm sektörler için geçerli olan genel kuruluş yeri faktörleri ve sadece belirli sektörler için geçerli olan özel kuruluş yeri faktörleri şeklinde ikili,
2. Mekânsal etki alanına göre, işletmeleri belirli bölgelere doğru çeken bölgesel kuruluş yeri faktörleri ve belirli bölgeler içinde etkili olan yığılma avantajları ve yayılma avantajları (veya yığılma dezavantajları) şeklinde ikili,
3. Faktörlerin yapısına göre de, tabii-teknik kuruluş yeri faktörleri ve sosyo-kültürel kuruluş yeri faktörleri şeklinde yine ikili bir ayrıma gidilmektedir.

Şekil 3. 5. Weber' in Sanayi Kuruluş Yeri Teorisinin İki Aşaması (Eraslan ve Güngör (2013)' den yararlanarak yazar tarafından hazırlanmıştır)

3. 4. 5. Walter Isard Ve Bölge Bilimi

1950' li yıllarda Amerikalı iktisatçı Walter Isard tarafından kurulan Bölge Bilimi (Regional Science) coğrafya ve iktisadi bir araya getirme çabası olarak ifade edilebilir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Kuzey Amerika ve Avrupa' da gelişen sanayi ve üretimin artışına bağlı olarak yer seçimi ve mekân konularının ihmal edildiğini düşünülmüştür. Isard, ekonominin genelini kapsayacak bir mekânsal teori oluşturma amacıyla "Genel Yerleşim Teorisini" geliştirmiştir. Bu teoride mekânsal ekonomi zemininde karşılıklı etkileşimleri açıklamaya çalışmıştır ve kendisinden önce gelen Thünen, Weber ve Lösch' ün çalışmalarından oldukça faydalanmıştır. Isard (1975: 2)' a göre bölge bilimi mekânsal ve bölgesel boyutu olan sosyo-ekonomik meseleleri çeşitli analitik ve ampirik araştırma teknikleri kullanarak inceleyen bir bilim dalıdır.

Bölge biliminin kurucusu Isard, bu bilim dalının bir çalışma alanı olarak ortaya çıkmasında iki temel faktörün rol oynadığını belirtmektedir. İlki, İkinci Dünya Savaşı sonrası hemen hemen tüm dünyada kentsel ve bölgesel gelişim sorunlarının görülmesidir. İkincisi, bölgesel ekonomi ile yakından ilgilenen bilim dallarının (coğrafya, şehir bölge planla, ekonomi, iktisat) teori ve pratikte yetersiz kalmalarıdır.

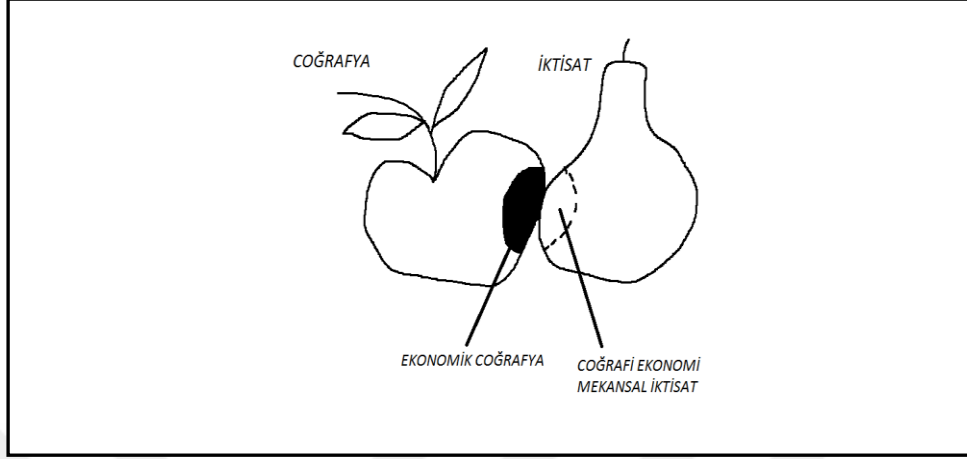
Bölge bilimi teknolojide ve istatistikte meydana gelen gelişmeleri de arkasına alarak durgunluk dönemine girdiği doksanlı yıllara kadar hemen hemen 30 yıl mekânsal ekonomik coğrafya çalışmalarında önemini korumuştur. 1990' ların başında ise yerini adına Yeni Ekonomik Coğrafya denilen yaklaşıma bırakmıştır.

3. 5. Yeni Ekonomik Coğrafya (YEC) Yaklaşımı.

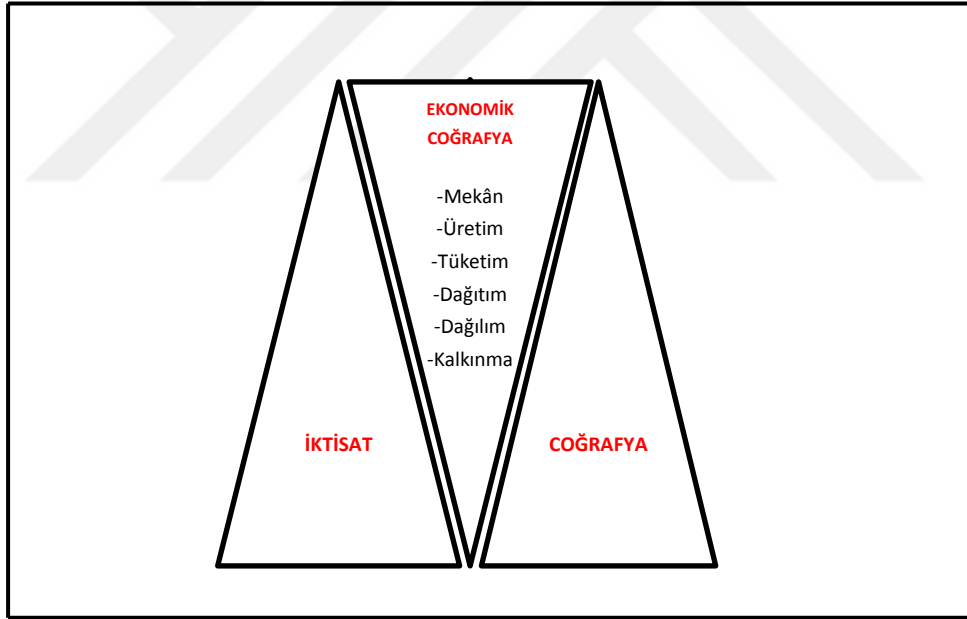
Coğrafyaların ekonomisi ile ilgilenen coğrafyacılar ve ekonomilerin coğrafyasını inceleyen iktisatçılar, ekonomik coğrafya zemininde öteden beri süregelen bir ilişki içindedirler (Şekil 3. 6).

Coğrafyacılar ekonomik coğrafya ekseninde ekonomik faaliyetlerin belirli alanlarda toplanmaları ile öteden beri ilgilenmişlerdir, iktisatçılar ise ekonominin mekân boyutuna çok uzun süre yabancı kalmışlardır. Arıcıoğlu (2011: 18)' nun da ifade ettiği gibi tam rekabet piyasası ile nitelendirilen ana akım iktisat teorisinde boyutsuz bir ekonomi anlayışı vardır. İktisatçılar, ekonomik faaliyetleri konu edindikleri araştırmalarında ekonomik faaliyetin geçtiği alanı adeta yok saymışlardır. Fujita vd. (1999: 1-2), bu durumu ana iktisat akımları mekânla ve buna bağlı olarak ekonomik

aktivitelerin yerleşim yerleriyle, yani firmaların ve tüketicilerin üretim ve tüketim yerlerinin seçimiyle ve bunlar arasındaki etkileşimle ilgilenmişler veya bu ilginin derecesi düşük olmuştur diyerek ifade etmişlerdir.

Şekil 3. 6. Ekonomik Coğrafya (Sokol, 2011: 12)

Şekil 3. 7. İktisat ve Coğrafyanın Ekonomik Coğrafyada Kesişen Ortak İlgili Alanları (Yazar)

İşte tam burada ekonomide mekân kavramını bölge bilimi üzerine inşa eden yeni ekonomik coğrafya yaklaşımı karşımıza çıkmaktadır. Yeni Ekonomik Coğrafya yaklaşımının iki önemli boyutu söz konusudur: İktisatçılar için “yeni” olan mekânı tekrar keşfetmeleridir, coğrafyacılar için ise zaten mekân temelinde yürütülen ekonomik coğrafya çalışmalarının neden-sonuç ilişkilerini açıklamada somut formüller getirmesi ve bu alanı deneyseelliğe açmış olmasıdır.

Yeni ekonomik coğrafya ekonomik faaliyetlerin yerelden küresele bazı alanlarda toplanıp bazı alanlarda dışlanmasının sebep ve sonuçlarını açıklamaya çalışmaktadır ve bunu da yeni matematiksel bir takım formüllerle yapmaktadır. Yeni ekonomik coğrafya

asında Alman Mekân Teorilerine ve Bölge Bilimine dayanır ve bu noktada Krugman'ın yaptığı önceki çalışmaları modellemektir. Yeni ekonomik coğrafyanın başlangıcı yeni ekonomik coğrafyanın ana eksenini kabul edilen merkez-çevre modelini ortaya koyan Paul Krugman ile başlar. Krugman Artan Getiriler ve Ekonomik Coğrafya (Increasing Return and Economic Geography) adlı makalesinde durumu şu cümleleri ile özetlemektedir: “Bu çalışmanın amacı, teorik endüstriyel organizasyonlardan elde edilen teknik ve model uygulamaların ekonomik coğrafyanın yeniden ele alınmasını sağladığını, yani bu alandaki uzun süreli fakat informal bakış geleneğinin formel modellerle birleştirilmesine çaba gösterme zamanının geldiğini ifade etmektedir” (Krugman, 1991: 484).

Tablo 3. 1. Yeni Ekonomik Coğrafya Modelinin Anahtar Varsayımları (Martin 2010: 136)

TÜKETİM	Tüketicilerin ürün çeşitliliğinden hoşlanmakta olduğu varsayılır ve faydalarını bir CES ² fonksiyonu ile maksimize etmektedirler. Tüketicilerin tercihlerinin benzer olduğu varsayılır.
ÜRETİCİLER	Atomistik yapıda karını maksimize eden her bir firma tek bir (biricik) mal üretmektedir ve tek bir çeşidin üretimi çoklu üretimden daha ucuza gelmektedir ayrıca firmaların piyasalara yakın olmayı tercih ettikleri varsayılır.
ÇALIŞANLAR	İşgücü piyasasının aynı anda dengeye ulaştığı varsayılır. Çalışanların reel ücretlerdeki farklılıklara bağlı olarak lokasyonlar arasında hareketli oldukları varsayılır.
PİYASA YAPISI	İki sektörlü ekonomi: tam rekabet piyasasının geçerli olduğu geleneksel (tarım) ekonomisi ve eksik rekabet koşullarına sahip imalat(sanayi) sektörü.
TİCARET (TAŞIMA) MALİYETLERİ	Aysberg taşıma maliyeti olarak ifade edilir. Taşınan malların bir kısmı taşıma esnasında erimektedir. Taşıma maliyetleri üretilen malın içinde tutulmaktadır.

² Constant Elasticity of Substitution: Üretim teknolojisinin tanımlanmasında kullanılan ve üretim faktörleri (sermaye ve emek) arasındaki ikame esnekliği sabit olan üretim fonksiyonu.

Yeni ekonomik coğrafya yaklaşımı üç temel model üzerinden yükselir bunlar:

1. Merkez- Çevre Modeli
2. Dış Ticareti Açıklamaya Dönük Model
3. Şehirsel Yerleşimle İlgili Modeller

3. 5. 1. Merkez -Çevre Modeli

Yeni ekonomik coğrafya modellerinin temel hedefi farklı coğrafi mekânlarda ve farklı boyutlarda meydana gelen ekonomik kümelenmelerin nasıl oluştuğunu açıklamaktır. Kümeler bir şehir içinde belirli sektörlerin yığılmasından, küresel kuzey-güney yığılmalarına kadar farklı ölçeklerde gerçekleşir. Krugman, birbirine zıt Merkezci Kuvvetler (Centripetal Forces) ve Merkezkaç Kuvvetler (Centrifugal Forces) adını verdiği birtakım faktörlerin birleşimi vasıtasıyla, bir mekânın nasıl merkez (sanayileşmiş) ve çevre (tarımsal) olarak birbirinden ayrıldığını açıklar (Tablo 3. 2). “Merkez-çevre, firma düzeyinde artan getiri, taşıma maliyetleri ve faktör hareketliliği arasındaki ilişkilerin mekânsal ekonomik yapıyı nasıl oluşturduğunu ve değiştirdiğini göstermektedir” (Fujita ve Krugman, 2004: 145).

Tablo 3. 2. Coğrafi Yoğunlaşmayı Etkileyen Kuvvetler (Krugman, 1991: 143)

MERKEZCİL KUVVETLER (CENTRİPETAL FORCES)	MERKEZ-KAÇ KUVVETLER (CENTRİFUGAL FORCES)
Pazar Ölçeği Etkisi (ileri ve geriye doğru bağlantılar) ³	Hareketsiz Üretim Faktörleri
Yoğun Emek Piyasası	Arsa Rantları
Saf Dışsal Ekonomiler ⁴	Saf Negatif Dışsal Ekonomiler ⁵

3. 5. 2. Dış Ticareti Açıklamaya Dönük Model

Dış ticareti açıklamaya yönelik teoriler üç grupta incelenebilir. Birincisi sabit getiri mantığında ve karşılaştırmalı üstünlükler ekseninde kökleri Adam Smith’ e uzanan Ricardo Modeli ve Heckscher-Ohlin modeli ile temsil edilen Geleneksel Dış Ticaret Teorileridir. İkincisi ise ölçek ekonomilerine ve ürün farklılaşmaları zemininde işleyen Yeni Ticaret teorileridir. Üçüncüsü ise Artan getiriler ve taşıma maliyetlerine dayalı gelişen Yeni Ekonomik Coğrafya modelleridir.

Farklı ölçeklerde kümelenmeleri açıklamayı hedefleyen Yeni Ekonomik Coğrafya yaklaşımı, uluslararası boyuttaki kümelenmeleri açıklamak için merkez-çevre modelinden farklı olarak Krugman ve Venables (1995) ve Venables (1996) tarafından

³ İleri bağlantılar: İşçilerin tüketim malları üreticilerine yakın olma isteği. Geri bağlantılar: Üreticilerin büyük piyasaların olduğu yerde toplanma eğilimi.

⁴ Pozitif dışsallıkta üretici, toplum tarafından sağlanan faydayı dikkate almaz ve optimum düzeyin altında bir üretim gerçekleştirir.

⁵ Negatif dışsal ekonomilerde, üretici toplum tarafından üstlenilen marjinal maliyetleri dikkate almaz ve aşırı üretim yapar.

geliştirilen ve sanayi sektöründeki girdi-çıkıtı⁶ verilerini kullanarak oluşturulan dış ticaret modelini kullanır. "Piyasaya erişim kolaylığı, ileri bağlantı endüstrisini geri bağlantı endüstrilerinin görece olarak daha fazla olduğu yere doğru çekmektedir" (Venables, 1996:341). "Bu bağlantı etkileri, ekonomideki bir sektörün toplam üretimine olan nihai talebindeki değişimin etkisini ölçen geri bağlantı göstergesi⁷ ve tüm sektörlerin nihai talebindeki global değişimin bir sektörün üretim düzeyindeki etkisini değerlendiren ileri bağlantı göstergesi⁸ olmak üzere iki açıdan değerlendirilir" (Cardenete vd., 2009: 84). Eğer geri bağlantı endüstrisindeki firmalar, ileri bağlantı endüstrisindeki firmaların faaliyet gösterdiği mekâna doğru maliyet faktörünü de gözetenek yerleşme eğiliminde olursa, ara mal maliyetleri ucuzlayacağı için maliyet düşecek daha yüksek kar elde edilecek ve dolayısıyla kümelenme ortaya çıkacaktır.

3. 5. 3. Şehırsel Yerleşim İle İlgili Modeller

Şehırsel yerleşim ile ilgili modeller, yeni ekonomik coğrafya literatürü dahilinde kent sistemlerini açıklamaya yönelik çalışmalardır. Fujita ve Krugman (1995), Henrich von Thünen' in Isolated State modelini "When is the Economy monocentric? :von Thünen and Chamberlin Model" isimli eserlerinde monopollü rekabet kuralları⁹ çerçevesinde tekrar ele almışlardır ve söz konusu çalışma "hem kent yerleşimini hem de toprak kullanımını içsel olarak belirleyen ilk model" (Fujita ve Thisse, 2009: 115) olarak tanımlanmıştır.

Thünen' in eserindeki varsayımlara benzer şekilde bu çalışmada tarım için elverişli bir ovanın ortasında büyük bir kasaba vardır. Taşımacılık için uygun herhangi bir su kanalına veya nehre sahip değildir. Kasabadan uzaklaştıkça ova yerini verimsiz alanlara bırakmakta ve buralarda başka bir yerleşim merkezi bulunmamaktadır ve "bu yüzden merkez kasaba kırsal alanların bütün imalat ürün taleplerini arz etmek zorundadır" (Ekinci ve Ersungur, 2013: 214). Krugman ve Fujita' yı, Thünen' den ayıran ise bütün imalat ürünlerinin niçin izole edilmiş kentin tek bir kasabasında üretilmesi gerektiğini sormakta ve bu soruyu genel denge bağlamında monopollü rekabet modeli ile cevaplandırmaktadırlar (Ekinci ve Ersungur, 2013: 214).

⁶ "İster ulusal, isterse bölgesel düzeyde olsun, girdi-çıkıtı modelleri, ekonomik yapıyı oluşturan üretim ve tüketim birimleri arasındaki karşılıklı bağımlaşmayı ekonomi çapında, çok sektörlü ve nicel olarak inceleyen, matematiksel yapısı basit birer genel denge modelidir (İzka, 2012: 16).

⁷ Bir sektörde ortaya çıkacak ekonomik canlanma, sadece o sektörde değil ara girdi alışverişleri nedeniyle diğer sektörlerde de etkiler yaratır. Bu etki geri bağlantı etkisi olarak adlandırılır (İzka, 2012: 38).

⁸ Öte yandan, bir sektörün toplam çıktısının ne oranda ara mal olarak kullanıldığı, sektörün diğer sektörler için ne kadar önemli olduğunun bir göstergesidir. Bu etki de ileri bağlantı etkisi olarak adlandırılır (İzka, 2012: 38).

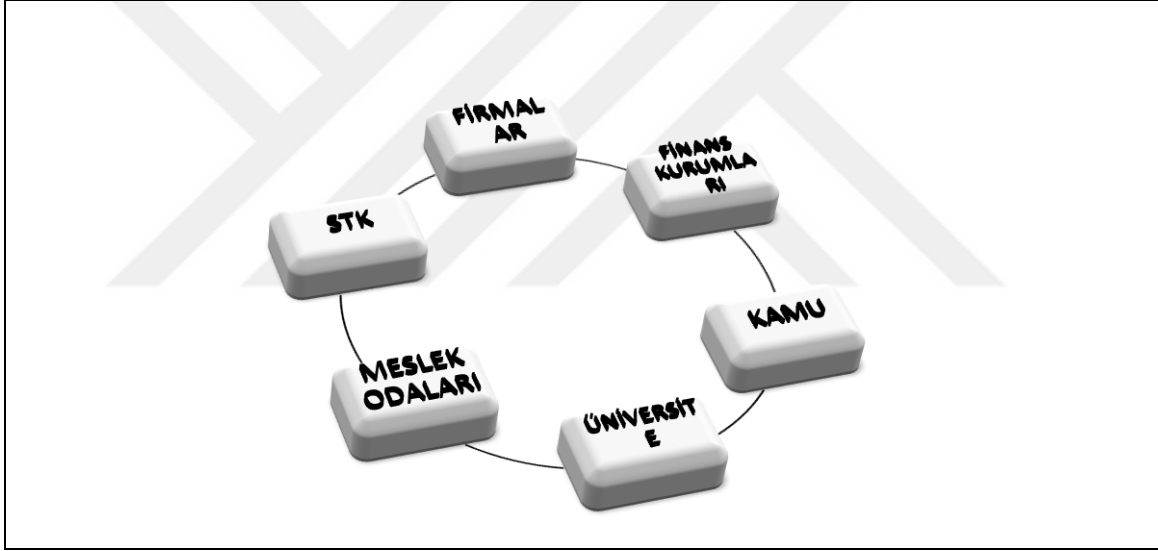
⁹ Monopollü Rekabet Piyasası: Tekelci rekabet piyasası da denilen monopollü rekabet piyasası çok sayıda firma tarafından üretilen ve birbirleri yerine rahatlıkla ikame edilebilen bir grup malın, birbirinden farklı imiş gibi gösterilmesinin başarılması sonucu, her firmanın belirli bir alıcı kitlesine sahip olmayı başardığı bir piyasa olarak tanımlanabilir.

4. ENDÜSTRİYEL KÜMELENME

4. 1. Kümelenmenin Tanımı

Sektörlerin belirli coğrafi alanlardaki yoğunlaşmalarının sebep ve sonuçları sanayi coğrafyası içerisinde öteden beri süregelen önemli bir araştırma konusudur (Sandal ve Şen, 2016: 315). İçinde bulunduğumuz yüzyılda geçen yüzyıllarda olmadığı kadar lokal/yerel endüstriler bir dönüşüm içerisinde küresel ekonominin en önemli aktörleri haline gelmiştir. Küme kavramını akademik boyuta taşıyan Porter (1998: 78) bu durumu şöyle özetler: Global bir ekonomide özellikle hızlı taşımacılık, hızlı iletişim ve piyasalara erişim kolaylığı gibi nedenlerden dolayı yerelleşmenin öneminin azalması beklenirken aslında bunun tersi doğru çıkmıştır. Global bir ekonomide, oldukça uzmanlaşmış bilgi, beceri ile kurumlar, rakipler, sektörler ve bilinçli tüketicilerin yoğunlaşmasından kaynaklanan rekabetçi üstünlüklerin, çoğunlukla yerel nitelikte olduğu anlaşılmaktadır.

Bu yerel ekonomilerin büyüyüp rekabet gücünü artırmasında kuşkusuz en önemli etkenlerinden biri endüstriyel kümelenmelerdir. Endüstriyel kümeler aslında küresel ekonominin gün geçtikçe birbirinden ayrılmaz parçaları haline gelen firmalar, finans kurumları, kamu, üniversiteler, meslek odaları ve sivil toplum kuruluşlarını bir araya getiren kompleks organizasyonlardır.

Şekil 4. 1. Endüstriyel Kümelerin Bileşenleri

Sanayi Bakanlığı tarafından hazırlanan Beyaz Kitap' ta kümelenme şöyle tanımlanmaktadır: "Belirli bir alanda faaliyet gösteren bir grup firmanın ve iş dünyasına direkt ya da dolaylı etki eden iş dışı kurumların (Kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler gibi) belli bir coğrafi alanda oluşturduğu, her bir firmanın rekabet edebilirliğine olumlu etkisi olan gruplara küme denir" (www.kumelenme.sanayi.gov.tr).

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Ajansı OECD (1999: 157), kümeleri birbirlerine katma değer sağlayan bir üretim zincirinde, birbirlerine güçlü bir şekilde bağlı olan firmaların, bilgi üreten ajansların ve müşterilerin üretim ağı olarak ele almaktadır.

Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Teşkilatı UNIDO (2001: 9), kümelenmeyi birbirleri ile ilişkili veya birbirlerinin tamamlayıcısı olan ürünleri üreten ve satan kuruluşların sektörel ve coğrafi temelde yoğunlaşmaları olarak tanımlamaktadır.

Kümelenmenin firmalar arası bağlantılarına vurgu yapan Cansız (2011: 2), kümeyi, birbirleri ile güçlü bağları olan işletmeler, köprü görevi gören kuruluşlar, bilgi ve yenilik üreten üniversiteler, araştırma enstitüleri, mühendislik şirketleri gibi birimler ve müşteriler arasında oluşan ve sürekli olarak gelişen üretim ağları olarak tanımlamaktadır.

Hill ve Brennan (2000: 66) ise kümelenmeyi diğer endüstrilerle yakın alış-satış ilişkisi olan, ortak teknolojiyi kullanan ya da uzmanlaşmış bir işgücü havuzunu paylaşan benzer endüstrideki rekabetçi işletmeler veya kuruluşların coğrafi toplanması olarak tanımlamışlardır.

Kaygalak (2011: 43), kümelenmenin organizasyon boyutuna atıfta bulunarak sanayi kümelenmesini yerel ve bölgesel kurumların ortaklaşa evrildiği, birlikte öğrendikleri, değiştikleri, dolayısıyla belli bir mekânda gerçekleşen değişim ve dönüşüm süreçlerinin tüm kesimlerince paylaşıldığı ve bunlardan etkilendiği bir mekânsal organizasyon şekli olduğu kadar bir üretim ve toplumsal organizasyon şekli olarak görmektedir.

Kümenin sosyal boyutunun önemine dikkatleri çeken Morosini (2004: 31), kümeleri belli bir coğrafi bölgede yakın mesafede yerleşmiş olan sosyal topluluk üyeleri ve ekonomik birimlerin bir topluluğu tarafından karakterize edilen sosyo-ekonomik bir varlık olarak tanımlamıştır.

Akdeve (2008: 25), kümelerin, işlevsel olarak birbirine bağlı olan işletmeler arasında bilgi ya da ürün akışı yoluyla oluştuğunu belirterek üreticilerin, müşterilerin ve rakiplerin yığılması, ister yakın bir coğrafyada konumlanmış, ister tamamlayıcı uzmanlıkla bağlantı kurulmuş olsun, etkinliği teşvik ettiğini ve uzmanlaşmayı artırdığını ifade ettiğini vurgulamıştır.

Cooke (2001: 3), kümelenmeyi belli bir pazar alanında rekabet ve işbirliğine dayalı iş büyümelerine yönelik paylaşılan kalkınma vizyonuna sahip yerelleşmiş girişimci destek alt yapısını içeren dikey ve yatay ilişkilerde yer alan coğrafi olarak yakın işletmeler olarak tanımlamıştır.

Kümelenme kavramını akademik çerçevede ilk defa ele alan Porter (1998: 78) en geniş anlamıyla kümelenmeyi şöyle tarif eder:

Kümelenme birbiriyle bağlantılı olan işletmelerin ve kurumların belirli yerlerde coğrafi olarak yoğunlaşmalarıdır. Kümelenmeler, rekabet açısından önemli olan birbiriyle bağlantılı endüstrileri ve diğer kurumları içine alır. Bunlar bileşen, makine ve hizmet sağlayan ihtisaslaşmış tedarikçileri ve ihtisaslaşmış altyapı sağlayıcıları kapsar. Kümelenmeler genelde dikey olarak tedarik kanallarını ve müşterileri, yatay olarak tamamlayıcı ürünler üretenleri ve yetenekleri, teknoloji veya ortak girdi kullanımı yönünden ilgili olan sanayilerdeki işletmeleri kapsayacak şekilde genişler. Son olarak, kümelenmeler kamu kurumlarını ve üniversiteleri, standart belirleyici ajansları ve danışmanları, mesleki eğitim kurumlarını ve sendikalar gibi ihtisaslaşmış eğitim, öğretim, araştırma, bilgi ve teknik destek sağlayan diğer kurumları kapsar.

“Literatürde pek çok farklı küme tanımı bulmak mümkündür, ancak bütün tanımların ortak paydası, coğrafi yakınlık, uzmanlaşma, değer zincirindeki farklı aktörler ve işbirliği ve güven ortamıdır” (Yerel Paydaşlar İçin Kümelenme Klavuzu, 2012: 5).

Karadağ ve Kaygalak (2010: 4) küme tanımlarındaki ortak noktaları şu şekilde ifade etmektedirler:

- 1.Coğrafi yakınlık ve yoğunlaşma (site, semt, şehir ve bölge ölçeğinde sayılabilir)
2. Sosyal network ağının olması
- 3.Birbiriyle ilişkili sanayi kollarının olması

4. Destekleyici-tamamlayıcı servis ve hizmetlerin varlığı
5. Uzmanlaşmanın varlığı
6. Kolektif organizasyon ve karar alma süreçleri
7. Kolektif öğrenme, ortak bilgi üretme süreci, üretim sürecinde birbirini tamamlama
8. Gelişmeye, kalkınmaya öncülük etmeleri

4. 2. Kümelenmenin Tarihsel Gelişimi

Küme kavramının kökenlerini yalnızca Batı'nın ekonomik kalıpları içinde Ricardo ve Marshall' dan başlatmak kendi sosyo-ekonomik mirasımızı görmezden gelmek anlamına gelecektir. XII. yy.' ın sonlarında Anadolu Selçuklu Devleti' nin son zamanlarında kurulan Ahilik Teşkilatı¹ kümelenmenin dünyadaki ilk ve eşsiz ilk çekirdeğidir. Bu çekirdek “zamanla tedricen tekâmül edip neşvünema bularak, aynı zamanda, evrimleşip gelişerek çağımızın modern kümelenme yapılanmalarının teşekkül etmesine vesile olmuştur” (Eraslan ve Güngören, 2013: 173).

Kümelenme kavramının Batı toplumlarındaki temelleri İngiliz iktisatçı David Ricardo' nun (1772-1823) XIX. vv. başlarında kaleme aldığı Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi' ne (Comparative Advantage) kadar götürülebilir. Bu teori temel olarak bir ülkenin, bir mal veya hizmeti daha düşük maliyetlerle üretebilmesi fikrine dayanır. Ricardo' ya göre “eğer bir ülke diğer ürünlerden daha fazla verim aldığı bir ürünün üretiminde belli bir yerde uzmanlaşırsa, bu alanda daha verimli ve rekabetçi bir pozisyonu yakalar” (Eroğlu ve Yalçın, 2013: 82).

Mekânsal olarak yakın yerleşmenin firmalar için önemli faydalar getirdiği fikri ise ilk kez İngiliz İktisatçı Alfred Marshall (1842-1924) tarafından dile getirilmiştir. Marshall' ın İngiltere' de başarılı sanayi yörelerindeki (Lancashire, Sheffield, Güney Galler) çalışmalarından elde ettiği sonuçlar kümelenme kavramının gelişmesinde büyük katkılar sağlamıştır.

Ekonomik faaliyetlerin bir araya toplanmasını özendirici faktörler genel olarak “Marshallgil Dışsallıkları” olarak tanımlanmaktadır ve bunlar toplu üretim (içsel ekonomiler), ileri derecede uzmanlaşmış işgücü, uzmanlaşmış girdi hizmetleri ve taşıma olanaklarını da içeren modern altyapının varlığı olarak sıralanabilir” (Fujita, 1989:273).

Marshall benzer alanlarda faaliyet gösteren firmaların bir araya toplanmasının bu firmaların aradığı vasıfındaki işgücünü buraya çekeceğini ve bir işgücü havuzunun oluşacağını ifade etmiş ve bu işgücü havuzunu oluşturan çalışanların aranılan kişiler olması onlar için ekonomik riskleri de en aza indirmek anlamına geleceğini ifade etmiştir. Ayrıca tedarikçiler için de bu alanın uzmanlaşmalarını artırdıkları pozitif bir zemine dönüştüğünü de eklemektedir. “Bölgedeki uzmanlaşmış tedarikçiler ve artan ihtisaslaşma uzun vadede girdi fiyatlarını düşürmekte ve üretkenliği artırmaktadır. Böylece artan verimliliğin sağladığı avantajlar müşterilere de yansımaktadır” (Alsaç, 2010: 10). Marshallcı geleneksel endüstri bölgelerinde firmalar küçüktürler ancak yüksek derecede ihtisaslaşma gösterirler. Satıcılar ve müşteriler arasında yüksek oranda ilişkiler ağı (alış-veriş) vardır ve esnek bir işgücü havuzu söz konusudur ve bölge içinde firmalar tecrübelerini paylaşmaktan çekinmezler.

¹ Ahilik teşkilatı Ahi Evran tarafından geliştirilen Anadolu'nun sosyo ekonomik gelişimine önemli katkı sağlayan bir yapılandırma. Ahilik teşkilatı günümüz rekabetçi sanayi kümelenmelerinin temelini oluşturur. Çarşı, Kapalıçarşı, arasta gibi mekânlarda çeşitli meslek gruplarının bir araya gelerek ekonomik fayda sağlamaları esasına dayanır. Ahilik teşkilatı esnaf, meslek odaları, idari sistem, yerel yönetimler ve güvenlik birimi gibi bileşenlerden oluşur. Aynı zamanda teşkilat geleneksel üretimden son alıcıya kadar her aşamada standartlar ve kurallar belirler ve bu kurallar çerçevesinde üretici ve tüketiciyi korur. Ahilik sadece ekonomik boyutu olmayan bunun yanında ahlaki normlara son derece titizlikle yaklaşan bir kâmil insan/esnaf yetiştirme kurumudur.

Tablo 4. 1. Endüstriyel Kümelenme Teşkilatlarının Tarihsel Süreçteki Gelişimi. (Eroğlu ve Yalçın, 2013: 174)

Nazariyeler	Modeller	Nazariye/ Model Öncüleri
Ahilik	Sanayi Birlikleri ve Ahilik Tipi Endüstriyel Kümelenme Modeli	Ahi Evran (1227)
Firmaların Kuruluş (Yerleşim)	*Yalıtılmış Devlet Modeli	Johann von Thünen (1826)
Yeri	*Ticaretin Niteliği Üzerine Genel Deneme	Richard Cantillon (1755)
	*Endüstriyel Yatırım Yerleşiminin Tespit Edilmesi	Wilhelm Launhardt (1882)
	*Sanayi Yeri Seçimi	Alfred Weber (1909)
Yığılma Ekonomileri	*Statik Dışsallıklar Bağlamında Yığılma Ekonomileri - Yerelleşme Ekonomileri - Kentleşme Ekonomileri	Alfred Marshall (1890)
	*Dinamik Dışsallıklar Bağlamında Yığılma (1890) Ekonomileri - Porter Dışsallıkları - Jacobs Dışsallıkları	
Rekabetçilik ve Kümelenme	* Elmas Modeli *Kümelenme Yaklaşımı	Michael Porter (1980, 1985, 1990)

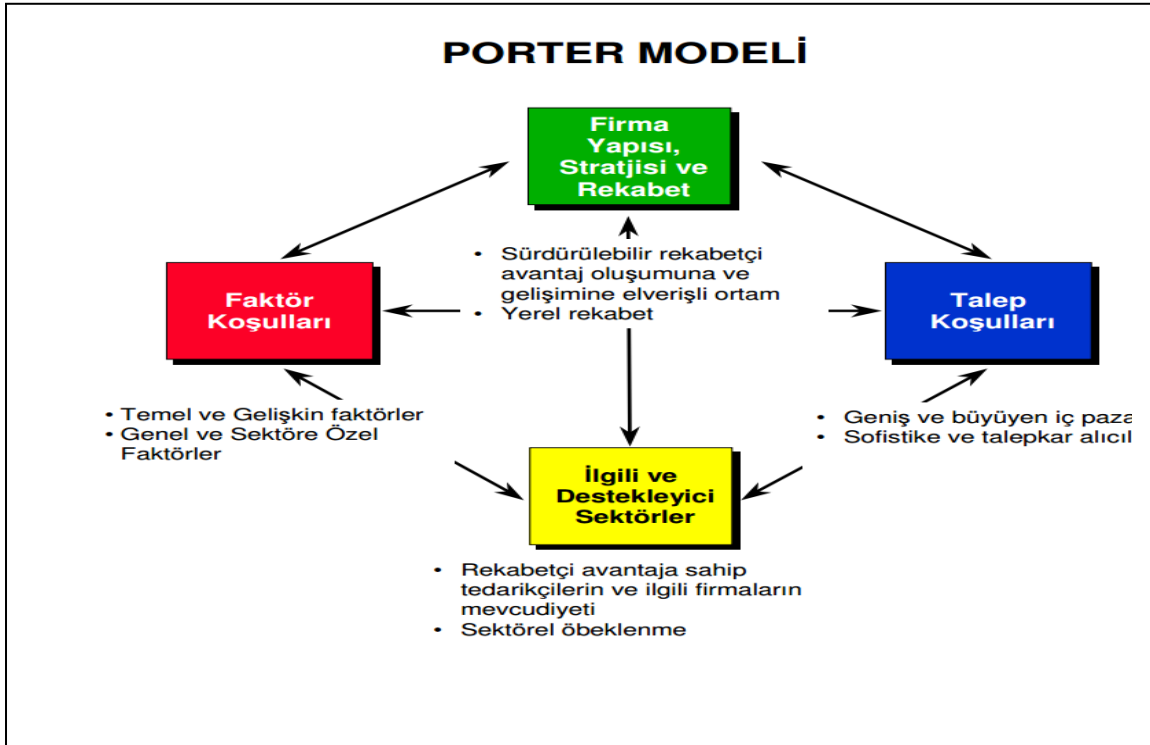
1970' li yıllarda gelişmiş ve kitlesel üretim yapan Kuzey İtalya ile az gelişmiş Güney İtalya' dan farklı olarak Marshall' ın geleneksel sanayi bölgeleri yaklaşımını tekrar gündeme taşıyan Üçüncü İtalya² adı verilen yeni (Neo-Marshallcı) sanayi bölgeleri ortaya çıkmıştır. Üçüncü İtalya geleneksel üretim yapan küçük işletmeler olmasına rağmen hızlı büyümeleri, küresel ekonomide aldıkları pay ve istihdam oranları ile dikkat çekerler “ayrıca bu bölgenin özelliği, İtalya’ daki diğer endüstriyel bölgeler ile karşılaştırıldığında, küçük ölçekli işletmelerin kendi aralarındaki bu işletmeler ile yerel toplum arasındaki karmaşık ve ileri düzeydeki ilişkilere dayanmasıdır” (Çetin, 2006: 79). Geleneksel Marshallcı sanayi bölgeleri de yeni sanayi bölgeleri de coğrafi yakınlığa ve uzmanlaşmış işgücüne vurgu yapmaları ile benzerlik gösterirler. Yeni sanayi bölgelerinin farkı ise sosyo-kültürel ilişkilerin meydana getirdiği güven ilişkisinin varlığıdır. Sternberg, Plummer and Taylor, Pirotbelli (Morgan’ dan, 2004: 39) yeni sanayi bölgelerini şu şekilde karakterize etmektedir:

“Bu bölgeler, doğrudan ya da dolaylı olarak aynı pazar için üretim yapan ve yüksek derecede ihtisaslaşmış küçük ölçekli işletmelerin mekânsal olarak yoğunlaşmış ağ yapılarıdır. Bölgedeki firmalar arasında büyük ölçekli iş bölümü vardır. Bölgede, ortak değerler ve kültürel ortam ile ilişkili bilgi havuzu bulunmaktadır. Firmalar arası rekabet, karşılıklı işbirliği ve güvene dayalı gayri resmi ilişkiler vardır. Ürünlerde hızlı bir şekilde farklılaşmaya

² Birinci İtalya; İtalya’nın kuzey batı kesiminde bulunan Liguria, Piedmonte, Valle D’aosta ve Lombardy bölgelerini kapsar. İkinci İtalya; güney kesiminde yer alan Sardunya, Lazio, Abruzzi, Molise, Puglia, Calabria, Sicilya, Basilicata ve Campania bölgelerinden oluşur. Üçüncü İtalya ise; İtalya’nın merkezi ve kuzey doğusunda yer alan Toskana, Umbria, Trentino, Alto-Adige, Friuli Venezia-Giulia, Veneto, Emilia-Romagna ve Marche bölgelerini içerir (Boschma, 2005:6).

gidilebilecek esnek en yeni üretim teknikleri kullanılmaktadır. Bölgedeki işletmeler arası işbirliğini ve rekabeti artıracak ve bölgenin gelişmesini teşvik edecek destekleyici bölgesel kurumlar bulunmaktadır”.

Küme kavramının son yıllardaki gelişiminde şüphesiz en önemli katkı yapan isimlerden biri Michael Porter (1947-)’ dir. 1990 yılında yayınlanan kitabında 10 ülkede 100’ den fazla sektörü incelemiştir. Bundaki amacı ise uluslar arası boyutta rekabet avantajına sahip sektörleri belirleyerek, bu avantajın ortaya çıkmasında etkili olan faktörleri açıklayabilmektir. Porter’ ın Elmas Modeli’ nde başlıca dört temel faktör vardır. Bu faktörler: Girdi (faktör) koşulları, talep koşulları, ilgili ve destekleyici sektörler ile firma yapısı, stratejisi ve rekabet durumudur (Şekil 4. 2).

Şekil 4. 2. Porter’ ın Elmas Modeli

Elmas Modeli; Girdi (faktör) koşulları, talep koşulları, ilgili ve destekleyici sektörler, firma yapısı, stratejisi ve rekabetini kapsayan dört temel faktör ile devlet ve şans faktörlerinden oluşan iki dolaylı faktörü kapsar.

Girdi (Faktör) Koşulları

Girdi (faktör) koşulları; işgücü, sermaye, altyapı, doğal kaynaklar gibi üretimi etkileyen faktörlerdir. Porter, girdi koşullarını uzmanlaşmış işgücü, gelişmiş üniversite ve eğitim kurumları, teknolojik altyapı gibi gelişmiş girdiler ve emek-yoğun sektörler üreten basit işgücüne dayanan temel girdiler olarak iki grupta inceler.

Talep Koşulları

Talep koşulları, talebin nitelikleri ve müşteri özelliklerini kapsar. Firmaların ürettikleri ürüne müşteriden gelen talebin güçlü ve akılcı olması üreticinin, tüketicinin ne istediği konusunda net bir bakış açısı geliştirmesini sağlayarak müşteri talebinde meydana gelecek herhangi bir değişime zamanında ve etkili karşılık vermesini sağlar. Bu hızlı dönüşümde de firmalar uluslararası rekabette bir avantaj elde edeceklerdir.

“Yerel alıcıların bilinçlilik düzeyi arttıkça, onların taleplerine yeterince cevap verebilen bir firmanın uluslararası ortamda rekabet gücü kazanma şansı da yükselecektir” (Koç ve Özbozkurt, 2014: 88). Porter (1990: 82), bu durumu şu örnekle açıklamaktadır: Japonya’da sıcak ve nemli geçen yaz aylarında geleneksel küçük Japon evlerinde enerji tasarrufu sağlamayan büyük klimalar kullanılmaktaydı. Üreticiler bu durum karşısında küçük ev tipi klimalar ürettirler ve bu durum süreç içinde firmaları dünya çapında klima üreticisi haline getirdi.

İlgili Ve Destekleyici Sektörler

Porter, ilgili sanayiler kavramı ile bir sanayinin var olan imkân ve yeterliliklerini ortak kullanan sektörleri kastederken; destekleyici sektörler kavramı ile bir sektörün üretim için ihtiyaç duyduğu malları sağlayan tedarikçi sektörleri işaret etmektedir. İlgili ve destekleyici endüstriler rekabetçi bir endüstrinin en önemli değişkenini oluşturmaktadır. Bir endüstride bir sanayi kolunun uluslararası rekabet avantajına sahip olması için o sanayinin ihtiyaçlarına cevap verebilecek kapasitede yan sanayisinin de aynı ülkede olması gereklidir. “Gerek girdi temini gerekse yeniliklerin uygulanması ve faaliyetin uluslararası ortama taşınmasında, bağlı ve destek endüstrilerin durumu belirleyicidir. Destek endüstriler; etkin bir destek ağı içinde firmaya etkinlik, hız, önderlik ve maliyet avantajı kazandırır” (Gürpınar ve Sandıkçı, 2008: 118). Porter (1990: 83), bu durumu şu örnekle açıklar: Dünyanın önde gelen İtalyan altın ve gümüş mücevheratı firmaları İtalyan firmalarıdır. Bunun nedeni ise bu sektörü destekleyen mücevher yapım makineleri üreticilerinin ülke içindeki varlığıdır.

Firma Yapısı, Stratejisi Ve Rekabeti

Elmas modelin dördüncü ayağını firma yapısı, stratejisi ve rekabeti oluşturur. Firmaların faaliyet gösterdikleri yerel piyasa atmosferi firmaları doğrudan etkilemektedir. Ülkenin dış piyasalara açıklığı, şeffaflığı, rekabet ortamını artıracak diğer firmaların varlığı olumlu etkiler yapar. “Eğitim, oryantasyon, grup çalışması, inisiyatif alma, karar alma, müşterilerle ilişkiler, koordinasyon, uluslararası faaliyetlere yönelik tutumlar, çalışan-işveren ilişkileri gibi yönetim yaklaşımlarında ülkeler arasında farklılıklar görülmektedir” (Alsaç, 2010: 20). Bu farklılıklar da firmaların yönetim stratejileri üzerinde doğrudan etki yapmaktadır.

Devlet Faktörü

Devlet yukarıda sayılan doğrudan faktörlerin oluşumunu ve gelişimini sağlamak için destekleyici ve koruyucu bir rol üstlenmelidir. Devletin kendisinin sıfırdan küme oluşturmaya istisnai sektörler (savunma sanayi gibi) hariç başarılı olması çok güçtür. Devlet rekabet sağlayacak sektörlerle yönelik altyapı, eğitim, ulaşım gibi imkânları sağlamalı, sektörü etkileyecek sermaye piyasalarını kontrol ve denetim altında tutmalı, teşvik ve vergi sistemlerini düzenlemeli ve tekelciliğin önüne geçmelidir. Bunun yanında devlet, sivil toplum kuruluşlarını güçlendirmeli, üniversite sanayi arası iletişimi etkili bir hale getirmelidir.

Şans Faktörü

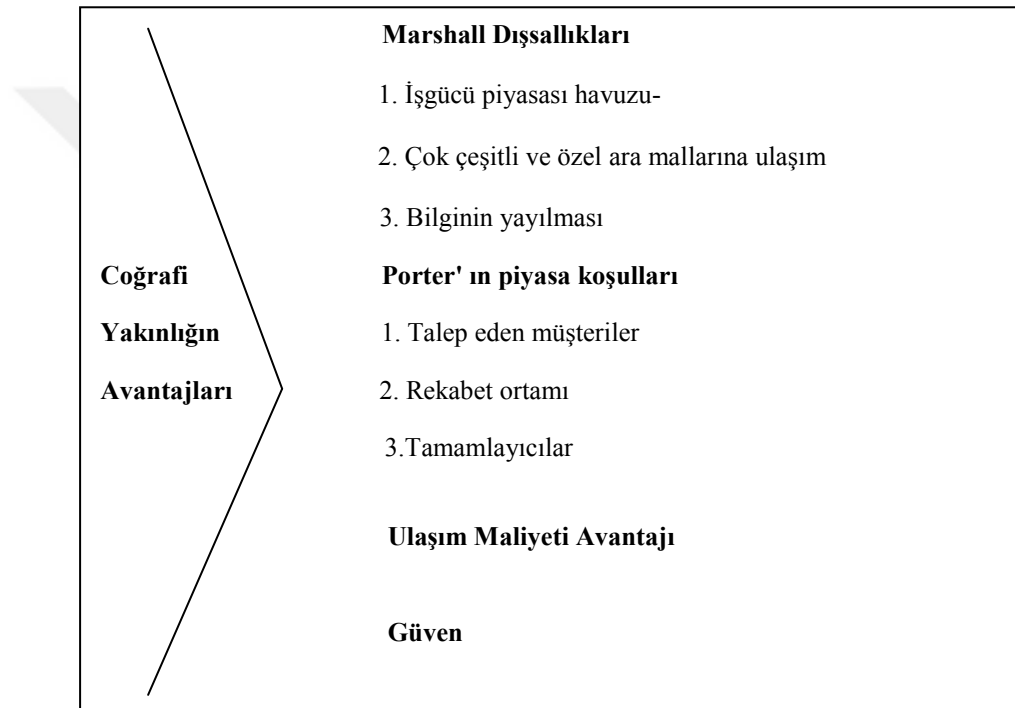
Şans faktörü ise önceden tahmin edilemeyen ancak sektörleri doğrudan etkileme gücüne sahip savaşlar, doğal afetler gibi faktörlerdir. Şans faktörünün etkisinin diğer faktörlerden çok daha az oranda olduğu bir gerçektir.

4. 3. Kümelenme Ve Coğrafi Yakınlık

Porter, Elmas Modeli ile rekabet avantajı olan sektörlerin coğrafi olarak birbirlerine yakın olduklarını ortaya koyarak coğrafi yakınlık (Geographical Proximity) ve yoğunlaşma ekseninde kümeleri açıklamıştır. Porter’ a göre kümelenme birbiri ile bağlantılı firmaların ve kuruluşların belirli bir coğrafi mekânda yoğunlaşmasıdır.

Coğrafi yakınlığa vurgu yaptığı Kümeler ve Yeni Rekabet Ekonomisi (Clusters and the New Economics of Competition) (1998: 78), adlı eserinde coğrafi, kültürel ve kurumsal yakınlık şirketlere özel erişim, daha yakın ilişkiler, daha iyi bilgi, güçlü teşvikler ve uzaktan yararlanmanın zor olduğu diğer avantajları sağlamaktadır. Dünya ekonomisi daha karmaşık, bilgi temelli ve dinamik hale geldikçe bu daha doğru olmaktadır. Rekabet avantajı, uzaktaki rakiplerin kopyalayamayacağı bilgi birikimi, ilişkiler ve motivasyon gibi yerel unsurlarda saklı olduğunu ifade etmektedir.

Porter, yukarıda saydığımız temel ve dolaylı faktörleri detaylı bir sistematığe tabi tuttuğunda bu faktörlerin rekabetçi sektörleri ülke içinde dağınık bir yapıda değil de bir küme olacak şekilde bir araya getirdiğini ortaya koymuştur. Özetle ifade edersek: “Porter tarafından yapılan çalışmanın neticesinde, ülkelerin rekabet avantajına sahip oldukları sektörlerin Elmas Modeli’ ndeki unsurlar ile belirlendiği ve bu unsurların da sektörlerin kümelenmeleri yönünde itici bir unsur olduğu tespit edilmiştir” (Alsaç, 2010: 16).

Şekil 4. 3. Coğrafi Yakınlığın Avantajları (Lubinski, 2010: 28)

Elmas modelindeki faktörlerin birbirleri ile olan etkileşimi arttıkça kümelenme eğilimi ve dolayısıyla rekabet avantajı da artmaktadır.

Oral (2014: 25), coğrafi yakınlığın bir network ağına imkân tanıdığını ve resmi ya da resmi olmayan (güven gibi) ilişkilere olanak sağlayarak karşılıklı bilgi taşınması yarattığını ifade eder. Coğrafi yakınlık içinde olan firmalar bilgi paylaşımını daha etkin sağlamaktadır. Bilgi kaynağı açık bir kaynak bile olsa coğrafi yakınlık bilginin yorumlanmasında ve tecrübelerin aktarılmasında daha etkili olmaktadır. Coğrafi yakınlık;

*firmaların işbirliği ve değer zincirinin oluşumlarını kolaylaştırmakta ve arttırmakta,

*firmaların oluşan dışsal ekonomilerden faydalanmalarını sağlamakta,

*yüz yüze ilişkilere ve güvene dayalı iş ilişkilerinde belirsizlikleri azaltmakta,

*güvenilir ilişkilerin oluşturup gelişmesine ve karşılıklı öğrenmeye olanak sağlamakta,

*sosyal sermayeye, tedarikçilere, yarı mamül üreticilerine, müşterilere vb. erişimi kolaylaştırmakta,

*bilginin ve özellikle örtülü bilginin inovasyon ve teknolojik gelişim için transferinde ve paylaşımında etkili olmakta,

*kamu kurumları ile de daha kolay ilişki kurulması sonucu kümelenmelerin altyapısına yönelik oluşum ve destekler daha etkin ve yerinde sonuçlar vermekte ve

*böylece inovasyon süreci de kolaylaşmakta ve hızlanmaktadır (Yıldırım, 2011: 32).

4. 4. Küme Aktörleri

Kümelerin oluşumu ve gelişiminde kümeyi doğrudan etkileyen veya etkilenen her türlü kurum ve kuruluş küme aktörü olarak kabul edilebilir. Kümelerin merkezinde firmalar vardır. Kümelerin kompleks ağ yapılarına sahip olması firmaların tek başına küme olamayacağını da ortaya koyar. Kümelerin temel aktörleri firmalar, kamu kuruluşları, araştırma geliştirme kurumları, finans kurumları, meslek odaları ve sivil toplum kuruluşlarıdır.

“Kamu kurumlarının küme içindeki en önemli rolleri arasında, küme için yasal altyapıyı oluşturmak, kümenin yasal meşruiyetini kazandırmak, küme oluşumu ve gelişimi için gerekli teşvik programları oluşturmak, ilgili devlet kurumlarını kümelenmelerin çevresinde örgütlemek ve bu doğrultuda paydaşlar arası koordinasyonun en üst seviyede gerçekleşmesini sağlamak bulunmaktadır” (Yerel Paydaşlar İçin Kümelenme Kılavuzu: 18). Kamu kurumlarının diğer küme aktörleri ile olan ilişkilerin akışını sağlamak için yasal zeminler hazırlamalıdır.

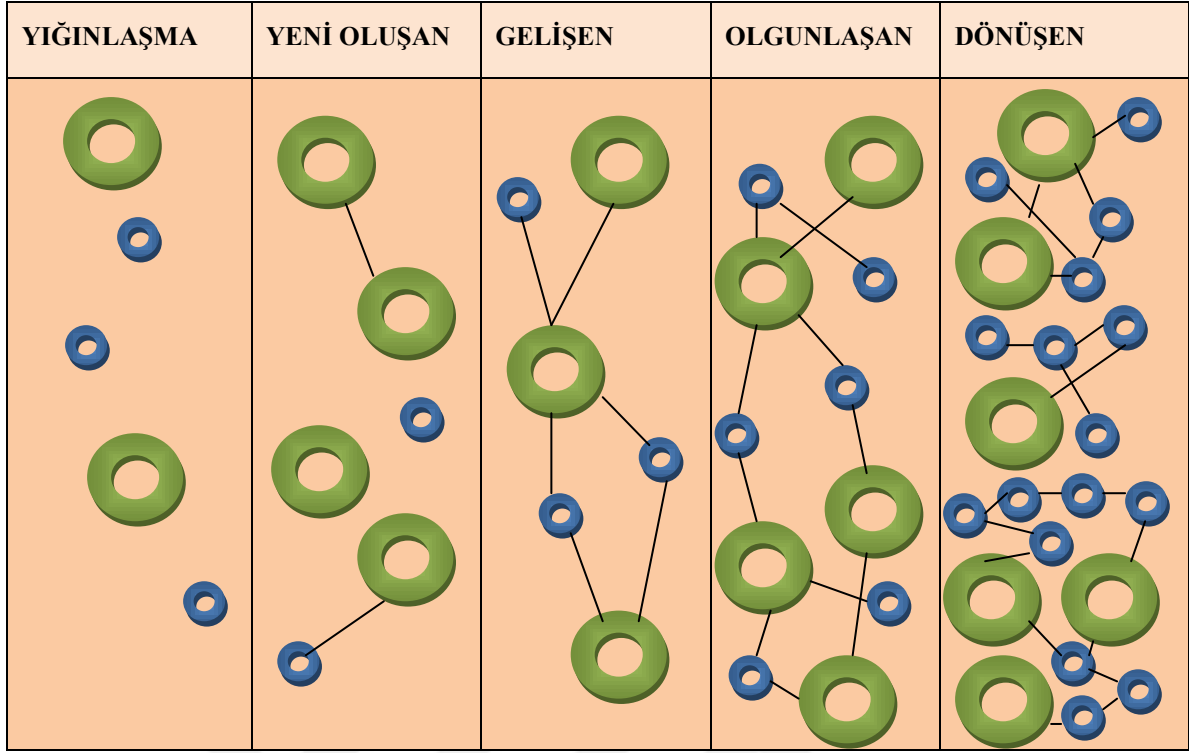
Araştırma geliştirme kurumları özellikle üniversiteler akademik bilgilerini küme aktörlerine aktarmalıdır. Bu bilgi kümelerin uluslararası rekabet gücünü artırmada önemli bir etki yapacaktır. Üniversite bünyesindeki laboratuvar olanaklarının firmaların ar-ge çalışmalarına açık olması gerekmektedir. Eğitim kurumları yetişmiş nitelikli eleman ihtiyacını karşılama anlamında kümelerin en önemli girdisi olan insanı yetiştirmelidir.

Finans kurumları ve bankalar kümenin büyümesinde ihtiyaç duyulan finansal kaynakları sağlamada önemli bir rolü üstlenmektedir. Finans kurumları, ister özel ister kamu kurumu olsun kümelerin ihtiyacı olan kredileri sağlamada küme aktörlerine kısa vadeli kar mantığından ziyade uzun vadede hem kümeyi geliştirecek hem de bu vasıta ile kendi varlığını da büyütecek uzun vadeli hizmet ve çözüm önerileri ile yaklaşmalıdır.

Meslek odaları, birlikler ve sivil toplum kuruluşları kümelerin oluşup gelişmesinde ihtiyaç duyulan bilginin derlenmesi ve ulaşılmasında önemli bir destek unsurudur. Firmalar söz konusu bu meslek odaları, birlikler ve sivil toplum kuruluşları vasıtasıyla ucuz eğitim ve danışmanlık hizmetlerine ulaşabilir ve yine bu kuruluşlar kümeleri temsil etmekte daha geniş bir yelpazede hizmet görebilirler. Başarılı kümelerin oluşumunda ve sürdürülmesinde bu kuruluşların sağladığı hizmetler oldukça önemli bir yer tutmaktadır.

4. 5. Kümelerin Oluşum Aşamaları

Bütün kümelerin kendine özgü gelişim süreci olmakla birlikte genel bir kabulle kümelenme aşamalarını yığınlaşma, yeni oluşan, gelişen ve olgunlaşan olmak üzere dört başlık altında toplamak mümkündür (Şekil 4. 4).

Şekil 4. 4. Kümelerin Oluşum Aşamaları (Andersson, Kind ve Logan-Anderson 2004’ den yazar tarafından uyarlanmıştır).

Yığınlaşma

Belirli bir mekânda firmaların bir araya gelmesi ile bir küme oluşmaz bu ancak bir yığın olarak ifade edilebilecek bir olgudur. Kümenin varlığından söz edilebilmesi için bir araya gelen firmalar ile bu firmaları destekleyen kurumlar arasında sürekli ve organize bir ilişki ağının olması gereklidir. Bir kümenin oluşumunun ilk aşaması yığınlaşma ile başlar. Yığın, birbiriyle ve kümeyi oluşturan diğer aktörler ile iletişim ağı çok zayıf olan firmaların bir araya gelmesi ile oluşan sanayi bölgeleridir (Şekil 4. 5).

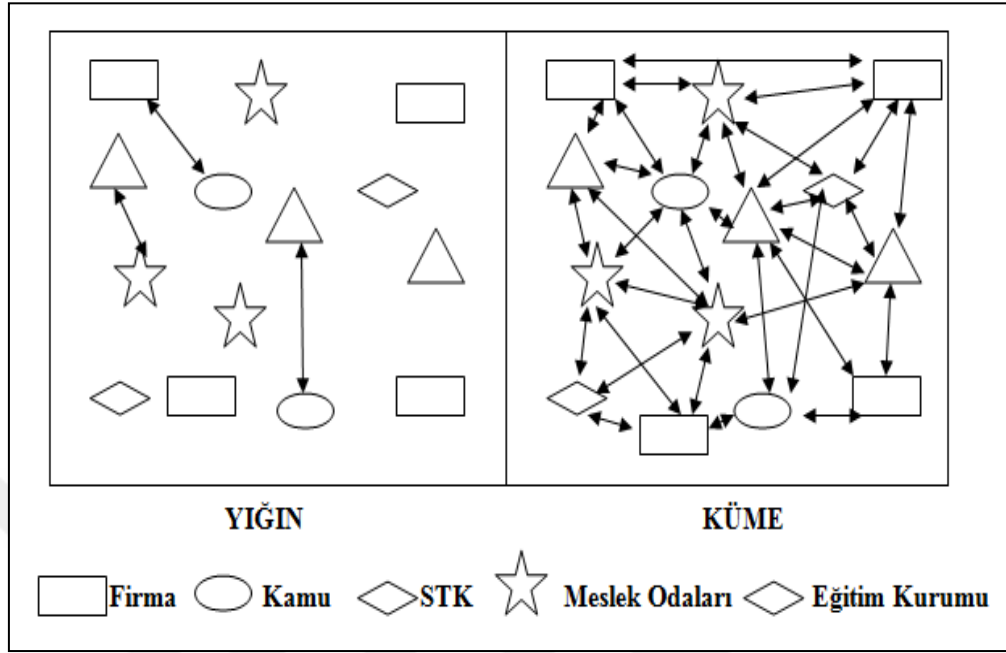
Örnek verilecek olursa: bir şehirde 10 adet ayçiçeği yağı fabrikası mevcut olduğunu düşünelim. Şehirde bir üniversite veya meslek yüksek okulu var ancak yağ üretimi veya pazarlanması ile ilgili herhangi bir bölüm veya bir araştırma birimi yok. İlde üreticiler ürünlerini yağ fabrikalarına veriyor fakat fabrika il dışından da ayçiçeği alıyor. İlde bir ürün borsası olmakla beraber bu borsa üreticiler ve fabrika temsilcilerini bir araya getiren bir platform olmaktan ziyade prosedür uygulayan bir kurum durumunda. Kamu kuruluşları ise üretim, tüketim, dağıtım gibi faaliyetleri organize edecek bir yapı oluşturmaktan uzak bir durumdadır.

Yeni Oluşan Kümeler

İkinci aşamada “Embriyo Fazı” da denilen yeni oluşan küme aşamasıdır. Firmaların bir kısmının diğer firmalarla ve diğer aktörlerle işbirliğine yöneldikleri, fırsatların farkına varıldığı bir anlamda “farkındalık” dönemine girdikleri periyottur.

Örneğin; bir bölgede, 100 adet trikotaj atölyesi bulunmaktadır. Atölyeler genel olarak fason çalışmaktadırlar. Atölyeler arasında düzenli olmayan birincil ilişkilere yaslanan bir işbölümü vardır. Bir atölye kapasitesinin üstünde bir siparişle karşı karşıya kaldığında diğer atölyenin kapasitesini değerlendirmektedir. Fakat bu

işbirliği bütün atölyelerin bir araya gelip ortak hareket ettikleri bir yapıya henüz kavuşamamıştır.

Şekil 4. 5. Yığın ve Küme (Yazar)

Gelişen Kümeler

Birbiri ile alakalı üretim yapan firmaların belirli bir bölgede bir araya gelmesi ile üreticiler arasında yeni anlamlı ilişkiler ağı oluşmaya başlar. Birlikler, dernekler çatısı altında birleşen firmalar örgütlü bir yapıya kavuşur. Bu örgütlü yapılar ortak hareket alanları belirleyerek, çeşitli faaliyetlerde bulunarak daha kapsamlı bir birlikteliğin altyapısını oluşturmaya gayret gösterirler. “Resmi veya resmi olmayan işbirliği örgütleri sahaya inebilir, bölgeye ve faaliyetlere ilişkin genelde ortak çağrışım, internet sitesi oluşumları görülmeye başlanır” (Cansız, 2011: 16). Bozkurtoğlu (2013: 6) bu durumu şöyle bir örnekle açıklar:

Bir bölgede, 5 iplik, 15 kumaş ve 25 konfeksiyon atölyesi bulunmaktadır. Bu üreticilerin yaklaşık % 80’ inin üye olduğu bir tekstil ve konfeksiyon üreticileri derneği kurulmuştur. Bölgedeki üniversitede ise hem tekstil mühendisliği hem de meslek yüksek okulu eğitim vermektedir. Dernek, özellikle konfeksiyon atölyelerinin üretim kapasitesini güçlendirmek için bir hibe projesi hazırlanmasını temin etmiş ve bu proje hibeyi almaya hak kazandıktan sonra bölgedeki üniversitenin meslek yüksek okulundaki eğitim laboratuvarlarının makine ve teçhizatı yenilenmiş ve öğrencilerin sanayide kullanılan makine ve teçhizat ile eğitim almaları temin edilmiştir

Olgunlaşan Kümeler

Kümeyi oluşturan aktörlerin hepsi organizasyon içinde yer almaktadır. Küme aktörleri arası ilişkiler güven temelinde artmıştır ve diğer küme organizasyonları ile de bağlantılar kurulmuştur. Kamu ile etkili ve verimli bir işbirliğine girilmiş ve yerelden bölgesel, bölgeselden ulusala, ulusaldan küresele bir üst küme ligine girmek için çalışmalar yapılmaktadır.

“Gelişen küme için verilmiş örnekten devamla; üreticiler tarafından kurulmuş derneğe, eğitim ve araştırma kurumlarından üyeler katılmıştır. Dernek, üniversite ve oda ile işbirliği içerisinde kümenin geleceği ile ilgili

bir arama toplantısı yapmış, toplantı sonucunda da kümenin daha rekabetçi olabilmesi için bir yol haritası hazırlanmıştır. Küme geleceğini teknik tekstil uygulamalarında görmektedir. Bu çalışmanın çıktıları çerçevesinde dernek genel sekreteryası güçlendirilmiş, küme yol haritasının uygulanmasına yönelik projeler üretilmiştir. Bu projelerden birisi kapsamında üniversitedeki tekstil mühendisliği bölümünde uygulamalı ar-ge birimi oluşturulmuştur. Ar-ge biriminde çalışan doktora öğrencilerinin masrafları dernek tarafından karşılanmaktadır (Bozkurtoğlu, 2013: 6).

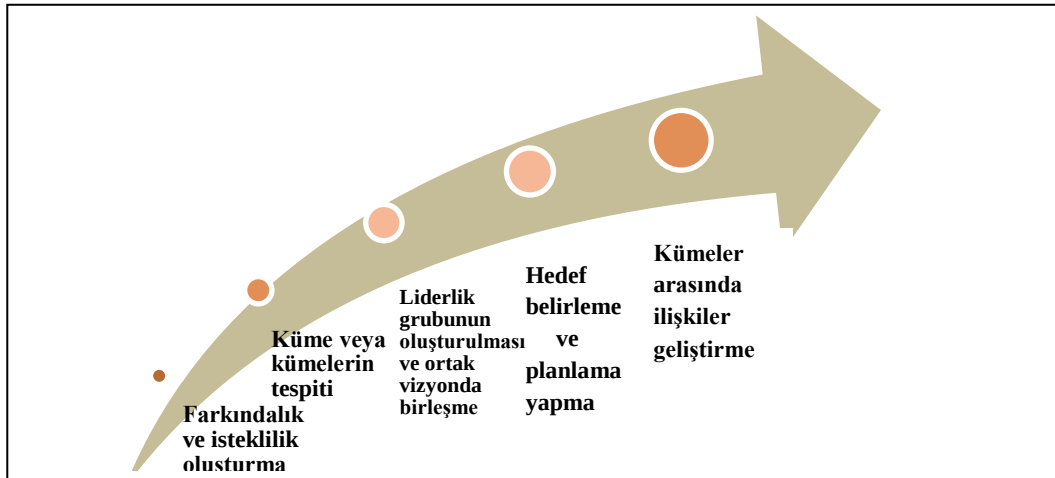
Dönüşen Kümeler

Kümeler olgunluk dönemlerinden sonra bir dönüşüm dönemine girmelidirler. Sosyo-kültürel, ekonomik ve teknolojik gelişmelere ayak uydurarak dönüşmek zorunda olan bu kümeler bunu gerçekleştiremedikleri takdirde yavaşlama veya yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalabilirler. Kümelerin yok olmasına sebep olacak durumları Sövell (2008: 44) şöyle özetlemektedir: kümenin aşırı kalabalıklaşması, devletin firmaları aşırı destekleri ve aşırı koruyucu müdahaleleri, diğer bölgelerin radikal teknolojik dönüşümleri, talep yönünde diğer bölgelerin değişimi, savaş ve doğal afetler gibi ekstrem durumların yaşanması.

Günümüz küresel ekonomik sistemi açıklık, bilginin serbest dolaşımı gibi birtakım avantajları sunsa da buna mukabil krizlere karşı dayanıksızlık, siyasal gelişmelerden bağımsız hareket edememesi hatta doğal afetler gibi birtakım unsurlardan da çok çabuk etkilenmektedir. Bu bağlamda küme aktörlerinin her birinin bu riskleri zamanında görüp müdahale edecek yetkinlikte ve kararlılıkta olmaları olgun kümelerin sonunu hazırlamamak anlamında oldukça önemli hususlardır.

4. 6. Küme Oluşturma Aşamaları

Bir kümenin sıfırdan oluşturma çabaları başarıya ulaşması zor bir girişimdir. Belirli bir coğrafi mekânda doğal süreçlerle filizlenmiş, belirli bir sosyo-kültürel ve ekonomik geçmişe sahip küme oluşumlarının üzerine inşa edilecek çalışmalar başarılı sonuçlar doğurmaktadır. Bir küme oluşumu başlatmak veya geliştirmek için öncelikle daha önce değindiğimiz küme paydaşlarının mutlaka sürece dahil edilmesi gerekmektedir. Küme oluşturma/geliştirme süreci çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. Bu aşamalar farkındalık ve isteklilik oluşturma, oluşturulacak küme veya kümelerin tespiti ve tespit edilen kümelerin analizlerinin yapılması, liderlik grubunun oluşturulması ve ortak vizyonda birleşme, hedef belirleme ve planlama yapma ve kümeler arasında ilişkiler geliştirme olarak sıralanabilir (Şekil 4. 6).

Şekil 4. 6. Küme Oluşturma ve Geliştirme Süreci

1. Aşama: Farkındalık Ve İsteklilik Oluşturma

Küme oluşturma/geliştirmede ilk adım küme oluşturulacak mekândaki firmalara, kümelenmenin gerekliliği ve faydalarını ikna edici örneklerle anlatarak bir farkındalık ve isteklilik oluşturmaktır. Bunun için is dünyası temsilcileri basta olmak üzere, ekonomik kalkınmada faaliyet gösteren Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), Kalkınma Ajansları vb. kuruluşların temsilcilerine, meslek odaları temsilcilerine, kamu yöneticilerine, eğitim kurumları temsilcilerine kavram ve konsept anlatılmalı ayrıca tüm bu temsilciler bir araya getirilerek ortak hareket etmeyi sağlayacak yürütücü bir komisyon oluşturulmalıdır. Ayrıca yine bu aşamada kümeye uzun soluklu finansal destek sağlayabilecek kaynakların belirlenmesi hayati önem taşımaktadır.

2. Aşama: Oluşturulacak Küme Veya Kümelerin Tespiti

İkinci aşama belirlenen coğrafi mekanda hangi kümelerin üzerinde çalışmaların yapılacağına tespiti gelmektedir. Seçilecek sektörlerin ekonomik mekâna istihdam, katma değer gibi katkılar sağlayacak büyüme potansiyeline sahip sektörler olmalıdır. İkinci aşamada iki adım önemlidir. Bunlar resmi istatistiklere dayanarak yapılacak küme analizleri ile yerel bilgiye dayalı resmi olmayan bilgilerin uygun bir zeminde kesiştirilmesidir. Sadece istatistiğe dayalı çeşitli küme analizleri ile bir tespiti gitmek yanıltıcı sonuçlar doğurarak zaman, emek ve para kaybına yol açabilir. Bunun önüne geçmek için yerel bilgi kaynaklarına ulaşarak mekânda süregelen bilgi birikiminin de mutlaka göz önünde tutulması elzemdir.

Küme önceliklerinin belirlenmesinde (Küme Kolaylaştırıcıları İçin Uygulamalı Küme Geliştirme Klavuzu, 2011: 33); dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır:

- *Ana sektörlerden ziyade alt sektör bazındaki uzmanlaşmalar dikkate alınmalıdır,
- *İstatistiki veriler, saha analizleri ve paydaş görüşmeleri ile teyit edilmelidir.
- *Kümeler önceliklendirilirken, destekleyici sektörler, finans kuruluşları, odalar, üniversiteler ve iş dünyasına odaklı STK' lardan bilgi alınmalıdır.
- *Daha sonraki aşamalarda yerel sahiplenmenin sağlanması için küme seçiminde nihai karar katılımcı süreçle sağlanması faydalı olur. Bunun için elde edilen bulgular, yerel ekonomi konusunda kapsamlı bilgi sahibi (ve tüm sektörlerle eşit uzaklıkta olan) kişilerle bir çalışta ortamında tartışılmalıdır.
- *Kümelerin önceliklendirilmesinde kullanılan kriterler ve bu kriterlerin önem düzeyi, bölgenin özelliklerine göre yeniden gözden geçirilmeli ve gerekiyorsa liste genişletilmelidir.
- *Analiz sonunda bir kümenin bölge için önem derecesi yüksek çıksa dahi, ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet ortamının yoğun, karlılığın düşük olduğu veya bölgedeki kümenin rekabetçi niteliklerinin ve gelişme potansiyelinin sınırlı olduğu durumlara dikkatle yaklaşılmalı, karar verecek ve kaynak ayıracak paydaşlar bu dezavantajların bilincinde olmalıdırlar.

Kümelerin tespit edilmesinde sonra seçilen kümelerin her biri için başlangıç analizlerinin yapılması gereklidir. Bu aşamada seçilen kümenin ekonomi üzerindeki etkisi konusunda ortak bir fikir oluşturulması ve bir analize tabi tutularak daha somut verilere erişilmesi amaçlanmaktadır. Böylece ortak bir hareket zemininde kümeye bir altyapı oluşturulma çalışmalarına da başlanılmıştır. Yine bu aşamada yapılması gereken önemli bir çalışmada bir küme haritasının oluşturulmasıdır. Paydaşlarla yapılan görüşmeler neticesinde oluşturulan bu harita kümenin mevcut yapısı ve aktörlerinin

mevcut durumu hakkında genel bir çerçeve çizer. Küme haritasında sadece mevcut yapı dikkate alınır, olması gereken aktörler yer almaz (Şekil 4. 7).

3. Aşama: Liderlik Grubunun Oluşturulması ve Ortak Bir Vizyonda Birleşme

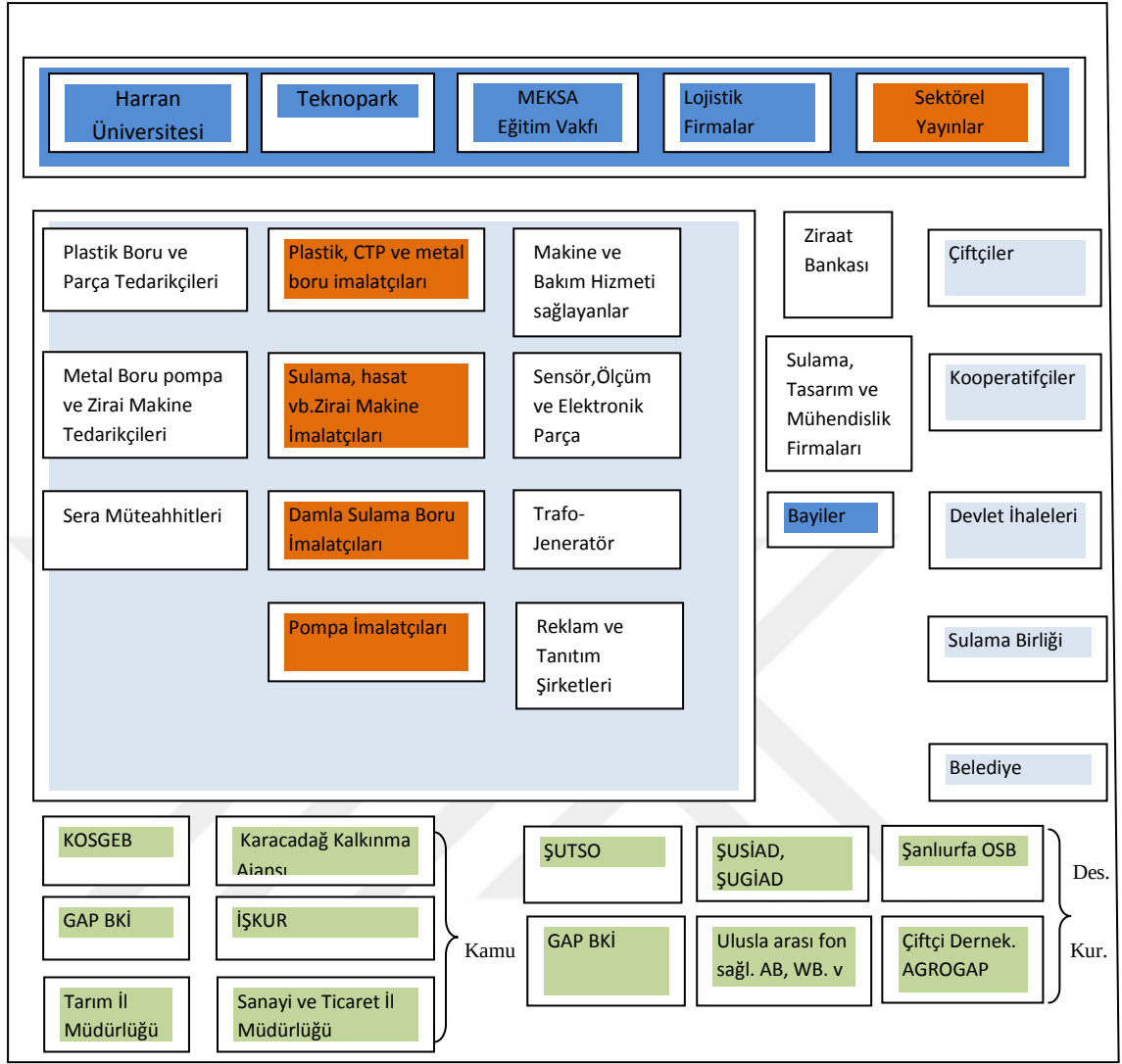
Kümeyi oluşturacak aktörlerin her birini temsil eden bir liderlik grubu oluşturulmalıdır. Burada önemli nokta küme hakkında çok önemli gelişmelere imza atacak bu grubun temsil ettiği aktörün adına karar verecek yetkiye ve yetkinliğe sahip olmasıdır. Bu liderlik grubu tüm kümeyi ortak bir vizyon doğrultusunda bir arada tutmalıdır. Vizyon belirlemede hedef sektörün kendine has karakterine göre uygun bir vade düşünülerek belirlenmelidir ve vizyon teknik bilgi barındırmayan herkes tarafından anlaşılır açık ve net olmalıdır.

4. Aşama: Hedef Belirleme ve Planlama Yapma

Kümenin geleceği için önce temel hedefler daha sonra buna bağlı olarak atılacak ara hedefler kümeyi oluşturan tüm aktörler tarafından belirlenir. Bu hedefler doğrultusunda kısa vadeli esnek planlar yapılmalı sonraki adımda ise bu planlar daha kapsamlı uzun vadeli stratejik planlara dönüştürülmelidir.

5. Aşama: Kümeler Arasında İlişkiler Geliştirme

Uzun aşamalardan geçerek başarı sağlayan bir kümenin sadece kendi içinde kalarak dışarıdaki diğer kümelerle ilişkiler kuramadan istenilen sonuçlara tam anlamıyla ulaşması söz konusu değildir. Diğer kümelerle kurulacak ilişkiler üç farklı boyutta olabilir lokal kümelerle olan, ulusal düzeyde kümelerle olan ve küresel küme grupları ile olan. Bu üç boyutlu ilişkinin hepsi de iki taraf içinde kazanç sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Eğitim, Ar-ge, kongre, sempozyum gibi ilişkiler kurulabileceği gibi resmi kanallar vasıtasıyla bir takım anlaşmalar da yapılarak ilişkiler kurulabilir.

Şekil 4. 7. Şanlıurfa Özel İmalat (Sulama) Sektörü Haritası (Küme Kolaylaştırıcıları İçin Uygulamalı Küme Geliştirme Kılavuzu)

5. MATERYAL VE YÖNTEM**5. 1. Materyal**

Bu aşamada Üç Yıldız Analizi (ÜYA) için en uygun veri setinin seçimi ve veri toplama çalışmaları yapılmıştır. Üç yıldız Analizi'nde genellikle TÜİK' den temin edilen NACE Rev. Kodları kullanılmaktadır. Türkiye genelinde Kapasite Raporu yaptırmış firmaların bilgilerinden oluşan TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği) Sanayi Veritabanı, gerek içerdiği bilgiler ve gerekse güncelliği açısından en uygun veriyi sunduğu için çalışmamızda TOBB Sanayi Veritabanından 2015 yılına ait firma ve istihdam verileri kullanılmıştır. 30/ 03/ 2010 tarihinde yapılan V. İstatistik Konseyi Toplantısı'nda alınan karar gereğince, Türkiye' de sadece sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmelere yönelik istatistiklerle ilgili sanayi sektörü kapasite raporu istatistiklerinin resmi istatistik programı (RİP) kapsamında yayımlama sorumluluğu TOBB' a verilmiştir.

28.5.1975 tarihli Resmi Gazete' de yayımlanan 7/9914 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile 6948 Sayılı Sanayi Sicil Kanunu' na dayanılarak Sanayi, Ticaret, Ticaret ve Sanayi, Deniz Ticaret Odalar tarafından "Kapasite Esasları Kriterlerine" uygun olarak düzenlenen Sanayi Kapasite Raporları, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından kriterlere uygunluğu incelenerek onaylanmakta ve resmiyet kazanmaktadır. Diğer bir ifadeyle "Kapasite Raporu, bir sanayi tesisinin mevcut makine parkı, personel yapısı ve kullandığı üretim teknolojisi ile ne kadar üretim yapabileceğini gösteren resmi bir belgedir" (www.tobb.org.tr).

Sanayi Odalarına kaydolarak sanayi kuruluşu niteliği kazanan özel veya tüzel kişiliklerin kimlik kartı niteliğinde olan ve bu kuruluşların irtibat bilgilerini, üretim konularını ve yıllık üretim kapasitelerini, teknolojilerini, makine parklarını, kullandıkları hammaddeleri, sermaye ve istihdam bilgileri ile benzeri konuları içeren kapasite raporlarını, kuruluşların bağlı oldukları sanayi odaları düzenlemektedir.

Kapasite Raporları, ülkenin sanayi üretim gücünü tespit etmek, ekonomik ve stratejik plan ve programlara ışık tutmak, sanayi sicil belgesi almak, teşvik, kota, tahsis, ihaleler ile bazı belgelerin alınması, gıda siciline kayıt olmak, ithalat ve ihracatla ilgili işlemlerde kullanılmak amacıyla düzenlenir. İhracat, ithalat, gümrük, teşvik mevzuatı gibi birçok bürokratik işlemde, sanayi kuruluşu ile ilgili bilgilerin kapasite raporlarından elde edilmesi ve güncel veriler içermesi kapasite raporlarının önemini daha da artırarak gün geçtikçe daha fazla alanda kullanılmasını sağlamaktadır.

TOBB tarafından işyerinde yapılan inceleme ve belgelerin değerlendirilmesi sonucunda düzenlenen kapasite raporları, prosedür gereğince odalarca hazırlandıktan sonra TOBB' un onayından geçmektedir. Kapasite raporlarının kullanıldığı başlıca yerler şunlardır:

- 1.Yatırım Teşvik Belgesi,
2. Dahilde İşleme İzin Belgesi,
3. Geçici Kabul İzin Belgesi müracaatlarında ve bu belgeler kapsamındaki taahhütlerin kapatılması aşamasında,
4. Sanayi Sicil Belgesi müracaatlarında,
5. Muhtelif İthalat ve İhracat işlemlerinde,
6. Resmi ve özel ihalelerde,
7. Yurtiçi ve yurtdışı kredi teminlerinde,
8. Yurtiçi ve yurtdışı fuarlara katılımlarda,
9. Tahsisli veya ithalinde tarife kontenjanı uygulanan hammaddelerin temininde,
10. İmalatçı belgesi alımında,

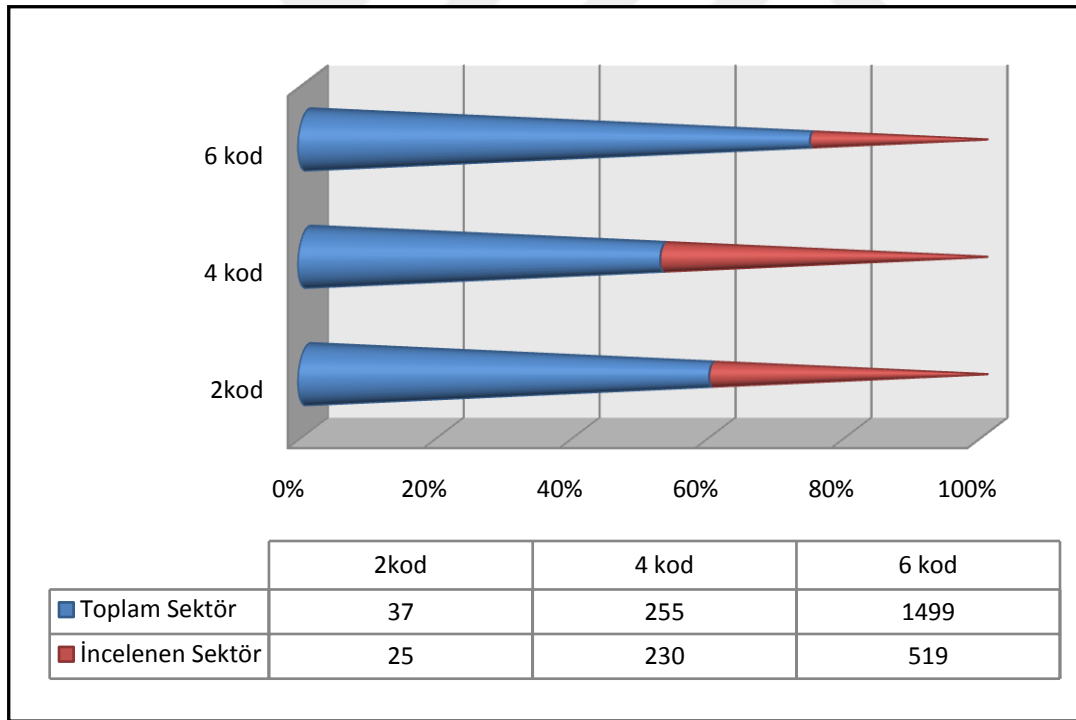
11. Vergi incelemelerinde,

12. Kamunun muhtelif amaçlı incelemelerinde, kullanılmaktadır.

Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Ticaret ve Sanayi Odaları tarafından, üretim tesislerinin yerinde incelenmesi sonucunda hazırlanan raporlar doğrultusunda oluşturulan TOBB Sanayi Veritabanı' nın altyapı ve kodlama sistematığının yenilenmiş olması da bu tercihte etkili olan bir diğer unsurdur. İstatistiklerin oluşturulmasında Avrupa Birliği ile uyumlu ve karşılaştırmalara olanak vermesi amacıyla Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (EUROSTAT) tarafından hazırlanan sınıflamalardan Türkiye İstatistik Kurumu' nca oluşturulan ulusal sınıflama PRODTR-2010 temel alınmıştır. Makine ve teçhizat bilgileri ile hammadde kodlaması ise CPA 2008 sınıflamasına göre yapılmaktadır. Sanayi kapasite raporu istatistikleri Türkiye sınırları içinde sanayi sektöründe faaliyet gösteren ve Sanayi Kapasite Raporu yaptıran firmaları kapsamaktadır ve istatistikler Türkiye geneli ve İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması Düzey-3' e (iller) göre verilmektedir.

TOBB Sanayi Veritabanında iki kod bazda 37 ana sektör ve bunların dört kodlu bazda 255 alt sektörü ve bunun da altı kod bazda 1499 alt sektörü vardır. Bu çalışmada daha detaylı ve daha net sonuçlar alabilmek amacıyla her üç kod ayrı ayrı değerlendirilmiştir. İki kodlu 37 ana sektörden 25' i, dört kodlu bazda 255 sektörden 230' u, altı kodlu bazda 1499 sektörden 519 adedi incelenmiştir.

İki kodlu bazda 12 sektör, dört kodlu bazda 25 sektör, altı kodlu bazda ise 980 sektör Gaziantep ilinde istihdamı olmadığı için değerlendirme dışı tutulmuştur (Şekil 5. 1).

Şekil 5. 1. TOBB Sanayi Veritabanında Bulunan Sektör Sayısının Gaziantep İlinde Bulunan Ve İncelenen Sektör Sayısına Oranı.

Sanayi veri tabanında herhangi bir ürünü üreten toplam firma sayısına, ürün bazında toplam üretim kapasitesine, imalatçı firmaların faaliyet alanı ve şehirlere göre dağılımına, rapor tarihindeki çalışan sayısına, yabancı sermaye bilgilerine ait bilgilere ulaşılabilir. Ayrıca il ve ilçe düzeyinde ürün bazında en çok üretilen ürünler ve bunları üreten firmalara da ulaşılabilir. Sunulan bilgilerden illere göre üretim kapasiteleri başlıgından Gaziantep ili için

iki, dört ve altı kod bazda tek tek her sektörün istihdam bilgisine (mühendis, teknisyen, usta, işçi ve idari çalışan olarak) ve firma sayısı bilgisine ulaşılmıştır. Üç Yıldız Analizinin yapılabilmesi için Türkiye toplam verilerine de ihtiyaç duyulduğu için aynı işlem bütün sektörlerde diğer iller için de tekrarlanmıştır. Elde edilen bu ham verilerin iki kod, dört kod ve altı kod bazda büyüklük, baskınlık/başatlık ve uzmanlaşma/ihtisaslaşma parametrelerine göre sınıflandırılabilmesi için gerekli formüller hazırlanarak Excell ortamına aktarılmıştır.

5. 2. Yöntem

Endüstriyel Kümelenme Analizi (EKA), belirli bir coğrafi alanda (mekânda) birbiriyle ilişki içerisinde olan işletmelerin ve kurumların yoğunlaşması ile oluşan ve meydana getirdikleri ekonomik değerin oluşumuna katkıda bulunan sektör, kurum ve kuruluşların analizi için kullanılan bir yöntemdir.

Endüstriyel kümelenme çalışmalarında başta Üç Yıldız Analizi olmak üzere Hirschman-Herfindahl İndeksi, Değişim Payı Yaklaşımı, Bölgesel Girdi-Çıktı Analizi, Yoğunlaşma Katsayısı, Coğrafi Yoğunlaşma Katsayısı gibi birçok farklı niceliksel yöntem kullanılmaktadır. Bu yöntemlerin kesiştiği ortak nokta ise istihdam verilerine dayanmalarındır.

Hirschman-Herfindahl Endeksi (HHI), “belirli bir ulusal sanayinin ülkedeki bölgeler veya iller arasında ne derece eşit dağılım gösterdiği doğrudan ölçmek için kullanılan bir yöntemdir” (McCann, 2001:).

$$RCI_{T,i} = \sum_{i=1}^2 \left[\frac{L_{c,i}}{L_{T,i}} - \frac{L_c}{L_T} \right]^2$$

$L_{c,i} / L_{T,i}$: c ilinde i imalat sanayindeki istihdamın, ülke imalat sanayindeki toplam istihdama oranı.

L_c / L_T : c ilinde imalat sanayindeki istihdamın, ülke imalat sanayindeki toplam istihdama oranı.

$$0 \leq RCI_{T,i} \leq 2$$

“Buradaki göreceli yoğunlaşma endeksi ($RCI_{T,i}$), bir sanayinin alanda yoğunlaşma (concentration) ve kümelenme (clustering) eğilimini göreceli olarak ölçer. Bu endeksin düşük değer alması ($RCI_{T,i} \rightarrow 0$) söz konusu sanayinin bölgeler (iller) arasında eşit olarak dağılıma eğilimi gösterdiğini ifade ederken, yüksek endeks değeri ($RCI_{T,i} \rightarrow 2$) o sanayinin görece daha az sayıda ilde yoğunlaştığını ve dolayısıyla yığılma (agglomeration) ekonomilerinden yararlanmaya yöneldiğini gösterir” (Eser ve Köse, 2005: 109).

Değişim Payı Yaklaşımı, alandaki sektörlerin rekabet gücünün ölçülmesinde kullanılan ulusal değişim payı yaklaşımı; büyüme, sanayi kompozisyonu ve rekabetçilik olmak üzere üç temel parametre üzerinde durur ve sektörel bazda ulusal ve bölgesel istihdam verileri veya gelir ve kazanç verileri kullanılarak hesaplamalar yapılır. “Değişim Payı Yaklaşımında sırasıyla ulusal büyüme bileşeni, sanayi karışım bileşeni, rekabetçilik bileşeni ve bunlara bağlı olarak işgücündeki değişimler aşağıdaki formüller kullanılarak hesaplanır” (İzka, 2009: 15).

Tablo 5. 1. Değişim Payı Yaklaşımı Bileşenleri (İzka, 2009: 15-16)

<u>Ulusal Büyüme Bileşeni:</u>	
Ulusal Ortalama Büyüme Hızı =	$(t1 \text{ zamanındaki toplam ulusal istihdam} / t0 \text{ zamanındaki toplam ulusal istihdam}) - 1$
Sanayinin Ulusal Büyüme Bileşeni =	$t0 \text{ zamanındaki yerel sanayideki istihdam} * \text{Ulusal ortalama büyüme hızı}$
Toplam Bölgesel Ulusal Büyüme Bileşeni =	Bütün sanayilerin ulusal büyüme bileşenlerinin toplamı
<u>Sanayi Karışım Bileşeni:</u>	
Sanayi Ulusal Büyüme Hızı =	$(t1 \text{ zamanındaki sanayinin ulusal istihdamı} / t0 \text{ zamanındaki sanayinin ulusal istihdamı})$
Sanayi Karışım Farkı =	Sanayi Ulusal Büyüme Hızı - Ulusal Ortalama Büyüme Hızı
Sanayi Karışım İstihdam Değişimi =	$\text{Fark} * t0 \text{ zamanındaki yerel sanayideki istihdam}$
Toplam Sanayi Karışım Bileşeni =	Her sanayi için sanayi karışım istihdam değişimlerinin toplamı
<u>Rekabetçilik Bileşeni:</u>	
Sanayi Yerel Büyüme Hızı =	$(t1 \text{ zamanındaki sanayinin yerel istihdamı} / t0 \text{ zamanındaki sanayinin yerel istihdamı}) - 1$
Rekabetçilik Farkı =	Sanayi Yerel Büyüme Hızı - Sanayi Ulusal Büyüme Hızı
Rekabetçilik İşgücü Değişimi =	$\text{Fark} * t0 \text{ zamanındaki sanayinin yerel istihdamı}$
Toplam Rekabetçilik Bileşeni =	Her sanayi için rekabetçilik işgücü değişiminin toplamı
Bölgesel Ortalama Büyüme Hızı =	$(t1 \text{ zamanındaki toplam bölgesel istihdam} / t0 \text{ zamanındaki toplam bölgesel istihdam}) - 1$
Bölgesel Fark =	Bölgesel Ortalama Büyüme Hızı - Ulusal Ortalama Büyüme Hızı
Yerel Sanayi Karışım Farkı =	Sanayi Yerel Büyüme Hızı - Bölgesel Ortalama Büyüme Hızı
Sanayi Karışım Farklarının Farkı =	Sanayi Karışım Farkı - Ulusal Sanayi Karışım Farkı
Bölgesel Değişim İstihdamı =	$\text{Bölgesel Fark} * t0 \text{ zamanındaki toplam yerel istihdam}$
Değişim İstihdamı Farkındaki Değişim =	$\text{Sanayi Karışım Farklarının Farkı} * t0 \text{ zamanındaki toplam yerel istihdam}$

Wassily Leontief (1906-1999) tarafından geliştirilen bu analiz yönteminde ekonomi avrı avrı sektörler avrılır ve bu sektörlerin birbirleri ile olan ara malı alış verişleri ve bizzat sektörlerin üretim seviyeleri incelenebilir. Bu analiz zaman aldığı ve oldukça emek gerektirdiği için genelde ülke düzeyinde yapılan çalışmalarda kullanılır. Söz konusu alanda ekonomik anlamda meydana gelen değişimleri görmek anlamında birçok ülke tarafından kullanılır.

Yoğunlaşma Katsayısı (Location Quotients/ Balassa Index) bir sektörün belli bir bölgedeki yığılmasını ulusal ölçekle kıyasla ölçmeye yaramaktadır. Bunun yanında bir sektördeki yoğunlaşma katsayısının zaman içindeki değişimine bakılarak yoğunlaşma katsayısı 1' in üzerine çıkan sektörler “yükselen”, 1' in altına düşen sektörler ise “gerileyen” sektörler olarak sektörün yoğunlaşmasının arttığını veya azaldığını da görmemizi sağlayabilir.

$$YK_i = (e_i/e_t) / (E_i/E_t)$$

e_i = i sektörünün bölgedeki istihdamı

e_t = bölgedeki toplam istihdam

E_i = referans bölge ya da ulusta i sektöründeki istihdam

E_t = referans bölge ya da ulusta toplam istihdam

“Bir sektörün Yoğunlaşma Katsayısının 1' den büyük çıkması sektörün yerelde tüketilenden daha fazla ürettiğini ve bölge dışına ürettiği mal ve hizmetleri ihraç ettiği anlamına gelmektedir” (İzka, 2009: 13).

Coğrafi yoğunlaşma katsayısında, yoğunlaşma katsayısına ilave olarak ilgili bölgenin yüzölçümü de analize dahil edilir. Coğrafi Yoğunlaşma Katsayısı şöyle hesaplanır:

$$\text{Coğrafi Yoğunlaşma Katsayısı} = (E_{zx} / E_x) / (Y_z / Y)$$

Buradaki E_{zx} , z bölgesindeki x sektöründe çalışan kişi sayısını ifade eder. E_x , x sektöründe referans bölge veya ülkede çalışan toplam kişi sayısını, Y_z , z bölgesinin yüzölçümünü, Y ise Referans bölge veya ülkenin yüzölçümünü ifade eder.

Sonuçlar değerlendirilirken referans bölge veya ülkenin coğrafi yoğunlaşma katsayısı 1 olarak alınır ve coğrafi yoğunlaşma katsayısı 0,5' in altında olan bölgelerde üretim düzeyinin düşük olduğu, 0,5 ile 1,5 arasında olduğu bölgelerde üretim düzeyinin ortalamaya yakın olduğu, 1,5 ile 3 ve üstü değere sahip bölgelerde ise üretimin tedricen yoğunlaştığı söylenebilir.

Bu çalışmada kullanılan kümelenme analizi Üç Yıldız Analizi' dir. Üç yıldız Analizi, Avrupa Komisyonu' nca finanse edilen European Cluster Observatory (ECO) platformu tarafından geliştirilen bir tekniktir ve Avrupa Birliği ve ABD' de en fazla tercih edilen kümelenme analizidir.

Üç Yıldız Analizi Yönteminin tercih edilmesinin nedeni; kümelenmeleri en iyi gösteren veri olan istihdam verilerini baz alarak kullanması ve kümelenme potansiyeli bulunan sektörleri de ortaya koymasındır. “Üç yıldız analizi rekabetçi sektörleri saptarken belirli bir bölgede aynı yâda benzer sektörde faaliyet gösteren firmaların istihdam düzeylerini üst bir bölge ile karşılaştırarak ilgili sektörün bölgedeki payını ve o sektördeki hâkimiyetini, ihtisasını ortaya koymaktadır” (Karahallı OSB, 2014: 8). Üç yıldız analizinde üç temel parametre kullanılır. Bunlar: Büyüklük (Size), Baskınlık / Başatlık (Dominance) ve Uzmanlaşma / İhtisaslaşma (Specialization) parametreleridir.

Büyüklük (Size) (e_i / E_i), ildeki sektör istihdam verisinin, sektörün ülke toplam istihdam verisine oranıdır. Örneğin gıda sektöründe Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısının, Türkiye genelinde gıda sektöründe çalışan kişi sayısına bölünmesi ile elde edilen değerdir. Eğer bir kümedeki istihdam belirli bir düzeyin üzerinde ise, bu kümenin ekonomik fayda yaratma potansiyeli de yükselmektedir.

Baskınlık / Başatlık (Dominance) (e_i / e_t), ildeki sektör istihdam verisinin, ildeki toplam istihdam verisine oranıdır. Örneğin gıda sektöründe Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısının, Gaziantep ilinde tüm sektörlerde çalışan kişi sayısına bölünmesi ile elde edilen değerdir. Eğer bir kümedeki istihdam seviyesi bölgesel düzeyde belirli bir seviyenin üzerine çıkıyorsa, bu kümenin de ekonomik fayda yaratma potansiyeli de yükselmektedir.

Uzmanlaşma / İhtisaslaşma (Specialization) [$(e_i / e_t) / (E_i / E_t)$], sektörün ildeki istihdam payının, sektörün ülkedeki istihdam payına oranını göstermektedir. Örneğin Türkiye geneli gıda sektöründe çalışan kişi sayısının, Türkiye toplam istihdam sayısına bölünmesi ile elde edilen değerin; gıda sektöründe Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısının, Gaziantep ilindeki toplam istihdama bölünmesi ile elde edilen baskınlık/başatlık değerine orantılanması ile elde edilen değerdir. Eğer bir küme kategorisi belirli bir ilde, ülkenin geri kalanına göre daha büyük bir yoğunluk gösteriyorsa, bu kümenin de ekonomik fayda yaratma potansiyeli de yükselmektedir. Baskınlık/Başatlık seviyesinin, büyüklük (Size) seviyesinden yüksek olduğu durumlarda ihtisaslaşma parametresinin karşılandığı varsayılmıştır. Burada;

ei: Gaziantep' in i sektöründeki istihdamını,

et: Gaziantep' in toplam istihdamını,

Ei: Türkiye' nin i sektöründeki istihdamını,

Et: Türkiye' nin toplam istihdamını, ifade etmektedir.

Üç Yıldız Analizinde her üç parametre için ilgili sektörde kümelenmenin gerçekleştiğini gösterebilmesi için bir eşik değerin belirlenmesi gerekmektedir. Eşik değerlerin belirlenmesi küme çalışmalarında ciddi sıkıntıları beraberinde getirmektedir. Genel bir eğilimi yansıtmaması bağlamında büyüklük ve baskınlık/başatlık için 0,007 rakamı alınmaktadır, uzmanlık/ihtisaslaşma için ise hemen hemen her çalışmada sektörün ildeki istihdam payının sektörün ülkedeki payına oranının eşit olması bekleneneğinden 1 değeri alınmaktadır. İlk iki parametre için alınan 0,007 değerinin objektif kriterlere dayanan bir değeri yoktur. Bu durumu göz önüne alan bazı çalışmalar bazı tekniklerle bu kriteri daha nesnel bir hale getirmeye çalışmışlardır. Bu çalışmada eşik değerin belirlenmesinde; istihdam açısından her bir sektörün imalat sanayi içindeki beklenen değeri hem büyüklük hem de baskınlık için eşik değer olarak alınmıştır.

Çalışmamızda toplam 37 ana sektörün 12 tanesinin Gaziantep' te istihdamı olmadığı için değerlendirme dışı tutulmuştur. Geriye kalan 25 ana sektör için eşik değerin belirlenmesinde; istihdam açısından her bir sektörün imalat sanayi içindeki beklenen değerinin, çalışmada değerlendirdiğimiz 25 sektöre bölünmesi ile elde edilen değer esas alınmaktadır. Yani büyüklük için eşik değer: $1 / 25 = 0,04$ olacaktır.

Ancak ülkemizde yapılan diğer çalışmalarda bilhassa Kalkınma Ajanslarının yaptığı çalışmalarda kullanılan değerleri (Tablo 5. 3) göz ardı etmek doğru bulunmadığından ayrıca farklı senaryolarla yapılan analizlerin de ışığında eşik değerlerin belirlenmesinde ilin istihdam verilerine dayanarak literatürde kullanılan değerler de göz önünde bulundurularak ilin sanayi alt sektörlerinin göstergelerine en uygun eşik değeri belirlenmiştir. İlde küme oluşturan sektörlerin daha güvenli bir şekilde tespiti için eşik değerler büyüklük ve başatlık parametresi için mümkün olan en üst değerden alınmıştır (Tablo 5. 2). Bu durum çalışmanın daha sağlam bir zeminde ilerlemesini sağlamıştır.

Tablo 5. 2. Gaziantep İli İçin İki Kod, Dört Kod ve Altı Kod Bazda Üç Yıldız Analizinde Kullanılan Eşik Değerler (Yazar)

BÜYÜKLÜK			BASKINLIK/ BAŞATLIK			UZMANLAŞMA/ İHTİSASLAŞMA		
2 Kod	4 Kod	6 Kod	2 Kod	4 Kod	6 Kod	2 Kod	4 Kod	6 Kod
0,045	0,060	0,070	0,010	0,010	0,010	1	1	1

Tablo 5. 3. Bazı Kümelenme Çalışmalarında Kullanılan Eşik Değerler (Altı kod için literatürde yapılan bir çalışmaya rastlanılmamıştır) (Yazar)

Çalışma Yapan Kurum/Kişi	Analizi Yapılan İl	Kullanılan Eşik Değer					
		BÜYÜKLÜK		BAŞATLIK		UZMANLIK	
		2 KOD	4KOD	2 KOD	4KOD	2 KOD	4 KOD
İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA), 2010	İzmir	0,06	0,06	0,01	0,004	1	1
Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA), 2012	Bursa	0,05	0,04	0,01	0,004	1	1
Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA), 2012	Eskişehir	0,03	0,04	0,01	0,004	1	1
Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA), 2012	Bilecik	0,01	0,04	0,01	0,004	1	1
Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı (KUZKA) ve Çankırı Karatekin Üniversitesi 2010	Çankırı	0,001	-----	0,01	-----	1	-----
Erkut, F. Ç., 2011	Aydın	0,02	-----	0,01	-----	1	-----
Deniz, Z. Ç., 2014	Diyarbakır	0,05	-----	0,03	-----	1	-----
Deniz, Z. Ç., 2014	Şanlıurfa	0,05	-----	0,03	-----	1	-----

6. BULGULAR VE TARTIŞMA

6. 1. Bulgular

6. 1. 1. İki Kod Bazda Üç Yıldız Analizinin Bulguları

İki kod için alınan değerler; Büyüklük (Size) için: $(ei/Ei) \geq 0,045$; yani Gaziantep’ teki i sektöründeki istihdam, Türkiye’ deki i sektöründeki istihdamın % 4,5’ inden büyükse, i sektörü büyüklükte 1 yıldız almaktadır.

İki kod bazda büyüklük eşiğini aşan yani herhangi bir sektörde Türkiye toplam istihdamının % 4,5 ve daha fazlasını istihdam ettiği 5 sektör vardır (Tablo 6. 1). Gaziantep, elektrik gaz buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım sektöründe çalışanların % 15,49’ unu, tekstil ürünleri imalatı sektöründe çalışanların % 10,7’ sini, deri ve ilgili ürünlerin imalatı sektöründe çalışanların % 5,38’ ini, kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması sektöründe çalışanların % 5,25’ ini, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı sektöründe çalışanların % 4,57’ sini istihdam etmektedir.

Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısı 131.007 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 62,56’ sına tekabül etmektedir. Ayrıca ilde, büyüklük parametresinde eşik değeri aşan sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 1.487.969 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 18,33’ ünü teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 11,35’ ini istihdam etmektedir.

Tablo 6. 1. İki kod Bazda Gaziantep İlinde Büyüklük Parametresinde Eşik Değerin Üstünde Kalan Sektörler

Üretim Kodu	Faaliyet Adı	Türkiye İstihdam Eİ	Gaziantep İstihdam eİ	Büyüklük ei/Ei
13	Tekstil ürünleri imalatı	907.621	97.167	0,1071
15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	74.816	4.032	0,0539
18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	77.294	4.064	0,0526
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	371.897	17.014	0,0457
35	Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım	56.341	8.730	0,1549
Toplam		1.487.969	131.007	

Bu sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 5 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 22.618’ dir ve bu firmaların % 5,30’ u (1200) Gaziantep’ te faaliyet göstermektedir. İl içinde tekstil ürünleri imalatı sektöründe 736 firma, deri ve ilgili ürünlerin imalatı sektöründe 174 firma, kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması sektöründe 35 firma, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı sektöründe 216 firma, elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım sektöründe 39 firma faaliyet göstermektedir.

Baskınlık/Başatlık (Dominance) için: $(ei/et) \geq 0,010$; yani Gaziantep’ in i sektöründeki istihdamı, Gaziantep’ in toplam istihdamının % 1’ inden büyükse, i sektörü Baskınlık / Başatlık parametresinden 1 yıldız almaktadır.

İki kod bazda Baskınlık / Başatlık (Dominance) parametresinde eşik değerin üstüne çıkan yani Gaziantep ili içerisinde toplam istihdamın % 1' inden fazla istihdama sahip 14 sektör vardır (Tablo 6. 2).

Gaziantep ilinde toplam istihdamın % 46,40' ı tekstil ürünleri imalatı sektöründe, % 17,37' si gıda ürünleri imalatı sektöründe, % 8,13' ü kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı sektöründe, % 4,47' si kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı sektöründe, % 4,17' si elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım sektöründe, % 2,75' i fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç) sektöründe, % 2,43' ü mobilya imalatı sektöründe, % 2,28' i giyim eşyalarının imalatı sektöründe, % 2,17' si kağıt ve kağıt ürünleri imalatı sektöründe, % 1,94' ü kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması sektöründe, % 1,93' ü deri ve ilgili ürünlerin imalatı sektöründe, % 1,88' i başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı sektöründe, % 1,11' i diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektöründe, % 1,04' ü ise ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı sektöründe istihdam edilmektedir.

Bu 14 sektörün Gaziantep ili toplam istihdamı 205.331 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 98,05' ine tekabül etmektedir. Ayrıca ilde, baskınlık/başatlık parametresinde eşik değeri aşan sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 6.493.426 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 80,03' ünü teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 3,16' sını istihdam etmektedir. Bu anlamda başatlık değeri ili hangi sektörlerin domine ettiğini de açık şekilde ortaya koymaktadır.

Tablo 6. 2. İki kod Bazda Gaziantep İlinde Baskınlık / Başatlık (Dominance) Parametresinde Eşik Değerin Üstünde Kalan Sektörler.

Üretim Kodu	Faaliyet Adı	Türkiye İstihdam Eİ	Gaziantep İstihdam eİ	Baskınlık Başatlık ei/et
10	Gıda ürünleri imalatı	987379	36374	0,1737
13	Tekstil ürünleri imalatı	907621	97167	0,4640
14	Giyim eşyalarının imalatı	1700616	4772	0,0228
15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	74816	4032	0,0193
16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı	109540	2172	0,0104
17	Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	110723	4551	0,0217
18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	77294	4064	0,0194
20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	354606	9362	0,0447
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	371897	17014	0,0813
23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	302727	2315	0,0111

25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	514663	5766	0,0275
28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	578028	3933	0,0188
31	Mobilya imalatı	347175	5079	0,0243
35	Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	56341	8730	0,0417
Toplam		6.493.426	205.331	

Bu sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 14 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 113.862’ dir ve bu firmaların % 2,92’ si (3334) Gaziantep’ te faaliyet göstermektedir.

Tekstil ürünleri imalatı sektöründe 736 firma, gıda ürünleri imalatı sektöründe 922 firma, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı sektöründe 216 firma, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı sektöründe 334 firma, elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı sektöründe 39 firma, fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç) sektöründe 194 firma, mobilya imalatı sektöründe 101 firma, giyim eşyalarının imalatı sektöründe 155 firma, kağıt ve kağıt ürünleri imalatı sektöründe 71 firma, kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması sektöründe 35 firma, deri ve ilgili ürünlerin imalatı sektöründe 174 firma, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı sektöründe 243 firma, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektöründe 85 firma, ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı sektöründe 29 firma faaliyet göstermektedir.

Uzmanlaşma / İhtisaslaşma (Specialization) için: $[(ei/et) / (Ei/Et)] \geq 1$; yani Gaziantep’ in i sektörünün istihdamının Gaziantep’ in toplam istihdama oranını, Türkiye’ deki i sektörünün istihdamın Türkiye’ deki toplam istihdama oranına kıyaslandığında elde edilen katsayı 1’ den büyükse, i sektörü uzmanlıkta 1 yıldız almaktadır.

İki kod bazda Uzmanlaşma / İhtisaslaşma (Specialization) parametresinde eşik değerlerin üzerinde kalan 8 sektör vardır (Tablo 6. 3). Bu sektörler Baskınlık / Başatlık (Dominance) parametresinin; herhangi bir sektörün Türkiye toplam istihdamının, Türkiye toplam istihdamına bölünmesi ile elde edilen değere orantılanması ile bulunur.

Bu 8 sektörün Gaziantep toplam istihdamı 181.294 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 86,58’ ine tekabül etmektedir. Ayrıca ilde, uzmanlaşma/ihtisaslaşma parametresinde eşik değeri aşan sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 2.940.677 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 36,24’ ünü teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 6,16’ sını istihdam etmektedir.

Tablo 6. 3. İki Kod Bazda Gaziantep İlinde Uzmanlaşma / İhtisaslaşma (Specialization) Parametresinde Eşik Değerin Üzerinde Kalan Sektörler

Üretim Kodu	Faaliyet Adı	Türkiye İstihdam Eİ	Gaziantep İstihdam eİ	Uzmanlaşma İhtisaslaşma (ei/et)/(Ei/Et)
10	Gıda ürünleri imalatı	987379	36374	1,4274
13	Tekstil ürünleri imalatı	907621	97167	4,1482

15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	74816	4032	2,0882
17	Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	110723	4551	1,5926
18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	77294	4064	2,0373
20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	354606	9362	1,0230
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	371897	17014	1,7727
35	Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	56341	8730	6,0039
Toplam		2.940.677	181.294	

Bu sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 8 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 52.557' dir ve bu firmaların % 4,80' i (2527) Gaziantep'te faaliyet göstermektedir.

Gıda ürünleri imalatı sektöründe 922 firma, Tekstil ürünleri imalatı sektöründe 736 firma, deri ve ilgili ürünlerin imalatı sektöründe 174 firma, kağıt ve kağıt ürünleri imalatı sektöründe 71 firma, kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması sektöründe 35 firma, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı sektöründe 334 firma, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı sektöründe 216 firma, elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı sektöründe 39 firma faaliyet göstermektedir.

6. 1. 2. Dört Kod Bazda Üç Yıldız Analizinin Bulguları

İki kod için yapılan bu analizler dört kod içinde yapılmıştır “burada amaç, üç yıldız analizinde ortaya konulan ve kümelenme potansiyeli olduğu belirlenen ana sektörlerin alt sektörlerindeki yoğunlaşmalarını ortaya koyabilmektedir. Fakat alt sektör bazında inildiğinde mevcut istihdam rakamları doğal olarak azalacağından başatlık ve büyüklük kriterlerinin belirlenmesinde kullanılacak değerlerin de değişmesi gerekmektedir” (Bebka, 2012: 26).

Bu değerler; Büyüklük (Size) için: $(ei/Ei) \geq 0,06$; yani Gaziantep' teki i sektöründeki istihdam, Türkiye' deki i sektöründeki istihdamın % 6' sından büyükse, i sektörü büyüklükte 1 yıldız almaktadır. Dört kod bazda büyüklük eşliğini aşan yani herhangi bir sektörde Türkiye toplam istihdamının % 6 ve daha fazlasını istihdam ettiği 19 sektör vardır (Tablo 6. 4).

Gaziantep, Türkiye halı ve kilim imalatı sektöründe çalışanların % 52,31' ini, dokusuz kumaşların ve dokusuz kumaştan yapılan ürünlerin imalatı, giyim eşyası hariç sektörünün % 39,28' ini, buhar ve iklimlendirme temini sektörünün % 23,63' ünü, tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi sektörünün % 22,89' unu, margarin ve benzeri yenilebilir katı yağların imalatı sektörünün % 22,38' ini, başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı sektörünün % 15,80' ini, elektrik enerjisi üretimi sektörünün % 13,55' ini, öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı sektörünün % 13,38' ini, plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı sektörünün % 12,35' ini, suni veya sentetik elyaf imalatı sektörünün % 10,42' sini, kâğıttan yapılan ev eşyası, sıhhi malzemeler ve tuvalet malzemeleri imalatı sektörünün % 9,73' ünü, nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı sektörünün % 8,13' ünü, ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı sektörünün % 7,85' ini, plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı sektörünün % 7,24' ünü, çelik varil ve benzer muhafazaların imalatı sektörünün % 7,07' sini, başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı sektörünün % 6,37' sini, kakao, çikolata ve şekerleme imalatı

sektörünün % 6,25' ini, tekstil ürünlerinin bitirilmesi sektörünün % 6,25' ini, sıvı ve katı yağ imalatı sektörünün % 6,11' ini, istihdam etmektedir.

Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısı 138.902' dir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 66,33' üne tekabül etmektedir ayrıca ilde büyüklükte eşik değeri aşan sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 1.064.605 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 13,12' sine tekabül etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 13,04' ünü istihdam etmektedir.

Tablo 6. 4. Dört Kod Bazda Gaziantep İlinde Büyüklük Parametresinde Eşik Değerin Üstünde Kalan Sektörler

Üretim Kodu	Faaliyet Adı	Türkiye İstihdam Ei	Gaziantep İstihdam ei	Büyüklük ei/Ei
1041	Sıvı ve katı yağ imalatı	57507	3515	0,0611
1042	Margarin ve benzeri yenilebilir katı yağların imalatı	4633	1037	0,2238
1061	Öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı	71019	9499	0,1338
1062	Nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı	6053	492	0,0813
1082	Kakao, çikolata ve şekerleme imalatı	98661	6165	0,0625
1089	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı	33398	2128	0,0637
1310	Tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi	168008	38460	0,2289
1330	Tekstil ürünlerinin bitirilmesi	235965	14749	0,0625
1393	Halı ve kilim imalatı	45384	23740	0,5231
1395	Dokusuz kumaşların ve dokusuz kumaştan yapılan ürünlerin imalatı, giyim eşyası hariç	5056	1986	0,3928
1399	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı	38349	6058	0,1580
1520	Ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı	49318	3869	0,0785
1722	Kâğıttan yapılan ev eşyası, sıhhi malzemeler ve tuvalet malzemeleri imalatı	18204	1772	0,0973
2060	Suni veya sentetik elyaf imalatı	14808	1543	0,1042
2221	Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı	88449	6408	0,0724
2222	Plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme	65697	8115	0,1235

	malzemelerinin imalatı			
2591	Çelik varil ve benzer muhafazaların imalatı	8996	636	0,0707
3511	Elektrik enerjisi üretimi	42552	5765	0,1355
3530	Buhar ve iklimlendirme temini	12548	2965	0,2363
Toplam		1.064.605	138.902	

Bu sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 19 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 16.998’ dir ve bu firmaların % 8,3’ ü (1411) Gaziantep’ de faaliyet göstermektedir.

Gaziantep ilinde sıvı ve katı yağ imalatı sektöründe 102 firma, margarin ve benzeri yenilebilir katı yağların imalatı sektöründe 7 firma, öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı sektöründe 206 firma, nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı sektöründe 7 firma, kakao, çikolata ve şekerleme imalatı sektöründe 102 firma, başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı sektöründe 35 firma, tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi sektöründe 236 firma, tekstil ürünlerinin bitirilmesi sektöründe 73 firma, halı ve kilim imalatı sektöründe 201 firma, dokusuz kumaşların ve dokusuz kumaştan yapılan ürünlerin imalatı, giyim eşyası hariç sektöründe 13 firma, başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı sektöründe 30 firma, ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı sektöründe 168 firma, kâğıttan yapılan ev eşyası, sıhhi malzemeler ve tuvalet malzemeleri imalatı sektöründe 27 firma, suni veya sentetik elyaf imalatı sektöründe 12 firma, plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı sektöründe 53 firma, plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı sektöründe 88 firma, çelik varil ve benzer muhafazaların imalatı sektöründe 12 firma, elektrik enerjisi üretimi sektöründe 26 firma, buhar ve iklimlendirme temini sektöründe 13 firma faaliyet göstermektedir.

Baskınlık/Başatlık (Dominance) için: $(ei/et) \geq 0,010$; yani Gaziantep’ in i sektöründeki istihdamı, Gaziantep’ in toplam istihdamının % 1’ inden büyükse, i sektörü Baskınlık / Başatlık parametresinden 1 yıldız almaktadır. Dört kod bazda Baskınlık / Başatlık (Dominance) parametresinde eşik değerin üstüne çıkan 19 sektör vardır (Tablo 6. 5).

Gaziantep ilinde toplam istihdamın % 1,41’ i başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması sektöründe, % 1,67’ si sıvı ve katı yağ imalatı sektöründe, % 4,53’ ü öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı sektöründe, % 1,31’ i peksimet ve bisküvi imalatı dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı sektöründe, % 2,94’ ü kakao çikolata ve şekerleme imalatı sektöründe, % 1,01’ i başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı sektöründe, % 18,36’ sı tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi sektöründe, % 1,39’ u örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşların imalatı sektöründe, % 2,81’ i giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünlerinin imalatı sektöründe, % 11,33’ ü halı ve kilim imalatı sektöründe, % 2,89’ u başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı sektöründe, % 7,84’ ü ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı sektöründe, % 1,91’ i diğer matbaacılık sektöründe, % 1,00’ i sabun ve deterjan ile temizlik ve parlaticı maddeler imalatı sektöründe, % 3,06’ sı plastik tabaka levha tüp ve profil imalatı sektöründe, % 3,87’ si plastik torba çanta poşet çuval kutu damacana şişe makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı sektöründe, % 1,01’ i metal yapı ve yapı parçaları imalatı sektöründe, % 2,75’ i elektrik enerjisi üretimi sektöründe, % 1,41’ i buhar ve iklimlendirme temini sektöründe istihdam edilmektedir.

Gaziantep toplam istihdamında % 1’ den daha fazla istihdam sağlayan bu 19 sektörün Gaziantep toplam istihdamı içindeki çalışan sayısı 139.468 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 66,60’ ına tekabül etmektedir ayrıca ilde baskınlık /başatlık parametresinde eşik değeri aşan söz konusu 19 sektörün Türkiye

geneli istihdamı 1.437.751 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 17,72' sine tekabül etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 9,70' ini istihdam etmektedir. Bu anlamda başatlık değeri ili hangi sektörlerin domine ettiğini de açık şekilde ortaya koymaktadır.

Tablo 6. 5. Dört kod bazda Gaziantep İlinde Baskınlık / Başatlık (Dominance) Parametresinde Eşik Değerinin Üstünde Kalan Sektörler.

Üretim Kodu	Faaliyet Adı	Türkiye İstihdam Eİ	Gaziantep İstihdam ei	Baskınlık Başatlık ei/et
1039	Başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması	123862	2972	0,0142
1041	Sıvı ve katı yağ imalatı	57507	3515	0,0168
1061	Öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı	71019	9499	0,0454
1072	Peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı	62126	2745	0,0131
1082	Kakao, çikolata ve şekerleme imalatı	98661	6165	0,0294
1089	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı	33398	2128	0,0102
1310	Tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi	168008	38460	0,1837
1391	Örgü(triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşların imalatı	62784	2927	0,0140
1392	Giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünlerinin imalatı	215399	5902	0,0282
1393	Halı ve kilim imalatı	45384	23740	0,1134
1399	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı	38349	6058	0,0289
1520	Ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı	49318	3869	0,0185
1812	Diğer matbaacılık	69058	4013	0,0192
2041	Sabun ve deterjan ile temizlik ve parlaticı maddeler imalatı	37607	2099	0,0100
2221	Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı	88449	6408	0,0306
2222	Plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı	65697	8115	0,0388
2511	Metal yapı ve yapı parçaları imalatı	96025	2123	0,0101

3511	Elektrik enerjisi üretimi	42552	5765	0,0275
3530	Buhar ve iklimlendirme temini	12548	2965	0,0142
Toplam		1.437.751	139.468	

Bu sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 19 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 26.184' dür ve bu firmaların % 6,75' i (1769) Gaziantep' te faaliyet göstermektedir.

Gaziantep ilinde başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması sektöründe 188 firma, sıvı ve katı yağ imalatı sektöründe 102 firma, öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı sektöründe 206 firma, peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı sektöründe 16 firma, kakao, çikolata ve şekerleme imalatı sektöründe 102 firma, başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı sektöründe 35 firma, tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi sektöründe 236 firma, örgü(triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşların imalatı sektöründe 82 firma, giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünlerinin imalatı sektöründe 52 firma, halı ve kilim imalatı sektöründe 201 firma, başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı sektöründe 30 firma, ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı sektöründe 168 firma, diğer matbaacılık sektöründe 33 firma, sabun ve deterjan ile temizlik ve parlaticı maddeler imalatı sektöründe 95 firma, plastik tabaka levha tüp ve profil imalatı sektöründe 53 firma, plastik torba çanta poşet çuval kutu damacana şişe makara vb. paketlenme malzemelerinin imalatı sektöründe 88 firma, metal yapı ve yapı parçaları imalatı sektöründe 43 firma, elektrik enerjisi üretimi sektöründe 26 firma, buhar ve iklimlendirme temini sektöründe 13 firma faaliyet göstermektedir.

Uzmanlaşma / İhtisaslaşma (Specialization) için: $[(ei/et) / (Ei/Et)] \geq 1$; yani Gaziantep' in i sektörünün istihdamının Gaziantep' in toplam istihdama oranını, Türkiye' deki i sektörünün istihdamının Türkiye' deki toplam istihdama oranına kıyaslandığında elde edilen katsayı 1' den büyükse, i sektörü uzmanlıkta 1 yıldız almaktadır.

Dört kod bazda Uzmanlaşma / İhtisaslaşma (Specialization) parametresinde eşik değerlerin üzerinde kalan 37 sektör vardır (Tablo 6. 6). Bu sektörler Baskınlık / Başatlık (Dominance) parametresinin; herhangi bir sektörün Türkiye toplam istihdamının, Türkiye toplam istihdamına bölünmesi ile elde edilen değere orantılanması ile bulunur.

Bu 37 sektörün Gaziantep toplam istihdamı 169.661 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 81,02' ine tekabül etmektedir. Ayrıca ilde, uzmanlaşma/ihtisaslaşma parametresinde eşik değeri aşan sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 1.840.138 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 22,67' sini teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 9,22' sini istihdam etmektedir

Tablo 6. 6. Dört Kod Bazda Gaziantep İlinde Uzmanlaşma / İhtisaslaşma (Specialization) Parametresinde Eşik Değerlerin Üzerinde Kalan Sektörler

Üretim Kodu	Faaliyet Adı	Türkiye İstihdam Eİ	Gaziantep İstihdam ei	Uzmanlaşma İhtisaslaşma (ei/et)/(Ei/Et)
1041	Sıvı ve katı yağ imalatı	57507	3515	2,3684
1042	Margarin ve benzeri yenilebilir katı yağların imalatı	4633	1037	8,6729
1061	Öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı	71019	9499	5,1826

1062	Nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı	6053	492	3,1495
1072	Peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı	62126	2745	1,7120
1082	Kakao, çikolata ve şekerleme imalatı	98661	6165	2,4212
1083	Kahve ve çayın işlenmesi	24517	1206	1,9060
1084	Baharat, sos, sirke ve diğer çeşni maddelerinin imalatı	20946	1038	1,9202
1089	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı	33398	2128	2,4689
1310	Tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi	168008	38460	8,8700
1330	Tekstil ürünlerinin bitirilmesi	235965	14749	2,4219
1391	Örgü(triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşların imalatı	62784	2927	1,8064
1392	Giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünlerinin imalatı	215399	5902	1,0617
1393	Halı ve kilim imalatı	45384	23740	20,2686
1394	Halat, urgan, kinnap ve ağ imalatı	5595	148	1,0250
1395	Dokusuz kumaşların ve dokusuz kumaştan yapılan ürünlerin imalatı, giyim eşyası hariç	5056	1986	15,2201
1396	Diğer teknik ve endüstriyel tekstillerin imalatı	25379	1382	2,1100
1399	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı	38349	6058	6,1210
1520	Ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı	49318	3869	3,0398
1622	Birleştirilmiş parke yer döşemelerinin imalatı	9371	470	1,9434
1623	Diğer bina doğramacılığı ve marangozluk ürünlerinin imalatı	37341	1276	1,3241
1721	Oluklu kağıt ve mukavva imalatı ile kağıt ve mukavvadan yapılan muhafazaların imalatı	42868	1707	1,5429
1722	Kağıttan yapılan ev eşyası, sıhhi malzemeler ve tuvalet malzemeleri imalatı	18204	1772	3,7717
1729	Kağıt ve mukavvadan diğer ürünlerin	16039	713	1,7225

	imalatı			
1812	Diğer matbaacılık	69058	4013	2,2516
2014	Diğer organik temel kimyasalların imalatı	43885	1523	1,3447
2016	Birincil formda plastik hammaddelerin imalatı	34981	963	1,0667
2041	Sabun ve deterjan ile temizlik ve parlatici maddeler imalatı	37607	2099	2,1627
2042	Parfümlerin, kozmetiklerin ve kişisel bakım ürünlerinin imalatı	48820	1690	1,3413
2060	Suni veya sentetik elyaf imalatı	14808	1543	4,0375
2221	Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı	88449	6408	2,8072
2222	Plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı	65697	8115	4,7862
2591	Çelik varil ve benzer muhafazaların imalatı	8996	636	2,7394
2894	Tekstil, giyim eşyası ve deri üretiminde kullanılan makinelerin imalatı	14632	795	2,1053
3091	Motosiklet imalatı	4185	162	1,4999
3511	Elektrik enerjisi üretimi	42552	5765	5,2496
3530	Buhar ve iklimlendirme temini	12548	2965	9,1558
Toplam		1.840.138	169.661	

Bu sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 37 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 30.391' dir ve bu firmaların % 6,55' i (1991) Gaziantep' te faaliyet göstermektedir.

Sıvı ve katı yağ imalatı sektöründe 102 firma, margarin ve benzeri yenilebilir katı yağların imalatı sektöründe 7 firma, öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı sektöründe 206 firma, nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı sektöründe 7 firma, peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı sektöründe 16 firma, kakao, çikolata ve şekerleme imalatı sektöründe 102 firma, kahve ve çayın işlenmesi sektöründe 23 firma, baharat, sos, sirke ve diğer çeşni maddelerinin imalatı sektöründe 40 firma, başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı sektöründe 35 firma, tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi sektöründe 236 firma, tekstil ürünlerinin bitirilmesi sektöründe 73 firma, örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşların imalatı sektöründe 82 firma, giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünlerinin imalatı sektöründe 52 firma, halı ve kilim imalatı sektöründe 201 firma, halat, urgan, kınnap ve ağ imalatı sektöründe 7 firma, dokusuz kumaşların ve dokusuz kumaştan yapılan ürünlerin imalatı, giyim eşyası hariç sektöründe 13 firma, diğer teknik ve endüstriyel tekstillerin imalatı sektöründe 26 firma, başka yerde sınıflandırılmamış

diğer tekstillerin imalatı sektöründe 30 firma, ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı sektöründe 168 firma, birleştirilmiş parke yer döşemelerinin imalatı sektöründe 2 firma, diğer bina doğramacılığı ve marangozluk ürünlerinin imalatı sektöründe 12 firma, oluklu kağıt ve mukavva imalatı ile kağıt ve mukavvadan yapılan muhafazaların imalatı sektöründe 21 firma, kağıttan yapılan ev eşyası, sıhhi malzemeler ve tuvalet malzemeleri imalatı sektöründe 27 firma, kağıt ve mukavvadan diğer ürünlerin imalatı sektöründe 20 firma, diğer matbaacılık sektöründe 33 firma, diğer organik temel kimyasalların imalatı sektöründe 30 firma, birincil formda plastik hammaddelerin imalatı sektöründe 15 firma, sabun ve deterjan ile temizlik ve parlaticı maddeler imalatı sektöründe 95 firma, parfümlerin, kozmetiklerin ve kişisel bakım ürünlerinin imalatı sektöründe 64 firma, suni veya sentetik elyaf imalatı sektöründe 12 firma, plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı sektöründe 53 firma, plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı sektöründe 88 firma, çelik varil ve benzer muhafazaların imalatı sektöründe 12 firma, tekstil, giyim eşyası ve deri üretiminde kullanılan makinelerin imalatı sektöründe 50 firma, motosiklet imalatı sektöründe 3 firma, elektrik enerjisi üretimi sektöründe 26 firma, buhar ve iklimlendirme temini sektöründe 13 firma faaliyet göstermektedir.

6. 1. 3. Altı Kod Bazda Üç Yıldız Analizinin Bulguları

Altı kod için alınan değerler; Büyüklük (Size) için: $(ei/Ei) \geq 0,070$; yani Gaziantep' teki i sektöründeki istihdam, Türkiye' deki i sektöründeki istihdamın % 7' sinden büyükse, i sektörü büyüklükte 1 yıldız almaktadır. Altı kod bazda büyüklük eşliğini aşan yani herhangi bir sektörde Türkiye toplam istihdamının % 7 ve daha fazlasını istihdam ettiği 88 sektör vardır (Tablo 6. 7).

Gaziantep; sebze geçici olarak korunmuş (patates hariç) sektöründe çalışanların % 7,53' ünü, fasulye sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç) sektöründe çalışanların % 9,54' ünü, bezelye sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç) sektöründe çalışanların % 13,92' sini, küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan) sektöründe çalışanların % 7,73' ünü, ayçiçeği yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) imalatı sektöründe çalışanların % 18,10' unu, pamuk yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) sektöründe çalışanların % 24,68' ini, margarin ve benzeri yenilebilir katı yağlar sektöründe çalışanların % 22,38' ini, diğer tahıl unları sektöründe çalışanların % 11,63' ünü, dövülmüş kabuksuz buğday ve kaba buğday unu sektöründe çalışanların % 42,15' ini, başka yerde sınıflandırılmamış dövülmüş kabuksuz diğer tahıllar bunların kaba unları ve peletleri sektöründe çalışanların % 30,89' unu, tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri sektöründe çalışanların % 19,72' sini, kepek, kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan) sektöründe çalışanların % 13,50' sini, glikoz ve glikoz şurubu fruktoz ve fruktoz şurubu invert şeker başka yerde sınıflandırılmamış şeker ve şeker şurupları sektöründe çalışanların % 9,21' ini, nişasta imalatı artıkları ve benzeri artıklar sektöründe çalışanların % 14,84' ünü, şeker kamışı veya şeker pancarı şekeri rafine edilmiş (ilave aroma veya renklendirici madde içeren) akçaağaç şekeri ve akçaağaç şurubu sektöründe çalışanların % 37,72' sini, kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içermeyen) sektöründe çalışanların % 16,11' ini, kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içeren) sektöründe çalışanların % 14,30' unu, çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç) sektöründe çalışanların % 7,31' ini, şekerlemeler (beyaz çikolata dahil) kakao içermeyen sektöründe çalışanların % 7,07' sini, kahve kafeinsiz veya kavrulmuş sektöründe çalışanların % 8,31' ini, kahve ikameleri kahve ve kahve ikamelerinin ekstresi esansı ve konsantreleri kahve kabuk ve iç kabukları sektöründe çalışanların % 17,75' ini, çay veya paraguay çayının (mate) ekstreleri esansları, konsantreleri ve müstahzarları sektöründe çalışanların % 18,48' ini, sirke ve asetik asitten elde edilen sirke ikameleri sektöründe çalışanların % 23,16' sini, çorbalar et ve balık suları ile bunlardan yapılan maddeler sektöründe çalışanların % 13,15' ini, mayalar (aktif veya inaktif) diğer tek

hücreli ölü mikro organizmalar hazır kabartma tozları sektöründe çalışanların % 11,68' ini, sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş) sektöründe çalışanların % 45,12' sini, yün iplikler perakende satış için olsun veya olmasın ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler sektöründe çalışanların % 9,07' sini, pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç) sektöründe çalışanların % 10,75' ini, suni ve sentetik filament iplikler, katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç) perakende satışa hazır olmayan; perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç) sektöründe çalışanların % 44,73' ünü, iplikler ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç) sektöründe çalışanların % 55,19' unu, iplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç) sektöründe çalışanların % 10,35' ini, suni devamsız elyaftan iplikler (dikiş ipliği hariç) sektöründe çalışanların % 51,22' sini, taraklama aşamasından kalan döküntüler ve diğer pamuk atıkları sektöründe çalışanların % 23,52' sini, tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri sektöründe çalışanların % 22,72' sini, çuval torba, çanta ve benzerleri (eşya paketleme amacıyla kullanılanlar) sektöründe çalışanların % 13,29' unu, brandalar tenteler ve storlar gemi yelkenli sörf veya çıkartma gemileri için yelkenler çadır ve kamp malzemesi (havalı (şişme) yataklar dahil) sektöründe çalışanların % 9,37' sini, halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (dügümlü olanlar) sektöründe çalışanların % 78,20' sini, halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, dokuma (tafting (püsküllü) veya floklu (tüylü) olanlar hariç) sektöründe çalışanların % 8,48' ini, halı ve diğer tekstil yer döşemeleri tafting (püsküllü) sektöründe çalışanların % 43,44' ünü, dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim hariç) sektöründe çalışanların % 39,28' ini, başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş) giydirilmiş veya kaplanmış) sektöründe çalışanların % 12,18' ini, gipe iplikler ve şeritler şönil iplikler şenet iplikler sektöründe çalışanların % 55,32' sini, deri veya deri elyafı esaslı deri bileşimleri sektöründe çalışanların % 17,75' ini, ayakkabı, bot vb., tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç) sektöründe çalışanların % 20,14' ünü, spor ayakkabılar tenis basketbol jimnastik antrenman vb. için sektöründe çalışanların % 12,69' unu, deri ayakkabıların parçaları çıkarılabilir taban astarı topuk yastığı ve benzeri ürünler kısa ve uzun tozluklar ile bunların parçaları sektöründe çalışanların % 19,15' ini, başka yerde sınıflandırılmamış inşaat doğrama ve marangozluk ürünleri (ahşaptan yapılmış) sektöründe çalışanların % 10,31' ini, oluklu kağıt ve mukavvalar rulo veya tabaka halinde sektöründe çalışanların % 7,46' sını, tuvalet kağıdı kağıt mendil temizlik veya yüz temizleme için kağıt mendil ve havlular masa örtüsü ve peçeteler (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış) sektöründe çalışanların % 7,68' ini, hijyenik havlu ve tamponlar bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler giyim eşyası ve giysi aksesuarları (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış) sektöründe çalışanların % 15,16' sını, sigara kağıdı kağıt veya mukavvadan bobin makara masura ve benzeri destekler filtre kağıtları ve mukavvaları başka yerde sınıflandırılmamış diğer kağıt ve mukavva ürünler sektöründe çalışanların % 8,37' sini, başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri sektöründe çalışanların % 9,21' ini sentetik organik tabaklama maddeleri inorganik tabaklama maddeleri tabaklama müstahzarları ön tabaklama için enzimatik müstahzarlar sektöründe çalışanların % 31,72' sini, başka yerde sınıflandırılmamış renklendirme maddeleri bir tür luminofor (ışık saçıcı) olarak kullanılan inorganik ürünler sektöründe çalışanların % 19,40' ını, monohidrik alkoller sektöründe çalışanların % 8,38' ini, dioller polialkoller siklik alkoller ve bunların türevleri sektöründe çalışanların % 11,66' sını, sanayi tipi monokarboksilik yağ asitleri rafine işlemleri sırasında ortaya çıkan asit yağları sektöründe çalışanların % 34,60' ını, aldehit fonksiyonlu bileşikler sektöründe çalışanların % 12,03' ünü, keton ve kinon fonksiyonlu bileşikler sektöründe çalışanların % 23,53' ünü, etilen polimerleri birincil formda sektöründe çalışanların % 8,80' ini, gliserol sektöründe çalışanların % 9,68' ini, organik yüzey aktif maddeler sabun hariç sektöründe çalışanların % 18,53' ünü, diğer sentetik filament iplikler tek kat sektöründe çalışanların % 22,75' ini, sentetik monofilament sentetik tekstil malzemelerinden

şeritler ve benzerleri sektöründe çalışanların % 11,16' sını, monofilamentler enine kesitin boyutu > 1 mm olanlar, çubuk ve profil halinde, plastikten sektöründe çalışanların % 7,66' sını tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş) sektöründe çalışanların % 7,76' sını, diğer tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler, gözeneksiz plastikten sektöründe çalışanların % 19,77' sini, torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), etilen polimerlerinden sektöründe çalışanların % 22,13' ünü, torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç) diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç) sektöründe çalışanların % 24,33' ünü, damacana şişe matara ve benzeri eşyalar plastikten sektöründe çalışanların % 12,38' ini, kendinden yapışkanlı tabaka levha bant şerit film folyo ve diğer yassı şekiller plastikten (genişliği <= 20 cm olan rulolar halinde) sektöründe çalışanların % 21,30' unu, diğer kendinden yapışkanlı tabaka levha bant şerit film folyo ve diğer yassı şekiller plastikten sektöründe çalışanların % 8,29' unu, diğer bar ve çubuklar paslanmaz çelikten (dövme, sıcak haddemeleme, sıcak çekme veya kalıptan çekme işlemlerinden daha ileri işlem görmemiş olanlar) (haddelendikten sonra bükülmüş olanlar dahil) sektöründe çalışanların % 25,83' ünü, barlar ve içi dolu profiller soğuk çekilmiş paslanmaz çelikten sektöründe çalışanların % 14,75' ini, kuleler ve kafes direkler demirden veya çelikten sektöründe çalışanların % 7,29' unu, nükleer reaktörler izotop ayırıcılar hariç sektöründe çalışanların % 100' ünü, tanklar variller fiçiler teneke kutular (lehimlenerek veya kıvrılarak kapatılacak olanlar hariç) kutu ve benzeri muhafazalar herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç) demir veya çelikten, kapasitesi < 50 litre (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar hariç) sektöründe çalışanların % 8,24' ünü, zırhlı veya güçlendirilmiş kasalar ve kutular ile kasa daireleri için zırhlı veya güçlendirilmiş kapılar ve kilitli kutular ile para veya evrak kutuları vb. (adi metalden) sektöründe çalışanların % 10,81' ini, forkliftler (çatallı kaldırıcı) diğer yük arabaları demir yolu platformlarında kullanılan türde çekiciler sektöründe çalışanların % 13,37' sini, kendinden hareketli önden kepçeli yükleyiciler sektöründe çalışanların % 17,79' unu, tekstil büküm makineleri katlama bükme bobine sarma veya çile yapma makineleri sektöründe çalışanların % 9,56' sını, örgü makineleri dikiş-trikotaj makineleri ve benzerleri tafting makineleri sektöründe çalışanların % 10,09' unu, tekstil işleme amaçlı makinelerle kullanılan yardımcı makineler tekstil baskı makineleri sektöründe çalışanların % 16,86' sını, dokuma ve bükme makinelerinin parça ve aksesuarları sektöründe çalışanların % 18,43' ünü, motorlu kar arabası golf arabası ve benzerleri sektöründe çalışanların % 7,44' ünü, motosikletler içten yanmalı ileri geri hareketli piston motorlu silindir kapasitesi > 50 cm³ olanlar sektöründe çalışanların % 10,22' sini, elektrik enerjisi sektöründe çalışanların % 13,54' ünü, buhar ve sıcak su sektöründe çalışanların % 23,62' sini istihdam etmektedir.

Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısı 148.481 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 70,90' ına tekabül etmektedir. Ayrıca ilde, büyüklük parametresinde eşik değeri aşan sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 771.541 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 9,48' ini teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 19,24' ünü istihdam etmektedir.

Tablo 6. 7. Altı kod Bazda Gaziantep İlinde Büyüklük Parametresinde Eşik Değerin Üstünde Kalan Sektörler

Üretim Kodu	Faaliyet Adı	Türkiye İstihdam Eİ	Gaziantep İstihdam eİ	Büyüklük ei / Ei
103912	Sebze, geçici olarak korunmuş (patates hariç)	1300	98	0,0754
103915	Fasulye, sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç)	1027	98	0,0954

103916	Bezelye, sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç)	704	98	0,1392
104141	Küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan)	17470	1352	0,0774
104154	Ayçiçeği yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	5347	968	0,1810
104155	Pamuk yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	1341	331	0,2468
104210	Margarin ve benzeri yenilebilir katı yağlar	4633	1037	0,2238
106122	Diğer tahıl unları	3497	407	0,1164
106131	Dövülmüş kabuksuz buğday ve kaba buğday unu	4215	1777	0,4216
106132	Başka yerde sınıflandırılmamış dövülmüş kabuksuz diğer tahıllar bunların kaba unları ve peletleri	3363	1039	0,3090
106133	Tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri	11722	2312	0,1972
106140	Kepek, kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan)	22913	3094	0,1350
106213	Glikoz ve glikoz şurubu; fruktoz ve fruktoz şurubu; invert şeker; başka yerde sınıflandırılmamış şeker ve şeker şurupları	1693	156	0,0921
106220	Nişasta imalatı artıkları ve benzeri artıklar	1071	159	0,1485
108113	Şeker kamışı veya şeker pancarı şekeri, rafine edilmiş (ilave aroma veya renklendirici madde içeren); akçaağaç şekeri ve akçaağaç şurubu	2391	902	0,3772
108213	Kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içermeyen)	2129	343	0,1611
108214	Kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içeren)	636	91	0,1431
108222	Çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç)	41142	3008	0,0731
108223	Şekerlemeler (beyaz çikolata dahil), kakao içermeyen	37161	2629	0,0707
108311	Kahve, kafeinsiz veya kavrulmuş	3909	325	0,0831
108312	Kahve ikameleri; kahve ve kahve ikamelerinin ekstresi, esansı ve	4049	719	0,1776

	konsantreleri; kahve kabuk ve iç kabukları			
108314	Çay veya Paraguay çayının (mate) ekstreleri, esansları, konsantreleri ve müstahzarları	833	154	0,1849
108411	Sirke ve asetik asitten elde edilen sirke ikameleri	1571	364	0,2317
108911	Çorbalar, et ve balık suları ile bunlardan yapılan maddeler	5169	680	0,1316
108913	Mayalar (aktif veya inaktif); diğer tek hücreli ölü mikro organizmalar hazır kabartma tozları	4272	499	0,1168
131031	Sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş)	6001	2708	0,4513
131050	Yün iplikler, perakende satış için olsun veya olmasın; ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler	12499	1134	0,0907
131061	Pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç)	57516	6186	0,1076
131081	Suni ve sentetik filament iplikler, katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden, polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç), perakende satışa hazır olmayan; perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç)	38151	17068	0,4474
131082	İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç)	15308	8450	0,5520
131083	İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç)	16995	1760	0,1036
131084	Suni devamsız elyaftan iplikler (dikiş ipliği hariç)	1822	964	0,5291
131092	Tarıklama aşamasından kalan döküntüler ve diğer pamuk atıkları	119	28	0,2353
133011	Tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri	48212	10955	0,2272
139221	Çuval, torba, çanta ve benzerleri (eşya paketleme amacıyla kullanılanlar)	28976	3851	0,1329
139222	Brandalar, tenteler ve storlar; gemi, yelkenli sörf veya çıkartma gemileri için yelkenler; çadır ve kamp malzemesi (havalı (şişme) yataklar dahil)	5377	504	0,0937

139311	Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (düğümlü olanlar)	26298	20566	0,7820
139312	Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, dokuma (tafting (püsküllü) veya floklu (tüylü) olanlar hariç)	4253	361	0,0849
139313	Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, tafting (püsküllü)	6247	2714	0,4344
139510	Dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim hariç)	5056	1986	0,3928
139614	Başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş), giydirilmiş veya kaplanmış)	9835	1198	0,1218
139915	Gipe iplikler ve şeritler; şönil iplikler; şenet iplikler	10085	5580	0,5533
151152	Deri veya deri elyafı esaslı deri bileşimleri	265	47	0,1774
152012	Ayakkabı, bot vb., tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç)	9431	1900	0,2015
152021	Spor ayakkabılar, tenis, basketbol, jimnastik, antrenman vb. için	1079	137	0,1270
152040	Deri ayakkabıların parçaları; çıkarılabilir taban astarı, topuk yastığı ve benzeri ürünler; kısa ve uzun tozluklar ile bunların parçaları	3346	641	0,1916
162319	Başka yerde sınıflandırılmamış inşaat doğrama ve marangozluk ürünleri (ahşaptan yapılmış)	6285	648	0,1031
172111	Oluklu kağıt ve mukavvalar, rulo veya tabaka halinde	6764	505	0,0747
172211	Tuvalet kağıdı, kağıt mendil, temizlik veya yüz temizleme için kağıt mendil ve havlular, masa örtüsü ve peçeteler (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış)	9119	701	0,0769
172212	Hijyenik havlu ve tamponlar, bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler, giyim eşyası ve giysi aksesuarları (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış)	7034	1067	0,1517
172919	Sigara kağıdı; kağıt veya mukavvadan bobin, makara, masura ve benzeri destekler; filtre kağıtları ve mukavvaları; başka yerde sınıflandırılmamış diğer kağıt ve mukavva ürünler	6399	536	0,0838

181219	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri	42763	3939	0,0921
201223	Sentetik organik tabaklama maddeleri; inorganik tabaklama maddeleri; tabaklama müstahzarları; ön tabaklama için enzimatik müstahzarlar	145	46	0,3172
201224	Başka yerde sınıflandırılmamış renklendirme maddeleri; bir tür luminofor (ışık saçıcı) olarak kullanılan inorganik ürünler	675	131	0,1941
201422	Monohidrik alkoller	763	64	0,0838
201423	Dioller, polialkoller, siklik alkoller ve bunların türevleri	1234	144	0,1167
201431	Sanayi tipi monokarboksilik yağ asitleri; rafine işlemleri sırasında ortaya çıkan asit yağları	1725	597	0,3461
201461	Aldehit fonksiyonlu bileşikler	4147	499	0,1203
201462	Keton ve kinon fonksiyonlu bileşikler	565	133	0,2354
201610	Etilen polimerleri, birincil formda	5077	447	0,0880
204110	Gliserol	1579	153	0,0969
204120	Organik yüzey aktif maddeler, sabun hariç	2266	420	0,1853
206013	Diğer sentetik filament iplikler, tek kat	6400	1456	0,2275
206014	Sentetik monofilament; sentetik tekstil malzemelerinden şeritler ve benzerleri	439	49	0,1116
222110	Monofilamentler, enine kesitinin boyutu > 1 mm olanlar, çubuk ve profil halinde, plastikten	13511	1035	0,0766
222130	Tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş)	26072	2025	0,0777
222142	Diğer tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, gözeneksiz, plastikten	14001	2769	0,1978
222211	Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), etilen polimerlerinden	16052	3553	0,2213
222212	Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç)	8557	2082	0,2433
222214	Damacana, şişe, matara ve benzeri eşyalar, plastikten	12624	1563	0,1238
222921	Kendinden yapışkanlı tabaka, levha, bant, şerit, film, folyo ve diğer yassı şekiller,	3562	759	0,2131

	plastikten (genişliği ≤ 20 cm olan rulolar halinde)			
222922	Diğer kendinden yapışkanlı tabaka, levha, bant, şerit, film, folyo ve diğer yassı şekiller, plastikten	2146	178	0,0829
241064	Diğer bar ve çubuklar, paslanmaz çelikten (dövme, sıcak haddeleme, sıcak çekme veya kalıptan çekme işlemlerinden daha ileri işlem görmemiş olanlar) (haddelendikten sonra bükülmüş olanlar dahil)	120	31	0,2583
243130	Barlar ve içi dolu profiller, soğuk çekilmiş, paslanmaz çelikten	61	9	0,1475
251122	Kuleler ve kafes direkler, demirden veya çelikten	10704	781	0,0730
253021	Nükleer reaktörler, izotop ayırıcılar hariç	3	3	1,0000
259112	Tanklar, variller, fiçiler, teneke kutular (lehimlenerek veya kıvrılarak kapatılacak olanlar hariç), kutu ve benzeri muhafazalar, herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç), demir veya çelikten, kapasitesi < 50 litre (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar hariç)	3978	328	0,0825
259921	Zırhlı veya güçlendirilmiş kasalar ve kutular ile kasa daireleri için zırhlı veya güçlendirilmiş kapılar ve kilitli kutular ile para veya evrak kutuları, vb. (adi metalden)	1405	152	0,1082
282215	Forkliftler (çatalı kaldırıcı), diğer yük arabaları; demir yolu platformlarında kullanılan türde çekiciler	3029	405	0,1337
289225	Kendinden hareketli önden kepçeli yükleyiciler	2276	405	0,1779
289412	Tekstil büküm makineleri; katlama, bükme, bobine sarma veya çile yapma makineleri	711	68	0,0956
289414	Örgü makineleri; dikiş-trikotaj makineleri ve benzerleri; tafting makineleri	208	21	0,1010
289415	Tekstil işleme amaçlı makinelerle kullanılan yardımcı makineler; tekstil baskı makineleri	836	141	0,1687
289451	Dokuma ve bükme makinelerinin parça ve aksesuarları	1844	340	0,1844
291052	Motorlu kar arabası, golf arabası ve benzerleri	376	28	0,0745
309112	Motosikletler, içten yanmalı ileri geri hareketli piston motorlu, silindir kapasitesi > 50 cm ³ olanlar	1584	162	0,1023

351110	Elektrik enerjisi	42552	5765	0,1355
353011	Buhar ve sıcak su	12548	2965	0,2363
Toplam		771.541	148.481	

Bu sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 89 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 12.289’ dur ve bu firmaların % 11,02’ si (1355) Gaziantep’ te faaliyet göstermektedir.

İl içinde; sebze geçici olarak korunmuş (patates hariç) sektöründe 1 firma, fasulye sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç) sektöründe 1 firma, bezelye sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç) sektöründe 1 firma, küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan) sektöründe 41 firma, ayçiçeği yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) imalatı sektöründe 8 firma, pamuk yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) sektöründe 5 firma, margarin ve benzeri yenilebilir katı yağlar sektöründe 7 firma, diğer tahıl unları sektöründe 5 firma, dövülmüş kabuksuz buğday ve kaba buğday unu sektöründe 33 firma, başka yerde sınıflandırılmamış dövülmüş kabuksuz diğer tahıllar bunların kaba unları ve peletleri sektöründe 16 firma, tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri sektöründe 60 firma, kepek, kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan) sektöründe 77 firma, glikoz ve glikoz şurubu fruktoz ve fruktoz şurubu invert şeker başka yerde sınıflandırılmamış şeker ve şeker şurupları sektöründe 1 firma, nişasta imalatı artıkları ve benzeri artıklar sektöründe 2 firma, şeker kamışı veya şeker pancarı şekeri rafine edilmiş (ilave aroma veya renklendirici madde içeren) akçaağaç şekeri ve akçaağaç şurubu sektöründe 13 firma, kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içermeyen) sektöründe 1 firma, kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içeren) sektöründe 1 firma, çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç) sektöründe 35 firma, şekerlemeler (beyaz çikolata dahil), kakao içermeyen sektöründe 60 firma, kahve kafeinsiz veya kavrulmuş sektöründe 10 firma, kahve ikameleri kahve ve kahve ikamelerinin ekstresi esansı ve konsantreleri kahve kabuk ve iç kabukları sektöründe 10 firma, çay veya Paraguay çayının (mate) ekstreleri esansları konsantreleri ve müstahzarları sektöründe 1 firma, sirke ve asetik asitten elde edilen sirke ikameleri sektöründe 3 firma, çorbalar et ve balık suları ile bunlardan yapılan maddeler sektöründe 8 firma, mayalar (aktif veya inaktif) diğer tek hücreli ölü mikro organizmalar hazır kabartma tozları sektöründe 3 firma, sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş) sektöründe 3 firma, yün iplikler perakende satış için olsun veya olmasın ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler sektöründe 6 firma, pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç) sektöründe 4 firma, suni ve sentetik filament iplikler katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç) perakende satışa hazır olmayan perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç) sektöründe 35 firma, iplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç) sektöründe 125 firma, iplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç) sektöründe 31 firma, suni devamsız elyaftan iplikler (dikiş ipliği hariç) sektöründe 13 firma, taraklama aşamasından kalan döküntüler ve diğer pamuk atıkları sektöründe 5 firma, tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri sektöründe 1 firma, çuval torba çanta ve benzerleri (eşya paketleme amacıyla kullanılanlar) sektöründe 34 firma, brandalar tenteler ve storlar gemi yelkenli sörf veya çıkartma gemileri için yelkenler çadır ve kamp malzemesi (havalı (şişme) yataklar dahil) sektöründe 25 firma, halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (dügümlü olanlar) sektöründe 4 firma, halı ve diğer tekstil yer döşemeleri dokuma (tafting (püsküllü) veya floklu (tüylü) olanlar hariç) sektöründe 174 firma, halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, tafting (püsküllü) sektöründe 3 firma, dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim

hariç) sektöründe 17 firma, başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş) giydirilmiş veya kaplanmış) sektöründe 13 firma, gipe iplikler ve şeritler şönil iplikler şenet iplikler sektöründe 10 firma, deri veya deri elyafı esaslı deri bileşimleri sektöründe 14 firma, ayakkabı bot vb. tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç) sektöründe 2 firma, spor ayakkabılar tenis basketbol jimnastik antrenman vb. için sektöründe 77 firma, deri ayakkabıların parçaları çıkarılabilir taban astarı topuk yastığı ve benzeri ürünler kısa ve uzun tozluklar ile bunların parçaları sektöründe 10 firma, başka yerde sınıflandırılmamış inşaat doğrama ve marangozluk ürünleri (ahşaptan yapılmış) sektöründe 14 firma, oluklu kağıt ve mukavvalar rulo veya tabaka halinde sektöründe 4 firma, tuvalet kağıdı kağıt mendil temizlik veya yüz temizleme için kağıt mendil ve havlular, masa örtüsü ve peçeteler (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadandan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış) sektöründe 4 firma, hijyenik havlu ve tamponlar bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler giyim eşyası ve giysi aksesuarları (kağıt hamurundan kağıttan selüloz vatkadandan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış) sektöründe 10 firma, sigara kağıdı kağıt veya mukavvadan bobin makara masura ve benzeri destekler filtre kağıtları ve mukavvaları başka yerde sınıflandırılmamış diğer kağıt ve mukavva ürünler sektöründe 14 firma, başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri sektöründe 17 firma, sentetik organik tabaklama maddeleri inorganik tabaklama maddeleri tabaklama müstahzarları ön tabaklama için enzimatik müstahzarlar sektöründe 26 firma, başka yerde sınıflandırılmamış renklendirme maddeleri bir tür luminofor (ışık saçıcı) olarak kullanılan inorganik ürünler sektöründe 4 firma, monohidrik alkoller sektöründe 7 firma, dioller polialkoller siklik alkoller ve bunların türevleri sektöründe 5 firma, sanayi tipi monokarboksilik yağ asitleri rafine işlemleri sırasında ortaya çıkan asit yağları sektöründe 2 firma, aldehit fonksiyonlu bileşikler sektöründe 9 firma, keton ve kinon fonksiyonlu bileşikler sektöründe 3 firma, etilen polimerleri birincil formda sektöründe 3 firma, gliserol sektöründe 3 firma, organik yüzey aktif maddeler sabun hariç sektöründe 3 firma, diğer sentetik filament iplikle, tek kat sektöründe 10 firma, sentetik monofilament sentetik tekstil malzemelerinden şeritler ve benzerleri sektöründe 6 firma, monofilamentler, enine kesitin boyutu > 1 mm olanlar çubuk ve profil halinde plastikten sektöründe 15 firma, tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş) sektöründe 15 firma, diğer tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler gözeneksiz plastikten sektöründe 7 firma, torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), etilen polimerlerinden sektöründe 26 firma, torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç) diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç) sektöründe 6 firma, damacana şişe matara ve benzeri eşyalar plastikten sektöründe 18 firma, kendinden yapışkanlı tabaka levha bant şerit film folyo ve diğer yassı şekiller plastikten (genişliği ≤ 20 cm olan rulolar halinde) sektöründe 5 firma, diğer kendinden yapışkanlı tabaka levha bant şerit film folyo ve diğer yassı şekiller plastikten sektöründe 5 firma, diğer bar ve çubuklar paslanmaz çelikten (dövme, sıcak haddeleme, sıcak çekme veya kalıptan çekme işlemlerinden daha ileri işlem görmemiş olanlar) (haddelendikten sonra bükülmüş olanlar dahil) sektöründe 1 firma barlar ve içi dolu profiller, soğuk çekilmiş, paslanmaz çelikten sektöründe 1 firma, kuleler ve kafes direkler, demirden veya çelikten sektöründe 10 firma, nükleer reaktörler, izotop ayırıcılar hariç sektöründe 1 firma, tanklar variller fiçiler teneke kutular (lehimlenerek veya kıvrılarak kapatılacak olanlar hariç) kutu ve benzeri muhafazalar herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç) demir veya çelikten, kapasitesi < 50 litre (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar hariç) sektöründe 6 firma, zırhlı veya güçlendirilmiş kasalar ve kutular ile kasa daireleri için zırhlı veya güçlendirilmiş kapılar ve kilitli kutular ile para veya evrak kutuları vb. (adi metalden) sektöründe 10 firma, forkliftler (çatallı kaldırıcı), diğer yük arabaları demir yolu platformlarında kullanılan türde çekiciler sektöründe 1 firma, kendinden hareketli önden kepçeli yükleyiciler sektöründe 1 firma, tekstil büküm makineleri katlama bükme bobine sarma veya çile yapma makineleri sektöründe 2 firma, örgü makineleri dikiş-trikotaj makineleri ve benzerleri tafting makineleri sektöründe 3 firma, tekstil işleme amaçlı makinelerle kullanılan yardımcı makineler tekstil baskı makineleri

sektöründe 7 firma, dokuma ve bükme makinelerinin parça ve aksesuarları sektöründe 22 firma, motorlu kar arabası golf arabası ve benzerleri sektöründe 1 firma, motosikletler içten yanmalı ileri geri hareketli piston motorlu silindir kapasitesi > 50 cm³ olanlar sektöründe 3 firma, elektrik enerjisi sektöründe 26 firma, buhar ve sıcak su sektöründe 13 firma faaliyet göstermektedir.

Baskınlık/Başatlık (Dominance) için: **(ei/et)≥**; yani Gaziantep' in i sektöründeki istihdamı, Gaziantep' in toplam istihdamının % 1' inden büyükse, i sektörü Baskınlık / Başatlık parametresinden 1 yıldız almaktadır. Altı kod bazda Baskınlık / Başatlık (Dominance) parametresinde eşik değerin üstüne çıkan 35 sektör vardır (Tablo 6. 8).

Gaziantep ilinde toplam istihdamın % 0,70' i sert kabuklu yemişler ve yerfıstığı (kavrulmuş tuzlanmış veya başka şekilde hazırlanmış) sektöründe, % 0,64' ü küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan) sektöründe, % 1,10' u tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri sektöründe, % 1,47' si kepek kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan) sektöründe, % 0,70' i zencefilli çörek ve benzerleri tatlı bisküviler gofret ve kağıt helvalar sektöründe, % 0,63' ü diğer kuru veya dayanıklı fırın ürünleri sektöründe, % 1,43' ü çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç) sektöründe, % 1,25' i şekerlemeler (beyaz çikolata dahil) kakao içermeyen sektöründe, % 1,29' u sentetik devamsız elyaf (eğrilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş) sektöründe, % 0,54' ü yün iplikler perakende satış için olsun veya olmasın ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler sektöründe, % 2,95' i pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç) sektöründe, % 8,15' i suni ve sentetik filament iplikler katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç) perakende satışa hazır olmayan perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç) sektöründe, % 4,03' ü iplikler ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç) sektöründe, % 0,84' ü iplikler ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç) sektöründe, % 5,23' ü tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri sektöründe, % 0,86' sı kumaş ve tekstil ürünlerini boyama hizmetleri (giyim eşyası dahil) sektöründe, % 1,22' si diğer örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşlar (örgü imitasyon (taklit) kürkler dahil) sektöründe, % 1,83' ü çuval torba çanta ve benzerleri (eşya paketleme amacıyla kullanılanlar) sektöründe, % 9,82' si halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (dügümlü olanlar) sektöründe, % 1,29' u halı ve diğer tekstil yer döşemeleri tafting (püsküllü) sektöründe, % 0,94' ü dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim hariç) sektöründe, % 0,57' si başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş) giydirilmiş veya kaplanmış) sektöründe, % 2,66' sı gipe iplikler ve şeritler şonil iplikler şenet iplikler sektöründe, % 0,90' ı ayakkabı bot vb. tabanı ve sayısı kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç) sektöründe, % 0,50' si hijyenik havlu ve tamponlar bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler giyim eşyası ve giysi aksesuarları (kağıt hamurundan kağıttan selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış) sektöründe, % 1,88' i başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri sektöründe, % 0,69' u diğer sentetik filament iplikler tek kat sektöründe, % 0,96' sı tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş) sektöründe, % 1,32' si diğer tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler gözeneksiz plastikten sektöründe, % 1,69' u torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç) etilen polimerlerinden sektöründe, % 0,99' u torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç) diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç) sektöründe, % 0,74' ü damacana şişe matara ve benzeri eşyalar plastikten sektöründe, % 0,63' ü diğer yapılar ve yapı parçaları yapılarda kullanılan tabakalar çubuklar köşebentler ve diğer şekillerde olanlar (demirden çelikten veya alüminyumdan) sektöründe, % 2,75' i elektrik enerjisi sektöründe, % 1,41' i buhar ve sıcak su sektöründe istihdam edilmektedir.

Gaziantep toplam istihdamında % 1' den daha fazla istihdam sağlayan bu 35 sektörün Gaziantep toplam istihdamı içindeki çalışan sayısı 135.557 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 64,73' üne tekabül etmektedir ayrıca ilde

baskınlık /başatlık parametresinde eşik değeri aşan söz konusu 35 sektörün Türkiye geneli istihdamı 893.897 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 11,01' ine tekabül etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 15,16' sını istihdam etmektedir. Bu anlamda başatlık değeri ili hangi sektörlerin domine ettiğini de açık şekilde ortaya koymaktadır.

Tablo 6. 8. Altı kod Bazda Gaziantep İlinde Baskınlık / Başatlık (Dominance) Parametresinde Eşik Değerinin Üstünde Kalan Sektörler.

Üretim Kodu	Faaliyet Adı	Türkiye İstihdam Eİ	Gaziantep İstihdam eİ	Baskınlık Başatlık ei/et
103923	Sert kabuklu yemişler ve yerfıstığı (kavrulmuş, tuzlanmış veya başka şekilde hazırlanmış)	21403	1477	0,01
104141	Küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan)	17470	1352	0,01
106133	Tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri	11722	2312	0,01
106140	Kepek, kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan)	22913	3094	0,01
107212	Zencefilli çörek ve benzerleri; tatlı bisküviler; gofret ve kağıt helvalar	28137	1481	0,01
107219	Diğer kuru veya dayanıklı fırın ürünleri	24050	1263	0,01
108222	Çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç)	41142	3008	0,01
108223	Şekerlemeler (beyaz çikolata dahil), kakao içermeyen	37161	2629	0,01
131031	Sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş)	6001	2708	0,01
131050	Yün iplikler, perakende satış için olsun veya olmasın; ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler	12499	1134	0,01
131061	Pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç)	57516	6186	0,03
131081	Suni ve sentetik filament iplikler, katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden, polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç), perakende satışa hazır olmayan; perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç)	38151	17068	0,08

131082	İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç)	15308	8450	0,04
131083	İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç)	16995	1760	0,01
133011	Tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri	48212	10955	0,05
133013	Kumaş ve tekstil ürünlerini boyama hizmetleri (giyim eşyası dahil)	87633	1809	0,01
139119	Diğer örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşlar (örgü imitasyon (taklit) kürkler dahil)	52199	2565	0,001
139221	Çuval, torba, çanta ve benzerleri (eşya paketleme amacıyla kullanılanlar)	28976	3851	0,02
139311	Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (düğümlü olanlar)	26298	20566	0,10
139313	Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, tafting (püsküllü)	6247	2714	0,01
139510	Dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim hariç)	5056	1986	0,01
139614	Başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş), giydirilmiş veya kaplanmış)	9835	1198	0,01
139915	Gipe iplikler ve şeritler; şönil iplikler; şenet iplikler	10085	5580	0,03
152012	Ayakkabı, bot vb., tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç)	9431	1900	0,01
172212	Hijyenik havlu ve tamponlar, bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler, giyim eşyası ve giysi aksesuarları (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış)	7034	1067	0,01
181219	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri	42763	3939	0,02
206013	Diğer sentetik filament iplikler, tek kat	6400	1456	0,01
222130	Tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş)	26072	2025	0,01
222142	Diğer tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, gözeneksiz, plastikten	14001	2769	0,01

222211	Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), etilen polimerlerinden	16052	3553	0,02
222212	Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç)	8557	2082	0,01
222214	Damacana, şişe, matara ve benzeri eşyalar, plastikten	12624	1563	0,01
251123	Diğer yapılar ve yapı parçaları; yapılarda kullanılan tabakalar, çubuklar, köşebentler ve diğer şekillerde olanlar (demirden, çelikten veya alüminyumdan)	70854	1327	0,01
351110	Elektrik enerjisi	42552	5765	0,03
353011	Buhar ve sıcak su	12548	2965	0,01
Toplam		897.301	136.704	

Bu sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 35 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 13.498' dir ve bu firmaların % 8,84 'ü (1194) Gaziantep' te faaliyet göstermektedir.

Sert kabuklu yemişler ve yerfıstığı (kavrulmuş, tuzlanmış veya başka şekilde hazırlanmış) sektöründe 141 firma, küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan) sektöründe 41 firma, tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri sektöründe 60 firma, kepek kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan) sektöründe 77 firma, zencefilli çörek ve benzerleri tatlı bisküviler gofret ve kağıt helvalar sektöründe 9 firma, diğer kuru veya dayanıklı fırın ürünleri sektöründe 6 firma, çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç) sektöründe 60 firma, şekerlemeler (beyaz çikolata dahil) kakao içermeyen sektöründe 4 firma, sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş) sektöründe 6 firma, yün iplikler perakende satış için olsun veya olmasın ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler sektöründe 4 firma, pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç) sektöründe 35 firma, suni ve sentetik filament iplikler katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden, polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç) perakende satışa hazır olmayan perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç) sektöründe 125 firma, iplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç) sektöründe 31 firma, iplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç) sektöründe 13 firma, tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri sektöründe 34 firma, kumaş ve tekstil ürünlerini boyama hizmetleri (giyim eşyası dahil) sektöründe 7 firma, diğer örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşlar (örgü imitasyon (taklit) kürkler dahil) sektöründe 25 firma, çuval torba çanta ve benzerleri (eşya paketleme amacıyla kullanılanlar) sektöründe 25 firma, halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (düğümlü olanlar) sektöründe 174 firma, halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, tafting (püsküllü) sektöründe 17 firma, dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim hariç) sektöründe 13 firma, başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş), giydirilmiş veya kaplanmış) sektöründe 10 firma, gipe iplikler ve şeritler şönil iplikler şenet iplikler sektöründe 14 firma, ayakkabı bot vb. tabanı ve sayısı kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç) sektöründe 77 firma, hijyenik havlu ve tamponlar, bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler, giyim eşyası ve giysi aksesuarları,(kağıt hamurundan kağıttan selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan

yapılmış) sektöründe 14 firma, başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri sektöründe 26 firma, diğer sentetik filament iplikler, tek kat sektöründe 6 firma, tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş) sektöründe 15 firma, diğer tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler, gözeneksiz plastikten sektöründe 7 firma, torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç) etilen polimerlerinden sektöründe 26 firma, torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç) sektöründe 6 firma, damacana şişe matara ve benzeri eşyalar plastikten sektöründe 18 firma, diğer yapılar ve yapı parçaları yapılarda kullanılan tabakalar çubuklar köşebentler ve diğer şekillerde olanlar (demirden, çelikten veya alüminyumdan) sektöründe 31 firma, elektrik enerjisi sektöründe 26 firma, buhar ve sıcak su sektöründe 13 firma faaliyet göstermektedir.

Uzmanlaşma / İhtisaslaşma (Specialization) için: $[(ei/et) / (Ei/Et)] \geq 1$; yani Gaziantep' in i sektörünün istihdamının Gaziantep' in toplam istihdama oranını, Türkiye' deki i sektörünün istihdamın Türkiye'deki toplam istihdama oranına kıyaslandığında elde edilen katsayı 1' den büyükse, i sektörü uzmanlıkta 1 yıldız almaktadır.

Altı kod bazda Uzmanlaşma / İhtisaslaşma (Specialization) parametresinde eşik değerlerin üzerinde kalan 167 sektör vardır (Tablo 6. 9). Bu sektörler Baskınlık / Başatlık (Dominance) parametresinin; herhangi bir sektörün Türkiye toplam istihdamının, Türkiye toplam istihdamına bölünmesi ile elde edilen değere orantılanması ile bulunur.

Bu 167 sektörün Gaziantep toplam istihdamı 163.190 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 77,93 'üne tekabül etmektedir. Ayrıca ilde, uzmanlaşma/ihtisaslaşma parametresinde eşik değeri aşan sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 1.346.571 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 16,55' ini teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 12,11' ini istihdam etmektedir.

Tablo 6. 9. Altı Kod Bazda Gaziantep İlinde Uzmanlaşma / İhtisaslaşma (Specialization) Parametresinde Eşik Değerlerin Üzerinde Kalan Sektörler

Üretim Kodu	Faaliyet Adı	Türkiye İstihdam Eİ	Gaziantep İstihdam eİ	Uzmanlaşma İhtisaslaşma (ei/et)/(Ei/Et)
101150	Katı yağlar (büyükbaş hayvanlardan, koyunlardan, keçilerden ve domuzlardan elde edilenler)	688	48	2,70
101160	İşlenmemiş sakatatlar, yenilemeyen	1673	63	1,46
103912	Sebze, geçici olarak korunmuş (patates hariç)	1300	98	2,92
103915	Fasulye, sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç)	1027	98	3,70
103916	Bezelye, sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç)	704	98	5,39
103923	Sert kabuklu yemişler ve yerfıstığı (kavrulmuş, tuzlanmış veya başka şekilde hazırlanmış)	21403	1477	2,67
104123	Zeytinyağı, ham	5038	200	1,54

104124	Ayçiçeği yağı, ham	3945	208	2,04
104125	Pamuk tohumu yağı, ham	1561	89	2,21
104130	Pamuk linterleri	1210	82	2,63
104141	Küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan)	17470	1352	3,00
104154	Ayçiçeği yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	5347	968	7,01
104155	Pamuk yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	1341	331	9,56
104159	Diğer yağlar ve bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş); başka yerde sınıflandırılmamış birleşik bitkisel katı yağlar ve diğer bitkisel sıvı yağlar (mısır yağı hariç) ile bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	3078	103	1,30
104210	Margarin ve benzeri yenilebilir katı yağlar	4633	1037	8,67
105122	Süt tozu, yağlı	4109	241	2,27
106122	Diğer tahıl unları	3497	407	4,51
106123	Sebze unları ve kaba unları	15915	521	1,27
106124	Fırın ürünlerinin hazırlanmasında kullanılan karışımlar	7094	349	1,91
106131	Dövülmüş kabuksuz buğday ve kaba buğday unu	4215	1777	16,34
106132	Başka yerde sınıflandırılmamış dövülmüş kabuksuz diğer tahıllar bunların kaba unları ve peletleri	3363	1039	11,97
106133	Tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri	11722	2312	7,64
106140	Kepek, kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan)	22913	3094	5,23
106211	Niştalar; inulin; buğday gluteni; dekstrin ve diğer modifiye niştalar	2860	177	2,40
106213	Glikoz ve glikoz şurubu; fruktoz ve fruktoz şurubu; invert şeker; başka yerde sınıflandırılmamış şeker ve şeker şurupları	1693	156	3,57
106220	Niştasta imalatı artıkları ve benzeri artıklar	1071	159	5,75

107212	Zencefilli çörek ve benzerleri; tatlı bisküviler; gofret ve kağıt helvalar	28137	1481	2,04
107219	Diğer kuru veya dayanıklı fırın ürünleri	24050	1263	2,03
108113	Şeker kamışı veya şeker pancarı şekeri, rafine edilmiş (ilave aroma veya renklendirici madde içeren); akçaağaç şekeri ve akçaağaç şurubu	2391	902	14,62
108213	Kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içermeyen)	2129	343	6,24
108214	Kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içeren)	636	91	5,54
108222	Çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç)	41142	3008	2,83
108223	Şekerlemeler (beyaz çikolata dahil), kakao içermeyen	37161	2629	2,74
108311	Kahve, kafeinsiz veya kavrulmuş	3909	325	3,22
108312	Kahve ikameleri; kahve ve kahve ikamelerinin ekstresi, esansı ve konsantreleri; kahve kabuk ve iç kabukları	4049	719	6,88
108314	Çay veya Paraguay çayının (mate) ekstreleri, esansları, konsantreleri ve müstahzarları	833	154	7,16
108411	Sirke ve asetik asitten elde edilen sirke ikameleri	1571	364	8,98
108412	Soslar; karışık baharat ve karışık çeşniler; hardal unu ve kaba hardal unu ve hazır hardal	18750	669	1,38
108911	Çorbalar, et ve balık suları ile bunlardan yapılan maddeler	5169	680	5,10
108913	Mayalar (aktif veya inaktif); diğer tek hücreli ölü mikro organizmalar hazır kabartma tozları	4272	499	4,53
108919	Başka yerde sınıflandırılmamış çeşitli gıda ürünleri	22820	949	1,61
131031	Sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş)	6001	2708	17,49
131050	Yün iplikler, perakende satış için olsun veya olmasın; ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler	12499	1134	3,52

131061	Pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç)	57516	6186	4,17
131072	Jüt veya diğer tekstil bitki kabuğu elyaflarından yapılan iplikler; diğer bitkisel tekstil elyaflarından iplikler; kağıt iplikleri	376	25	2,58
131081	Suni ve sentetik filament iplikler, katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden, polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç), perakende satışa hazır olmayan; perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç)	38151	17068	17,33
131082	İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç)	15308	8450	21,39
131083	İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç)	16995	1760	4,01
131084	Suni devamsız elyaftan iplikler (dikiş ipliği hariç)	1822	964	20,50
131092	Tarıklama aşamasından kalan döküntüler ve diğer pamuk atıkları	119	28	9,12
132031	Dokuma kumaşlar, sentetik filament ipliklerden ve suni filament ipliklerden	22561	943	1,62
133011	Tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri	48212	10955	8,80
133019	Tekstil ve tekstil ürünlerine ilişkin diğer bitirme hizmetleri (giyim eşyası dahil)	18435	592	1,24
139111	Havlı kumaşlar (tüylendirilmiş kumaşlar gibi), ilmekli kumaşlar (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) olanlar)	10585	362	1,33
139119	Diğer örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşlar (örgü imitasyon (taklit) kürkleri dahil)	52199	2565	1,90
139211	Battaniyeler ve seyahat battaniyeleri (elektrikli battaniyeler hariç)	11269	491	1,69
139221	Çuval, torba, çanta ve benzerleri (eşya paketleme amacıyla kullanılanlar)	28976	3851	5,15
139222	Brandalar, tenteler ve storlar; gemi, yelkenli sörf veya çıkartma gemileri için yelkenler; çadır ve kamp malzemesi (havalı (şişme) yataklar dahil)	5377	504	3,63
139311	Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (düğümlü olanlar)	26298	20566	30,30

139312	Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, dokuma (tafting (püsküllü) veya floklu (tüylü) olanlar hariç)	4253	361	3,29
139313	Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, tafting (püsküllü)	6247	2714	16,83
139411	Kınnap, halat, urgan veya kordon, jüt veya diğer tekstil bitki kabuğu elyaflarından	4467	148	1,28
139510	Dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim hariç)	5056	1986	15,22
139614	Başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş), giydirilmiş veya kaplanmış)	9835	1198	4,72
139912	Nakiş (parça, şerit veya motif şeklinde)	12947	427	1,28
139915	Gipe iplikler ve şeritler; şönil iplikler; şenet iplikler	10085	5580	21,44
141911	Bebek elbiseleri, giysi aksesuarları ve parçaları (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe)	12612	395	1,21
151152	Deri veya deri elyafı esashı deri bileşimleri	265	47	6,87
152012	Ayakkabı, bot vb., tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç)	9431	1900	7,81
152013	Ayakkabı, bot vb., sayası deri olan (spor ayakkabılar, koruyucu metal burunlu ayakkabılar ve çeşitli özel ayakkabılar hariç)	16241	1030	2,46
152021	Spor ayakkabılar, tenis, basketbol, jimnastik, antrenman vb. için	1079	137	4,92
152032	Başka yerde sınıflandırılmamış tahta ayakkabılar, çeşitli özel ayakkabılar ve diğer ayakkabılar	608	26	1,66
152040	Deri ayakkabıların parçaları; çıkarılabilir taban astarı, topuk yastığı ve benzeri ürünler; kısa ve uzun tozluklar ile bunların parçaları	3346	641	7,42
162112	Diğer kontrplak, ahşap kaplama paneli ve benzeri lamine ahşap malzeme	13482	347	1,00
162210	Birleştirilmiş parke paneller	9371	470	1,94
162319	Başka yerde sınıflandırılmamış inşaat doğrama ve marangozluk ürünleri (ahşaptan yapılmış)	6285	648	3,99
171234	Geri dönüştürülmüş fluting kağıtlar ve diğer	1344	74	2,13

	fluting kağıtlar			
171277	Kağıt, mukavva, selüloz vatkalı ve selüloz liflerinden ağlar, rulo veya tabaka halinde (kaplanmış, emdirilmiş (emprenye edilmiş), yüzeyi renklendirilmiş veya baskı yapılmış)	9165	279	1,18
172111	Oluklu kağıt ve mukavvalar, rulo veya tabaka halinde	6764	505	2,89
172113	Koli, kutu ve benzeri muhafazalar, oluklu kağıttan veya mukavvalardan	18103	748	1,60
172114	Katlanır koli, kutu ve benzeri muhafazalar, oluklu olmayan kağıttan veya mukavvalardan	12819	454	1,37
172211	Tuvalet kağıdı, kağıt mendil, temizlik veya yüz temizleme için kağıt mendil ve havlular, masa örtüsü ve peçeteler (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış)	9119	701	2,98
172212	Hijyenik havlu ve tamponlar, bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler, giyim eşyası ve giysi aksesuarları(kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış)	7034	1067	5,88
172919	Sigara kağıdı; kağıt veya mukavvadan bobin, makara, masura ve benzeri destekler; filtre kağıtları ve mukavvaları; başka yerde sınıflandırılmamış diğer kağıt ve mukavva ürünler	6399	536	3,25
181219	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri	42763	3939	3,57
181320	Basım işinde kullanmak üzere baskı klişeleri ya da silindirleri ve basımda kullanılan diğer basım unsurları	1756	51	1,13
201222	Tabaklama ekstraları, bitkisel kökenli; tanenler ve tuzları, eterleri, esterleri ve diğer türevleri; bitkisel veya hayvansal kökenli renklendirme maddeleri	284	17	2,32
201223	Sentetik organik tabaklama maddeleri; inorganik tabaklama maddeleri; tabaklama müstahzarları; ön tabaklama için enzimatik müstahzarlar	145	46	12,29
201224	Başka yerde sınıflandırılmamış renklendirme maddeleri; bir tür lüminofor (ışık saçıcı) olarak kullanılan inorganik ürünler	675	131	7,52

201422	Monohidrik alkoller	763	64	3,25
201423	Dioller, polialkoller, siklik alkoller ve bunların türevleri	1234	144	4,52
201431	Sanayi tipi monokarboksilik yağ asitleri; rafine işlemleri sırasında ortaya çıkan asit yağları	1725	597	13,41
201444	Diğer azot fonksiyonlu bileşikler	795	46	2,24
201461	Aldehit fonksiyonlu bileşikler	4147	499	4,66
201462	Keton ve kinon fonksiyonlu bileşikler	565	133	9,12
201471	Bitkisel ürünlerin veya reçine ürünlerinin türevleri	405	13	1,24
201610	Etilen polimerleri, birincil formda	5077	447	3,41
201640	Poliasetal, diğer polieterler ve epoksi reçineler (birincil formda); polikarbonatlar, alkit reçineler, polialil esterler ve diğer polyesterler (birincil formda)	7603	394	2,01
203024	Matbaa mürekkebi	881	24	1,06
204110	Gliserol	1579	153	3,75
204120	Organik yüzey aktif maddeler, sabun hariç	2266	420	7,18
204131	Sabun ve organik yüzey aktif ürünler ile sabun olarak kullanılan müstahzarlar; sabun veya deterjanla emdirilmiş (emprenye edilmiş) veya kaplanmış kağıt, vatka, keçe ve dokusuz kumaşlar	10358	491	1,84
204132	Deterjanlar ve yıkama müstahzarları	12174	517	1,65
204141	Oda parfümleri veya deodorantları	6490	440	2,63
204211	Parfümler ve koku verici diğer sıvı ürünler (kolonya vb. dahil)	6740	233	1,34
204216	Şampuanlar, saç spreyleri, jöleleri ve benzerleri ile perma veya saç düzleştirme ürünleri	10383	501	1,87
204217	Başka yerde sınıflandırılmamış saç için kullanılan losyonlar ve diğer müstahzarlar (saç renklendirme ürünleri dahil)	5820	328	2,18
204219	Tıraş ürünleri; vücut deodorantları ve terlemeyi önleyici deodorantlar; kişisel temizlik ve banyo ürünleri; başka yerde sınıflandırılmamış diğer parfümeri, kozmetik veya kişisel bakım ürünleri	9895	628	2,46
205943	Hidrolik fren sıvıları; antifriz müstahzarları	3083	140	1,76

	ve buz çözücü hazır sıvılar			
205956	Dekapaj (temizleme) müstahzarları; eritkenler; hazır vulkanizasyon hızlandırıcı maddeler; kauçuk veya plastikler için plastikleştirici bileşikler ve stabilizatörler; başka yerde sınıflandırılmamış katalitik müstahzarlar; başka yerde sınıflandırılmamış karışık alkilbenzenler ve karışık alkalinaftalenler	7206	227	1,22
205957	Hazır bağlayıcılar, dökümhane kalıpları veya maçaları için; kimyasal ürünler	3929	164	1,62
206013	Diğer sentetik filament iplikler, tek kat	6400	1456	8,82
206014	Sentetik monofilament; sentetik tekstil malzemelerinden şeritler ve benzerleri	439	49	4,32
212024	Yapışkanlı bandajlar, katgütler ve benzeri malzemeler; ilk yardım çantaları	2409	98	1,58
222110	Monofilamentler, enine kesitinin boyutu > 1 mm olanlar, çubuk ve profil halinde, plastikten	13511	1035	2,97
222130	Tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş)	26072	2025	3,01
222141	Diğer tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, gözenekli, plastikten	5494	149	1,05
222142	Diğer tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, gözeneksiz, plastikten	14001	2769	7,66
222211	Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), etilen polimerlerinden	16052	3553	8,58
222212	Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç)	8557	2082	9,43
222214	Damacana, şişe, matara ve benzeri eşyalar, plastikten	12624	1563	4,80
222219	Makara, masura, bobin, tıkaç, kapak, ağ (file) ve taşıma veya paketlemede kullanılan diğer eşyalar, plastikten	16589	838	1,96
222921	Kendinden yapışkanlı tabaka, levha, bant, şerit, film, folyo ve diğer yassı şekiller, plastikten (genişliği ≤ 20 cm olan rulolar halinde)	3562	759	8,26
222922	Diğer kendinden yapışkanlı tabaka, levha, bant, şerit, film, folyo ve diğer yassı şekiller, plastikten	2146	178	3,21

232012	Ateşe dayanıklı (refrakter) tuğla, blok, karo ve benzeri ateşe dayanıklı seramik yapı malzemeleri (silisli fosil unlarından ve topraktan yapılanlar hariç)	1527	48	1,22
241064	Diğer bar ve çubuklar, paslanmaz çelikten (dövme, sıcak haddeleme, sıcak çekme veya kalıptan çekme işlemlerinden daha ileri işlem görmemiş olanlar) (haddelendikten sonra bükülmüş olanlar dahil)	120	31	10,01
242012	Sondaj muhafaza boruları, borular ve sondaj boruları, petrol veya gaz sondajı için kullanılan, dikişsiz, çelikten	211	10	1,84
242014	Tüpler ve borular, dairesel kesitli olmayanlar ile içi boş profillerden olanlar, çelikten	468	31	2,57
242024	Diğer tüpler ve borular, dairesel kesitli, açık dikişli, kenetli, perçinli veya benzer şekilde kapatılmış, dış çapı > 406,4 mm, çelikten	223	7	1,22
243130	Barlar ve içi dolu profiller, soğuk çekilmiş, paslanmaz çelikten	61	9	5,72
244321	Kurşun tabakalar, levhalar, şeritler ve folyolar; kurşun tozları ve pulları	467	29	2,41
251122	Kuleler ve kafes direkler, demirden veya çelikten	10704	781	2,83
253021	Nükleer reaktörler, izotop ayırıcılar hariç	3	3	38,73
256111	Metallerin metalik kaplanması hizmetleri	13060	594	1,76
259111	Tanklar, variller, fiçılar, teneke kutular, kutular ve benzeri muhafazalar, herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç), demir veya çelikten, kapasitesi ≥ 50 litre ile ≤ 300 litre arasında (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar hariç)	5018	308	2,38
259112	Tanklar, variller, fiçılar, teneke kutular (lehimlenerek veya kıvrılarak kapatılacak olanlar hariç), kutu ve benzeri muhafazalar, herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç), demir veya çelikten, kapasitesi < 50 litre (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar hariç)	3978	328	3,19
259311	Örgülü teller, kablolar, örme şeritler, taşıma askıları ve benzeri ürünler, demir veya çelikten (elektrik yalıtımı olanlar hariç)	2566	90	1,36
259921	Zırhlı veya güçlendirilmiş kasalar ve kutular ile kasa daireleri için zırhlı veya güçlendirilmiş kapılar ve kilitli kutular ile	1405	152	4,19

	para veya evrak kutuları, vb. (adi metalden)			
282212	Maden ocağı ağızlarına kurulan bocurgatlar; özellikle yeraltı kullanımları için tasarlanmış bocurgatlar; diğer bocurgatlar; demir ırgatlar	668	41	2,38
282215	Forkliftler (çatalı kaldırıcı), diğer yük arabaları; demir yolu platformlarında kullanılan türde çekiciler	3029	405	5,18
282911	Gaz veya su gazı jeneratörleri; asetilen gazı jeneratörleri ve benzerleri; damıtma veya rektifiye araçları	265	8	1,17
289225	Kendinden hareketli önden kepçeli yükleyiciler	2276	405	6,89
289313	Başka yerde sınıflandırılmamış makineler, hububat veya kurutulmuş sebzelerin işlenmesi veya öğütülmesi için	3951	234	2,29
289332	Gıda işleme makinelerinin parçaları	2054	57	1,08
289411	Suni ve sentetik tekstil malzemesinin ekstrüzyonu, çekilmesi, tekstore edilmesi veya kesilmesi için makineler; tekstil elyafı hazırlama makineleri	729	39	2,07
289412	Tekstil büküm makineleri; katlama, bükme, bobine sarma veya çile yapma makineleri	711	68	3,71
289413	Dokuma makineleri	142	5	1,36
289414	Örgü makineleri; dikiş-trikotaj makineleri ve benzerleri; tafting makineleri	208	21	3,91
289415	Tekstil işleme amaçlı makinelerle kullanılan yardımcı makineler; tekstil baskı makineleri	836	141	6,54
289421	Tekstil ipliği ve kumaşını yıkama, temizleme, sıkma, ütüleme, presleme, boyama, sarma ve benzerleri için makineler; keçe imalatında ve bitirilmesinde kullanılan makineler	4777	130	1,05
289424	Dikiş makineleri (ev tipi dikiş makineleri ve kitap dikme makineleri hariç)	1503	48	1,24
289451	Dokuma ve bükme makinelerinin parça ve aksesuarları	1844	340	7,14
289620	Plastik ve kauçuk işlemek için veya bu malzemelerden ürün imalatı için kullanılan başka yerde sınıflandırılmamış makinelerin parçaları	979	41	1,62
289931	Kurutucular, odun, kağıt hamuru, kağıt veya	518	32	2,39

	mukavva için olanlar; başka yerde sınıflandırılmamış ev tipi olmayan kurutucular			
291044	Motorlu şasiler, motorlu kara taşıtları için olanlar	3771	129	1,33
291051	Vinçli kamyonlar	967	28	1,12
291052	Motorlu kar arabası, golf arabası ve benzerleri	376	28	2,89
309112	Motosikletler, içten yanmalı ileri geri hareketli piston motorlu, silindir kapasitesi> 50 cm ³ olanlar	1584	162	3,96
309210	Bisikletler ve diğer motorsuz tekerlekli taşıtlar	2432	107	1,70
310020	Mobilya parçaları (koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar için olanlar hariç)	13187	818	2,40
310914	Mobilyalar, plastik veya diğer malzemelerden (örneğin hasır, sepetçi söğüdü veya bambu gibi)	5762	169	1,14
325012	Tıbbi, cerrahi veya laboratuvar sterilizasyon aletleri	1838	98	2,07
325030	Tıbbi, cerrahi, dişçilik veya veterinerlikle ilgili mobilyalar; berber koltukları ve benzeri sandalyeler ile bunların parçaları	5296	136	1,00
329952	Koku püskürtücüleri ile bunların püskürtme mekanizmaları ve başları	237	16	2,62
331211	Motorların ve türbinlerin bakım ve onarım hizmetleri (gemi ve tekne motorları dahil; hava taşıtı, motorlu kara taşıtı ve motosiklet motorları hariç)	178	12	2,61
351110	Elektrik enerjisi	42552	5765	5,25
353011	Buhar ve sıcak su	12548	2965	9,16
Toplam		1.349.975	166.594	

Bu sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 167 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 24.703' dür ve bu firmaların % 8,44' ü (2085) Gaziantep' te faaliyet göstermektedir.

Katı yağlar (büyükbaş hayvanlardan, koyunlardan, keçilerden ve domuzlardan elde edilenler) sektöründe 1 firma, işlenmemiş sakatatlar yenilemeyen sektöründe 3 firma, sebze geçici olarak korunmuş (patates hariç) sektöründe 1 firma, fasulye sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç) sektöründe 1 firma, bezelye sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç) sektöründe 1 firma, sert kabuklu yemişler ve yerfıstığı (kavrulmuş, tuzlanmış veya başka şekilde hazırlanmış) sektöründe 141 firma, zeytinyağı ham sektöründe 20 firma,

ayçiçeği yağı ham sektöründe 3 firma, pamuk tohumu yağı ham sektöründe 4 firma, pamuk linterleri sektöründe 3 firma, küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan) sektöründe 41 firma, ayçiçeği yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) sektöründe 8 firma, pamuk yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) sektöründe 5 firma, diğer yağlar ve bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) başka yerde sınıflandırılmamış birleşik bitkisel katı yağlar ve diğer bitkisel sıvı yağlar (mısır yağı hariç) ile bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) sektöründe 3 firma, margarin ve benzeri yenilebilir katı yağlar sektöründe 7 firma, süt tozu yağlı sektöründe 2 firma, diğer tahıl unları sektöründe 5 firma, sebze unları ve kaba unları sektöründe 13 firma, fırın ürünlerinin hazırlanmasında kullanılan karışımlar sektöründe 2 firma, dövülmüş kabuksuz buğday ve kaba buğday unu sektöründe 33 firma, başka yerde sınıflandırılmamış dövülmüş kabuksuz diğer tahıllar bunların kaba unları ve peletleri sektöründe 16 firma, tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri sektöründe 60 firma, kepek kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan) sektöründe 77 firma, nişastalar inulin buğday gluteni dekstrin ve diğer modifiye nişastalar sektöründe 4 firma, glikoz ve glikoz şurubu fruktoz ve fruktoz şurubu invert şeker başka yerde sınıflandırılmamış şeker ve şeker şurupları sektöründe 1 firma, nişasta imalatı artıkları ve benzeri artıklar sektöründe 2 firma, zencefilli çörek ve benzerleri tatlı bisküviler gofret ve kağıt helvalar sektöründe 9 firma, diğer kuru veya dayanıklı fırın ürünleri sektöründe 6 firma, şeker kamışı veya şeker pancarı şekeri rafine edilmiş (ilave aroma veya renklendirici madde içeren) akçaağaç şekeri ve akçaağaç şurubu sektöründe 13 firma, kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içermeyen) sektöründe 1 firma, kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içeren) sektöründe 1 firma, çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç) sektöründe 1 firma, şekerlemeler (beyaz çikolata dahil) kakao içermeyen sektöründe 35 firma, kahve kafeinsiz veya kavrulmuş sektöründe 10 firma, kahve ikameleri kahve ve kahve ikamelerinin ekstresi esansı ve konsantreleri kahve kabuk ve iç kabukları sektöründe 10 firma, çay veya Paraguay çayının (mate) ekstreleri esansları, konsantreleri ve müstahzarları sektöründe 1 firma, sirke ve asetik asitten elde edilen sirke ikameleri sektöründe 3 firma, soslar karışık baharat ve karışık çeşniler; hardal unu ve kaba hardal unu ve hazır hardal sektöründe 36 firma, çorbalar, et ve balık suları ile bunlardan yapılan maddeler sektöründe 8 firma, mayalar (aktif veya inaktif) diğer tek hücreli ölü mikro organizmalar hazır kabartma tozları sektöründe 3 firma, başka yerde sınıflandırılmamış çeşitli gıda ürünleri sektöründe 24 firma, sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş) sektöründe 6 firma, yün iplikler perakende satış için olsun veya olmasın; ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler sektöründe 4 firma, pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç) sektöründe 35 firma, jüt veya diğer tekstil bitki kabuğu elyaflarından yapılan iplikler diğer bitkisel tekstil elyaflarından iplikler; kağıt iplikleri sektöründe 2 firma, suni ve sentetik filament iplikler katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç) perakende satışa hazır olmayan; perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç) sektöründe 125 firma, iplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç) sektöründe 31 firma, iplikler ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç) sektöründe 13 firma, suni devamsız elyaftan iplikler (dikiş ipliği hariç) sektöründe 5 firma, taraklama aşamasından kalan döküntüler ve diğer pamuk atıkları sektöründe 1 firma, dokuma kumaşlar sentetik filament ipliklerden ve suni filament ipliklerden sektöründe 8 firma, tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri sektöründe 34 firma, tekstil ve tekstil ürünlerine ilişkin diğer bitirme hizmetleri (giyim eşyası dahil) sektöründe 18 firma, havlı kumaşlar (tüylendirilmiş kumaşlar gibi) ilmekli kumaşlar (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) olanlar) sektöründe 57 firma, diğer örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşlar (örgü imitasyon (taklit) kürkleri dahil) sektöründe 25 firma, battaniyeler ve seyahat battaniyeleri (elektrikli battaniyeler hariç) sektöründe 3 firma, çuval torba çanta ve benzerleri (eşya paketlenme amacıyla kullanılanlar) sektöründe 25 firma, brandalar

tenteler ve storlar gemi yelkenli sörf veya çıkartma gemileri için yelkenler çadır ve kamp malzemesi (havalı (şişme) yataklar dahil) sektöründe 4 firma, halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (dügümlü olanlar) sektöründe 174 firma, halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, dokuma (tafting (püsküllü) veya floklu (tüylü) olanlar hariç) sektöründe 3 firma, halı ve diğer tekstil yer döşemeleri tafting (püsküllü) sektöründe 17 firma, kınnap halat urgan veya kordon jüt veya diğer tekstil bitki kabuğu elyaflarından sektöründe 7 firma, dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim hariç) sektöründe 13 firma, başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş) giydirilmiş veya kaplanmış) sektöründe 10 firma, nakış (parça, şerit veya motif şeklinde) sektöründe 12 firma, gipe iplikler ve şeritler şönil iplikler şenet iplikler sektöründe 14 firma, bebek elbiseleri giysi aksesuarları ve parçaları (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) sektöründe 2 firma, deri veya deri elyafı esaslı deri bileşimleri sektöründe 2 firma, ayakkabı bot vb. tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç) sektöründe 77 firma, ayakkabı bot vb. sayası deri olan (spor ayakkabılar, koruyucu metal burunlu ayakkabılar ve çeşitli özel ayakkabılar hariç) sektöründe 54 firma, spor ayakkabılar tenis basketbol jimnastik antrenman vb. için sektöründe 10 firma, başka yerde sınıflandırılmamış tahta ayakkabılar çeşitli özel ayakkabılar ve diğer ayakkabılar sektöründe 2 firma, deri ayakkabıların parçaları çıkarılabilir taban astarı topuk yastığı ve benzeri ürünler kısa ve uzun tozluklar ile bunların parçaları sektöründe 14 firma, diğer kontrplak ahşap kaplama paneli ve benzeri lamine ahşap malzeme sektöründe 5 firma, birleştirilmiş parke paneller sektöründe 2 firma, başka yerde sınıflandırılmamış inşaat doğrama ve marangozluk ürünleri (ahşaptan yapılmış) sektöründe 4 firma, geri dönüştürülmüş fluting kağıtlar ve diğer fluting kağıtlar sektöründe 1 firma, kağıt mukavva selüloz vatkalı ve selüloz liflerinden ağlar rulo veya tabaka halinde (kaplanmış, emdirilmiş (emprenye edilmiş), yüzeyi renklendirilmiş veya baskı yapılmış) sektöründe 1 firma, oluklu kağıt ve mukavvalar, rulo veya tabaka halinde sektöründe 4 firma, koli kutu ve benzeri muhafazalar oluklu kağıttan veya mukavvalardan sektöründe 9 firma, katlanır koli kutu ve benzeri muhafazalar oluklu olmayan kağıttan veya mukavvalardan sektöründe 8 firma, tuvalet kağıdı kağıt mendil temizlik veya yüz temizleme için kağıt mendil ve havlular masa örtüsü ve peçeteler (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış) sektöründe 10 firma, hijyenik havlu ve tamponlar bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler giyim eşyası ve giysi aksesuarları(kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış) sektöründe 14 firma, sigara kağıdı kağıt veya mukavvadan bobin makara masura ve benzeri destekler filtre kağıtları ve mukavvaları başka yerde sınıflandırılmamış diğer kağıt ve mukavva ürünler sektöründe 17 firma, başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri sektöründe 26 firma, basım işinde kullanmak üzere baskı klişeleri ya da silindirleri ve basımda kullanılan diğer basım unsurları sektöründe 2 firma, tabaklama ekstraları bitkisel kökenli tanenler ve tuzları eterleri esterleri ve diğer türevleri bitkisel veya hayvansal kökenli renklendirme maddeleri sektöründe 3 firma, sentetik organik tabaklama maddeleri inorganik tabaklama maddeleri tabaklama müstahzarları ön tabaklama için enzimatik müstahzarlar sektöründe 4 firma, başka yerde sınıflandırılmamış renklendirme maddeleri bir tür luminofor (ışık saçıcı) olarak kullanılan inorganik ürünler sektöründe 7 firma, monohidrik alkoller sektöründe 5 firma, dioller polialkoller siklik alkoller ve bunların türevleri sektöründe 2 firma, sanayi tipi monokarboksilik yağ asitleri; rafine işlemleri sırasında ortaya çıkan asit yağları sektöründe 9 firma, diğer azot fonksiyonlu bileşikler sektöründe 2 firma, aldehit fonksiyonlu bileşikler sektöründe 1 firma, keton ve kinon fonksiyonlu bileşikler sektöründe 1 firma, bitkisel ürünlerin veya reçine ürünlerinin türevleri sektöründe 1 firma, etilen polimerleri birincil formda sektöründe 3 firma, poliasetal diğer polieterler ve epoksi reçineler (birincil formda) polikarbonatlar alkit reçineler polialil esterler ve diğer polyesterler (birincil formda) sektöründe 3 firma, matbaa mürekkebi sektöründe 1 firma, gliserol sektöründe 3 firma, organik yüzey aktif maddeler sabun hariç sektöründe 10 firma, sabun ve organik yüzey aktif ürünler ile sabun olarak kullanılan müstahzarlar sabun veya deterjanla emdirilmiş (emprenye edilmiş) veya kaplanmış kağıt vatkı keçe ve dokusuz kumaşlar sektöründe 40 firma,

deterjanlar ve yıkama müstahzarları sektöründe 23 firma, oda parfümleri veya deodorantları sektöründe 12 firma, parfümler ve koku verici diğer sıvı ürünler (kolonya vb. dahil) sektöründe 16 firma, şampuanlar saç spreyleri jöleleri ve benzerleri ile perma veya saç düzleştirme ürünleri sektöründe 19 firma, başka yerde sınıflandırılmamış saç için kullanılan losyonlar ve diğer müstahzarlar (saç renklendirme ürünleri dahil) sektöründe 11 firma, tıraş ürünleri vücut deodorantları ve terlemeyi önleyici deodorantlar kişisel temizlik ve banyo ürünleri başka yerde sınıflandırılmamış diğer parfümeri kozmetik veya kişisel bakım ürünleri sektöründe 18 firma, hidrolik fren sıvıları antifriz müstahzarları ve buz çözücü hazır sıvılar sektöründe 3 firma, dekapaj (temizleme) müstahzarları eritkenler hazır vulkanizasyon hızlandırıcı maddeler kauçuk veya plastikler için plastikleştirici bileşikler ve stabilizatörler başka yerde sınıflandırılmamış katalitik müstahzarlar başka yerde sınıflandırılmamış karışık alkilbenzenler ve karışık alkalinaftalenler sektöründe 12 firma, hazır bağlayıcılar dökümhane kalıpları veya maçaları için kimyasal ürünler sektöründe 2 firma, diğer sentetik filament iplikler tek kat sektöründe 6 firma, sentetik monofilament sentetik tekstil malzemelerinden şeritler ve benzerleri sektöründe 3 firma, yapışkanlı bandajlar, katgütler ve benzeri malzemeler ilk yardım çantaları sektöründe 1 firma, monofilamentler enine kesitin boyutu > 1 mm olanlar, çubuk ve profil halinde, plastikten sektöründe 15 firma, tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler, plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş) sektöründe 15 firma, diğer tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler gözenekli plastikten sektöründe 1 firma, diğer tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler gözeneksiz, plastikten sektöründe 7 firma, torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç) etilen polimerlerinden sektöründe 26 firma, torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç) diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç) sektöründe 6 firma, damacana şişe matara ve benzeri eşyalar, plastikten sektöründe 18 firma, makara masura bobin tıkaç kapak ağ (file) ve taşıma veya paketlemede kullanılan diğer eşyalar plastikten sektöründe 29 firma, kendinden yapışkanlı tabaka, levha bant şerit film, folyo ve diğer yassı şekiller plastikten (genişliği ≤ 20 cm olan rulolar halinde) sektöründe 5 firma, diğer kendinden yapışkanlı tabaka levha bant şerit film folyo ve diğer yassı şekiller plastikten sektöründe 1 firma, ateşe dayanıklı (refrakter) tuğla blok, karo ve benzeri ateşe dayanıklı seramik yapı malzemeleri (silisli fosil unlarından ve topraktan yapılanlar hariç) sektöründe 1 firma, diğer bar ve çubuklar paslanmaz çelikten (dövme sıcak haddelendirme sıcak çekme veya kalıptan çekme işlemlerinden daha ileri işlem görmemiş olanlar) (haddelendikten sonra bükülmüş olanlar dahil) sektöründe 1 firma, sondaj muhafaza boruları borular ve sondaj boruları petrol veya gaz sondajı için kullanılan dikişsiz çelikten sektöründe 1 firma, tüpler ve borular dairesel kesitli olmayanlar ile içi boş profillerden olanlar çelikten sektöründe 1 firma, diğer tüpler ve borular dairesel kesitli açık dikişli kenetli perçinli veya benzer şekilde kapatılmış dış çapı $> 406,4$ mm, çelikten sektöründe 1 firma, barlar ve içi dolu profiller soğuk çekilmiş paslanmaz çelikten sektöründe 1 firma, kurşun tabakalar levhalar şeritler ve folyolar kurşun tozları ve pulları sektöründe 1 firma, kuleler ve kafes direkler demirden veya çelikten sektöründe 10 firma, nükleer reaktörler izotop ayırıcılar hariç sektöründe 1 firma, metallerin metalik kaplanması hizmetleri sektöründe 5 firma, tanklar variller fiçiler teneke kutular kutular ve benzeri muhafazalar herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç) demir veya çelikten, kapasitesi ≥ 50 litre ile ≤ 300 litre arasında (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar hariç) sektöründe 6 firma, tanklar variller fiçiler teneke kutular (lehimlenerek veya kıvrılarak kapatılacak olanlar hariç) kutu ve benzeri muhafazalar herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç) demir veya çelikten kapasitesi < 50 litre (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar hariç) sektöründe 6 firma, örgülü teller kablolar örme şeritler taşıma askıları ve benzeri ürünler demir veya çelikten (elektrik yalıtımı olanlar hariç) sektöründe 3 firma, zırhlı veya güçlendirilmiş kasalar ve kutular ile kasa daireleri için zırhlı veya güçlendirilmiş kapılar ve kilitli kutular ile para veya evrak kutuları, vb. (adi metalden) sektöründe 10 firma, maden ocağı ağızlarına kurulan bocurgatlar özellikle yeraltı kullanımları için tasarlanmış bocurgatlar diğer bocurgatlar demir ırgatlar sektöründe 2 firma, forkliftler (çatallı kaldırıcı) diğer yük arabaları demir yolu platformlarında kullanılan türde çekiciler sektöründe 1 firma, gaz veya su gazı

jeneratörleri asetilen gazı jeneratörleri ve benzerleri damıtma veya rektifiye araçları sektöründe 1 firma, kendinden hareketli önden kepçeli yükleyiciler sektöründe 1 firma, başka yerde sınıflandırılmamış makineler hububat veya kurutulmuş sebzelerin işlenmesi veya öğütülmesi için sektöründe 15 firma, gıda işleme makinelerinin parçaları sektöründe 4 firma, suni ve sentetik tekstil malzemesinin ekstrüzyonu çekilmesi tekstore edilmesi veya kesilmesi için makineler tekstil elyafı hazırlama makineleri sektöründe 2 firma, tekstil büküm makineleri katlama bükme bobine sarma veya çile yapma makineleri sektöründe 2 firma, dokuma makineleri sektöründe 1 firma, örgü makineleri dikiş-trikotaj makineleri ve benzerleri tafting makineleri sektöründe 3 firma, tekstil işleme amaçlı makinelerle kullanılan yardımcı makineler tekstil baskı makineleri sektöründe 7 firma, tekstil ipliği ve kumaşını yıkama temizleme sıkma ütüleme presleme boyama sarma ve benzerleri için makineler keçe imalatında ve bitirilmesinde kullanılan makineler sektöründe 9 firma, dikiş makineleri (ev tipi dikiş makineleri ve kitap dikme makineleri hariç) sektöründe 3 firma, dokuma ve bükme makinelerinin parça ve aksesuarları sektöründe 22 firma, plastik ve kauçuk işlemek için veya bu malzemelerden ürün imalatı için kullanılan başka yerde sınıflandırılmamış makinelerin parçaları sektöründe 4 firma, kurutucular odun kağıt hamuru kağıt veya mukavva için olanlar başka yerde sınıflandırılmamış ev tipi olmayan kurutucular sektöründe 1 firma, motorlu şasiler motorlu kara taşıtları için olanlar sektöründe 2 firma, vinçli kamyonlar sektöründe 1 firma, motorlu kar arabası golf arabası ve benzerleri sektöründe 1 firma, motosikletler içten yanmalı ileri geri hareketli piston motorlu, silindir kapasitesi > 50 cm³ olanlar sektöründe 3 firma, bisikletler ve diğer motorsuz tekerlekli taşıtlar sektöründe 2 firma, mobilya parçaları (koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar için olanlar hariç) sektöründe 3 firma, mobilyalar plastik veya diğer malzemelerden (örneğin hasır, sepetçi söğüdü veya bambu gibi) sektöründe 6 firma, tıbbi cerrahi veya laboratuvar sterilizasyon aletleri sektöründe 1 firma, tıbbi cerrahi dişçilik veya veterinerlikle ilgili mobilyalar berber koltukları ve benzeri sandalyeler ile bunların parçaları sektöründe 1 firma, koku püskürtücüleri ile bunların püskürtme mekanizmaları ve başları sektöründe 1 firma, motorların ve türbinlerin bakım ve onarım hizmetleri (gemi ve tekne motorları dahil hava taşıtı motorlu kara taşıtı ve motosiklet motorları hariç) sektöründe 1 firma, elektrik enerjisi sektöründe 26 firma, buhar ve sıcak su sektöründe 13 firma faaliyet göstermektedir.

Üç yıldız analizi sonucunda tek bir parametrede eşik değerini aşan yani 1 yıldız alan sektörler Aday Küme (Candidate Cluster), iki parametrede eşik değeri aşan yani 2 yıldız alan sektörler Potansiyel Küme (Potential Cluster), belirlenen her üç parametrede de eşik değerin üzerinde kalan yani 3 yıldız alan sektörler ise Olgun Küme (Mature Cluster) olarak ifade edilmiştir (Şekil 6. 1).

Şekil 6. 1. Üç Yıldız Analizi Küme Yaklaşımı (Yazar)

6. 1. 4. Aday Kümeler

Aday kümeler henüz yığın aşaması ile başlangıç aşaması arasında olan sektörlerle işaret etmektedir. Sektörler belirli bir alanda bir araya gelmişlerdir ancak henüz küme olgusundan bahsedebilmek için gerekli aktörlerin hepsi sahada değildir ve bir organizasyon ağı ile firmalar birbirleri ile ilişki içerisinde değildir.

6. 1. 4. a. İki Kod Bazda Aday Kümeler

Yapılan analiz sonucunda iki kod bazda Gaziantep ilinde üç parametre değerinden sadece bir tanesinden eşik değeri geçerek aday küme olarak karşımıza çıkan 6 sektör vardır. Bu sektörler; giyim eşyalarının imalatı, ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) saz saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç), başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı, mobilya imalatıdır (Tablo 6. 10).

Tablo 6. 10. İki Kod Bazda Aday Kümeler ve Katsayıları

Faaliyet Adı	Büyüklik	Baskınlık/ Başatlık	Uzmanlaşma/ İhtisaslaşma
Giyim eşyalarının imalatı	-----	0,0228	-----
Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı	-----	0,0104	-----
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	-----	0,0111	-----
Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	-----	0,0275	-----
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	-----	0,0188	-----
Mobilya imalatı	-----	0,0243	-----

Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısı 24.037 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 11,47 ' sine tekabül etmektedir. Ayrıca ilde iki kod bazda aday küme olarak karşımıza çıkan bu sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 3.552.749 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 43,78' ini teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 0,67' sini istihdam etmektedir.

Bu aday kümelerde faaliyet gösteren sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 6 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 61.305' dir ve bu firmaların % 1,31' i (807) Gaziantep' te faaliyet göstermektedir.

İl içinde giyim eşyalarının imalatı sektöründe 155 firma, ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı sektöründe 29 firma, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektöründe 85 firma, fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç) sektöründe 194 firma, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı sektöründe 243 firma, mobilya imalatı sektöründe 101 firma faaliyet göstermektedir.

6. 1. 4. b. Dört Kod Bazda Aday Kümeler

Yapılan analiz sonucunda dört kod bazda Gaziantep ilinde üç parametre değerinden sadece bir tanesinden eşik değeri geçerek aday küme olarak karşımıza çıkan 15 sektör vardır. Bu sektörler; başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması, kahve ve çayın işlenmesi, baharat sos sirke ve diğer çeşni maddelerinin imalatı, halat urgan kınnap ve ağ imalatı, diğer teknik ve endüstriyel tekstillerin imalatı, birleştirilmiş parke yer döşemelerinin imalatı, diğer bina doğramacılığı ve marangozluk ürünlerinin imalatı, kağıt ve mukavvadan diğer ürünlerin imalatı, diğer organik temel kimyasalların imalatı, birincil formda plastik hammaddelerin imalatı, parfümlerin kozmetiklerin ve kişisel bakım ürünlerinin imalatı, metal yapı ve yapı parçaları imalatı, tekstil giyim eşyası ve deri üretiminde kullanılan makinelerin imalatı, motosiklet imalatı sektörleridir (Tablo 6. 11).

Tablo 6. 11. Dört Kod Bazda Aday Kümeler ve Katsayıları

Faaliyet Adı	Büyüklik	Baskınlık/ Başatlık	Uzmanlaşma/ İhtisaslaşma
Başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması	-----	0,0142	-----
Kahve ve çayın işlenmesi	-----	-----	1,9060
Baharat, sos, sirke ve diğer çeşni maddelerinin imalatı	-----	-----	1,9202
Halat, urgan, kınnap ve ağ imalatı	-----	-----	1,0250
Diğer teknik ve endüstriyel tekstillerin imalatı	-----	-----	2,1100
Birleştirilmiş parke yer döşemelerinin imalatı	-----	-----	1,9434
Diğer bina doğramacılığı ve marangozluk ürünlerinin imalatı	-----	-----	1,3241
Oluklu kağıt ve mukavva imalatı ile kağıt ve mukavvadan yapılan muhafazaların imalatı	-----	-----	1,5429
Kağıt ve mukavvadan diğer ürünlerin imalatı	-----	-----	1,7225
Diğer organik temel kimyasalların imalatı	-----	-----	1,3447
Birincil formda plastik hammaddelerin imalatı	-----	-----	1,0667
Parfümlerin, kozmetiklerin ve kişisel bakım ürünlerinin imalatı	-----	-----	1,3413
Metal yapı ve yapı parçaları imalatı	-----	0,0085	-----
Tekstil, giyim eşyası ve deri üretiminde kullanılan makinelerin imalatı	-----	-----	1,4999
Motosiklet imalatı	-----	-----	2,1053

Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısı 18.168 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 8,67' sine tekabül etmektedir. Ayrıca ilde dört kod bazda aday küme olarak karşımıza çıkan bu sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 548.446 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 6,75' ini teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 3,31' ini istihdam etmektedir.

Bu aday kümelerde faaliyet gösteren sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 15 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 11.774' dür ve bu firmaların % 4,62' si (544) Gaziantep' te faaliyet göstermektedir.

İl içinde 188 firma başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması sektöründe, 23 firma kahve ve çayın işlenmesi sektöründe, 40 firma baharat, sos, sirke ve diğer çeşni maddelerinin imalatı sektöründe, 7 firma halat, urgan, kınnap ve ağ imalatı sektöründe, 26 firma diğer teknik ve endüstriyel tekstillerin imalatı sektöründe, 2 firma birleştirilmiş parke yer döşemelerinin imalatı sektöründe, 12 firma diğer bina doğramacılığı ve marangozluk ürünlerinin imalatı sektöründe, 21 firma oluklu kağıt ve mukavva imalatı ile kağıt ve mukavvadan yapılan muhafazaların imalatı sektöründe, 20 firma kağıt ve mukavvadan diğer ürünlerin imalatı sektöründe, 30 firma

diğer organik temel kimyasalların imalatı sektöründe, 15 firma birincil formda plastik hammaddelerin imalatı sektöründe, 64 firma parfümlerin, kozmetiklerin ve kişisel bakım ürünlerinin imalatı sektöründe, 43 firma metal yapı ve yapı parçaları imalatı sektöründe, 50 firma tekstil, giyim eşyası ve deri üretiminde kullanılan makinelerin imalatı sektöründe, 3 firma motosiklet imalatı sektöründe faaliyet göstermektedir.

6. 1. 4. c. Altı Kod Bazda Aday Kümeler

Yapılan analiz sonucunda altı kod bazda Gaziantep ilinde üç parametre değerinden sadece bir tanesinden eşik değeri geçerek aday küme olarak karşımıza çıkan 71 sektör vardır. Bu sektörler; katı yağlar (büyükbaş hayvanlardan, koyunlardan, keçilerden ve domuzlardan elde edilenler), işlenmemiş sakatatlar yenilemeyen, zeytinyağı ham, ayçiçeği yağı ham, pamuk tohumu yağı ham, pamuk linterleri, diğer yağlar ve bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) başka yerde sınıflandırılmamış birleşik bitkisel katı yağlar ve diğer bitkisel sıvı yağlar (mısır yağı hariç) ile bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş), süt tozu yağı, sebze unları ve kaba unları, fırın ürünlerinin hazırlanmasında kullanılan karışımlar, nişastalar inulin buğday gluteni dekstrin ve diğer modifiye nişastalar, soslar karışık baharat ve karışık çeşniler hardal unu ve kaba hardal unu ve hazır hardal, başka yerde sınıflandırılmamış çeşitli gıda ürünleri, dokuma kumaşlar, sentetik filament ipliklerden ve suni filament ipliklerden, tekstil ve tekstil ürünlerine ilişkin diğer bitirme hizmetleri (giyim eşyası dahil), havlı kumaşlar (tüylendirilmiş kumaşlar gibi) ilmekli kumaşlar (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) olanlar), battaniyeler ve seyahat battaniyeleri (elektrikli battaniyeler hariç), kinnap halat urgan veya kordon jüt veya diğer tekstil bitki kabuğu elyaflarından, nakış (parça, şerit veya motif şeklinde), bebek elbiseleri giysi aksesuarları ve parçaları (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe)), ayakkabı bot vb. sayası deri olan (spor ayakkabılar koruyucu metal burunlu ayakkabılar ve çeşitli özel ayakkabılar hariç), başka yerde sınıflandırılmamış tahta ayakkabılar çeşitli özel ayakkabılar ve diğer ayakkabılar, diğer kontrplak ahşap kaplama paneli ve benzeri lamine ahşap malzeme, birleştirilmiş parke paneller, geri dönüştürülmüş fluting kağıtlar ve diğer fluting kağıtlar, kağıt, mukavva selüloz vatkalı ve selüloz liflerinden ağlar rulo veya tabaka halinde (kaplanmış, emdirilmiş (emprenye edilmiş), yüzeyi renklendirilmiş veya baskı yapılmış), koli kutu ve benzeri muhafazalar oluklu kağıttan veya mukavvalardan, katlanır koli kutu ve benzeri muhafazalar oluklu olmayan kağıttan veya mukavvalardan, basım işinde kullanmak üzere baskı klişeleri ya da silindirleri ve basımda kullanılan diğer basım unsurları, diğer azot fonksiyonlu bileşikler, bitkisel ürünlerin veya reçine ürünlerinin türevleri, poliasetal diğer polieterler ve epoksi reçineler (birincil formda) polikarbonatlar alkit reçineler polialil esterler ve diğer polyesterler (birincil formda), matbaa mürekkebi, sabun ve organik yüzey aktif ürünler ile sabun olarak kullanılan müstahzarlar sabun veya deterjanla emdirilmiş (emprenye edilmiş) veya kaplanmış kağıt vatka keçe ve dokusuz kumaşlar, deterjanlar ve yıkama müstahzarları, oda parfümleri veya deodorantları, parfümler ve koku verici diğer sıvı ürünler (kolonya vb. dahil), şampuanlar saç spreyleri jöleleri ve benzerleri ile perma veya saç düzleştirme ürünleri, başka yerde sınıflandırılmamış saç için kullanılan losyonlar ve diğer müstahzarlar (saç renklendirme ürünleri dahil), tıraş ürünleri; vücut deodorantları ve terlemeyi önleyici deodorantlar kişisel temizlik ve banyo ürünleri başka yerde sınıflandırılmamış diğer parfümeri, kozmetik veya kişisel bakım ürünleri, hidrolik fren sıvıları; antifriz müstahzarları ve buz çözücü hazır sıvılar, dekapaj (temizleme) müstahzarları eritkenler hazır vulkanizasyon hızlandırıcı maddeler kauçuk veya plastikler için plastikleştirici bileşikler ve stabilizatörler başka yerde sınıflandırılmamış katalitik müstahzarlar başka yerde sınıflandırılmamış karışık alkilbenzenler ve karışık alkalinaftalenler, hazır bağlayıcılar dökümhane kalıpları veya maçaları için kimyasal ürünler, yapışkanlı bandajlar, katgütler ve benzeri malzemeler ilk yardım çantaları, makara masura bobin tıkaç kapa, ağ (file) ve taşıma veya paketlemede kullanılan diğer eşyalar plastikten, ateşe dayanıklı (refrakter) tuğla blok karo ve benzeri ateşe dayanıklı seramik yapı malzemeleri (silisli fosil unlarından ve

toprakta yapılanlar hariç), sondaj muhafaza boruları borular ve sondaj boruları petrol veya gaz sondajı için kullanılan dikişsiz çelikten, diğer tüpler ve borular dairesel kesitli açık dikişli kenetli perçinli veya benzer şekilde kapatılmış dış çapı > 406,4 mm, çelikten, kurşun tabakalar levhalar şeritler ve folyolar kurşun tozları ve pulları, diğer yapılar ve yapı parçaları yapılarda kullanılan tabakalar çubuklar köşebentler ve diğer şekillerde olanlar (demirden, çelikten veya alüminyumdan), metallerin metalik kaplanması hizmetleri, tanklar variller fiçiler teneke kutular kutular ve benzeri muhafazalar herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç) demir veya çelikten, kapasitesi ≥ 50 litre ile ≤ 300 litre arasında (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar hariç), örgülü teller kablolar örme şeritler taşıma askıları ve benzeri ürünler demir veya çelikten (elektrik yalıtımı olanlar hariç), maden ocağı ağızlarına kurulan bocurgatlar özellikle yeraltı kullanımları için tasarlanmış bocurgatlar diğer bocurgatlar demir ırgatlar, gaz veya su gazı jeneratörleri asetilen gazı jeneratörleri ve benzerleri damıtma veya rektifiye araçları, başka yerde sınıflandırılmamış makineler hububat veya kurutulmuş sebzelerin işlenmesi veya öğütülmesi için, gıda işleme makinelerinin parçaları, suni ve sentetik tekstil malzemesinin ekstrüzyonu çekilmesi tekstüre edilmesi veya kesilmesi için makineler tekstil elyafı hazırlama makineleri, dokuma makineleri, tekstil ipliği ve kumaşını yıkama temizleme sıkma ütüleme presleme boyama sarma ve benzerleri için makineler keçe imalatında ve bitirilmesinde kullanılan makineler, dikiş makineleri (ev tipi dikiş makineleri ve kitap dikme makineleri hariç), plastik ve kauçuk işlemek için veya bu malzemelerden ürün imalatı için kullanılan başka yerde sınıflandırılmamış makinelerin parçaları, kurutucular odun kağıt hamuru kağıt veya mukavva için olanlar başka yerde sınıflandırılmamış ev tipi olmayan kurutucular, motorlu şasiler motorlu kara taşıtları için olanlar, vinçli kamyonlar, bisikletler ve diğer motorsuz tekerlekli taşıtlar, mobilyalar plastik veya diğer malzemelerden (örneğin hasır, sepetçi söğüdü veya bambu gibi), Tıbbi cerrahi veya laboratuvar sterilizasyon aletleri, tıbbi cerrahi dişçilik veya veterinerlikle ilgili mobilyalar berber koltukları ve benzeri sandalyeler ile bunların parçaları, koku püskürtücüleri ile bunların püskürtme mekanizmaları ve başları, motorların ve türbinlerin bakım ve onarım hizmetleri (gemi ve tekne motorları dahil; hava taşıtı motorlu kara taşıtı ve motosiklet motorları hariç) (Tablo 6. 12).

Tablo 6. 12. Altı Kod Bazda Aday Kümeler ve Katsayıları

Faaliyet Adı	Büyüklik	Baskınlık/ Başatlık	Uzmanlaşma/ İhtisaslaşma
Katı yağlar (büyükbaş hayvanlardan, koyunlardan, keçilerden ve domuzlardan elde edilenler)	-----	-----	2,70
İşlenmemiş sakatatlar yenilemeyen	-----	-----	1,46
Zeytinyağı ham	-----	-----	1,54
Ayçiçeği yağı ham	-----	-----	2,04
Pamuk tohumu yağı ham	-----	-----	2,21
Pamuk linterleri	-----	-----	2,63
Diğer yağlar ve bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) başka yerde sınıflandırılmamış birleşik bitkisel katı yağlar ve diğer bitkisel sıvı yağlar (mısır yağı hariç) ile bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	-----	-----	1,30

Süt tozu yağlı	-----	-----	2,27
Sebze unları ve kaba unları	-----	-----	1,27
Fırın ürünlerinin hazırlanmasında kullanılan karışımlar	-----	-----	1,91
Niştastalar; inulin; buğday gluteni; dekstrin ve diğer modifiye niştastalar	-----	-----	2,40
Soslar; karışık baharat ve karışık çeşniler; hardal unu ve kaba hardal unu ve hazır hardal	-----	-----	1,38
Başka yerde sınıflandırılmamış çeşitli gıda ürünleri	-----	-----	1,61
Dokuma kumaşlar, sentetik filament ipliklerden ve suni filament ipliklerden	-----	-----	1,62
Tekstil ve tekstil ürünlerine ilişkin diğer bitirme hizmetleri (giyim eşyası dahil)	-----	-----	1,24
Havlı kumaşlar (tüylendirilmiş kumaşlar gibi), ilmekli kumaşlar (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) olanlar)	-----	-----	1,33
Battaniyeler ve seyahat battaniyeleri (elektrikli battaniyeler hariç)	-----	-----	1,69
Kınnap, halat, urgan veya kordon, jüt veya diğer tekstil bitki kabuğu elyaflarından	-----	-----	1,28
Nakış (parça, şerit veya motif şeklinde)	-----	-----	1,28
Bebek elbiseleri, giysi aksesuarları ve parçaları (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe))	-----	-----	1,21
Ayakkabı, bot vb., sayası deri olan (spor ayakkabılar, koruyucu metal burunlu ayakkabılar ve çeşitli özel ayakkabılar hariç)	-----	-----	2,46
Başka yerde sınıflandırılmamış tahta ayakkabılar, çeşitli özel ayakkabılar ve diğer ayakkabılar	-----	-----	1,66
Diğer kontrplak, ahşap kaplama paneli ve benzeri lamine ahşap malzeme	-----	-----	1,00
Birleştirilmiş parke paneller	-----	-----	1,94
Geri dönüştürülmüş fluting kağıtlar ve diğer fluting kağıtlar	-----	-----	2,13
Kağıt, mukavva, selüloz vatkalı ve selüloz liflerinden ağlar, rulo veya tabaka halinde (kaplanmış, emdirilmiş (emprenye edilmiş), yüzeyi renklendirilmiş veya baskı yapılmış)	-----	-----	1,18
Koli, kutu ve benzeri muhafazalar, oluklu kağıttan veya mukavvalardan	-----	-----	1,60
Katlanır koli, kutu ve benzeri muhafazalar, oluklu	-----	-----	1,37

olmayan kağıttan veya mukavvalardan			
Basım işinde kullanmak üzere baskı klişeleri ya da silindirleri ve basımda kullanılan diğer basım unsurları	-----	-----	1,13
Diğer azot fonksiyonlu bileşikler	-----	-----	2,24
Bitkisel ürünlerin veya reçine ürünlerinin türevleri	-----	-----	1,24
Poliasetal, diğer polietiler ve epoksi reçineler (birincil formda); polikarbonatlar, alkit reçineler, polialil esterler ve diğer polyesterler (birincil formda)	-----	-----	2,01
Matbaa mürekkebi	-----	-----	1,06
Sabun ve organik yüzey aktif ürünler ile sabun olarak kullanılan müstahzarlar; sabun veya deterjanla emdirilmiş (emprenye edilmiş) veya kaplanmış kağıt, votka, keçe ve dokusuz kumaşlar	-----	-----	1,84
Deterjanlar ve yıkama müstahzarları	-----	-----	1,65
Oda parfümleri veya deodorantları	-----	-----	2,63
Parfümler ve koku verici diğer sıvı ürünler (kolonya vb. dahil)	-----	-----	1,34
Şampuanlar, saç spreyleri, jöleleri ve benzerleri ile perma veya saç düzleştirme ürünleri	-----	-----	1,87
Başka yerde sınıflandırılmamış saç için kullanılan losyonlar ve diğer müstahzarlar (saç renklendirme ürünleri dahil)	-----	-----	2,18
Tıraş ürünleri; vücut deodorantları ve terlemeyi önleyici deodorantlar; kişisel temizlik ve banyo ürünleri; başka yerde sınıflandırılmamış diğer parfümeri, kozmetik veya kişisel bakım ürünleri	-----	-----	2,46
Hidrolik fren sıvıları; antifriz müstahzarları ve buz çözücü hazır sıvılar	-----	-----	1,76
Dekapaj (temizleme) müstahzarları; eritkenler; hazır vulkanizasyon hızlandırıcı maddeler; kauçuk veya plastikler için plastikleştirici bileşikler ve stabilizatörler; başka yerde sınıflandırılmamış katalitik müstahzarlar; başka yerde sınıflandırılmamış karışık alkilbenzenler ve karışık alkalinaftalenler	-----	-----	1,22
Hazır bağlayıcılar, dökümhane kalıpları veya maçaları için; kimyasal ürünler	-----	-----	1,62
Yapışkanlı bandajlar, katgütler ve benzeri malzemeler; ilk yardım çantaları	-----	-----	1,58
Makara, masura, bobin, tıkaç, kapak, ağ (file) ve taşıma veya paketlemede kullanılan diğer eşyalar, plastikten	-----	-----	1,96

Ateşe dayanıklı (refrakter) tuğla, blok, karo ve benzeri ateşe dayanıklı seramik yapı malzemeleri (silisli fosil unlarından ve topraktan yapılanlar hariç)	-----	-----	1,22
Sondaj muhafaza boruları, borular ve sondaj boruları, petrol veya gaz sondajı için kullanılan, dikişsiz, çelikten	-----	-----	1,84
Diğer tüpler ve borular, dairesel kesitli, açık dikişli, kenetli, perçinli veya benzer şekilde kapatılmış, dış çapı > 406,4 mm, çelikten	-----	-----	1,22
Kurşun tabakalar, levhalar, şeritler ve folyolar; kurşun tozları ve pulları	-----	-----	2,41
Diğer yapılar ve yapı parçaları; yapılarda kullanılan tabakalar, çubuklar, köşebentler ve diğer şekillerde olanlar (demirden, çelikten veya alüminyumdan)	-----	0,01	
Metallerin metalik kaplanması hizmetleri	-----	-----	1,76
Tanklar, variller, fiçiler, teneke kutular, kutular ve benzeri muhafazalar, herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç), demir veya çelikten, kapasitesi $\geq$ 50 litre ile $\leq$ 300 litre arasında (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar hariç)	-----	-----	2,38
Örgülü teller, kablolar, örme şeritler, taşıma askıları ve benzeri ürünler, demir veya çelikten (elektrik yalıtımı olanlar hariç)	-----	-----	1,36
Maden ocağı ağızlarına kurulan bocurgatlar; özellikle yeraltı kullanımları için tasarlanmış bocurgatlar; diğer bocurgatlar; demir ırgatlar	-----	-----	2,38
Gaz veya su gazı jeneratörleri; asetilen gazı jeneratörleri ve benzerleri; damıtma veya rektifiye araçları	-----	-----	1,17
Başka yerde sınıflandırılmamış makineler, hububat veya kurutulmuş sebzelerin işlenmesi veya öğütülmesi için	-----	-----	2,29
Gıda işleme makinelerinin parçaları	-----	-----	1,08
Suni ve sentetik tekstil malzemesinin ekstrüzyonu, çekilmesi, tekstüre edilmesi veya kesilmesi için makineler; tekstil elyafı hazırlama makineleri	-----	-----	2,07
Dokuma makineleri	-----	-----	1,36
Tekstil ipliği ve kumaşını yıkama, temizleme, sıkma, ütülleme, presleme, boyama, sarma ve benzerleri için makineler; keçe imalatında ve bitirilmesinde kullanılan makineler	-----	-----	1,05
Dikiş makineleri (ev tipi dikiş makineleri ve kitap dikme makineleri hariç)	-----	-----	1,24
Plastik ve kauçuk işlemek için veya bu malzemelerden ürün imalatı için kullanılan başka yerde	-----	-----	1,62

sınıflandırılmamış makinelerin parçaları			
Kurutucular, odun, kağıt hamuru, kağıt veya mukavva için olanlar; başka yerde sınıflandırılmamış ev tipi olmayan kurutucular	-----	-----	2,39
Motorlu şasiler, motorlu kara taşıtları için olanlar	-----	-----	1,33
Vinçli kamyonlar	-----	-----	1,12
Bisikletler ve diğer motorsuz tekerlekli taşıtlar	-----	-----	1,70
Mobilyalar, plastik veya diğer malzemelerden (örneğin hasır, sepetçi söğüdü veya bambu gibi)	-----	-----	1,14
Tıbbi, cerrahi veya laboratuvar sterilizasyon aletleri	-----	-----	2,07
Tıbbi, cerrahi, dişçilik veya veterinerlikle ilgili mobilyalar; berber koltukları ve benzeri sandalyeler ile bunların parçaları	-----	-----	1,00
Koku püskürtücüleri ile bunların püskürtme mekanizmaları ve başları	-----	-----	2,62
Motorların ve türbinlerin bakım ve onarım hizmetleri (gemî ve tekne motorları dahil; hava taşıtı, motorlu kara taşıtı ve motosiklet motorları hariç)	-----	-----	2,61

Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısı 19.361 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 9,24' üne tekabül etmektedir. Ayrıca ilde altı kod bazda aday küme olarak karşımıza çıkan bu sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 498.894 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 6,14' ünü teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 3,88' ini istihdam etmektedir.

Bu aday kümelerde faaliyet gösteren sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 71 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 11.735' dir ve bu firmaların % 5,18' i (609) Gaziantep' te faaliyet göstermektedir.

İl içinde, 1 firma katı yağlar (büyükbaş hayvanlardan, koyunlardan, keçilerden ve domuzlardan elde edilenler) sektöründe, 3 firma işlenmemiş sakatatlar yenilemeyen sektöründe, 20 firma zeytinyağı ham sektöründe, 3 firma ayçiçeği yağı ham sektöründe, 4 firma pamuk tohumu yağı ham sektöründe, 3 firma pamuk linterleri sektöründe, 3 firma diğer yağlar ve bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) başka yerde sınıflandırılmamış birleşik bitkisel katı yağlar ve diğer bitkisel sıvı yağlar (mısır yağı hariç) ile bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) sektöründe, 2 firma süt tozu yağlı sektöründe, 13 firma sebze unları ve kaba unları sektöründe, 2 firma fırın ürünlerinin hazırlanmasında kullanılan karışımlar sektöründe, 4 firma nişastalar inulin buğday gluteni dekstrin ve diğer modifiye nişastalar sektöründe, 36 firma soslar karışık baharat ve karışık çeşniler hardal unu ve kaba hardal unu ve hazır hardal sektöründe, 24 firma başka yerde sınıflandırılmamış çeşitli gıda ürünleri sektöründe, 8 firma dokuma kumaşlar sentetik filament ipliklerden ve suni filament ipliklerden sektöründe, 18 firma tekstil ve tekstil ürünlerine ilişkin diğer bitirme hizmetleri (giyim eşyası dahil) sektöründe, 57 firma havlı kumaşlar (tüylendirilmiş kumaşlar gibi) ilmekli kumaşlar (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) olanlar) sektöründe, 3 firma battaniyeler ve seyahat battaniyeleri (elektrikli battaniyeler hariç) sektöründe, 7 firma kınnap halat urgan veya kordon, jüt veya diğer tekstil bitki kabuğu elyaflarından sektöründe, 12 firma nakış (parça, şerit veya motif

şeklinde) sektöründe, 2 firma bebek elbiseleri giysi aksesuarları ve parçaları (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe)) sektöründe, 54 firma ayakkabı bot vb. sayısı deri olan (spor ayakkabılar, koruyucu metal burunlu ayakkabılar ve çeşitli özel ayakkabılar hariç) sektöründe, 2 firma başka yerde sınıflandırılmamış tahta ayakkabılar çeşitli özel ayakkabılar ve diğer ayakkabılar sektöründe, 5 firma diğer kontrplak ahşap kaplama paneli ve benzeri lamine ahşap malzeme sektöründe, 2 firma birleştirilmiş parke paneller sektöründe, 1 firma geri dönüştürülmüş fluting kağıtlar ve diğer fluting kağıtlar sektöründe, 1 firma kağıt mukavva selüloz vatkaları ve selüloz liflerinden ağlar rulo veya tabaka halinde (kaplanmış, emdirilmiş (emprenye edilmiş) yüzeyi renklendirilmiş veya baskı yapılmış) sektöründe, 9 firma koli kutu ve benzeri muhafazalar oluklu kağıttan veya mukavvalardan sektöründe, 8 firma katlanır koli kutu ve benzeri muhafazalar oluklu olmayan kağıttan veya mukavvalardan sektöründe, 2 firma basım işinde kullanmak üzere baskı klişeleri ya da silindirleri ve basımda kullanılan diğer basım unsurları sektöründe, 2 firma diğer azot fonksiyonlu bileşikler sektöründe, 1 firma bitkisel ürünlerin veya reçine ürünlerinin türevleri sektöründe, 3 firma poliasetal diğer polieterler ve epoksi reçineler (birincil formda) polikarbonatlar alkit reçineler polialil esterler ve diğer polyesterler (birincil formda) sektöründe, 3 firma matbaa mürekkebi sektöründe, 40 firma sabun ve organik yüzey aktif ürünler ile sabun olarak kullanılan müstahzarlar sabun veya deterjanla emdirilmiş (emprenye edilmiş) veya kaplanmış kağıt vatka keçe ve dokusuz kumaşlar sektöründe, 23 firma deterjanlar ve yıkama müstahzarları sektöründe, 12 firma oda parfümleri veya deodorantları sektöründe, 16 firma parfümler ve koku verici diğer sıvı ürünler (kolonya vb. dahil) sektöründe, 19 firma şampuanlar saç spreyleri jöleleri ve benzerleri ile perma veya saç düzleştirme ürünleri sektöründe, 11 firma başka yerde sınıflandırılmamış saç için kullanılan losyonlar ve diğer müstahzarlar (saç renklendirme ürünleri dahil) sektöründe, 18 firma tıraş ürünleri vücut deodorantları ve terlemeyi önleyici deodorantlar kişisel temizlik ve banyo ürünleri başka yerde sınıflandırılmamış diğer parfümeri kozmetik veya kişisel bakım ürünleri sektöründe, 3 firma hidrolik fren sıvıları antifriz müstahzarları ve buz çözücü hazır sıvılar sektöründe, 12 firma dekapaj (temizleme) müstahzarları eritkenler hazır vulkanizasyon hızlandırıcı maddeler kauçuk veya plastikler için plastikleştirici bileşikler ve stabilizatörler başka yerde sınıflandırılmamış katalitik müstahzarlar başka yerde sınıflandırılmamış karışık alkilbenzenler ve karışık alkalinaftalenler sektöründe, 2 firma hazır bağlayıcılar dökümhane kalıpları veya maçaları için kimyasal ürünler sektöründe, 1 firma yapışkanlı bandajlar katgutler ve benzeri malzemeler ilk yardım çantaları sektöründe, 29 firma makara masura bobin tıkaç kapak ağ (file) ve taşıma veya paketlemede kullanılan diğer eşyalar plastikten sektöründe, 1 firma ateşe dayanıklı (refrakter) tuğla blok karo ve benzeri ateşe dayanıklı seramik yapı malzemeleri (silisli fosil unlarından ve topraktan yapılanlar hariç) sektöründe, 1 firma sondaj muhafaza boruları, borular ve sondaj boruları, petrol veya gaz sondajı için kullanılan, dikişsiz çelikten sektöründe, 1 firma diğer tüpler ve borular dairesel kesitli açık dikişli kenetli perçinli veya benzer şekilde kapatılmış dış çapı > 406,4 mm çelikten sektöründe, 1 firma kurşun tabakalar levhalar şeritler ve folyolar kurşun tozları ve pulları sektöründe, 31 firma diğer yapılar ve yapı parçaları yapılarda kullanılan tabakalar çubuklar köşebentler ve diğer şekillerde olanlar (demirden, çelikten veya alüminyumdan) sektöründe, 5 firma metallerin metalik kaplanması hizmetleri sektöründe, 6 firma tanklar variller fiçiler teneke kutular kutular ve benzeri muhafazalar herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç) demir veya çelikten kapasitesi >= 50 litre ile <= 300 litre arasında (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar hariç) sektöründe, 3 firma örgülü teller kablolar örme şeritler taşıma askıları ve benzeri ürünler demir veya çelikten (elektrik yalıtımı olanlar hariç) sektöründe, 2 firma maden ocağı ağızlarına kurulan bocurgatlar özellikle yeraltı kullanımları için tasarlanmış bocurgatlar diğer bocurgatlar demir ırgatlar sektöründe, 1 firma gaz veya su gazı jeneratörleri asetilen gazı jeneratörleri ve benzerleri damıtma veya rektifiye araçları sektöründe, 15 firma başka yerde sınıflandırılmamış makineler hububat veya kurutulmuş sebzelerin işlenmesi veya öğütülmesi için sektöründe, 4 firma gıda işleme makinelerinin parçaları sektöründe, 2 firma suni ve sentetik tekstil malzemesinin ekstrüzyonu çekilmesi tektüre edilmesi veya kesilmesi için makineler tekstil elyafı hazırlama makineleri sektöründe, 1

firma dokuma makineleri sektöründe, 9 firma tekstil ipliği ve kumaşını yıkama temizleme sıkma, ütüleme presleme boyama, sarma ve benzerleri için makineler keçe imalatında ve bitirilmesinde kullanılan makineler sektöründe, 3 firma dikiş makineleri (ev tipi dikiş makineleri ve kitap dikme makineleri hariç) sektöründe, 4 firma plastik ve kauçuk işlemek için veya bu malzemelerden ürün imalatı için kullanılan başka yerde sınıflandırılmamış makinelerin parçaları sektöründe, 1 firma kurutucular odun kağıt hamuru kağıt veya mukavva için olanlar başka yerde sınıflandırılmamış ev tipi olmayan kurutucular sektöründe, 2 firma motorlu şasiler motorlu kara taşıtları için olanlar sektöründe, 1 firma vinçli kamyonlar sektöründe, 2 firma bisikletler ve diğer motorsuz tekerlekli taşıtlar sektöründe, 6 firma mobilyalar plastik veya diğer malzemelerden (örneğin hasır sepetçi söğüdü veya bambu gibi) sektöründe, 1 firma tıbbi cerrahi veya laboratuvar sterilizasyon aletleri sektöründe, 1 firma tıbbi cerrahi dişçilik veya veterinerlikle ilgili mobilyalar berber koltukları ve benzeri sandalyeler ile bunların parçaları sektöründe, 1 firma koku püskürtücüleri ile bunların püskürtme mekanizmaları ve başları sektöründe, 1 firma motorların ve türbinlerin bakım ve onarım hizmetleri (gemi ve tekne motorları dahil hava taşıtı motorlu kara taşıtı ve motosiklet motorları hariç) sektöründe faaliyet göstermektedir.

6. 1. 5. Potansiyel Kümeler

Potansiyel kümelerde firmaların tamamı olmasa da bir kısmı artık yığın olmanın bir adım ötesine geçerek fırsatları görüp değerlendirme yönünde adımlar atmaktadırlar. Diğer firmalarla ve diğer küme aktörleri ile işbirliği yolları aranmakta böylece bir farkındalık dönemine girilmektedir. Üç Yıldız Analizindeki üç parametreden ikisinden eşik değerin üzerinde kalan sektörler potansiyel küme olarak değerlendirilir.

6. 1. 5. a. İki Kod Bazda Potansiyel Kümeler

Yapılan analiz iki kod bazda 3 sektörü potansiyel küme olarak karşımıza çıkarır. Bu sektörler; gıda ürünleri imalatı, kâğıt ve kâğıt ürünleri imalatı, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatıdır (Tablo 6. 13).

Tablo 6. 13. İki Kod Bazda Potansiyel Kümeler ve Katsayıları

Faaliyet Adı	Büyüklik	Baskınlık/ Başatlık	Uzmanlaşma/ İhtisaslaşma
Gıda ürünleri imalatı	-----	0,1737	1,4274
Kâğıt ve kâğıt ürünleri imalatı	-----	0,0217	1,5926
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	-----	0,0447	1,0230

Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısı 45.476 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 21,71' ine tekabül etmektedir. Ayrıca ilde iki kod bazda potansiyel küme olarak karşımıza çıkan bu sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 1.208.825 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 14,89' unu teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 3,76' sını istihdam etmektedir.

Bu potansiyel kümelerde faaliyet gösteren sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 3 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 29.939' dur ve bu firmaların % 4,43' ü (1327) Gaziantep' te faaliyet göstermektedir.

İl içinde gıda ürünleri imalatı sektöründe 922 firma, kâğıt ve kâğıt ürünleri imalatı sektöründe 71 firma, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı sektöründe 334 firma, faaliyet göstermektedir.

6. 1. 5. b. Dört Kod Bazda Potansiyel Kümeler

Dört kod bazda 10 sektör potansiyel kümedir. Bu sektörler; margarin ve benzeri yenilebilir katı yağların imalatı, nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı, peksimet ve bisküvi imalatı dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı, tekstil ürünlerinin bitirilmesi, örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşların imalatı, giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünlerinin imalatı, dokusuz kumaşların ve dokusuz kumaştan yapılan ürünlerin imalatı giyim eşyası hariç, kâğıttan yapılan ev eşyası sıhhi malzemeler ve tuvalet malzemeleri imalatı, suni veya sentetik elyaf imalatı, çelik varil ve benzer muhafazaların imalatıdır (Tablo 6. 14).

Tablo 6. 14. Dört Kod Bazda Potansiyel Kümeler ve Katsayıları

Faaliyet Adı	Büyüklik	Baskınlık/ Başatlık	Uzmanlaşma/ İhtisaslaşma
Margarin ve benzeri yenilebilir katı yağların imalatı	0,2238	-----	8,6729
Nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı	0,0813	-----	3,1495
Peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı	-----	0,0131	1,7120
Tekstil ürünlerinin bitirilmesi	0,0625	-----	2,4219
Örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşların imalatı	-----	0,0140	1,8064
Giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünlerinin imalatı	-----	0,0282	1,0617
Dokusuz kumaşların ve dokusuz kumaştan yapılan ürünlerin imalatı, giyim eşyası hariç	0,3928	-----	15,2201
Kâğıttan yapılan ev eşyası, sıhhi malzemeler ve tuvalet malzemeleri imalatı	0,973	-----	3,7717
Suni veya sentetik elyaf imalatı	0,1042	-----	4,0375
Çelik varil ve benzer muhafazaların imalatı	0,0707	-----	2,7394

Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısı 33.789 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 16,13' üne tekabül etmektedir. Ayrıca ilde dört kod bazda potansiyel küme olarak karşımıza çıkan bu sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 634.034 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 7,81' ini teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da (634.034) % 5,32' sini istihdam etmektedir.

Bu potansiyel kümelerde faaliyet gösteren sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 10 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 6772' dir ve bu firmaların % 4,44' ü (301) Gaziantep' te faaliyet göstermektedir.

İl içinde 7 firma margarin ve benzeri yenilebilir katı yağların imalatı sektöründe, 7 firma nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı sektöründe, 16 firma peksimet ve bisküvi

imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı sektöründe, 73 firma tekstil ürünlerinin bitirilmesi sektöründe, 82 firma örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşların imalatı sektöründe, 52 firma giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünlerinin imalatı sektöründe, 13 firma dokusuz kumaşların ve dokusuz kumaştan yapılan ürünlerin imalatı, giyim eşyası hariç sektöründe, 27 firma kağıttan yapılan ev eşyası sıhhi malzemeler ve tuvalet malzemeleri imalatı sektöründe, 12 firma suni veya sentetik elyaf imalatı sektöründe, 12 firma çelik varil ve benzer muhafazaların imalatı sektöründe faaliyet göstermektedir.

6. 1. 5. c. Altı Kod Bazda Potansiyel Kümeler

Altı kod bazda 64 sektör potansiyel kümedir. Bu sektörler; sebze geçici olarak korunmuş (patates hariç), fasulye sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç), bezelye sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç), ayçiçeği yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş), pamuk yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş), margarin ve benzeri yenilebilir katı yağlar, diğer tahıl unları, dövülmüş kabuksuz buğday ve kaba buğday unu, başka yerde sınıflandırılmamış dövülmüş kabuksuz diğer tahıllar bunların kaba unları ve peletleri, glikoz ve glikoz şurubu fruktoz ve fruktoz şurubu invert şeker başka yerde sınıflandırılmamış şeker ve şeker şurupları, nişasta imalatı artıkları ve benzeri artıklar, zencefilli çörek ve benzerleri tatlı bisküviler gofret ve kağıt helvalar, diğer kuru veya dayanıklı fırın ürünleri, şeker kamışı veya şeker pancarı şekeri rafine edilmiş (ilave aroma veya renklendirici madde içeren) akçaağaç şekeri ve akçaağaç şurubu, kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içermeyen), kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içeren), kahve kafeinsiz veya kavrulmuş, kahve ikameleri kahve ve kahve ikamelerinin ekstresi esansı ve konsantreleri kahve kabuk ve iç kabukları, çay veya Paraguay çayının (mate) ekstreleri esansları konsantreleri ve müstahzarları, sirke ve asetik asitten elde edilen sirke ikameleri, çorbalar et ve balık suları ile bunlardan yapılan maddeler, mayalar (aktif veya inaktif) diğer tek hücreli ölü mikro organizmalar hazır kabartma tozları, jüt veya diğer tekstil bitki kabuğu elyaflarından yapılan iplikler diğer bitkisel tekstil elyaflarından iplikler kağıt iplikleri, suni devamsız elyaftan iplikler (dikiş ipliği hariç), taraklama aşamasından kalan döküntüler ve diğer pamuk atıkları, diğer örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşlar (örgü imitasyon (taklit) kürkler dahil), brandalar tenteler ve storlar gemi yelkenli sörf veya çıkartma gemileri için yelkenler çadır ve kamp malzemesi (havalı (şişme) yataklar dahil), halı ve diğer tekstil yer döşemeleri dokuma (tafting (püsküllü)) veya floklu (tüylü) olanlar hariç), deri veya deri elyafı esaslı deri bileşimleri, spor ayakkabılar tenis basketbol jimnastik antrenman vb. için, deri ayakkabıların parçaları çıkarılabilir taban astarı topuk yastığı ve benzeri ürünler kısa ve uzun tozluklar ile bunların parçaları, başka yerde sınıflandırılmamış inşaat doğrama ve marangozluk ürünleri (ahşaptan yapılmış), oluklu kağıt ve mukavvalar rulo veya tabaka halinde yapılmış), tuvalet kağıdı kağıt mendil temizlik veya yüz temizleme için kağıt mendil ve havlular masa örtüsü ve peçeteler (kağıt hamurundan kağıttan selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış), sigara kağıdı kağıt veya mukavvadan bobin makara masura ve benzeri destekler filtre kağıtları ve mukavvaları başka yerde sınıflandırılmamış diğer kağıt ve mukavva ürünler, sentetik organik tabaklama maddeleri inorganik tabaklama maddeleri tabaklama müstahzarları ön tabaklama için enzimatik müstahzarlar, başka yerde sınıflandırılmamış renklendirme maddeleri bir tür luminozor (ışık saçıcı) olarak kullanılan inorganik ürünler, monohidrik alkoller, dioller polialkoller siklik alkoller ve bunların türevleri, sanayi tipi monokarboksilik yağ asitleri rafine işlemleri sırasında ortaya çıkan asit yağları, aldehit fonksiyonlu bileşikler, keton ve kinon fonksiyonlu bileşikler, etilen polimerleri birincil formda, gliserol, organik yüzey aktif maddeler sabun hariç, sentetik monofilament sentetik tekstil malzemelerinden şeritler ve benzerleri, monofilamentler enine kesitin boyutu > 1 mm olanlar, çubuk ve profil halinde plastikten, kendinden yapışkanlı tabaka levha bant şerit film folyo ve diğer yassı şekiller plastikten (genişliği ≤ 20 cm olan rulolar halinde), diğer kendinden yapışkanlı tabaka levha bant şerit film folyo ve diğer

yassı şekiller plastikten, diğer bar ve çubuklar paslanmaz çelikten (dövme, sıcak haddeleme, sıcak çekme veya kalıptan çekme işlemlerinden daha ileri işlem görmemiş olanlar) (haddelendikten sonra bükülmüş olanlar dahil), tüpler ve borular dairesel kesitli olmayanlar ile içi boş profillerden olanlar çelikten, barlar ve içi dolu profiller soğuk çekilmiş paslanmaz çelikten, kuleler ve kafes direkler demirden veya çelikten, Nükleer reaktörler izotop ayırıcılar hariç, tanklar variller fiçiler teneke kutular (lehimlenerek veya kıvrılarak kapatılacak olanlar hariç) kutu ve benzeri muhafazalar herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç) demir veya çelikten, kapasitesi < 50 litre (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar hariç), zırhlı veya güçlendirilmiş kasalar ve kutular ile kasa daireleri için zırhlı veya güçlendirilmiş kapılar ve kilitli kutular ile para veya evrak kutuları, vb. (adi metalden), forkliftler (çatallı kaldırıcı), diğer yük arabaları; demir yolu platformlarında kullanılan türde çekiciler, kendinden hareketli önden kepçeli yükleyiciler, tekstil büküm makineleri katlama bükme bobine sarma veya çile yapma makineleri, örgü makineleri dikiş-trikotaj makineleri ve benzerleri tafting makineleri, tekstil işleme amaçlı makinelerle kullanılan yardımcı makineler tekstil baskı makineleri, dokuma ve bükme makinelerinin parça ve aksesuarları, motorlu kar arabası golf arabası ve benzerleri, motosikletler, içten yanmalı ileri geri hareketli piston motorlu silindir kapasitesi > 50 cm³ olanlar sektörleridir (Tablo 6. 15).

Tablo 6. 15. Altı Kod Bazda Potansiyel Kümeler ve Katsayıları

Faaliyet Adı	Büyüklik	Baskınlık/ Başatlık	Uzmanlaşma/ İhtisaslaşma
Sebze, geçici olarak korunmuş (patates hariç)	0,0754	-----	2,92
Fasulye, sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç)	0,0954	-----	3,70
Bezelye, sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç)	0,1392	-----	5,39
Ayçiçeği yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	0,1810	-----	7,01
Pamuk yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	0,2468	-----	9,56
Margarin ve benzeri yenilebilir katı yağlar	0,2238	-----	8,67
Diğer tahıl unları	0,1164	-----	4,51
Dövülmüş kabuksuz buğday ve kaba buğday unu	0,4216	-----	16,34
Başka yerde sınıflandırılmamış dövülmüş kabuksuz diğer tahıllar bunların kaba unları ve peletleri	0,3090	-----	11,97
Glikoz ve glikoz şurubu; fruktoz ve fruktoz şurubu; invert şeker; başka yerde sınıflandırılmamış şeker ve şeker şurupları	0,0921	-----	3,57
Nişasta imalatı artıkları ve benzeri artıklar	0,1485	-----	5,75
Zencefilli çörek ve benzerleri; tatlı bisküviler; gofret ve kağıt helvalar	0,0526	-----	2,04
Diğer kuru veya dayanıklı fırın ürünleri	0,0525	-----	2,03

Şeker kamışı veya şeker pancarı şekeri, rafine edilmiş (ilave aroma veya renklendirici madde içeren); akçaağaç şekeri ve akçaağaç şurubu	0,3772	-----	14,62
Kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içermeyen)	0,1611	-----	6,24
Kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içeren)	0,1431	-----	5,54
Kahve, kafeinsiz veya kavrulmuş	0,0831	-----	3,22
Kahve ikameleri; kahve ve kahve ikamelerinin ekstresi, esansı ve konsantreleri; kahve kabuk ve iç kabukları	0,1776	-----	6,88
Çay veya Paraguay çayının (mate) ekstreleri, esansları, konsantreleri ve müstahzarları	0,1849	-----	7,16
Sirke ve asetik asitten elde edilen sirke ikameleri	0,2317	-----	8,98
Çorbalar, et ve balık suları ile bunlardan yapılan maddeler	0,1316	-----	5,10
Mayalar (aktif veya inaktif); diğer tek hücreli ölü mikro organizmalar hazır kabartma tozları	0,1168	-----	4,53
Jüt veya diğer tekstil bitki kabuğu elyaflarından yapılan iplikler; diğer bitkisel tekstil elyaflarından iplikler; kağıt iplikleri	0,0665	-----	2,58
Suni devamsız elyaftan iplikler (dikiş ipliği hariç)	0,5291	-----	20,50
Tarıklama aşamasından kalan döküntüler ve diğer pamuk atıkları	0,2353	-----	9,12
Diğer örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşlar (örgü imitasyon (taklit) kürkler dahil)	0,0491	-----	1,90
Brandalar, tenteler ve storlar; gemi, yelkenli sörf veya çıkartma gemileri için yelkenler; çadır ve kamp malzemesi (havalı (şişme) yataklar dahil)	0,0937	-----	3,63
Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, dokuma (tafting (püsküllü) veya floklu (tüylü) olanlar hariç)	0,0849	-----	3,29
Deri veya deri elyafı esaslı deri bileşimleri	0,1774	-----	6,87
Spor ayakkabılar, tenis, basketbol, jimnastik, antrenman vb. için	0,1270	-----	4,92
Deri ayakkabıların parçaları; çıkarılabilir taban astarı, topuk yastığı ve benzeri ürünler; kısa ve uzun tozluklar ile bunların parçaları	0,1916	-----	7,42
Başka yerde sınıflandırılmamış inşaat doğrama ve marangozluk ürünleri (ahşaptan yapılmış)	0,1031	-----	3,99
Oluklu kağıt ve mukavvalar, rulo veya tabaka	0,0747	-----	2,89

halinde yapılmış)			
Tuvalet kağıdı, kağıt mendil, temizlik veya yüz temizleme için kağıt mendil ve havlular, masa örtüsü ve peçeteler (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış)	0,0769	-----	2,98
Sigara kağıdı; kağıt veya mukavvadan bobin, makara, masura ve benzeri destekler; filtre kağıtları ve mukavvaları; başka yerde sınıflandırılmamış diğer kağıt ve mukavva ürünler	0,0838	-----	3,25
Sentetik organik tabaklama maddeleri; inorganik tabaklama maddeleri; tabaklama müstahzarları; ön tabaklama için enzimatik müstahzarlar	0,3172	-----	12,29
Başka yerde sınıflandırılmamış renklendirme maddeleri; bir tür luminozor (ışık saçıcı) olarak kullanılan inorganik ürünler	0,1941	-----	7,52
Monohidrik alkoller	0,0839	-----	3,25
Dioller, polialkoller, siklik alkoller ve bunların türevleri	0,1167	-----	4,52
Sanayi tipi monokarboksilik yağ asitleri; rafine işlemleri sırasında ortaya çıkan asit yağları	0,3461	-----	13,41
Aldehit fonksiyonlu bileşikler	0,1203	-----	4,66
Keton ve kinon fonksiyonlu bileşikler	0,2354	-----	9,12
Etilen polimerleri, birincil formda	0,0880	-----	3,41
Gliserol	0,0969	-----	3,75
Organik yüzey aktif maddeler, sabun hariç	0,1853	-----	7,18
Sentetik monofilament; sentetik tekstil malzemelerinden şeritler ve benzerleri	0,1116	-----	4,32
Monofilamentler, enine kesitinin boyutu > 1 mm olanlar, çubuk ve profil halinde, plastikten	0,0766	-----	2,97
Kendinden yapışkanlı tabaka, levha, bant, şerit, film, folyo ve diğer yassı şekiller, plastikten (genişliği ≤ 20 cm olan rulolar halinde)	0,2131	-----	8,26
Diğer kendinden yapışkanlı tabaka, levha, bant, şerit, film, folyo ve diğer yassı şekiller, plastikten	0,0829	-----	3,21
Diğer bar ve çubuklar, paslanmaz çelikten (dövme, sıcak haddeleme, sıcak çekme veya kalıptan çekme işlemlerinden daha ileri işlem görmemiş olanlar) (haddelendikten sonra bükülmüş olanlar dahil)	0,2583	-----	10,01
Tüpler ve borular, dairesel kesitli olmayanlar ile içi boş profillerden olanlar, çelikten	0,0662	-----	2,57

Barlar ve içi dolu profiller, soğuk çekilmiş, paslanmaz çelikten	0,1475	-----	5,72
Kuleler ve kafes direkler, demirden veya çelikten	0,0730	-----	2,83
Nükleer reaktörler, izotop ayırıcılar hariç	1,0000	-----	38,73
Tanklar, variller, fiçılar, teneke kutular (lehimlenerek veya kıvrılarak kapatılacak olanlar hariç), kutu ve benzeri muhafazalar, herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç), demir veya çelikten, kapasitesi < 50 litre (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar hariç)	0,0825	-----	3,19
Zırhlı veya güçlendirilmiş kasalar ve kutular ile kasa daireleri için zırhlı veya güçlendirilmiş kapılar ve kilitli kutular ile para veya evrak kutuları, vb. (adi metalden)	0,1082	-----	4,19
Forkliftler (çatallı kaldırıcı), diğer yük arabaları; demir yolu platformlarında kullanılan türde çekiciler	0,1337	-----	5,18
Kendinden hareketli önden kepçeli yükleyiciler	0,1779	-----	6,89
Tekstil büküm makineleri; katlama, bükme, bobine sarma veya çile yapma makineleri	0,0956	-----	3,71
Örgü makineleri; dikiş-trikotaj makineleri ve benzerleri; tafting makineleri	0,1010	-----	3,91
Tekstil işleme amaçlı makinelerle kullanılan yardımcı makineler; tekstil baskı makineleri	0,1687	-----	6,54
Dokuma ve bükme makinelerinin parça ve aksesuarları	0,1844	-----	7,14
Motorlu kar arabası, golf arabası ve benzerleri	0,0745	-----	2,89
Motosikletler, içten yanmalı ileri geri hareketli piston motorlu, silindir kapasitesi > 50 cm ³ olanlar	0,1023	-----	3,96

Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısı 28.134 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 13,43' üne tekabül etmektedir. Ayrıca ilde altı kod bazda potansiyel küme olarak karşımıza çıkan bu sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 267.672 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 3,29' unu teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 10,51' ini istihdam etmektedir.

Bu potansiyel kümelerde faaliyet gösteren sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 64 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 4222' dir ve bu firmaların % 9,30' u (393) Gaziantep' te faaliyet göstermektedir.

İl içinde 1 firma sebze geçici olarak korunmuş (patates hariç) sektöründe, 1 firma fasulye sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç) sektöründe, 1 firma bezelye sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç) sektöründe, 8 firma ayçiçeği yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) sektöründe, 5 firma pamuk yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) sektöründe, 7 firma margarin ve benzeri yenilebilir katı yağlar sektöründe, 5 firma diğer tahıl unları sektöründe, 33 firma dövülmüş kabuksuz buğday ve kaba buğday unu sektöründe, 16 firma başka yerde sınıflandırılmamış dövülmüş kabuksuz diğer tahıllar bunların kaba unları ve peletler sektöründe, 1 firma glikoz ve glikoz şurubu fruktoz ve fruktoz şurubu invert şeker başka

yerde sınıflandırılmamış şeker ve şeker şurupları sektöründe, 2 firma nişasta imalatı artıkları ve benzeri artıklar sektöründe, 9 firma zencefilli çörek ve benzerleri tatlı bisküviler gofret ve kağıt helvalar sektöründe, 6 firma diğer kuru veya dayanıklı fırın ürünleri sektöründe, 13 firma şeker kamışı veya şeker pancarı şekeri rafine edilmiş (ilave aroma veya renklendirici madde içeren) akçaağaç şekeri ve akçaağaç şurubu sektöründe, 1 firma kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içermeyen) sektöründe, 1 firma kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içeren) sektöründe, 10 firma kahve kafeinsiz veya kavrulmuş sektöründe, 10 firma kahve ikameleri kahve ve kahve ikamelerinin ekstresi esansı ve konsantreleri kahve kabuk ve iç kabukları sektöründe, 1 firma çay veya Paraguay çayının (mate) ekstreleri esansları konsantreleri ve müstahzarları sektöründe, 3 firma sirke ve asetik asitten elde edilen sirke ikameleri sektöründe, 8 firma çorbalar et ve balık suları ile bunlardan yapılan maddeler sektöründe, 3 firma mayalar (aktif veya inaktif) diğer tek hücreli ölü mikro organizmalar hazır kabartma tozları sektöründe, 2 firma jüt veya diğer tekstil bitki kabuğu elyaflarından yapılan iplikler diğer bitkisel tekstil elyaflarından iplikler kağıt iplikleri sektöründe, 5 firma suni devamsız elyaftan iplikler (dikiş ipliği hariç) sektöründe, 1 firma taraklama aşamasından kalan döküntüler ve diğer pamuk atıkları sektöründe, 25 firma diğer örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşlar (örgü imitasyon (taklit) kürkler dahil) sektöründe, 4 firma brandalar tenteler ve storlar gemi yelkenli sörf veya çıkartma gemileri için yelkenler çadır ve kamp malzemesi (havalı (şişme) yataklar dahil) sektöründe, 3 firma halı ve diğer tekstil yer döşemeleri dokuma (tafting (püsküllü) veya floklu (tüylü) olanlar hariç) sektöründe, 2 firma deri veya deri elyafı esaslı deri bileşimleri sektöründe, 10 firma spor ayakkabılar tenis basketbol jimnastik antrenman vb. için, 14 firma deri ayakkabıların parçaları çıkarılabilir taban astarı topuk yastığı ve benzeri ürünler kısa ve uzun tozluklar ile bunların parçaları sektöründe, 4 firma başka yerde sınıflandırılmamış inşaat doğrama ve marangozluk ürünleri (ahşaptan yapılmış) sektöründe, 4 firma oluklu kağıt ve mukavvalar rulo veya tabaka halinde yapılmış sektöründe, 10 firma tuvalet kağıdı kağıt mendil temizlik veya yüz temizleme için kağıt mendil ve havlular masa örtüsü ve peçeteler (kağıt hamurundan kağıttan selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış) sektöründe, 17 firma sigara kağıdı kağıt veya mukavvadan bobin makara masura ve benzeri destekler filtre kağıtları ve mukavvaları başka yerde sınıflandırılmamış diğer kağıt ve mukavva ürünler sektöründe, 4 firma sentetik organik tabaklama maddeleri inorganik tabaklama maddeleri tabaklama müstahzarları ön tabaklama için enzimatik müstahzarlar sektöründe, 7 firma başka yerde sınıflandırılmamış renklendirme maddeleri bir tür luminofor (ışık saçıcı) olarak kullanılan inorganik ürünler sektöründe, 5 firma monohidrik alkoller sektöründe, 2 firma dioller polialkoller siklik alkoller ve bunların türevleri sektöründe, 9 firma sanayi tipi monokarboksilik yağ asitleri rafine işlemleri sırasında ortaya çıkan asit yağları sektöründe, 3 firma aldehit fonksiyonlu bileşikler sektöründe, 3 firma keton ve kinon fonksiyonlu bileşikler sektöründe, 3 firma etilen polimerleri birincil formda sektöründe, 3 firma gliserol sektöründe, 10 firma organik yüzey aktif maddeler sabun hariç sektöründe, 3 firma sentetik monofilament sentetik tekstil malzemelerinden şeritler ve benzerleri sektöründe, 15 firma monofilamentler enine kesitinin boyutu > 1 mm olanlar çubuk ve profil halinde plastikten sektöründe, 5 firma kendinden yapışkanlı tabaka levha bant şerit film folyo ve diğer yassı şekiller plastikten (genişliği ≤ 20 cm olan rulolar halinde) sektöründe, 5 firma diğer kendinden yapışkanlı tabaka levha bant şerit film folyo ve diğer yassı şekiller plastikten sektöründe, 1 firma diğer bar ve çubuklar paslanmaz çelikten (dövme, sıcak haddeleme, sıcak çekme veya kalıptan çekme işlemlerinden daha ileri işlem görmemiş olanlar) (haddelendikten sonra bükülmüş olanlar dahil) sektöründe, 1 firma tüpler ve borular dairesel kesitli olmayanlar ile içi boş profillerden olanlar çelikten sektöründe, 1 firma barlar ve içi dolu profiller soğuk çekilmiş paslanmaz çelikten sektöründe, 10 firma kuleler ve kafes direkler demirden veya çelikten sektöründe, 1 firma nükleer reaktörler izotop ayırıcılar hariç sektöründe, 6 firma tanklar variller fiçiler teneke kutular (lehimlenerek veya kıvrılarak kapatılacak olanlar hariç) kutu ve benzeri muhafazalar herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç) demir veya çelikten, kapasitesi < 50 litre (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar hariç) sektöründe, 10 firma zırhlı veya güçlendirilmiş kasalar ve kutular ile kasa

daireleri için zırlı veya güçlendirilmiş kapılar ve kilitli kutular ile para veya evrak kutuları vb. (adi metalden) sektöründe, 1 firma forkliftler (çatallı kaldırıcı) diğer yük arabaları demir yolu platformlarında kullanılan türde çekiciler sektöründe, 1 firma kendinden hareketli önden kepçeli yükleyiciler sektöründe, 2 firma tekstil büküm makineleri katlama bükme bobine sarma veya çile yapma makineleri sektöründe, 3 firma örgü makineleri dikiş-trikotaj makineleri ve benzerleri tafting makineleri sektöründe, 7 firma tekstil işleme amaçlı makinelerle kullanılan yardımcı makineler tekstil baskı makineleri sektöründe, 22 firma dokuma ve bükme makinelerinin parça ve aksesuarları sektöründe, 1 firma motorlu kar arabası golf arabası ve benzerleri sektöründe, 3 firma motosikletler içten yanmalı ileri geri hareketli piston motorlu silindir kapasitesi > 50 cm³ olanlar sektöründe faaliyet göstermektedir.

6. 1. 6. Olgun Kümeler

Üç yıldız analizinde kullanılan büyüklük, baskınlık ve uzmanlaşma kriterlerinin her üçünden de eşik değerin üzerinde kalan bu kümelerdeki firmalar ve küme aktörleri arasında yoğun bir organize ilişkiler ağı göze çarpar. Küme aktörleri arasında güvene dayalı bir işbirliği söz konusudur ve kümenin hem ekonomik hem de sosyo-kültürel dönüşümü ve yenilenmesi için sürekli bir etkileşim vardır.

6. 1. 6. a. İki Kod Bazda Olgun Kümeler

Çalışmada iki kod bazda 5 sektör üç yıldız olarak olgun küme olarak sınıflandırılmıştır. Bu sektörler; tekstil ürünleri imalatı, deri ve ilgili ürünlerin imalatı, kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, elektrik gaz buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımıdır (Tablo 6. 16).

Tablo 6. 16. İki Kod Bazda Olgun Kümeler ve Katsayıları

Faaliyet Adı	Büyüklük	Baskınlık/ Başatlık	Uzmanlaşma/ İhtisaslaşma
Tekstil ürünleri imalatı	0,1071	0,4640	4,1482
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	0,0539	0,0193	2,0882
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	0,0526	0,0194	2,0373
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	0,0457	0,0813	1,7727
Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	0,1549	0,0417	6,0039

Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısı 131.007 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 62,56' sına tekabül etmektedir. Ayrıca ilde iki kod bazda olgun küme olarak karşımıza çıkan bu sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 1.487.969 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 18,33' ünü teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 8,80' ini istihdam etmektedir.

Bu olgun kümede faaliyet gösteren sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 5 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 22.618' dir ve bu firmaların % 5,30' u (1200) Gaziantep' te faaliyet göstermektedir.

İl içinde tekstil ürünleri imalatı sektöründe 736 firma, deri ve ilgili ürünlerin imalatı sektöründe 174 firma, kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması sektöründe 35

firma, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı sektöründe 216 firma, elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım sektöründe 39 firma faaliyet göstermektedir.

6. 1. 6. b. Dört Kod Bazda Olgun Kümeler

Dört kod bazda 12 sektör üç yıldız olarak küme olarak sınıflandırılmıştır. Bu sektörler; sıvı ve katı yağ imalatı, öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı, kakao çikolata ve şekerleme imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı, tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi imalatı, halı ve kilim imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı, ayakkabı bot terlik vb. imalatı, plastik tabaka levha tüp ve profil imalatı, plastik torba çanta poşet çuval kutu damacana şişe makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı, elektrik enerjisi üretimi, buhar ve iklimlendirme temini sektörleridir (Tablo 6. 17).

Tablo 6. 17. Dört Kod Bazda Olgun Kümeler ve Katsayıları

Faaliyet Adı	Büyüklik	Baskınlık/ Başatlık	Uzmanlaşma/ İhtisaslaşma
Sıvı ve katı yağ imalatı	0,0611	0,0168	2,3684
Öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı	0,1338	0,0454	5,1826
Kakao, çikolata ve şekerleme imalatı	0,0625	0,0294	2,4212
Başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı	0,0637	0,0102	2,4689
Tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi	0,2289	0,1837	8,8700
Halı ve kilim imalatı	0,5231	0,1134	20,2686
Başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı	0,1580	0,0289	6,1210
Ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı	0,0785	0,0185	3,0398
Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı	0,0724	0,0306	2,8072
Plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı	0,1235	0,0388	4,7862
Elektrik enerjisi üretimi	0,1355	0,0276	5,2496
Buhar ve iklimlendirme temini	0,2363	0,0142	9,1558

Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısı 116.687 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 55,72' sine tekabül etmektedir. Ayrıca ilde dört kod bazda olgun küme olarak karşımıza çıkan bu sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 770.890 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 9,50' sini teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 15,13' ünü istihdam etmektedir.

Bu olgun kümelerde faaliyet gösteren sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 12 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 14.285' dir ve bu firmaların % 8,82' si (1260) Gaziantep' te faaliyet göstermektedir.

İl içinde 102 firma sıvı ve katı yağ imalatı sektöründe, 206 firma öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı sektöründe, 102 firma kakao, çikolata ve şekerleme

imalatı sektöründe, 35 firma başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı sektöründe, 236 firma tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi sektöründe, 201 firma halı ve kilim imalatı sektöründe, 30 firma başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı sektöründe, 168 firma ayakkabı bot terlik vb. imalatı sektöründe, 53 firma plastik tabaka levha tüp ve profil imalatı sektöründe, 26 firma elektrik enerjisi üretimi sektöründe, 13 firma buhar ve iklimlendirme temini sektöründe faaliyet göstermektedir.

6. 1. 6. c. Altı Kod Bazda Olgun Kümeler

Altı kod bazda 30 sektör üç yıldız alarak olgun küme olarak sınıflandırılmıştır. Bu sektörler; sert kabuklu yemişler ve yerfıstığı (kavrulmuş, tuzlanmış veya başka şekilde hazırlanmış), küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan), tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri, kepek kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan), çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç), şekerlemeler (beyaz çikolata dahil) kakao içermeyen, sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş), yün iplikler perakende satış için olsun veya olmasın ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler, pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç), suni ve sentetik filament iplikler katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç) perakende satışa hazır olmayan perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç), iplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç), iplikler ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç), tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri, çuval torba çanta ve benzerleri (eşya paketleme amacıyla kullanılanlar), halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (dügümlü olanlar), halı ve diğer tekstil yer döşemeleri tafting (püsküllü), dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim hariç), başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş), giydirilmiş veya kaplanmış), gipe iplikler ve şeritler şönil iplikler şenet iplikler, ayakkabı bot vb. tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç), hijyenik havlu ve tamponlar bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler giyim eşyası ve giysi aksesuarları (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadandan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış), başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri, diğer sentetik filament iplikler tek kat, tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş), diğer tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler gözeneksiz plastikten, torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç) etilen polimerlerinden, torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç), damacana şişe matara ve benzeri eşyalar plastikten, elektrik enerjisi, buhar ve sıcak su sektörleridir.

Tablo 6. 18. Altı Kod Bazda Olgun Kümeler ve Katsayıları

Faaliyet Adı	Büyükölük	Baskınlık/ Başatlık	Uzmanlaşma/ İhtisaslaşma
Sert kabuklu yemişler ve yerfıstığı (kavrulmuş, tuzlanmış veya başka şekilde hazırlanmış)	0,0690	0,01	2,67
Küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan)	0,0774	0,01	3,00
Tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri	0,1972	0,01	7,64

Kepek, kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan)	0,1350	0,01	5,23
Çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç)	0,0731	0,01	2,83
Şekerlemeler (beyaz çikolata dahil), kakao içermeyen	0,0707	0,01	2,74
Sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş)	0,4513	0,01	17,49
Yün iplikler, perakende satış için olsun veya olmasın; ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler	0,0907	0,01	3,52
Pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç)	0,1076	0,03	4,17
Suni ve sentetik filament iplikler, katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden, polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç), perakende satışa hazır olmayan; perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç)	0,4474	0,08	17,33
İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç)	0,5520	0,04	21,39
İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç)	0,1036	0,01	4,01
Tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri	0,2272	0,05	8,80
Çuval, torba, çanta ve benzerleri (eşya paketleme amacıyla kullanılanlar)	0,1329	0,02	5,15
Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (düğümlü olanlar)	0,7820	0,10	30,30
Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, tafting (püsküllü)	0,4344	0,01	16,83
Dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim hariç)	0,3928	0,01	15,22
Başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş), giydirilmiş veya kaplanmış)	0,1218	0,01	4,72
Gipe iplikler ve şeritler; şönil iplikler; şenet iplikler	0,5533	0,02	21,43
Ayakkabı, bot vb., tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç)	0,2015	0,01	7,81
Hijyenik havlu ve tamponlar, bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler, giyim eşyası ve giysi aksesuarları (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış)	0,1517	0,01	5,88
Başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri	0,0921	0,02	3,57

Diğer sentetik filament iplikler, tek kat	0,2275	0,01	8,82
Tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş)	0,0777	0,01	3,01
Diğer tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, gözeneksiz, plastikten	0,1978	0,01	7,66
Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), etilen polimerlerinden	0,2213	0,02	8,58
Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç)	0,2433	0,01	9,43
Damacana, şişe, matara ve benzeri eşyalar, plastikten	0,1238	0,01	4,80
Elektrik enerjisi	0,1355	0,03	5,25
Buhar ve sıcak su	0,2363	0,01	9,16

Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi 127.112 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 60,70' ine tekabül etmektedir. Ayrıca ilde altı kod bazda olgun küme olarak karşımıza çıkan bu sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 631.024 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 7,77' sini teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 20,14' ünü istihdam etmektedir.

Bu olgun kümelerde faaliyet gösteren sektörleri firma bazında inceleyecek olursak toplam 30 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 9969' dur ve bu firmaların % 11,55' i (1152) Gaziantep' te faaliyet göstermektedir.

İl içinde, 141 firma sert kabuklu yemişler ve yerfıstığı (kavrulmuş, tuzlanmış veya başka şekilde hazırlanmış) sektöründe, 41 firma küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan) sektöründe, 60 firma tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri sektöründe, 77 firma kepek kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan) sektöründe, 35 firma çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç) sektöründe, 60 firma şekerlemeler (beyaz çikolata dahil) kakao içermeyen sektöründe, 6 firma sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş) sektöründe, 4 firma yün iplikler perakende satış için olsun veya olmasın ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler sektöründe, 35 firma pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç) sektöründe, 125 firma suni ve sentetik filament iplikler katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç) perakende satışa hazır olmayan perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç) sektöründe, 31 firma iplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç) sektöründe, 13 firma iplikler ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç) sektöründe, 34 firma tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri sektöründe, 25 firma çuval torba çanta ve benzerleri (eşya paketleme amacıyla kullanılanlar) sektöründe, 174 firma halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (dügümlü olanlar) sektöründe, 17 firma halı ve diğer tekstil yer döşemeleri tafting (püsküllü) sektöründe, 13 firma dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim hariç) sektöründe, 10 firma başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş) giydirilmiş veya kaplanmış) sektöründe, 14 firma gipe iplikler ve şeritler şönil iplikler şenet iplikler sektöründe, 77 firma ayakkabı bot vb. tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç) sektöründe, 14 firma hijyenik havlu

ve tamponlar bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler giyim eşyası ve giysi aksesuarları (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış) sektöründe, 26 firma başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri sektöründe, 6 firma diğer sentetik filament iplikler tek kat sektöründe, 15 firma tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş) sektöründe, 7 firma diğer tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler gözeneksiz plastikten sektöründe, 26 firma torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç) etilen polimerlerinden sektöründe, 9 firma torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç) diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç) sektöründe, 18 firma damacana şişe matara ve benzeri eşyalar plastikten sektöründe, 26 firma elektrik enerjisi, 13 sektöründe firma buhar ve sıcak su sektöründe faaliyet göstermektedir.

6. 1. 7. Gaziantep İlinde Olgun Kümelerin Sektörel Değerlendirme Sonuçları

Üç Yıldız Analizi sonunda üç yıldız olarak olgun küme olarak tanımlayabileceğimiz iki kod bazda 5, dört kod bazda 12 ve altı kod bazda 30 sektör vardır (Tablo 6. 19). Bu sektörlerin Türkiye dahilinde diğer illerle durumunun karşılaştırılması için her üç kod bazında firma ve istihdam sayıları tablo ve harita ile ifade edilerek sektörlerin genel bir değerlendirmesi yapılacaktır.

Tablo 6. 19. İki, Dört ve Altı Kod Bazda Gaziantep İlinde Olgun Kümeler

İKİ KOD	DÖRT KOD	ALTI KOD
		103923 Sert kabuklu yemişler ve yerfıstığı (kavrulmuş, tuzlanmış veya başka şekilde hazırlanmış)
	1041 Sıvı ve katı yağ imalatı	104141 Küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan)
	1061 Öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı	106133 Tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri
		106140 Kepek, kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan)
	1082 Kakao, çikolata ve şekerleme imalatı	108222 Çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç)
		108223 Şekerlemeler (beyaz çikolata dahil), kakao içermeyen
	1089 Başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı	
13 Tekstil Ürünleri İmalatı	1310 Tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi	131031 Sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş)
		131050 Yün iplikler, perakende satış için olsun veya olmasın; ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler
		131061 Pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç)
		131081 Suni ve sentetik filament iplikler, katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden, polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç), perakende satışa hazır olmayan; perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş

		iplikleri hariç)
		131082 İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç)
		131083 İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç)
		133011 Tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri
		139221 Çuval, torba, çanta ve benzerleri (eşya paketleme amacıyla kullanılanlar)
	1393 Halı ve kilim imalatı	139311 Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (düğümlü olanlar)
		139313 Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, tafting (püsküllü)
		139510 Dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim hariç)
15 Deri ve İlgili Ürünlerin İmalatı		139614 Başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş), giydirilmiş veya kaplanmış)
	1399 Başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı	139915 Gipe iplikler ve şeritler; şönil iplikler; şenet iplikler
	1520 Ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı	152012 Ayakkabı, bot vb., tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç)
		172212 Hijyenik havlu ve tamponlar, bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler, giyim eşyası ve giysi aksesuarları (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış)
18 Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması		181219 Başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri
		206013 Diğer sentetik filament iplikler, tek kat
22 Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı	2221 Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı	222130 Tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş)
		222142 Diğer tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, gözeneksiz, plastikten
	2222 Plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı	222211 Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), etilen polimerlerinden
		222212 Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç)
		222214 Damacana, şişe, matara ve benzeri eşyalar, plastikten
35 Elektrik, Gaz, Buhar ve Havalandırma Sistemi Üretim ve Dağıtımı	3511 Elektrik enerjisi üretimi	351110 Elektrik enerjisi
	3530 Buhar ve iklimlendirme temini	353011 Buhar ve sıcak su

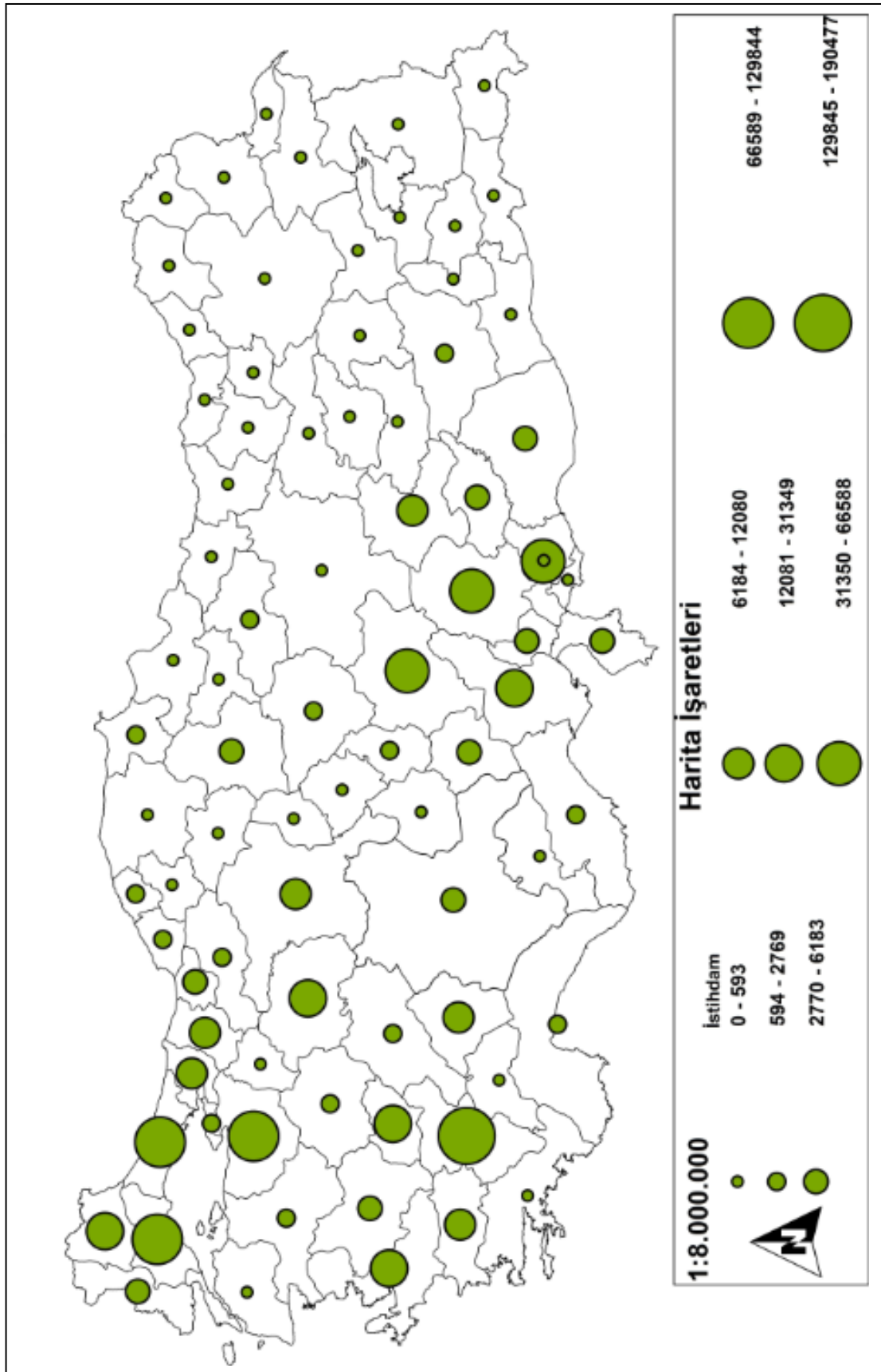
6. 1. 7. a. İki Kod Bazda Gaziantep İlinde Olgun Küme Oluşturan Sektörlerin Değerlendirilmesi

Tekstil Ürünleri İmalatı

Tekstil ürünleri imalatı sektöründe Türkiye’ de 10.329 firma faaliyet göstermekte ve 919.355 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 736 firmada 66.588 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 7,24’ üne, Türkiye geneli firma sayısının ise % 7,12’ sine sahiptir (Şekil 6. 2 ve 6. 3). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Denizli, Bursa, Tekirdağ, İstanbul, Kahramanmaraş, Kayseri, Adana, Uşak, Kırklareli’ dir (Tablo 6. 20).

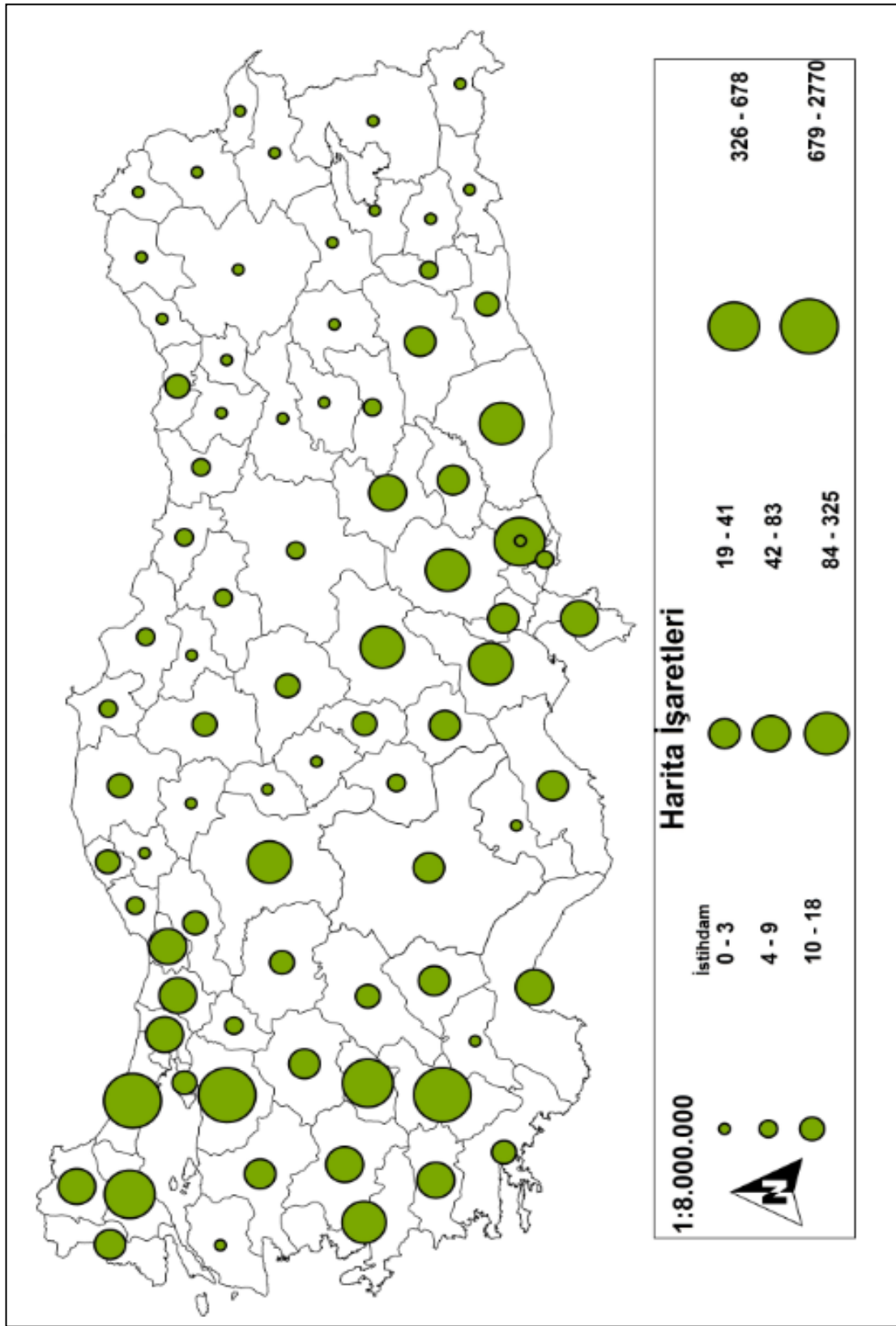
Tablo 6. 20. İllere Göre Türkiye’ de Tekstil Ürünleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Denizli	190.477	20,71	1524	14,75
Bursa	129.844	14,12	1883	18,23
Tekirdağ	113.481	12,34	586	5,67
İstanbul	103.727	11,28	2770	26,81
Gaziantep	66.588	7,24	736	7,12
Kahramanmaraş	42.997	4,67	325	3,14
Kayseri	37.798	4,11	156	1,51
Adana	31.349	3,40	202	1,95
Uşak	24.793	2,69	413	3,99
Kırklareli	17.212	1,87	60	0,58
DİĞER	161.089	17,52	1674	16,20

Şekil 6. 2. Tekstil Ürünleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı

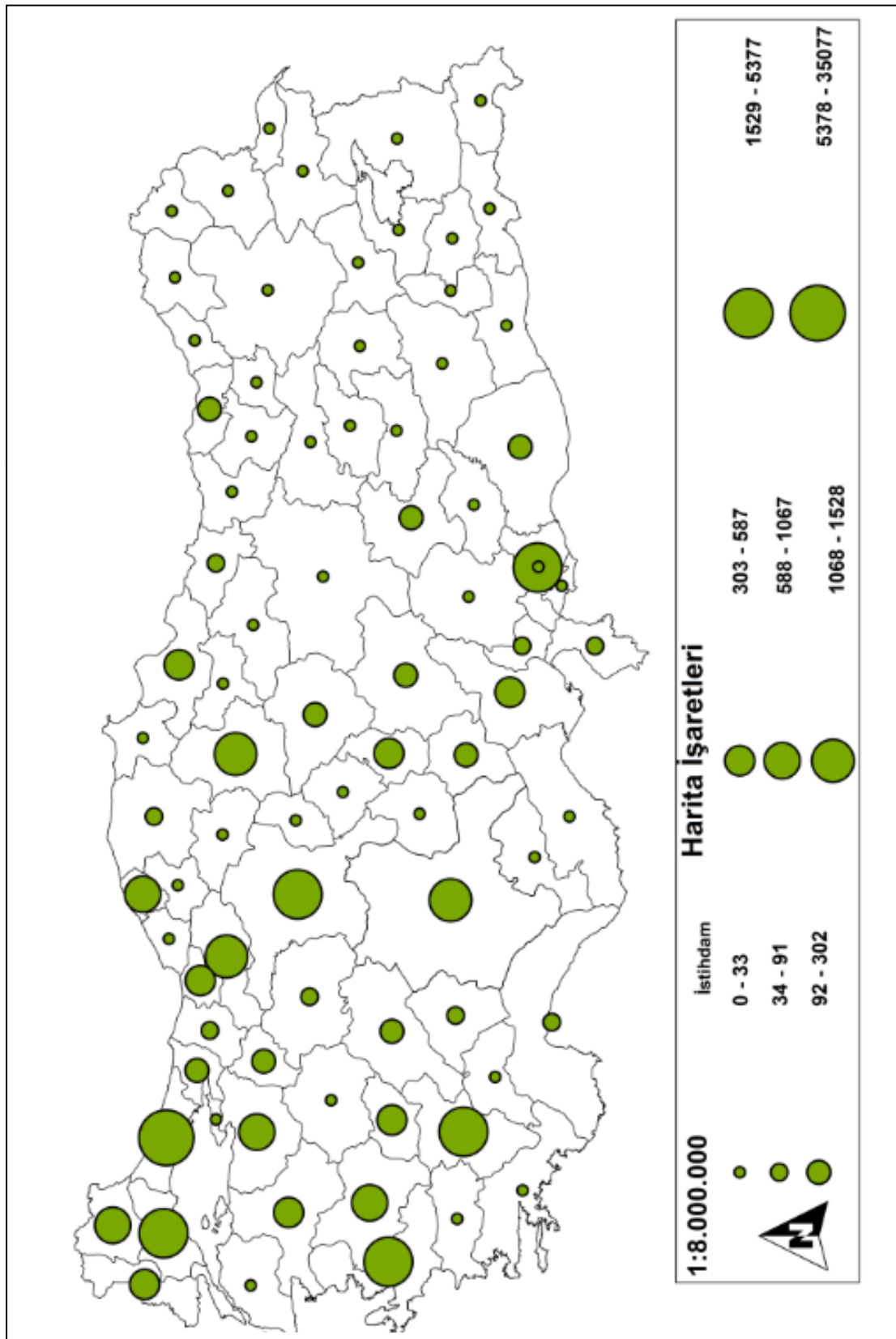
Şekil 6. 3. Tekstil Ürünleri İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Deri Ve İlgili Ürünlerin İmalatı

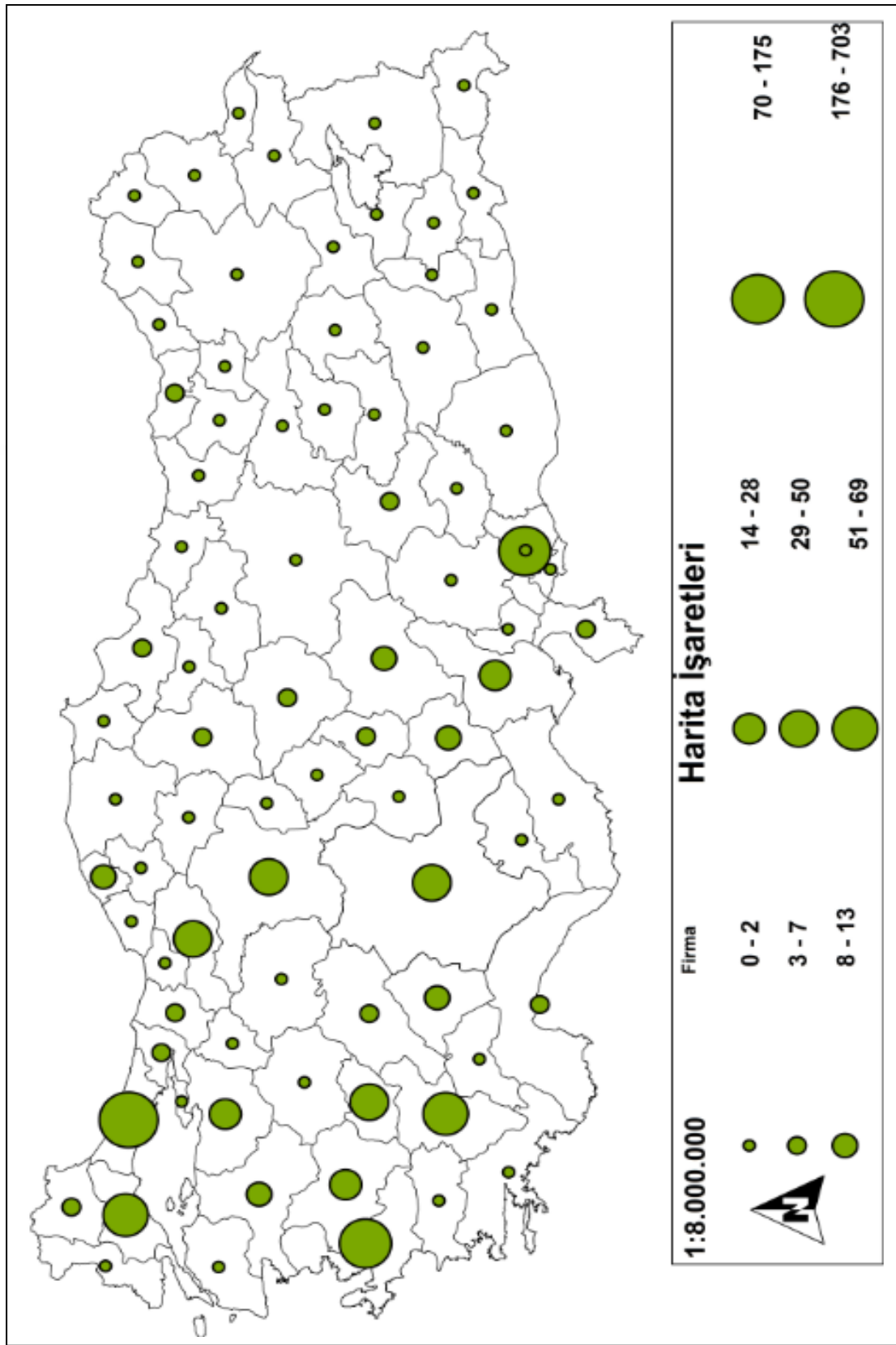
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı sektöründe Türkiye’ de 1559 firma faaliyet göstermekte ve 71.829 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 174 firmada 3455 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 4,81’ ine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 11,16’ sına sahiptir (Şekil 6. 4 ve 6. 5). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, İzmir, Denizli, Ankara, Tekirdağ, Çorum, Bolu, Konya, Bursa’ dır (Tablo 6. 21).

Tablo 6. 21. İllere Göre Türkiye’de Deri ve İlgili Ürünlerin İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	35.077	48,83	703	45,09
İzmir	5377	7,48	139	8,91
Denizli	4803	6,68	60	3,84
Ankara	3987	5,55	41	2,62
Gaziantep	3455	4,81	174	11,16
Tekirdağ	3204	4,46	69	4,42
Çorum	1528	2,12	6	0,38
Bolu	1460	2,03	48	3,07
Konya	1280	1,78	50	3,20
Bursa	1067	1,48	19	1,21
DİĞER	10.591	14,74	250	16,03

Şekil 6. 4. Deri ve İlgili Ürünlerin Ürünleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

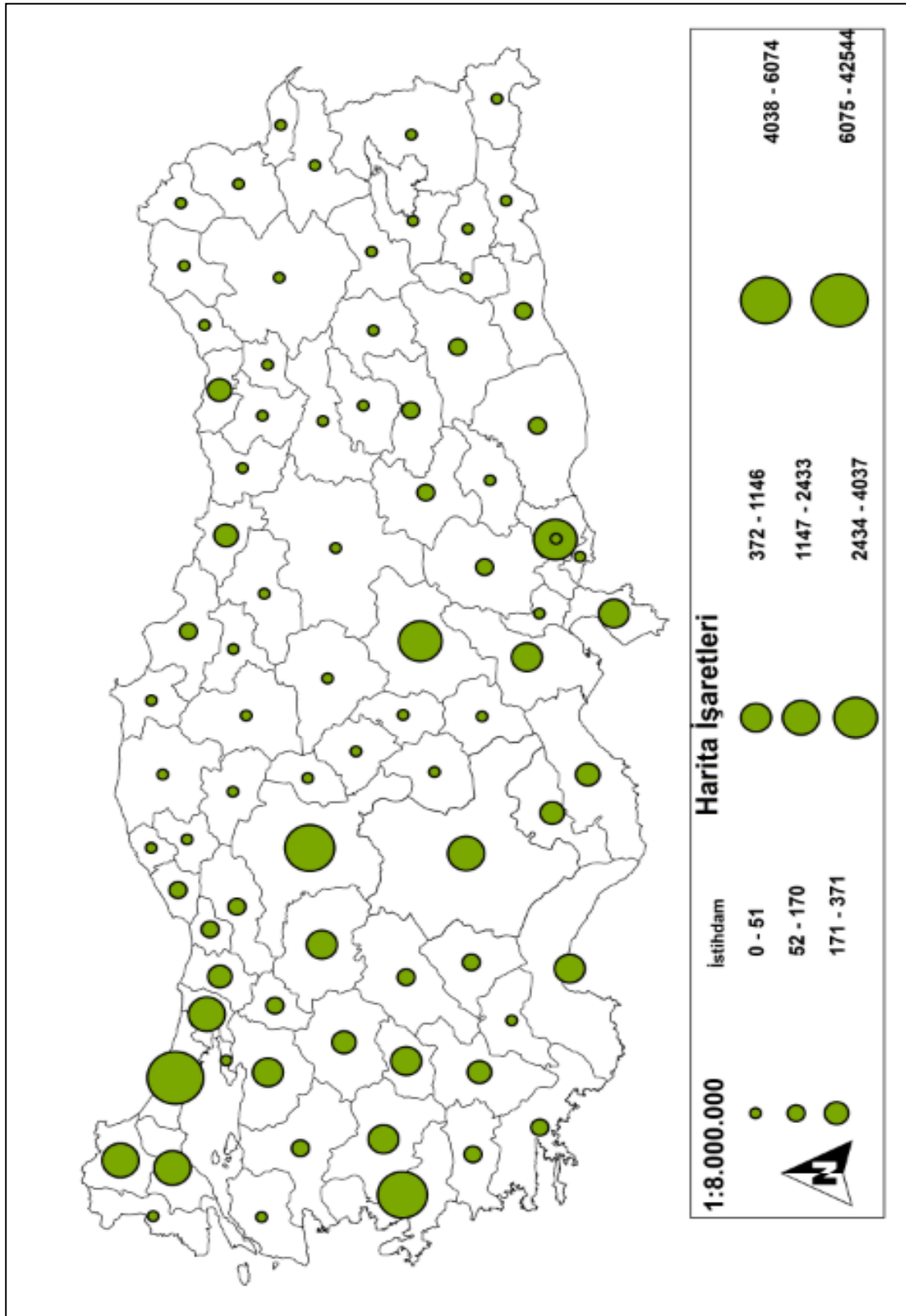
Şekil 6. 5. Deri ve İlgili Ürünlerin Ürünleri İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Kayıtlı Medyanın Basılması Ve Çoğaltılması

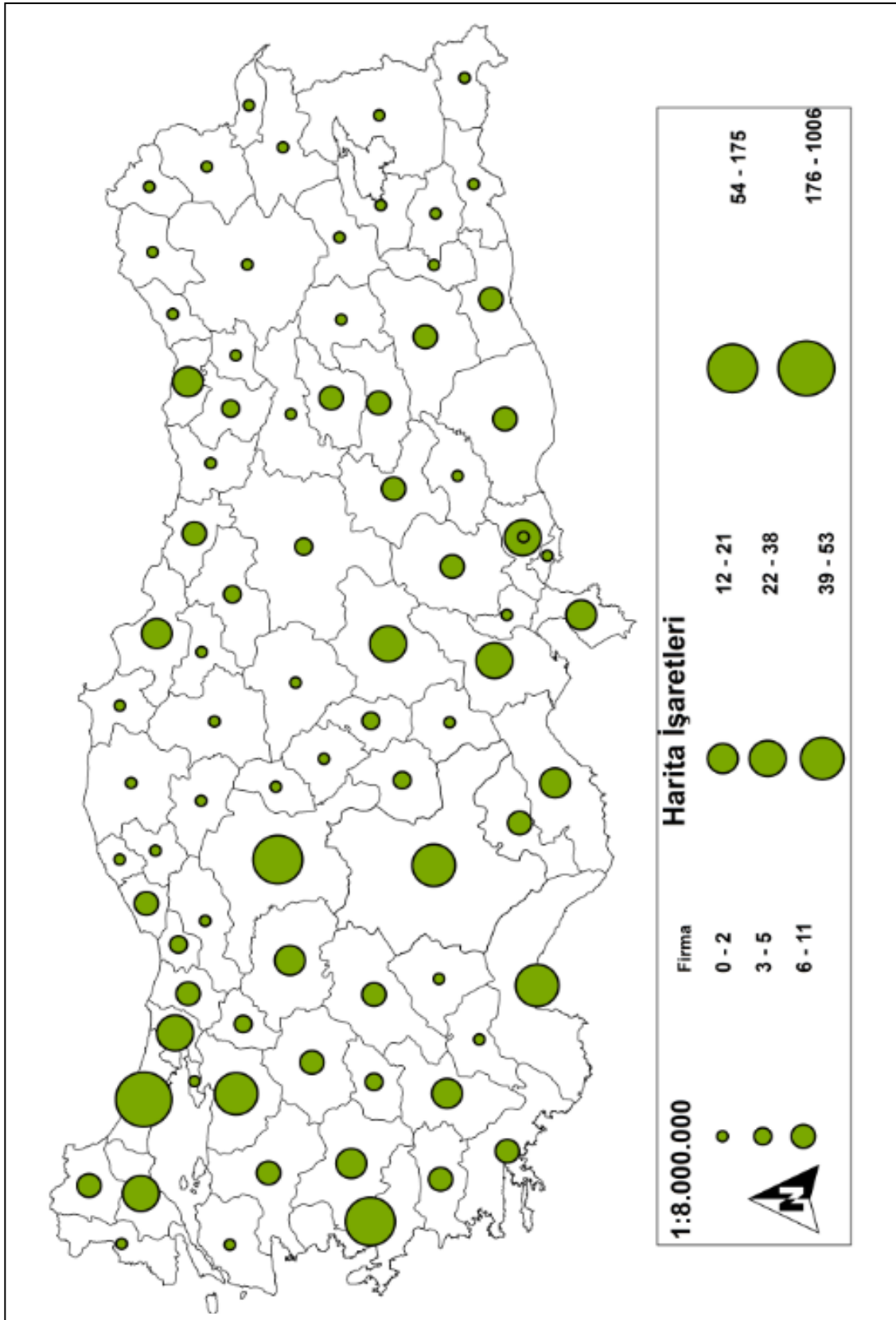
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması sektöründe Türkiye’ de 1947 firma faaliyet göstermekte ve 79.381 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 35 firmada 4037 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 5,08’ ine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 1,79’ una sahiptir (Şekil 6. 6 ve 6. 7). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, İzmir, Ankara, Gaziantep, Kayseri, Kırklareli, Kocaeli, Konya, Tekirdağ, Bursa’ dır (Tablo 6. 22).

Tablo 6. 22. İllere Göre Türkiye’de Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	42.544	53,59	1006	51,66
İzmir	6074	7,65	152	7,80
Ankara	5825	7,33	175	8,98
Gaziantep	4037	5,08	35	1,79
Kayseri	3588	4,51	35	1,79
Kırklareli	2433	3,06	8	0,41
Kocaeli	2252	2,83	38	1,95
Konya	1860	2,34	46	2,36
Tekirdağ	1859	2,34	29	1,48
Bursa	1146	1,44	53	2,72
DİĞER	7763	9,77	370	19,00

Şekil 6. 6. Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

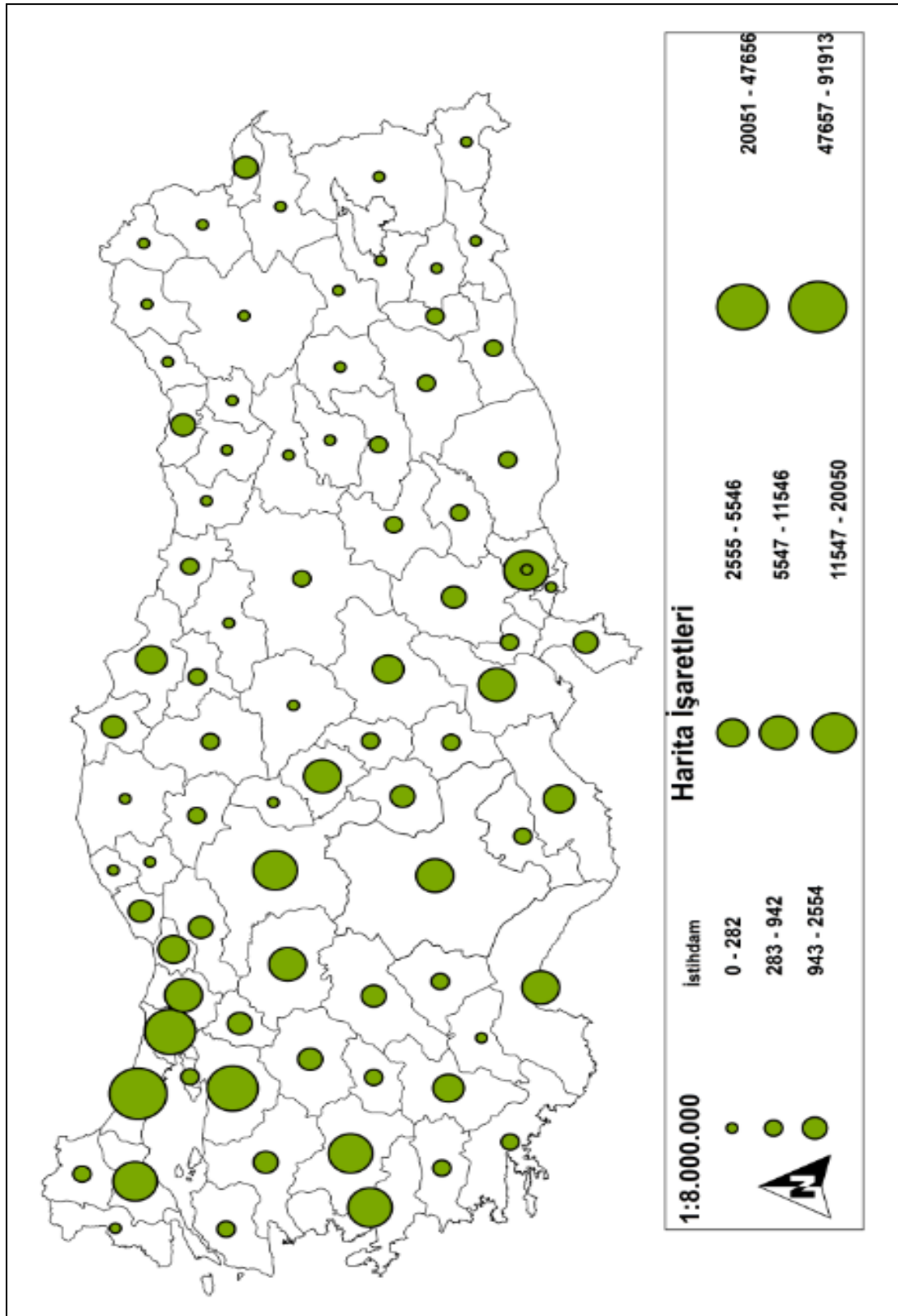
Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı

Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı sektöründe Türkiye’ de 8262 firma faaliyet göstermekte ve 400.974 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 216 firmada 17.576 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 4,38’ ine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 3,09’ una sahiptir (Şekil 6. 8 ve 6. 9). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, Kocaeli, Bursa, Manisa, Tekirdağ, İzmir, Ankara, Konya, Antalya’ dır (Tablo 6. 23).

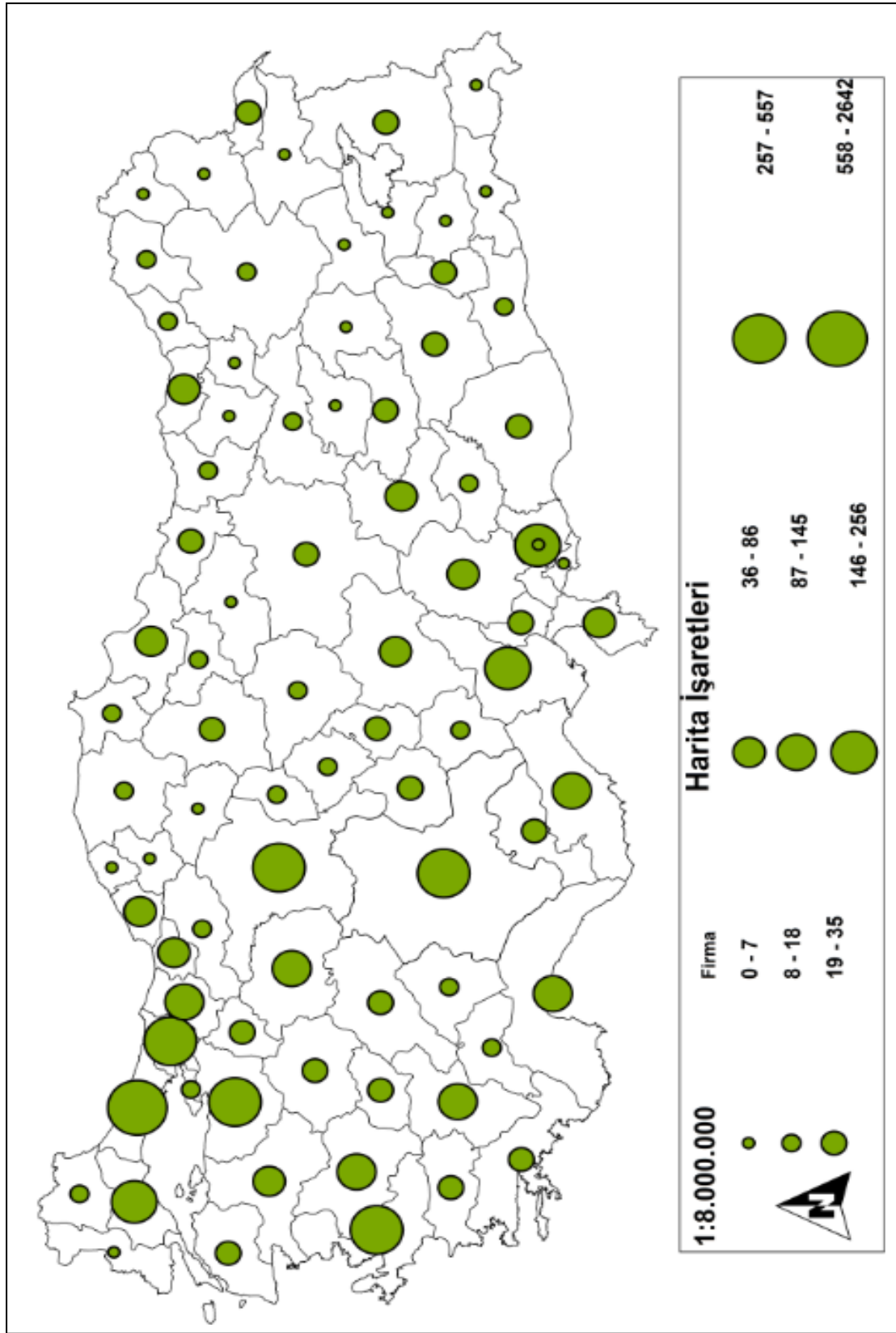
Tablo 6. 23. İllere Göre Türkiye’de Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	91.913	22,92	2642	31,97
Kocaeli	47.656	11,88	375	4,53
Bursa	29.524	7,36	557	6,74
Manisa	20.050	5,00	145	1,75
Tekirdağ	18.345	4,57	179	2,16
Gaziantep	17.576	4,38	256	3,09
İzmir	16.565	4,13	422	5,10
Ankara	15.265	3,80	457	5,53
Konya	11.546	2,87	352	4,26
Antalya	9861	2,45	144	1,74
DİĞER	122.973	30,66	2733	33,07

Şekil 6. 8. Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

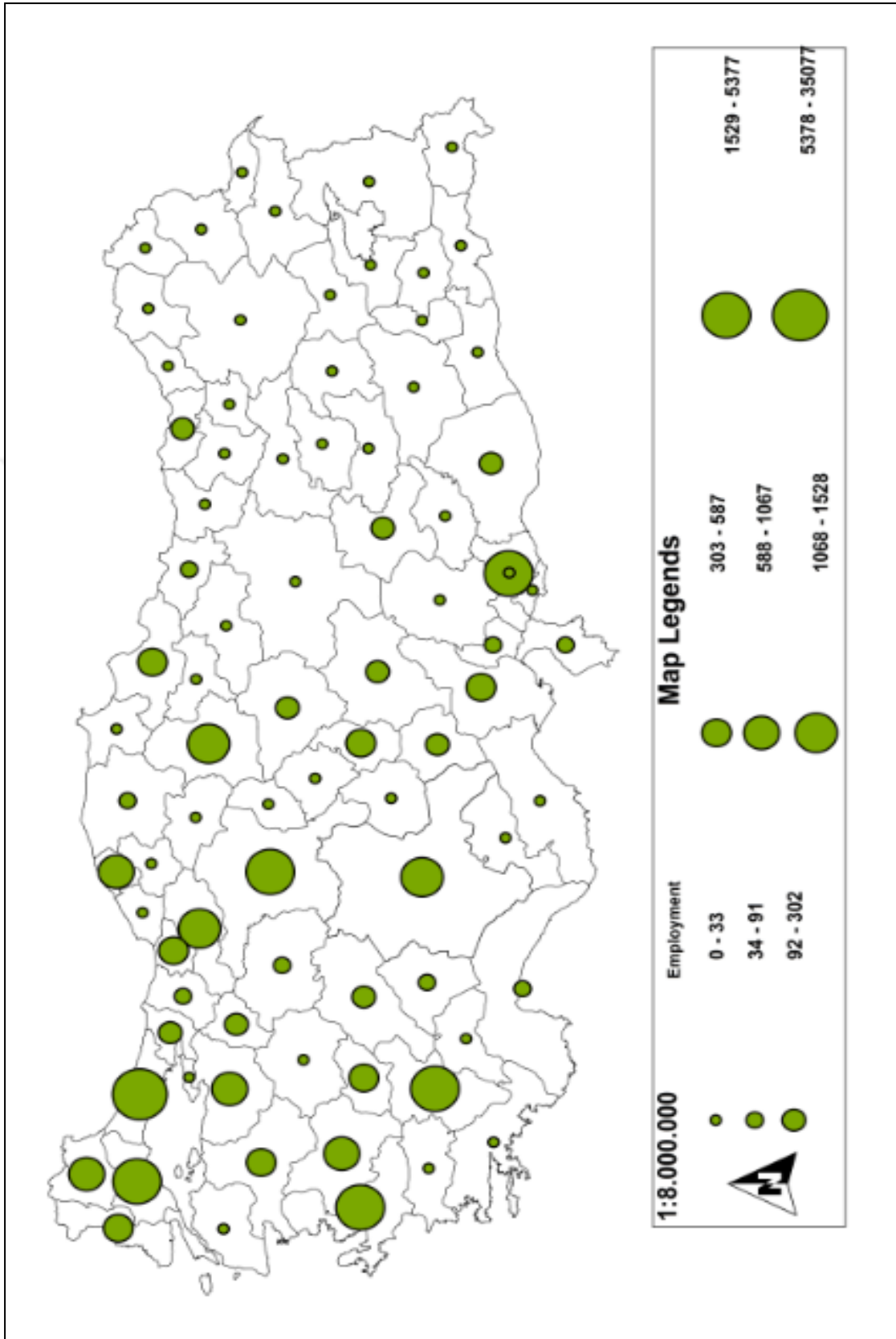
Şekil 6. 9. Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Elektrik, Gaz, Buhar Ve Havalandırma Sistemi Üretim Ve Dağıtım

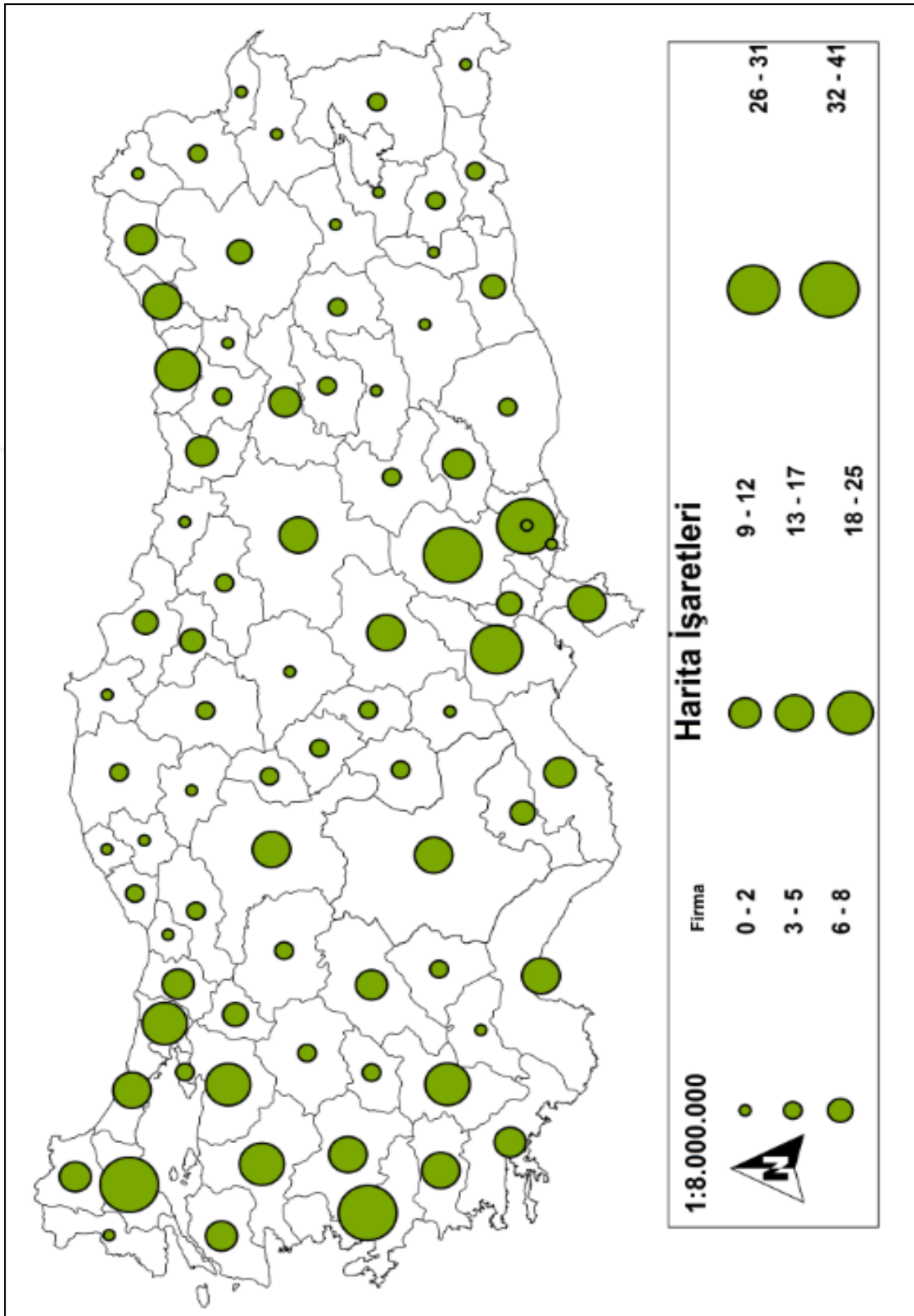
Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım sektöründe Türkiye’ de 697 firma faaliyet göstermekte ve 70.081 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 39 firmada 7713 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 11,00’ ine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 5,59’ una sahiptir (Şekil 6. 10 ve 6. 11). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İzmir, Kahramanmaraş, Manisa, Kocaeli, Ankara, Adana, Konya, Kayseri, Hatay’ dır (Tablo 6. 24).

Tablo 6. 24. İllere Göre Türkiye’de Elektrik, Gaz, Buhar ve Havalandırma Sistemi Üretim ve Dağıtım Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	7713	11,00	39	5,59
İzmir	6963	9,93	41	5,88
Kahramanmaraş	4992	7,12	36	5,16
Manisa	4418	6,30	16	2,29
Kocaeli	4267	6,08	21	3,01
Ankara	3688	5,26	16	2,29
Adana	3642	5,19	31	4,44
Konya	3616	5,15	13	1,86
Kayseri	3441	4,91	15	2,15
Hatay	2818	4,02	14	2,00
DİĞER	24.523	34,99	455	65,27

Şekil 6. 10. Elektrik, Gaz, Buhar ve Havalandırma Sistemi Üretim ve Dağıtım Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Şekil 6. 11. Elektrik, Gaz, Buhar ve Havalandırma Sistemi Üretim ve Dağıtım Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

6. 1. 7. b. Dört Kod Bazda Gaziantep İlinde Olgun Küme Oluşturan Sektörlerin Değerlendirilmesi

Sıvı Ve Katı Yağ İmalatı

Sıvı ve katı yağ imalatı sektöründe Türkiye’ de 2629 firma faaliyet göstermekte ve 57.507 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 102 firmada 3.515 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 6,11’ ine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 3,87’ sine sahiptir (Şekil 6. 12 ve 6. 13). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İzmir, Balıkesir, Manisa, Adana, Aydın, Edirne, Bursa, Mersin ve Hatay’ dır (Tablo 6. 25).

Tablo 6. 25. İllere Göre Türkiye’de Sıvı ve Katı Yağ İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İzmir	6880	11,96	351	13,35
Balıkesir	6370	11,07	187	7,11
Manisa	5955	10,35	188	7,15
Gaziantep	3515	6,11	107	4,06
Adana	3252	5,65	96	3,65
Aydın	2529	4,39	265	10,07
Edirne	2342	4,07	40	1,15
Bursa	2318	4,03	69	2,62
Mersin	2039	3,54	90	3,42
Hatay	1557	2,70	152	5,78
DİĞER	20757	36,09	1084	41,23

Sıvı ve katı yağ imalatı sektöründe altı kod bazda 27 alt faaliyet alanı vardır (Tablo 6. 26). Bu faaliyet alanları; domuz donyağı (stearin), domuz sıvı yağı, oleostearin, hayvandan elde edilen sıvı yağ (oleo-oil) ve yenilemeyen sıvı don yağı (tallow oil) (emülsiyon yapılmamış veya karıştırılmamış veya başka şekilde hazırlanmamış), balıkların ve deniz memelilerinin katı ve sıvı yağları ile bunların fraksiyonları, diğer hayvansal katı ve sıvı yağlar ile bunların fraksiyonları (rafine edilsin veya edilmesin, kimyasal olarak değiştirilmemiş), ham soya fasulyesi yağı, ham yerfıstığı yağı, ham zeytinyağı, ham ayçiçeği yağı, ham pamuk tohumu yağı, ham kanola, kolza ve hardal yağı, ham palm yağı, ham hindistan cevizi yağı, ham diğer bitkisel yağlar, pamuk linterleri, küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan), yağlı tohumların veya yağlı meyvelerin un ve kaba unları (hardaldan yapılanlar hariç), soya yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş), yerfıstığı yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş), zeytinyağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş), ayçiçeği yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş), pamuk yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal

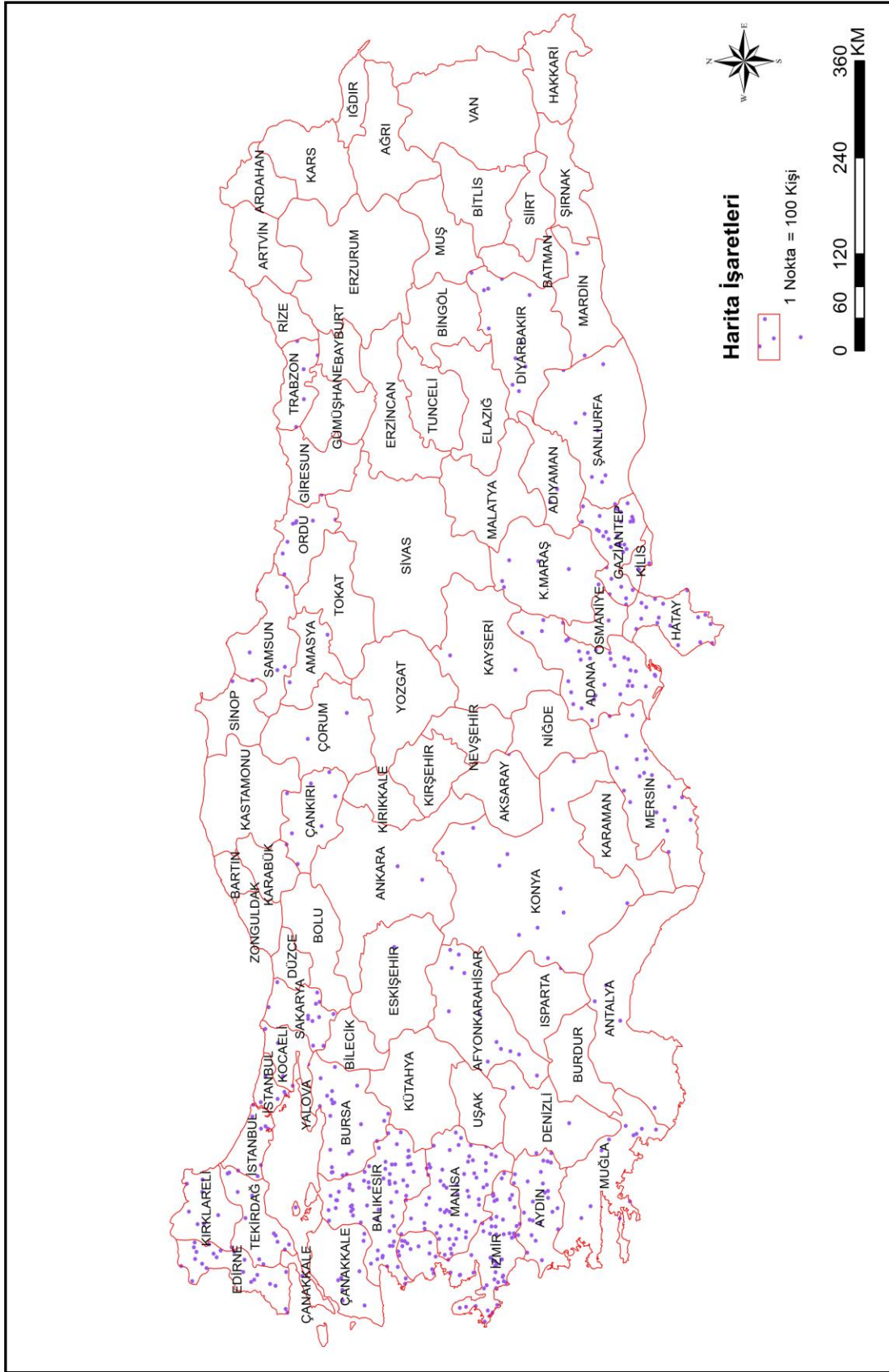
olarak değiştirilmemiş), kanola, kolza ve hardal yağları ile bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş), palm yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş), hindistancevizi yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş), diğer yağlar ve bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş); başka yerde sınıflandırılmamış birleşik bitkisel katı yağlar ve diğer bitkisel sıvı yağlar (mısır yağı hariç) ile bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)", hayvansal veya bitkisel katı ve sıvı yağlar ile bunların fraksiyonları (hidrojene edilmiş, esterleştirilmiş, fakat daha fazla hazırlanmamış), bitkisel mumlar (trigliseritler hariç), degra; yağlı maddelerin veya hayvansal ya da bitkisel mumların işlenmesinden ortaya çıkan artıklar.

Tablo 6. 26. Sıvı ve Katı Yağ İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları
Firma ve İstihdam Durumu

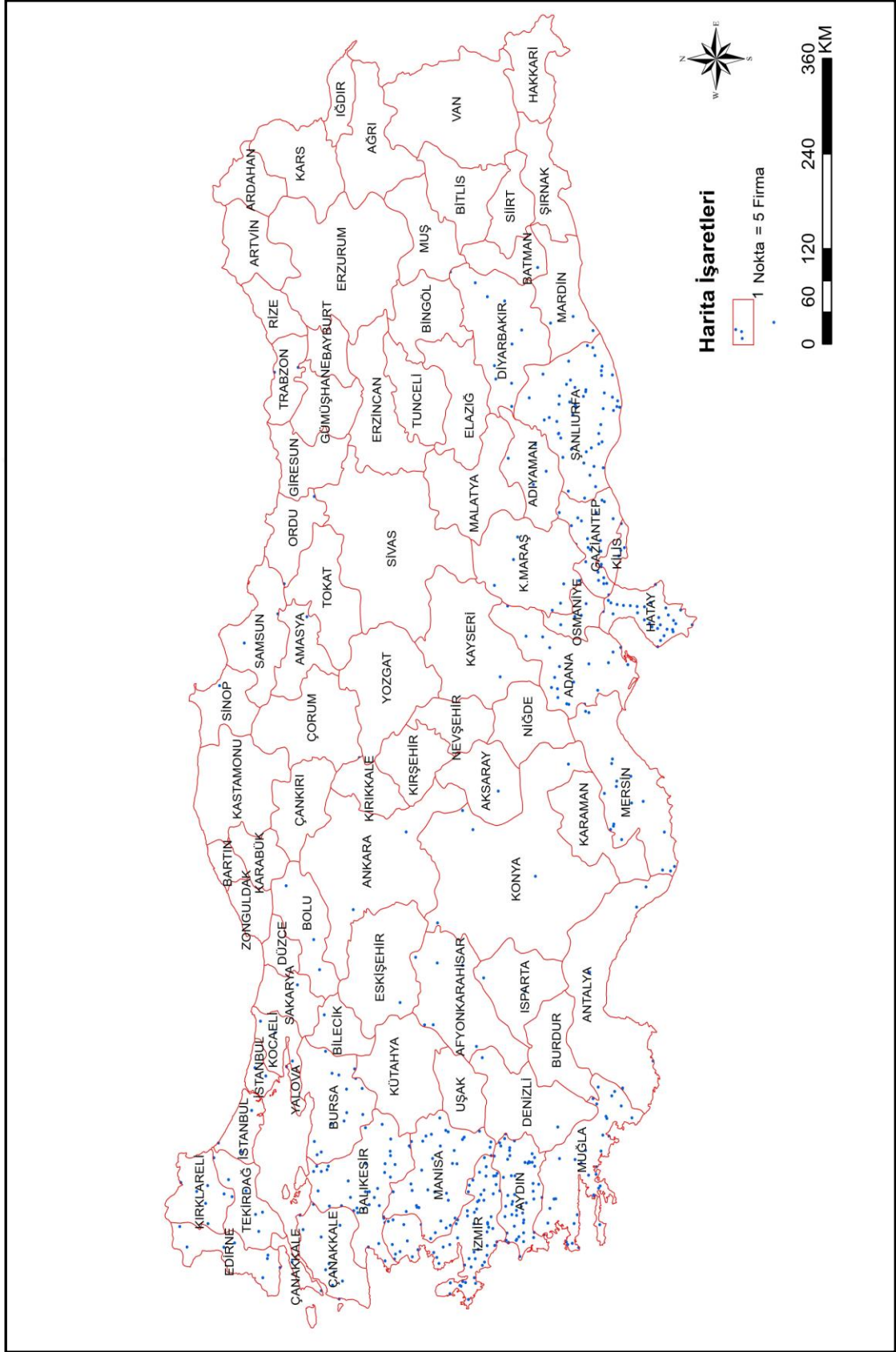
Altı Kod Faaliyet Alanı	Türkiye Firma	Türkiye İstihdam	Gaziantep Firma	Türkiye İçindeki Payı (%)	Gaziantep İstihdam	Türkiye İçindeki Payı (%)
Domuz donyağı (stearin), domuz sıvı yağı, oleostearin, hayvandan elde edilen sıvı yağ (oleo-oil) ve yenilemeyen sıvı don yağı (tallow oil) (emülsiyon yapılmamış veya karıştırılmamış veya başka şekilde hazırlanmamış)	0	0	0	0	0	0
Balıkların ve deniz memelilerinin katı ve sıvı yağları ile bunların fraksiyonları	11	682	0	0	0	0
Yerfıstığı yağı, ham	4	73	0	0	0	0
Kanola, kolza ve hardal yağı, ham	22	727	0	0	0	0
Palm yağı, ham	2	227	0	0	0	0
Hindistan cevizi yağı, ham	2	90	0	0	0	0
Kanola, kolza ve hardal yağları ile bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	11	680	0	0	0	0
Palm yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	1	14	0	0	0	0
Hindistancevizi yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	1	35	0	0	0	0
Yağlı tohumların veya yağlı meyvelerin un ve kaba unları (hardaldan yapılanlar hariç)	7	515	0	0	0	0
Soya yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	19	979	0	0	0	0
Yerfıstığı yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak)	2	35	0	0	0	0

değiştirilmemiş)						
Bitkisel mumlar (trigliseritler hariç)	3	87	0	0	0	0
Degra; yağlı maddelerin veya hayvansal ya da bitkisel mumların işlenmesinden ortaya çıkan artıklar	10	656	0	0	0	0
Küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ ı imalatından kalan)	1180	17470	41	3,47	1352	7,73
Ayçiçeği yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	67	5347	8	11,94	968	18,10
Pamuk yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	28	1341	5	17,85	331	24,68
Ayçiçeği yağı, ham	75	3945	3	4	208	5,27
Zeytinyağı, ham	575	5038	20	3,47	200	3,96
Hayvansal veya bitkisel katı ve sıvı yağlar ile bunların fraksiyonları (hidrojene edilmiş, esterleştirilmiş, fakat daha fazla hazırlanmamış)	57	5030	1	1,75	110	2,18
Diğer yağlar ve bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş); başka yerde sınıflandırılmamış birleşik bitkisel katı yağlar ve diğer bitkisel sıvı yağlar (mısır yağı hariç) ile bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	92	3078	3	3,26	103	3,34
Pamuk tohumu yağı, ham	73	1561	4	5,47	89	5,70
Pamuk linterleri	33	1210	3	9,09	82	6,77
Soya fasulyesi yağı, ham	39	1607	1	2,56	33	2,05
Zeytinyağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	223	3655	7	3,13	18	0,49
Diğer bitkisel yağlar, ham	69	1787	5	7,24	19	1,06
Diğer hayvansal katı ve sıvı yağlar ile bunların fraksiyonları (rafine edilsin veya edilmesin, kimyasal olarak değiştirilmemiş)	23	1638	1	4,34	2	0,12

Şekil 6. 12. Sıvı ve Katı Yağ İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı

Şekil 6. 13. Sıvı ve Katı Yağ İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Öğütülmüş Sebze Ve Hububat Ürünleri İmalatı

Öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı sektöründe Türkiye’ de 2.499 firma faaliyet göstermekte ve 80.584 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 229 firmada 10.331 kişi çalışmaktadır (Şekil 6. 14. ve 6. 15.). Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 12,82’ sine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 9,16’ sına sahiptir. İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İzmir, İstanbul, Mersin, Konya, Aydın, Ankara, Karaman, Mardin, Kocaeli’ dir (Tablo 6. 27).

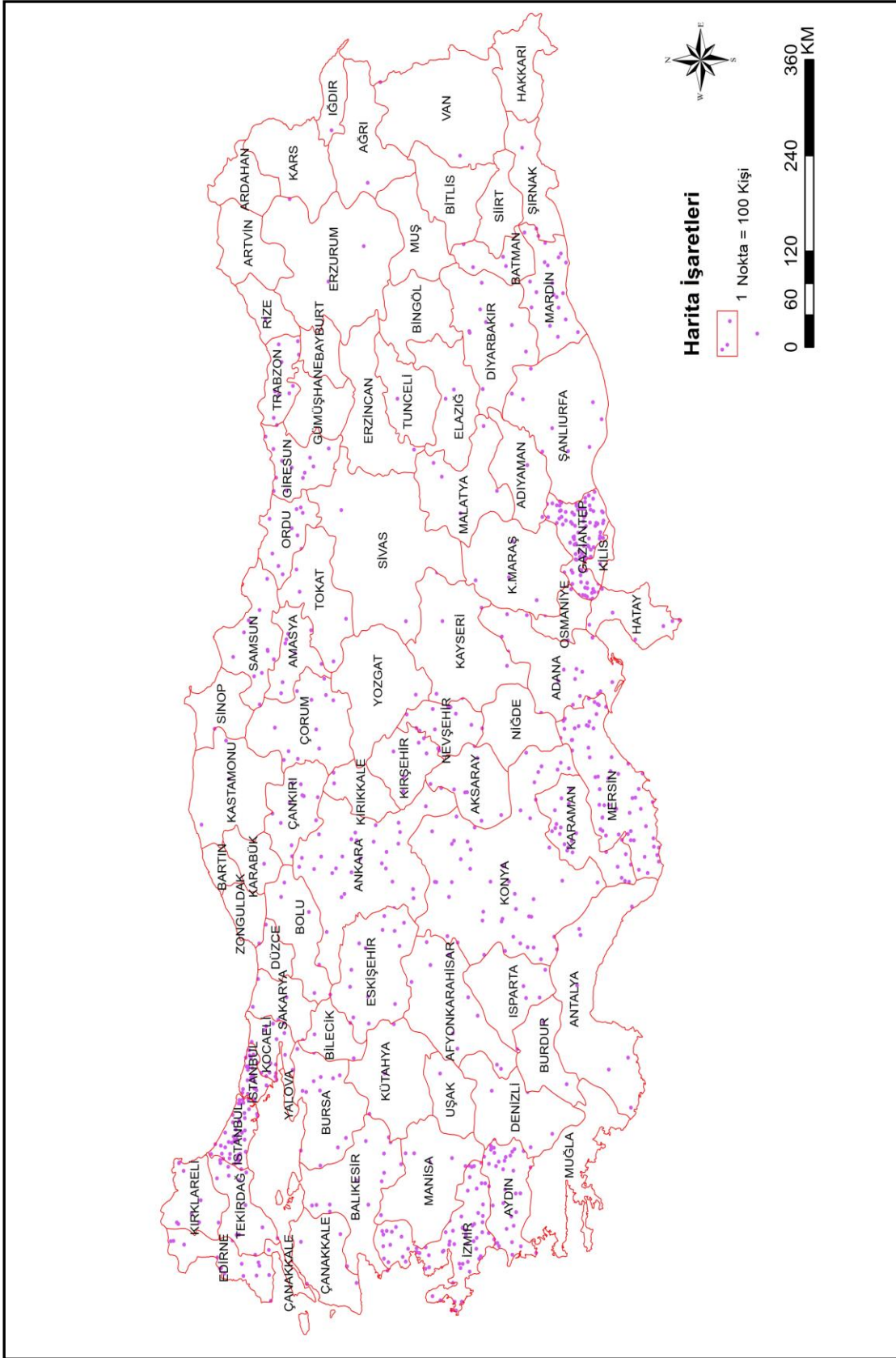
Tablo 6. 27. İllere Göre Türkiye’de Öğütülmüş Sebze ve Hububat Ürünleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	10331	12,82	229	9,16
İzmir	6952	8,62	82	3,34
İstanbul	6834	8,48	118	4,72
Mersin	6034	7,48	141	5,64
Konya	4910	6,09	137	5,48
Aydın	3376	4,18	13	0,52
Ankara	3133	3,88	85	3,40
Karaman	2275	2,82	35	1,40
Mardin	2106	2,61	118	4,72
Kocaeli	1751	2,17	12	0,48
DİĞER	32882	40,80	1529	61,18

Öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı sektöründeki altı kod bazda 9 alt faaliyet alanı vardır (Tablo 6. 28). Bu faaliyet alanları kahverengi pirinç kabuğu alınmış, pirinç kısmen veya tamamen beyazlatılmış ya da kırımlı, diğer tahıl unları, sebze unları ve kaba unları, fırın ürünlerinin hazırlanmasında kullanılan karışımlar, dövülmüş kabuksuz buğday ve kaba buğday unu, başka yerde sınıflandırılmamış dövülmüş kabuksuz diğer tahıllar bunların kaba unları ve peletleri, tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri, kepek, kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan).

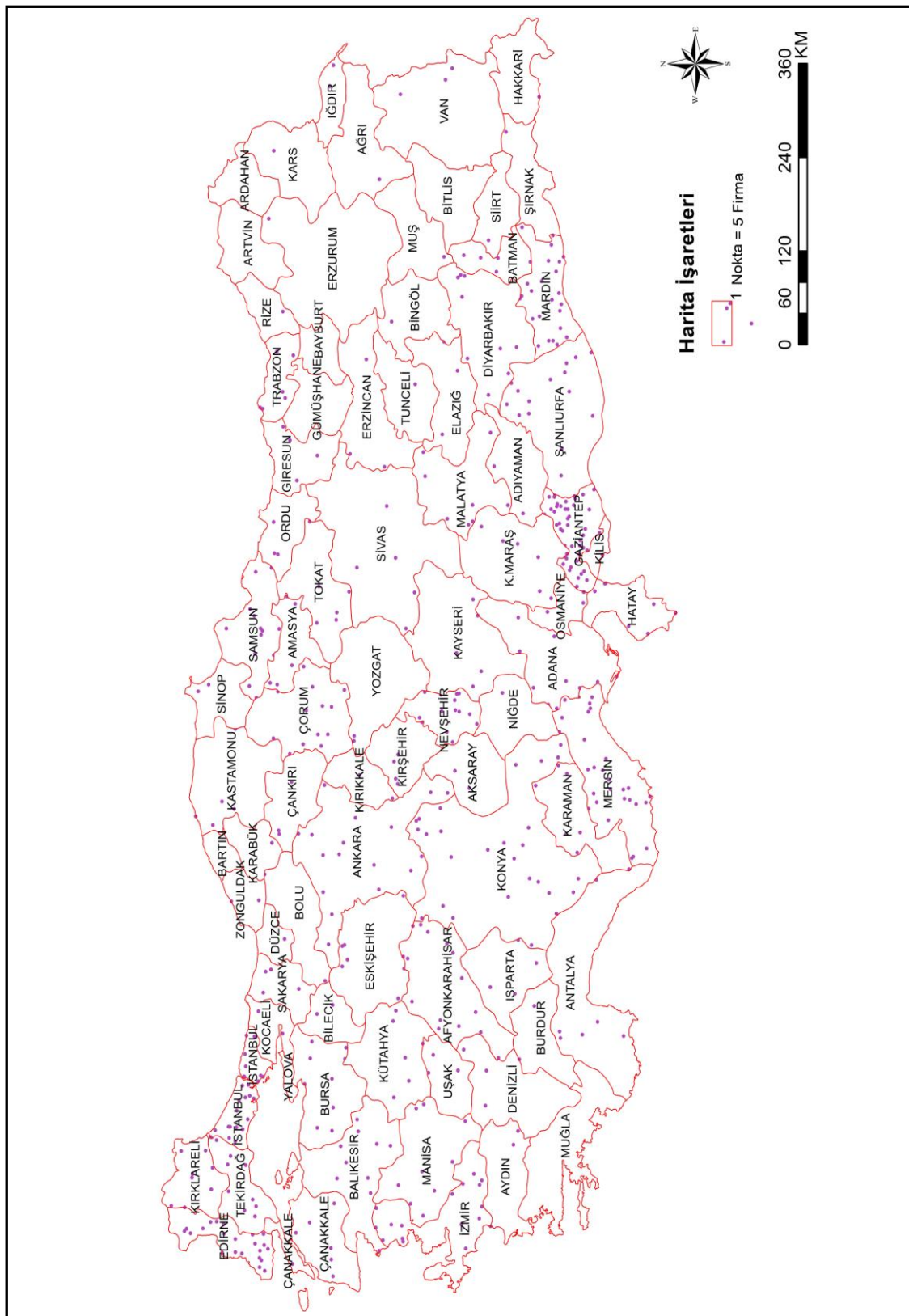
Tablo 6. 28. Öğütülmüş Sebze ve Hububat Ürünleri İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu

Altı Kod Faaliyet Alanı	Türkiye Firma	Türkiye İstihdam	Gaziantep Firma	Türkiye İçindeki Payı (%)	Gaziantep İstihdam	Türkiye İçindeki Payı (%)
Pirinç, kısmen veya tamamen beyazlatılmış ya da kırılmış	118	2540	1	0,84	371	14,60
Buğday veya meslin unu	709	16367	29	4,09	1439	8,79
Diğer tahıl unları	79	3490	3	3,79	394	11,28
Sebze unları ve kaba unları	184	13953	13	7,06	527	3,77
Fırın ürünlerinin hazırlanmasında kullanılan karışımlar	144	6222	2	1,38	171	2,74
Dövülmüş kabuksuz buğday ve kaba buğday unu	105	4285	33	31,42	1853	43,24
Başka yerde sınıflandırılmamış dövülmüş kabuksuz diğer tahıllar bunların kaba unları ve peletleri	92	3519	11	11,95	624	17,73
Tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri	297	11429	57	19,19	1710	14,96
Kepek, kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan)	968	23216	75	7,74	3209	13,82

Şekil 6. 14. Öğütülmüş Sebze ve Hububat Ürünleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Şekil 6. 15. Öğütülmüş Sebze ve Hububat Ürünleri İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Kakao, Çikolata Ve Şekerleme İmalatı

Kakao, Çikolata ve Şekerleme İmalatı sektöründe Türkiye’ de 1.080 firma faaliyet göstermekte ve 100.027 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 116 firmada 6.464 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 6,46’ sına, Türkiye geneli firma sayısının ise % 10,74’ üne sahiptir (Şekil 6. 16 ve 6. 17). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Karaman, İstanbul, Konya, Konya, Kocaeli, Bursa, İzmir, Eskişehir, Ankara, Aydın’ dır (Tablo 6. 29).

Tablo 6. 29. İllere Göre Türkiye’ de Kakao, Çikolata Ve Şekerleme İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam Ve Firma Sayıları.

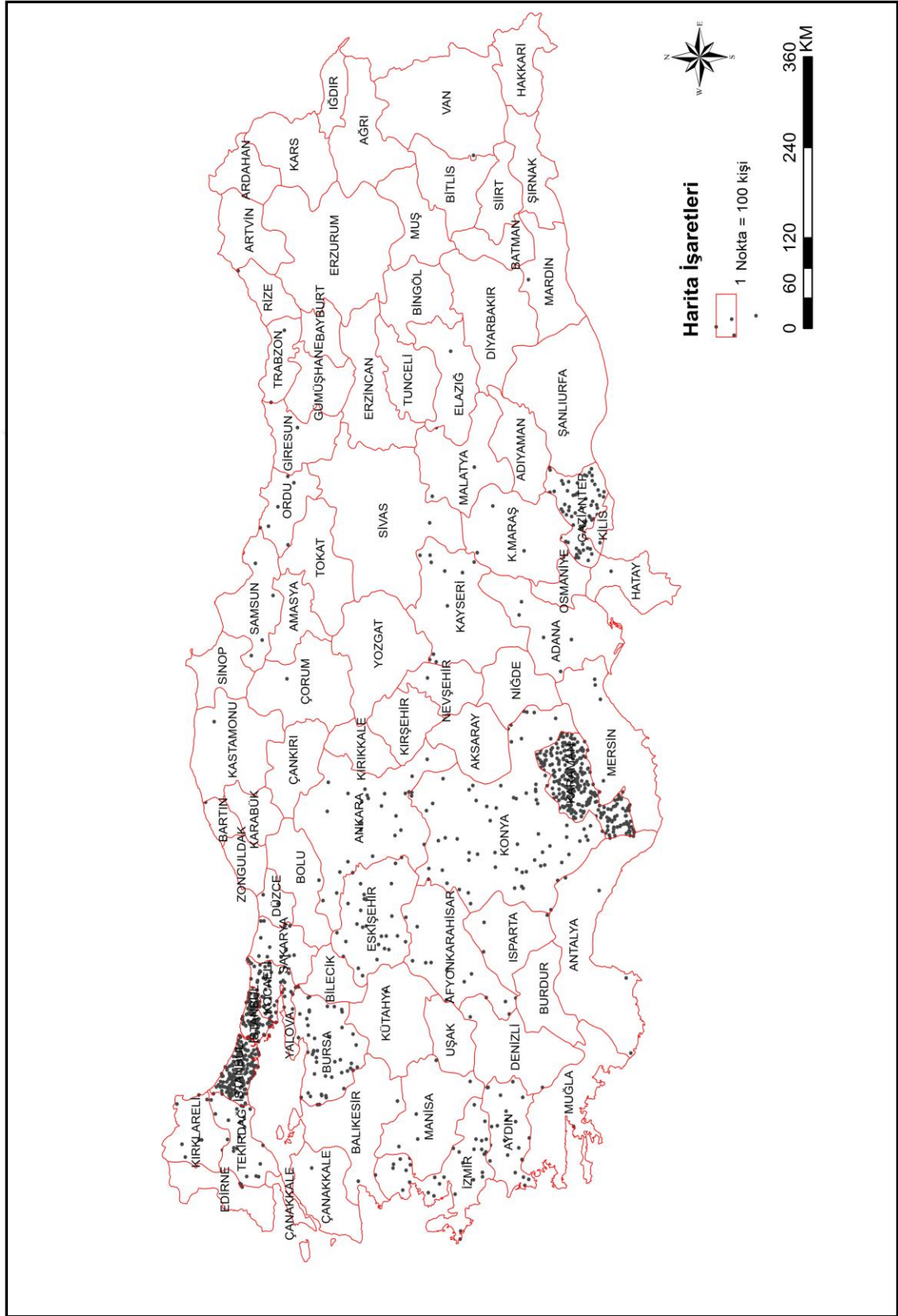
İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Karaman	27665	27,65	21	1,94
İstanbul	24886	24,87	242	22,40
Konya	7106	7,10	107	9,90
Gaziantep	6464	6,46	116	10,74
Kocaeli	5734	5,73	34	3,14
Bursa	4769	4,76	37	3,42
İzmir	3211	3,21	44	4,07
Eskişehir	2728	2,72	11	1,01
Ankara	2376	2,37	54	5,00
Aydın	2231	2,23	24	2,22
DİĞER	12857	12,85	390	36,11

Kakao, çikolata ve şekerleme imalatı sektöründeki altı kod bazda 8 alt faaliyet alanı vardır (Tablo 6. 30). Bu faaliyet alanları kakao hamuru yağı çıkarılmış olsun veya olmasın, kakao yağı katı ve sıvı, kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içermeyen), kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içeren), çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları dökme halinde (tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç), çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç), şekerlemeler (beyaz çikolata dahil), kakao içermeyen, şekerle korunmuş meyveler sert kabuklu yemişler meyve kabukları ve bitkilerin diğer kısımları.

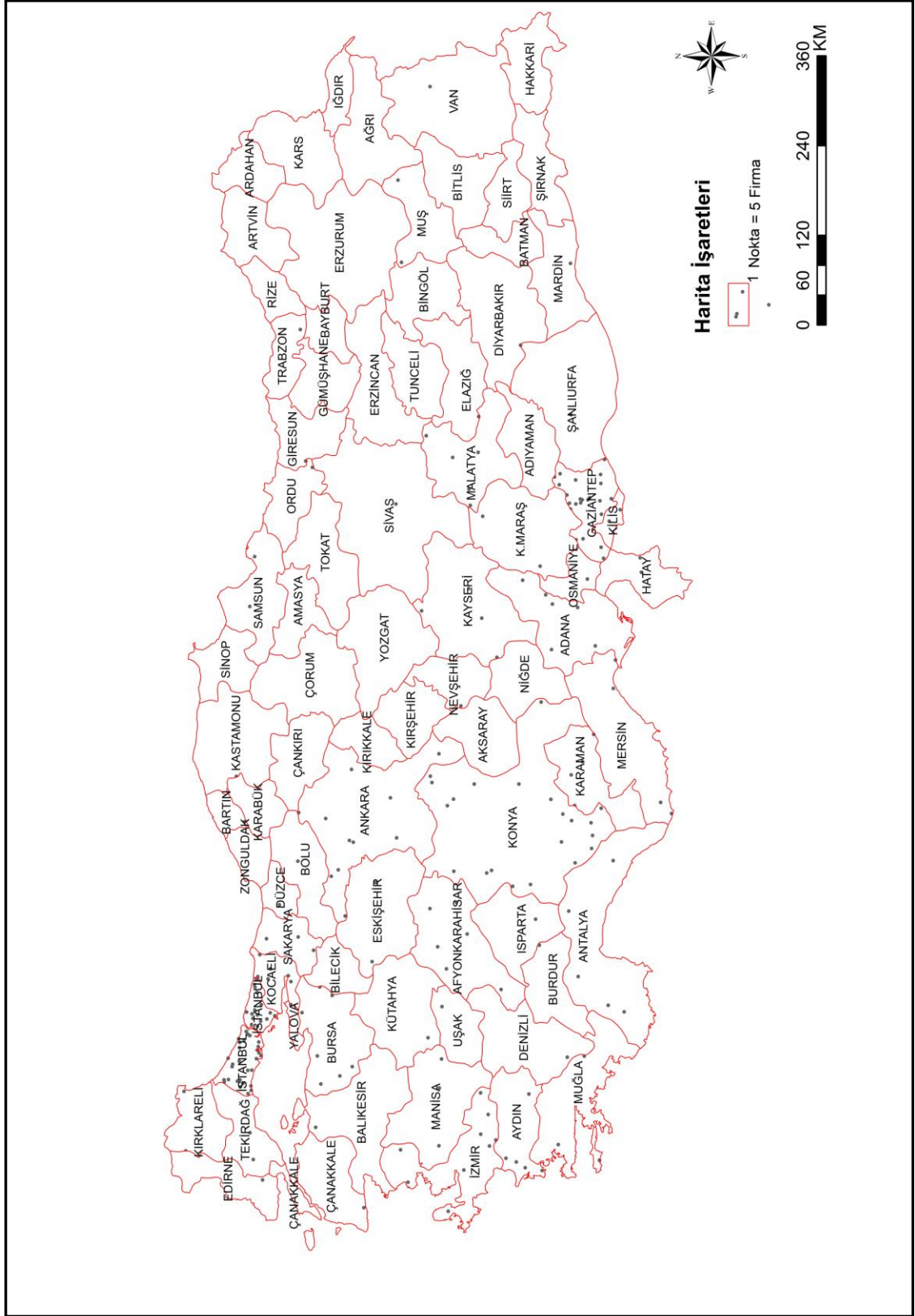
Tablo 6. 30. Kakao, Çikolata ve Şekerleme İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu

Altı Kod Faaliyet Alanı	Türkiye Firma	Türkiye İstihdam	Gaziantep Firma	Türkiye İçindeki Payı (%)	Gaziantep İstihdam	Türkiye İçindeki Payı (%)
Kakao hamuru, yağı çıkarılmış olsun veya olmasın	2	359	0	0	0	0
Kakao yağı, katı ve sıvı	2	157	0	0	0	0
Kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içermeyen)	9	1755	0	0	0	0
Kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içeren)	5	607	1	20,00	91	14,99
Çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları, dökme halinde (tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç)	41	14558	0	0	0	0
Çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç)	269	40594	37	13,75	3102	7,64
Şekerlemeler (beyaz çikolata dahil), kakao içermeyen	654	37159	72	11,00	2913	7,83
Şekerle korunmuş meyveler, sert kabuklu yemişler, meyve kabukları ve bitkilerin diğer kısımları	84	2619	5	5,95	23	0,87

Şekil 6. 16. Kakao, Çikolata ve Şekerleme İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Şekil 6. 17. Kakao, Çikolata ve Şekerleme İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Gıda Maddelerinin İmalatı

Başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı sektöründe Türkiye’ de 687 firma faaliyet göstermekte ve 45.820 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 37 firmada 1.756 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 3,83’ üne, Türkiye geneli firma sayısının ise % 5,38’ ine sahiptir (Şekil 6. 18 ve 6. 19). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, Balıkesir, İzmir, Bursa, Ankara, Kocaeli, Sakarya, Denizli, Konya’ dır (Tablo 6. 31).

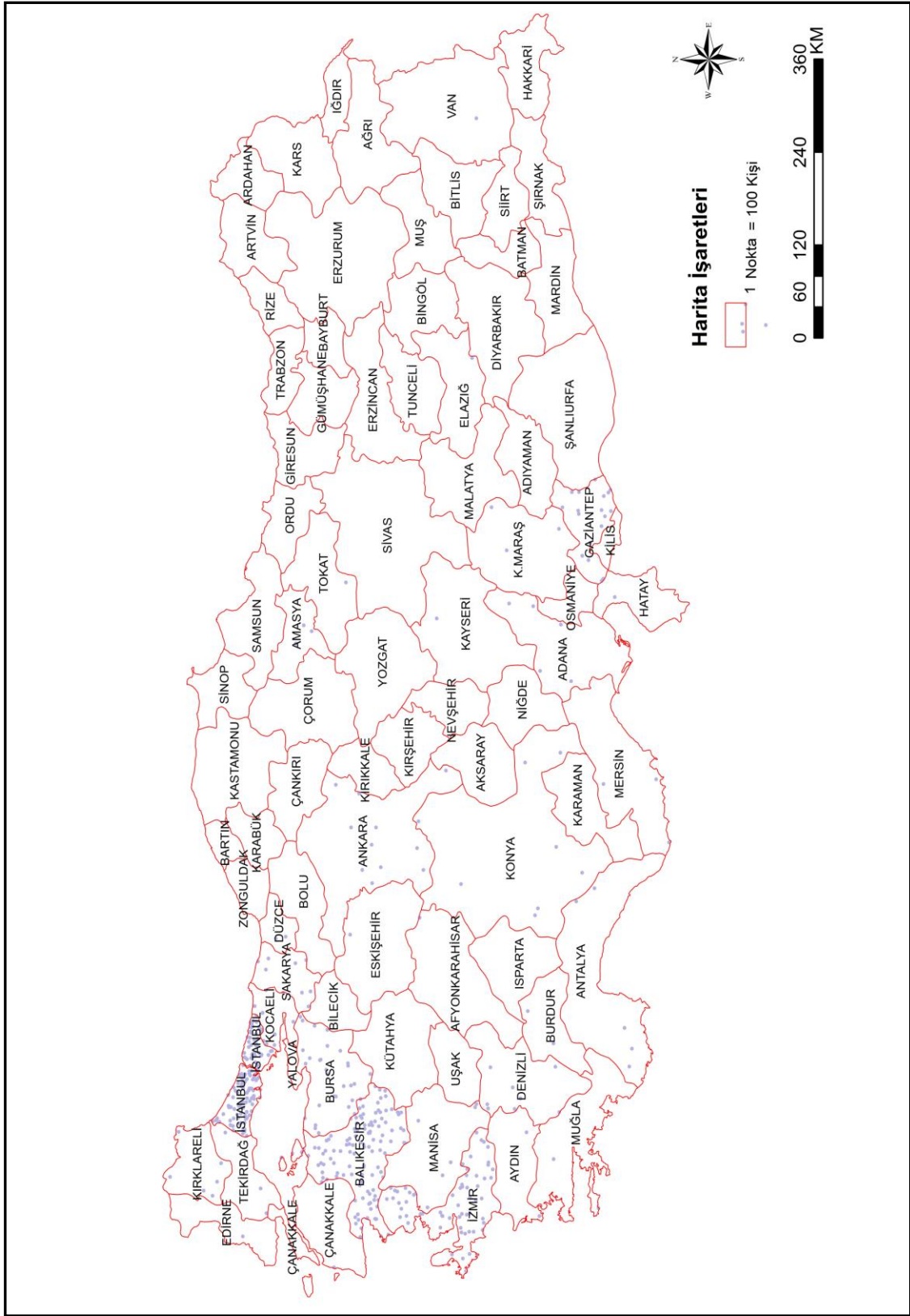
Tablo 6. 31. İllere Göre Türkiye’de Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Gıda Maddelerinin İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	12464	27,20	242	35,22
Balıkesir	12288	26,81	17	2,47
İzmir	6132	13,38	89	12,95
Bursa	3032	6,61	19	2,76
Gaziantep	1756	3,83	37	5,38
Ankara	1092	2,38	38	5,53
Kocaeli	943	2,05	12	1,74
Sakarya	847	1,84	5	0,72
Denizli	843	1,83	7	1,01
Konya	753	1,64	12	1,74
DİĞER	5670	12,37	206	29,98

Başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı sektöründe altı kod bazda 5 alt faaliyet alanı vardır (Tablo 6. 32). Bu faaliyet alanları; çorbalar, et ve balık suları ile bunlardan yapılan maddeler, kabuksuz yumurta ve yumurta sarıları (taze veya korunmuş) kabuklu yumurtalar (korunmuş veya pişmiş); yumurta akı (albümin), mayalar (aktif veya inaktif); diğer tek hücreli ölü mikro organizmalar hazır kabartma tozları, et, balık ve su omurgasızlarının ekstreleri ve suları, başka yerde sınıflandırılmamış çeşitli gıda ürünleri.

Tablo 6. 32. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Gıda Maddelerinin İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma Ve İstihdam Durumu

Altı Kod Faaliyet Alanı	Türkiye Firma	Türkiye İstihdam	Gaziantep Firma	Türkiye İçindeki Payı (%)	Gaziantep İstihdam	Türkiye İçindeki Payı (%)
Çorbalar, et ve balık suları ile bunlardan yapılan maddeler	73	5169	8	10,95	680	13,15
Kabuksuz yumurta ve yumurta sarıları (taze veya korunmuş) kabuklu yumurtalar (korunmuş veya pişmiş); yumurta akı (albümin)	19	1031	0	0	0	0
Mayalar (aktif veya inaktif); diğer tek hücreli ölü mikro organizmalar hazır kabartma tozları	65	4272	3	4,61	499	11,68
Et, balık ve su omurgasızlarının ekstreleri ve suları	4	106	0	0	0	0
Başka yerde sınıflandırılmamış çeşitli gıda ürünleri	580	22820	24	4,13	949	4,15

Şekil 6. 18. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Gıda Maddelerinin İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Tekstil Elyafının Hazırlanması Ve Bükülmesi

Tekstil Elyafının Hazırlanması ve Bükülmesi sektöründe Türkiye’ de 1.644 firma faaliyet göstermekte ve 168.008 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 242 firmada 38.926 kişi çalışmaktadır (Şekil 6. 20 ve 6. 21). Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 23,16’ sına, Türkiye geneli firma sayısının ise % 14,72’ sine sahiptir. İstihdamda önde gelen diğer iller sırasıyla Tekirdağ, Bursa, Kahramanmaraş, Adana, İstanbul, Kayseri, Uşak, Denizli ve Şanlıurfa’ dır (Tablo 6. 33).

Tablo 6. 33. İllere Göre Türkiye’de Tekstil Elyafının Hazırlanması ve Bükülmesi Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	38926	23,16	242	14,72
Tekirdağ	17951	10,68	72	4,37
Bursa	15270	9,08	174	10,58
Kahramanmaraş	15027	8,94	119	7,23
Adana	12793	7,61	82	4,98
İstanbul	8788	5,23	177	10,76
Kayseri	8297	4,93	22	1,33
Uşak	6050	3,60	121	7,36
Denizli	5813	3,45	46	2,79
Şanlıurfa	4109	2,44	199	12,10
DİĞER	34984	20,82	390	23,72

Tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi sektöründe altı kod bazda 21 alt faaliyet alanı vardır (Tablo 6. 34). Bu faaliyet alanları: yün yağı (lanolin dahil), ham ipek (bükülmemiş), yün, yağı alınmış veya karbonize edilmiş (kardelenmemiş veya taranmamış), yün veya ince hayvan kıllarının tarak altı döküntüsü, yün ve ince veya kaba hayvan kılı (kardelenmiş veya taranmış), pamuk (kardelenmiş veya taranmış), jüt ve diğer tekstil elyafları (keten, saf kenevir ve rami hariç), işlenmiş fakat eğirilmemiş, diğer bitkisel tekstil elyafları işlenmiş fakat eğirilmemiş, sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş), suni devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş), ipek iplikler ve ipek döküntülerinden iplikler, yün iplikler, perakende satış için olsun veya olmasın; ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler, pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç), pamuktan dikiş iplikleri, keten iplikler, jüt veya diğer tekstil bitki kabuğu elyaflarından yapılan iplikler; diğer bitkisel tekstil elyaflarından iplikler; kağıt iplikleri, suni ve sentetik filament iplikler, katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden, polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç), perakende satışa hazır olmayan; perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç), iplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç), iplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ %

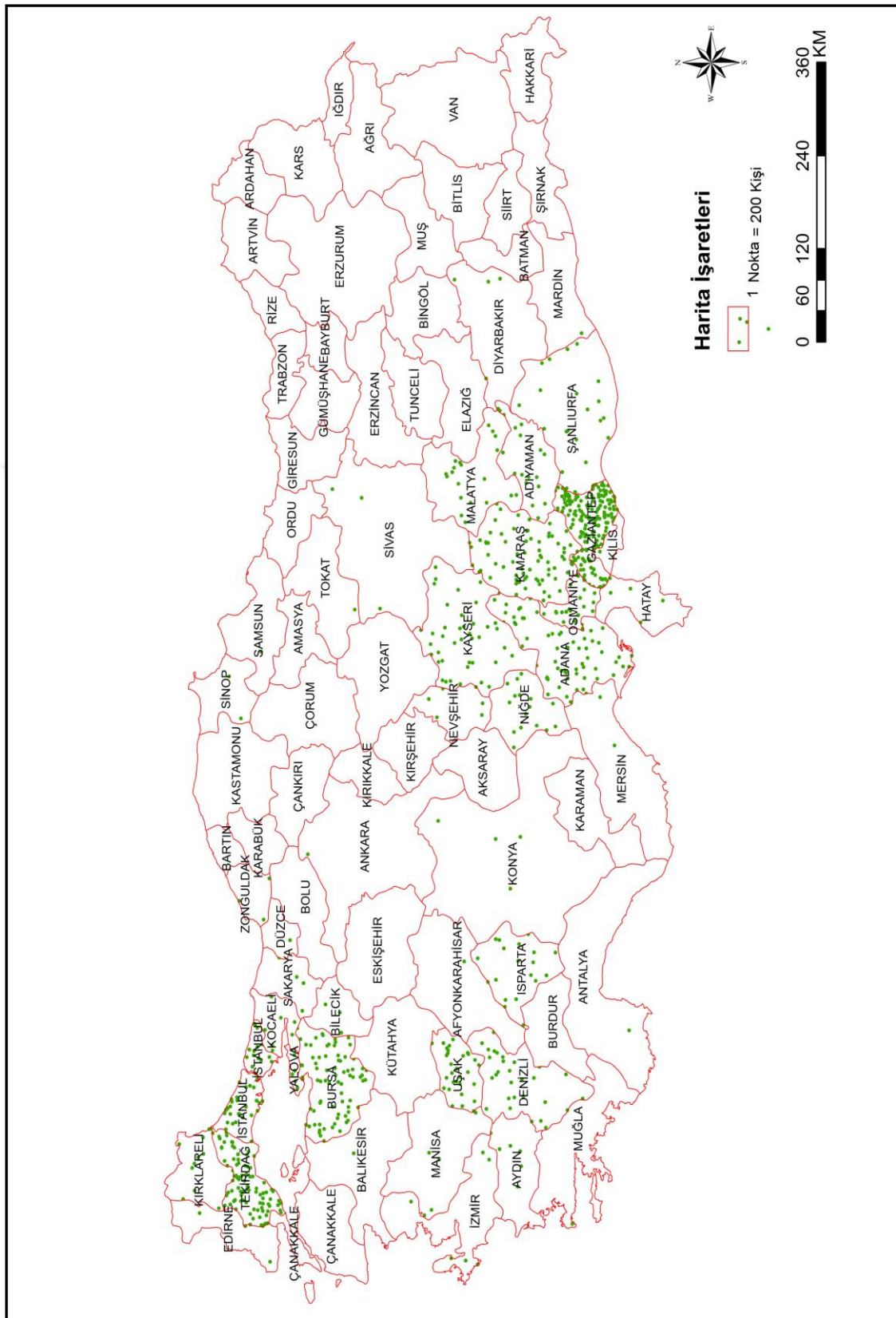
85 olanlar (dikiş ipliği hariç), suni devamsız elyaftan iplikler (dikiş ipliği hariç), suni ve sentetik filamentlerden ve elyaftan iplikler ile dikiş iplikleri, taraklama aşamasından kalan döküntüler ve diğer pamuk atıkları.

Tablo 6. 34. Tekstil Elyafının Hazırlanması ve Bükülmesi Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu

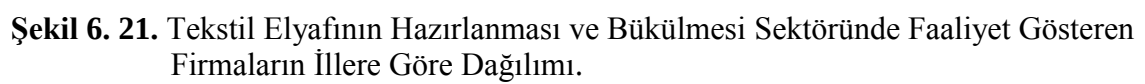
Altı Kod Faaliyet Alanı	Türkiye Firma	Türkiye İstihdam	Gaziantep Firma	Türkiye İçindeki Payı (%)	Gaziantep İstihdam	Türkiye İçindeki Payı (%)
Suni ve sentetik filament iplikler, katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden, polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç), perakende satışa hazır olmayan; perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç)	359	38151	125	34,81	17068	44,73
İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç)	86	15308	31	36,04	8450	55,19
Yün yağı (lanolin dahil)	2	78	0	0	0	0
Ham ipek (bükülmemiş)	1	461	0	0	0	0
Yün, yağı alınmış veya karbonize edilmiş (kardelenmemiş veya taranmamış)	6	120	0	0	0	0
Yün veya ince hayvan kıllarının tarak altı döküntüsü	1	4	0	0	0	0
Yün ve ince veya kaba hayvan kılı (kardelenmiş veya taranmış)	4	44	0	0	0	0
Pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç)	334	57516	35	10,47	6186	10,75
Sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş)	42	6001	6	14,28	2708	45,12
İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç)	190	16995	13	6,84	1760	10,35
Yün iplikler, perakende satış için olsun veya olmasın; ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler	62	12499	4	6,45	1134	9,07
Suni devamsız elyaftan iplikler (dikiş ipliği hariç)	20	1822	5	25,00	964	52,90

Diğer bitkisel tekstil elyafları, işlenmiş fakat eğirilmemiş	3	176	0	0	0	0
Pamuk (kardelenmiş veya taranmış)	460	9065	9	1,95	104	1,14
Suni ve sentetik filamentlerden ve elyaftan iplikler ile dikiş iplikleri	38	4024	4	10,52	29	0,7
Suni devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş)	18	2975	0	0	0	0
İpek iplikler ve ipek döküntülerinden iplikler	2	12	0	0	0	0
Taralama aşamasından kalan döküntüler ve diğer pamuk atıkları	4	119	1	25,00	28	23,52
Pamuktan dikiş iplikleri	5	1631	0	0	0	0
Keten iplikler	1	631	0	0	0	0
Jüt veya diğer tekstil bitki kabuğu elyaflarından yapılan iplikler; diğer bitkisel tekstil elyaflarından iplikler; kağıt iplikleri	6	376	2	33,33	25	6,64

Şekil 6. 20. Tekstil Elyafının Hazırlanması ve Bükülmesi Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Halı ve Kilim İmalatı

Halı ve kilim imalatı sektöründe Türkiye’ de 482 firma faaliyet göstermekte ve 44.955 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 210 firmada 23.899 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 53,16’ sına, Türkiye geneli firma sayısının ise % 43,56’ sına sahiptir (Şekil 6. 22 ve 6. 23). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Denizli, İstanbul, Bursa, Tekirdağ, Kayseri, Uşak, Niğde, Malatya, Ankara’ dır (Tablo 6. 35).

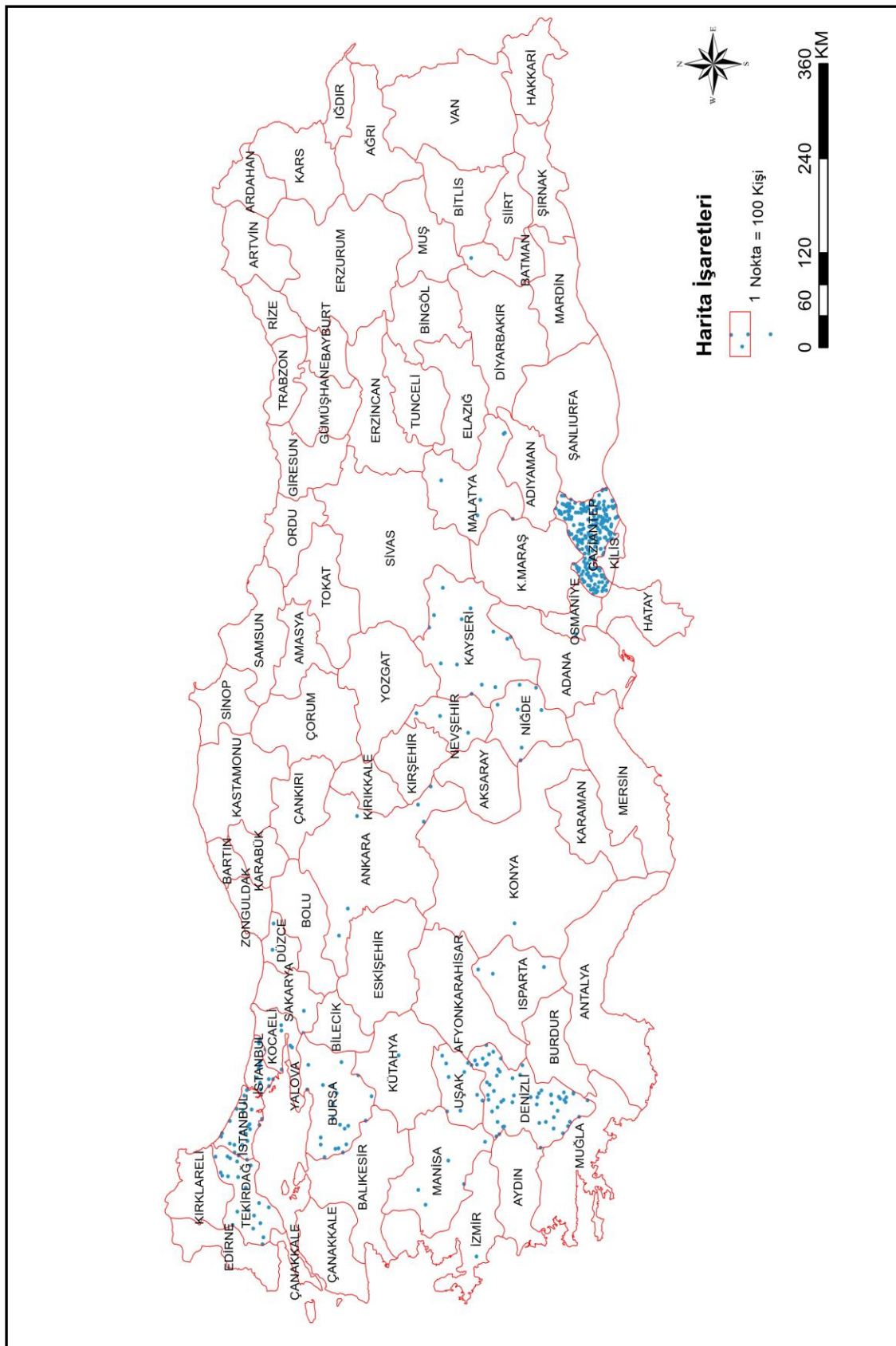
Tablo 6. 35. İllere Göre Halı ve Kilim İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	23899	53,16	210	43,56
Denizli	5818	12,94	61	12,65
İstanbul	3734	8,30	80	16,59
Bursa	2110	4,69	29	6,01
Tekirdağ	1965	4,37	9	1,86
Kayseri	1345	2,99	8	1,65
Uşak	987	2,19	21	4,35
Niğde	746	1,65	1	0,20
Malatya	646	1,43	2	0,41
Ankara	617	1,37	4	0,82
DİĞER	3088	6,86	57	11,82

Halı ve kilim imalatı sektöründeki altı kod bazda 4 alt faaliyet alanı vardır (Tablo 6. 36). Bu faaliyet alanları halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (düğümlü olanlar), halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, dokuma (tafting (püsküllü) veya floklu (tüylü) olanlar hariç), halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, tafting (püsküllü), diğer halı ve tekstil yer döşemeleri (keçeden yapılanlar dahil)’ dir.

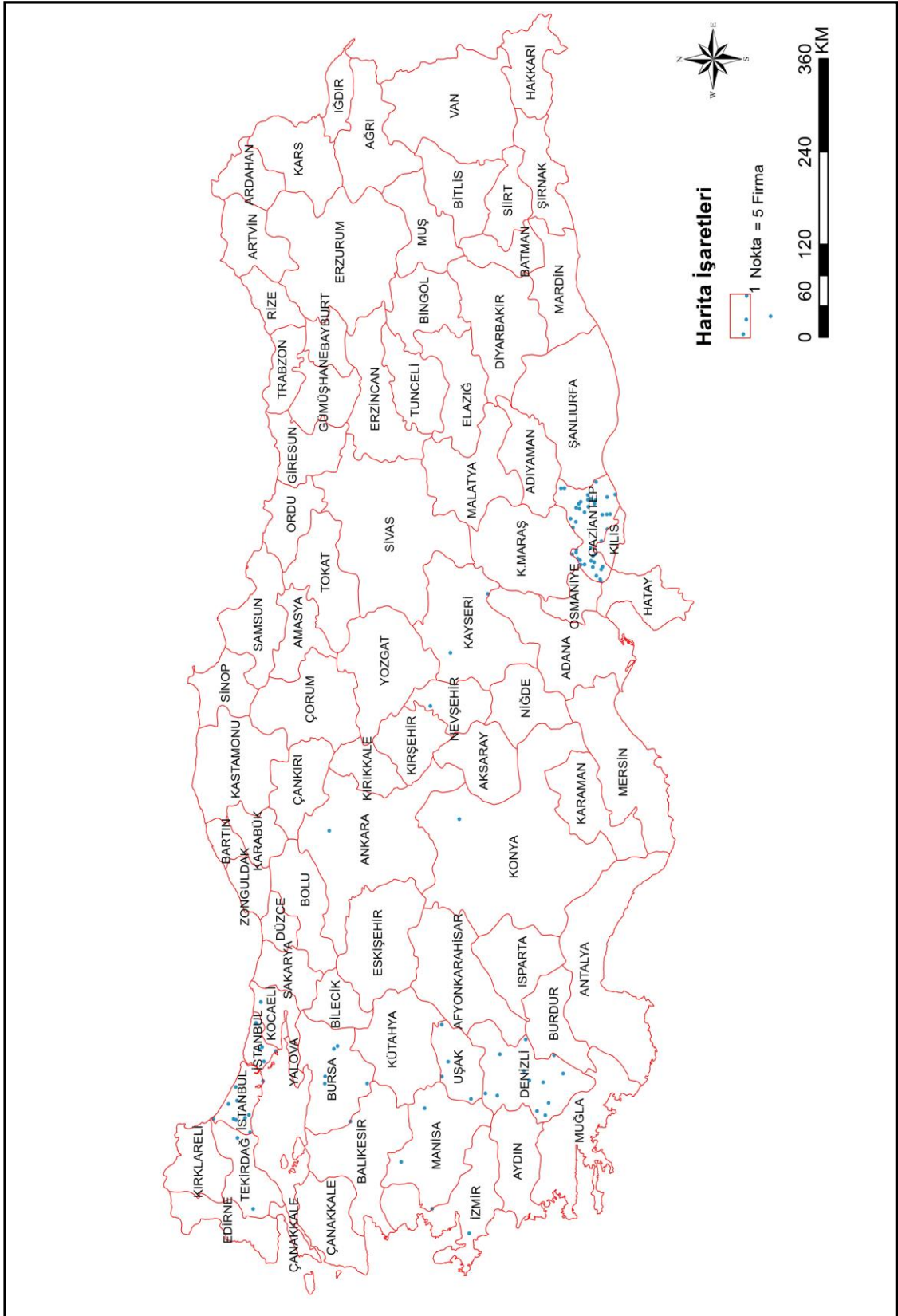
Tablo 6. 36. Halı ve Kilim İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu

Altı Kod Faaliyet Alanı	Türkiye Firma	Türkiye İstihdam	Gaziantep Firma	Türkiye İçindeki Payı (%)	Gaziantep İstihdam	Türkiye İçindeki Payı (%)
Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (düğümlü olanlar)	238	26298	174	73,10	20566	78,20
Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, dokuma (tafting (püsküllü) veya floklü (tüylü) olanlar hariç)	76	4253	3	3,94	361	8,48
Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, tafting (püsküllü)	47	6247	17	36,17	2714	43,44
Diğer halı ve tekstil yer döşemeleri (keçeden yapılanlar dahil)	116	8586	7	6,03	99	1,15

Şekil 6. 22. Halı ve Kilim İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Şekil 6. 23. Halı ve Kilim İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Tekstillerin İmalatı

Başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı sektöründe Türkiye’ de 545 firma faaliyet göstermekte ve 38349 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 32 firmada 7228 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 18,84’ una, Türkiye geneli firma sayısının ise % 5,87’ ine sahiptir (Şekil 6. 24 ve 6. 25). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, Gaziantep, Tekirdağ, Denizli, Bursa, İzmir, Kırklareli, Aydın, Sakarya, Ankara’ dır (Tablo 6. 37).

Tablo 6. 37. İllere Göre Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Tekstillerin İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

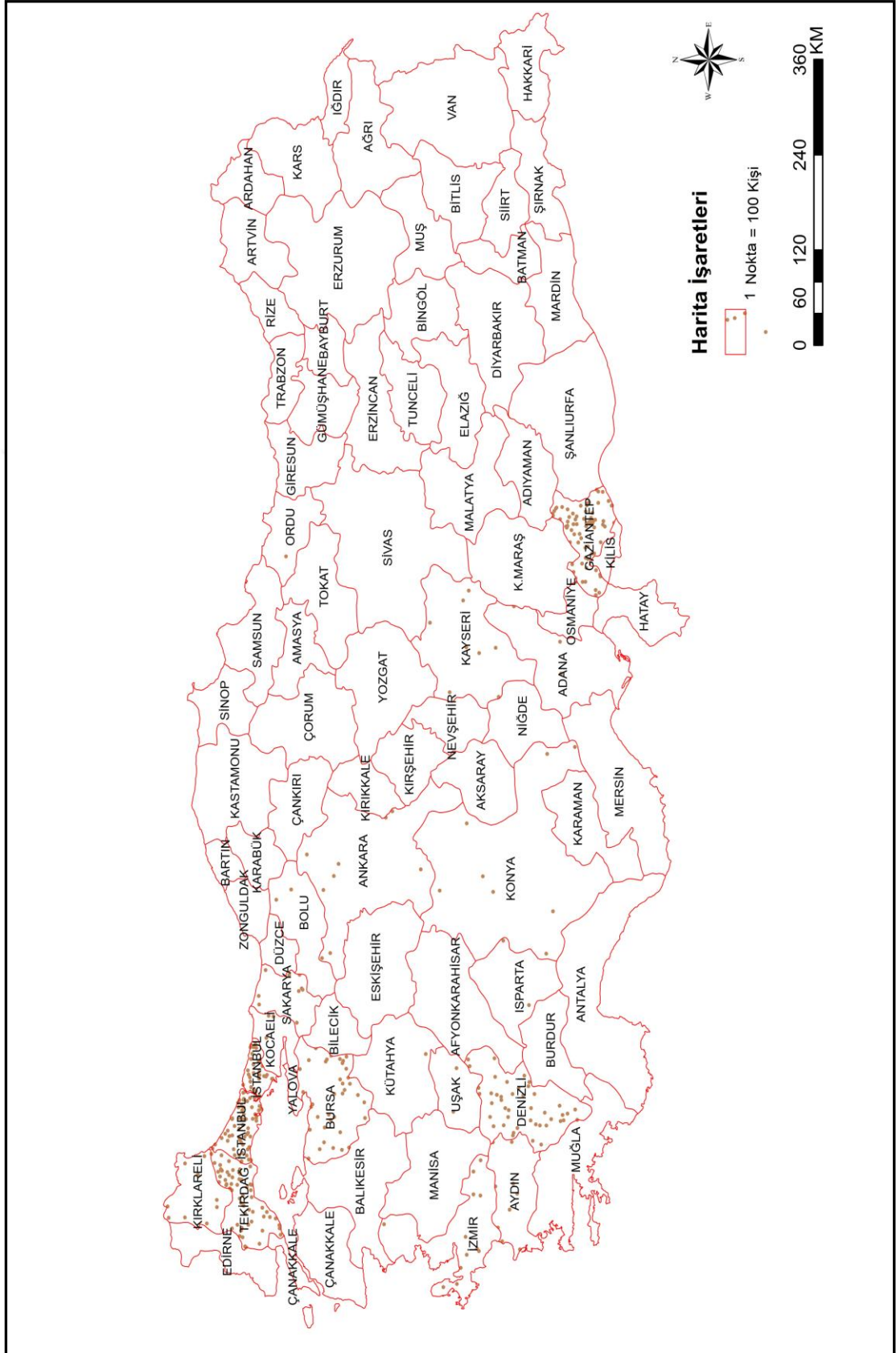
İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	8897	23,20	184	33,76
Gaziantep	7228	18,84	32	5,87
Tekirdağ	6025	15,71	55	10,09
Denizli	4409	11,49	54	9,90
Bursa	3740	9,75	12	2,20
İzmir	1172	3,05	24	4,40
Kırklareli	913	2,38	3	0,55
Aydın	908	2,36	6	1,10
Sakarya	885	2,30	23	4,22
Ankara	850	2,21	7	1,28
DİĞER	3322	8,66	145	26,60

Başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı sektöründe altı kod bazda 7 alt faaliyet alanı vardır (Tablo 6. 38). Bu faaliyet alanları; tül ve diğer ağ kumaşlar (dokuma, örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşlar hariç); dantel (parça, şerit veya motif şeklinde), nakış (parça, şerit veya motif şeklinde), keçe (giydirilmiş, kaplanmış veya lamine edilmiş), tekstil lifleri (uzunluğu 5 milimetreye eşit veya kısa olan (flok)), tekstil toz, kırpıntı ve döküntüleri, gipe iplikler ve şeritler; şönil iplikler; şenet iplikler, kapitone tekstil ürünleri, parça şeklinde, başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstiller ve tekstil ürünleridir.

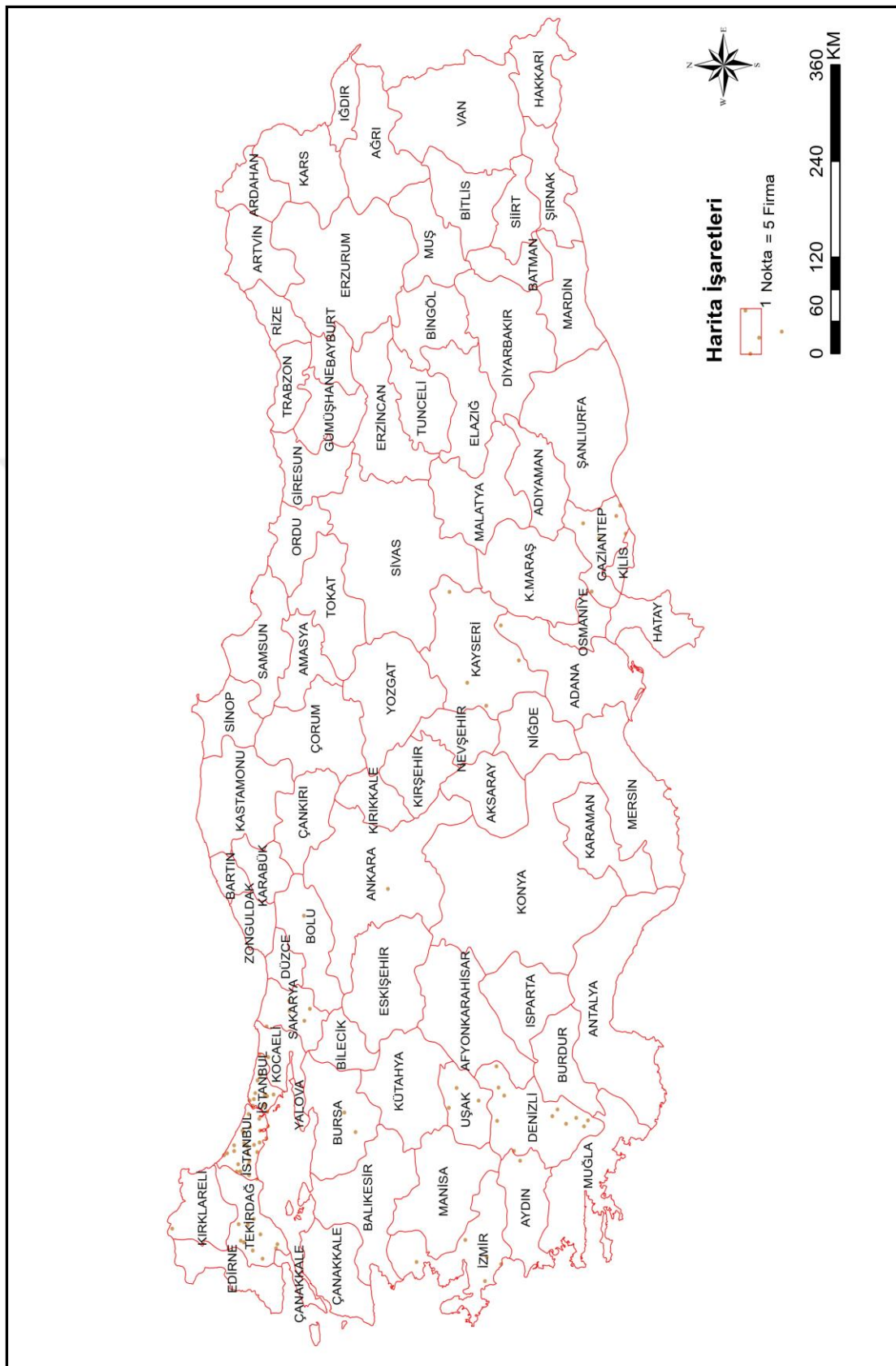

Tablo 6. 38. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Tekstillerin İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu

Altı Kod Faaliyet Alanı	Türkiye Firma	Türkiye İstihdam	Gaziantep Firma	Türkiye İçindeki Payı (%)	Gaziantep İstihdam	Türkiye İçindeki Payı (%)
Tül ve diğer ağ kumaşlar (dokuma, örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşlar hariç); dantel (parça, şerit veya motif şeklinde)	154	10910	1	0,64	23	0,21
Nakış (parça, şerit veya motif şeklinde)	222	12947	12	5,40	427	3,29
Keçe (giydirilmiş, kaplanmış veya lamine edilmiş)	48	2004	2	4,16	18	0,89
Tekstil lifleri (uzunluğu 5 milimetreye eşit veya kısa olan (flok)), tekstil toz, kırpıntı ve döküntüleri	1	39	0	0	0	0
Gipe iplikler ve şeritler; şönil iplikler; şenet iplikler	74	10085	14	18,91	5580	55,32
Kapitone tekstil ürünleri, parça şeklinde	35	1228	0	0	0	0
Başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstiller ve tekstil ürünleri	11	1136	1	9,09	10	0,88

Şekil 6. 24. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Tekstillerin İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı

Şekil 6. 25. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Tekstillerin İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Ayakkabı, Bot, Terlik Vb. İmalatı

Ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı sektöründe Türkiye’ de 952 firma faaliyet göstermekte ve 49318 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 188 firmada 4065 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 8,24’ üne, Türkiye geneli firma sayısının ise % 19,74’ üne sahiptir (Şekil 6. 26 ve 6. 27). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, Denizli, Gaziantep, İzmir Konya, Bolu, Bartın, Manisa, Ankara, Çorum’ dur (Tablo 6. 39).

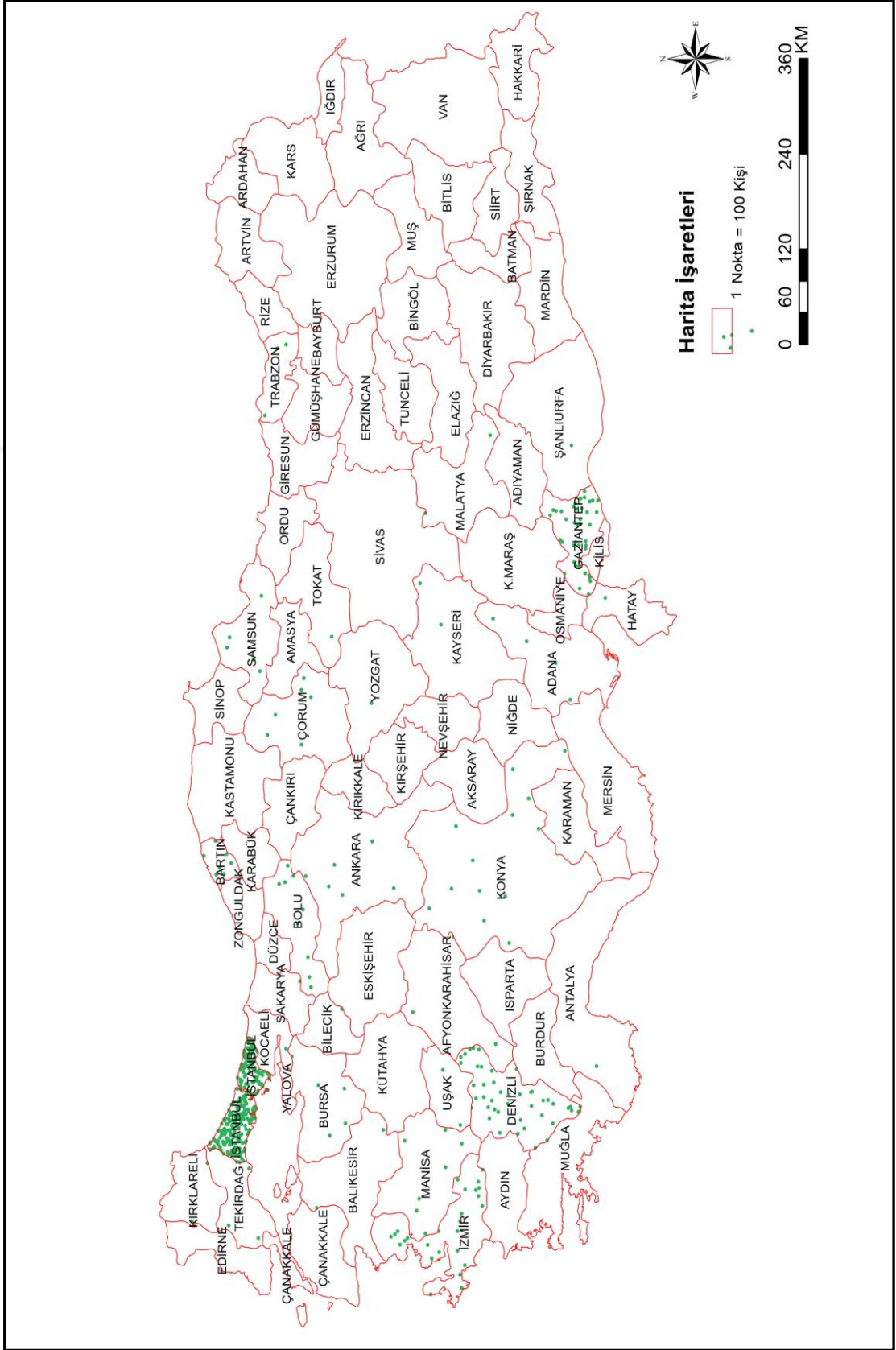
Tablo 6. 39. İllere Göre Ayakkabı, Bot, Terlik vb. İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	27355	55,46	481	50,52
Denizli	4513	9,15	46	4,83
Gaziantep	4065	8,24	188	19,74
İzmir	2632	5,33	85	8,92
Konya	1267	2,56	48	5,04
Bolu	888	1,80	2	0,21
Bartın,	789	1,59	7	0,73
Manisa	727	1,47	14	1,47
Ankara	606	1,22	16	1,68
Çorum	589	1,19	5	0,52
DİĞER	5887	11,93	60	6,30

Başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı sektöründe altı kod bazda 9 alt faaliyet alanı vardır (Tablo 6. 40). Bu faaliyet alanları; su geçirmez ayakkabı, bot vb., tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (koruyucu metal burunlu olanlar hariç), ayakkabı, bot vb., tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç), ayakkabı, bot vb., sayası deri olan (spor ayakkabılar, koruyucu metal burunlu ayakkabılar ve çeşitli özel ayakkabılar hariç), ayakkabı, bot, terlik vb., sayası tekstil malzemesinden olanlar (spor ayakkabılar hariç), spor ayakkabılar, tenis, basketbol, jimnastik, antrenman vb. için, diğer spor ayakkabılar (kayak ve paten ayakkabıları hariç), ayakkabı, bot vb. (koruyucu metal burunlu olanlar), başka yerde sınıflandırılmamış tahta ayakkabılar, çeşitli özel ayakkabılar ve diğer ayakkabılar, deri ayakkabıların parçaları; çıkarılabilir taban astarı, topuk yastığı ve benzeri ürünler; kısa ve uzun tozluklar ile bunların parçaları.

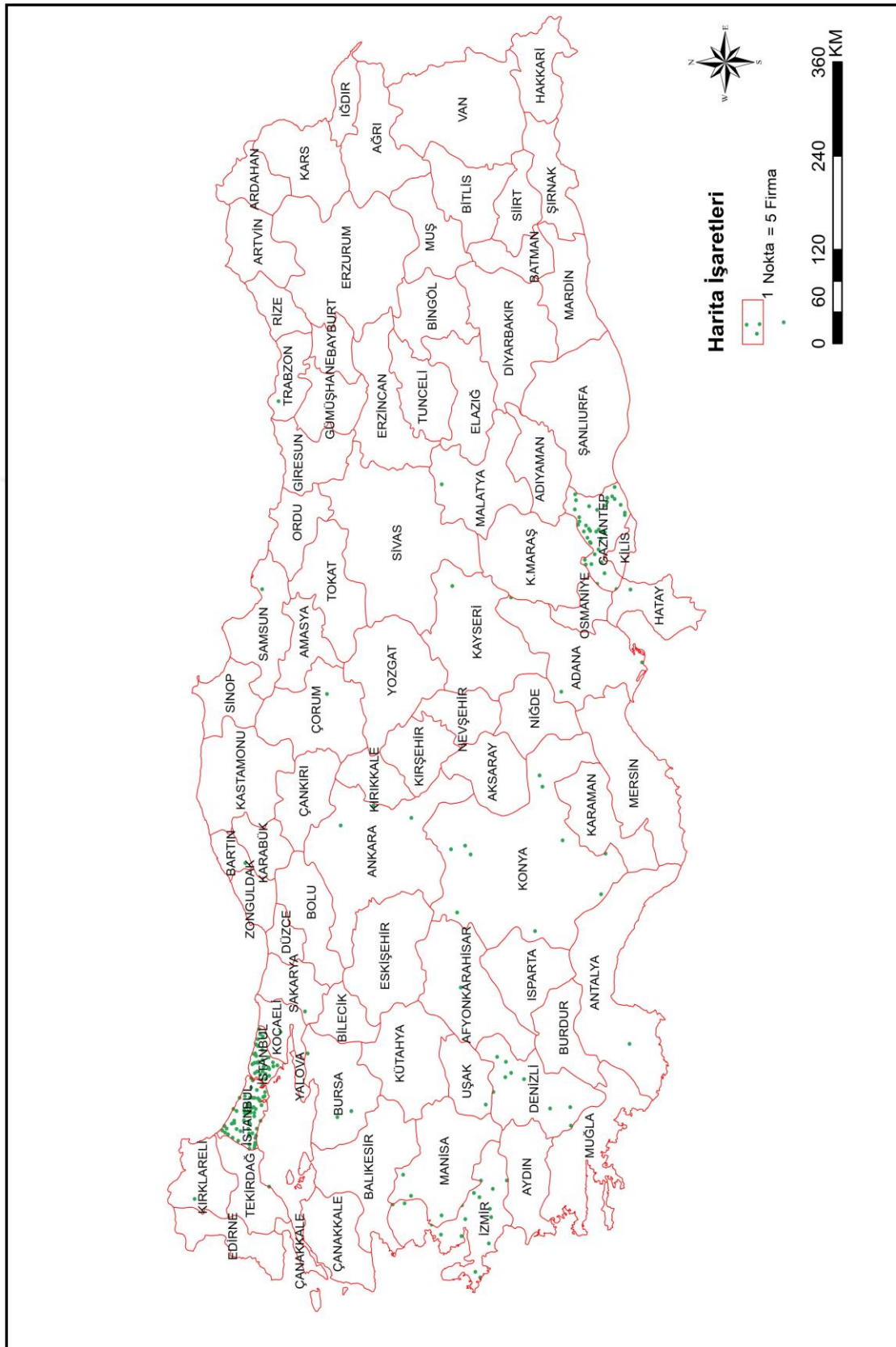
Tablo 6. 40. Ayakkabı, Bot, Terlik vb. İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu

Altı Kod Faaliyet Alanı	Türkiye Firma	Türkiye İstihdam	Gaziantep Firma	Türkiye İçindeki Payı (%)	Gaziantep İstihdam	Türkiye İçindeki Payı (%)
Su geçirmez ayakkabı, bot vb., tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (koruyucu metal burunlu olanlar hariç)	27	4147	5	18,51	35	0,84
Ayakkabı, bot vb., tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç)	162	9431	77	47,53	1900	20,14
Ayakkabı, bot vb., sayası deri olan (spor ayakkabılar, koruyucu metal burunlu ayakkabılar ve çeşitli özel ayakkabılar hariç)	453	16241	54	11,92	1030	6,34
Ayakkabı, bot, terlik vb., sayası tekstil malzemesinden olanlar (spor ayakkabılar hariç)	85	8126	4	4,70	69	0,84
Spor ayakkabılar, tenis, basketbol, jimnastik, antrenman vb. için	33	1079	10	30,30	137	12,69
Diğer spor ayakkabılar (kayak ve paten ayakkabıları hariç)	61	4414	0	0	0	0
Ayakkabı, bot vb. (koruyucu metal burunlu olanlar)	27	1926	2	7,40	31	1,60
Başka yerde sınıflandırılmamış tahta ayakkabılar, çeşitli özel ayakkabılar ve diğer ayakkabılar	11	608	2	18,18	26	4,27
Deri ayakkabıların parçaları; çıkarılabilir taban astarı, topuk yastığı ve benzeri ürünler; kısa ve uzun tozluklar ile bunların parçaları	93	3346	14	15,05	641	19,15

Şekil 6. 26. Ayakkabı, Bot, Terlik vb. İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Şekil 6. 27. Ayakkabı, Bot, Terlik vb. İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Plastik Tabaka, Levha, Tüp Ve Profil İmalatı

Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı sektöründe Türkiye’ de 1.646 firma faaliyet göstermekte ve 88.449 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 68 firmada 7.929 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 8,96’ sına, Türkiye geneli firma sayısının ise % 4,13’ üne sahiptir (Şekil 6. 28 ve 6. 29). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla, İstanbul, Tekirdağ, Kocaeli, Gaziantep, İzmir, Bursa, Manisa, Konya, Adana, Antalya’ dır (Tablo 6. 41).

Tablo 6. 41. İllere Göre Plastik Tabaka, Levha, Tüp ve Profil İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

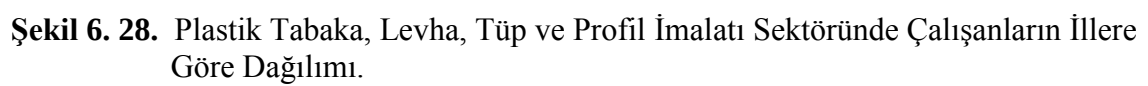
İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	25478	28,80	511	31,04
Tekirdağ	8351	9,44	55	3,34
Kocaeli	8211	9,28	99	6,01
Gaziantep	7929	8,96	68	4,13
İzmir	6532	7,38	131	7,95
Bursa	4700	5,13	70	4,25
Manisa	4336	4,90	36	2,18
Konya	3840	4,34	94	5,71
Adana	3582	4,04	41	2,49
Antalya	3067	3,46	44	2,67
Diğer	12423	14,04	497	30,19

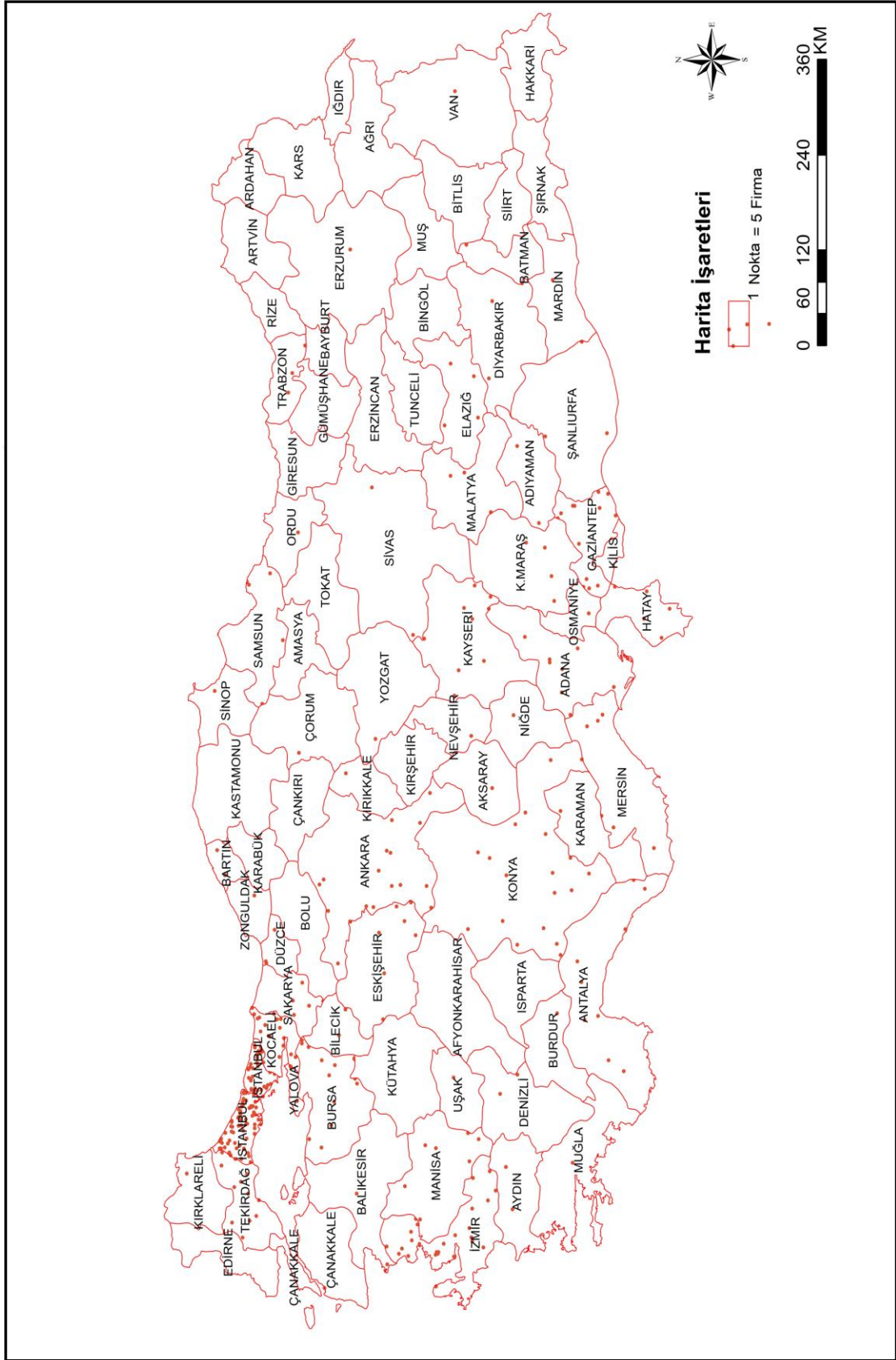
Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı sektöründe altı kod bazda 6 alt faaliyet alanı vardır (Tablo 6. 42). Bu faaliyet alanları; monofilamentler, enine kesitinin boyutu > 1 mm olanlar, çubuk ve profil halinde, plastikten, suni bağırsaklar, sertleştirilmiş proteinlerden veya selülozik maddelerden yapılmış; sert (rijit) tüp, boru ve hortumlar, plastikten, diğer tüp, boru ve hortumlar ile bunların bağlantı elemanları, plastikten, tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş), diğer tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, gözenekli, plastikten, diğer tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, gözeneksiz, plastikten.

Tablo 6. 42. Plastik Tabaka, Levha, Tüp ve Profil İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu

Altı Kod Faaliyet Alanı	Türkiye Firma	Türkiye İstihdam	Gaziantep Firma	Türkiye İçindeki Payı (%)	Gaziantep İstihdam	Türkiye İçindeki Payı (%)
Monofilamentler, enine kesitinin boyutu > 1 mm olanlar, çubuk ve profil halinde, plastikten	233	13511	15	6,43	1035	7,66
Suni bağırsaklar, sertleştirilmiş proteinlerden veya selülozik maddelerden yapılmış; sert (rijit) tüp, boru ve hortumlar, plastikten	294	12596	6	2,04	277	2,19
Diğer tüp, boru ve hortumlar ile bunların bağlantı elemanları, plastikten	354	16775	9	2,54	153	0,91
Tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş)	454	26072	15	3,30	2025	7,76
Diğer tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, gözenekli, plastikten	143	5494	1	0,69	149	2,71
Diğer tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, gözeneksiz, plastikten	168	14001	7	10,29	2769	19,77

Şekil 6. 29. Plastik Tabaka, Levha, Tüp ve Profil İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Plastik Torba, Çanta, Poşet, Çuval, Kutu, Damacana, Şişe, Makara vb. Paketleme Malzemelerinin İmalatı

Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı sektöründe Türkiye’ de 1.764 firma faaliyet göstermekte ve 65.697 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 100 firmada 8149 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 12,40’ ına, Türkiye geneli firma sayısının ise % 5,66’ sına sahiptir (Şekil 6. 30 ve 6. 31). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla, İstanbul, Gaziantep, İzmir, Kocaeli, Bursa, Adana, Ankara, Antalya, Tekirdağ, Konya’ dır (Tablo 6. 43).

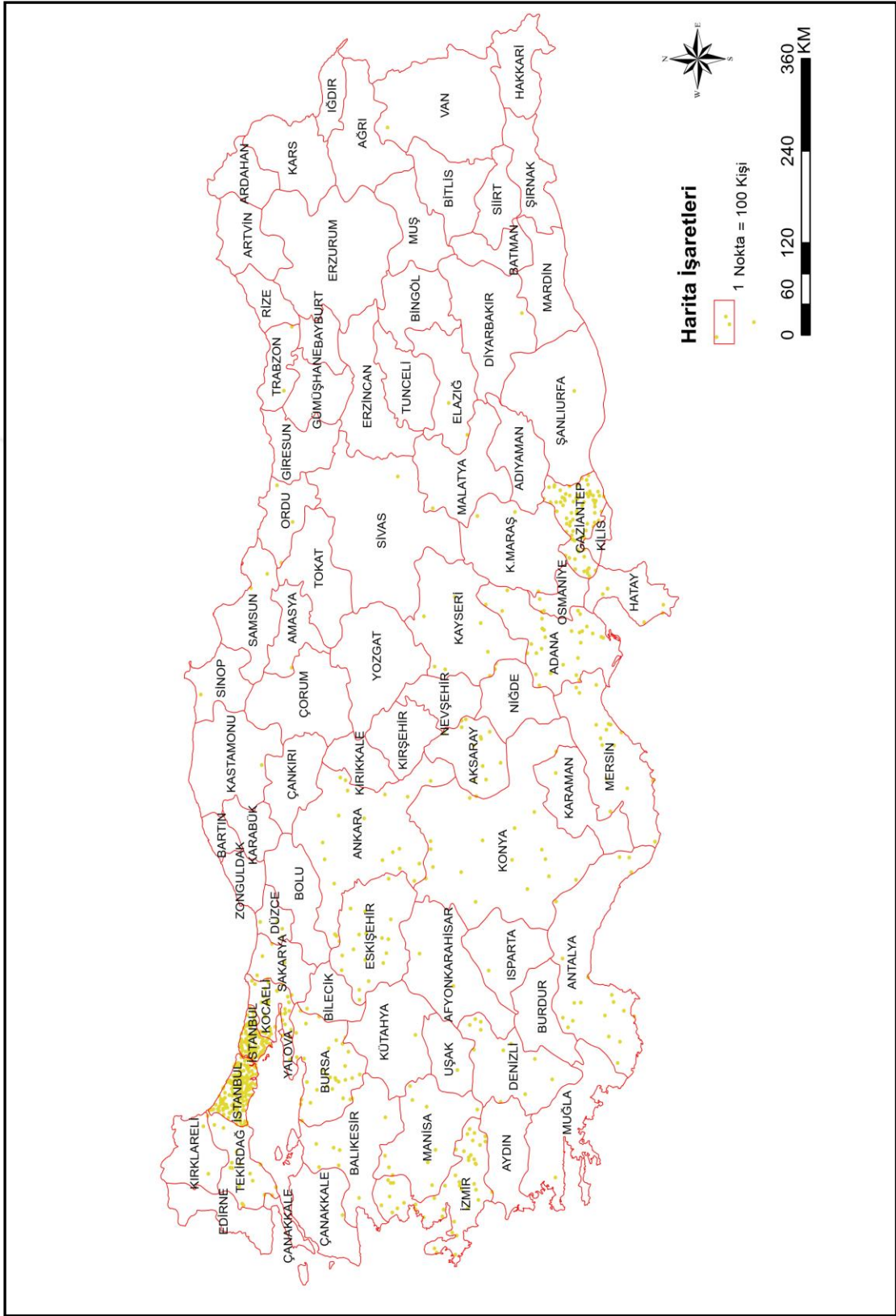
Tablo 6. 43. İllere Göre Plastik Torba, Çanta, Poşet, Çuval, Kutu, Damacana, Şişe, Makara vb. Paketleme Malzemelerinin İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	25154	38,28	729	41,32
Gaziantep	8149	12,40	100	5,66
İzmir	4474	6,81	120	6,80
Kocaeli	3538	5,38	55	3,11
Bursa	3085	4,69	84	4,76
Adana	2847	4,33	84	4,76
Ankara	1977	3,00	64	3,62
Antalya	1859	2,82	36	2,04
Tekirdağ	1749	2,66	37	2,09
Konya	1690	2,57	64	3,62
DİĞER	11175	17,00	391	22,16

Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı sektöründe altı kod bazda 5 alt faaliyet alanı vardır (Tablo 6. 44). Bu faaliyet alanları; torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), etilen polimerlerinden, torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç), kutu, kasa, sandık ve benzeri eşyalar, plastikten, damacana, şişe, matara ve benzeri eşyalar, plastikten, makara, masura, bobin, tıkaç, kapak, ağ (file) ve taşıma veya paketlemede kullanılan diğer eşyalar, plastikten.

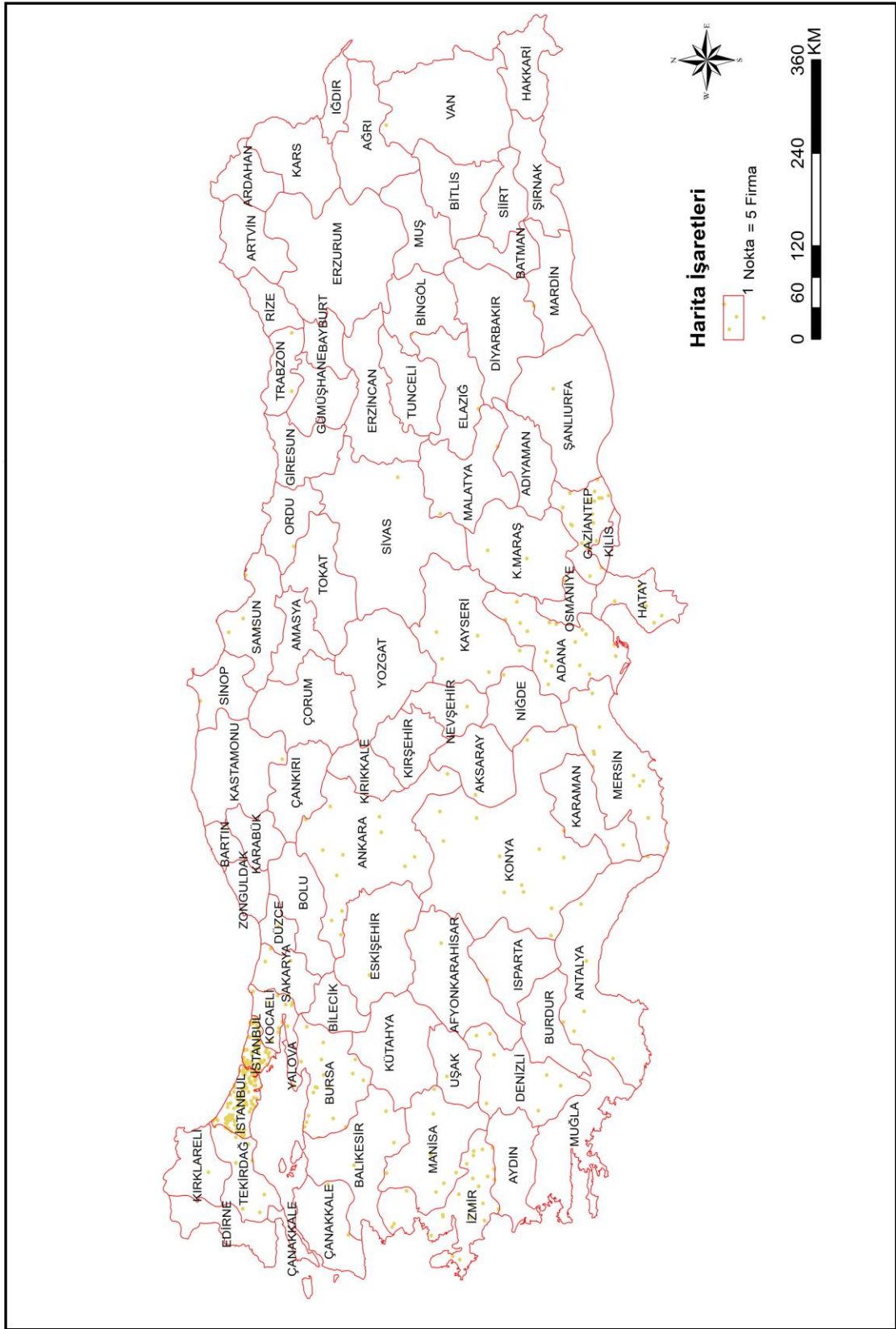
Tablo 6. 44. Plastik Torba, Çanta, Poşet, Çuval, Kutu, Damacana, Şişe, Makara vb. Paketleme Malzemelerinin İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu

Altı Kod Faaliyet Alanı	Türkiye Firma	Türkiye İstihdam	Gaziantep Firma	Türkiye İçindeki Payı (%)	Gaziantep İstihdam	Türkiye İçindeki Payı (%)
Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), etilen polimerlerinden	516	16052	26	5,03	3553	22,13
Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç)	159	8557	6	3,77	2082	24,33
Kutu, kasa, sandık ve benzeri eşyalar, plastikten	349	11875	9	2,57	79	0,66
Damacana, şişe, matara ve benzeri eşyalar, plastikten	267	12624	18	6,74	1563	12,38
Makara, masura, bobin, tıkaç, kapak, ağ (file) ve taşıma veya paketlemede kullanılan diğer eşyalar, plastikten	473	16589	29	6,13	838	5,05

Şekil 6. 30. Plastik Torba, Çanta, Poşet, Çuval, Kutu, Damacana, Şişe, Makara vb. Paketleme Malzemelerinin İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Şekil 6. 31. Plastik Torba, Çanta, Poşet, Çuval, Kutu, Damacana, Şişe, Makara vb. Paketleme Malzemelerinin İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Elektrik Enerjisi Üretimi

Elektrik enerjisi üretimi sektöründe Türkiye’ de 521 firma faaliyet göstermekte ve 42.552 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 26 firmada 5765 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 13,54’ üne, Türkiye geneli firma sayısının ise % 4,99’ una sahiptir (Şekil 6. 32 ve 6. 33). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla, İzmir, Gaziantep, Manisa, Ankara, Kocaeli, Kayseri, Kahramanmaraş, Muğla, Hatay, Adana’ dır (Tablo 6. 45).

Tablo 6. 45. İllere Göre Elektrik Enerjisi Üretimi Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

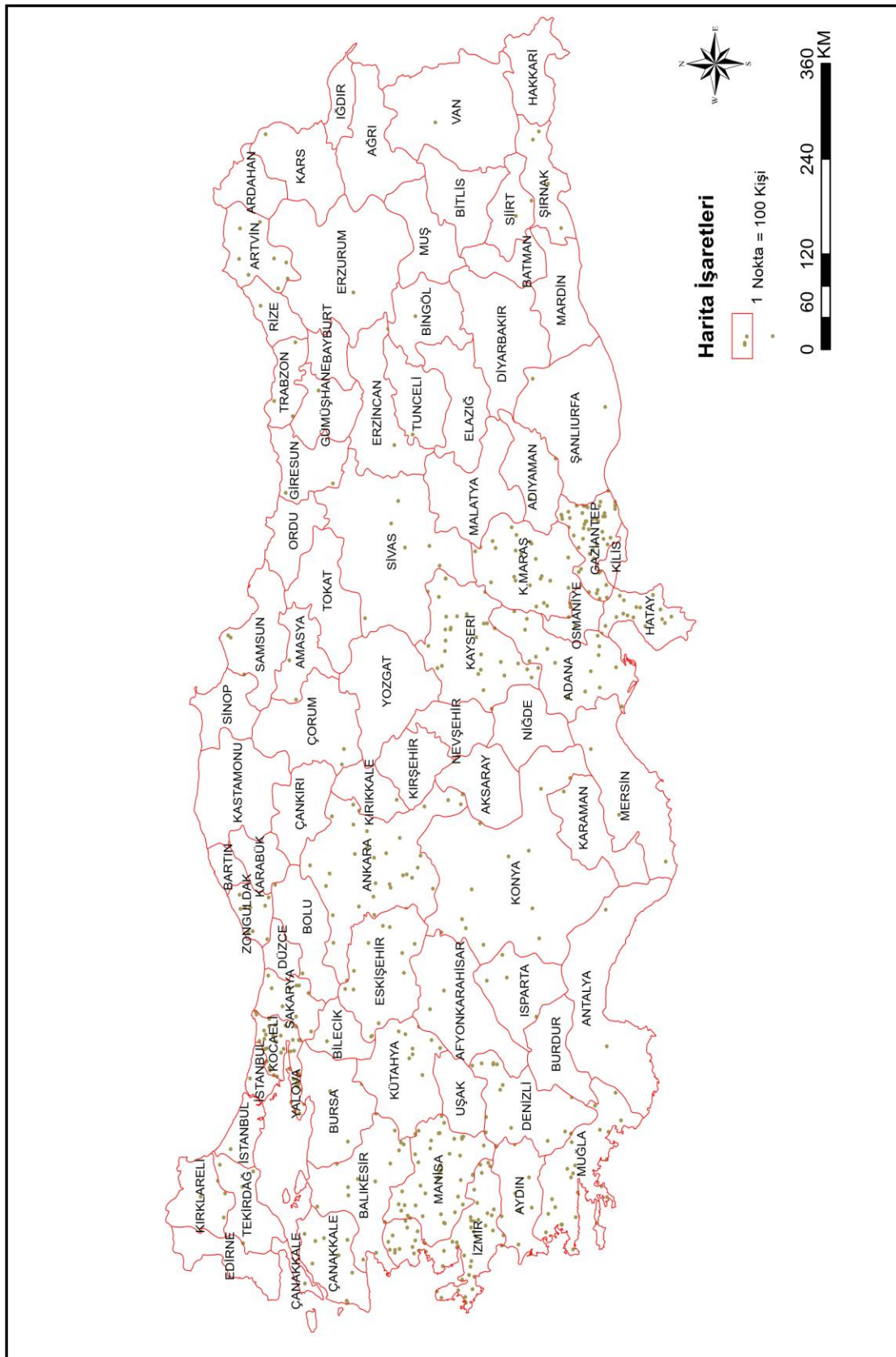
İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	5765	13,54	26	4,99
İzmir	5340	12,54	29	5,56
Manisa	4245	9,97	14	2,68
Ankara	3321	7,80	12	2,30
Kocaeli	3317	7,79	15	2,87
Kayseri	3102	7,28	13	2,49
Kahramanmaraş	2610	6,13	29	5,56
Muğla	2334	5,48	9	1,72
Hatay	1626	3,82	11	2,11
Adana	1551	3,64	24	4,60
Diğer	9341	21,95	339	65,06

Elektrik enerjisi üretimi sektöründe altı kod bazda 1 alt faaliyet alanı vardır. Bu faaliyet alanı; Elektrik enerjisi üretimidir (Tablo 6.46).

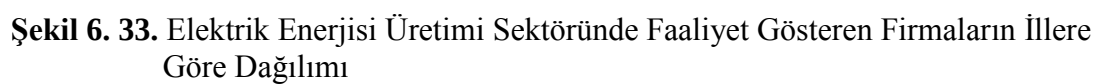
Tablo 6. 46. Elektrik Enerjisi Üretimi Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu

Altı Kod Faaliyet Alanı	Türkiye Firma	Türkiye İstihdam	Gaziantep Firma	Türkiye İçindeki Payı (%)	Gaziantep İstihdam	Türkiye İçindeki Payı (%)
Elektrik enerjisi	521	42552	26	4,99	5767	13,54

Şekil 6. 32. Elektrik Enerjisi Üretimi Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı

Buhar ve İklimlendirme Temini

Buhar ve iklimlendirme temini sektöründe Türkiye’ de 93 firma faaliyet göstermekte ve 14.729 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 13 firmada 2965 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 23,62’ sine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 13,97’ sine sahiptir (Şekil 6. 34 ve 6. 35). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla, Gaziantep, Kahramanmaraş, İzmir, Konya, Yalova, Hatay, Adana, Kocaeli, Şırnak, Kırklareli’ dir (Tablo 6. 47).

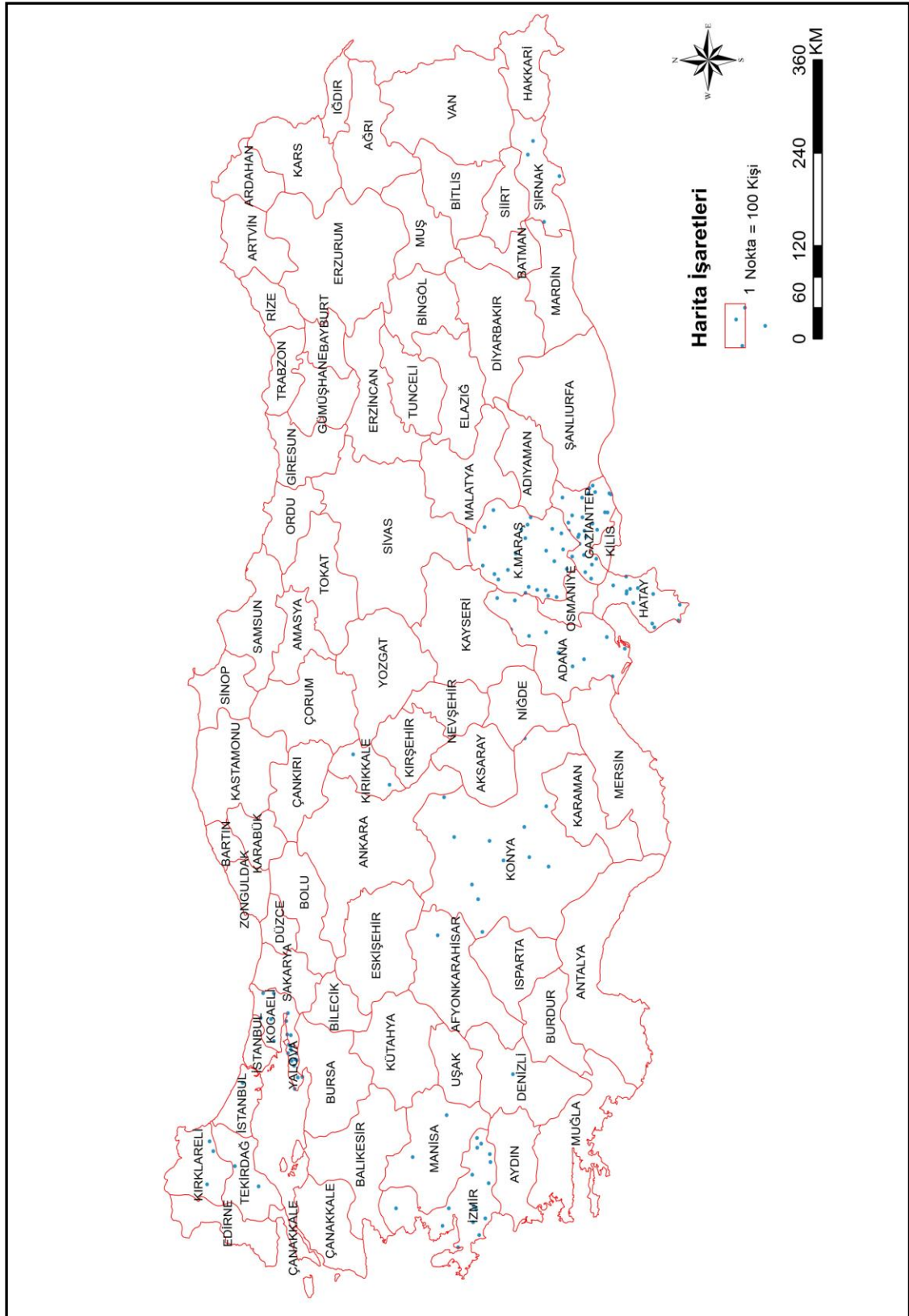
Tablo 6. 47. İllere Göre Buhar ve İklimlendirme Temini İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	2965	20,13	13	13,97
Kahramanmaraş	2388	16,21	8	8,60
İzmir	1601	10,86	9	9,67
Konya	1191	8,08	1	1,07
Yalova	1179	8,00	2	2,15
Hatay	1153	7,82	1	1,07
Adana	1141	7,74,	3	3,22
Kocaeli	915	6,21	4	4,30
Şırnak	411	2,79	1	1,07
Kırklareli	265	1,79	3	3,22
DİĞER	1520	10,31	48	51,61

Buhar ve sıcak su sektöründe altı kod bazda 1 alt faaliyet alanı vardır. Bu faaliyet alanı; Buhar ve sıcak su üretimidir (Tablo 6.48).

Tablo 6. 48. Buhar ve İklimlendirme Temini İmalatı Sektöründe Altı Kod Bazda Faaliyet Alanları Firma ve İstihdam Durumu

Altı Kod Faaliyet Alanı	Türkiye Firma	Türkiye İstihdam	Gaziantep Firma	Türkiye İçindeki Payı (%)	Gaziantep İstihdam	Türkiye İçindeki Payı (%)
Buhar ve sıcak su	93	14729	13	13,97	2965	20,13

Şekil 6. 34. Buhar ve İklimlendirme Temini Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

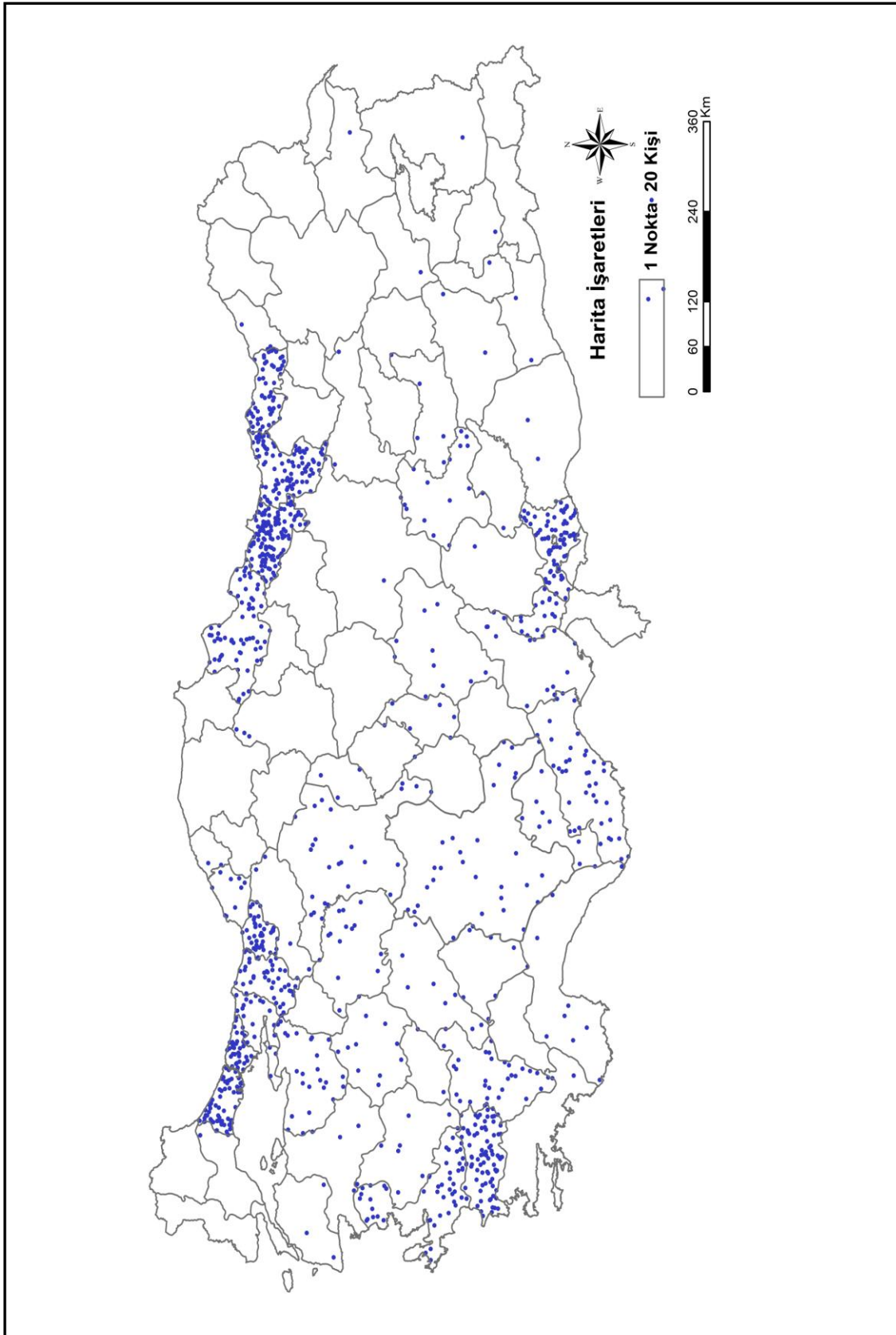
6. 1. 7. c. Altı Kod Bazda Gaziantep İlinde Olgun Küme Oluşturan Sektörlerin Değerlendirilmesi

Sert Kabuklu Yemişler Ve Yerfıstığı (Kavrulmuş, Tuzlanmış Veya Başka Şekilde Hazırlanmış)

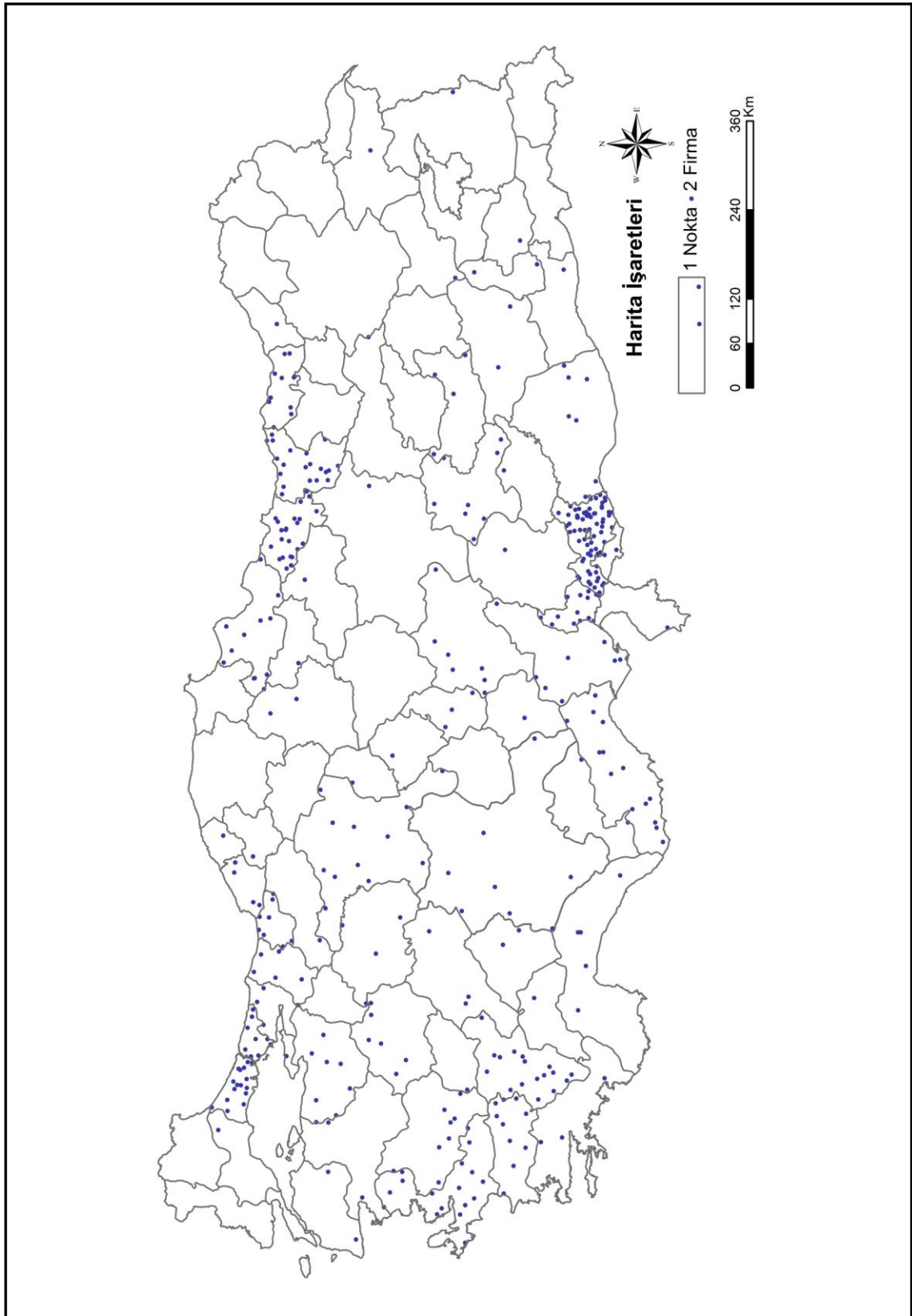
Sert kabuklu yemişler ve yerfıstığı (kavrulmuş, tuzlanmış veya başka şekilde hazırlanmış) imalatı sektöründe Türkiye’ de 809 firma faaliyet göstermekte ve 21.403 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 141 firmada 1477 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 6,96’ sına, Türkiye geneli firma sayısının ise % 17,42’ sine sahiptir (Şekil 6. 36 ve 6. 37). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Ordu İstanbul, Giresun, Aydın, Samsun, Trabzon, İzmir, Düzce, Sakarya’ dır (Tablo 6. 49).

Tablo 6. 49. İllere Göre Türkiye’de Sert Kabuklu Yemişler ve Yerfıstığı (Kavrulmuş, Tuzlanmış veya Başka Şekilde Hazırlanmış) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Ordu	2621	12,36841	45	5,618047
İstanbul	1992	9,400178	49	6,117429
Giresun	1855	8,753679	40	4,99382
Aydın	1635	7,715507	18	2,247219
Gaziantep	1477	6,969911	141	17,60321
Samsun	1292	6,096902	23	2,871446
Trabzon	1215	5,733542	21	2,621755
İzmir	1021	4,818063	34	4,244747
Düzce	946	4,464141	15	1,872682
Sakarya	905	4,270663	12	1,498146
Diğer	7167	33,485959	344	42,94685

şekil 6. 36. Sert Kabuklu Yemişler ve Yerfıştığı (Kavrulmuş, Tuzlanmış veya Başka şekilde Hazırlanmış) Sektöründe alışanların İllere Göre Dağılımı

Şekil 6. 37. Sert Kabuklu Yemişler ve Yerfıstığı (Kavrulmuş, Tuzlanmış veya Başka Şekilde Hazırlanmış) Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı

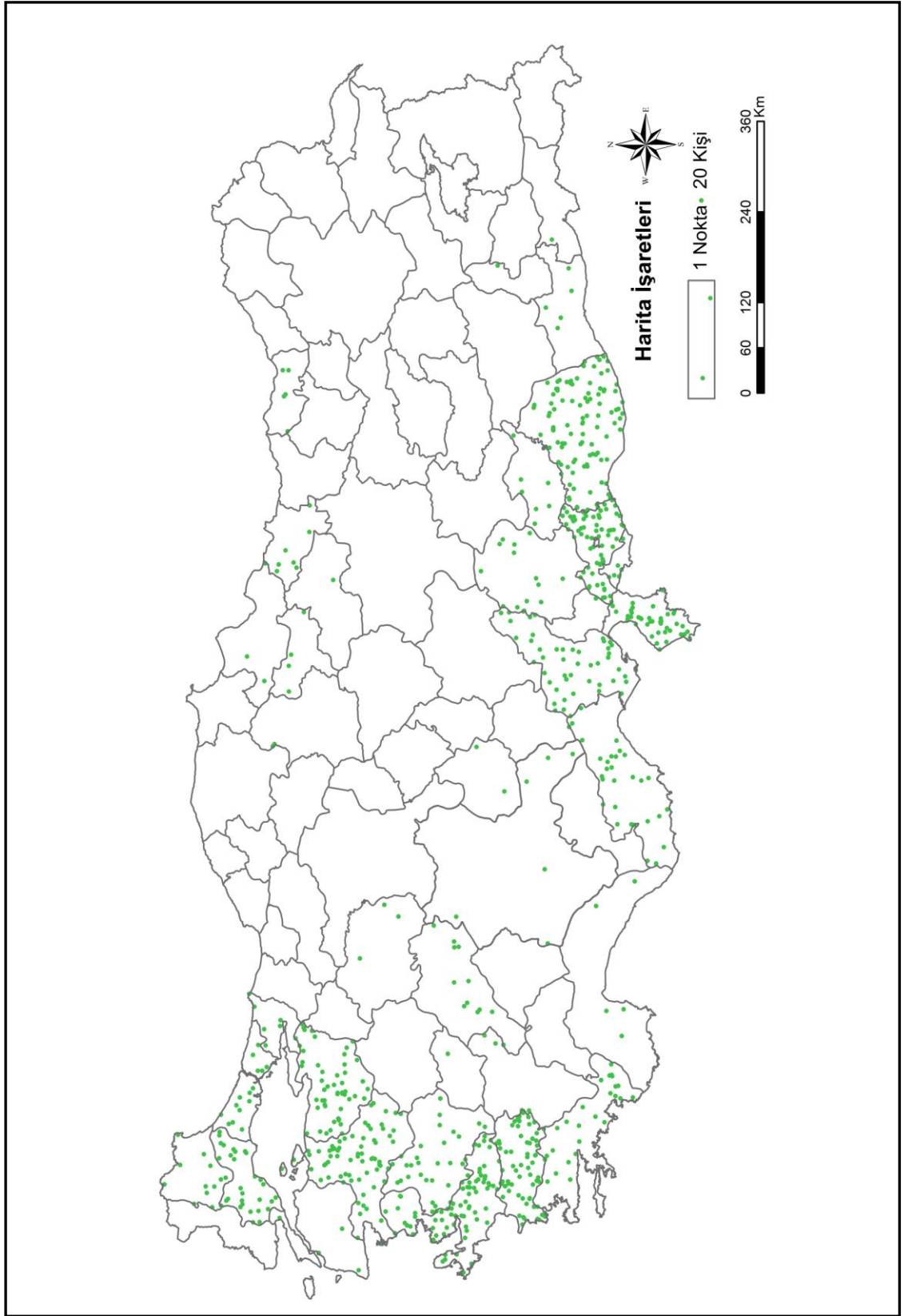

Küspe ve Diğer Katı Artıklar (Bitkisel Katı Veya Sıvı Yağ İmalatından Kalan)

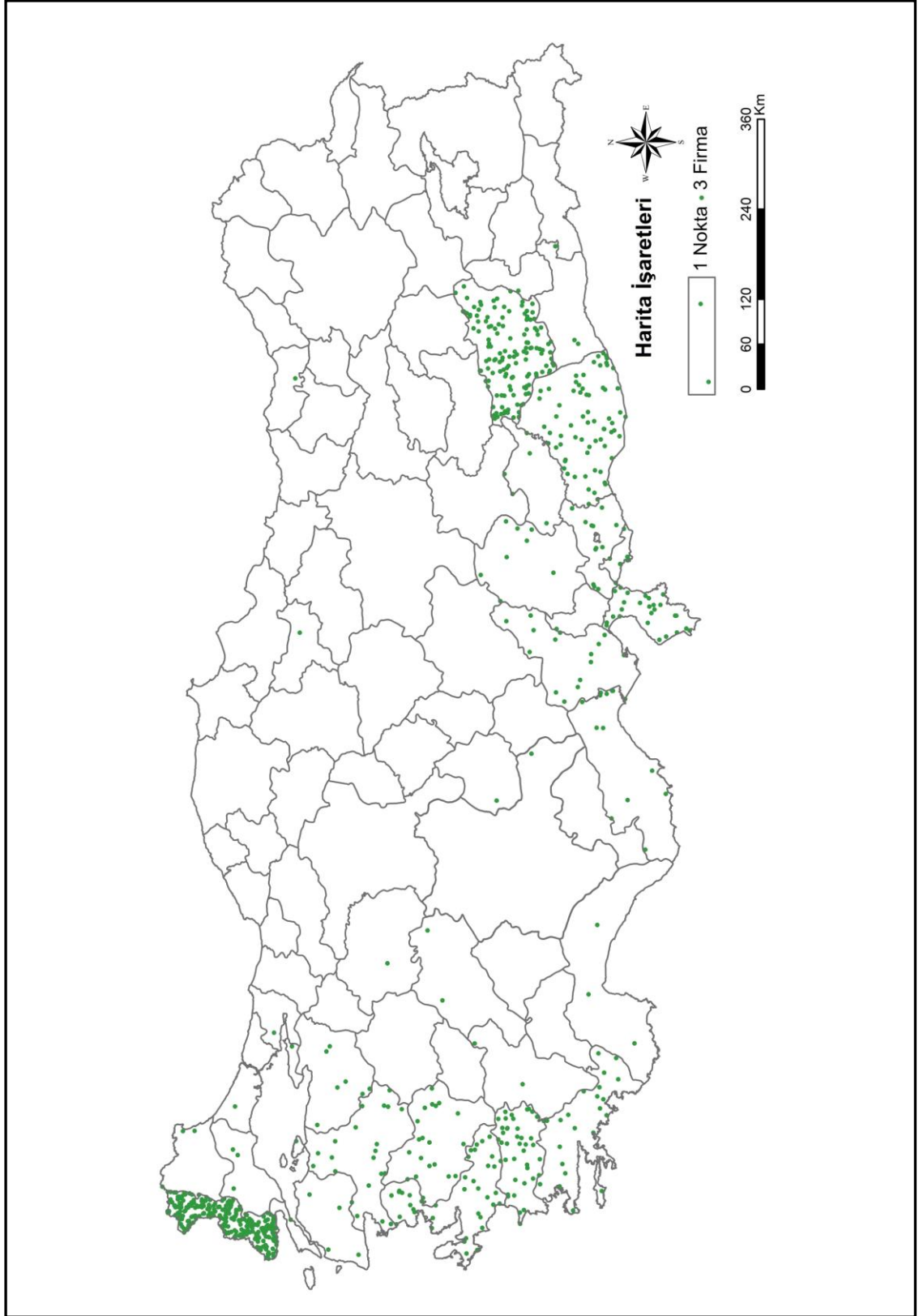
Küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan) imalatı sektöründe Türkiye’de 1180 firma faaliyet göstermekte ve 17.470 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’te ise 41 firmada 1352 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 7,81’ine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 3,47’sine sahiptir (Şekil 6. 38 ve 6. 39). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Şanlıurfa, İzmir, Aydın, Balıkesir, Bursa, Adana, Hatay, Manisa, Tekirdağ’dır (Tablo 6. 50).

Tablo 6. 50. İllere Göre Türkiye’de Küspe ve Diğer Katı Artıklar (Bitkisel Katı veya Sıvı Yağ İmalatından Kalan) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Şanlıurfa	2069	11,96159	208	17,80339
İzmir	1457	8,423412	118	10,1
Aydın	1423	8,226846	120	10,27119
Balıkesir	1366	7,89731	67	5,734746
Gaziantep	1352	7,816371	41	3,509322
Bursa	1045	6,0415	22	1,883051
Adana	952	5,503835	49	4,194068
Hatay	798	4,613509	79	6,761864
Manisa	618	3,572868	60	5,135593
Tekirdağ	608	3,515054	10	0,855932
DİĞER	3631	20,784201	294	25,16441

Şekil 6. 38. Küspe ve Diğer Katı Artıklar (Bitkisel Katı veya Sıvı Yağ İmalatından Kalan) Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı

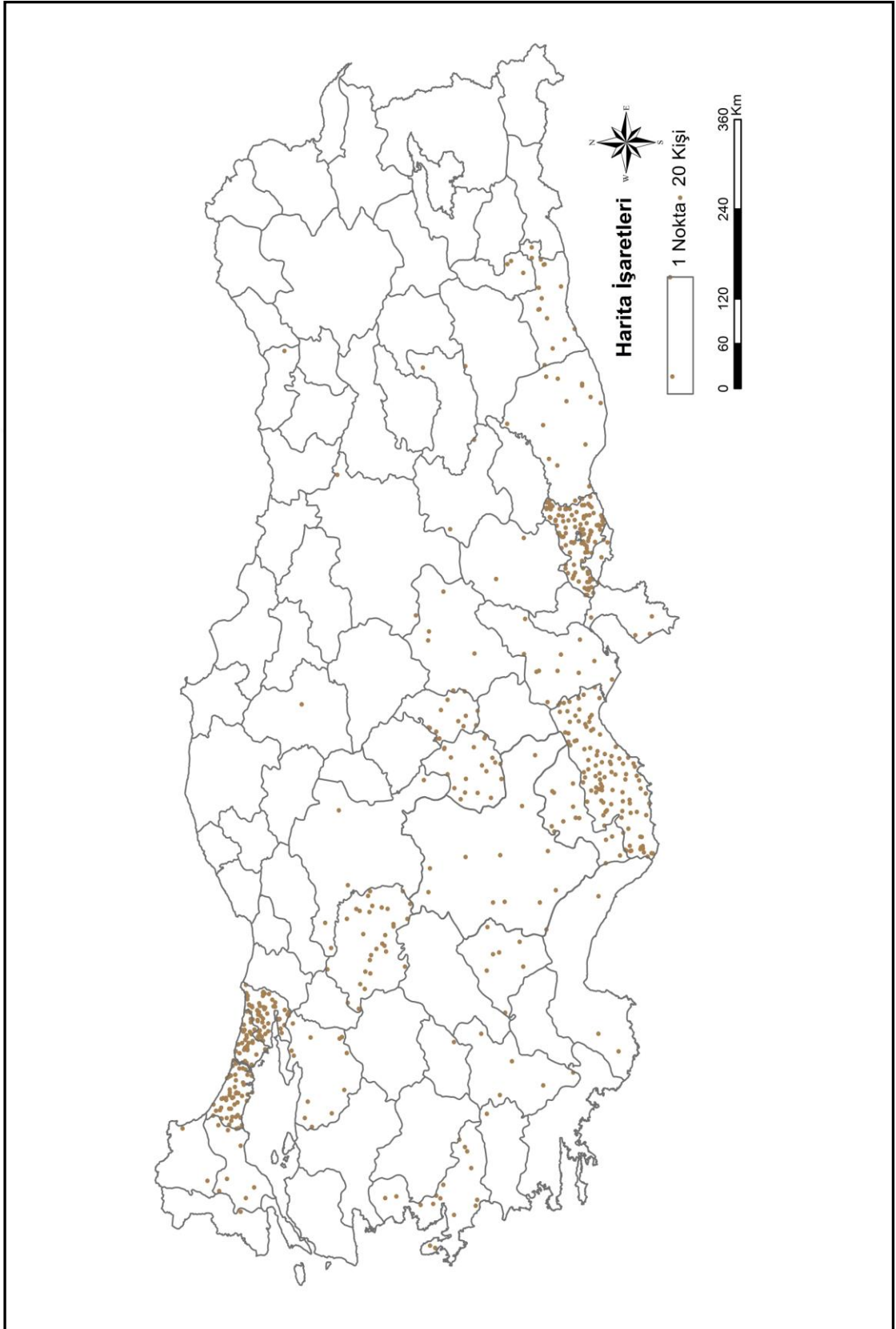
şekil 6. 39. Kűspe ve Dięer Katı Artıklar (Bitkisel Katı veya Sıvı Yaę İmalatından Kalan) Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı

Tahıldan Yapılmış Kahvaltılık Yiyecekler ve Diğer Taneli Tahıl Ürünleri

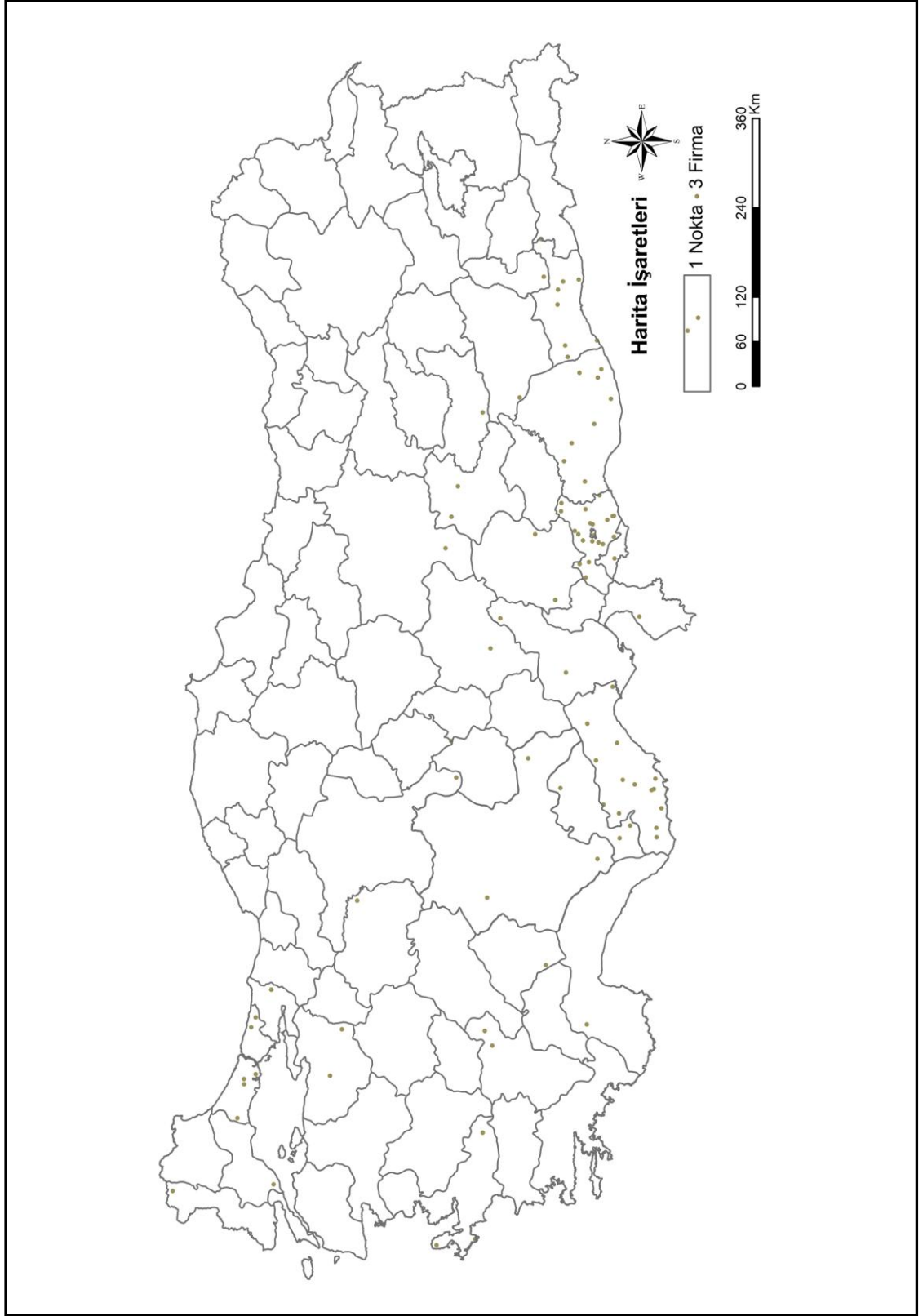
Tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri imalatı sektöründe Türkiye’ de 316 firma faaliyet göstermekte ve 11.722 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 60 firmada 2312 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 19,92’ sine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 18,98’ ine sahiptir (Şekil 6. 40 ve 6. 41). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İçel, İstanbul, Kocaeli, Eskişehir, Aksaray, İzmir, Mardin, Nevşehir, Karaman’ dır (Tablo 6. 51).

Tablo 6. 51. İllere Göre Türkiye’de Tahıldan Yapılmış Kahvaltılık Yiyecekler ve Diğer Taneli Tahıl Ürünleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	2312	19,92083	60	19,17722
İçel	2081	17,93047	41	13,10443
İstanbul	1808	15,57823	17	5,433544
Kocaeli	1306	11,25286	2	0,639241
Eskişehir	602	5,186999	2	0,639241
Aksaray	383	3,300034	1	0,31962
İzmir	321	2,765825	8	2,556962
Mardin	294	2,533185	24	7,670886
Nevşehir	289	2,490104	2	0,639241
Karaman	285	2,455639	8	2,556962
DİĞER	2146	18,307456	120	38,35443

şekil 6. 40. Tahıldan Yapılmış Kahvaltılık Yiyecekler ve Diğer Taneli Tahıl Ürünleri Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Şekil 6. 41. Tahıldan Yapılmış Kahvaltılık Yiyecekler ve Diğer Taneli Tahıl Ürünleri Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

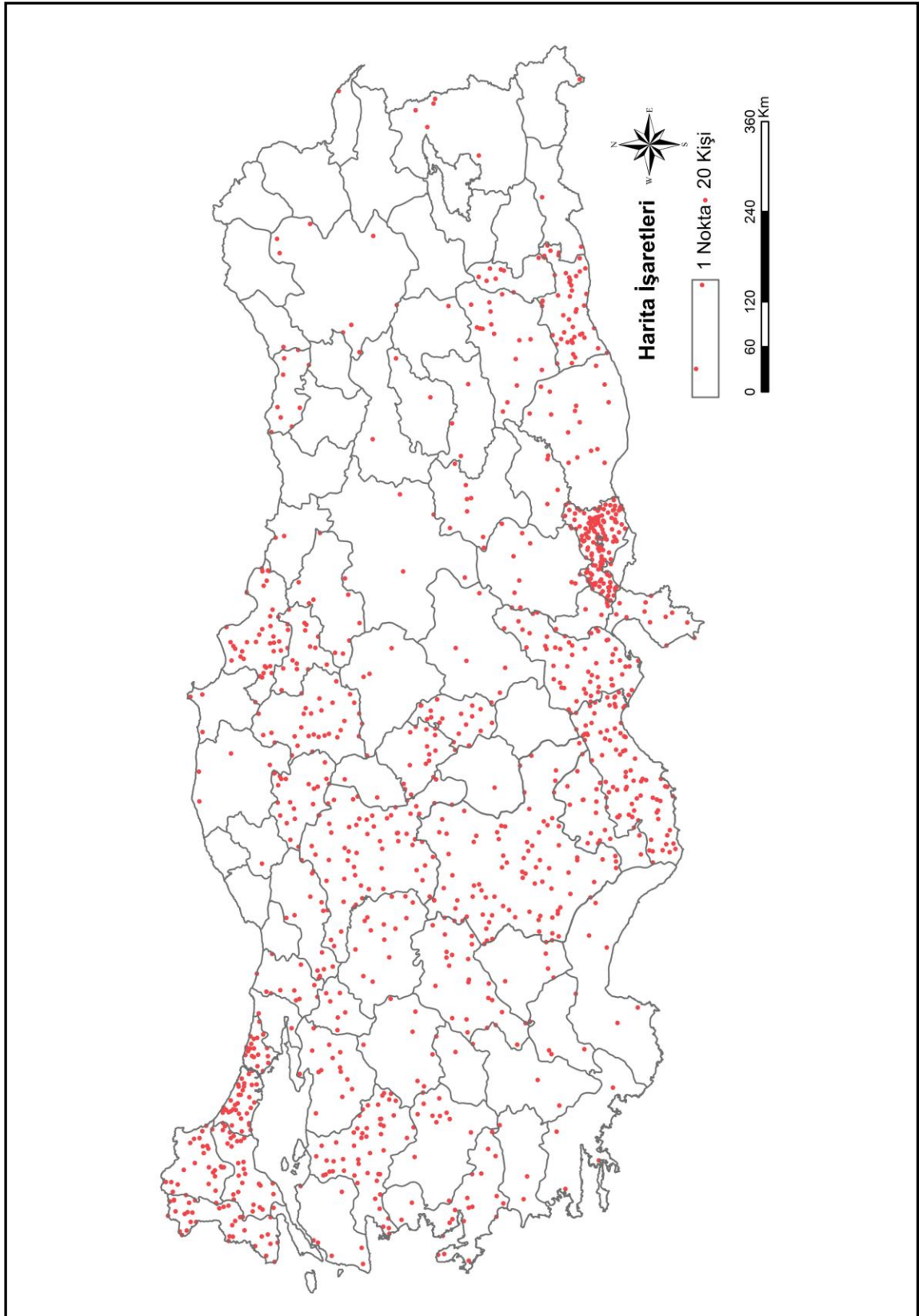
Kepek, Kavuz ve Diğer Artıklar (Tahılların İşlenmesinden Kalan)

Kepek, kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan) imalatı sektöründe Türkiye’ de 1033 firma faaliyet göstermekte ve 22.913 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 77 firmada 3094 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 13,50’ sine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 7,45’ ine sahiptir (Şekil 6. 42 ve 6. 43). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Konya, Mersin, Ankara, Adana, İstanbul, Balıkesir, Mardin, Samsun, Edirne’ dir (Tablo 6. 52).

Tablo 6. 52. İllere Göre Türkiye’de Kepek, Kavuz ve Diğer Artıklar (Tahılların İşlenmesinden Kalan) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

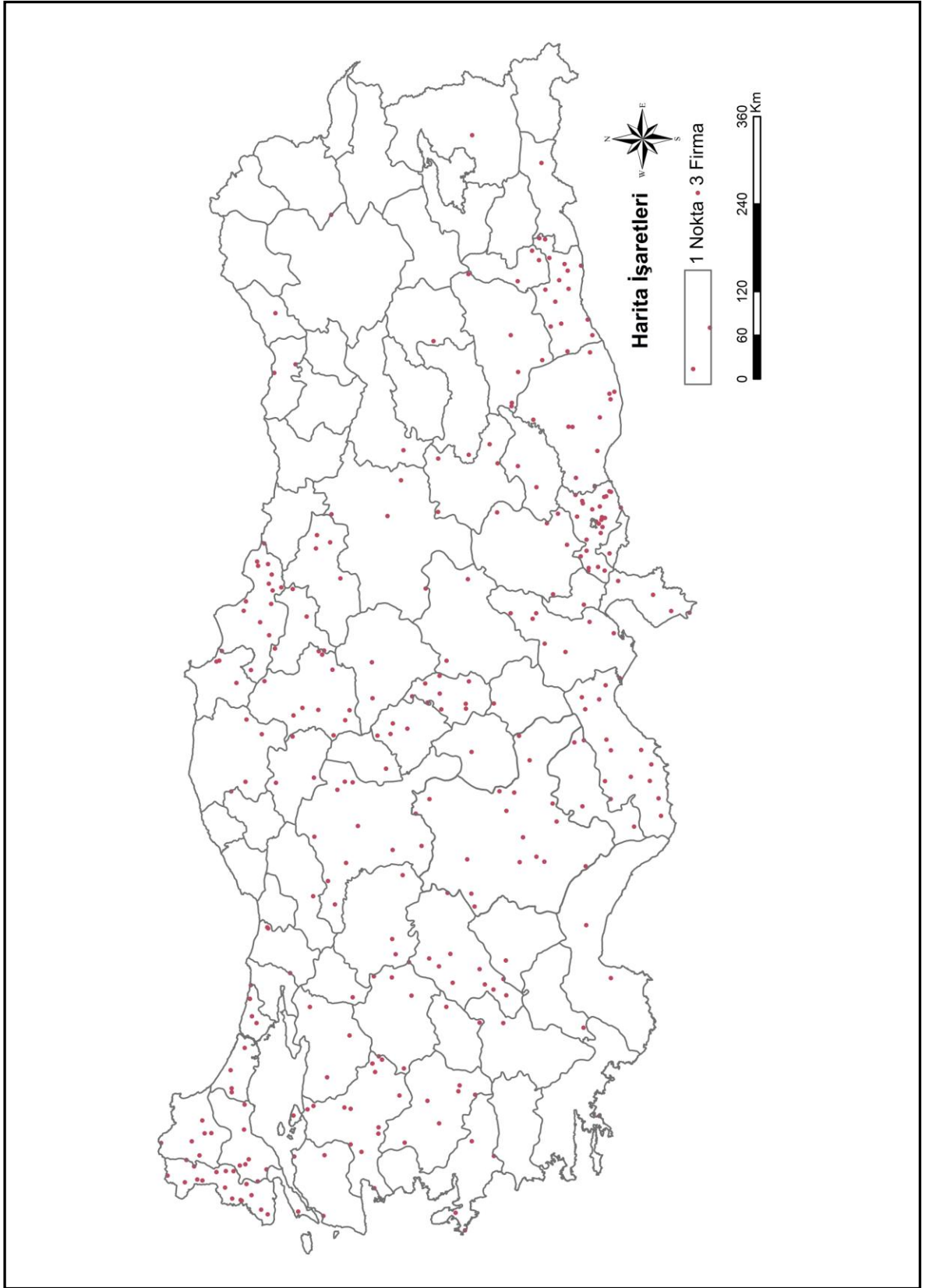
İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	3094	13,63828	77	7,528558
Konya	1737	7,656658	52	5,084221
Mersin	1688	7,440667	41	4,008712
Ankara	1241	5,470301	30	2,933204
Adana	1115	4,914895	24	2,346563
İstanbul	1078	4,7518	21	2,053243
Balıkesir	1053	4,641601	45	4,399806
Mardin	943	4,156723	46	4,49758
Samsun	772	3,402959	46	4,49758
Edirne	671	2,957753	50	4,888674
DİĞER	9671	42,62956	492	48,10455

Şekil 6. 42. Kepek, Kavuz ve Diğer Artıklar (Tahılların İşlenmesinden Kalan) Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

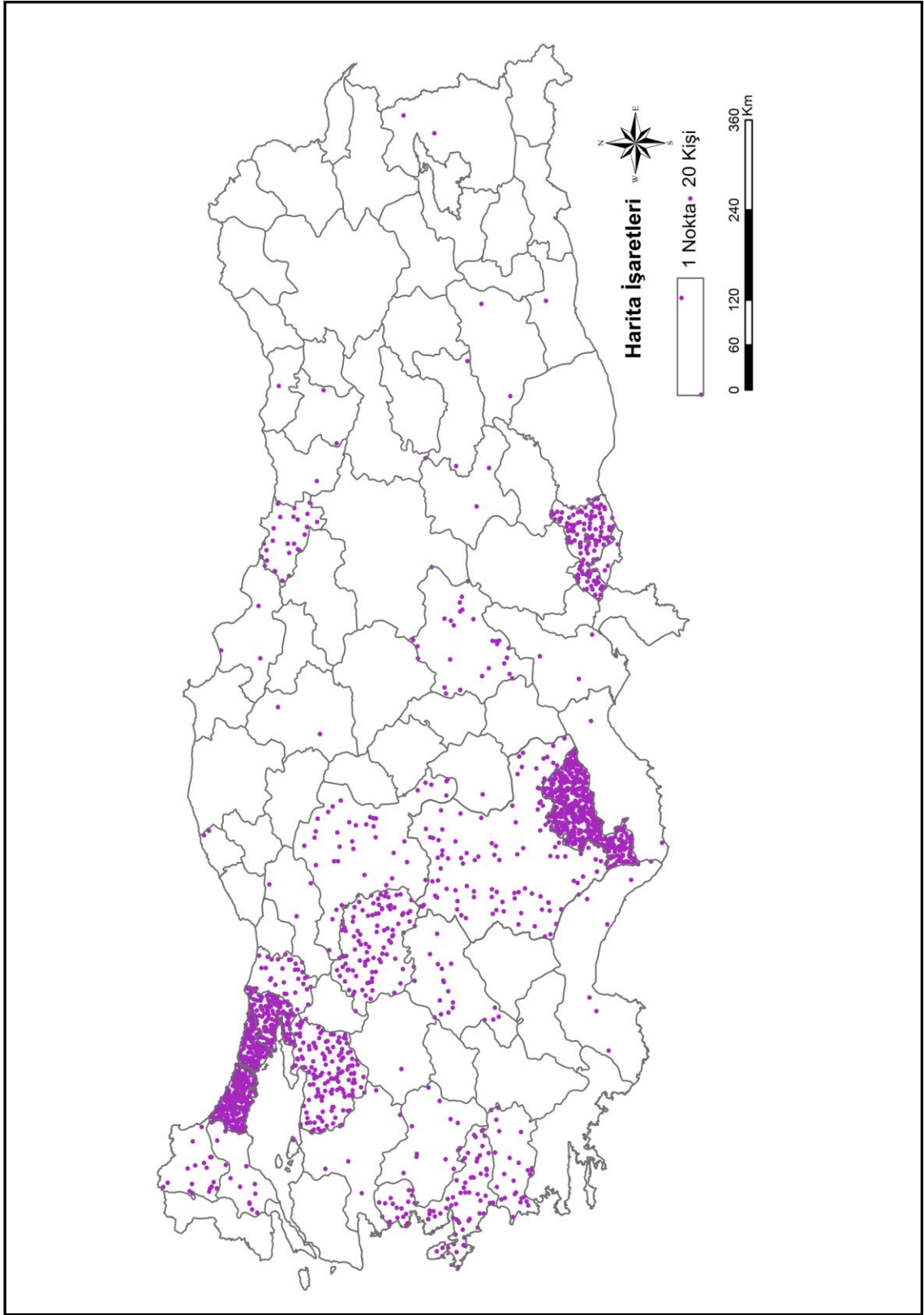
Şekil 6. 43. Kepek, Kavuz ve Diğer Artıklar (Tahılların İşlenmesinden Kalan) Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Çikolatalar Ve Kakao İçeren Gıda Müstahzarları (Dökme Halinde Olanlar ile Tatlandırılmış Kakao Tozu ve Beyaz Çikolata Hariç)

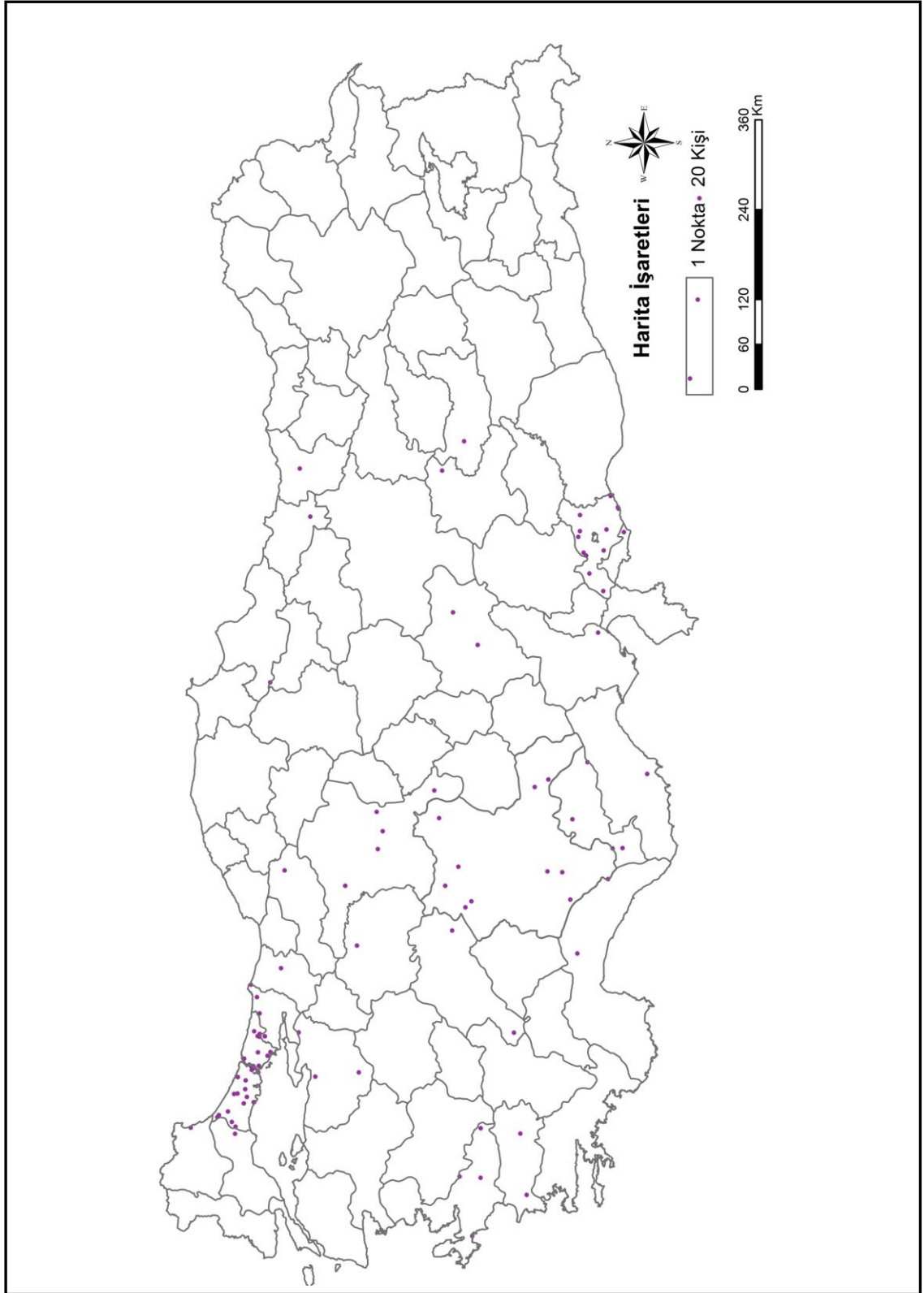
Çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç) imalatı sektöründe Türkiye’ de 278 firma faaliyet göstermekte ve 41.142 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 35 firmada 3008 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 7,38’ ine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 12,58 ’ine sahiptir (Şekil 6. 44 ve 6. 45). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Karaman İstanbul, Kocaeli, Bursa, Konya, Eskişehir, İzmir, Ankara, Sakarya’ dır (Tablo 6. 53).

Tablo 6. 53. İllere Göre Türkiye’de Çikolatalar ve Kakao İçeren Gıda Müstahzarları (Dökme Halinde Olanlar ile Tatlandırılmış Kakao Tozu ve Beyaz Çikolata Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Karaman	11623	28,53345	11	3,996403
İstanbul	9054	22,22678	84	30,51799
Kocaeli	3381	8,300058	11	3,996403
Gaziantep	3008	7,384376	35	12,71583
Bursa	2973	7,298454	8	2,906475
Konya	2101	5,157771	34	12,35252
Eskişehir	1987	4,877911	3	1,089928
İzmir	1739	4,269092	12	4,359712
Ankara	804	1,973749	14	5,086331
Sakarya	640	1,571144	4	1,453237
Diğer	3782	9,284478	57	20,70863

şekil 6. 44. çikolatalar ve Kakao İeren Gıda Müstahzarları (Dökme Halinde Olanlar İle Tatlandırılmış Kakao Tozu ve Beyaz çikolata Hariç) Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

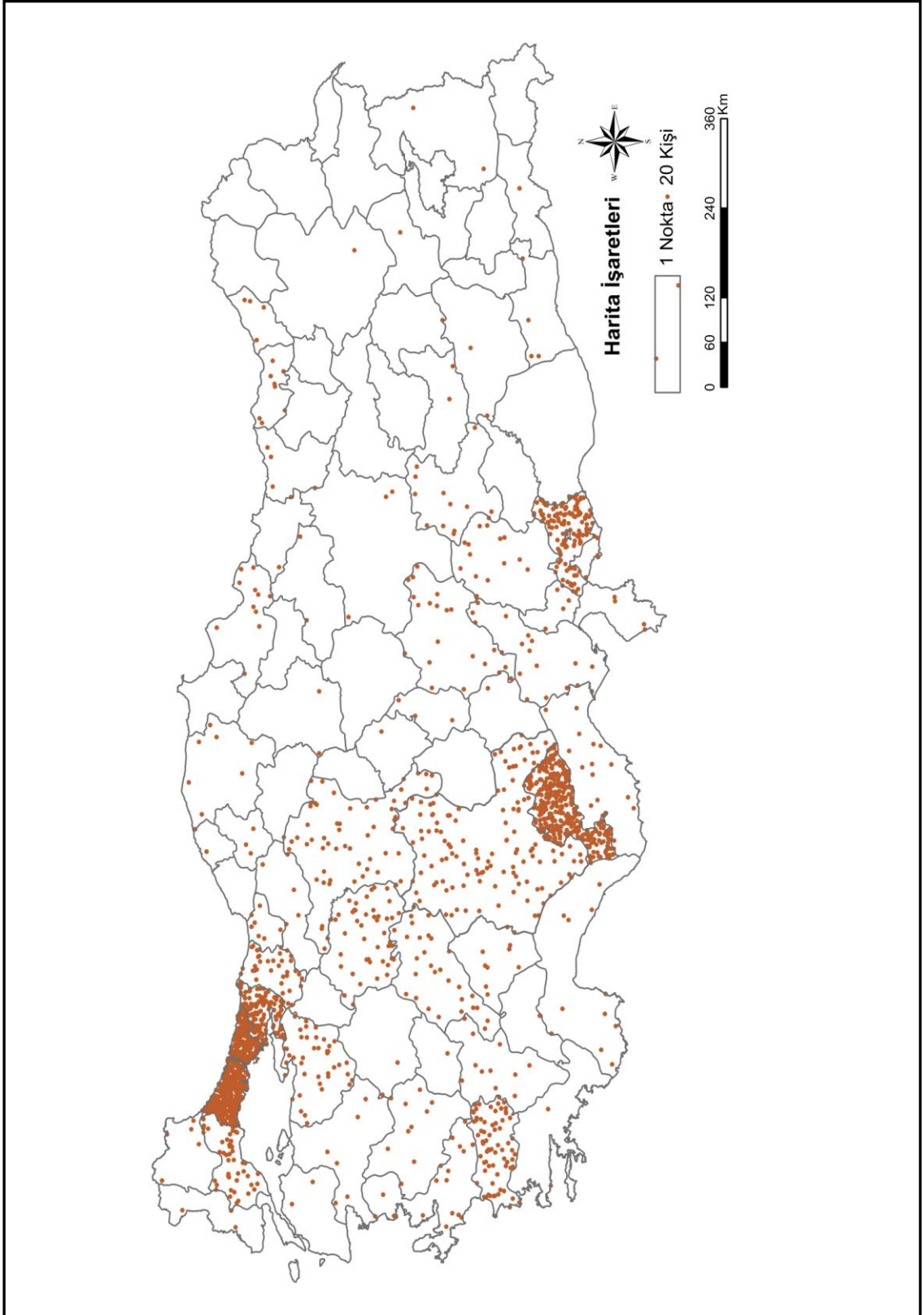
Şekil 6. 45. Çikolatalar ve Kakao İçeren Gıda Müstahzarları (Dökme Halinde Olanlar İle Tatlandırılmış Kakao Tozu ve Beyaz Çikolata Hariç) Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Şekerlemeler (Beyaz Çikolata Dahil), Kakao İçermeyen

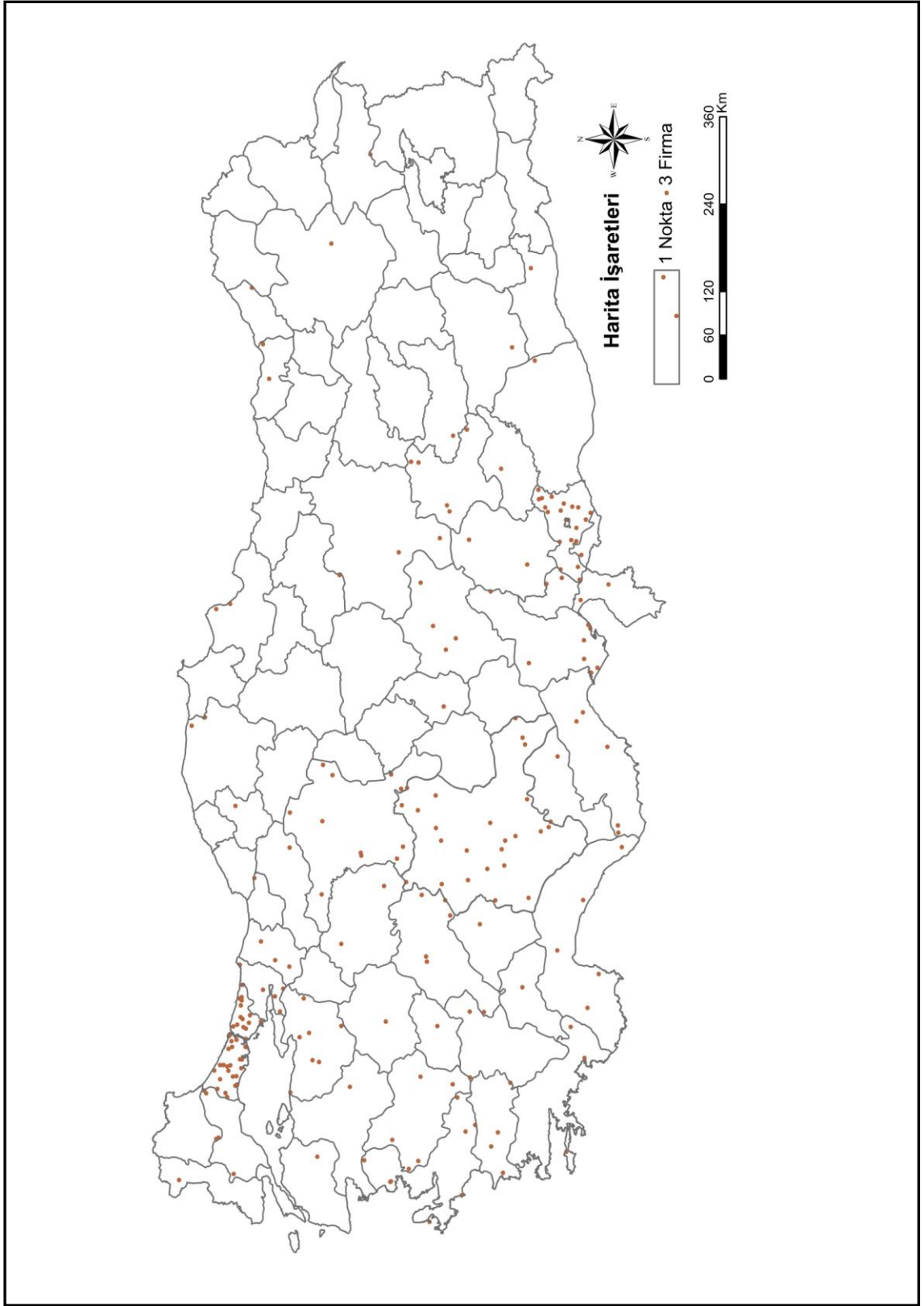
Şekerlemeler (beyaz çikolata dahil), kakao içermeyen imalatı sektöründe Türkiye’ de 717 firma faaliyet göstermekte ve 37.161 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 60 firmada 2629 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 7,14’ üne, Türkiye geneli firma sayısının ise % 8,36 ’sına sahiptir (Şekil 6. 46 ve 6. 47). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, Karaman Kocaeli, Konya, Aydın, Ankara, Tekirdağ, Eskişehir, Bursa’ dır (Tablo 6. 54).

Tablo 6. 54. İllere Göre Türkiye’de Şekerlemeler (Beyaz Çikolata Dahil), Kakao İçermeyen İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	11304	30,72318	123	17,32636
Karaman	7347	19,96843	7	0,986053
Kocaeli	2702	7,343774	15	2,112971
Gaziantep	2629	7,145367	60	8,451883
Konya	2491	6,770297	73	10,28312
Aydın	1419	3,856705	13	1,831241
Ankara	1213	3,296817	33	4,648536
Tekirdağ	967	2,628212	7	0,986053
Eskişehir	885	2,405344	7	0,986053
Bursa	808	2,196066	21	2,958159
DİĞER	6295	17,1092	278	39,16039

Şekil 6. 46. Şekerlemeler (Beyaz Çikolata Dahil), Kakao İçermeyen Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı

Şekil 6. 47. Şekerlemeler (Beyaz Çikolata Dahil), Kakao İçermeyen Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı

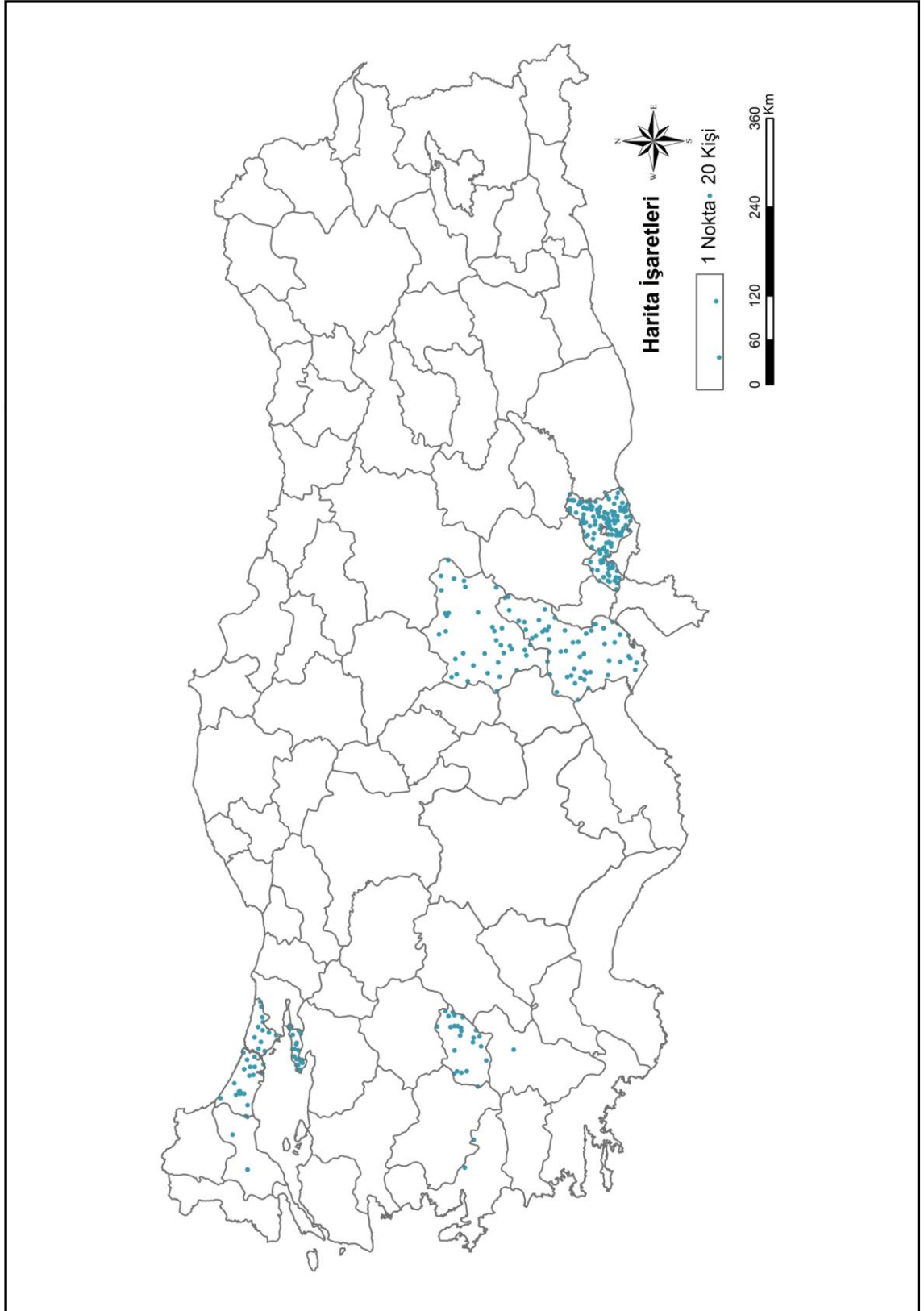
Sentetik Devamsız Elyaf (Eğirilme İçin Kardelenmiş, Taranmış veya Başka Şekilde İşlenmiş)

Sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş) imalatı sektöründe Türkiye’ de 42 firma faaliyet göstermekte ve 6001 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 6 firmada 2708 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 45,57’ sine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 14,28 ’ine sahiptir (Şekil 6. 48 ve 6. 49). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Adana, Kayseri, İstanbul, Uşak, Yalova, İzmir, Tekirdağ, Denizli, Aksaray’ dır (Tablo 6. 55).

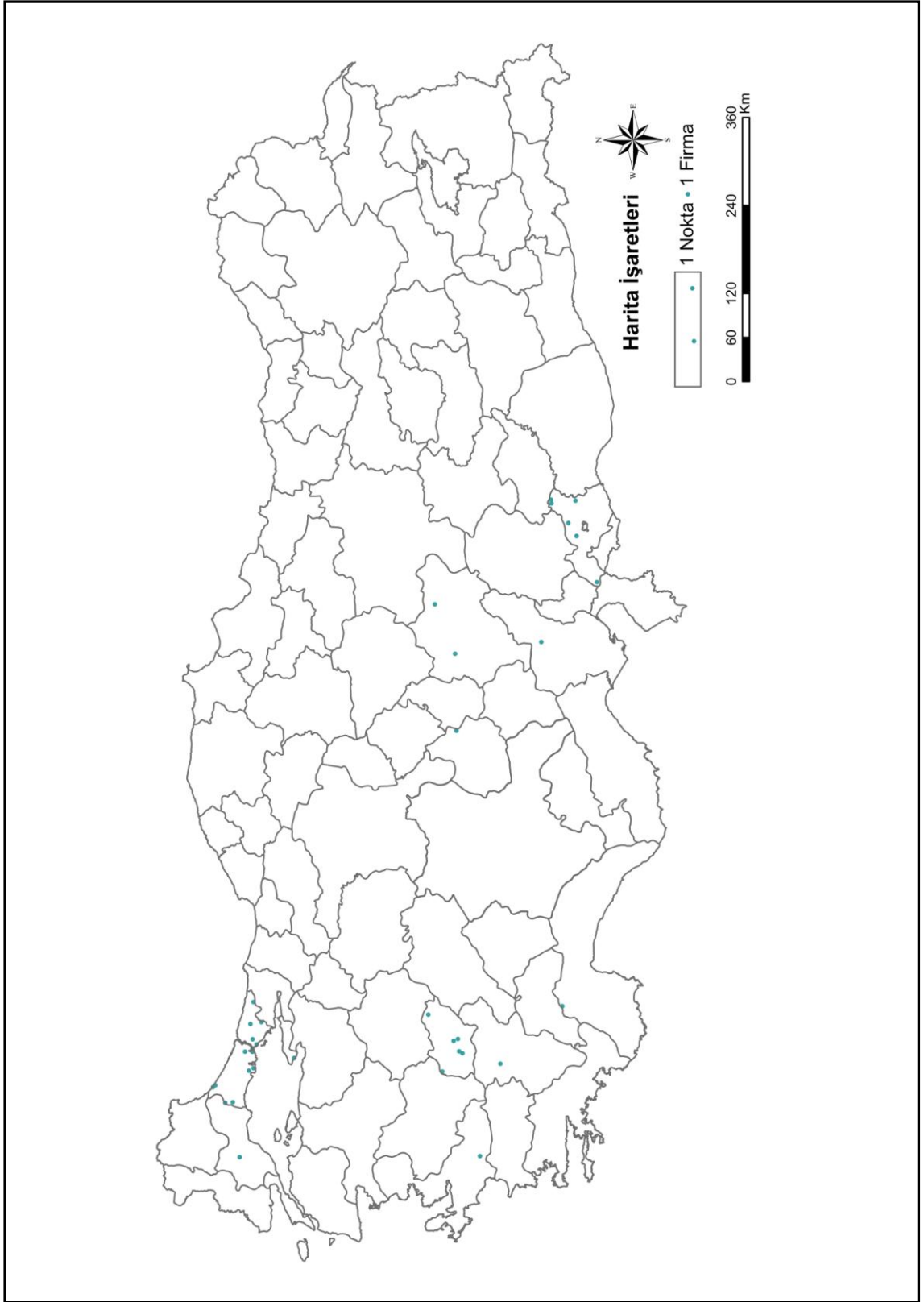
Tablo 6. 55. İllere Göre Türkiye’de Sentetik Devamsız Elyaf (Eğirilme İçin Kardelenmiş, Taranmış veya Başka Şekilde İşlenmiş) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	2708	45,57707	6	14,42857
Adana	1090	18,34528	1	2,404762
Kayseri	712	11,98334	2	4,809524
İstanbul	634	10,67055	14	33,66667
Uşak	480	8,078654	6	14,42857
Yalova	404	6,799533	1	2,404762
İzmir	39	0,656391	1	2,404762
Tekirdağ	32	0,538577	1	2,404762
Denizli	18	0,30295	1	2,404762
Aksaray	7	0,117814	1	2,404762
DİĞER	6	0,100983	1	2,404762

Şekil 6. 48. Sentetik Devamsız Elyaf (Eğirilme İçin Kardelenmiş, Taranmış veya Başka Şekilde İşlenmiş) Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

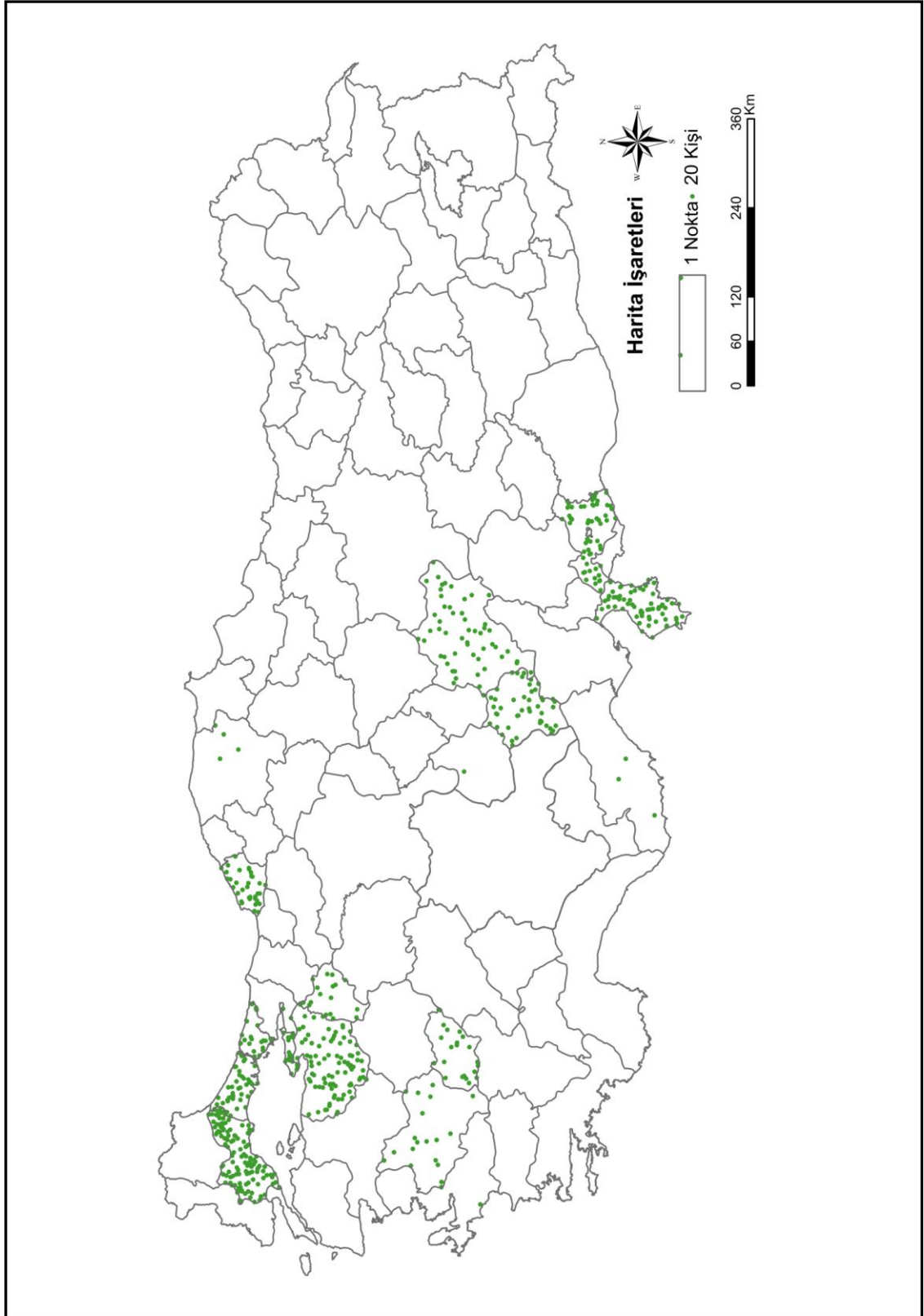
Şekil 6. 49. Sentetik Devamsız Elyaf (Eğirilme İçin Kardelenmiş, Taranmış veya Başka Şekilde İşlenmiş) Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Yün İplikler, Perakende Satış İçin Olsun Veya Olmasın; İnce Veya Kaba Hayvan Kılından ya da At Kılından İplikler

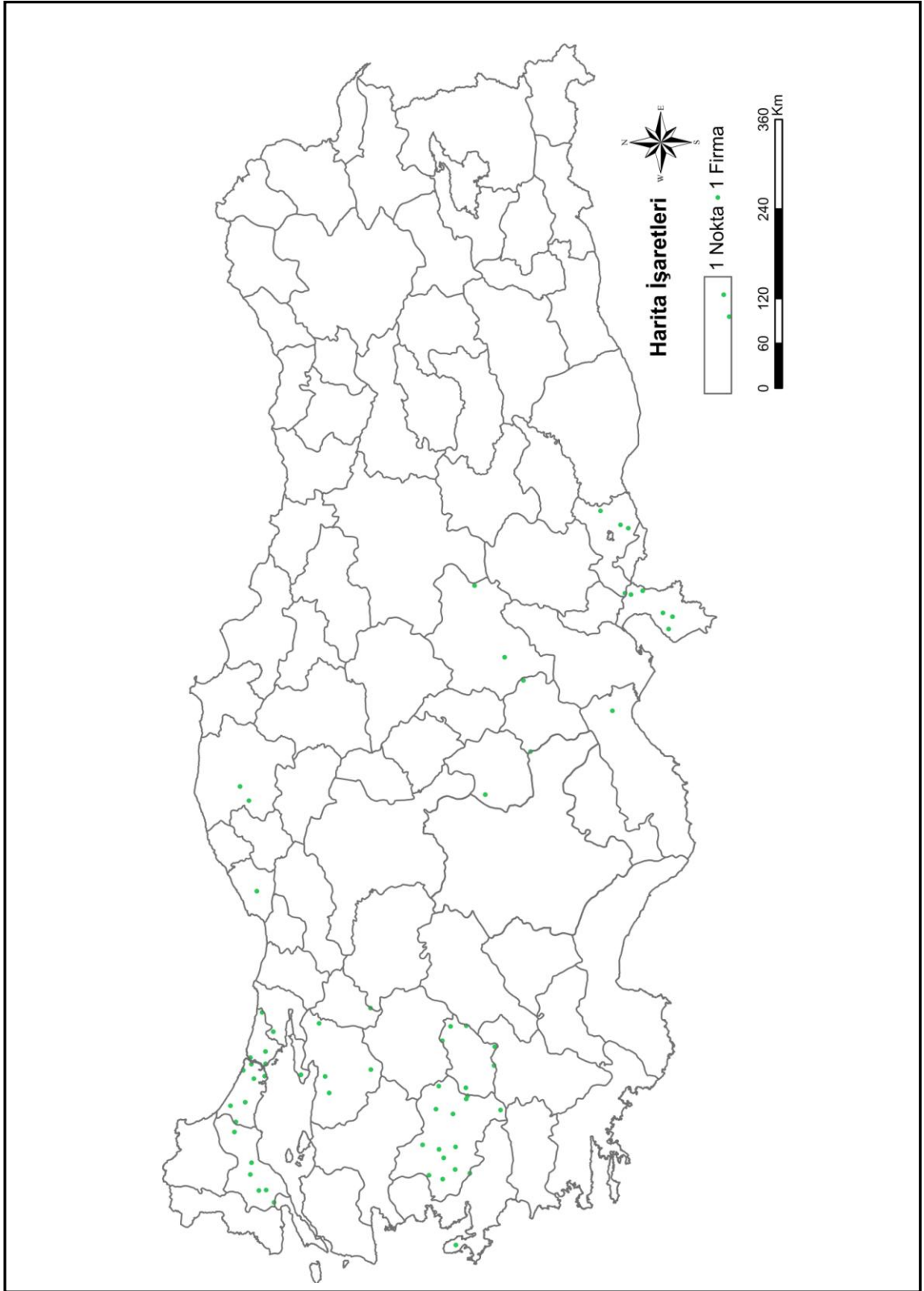
Yün iplikler, perakende satış için olsun veya olmasın; ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler imalatı sektöründe Türkiye’ de 62 firma faaliyet göstermekte ve 12,499 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 4 firmada 1134 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 9,16’ sına, Türkiye geneli firma sayısının ise % 6,45’ ine sahiptir (Şekil 6. 50 ve 6. 51). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Tekirdağ, Bursa, İstanbul, Hatay, Kayseri, Niğde, Zonguldak, Uşak, Yalova’ dır (Tablo 6. 56).

Tablo 6. 56. İllere Göre Türkiye’de Yün İplikler, Perakende Satış İçin Olsun veya Olmasın Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Tekirdağ	2562	20,70262	6	9,774194
Bursa	1814	14,65829	4	6,516129
İstanbul	1283	10,36747	11	17,91935
Hatay	1261	10,1897	5	8,145161
Gaziantep	1134	9,163453	4	6,516129
Kayseri	1070	8,646292	2	3,258065
Niğde	923	7,458437	2	3,258065
Zonguldak	680	5,49484	1	1,629032
Uşak	423	3,418113	6	9,774194
Yalova	404	3,264581	1	1,629032
DİĞER	938	7,579646	21	34,20968

Şekil 6. 50. Yün İplikler, Perakende Satış İçin Olsun veya Olmasın; İnce veya Kaba Hayvan Kılından ya da At Kılından İplikler Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı

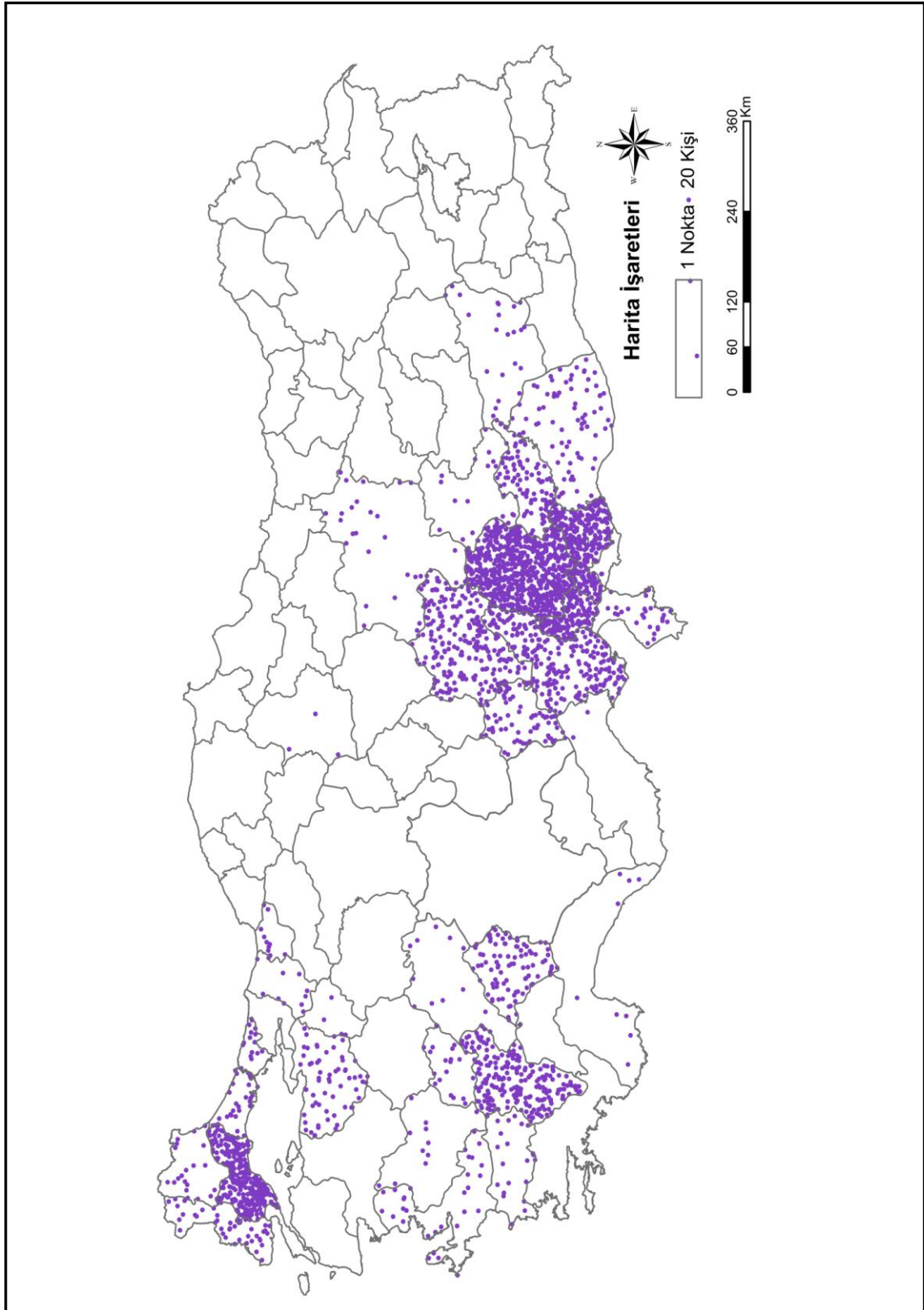
Şekil 6. 51. Yün İplikler, Perakende Satış İçin Olsun veya Olmasın; İnce veya Kaba Hayvan Kılından ya da At Kılından İplikler Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı

Pamuktan İplikler (Dikiş İpliği Hariç)

Pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç) imalatı sektöründe Türkiye’ de 334 firma faaliyet göstermekte ve 57.516 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 35 firmada 6186 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 10,86’ sına, Türkiye geneli firma sayısının ise % 10,47 ’ sine sahiptir (Şekil 6. 52 ve 6. 53). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Kahramanmaraş, Tekirdağ, Kayseri, Adana, Denizli, Osmaniye, Adıyaman, Isparta, Şanlıurfa’ dır (Tablo 6. 57).

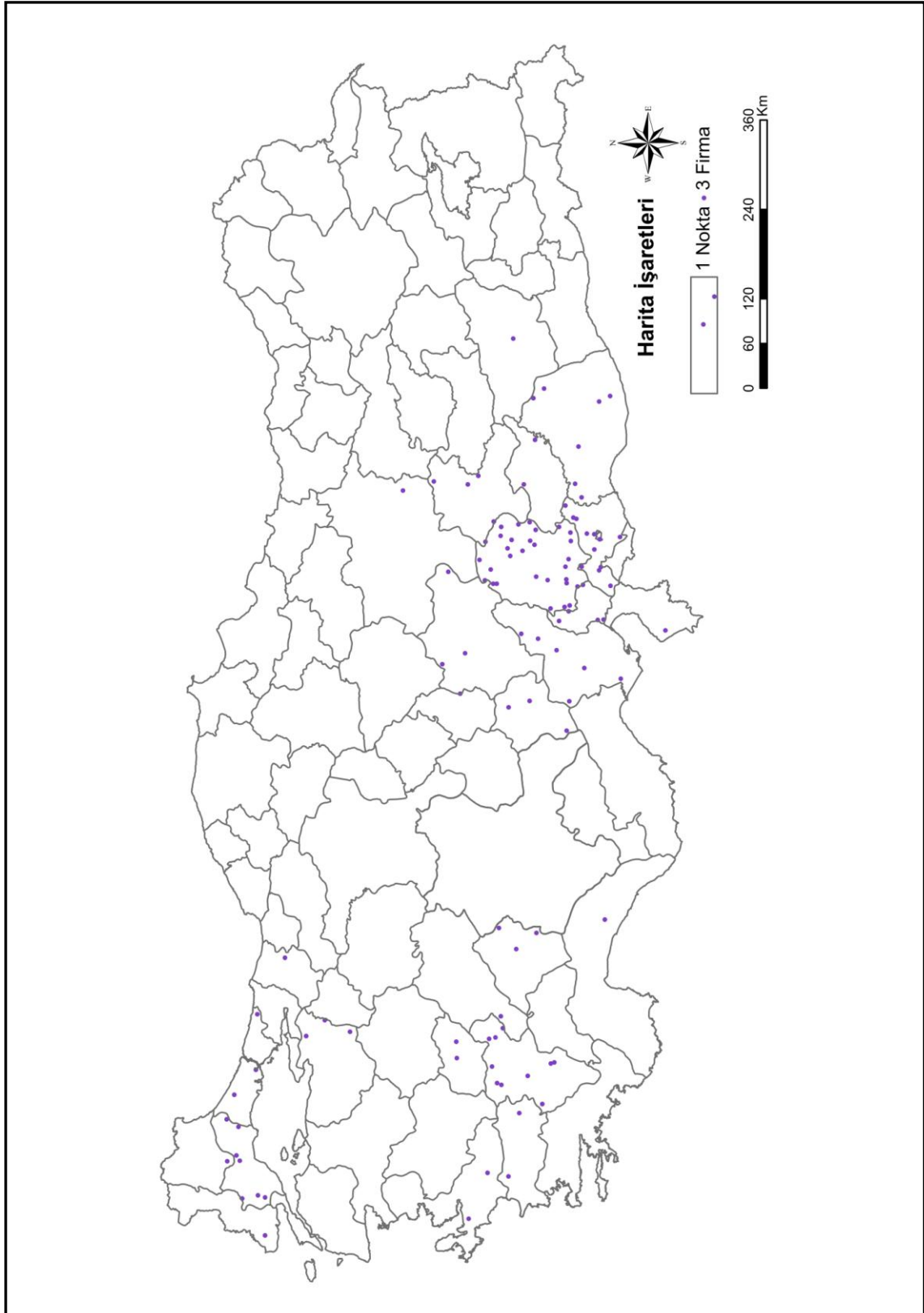
Tablo 6. 57. İllere Göre Türkiye’de Pamuktan İplikler (Dikiş İpliği Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Kahramanmaraş	14630	25,69076	88	26,61078
Tekirdağ	6330	11,11569	22	6,652695
Gaziantep	6186	10,86282	35	10,58383
Kayseri	4740	8,323597	11	3,326347
Adana	4471	7,851224	18	5,443114
Denizli	4299	7,549186	30	9,071856
Osmaniye	2839	4,985378	15	4,535928
Adıyaman	1891	3,320659	7	2,116766
Isparta	1812	3,181932	8	2,419162
Şanlıurfa	1504	2,641074	20	6,047904
DİĞER	9288	16,31004	85	25,70359

Şekil 6. 52. Pamuktan İplikler (Dikiş İpliği Hariç) Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Şekil 6. 53. Pamuktan İplikler (Dikiş İpliği Hariç) Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı

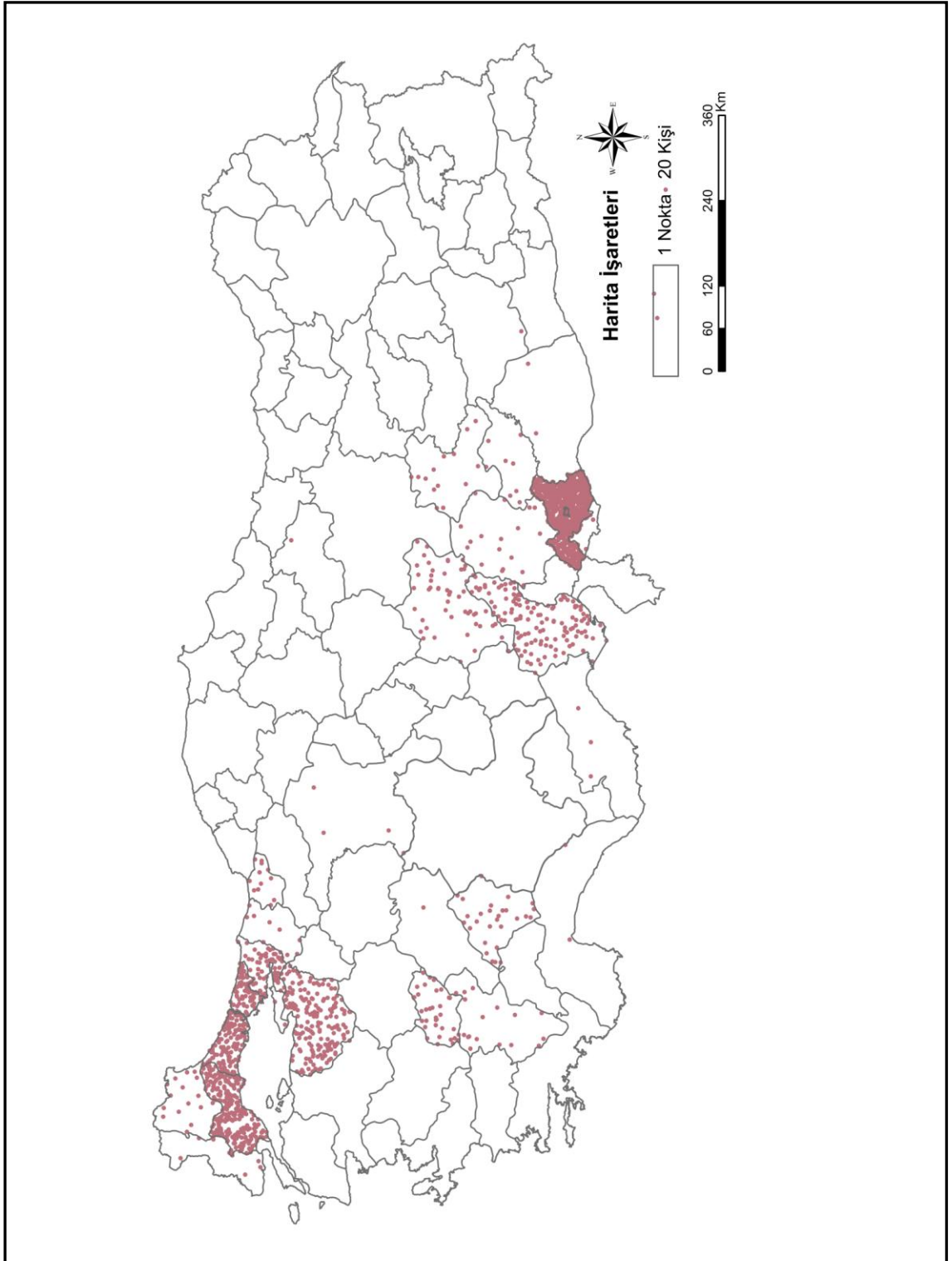

Suni Ve Sentetik Filament İplikler, Katlı Veya Bükülü (Dikiş İplikleri Ve Poliamidlerden, Polyesterlerden Veya Viskoz Suni İpeklerden Olan Yüksek Dayanırılıkta İplikler Hariç), Perakende Satışa Hazır Olmayan; Perakende Satışa Hazır Suni Ve Sentetik Filament İplikler (Dikiş İplikleri Hariç)

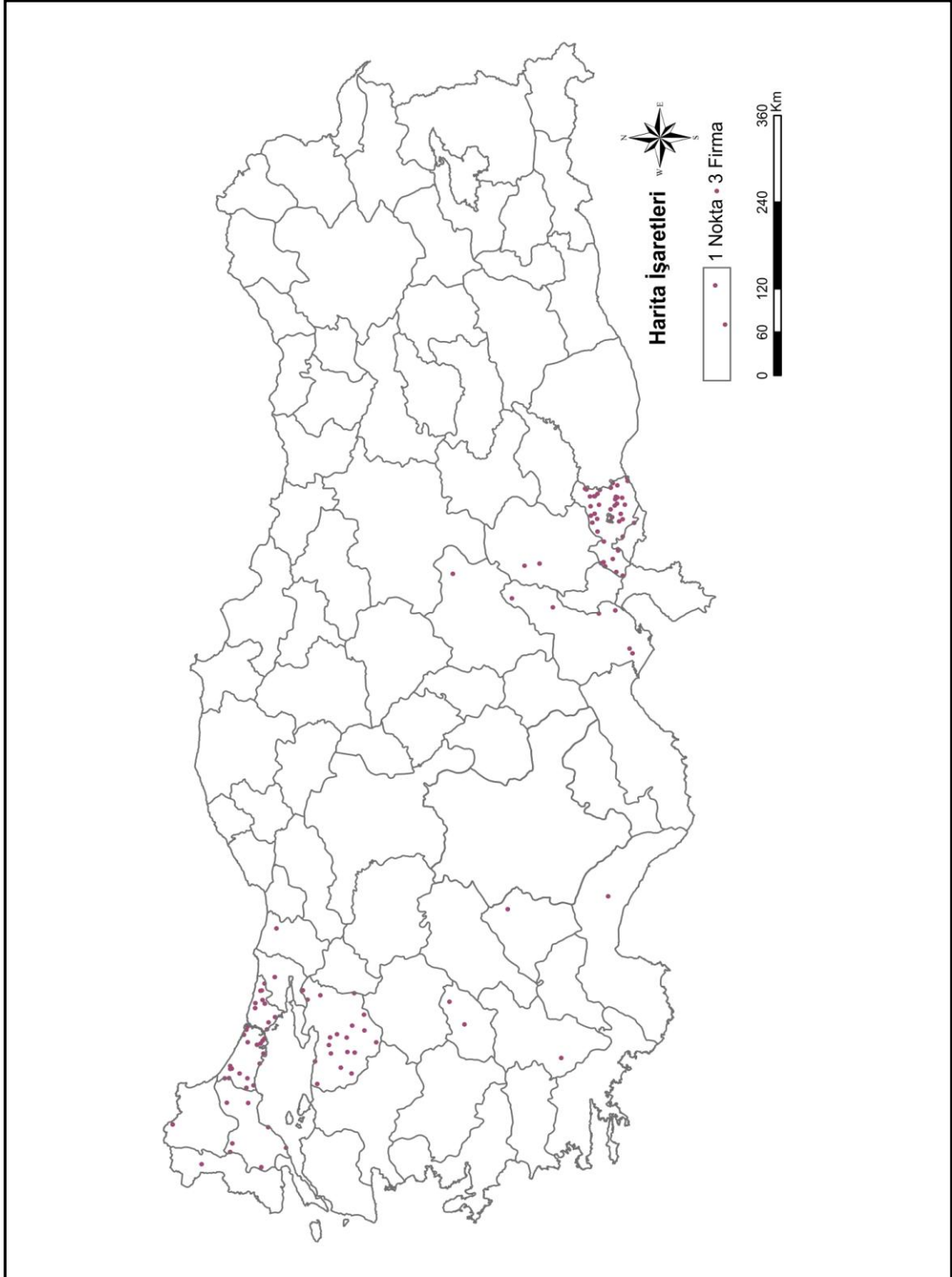
Suni ve sentetik filament iplikler, katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden, polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırılıkta iplikler hariç), perakende satışa hazır olmayan; perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç) imalatı sektöründe Türkiye’ de 359 firma faaliyet göstermekte ve 38.151 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 125 firmada 17.068 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 45,18 ’ine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 34,81 ’ine sahiptir (Şekil 6. 54 ve 6. 55). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Tekirdağ, İstanbul, Bursa, Adana, Kocaeli, Kayseri, Uşak, Isparta, Kahramanmaraş’ dır (Tablo 6. 58).

Tablo 6. 58. İllere Göre Türkiye’ de Suni ve Sentetik Filament İplikler, Katlı veya Bükülü (Dikiş İplikleri ve Poliamidlerden, Polyesterlerden veya Viskoz Suni İpeklerden Olan Yüksek Dayanırılıkta İplikler Hariç), Perakende Satışa Hazır Olmayan; Perakende Satışa Hazır Suni ve Sentetik Filament İplikler (Dikiş İplikleri Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	17068	45,18539	125	35,16713
Tekirdağ	5212	13,79812	25	7,033426
İstanbul	4047	10,71393	84	23,63231
Bursa	3669	9,713219	56	15,75487
Adana	2583	6,838169	18	5,064067
Kocaeli	1233	3,264213	2	0,562674
Kayseri	1032	2,732091	3	0,844011
Uşak	687	1,818747	7	1,969359
Isparta	566	1,498414	3	0,844011
Kahramanmaraş	386	1,021887	6	1,688022
DiĞER	2030	5,374171	26	7,314763

Şekil 6. 54. Suni ve Sentetik Filament İplikler, Katlı veya Bükülü (Dikiş İplikleri ve Poliamidlerden, Polyesterlerden veya Viskoz Suni İpeklerden Olan Yüksek Dayanırılıkta İplikler Hariç), Perakende Satışa Hazır Olmayan; Perakende Satışa Hazır Suni ve Sentetik Filament İplikler (Dikiş İplikleri Hariç) Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

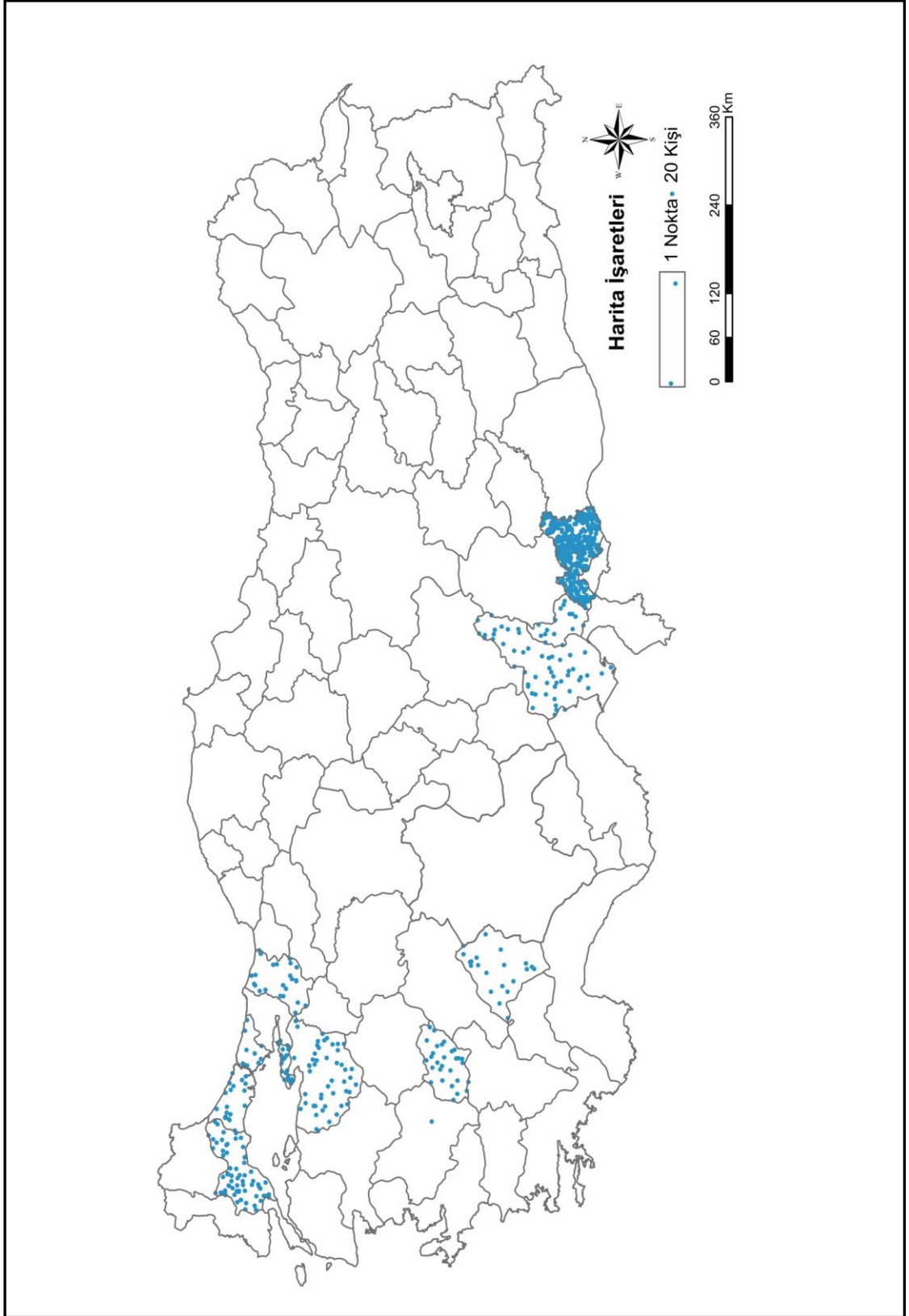
Şekil 6. 55. Suni ve Sentetik Filament İplikler, Katlı veya Bükülü (Dikiş İplikleri ve Poliamidlerden, Polyesterlerden veya Viskoz Suni İpeklerden Olan Yüksek Dayanırılıkta İplikler Hariç), Perakende Satışa Hazır Olmayan; Perakende Satışa Hazır Suni ve Sentetik Filament İplikler (Dikiş İplikleri Hariç) Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

İplikler, Ağırlığına Göre Sentetik Devamsız Elyaf İçeriği $\geq$ % 85 Olanlar (Dikiş İpliği Hariç)

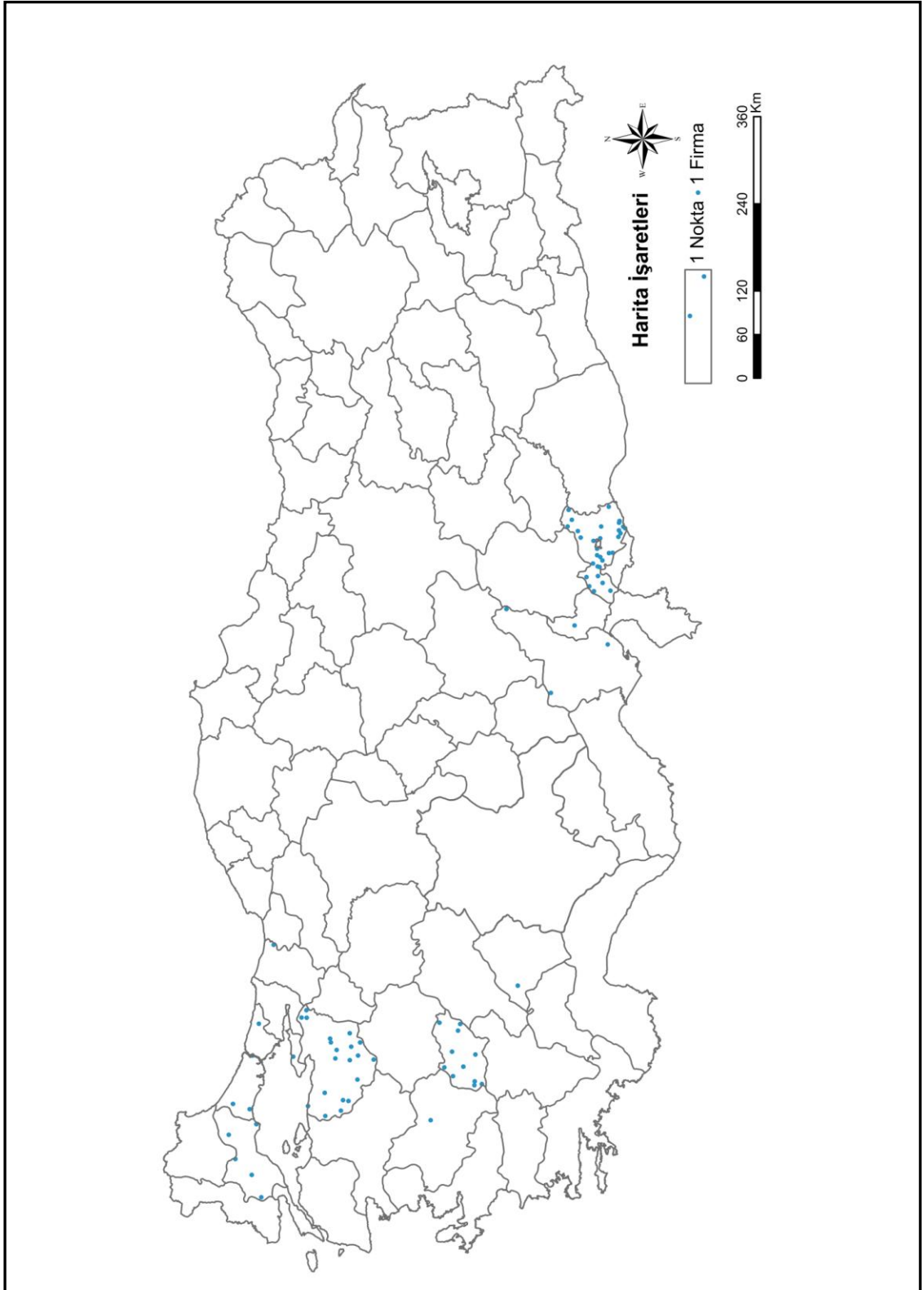
İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç) imalatı sektöründe Türkiye’ de 86 firma faaliyet göstermekte ve 15.308 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 31 firmada 8450 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 55,75’ ine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 36,04’ üne sahiptir (Şekil 6. 56 ve 6. 57). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Tekirdağ, Adana, Bursa, Uşak, İstanbul, Sakarya, Isparta, Yalova, Osmaniye’ dir (Tablo 6. 59).

Tablo 6. 59. İllere Göre Türkiye’de İplikler, Ağırlığına Göre Sentetik Devamsız Elyaf İçeriği $\geq$ % 85 Olanlar (Dikiş İpliği Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	8450	55,75189	31	36,40698
Tekirdağ	1355	8,940097	5	5,872093
Adana	1062	7,006924	3	3,523256
Bursa	985	6,498889	20	23,48837
Uşak	603	3,978508	11	12,9186
İstanbul	597	3,938921	4	4,697674
Sakarya	492	3,246146	1	1,174419
Isparta	421	2,777698	1	1,174419
Yalova	404	2,665534	1	1,174419
Osmaniye	325	2,144304	1	1,174419
DİĞER	17	0,112164	1	1,174419

şekil 6. 56. İplikler, Ağırlığına Göre Sentetik Devamsız Elyaf İçeriğı $\geq$ % 85 Olanlar (Dikiş İpliğı Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

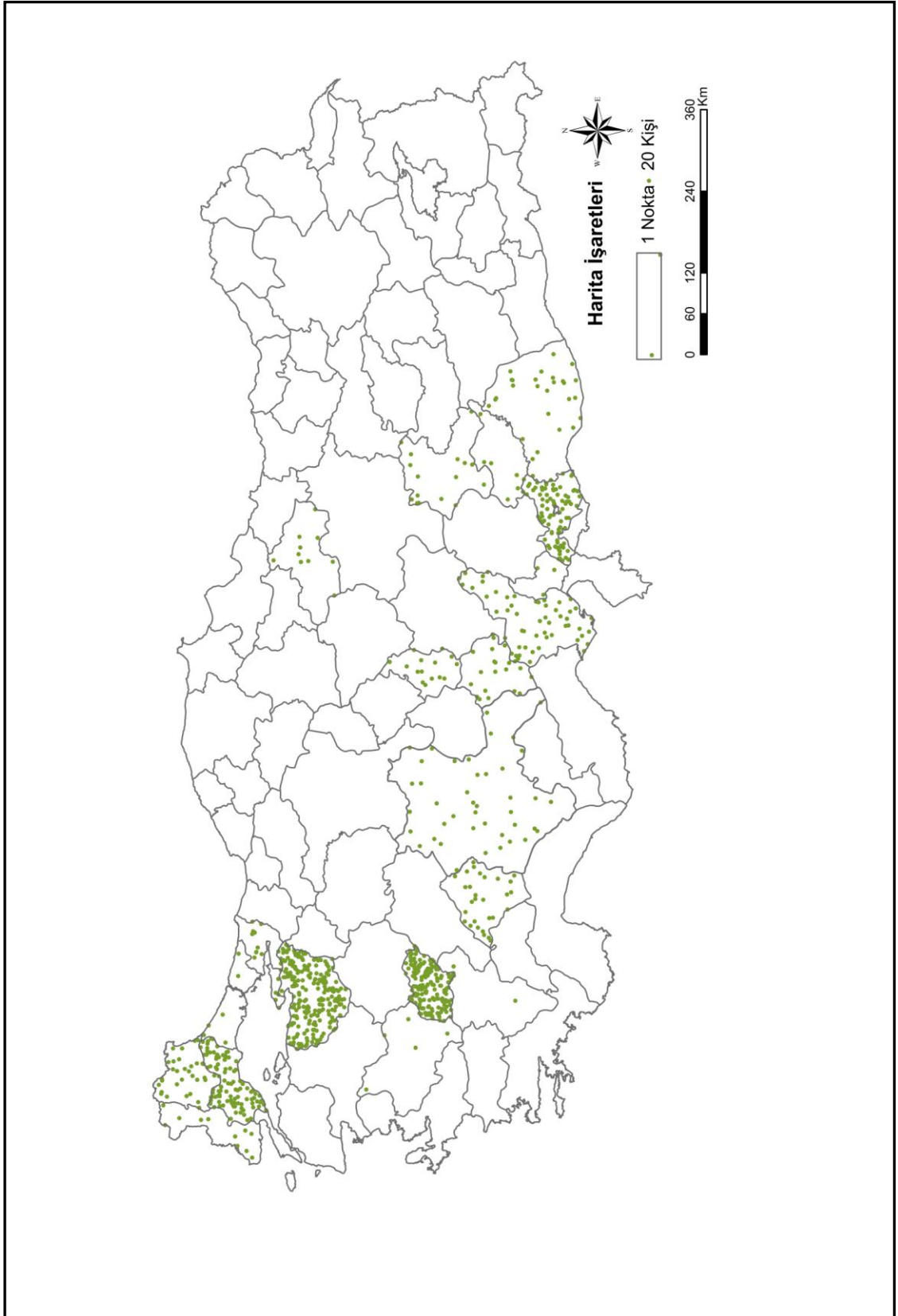
Şekil 6. 57. İplikler, Ağırlığına Göre Sentetik Devamsız Elyaf İçeriği $\geq$ % 85 Olanlar (Dikiş İpliği Hariç) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

İplikler, Ağırlığına Göre Sentetik Devamsız Elyaf İçeriği < % 85 Olanlar (Dikiş İpliği Hariç)

İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği < % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç) imalatı sektöründe Türkiye’ de 190 firma faaliyet göstermekte ve 16.995 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 13 firmada 1760 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 10,45’ ine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 6,84 ’üne sahiptir (Şekil 6. 58 ve 6. 59). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Bursa, Uşak, Tekirdağ, Adana, Konya, Kırklareli, Isparta, Şanlıurfa, Niğde’ dir (Tablo 6. 60).

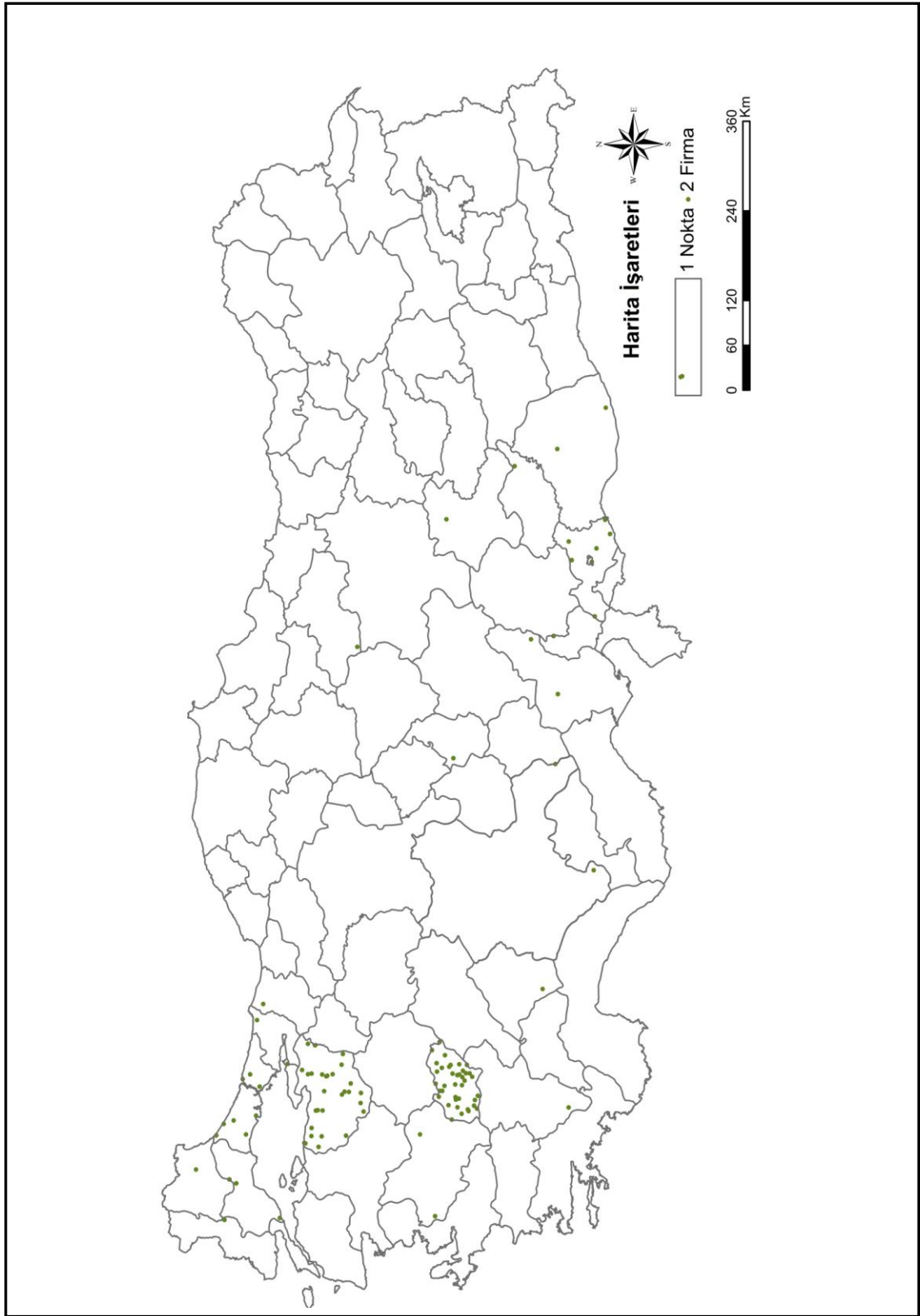
Tablo 6. 60. İllere Göre Türkiye’de İplikler, Ağırlığına Göre Sentetik Devamsız Elyaf İçeriği < % 85 Olanlar (Dikiş İpliği Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Bursa	4431	26,3331	58	36,14737
Uşak	3550	21,09738	77	40,93158
Tekirdağ	2040	12,12357	6	3,189474
Gaziantep	1760	10,45955	13	6,910526
Adana	1095	6,507502	3	1,594737
Konya	844	5,015828	2	1,063158
Kırklareli	685	4,070903	1	0,531579
Isparta	577	3,429067	2	1,063158
Şanlıurfa	559	3,322095	4	2,126316
Niğde	407	2,41877	2	1,063158
DİĞER	1047	6,222242	22	11,69474

şekil 6. 58. İplikler, Ağırlığına Göre Sentetik Devamsız Elyaf İçeriğı < % 85 Olanlar (Dikiş İpliğı Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

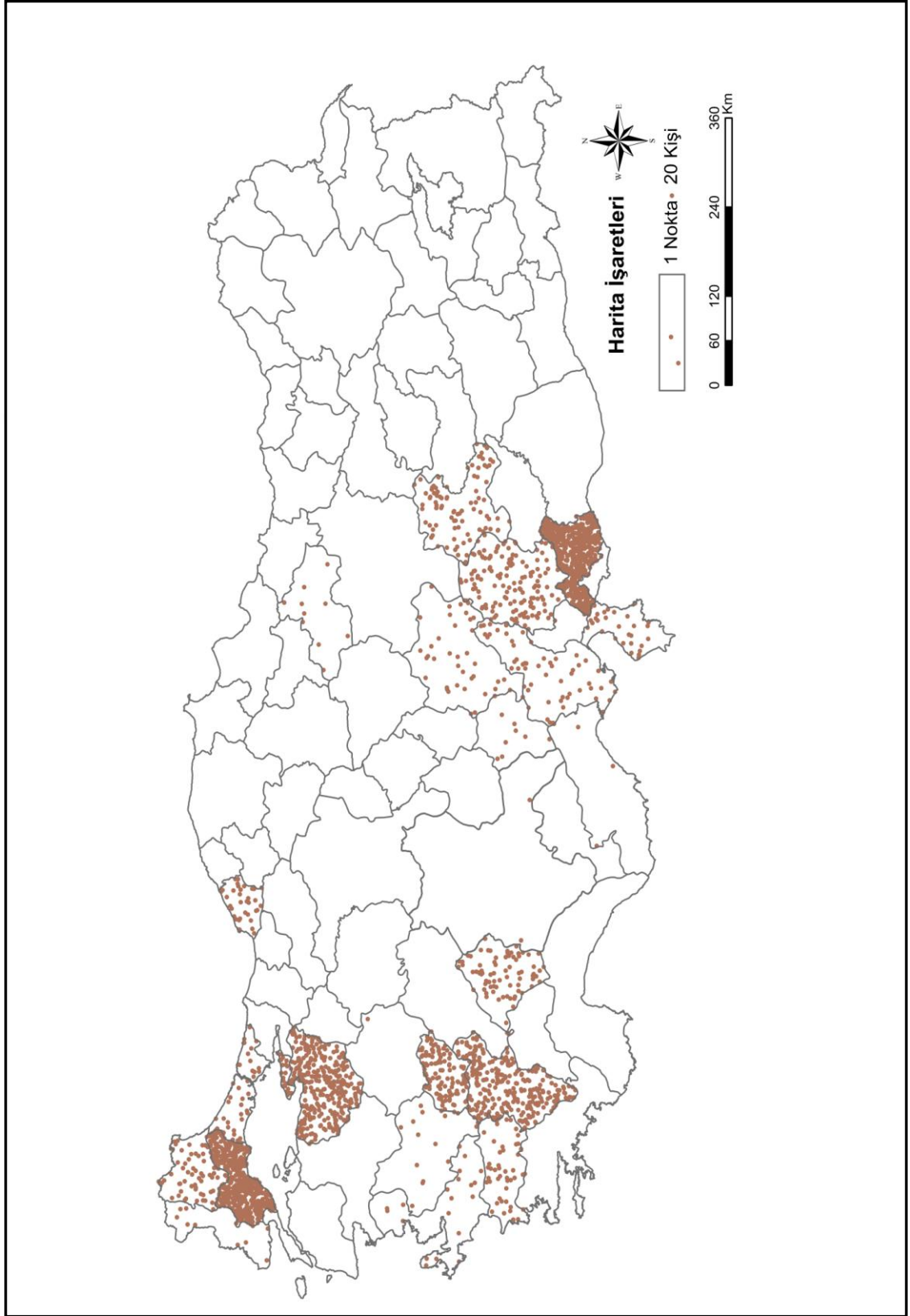
şekil 6. 59. İplikler, Ağırlığına Göre Sentetik Devamsız Elyaf İçeriğı < % 85 Olanlar (Dikiş İpliğı Hariç) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Tekstil Elyaf Ve İpliklerini Ağartma Ve Boyama Hizmetleri

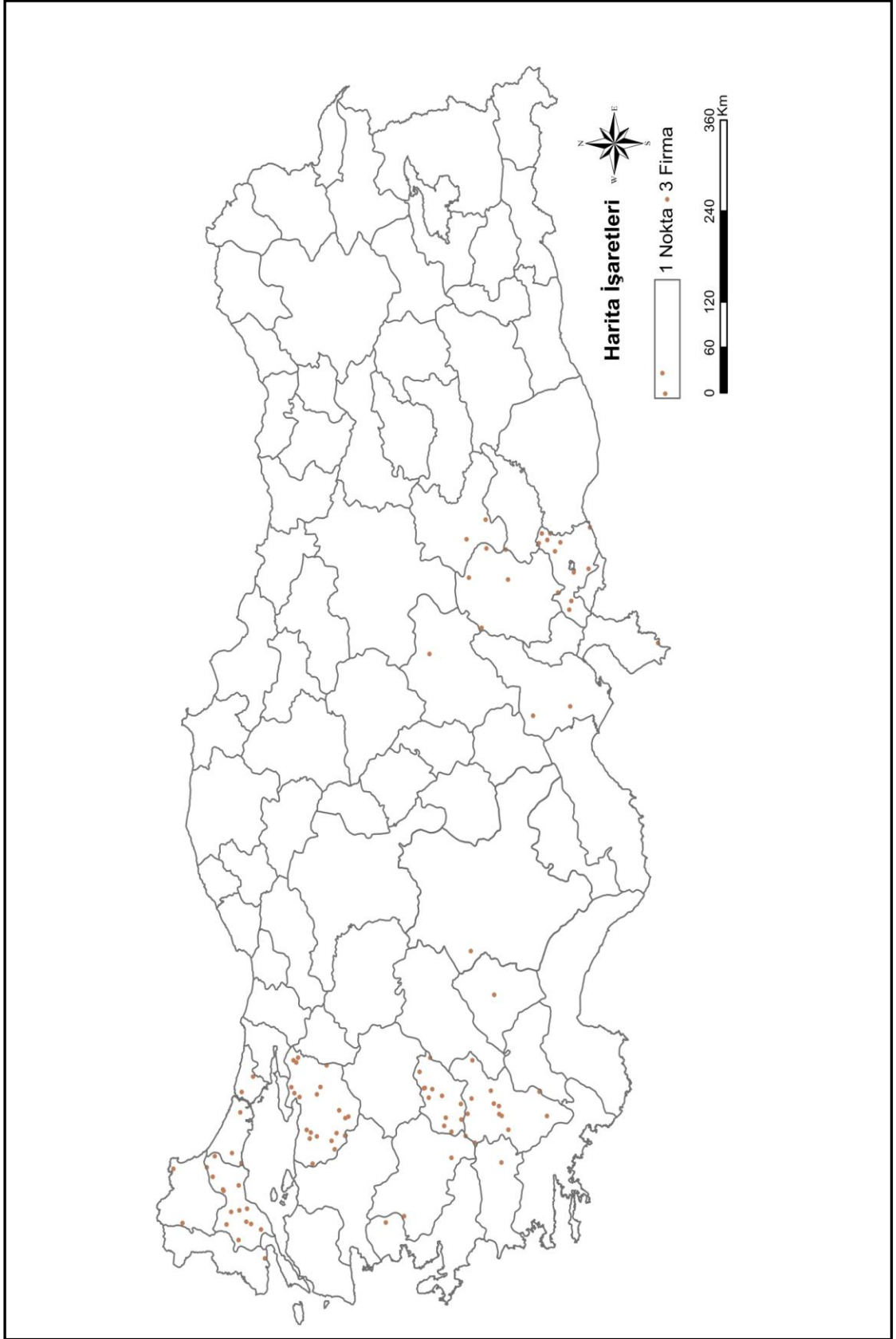
Tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri imalatı sektöründe Türkiye’ de 296 firma faaliyet göstermekte ve 48.212 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 34 firmada 10.955 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 22,94’ üne, Türkiye geneli firma sayısının ise % 11,48’ ine sahiptir (Şekil 6. 60 ve 6. 61). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Tekirdağ, Bursa, Denizli, Kahramanmaraş, Uşak, Malatya, Isparta, Kırklareli, Adana’ dır (Tablo 6. 61).

Tablo 6. 61. İllere Göre Türkiye’de Tekstil Elyaf ve İpliklerini Ağartma ve Boyama Hizmetleri Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	10955	22,94978	34	11,60135
Tekirdağ	10498	21,99241	41	13,98986
Bursa	6665	13,9626	63	21,49662
Denizli	5677	11,89283	34	11,60135
Kahramanmaraş	2945	6,169522	18	6,141892
Uşak	2335	4,891624	37	12,625
Malatya	1802	3,775035	5	1,706081
Isparta	1565	3,278541	4	1,364865
Kırklareli	1151	2,411246	5	1,706081
Adana	1133	2,373538	7	2,388514
DİĞER	3486	7,302871	48	16,37838

Şekil 6. 60. Tekstil Elyaf ve İpliklerini Ağartma ve Boyama Hizmetleri Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

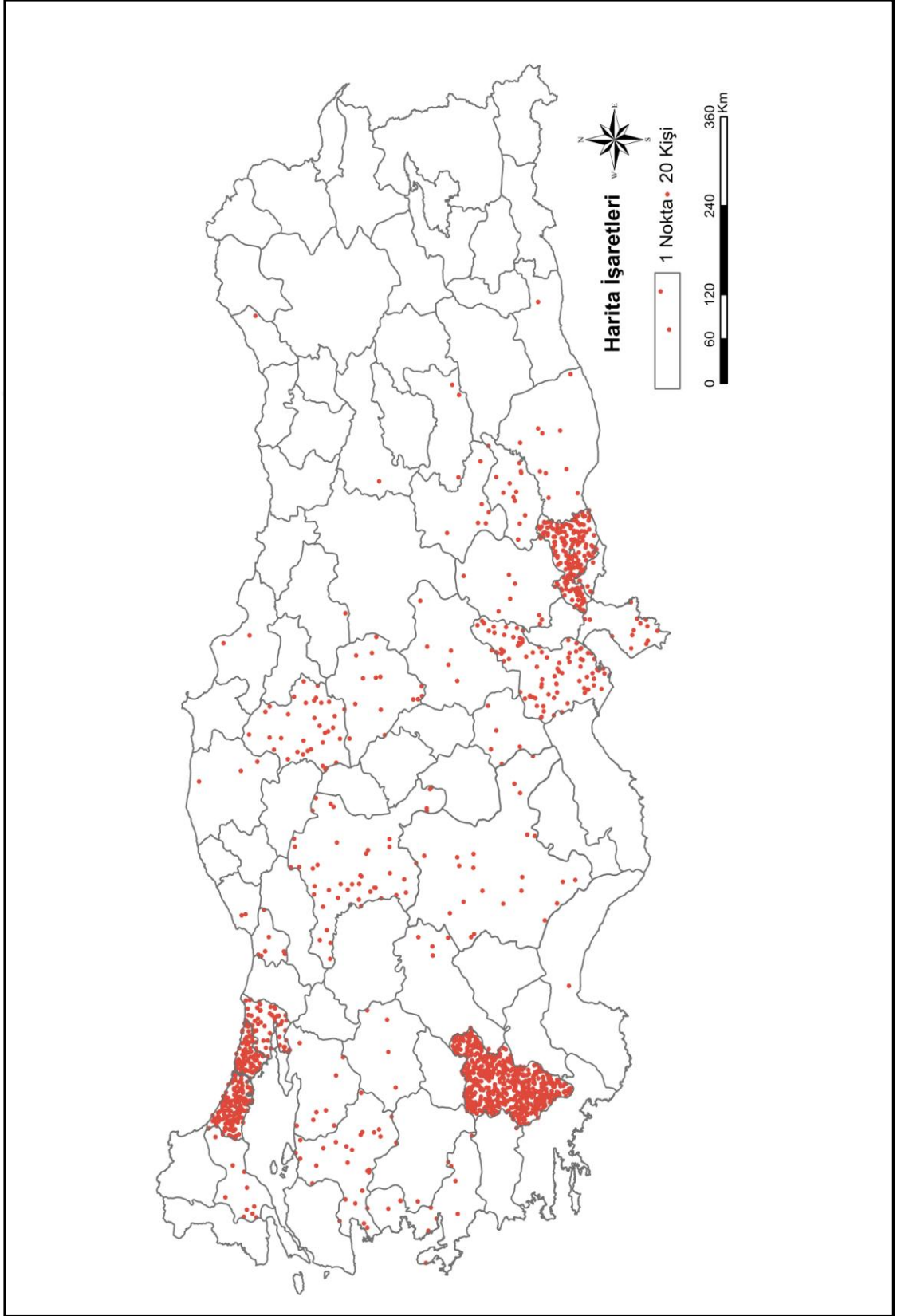
Şekil 6. 61. Tekstil Elyaf ve İpliklerini Ağartma ve Boyama Hizmetleri Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Çuval, Torba, Çanta Ve Benzerleri (Eşya Paketleme Amacıyla Kullanılanlar)

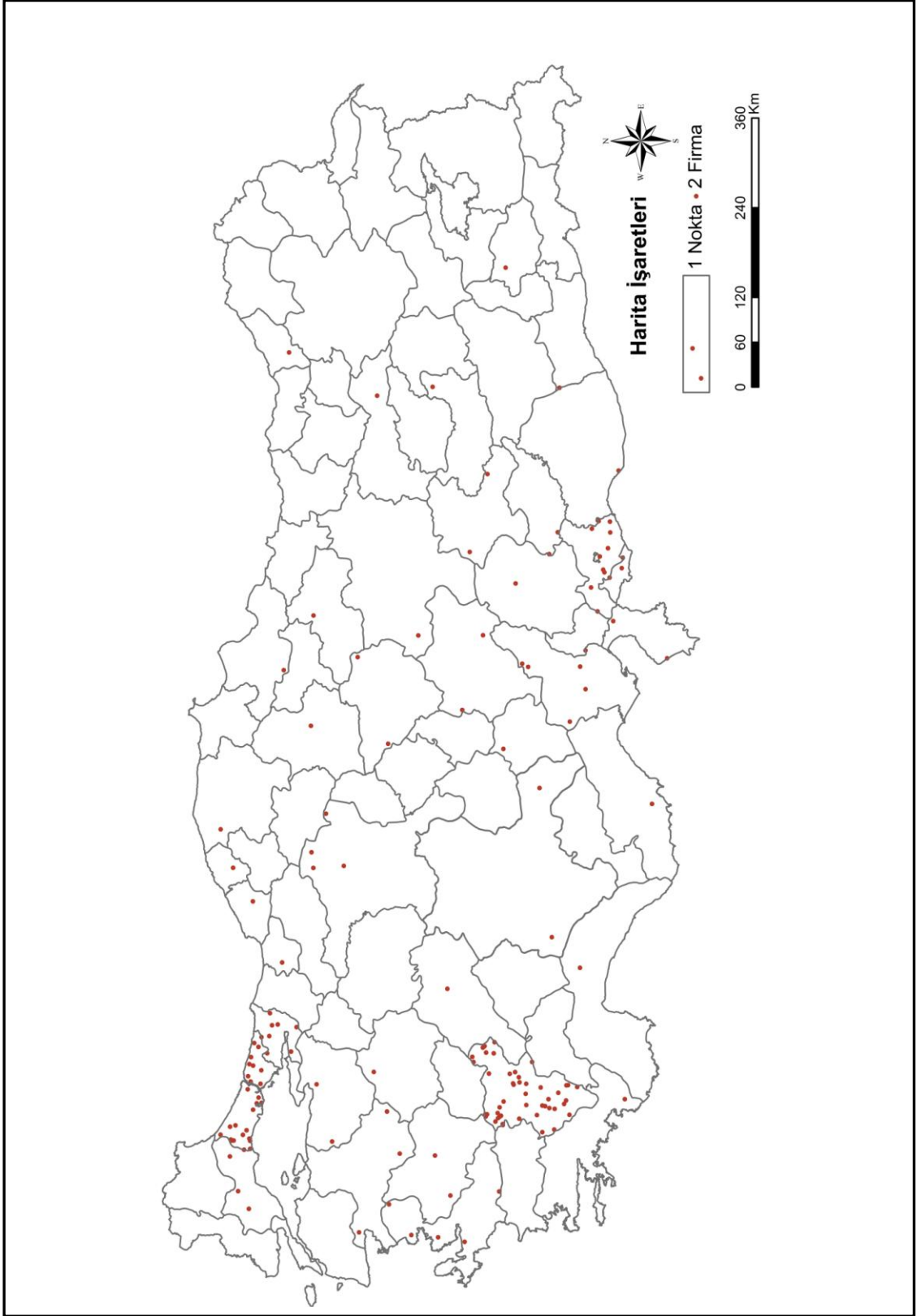
Çuval, torba, çanta ve benzerleri (eşya paketleme amacıyla kullanılanlar) imalatı sektöründe Türkiye’de 274 firma faaliyet göstermekte ve 28.976 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’te ise 25 firmada 3851 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 13,42 ’sine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 9,12 ’sine sahiptir (Şekil 6. 62 ve 6. 63). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Denizli, İstanbul, Adana, Kocaeli, Ankara, Çorum, Balıkesir, Konya, Yozgat’ dır (Tablo 6. 62).

Tablo 6. 62. İllere Göre Türkiye’de Çuval, Torba, Çanta ve Benzerleri (Eşya Paketleme Amacıyla Kullanılanlar) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Denizli	12532	43,68208	93	34,28102
İstanbul	4868	16,96811	53	19,5365
Gaziantep	3851	13,42321	25	9,215328
Adana	1707	5,949993	12	4,423358
Kocaeli	1039	3,621583	14	5,160584
Ankara	919	3,203306	7	2,580292
Çorum	688	2,398123	2	0,737226
Balıkesir	535	1,864819	6	2,211679
Konya	447	1,558083	4	1,474453
Yozgat	285	0,993408	3	1,105839
DİĞER	2105	7,337279	55	20,27372

Şekil 6. 62. Çuval, Torba, Çanta ve Benzerleri (Eşya Paketleme Amacıyla Kullanılanlar) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Şekil 6. 63. Çuval, Torba, Çanta ve Benzerleri (Eşya Paketleme Amacıyla Kullanılanlar) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

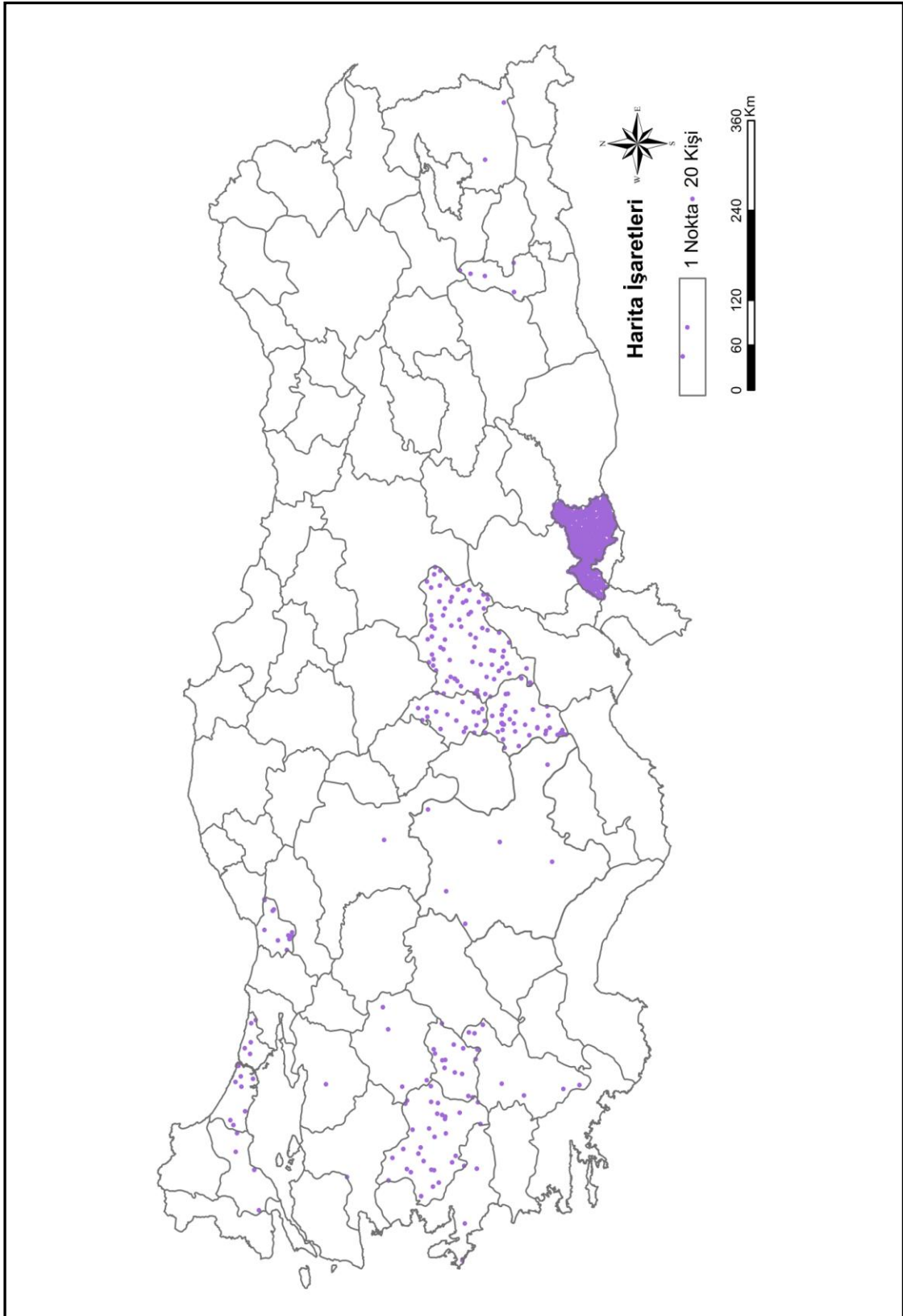
Halı Ve Diğer Tekstil Yer Döşemeleri (Düğümlü Olanlar)

Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (düğümlü olanlar) imalatı sektöründe Türkiye’ de 238 firma faaliyet göstermekte ve 26.298 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 174 firmada 20.566 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 78,98’ ine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 73,10’ una sahiptir (Şekil 6. 64 ve 6. 65). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Kayseri, Niğde, Manisa, Nevşehir, Uşak, İstanbul, Düzce, Denizli, Konya’ dır (Tablo 6. 63).

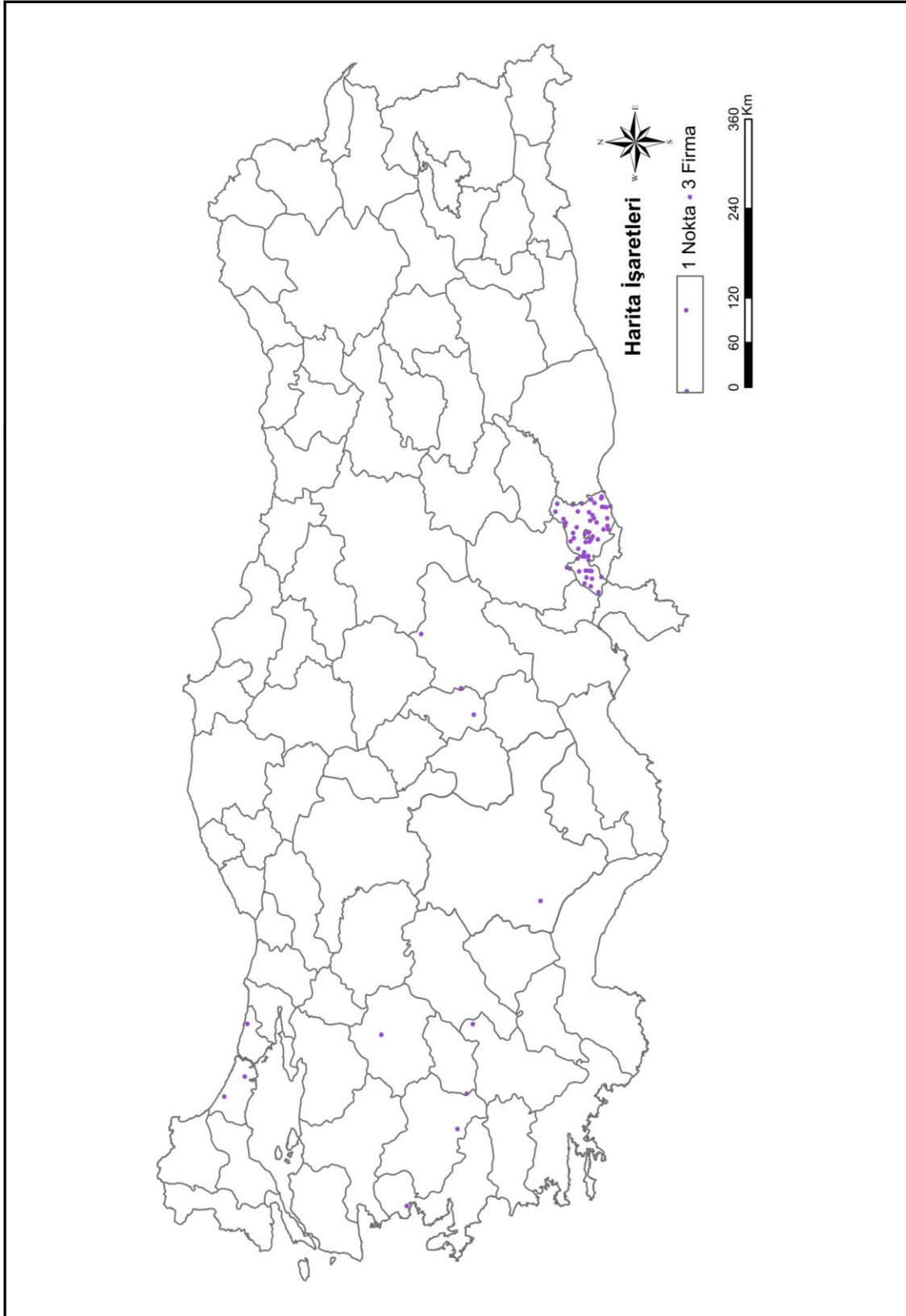
Tablo 6. 63. İllere Göre Türkiye’de Halı ve Diğer Tekstil Yer Döşemeleri (Düğümlü Olanlar) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	20566	78,9857	174	73,84034
Kayseri	1569	6,025896	7	2,970588
Niğde	746	2,865085	1	0,42437
Manisa	646	2,481025	2	0,848739
Nevşehir	357	1,371093	3	1,273109
Uşak	267	1,025439	3	1,273109
İstanbul	263	1,010077	8	3,394958
Düzce	219	0,841091	1	0,42437
Denizli	151	0,57993	2	0,848739
Konya	113	0,433987	2	0,848739
DİĞER	1401	5,380675	35	14,85294

Şekil 6. 64. Halı ve Diğer Tekstil Yer Döşemeleri (Düğümlü Olanlar) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

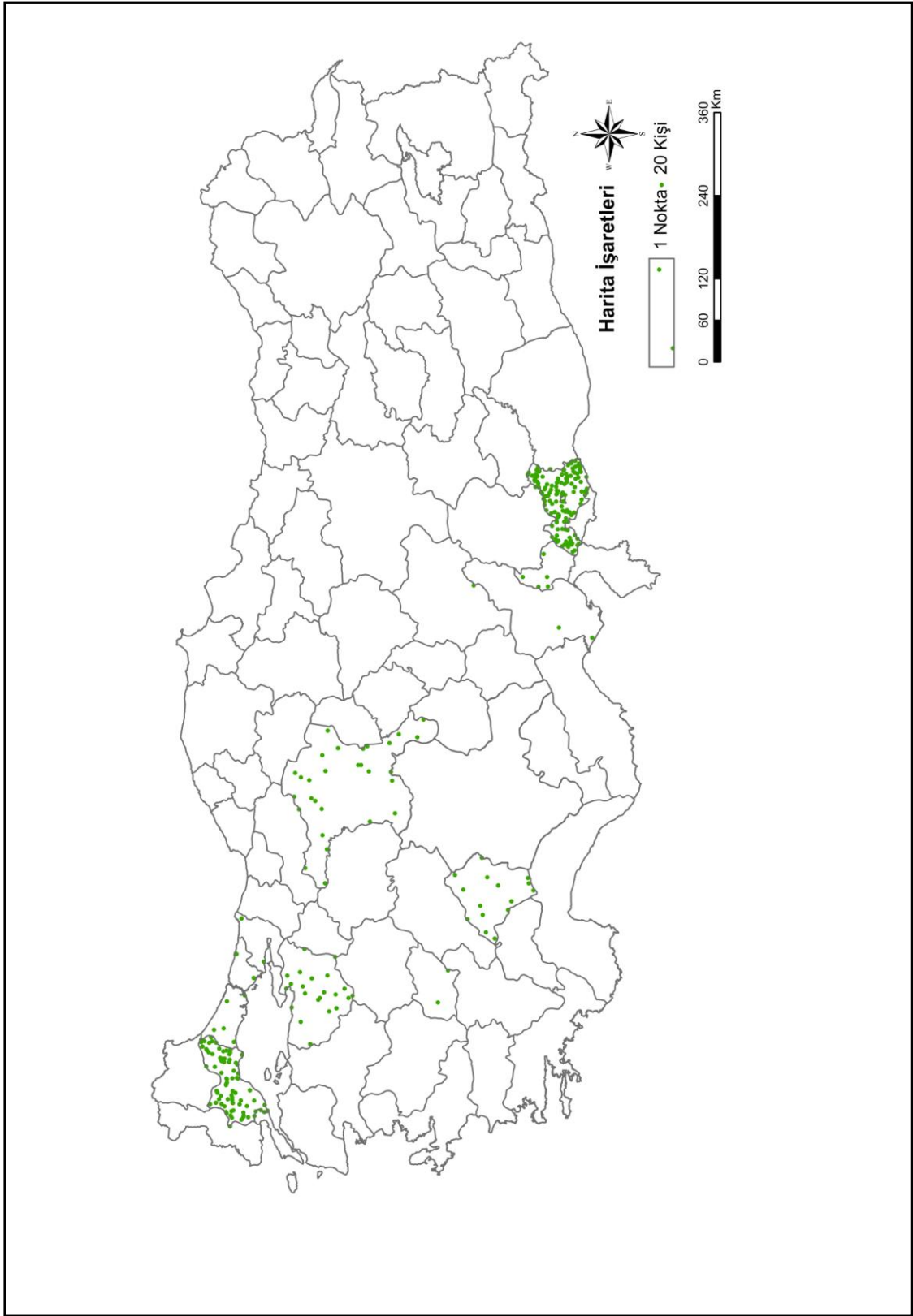
Şekil 5. 65. Halı ve Diğer Tekstil Yer Döşemeleri (Düğümlü Olanlar) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Türkiye’ de Halı Ve Diğer Tekstil Yer Döşemeleri, Tafting (Püsküllü)

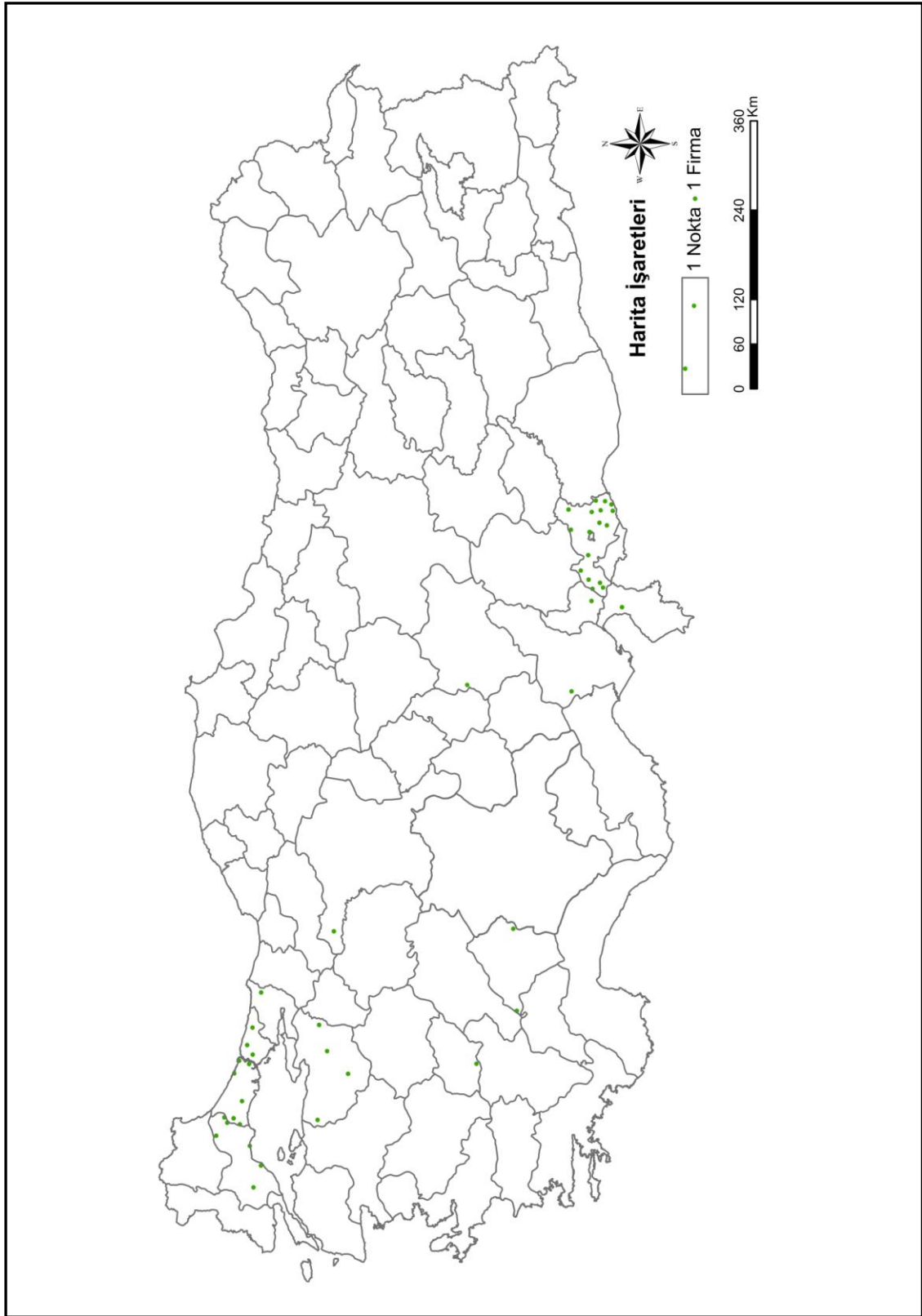
Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, tafting (püsküllü) imalatı sektöründe Türkiye’ de 47 firma faaliyet göstermekte ve 6247 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 17 firmada 2714 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 43,87 ’sine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 36,17 ’sine sahiptir (Şekil 6. 66 ve 6. 67). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Tekirdağ, Ankara, Bursa, Isparta, İstanbul, Osmaniye, Kocaeli, Adana, Uşak’ dır (Tablo 6. 64).

Tablo 6. 64. İllere Göre Türkiye’de Halı ve Diğer Tekstil Yer Döşemeleri, Tafting (Püsküllü) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	2714	43,8793	17	36,53191
Tekirdağ	1609	26,01393	6	12,89362
Ankara	572	9,247959	1	2,148936
Bursa	440	7,113815	4	8,595745
Isparta	306	4,947335	2	4,297872
İstanbul	168	2,716184	9	19,34043
Osmaniye	104	1,681447	1	2,148936
Kocaeli	48	0,776053	1	2,148936
Adana	40	0,64671	1	2,148936
Uşak	32	0,517368	1	2,148936
Diğer	214	3,459901	5	10,74468

Şekil 6. 66. Halı ve Diğer Tekstil Yer Döşemeleri, Tafting (Püsküllü) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

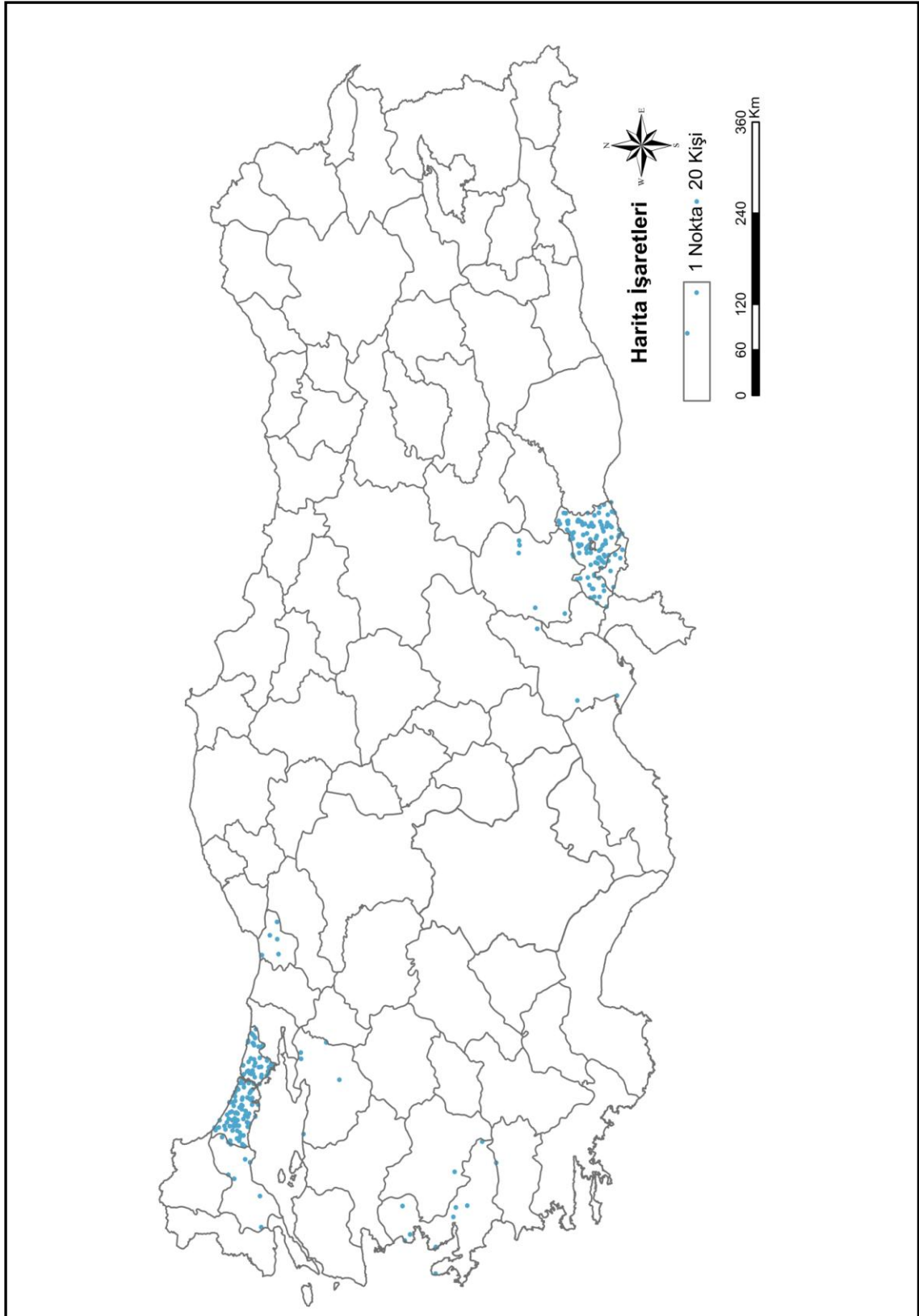
Şekil 6. 67. Halı ve Diğer Tekstil Yer Döşemeleri, Tafting (Püsküllü) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Dokusuz Kumaşlar Ve Bunlardan Yapılan Ürünler (Giyim Hariç)

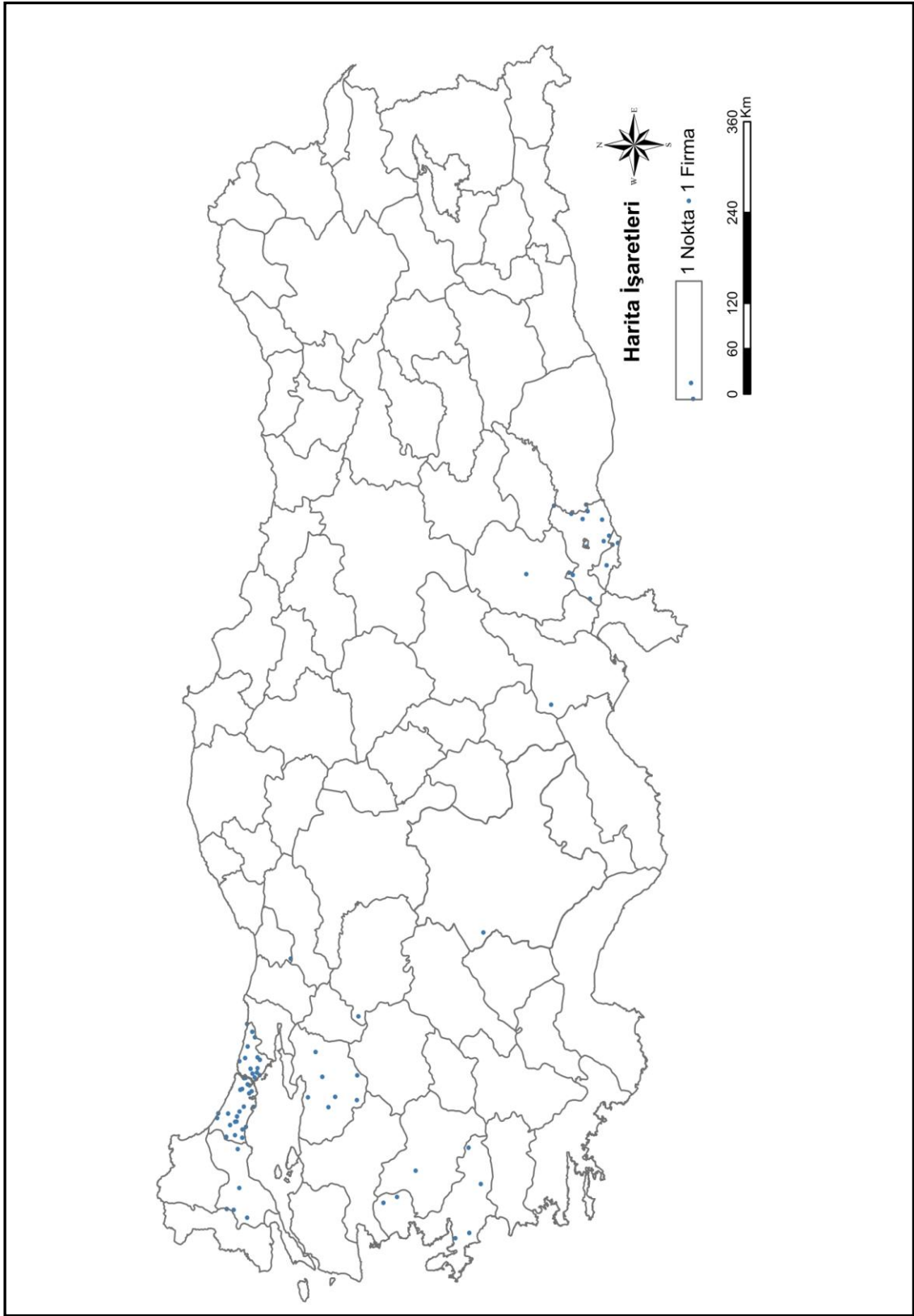
Dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim hariç) imalatı sektöründe Türkiye’ de 79 firma faaliyet göstermekte ve 5218 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 13 firmada 1986 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 38,44’ üne, Türkiye geneli firma sayısının ise % 16,45 ’ine sahiptir (Şekil 6. 68 ve 6. 69). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, İzmir, Kilis, Tekirdağ, Düzce, Bursa, Kahramanmaraş, Adana, Manisa’ dır (Tablo 6. 65).

Tablo 6. 65. İllere Göre Türkiye’de Dokusuz Kumaşlar ve Bunlardan Yapılan Ürünler (Giyim Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	2371	45,89325	40	51,13924
Gaziantep	1986	38,44117	13	16,62025
İzmir	202	3,909927	6	7,670886
Kilis	138	2,671138	2	2,556962
Tekirdağ	130	2,51629	5	6,392405
Düzce	104	2,013032	1	1,278481
Bursa	92	1,780759	7	8,949367
Kahramanmaraş	92	1,780759	1	1,278481
Adana	59	1,142008	1	1,278481
Manisa	28	0,54197	1	1,278481
DİĞER	16	0,309697	2	2,556962

Şekil 6. 68. Dokusuz Kumaşlar ve Bunlardan Yapılan Ürünler (Giyim Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Şekil 6. 69. Dokusuz Kumaşlar ve Bunlardan Yapılan Ürünler (Giyim Hariç) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

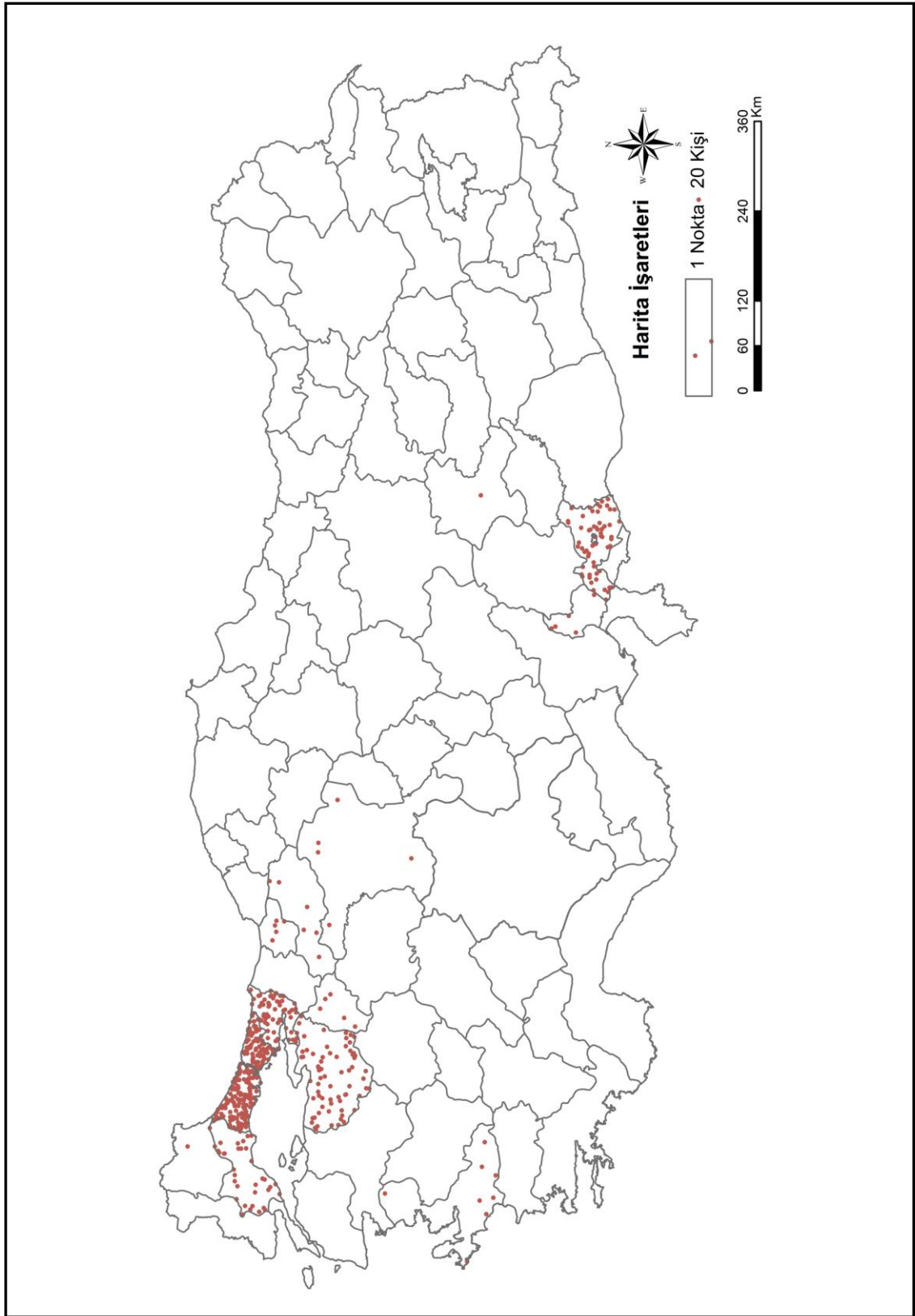

Başka Yerde Sınıflandırılmamış Tekstil Kumaşlar (Emdirilmiş (Emprenye Edilmiş), Giydirilmiş Veya Kaplanmış)

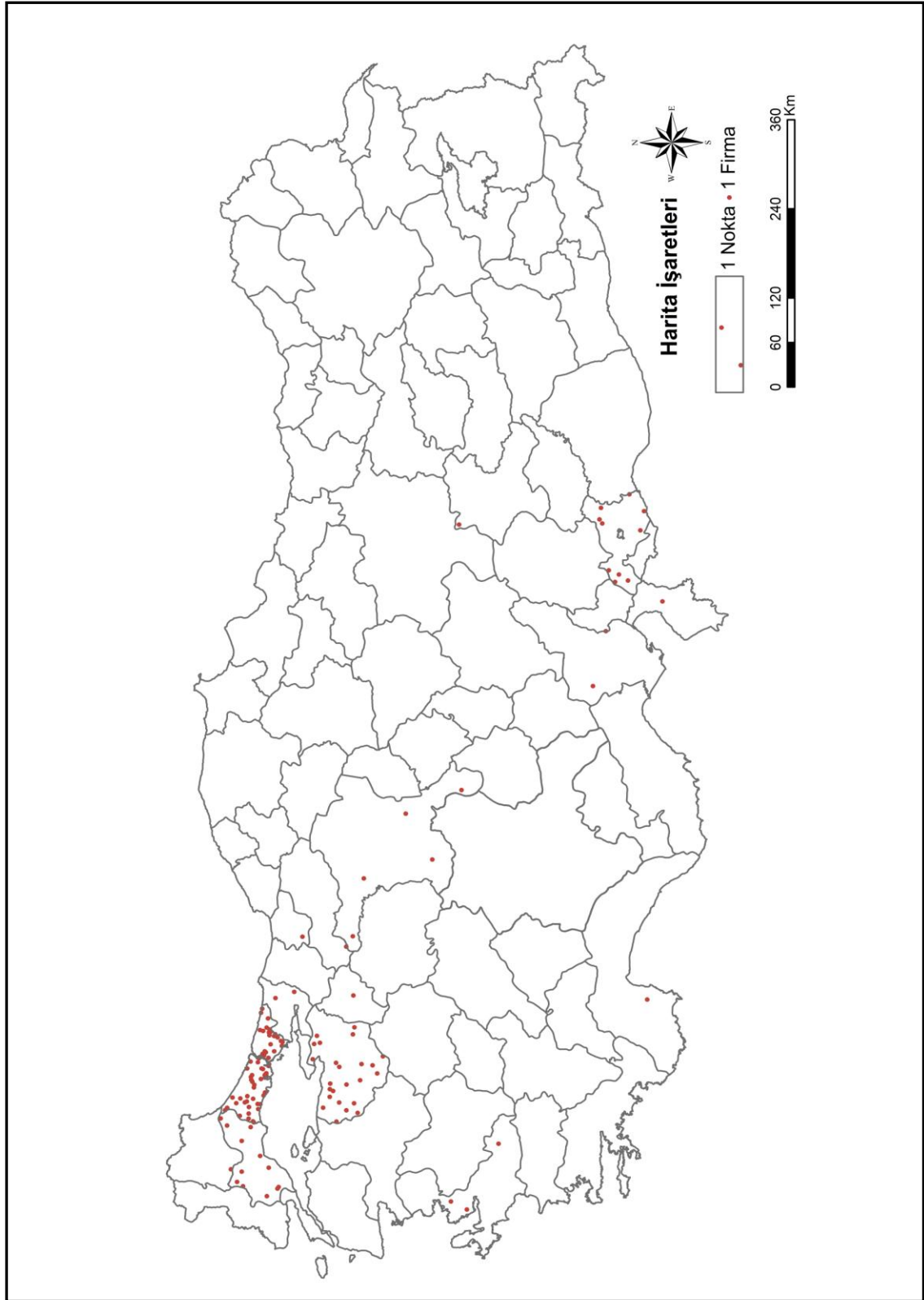
Başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş), giydirilmiş veya kaplanmış) imalatı sektöründe Türkiye’ de 122 firma faaliyet göstermekte ve 9835 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 10 firmada 1198 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 12,30’ una, Türkiye geneli firma sayısının ise % 8,19 ’una sahiptir (Şekil 6. 70 ve 6. 71). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, Bursa, Kocaeli, Tekirdağ, İzmir, Bolu, Düzce, Osmaniye, Ankara’ dır (Tablo 6. 66).

Tablo 6. 66. İllere Göre Türkiye’de Başka Yerde Sınıflandırılmamış Tekstil Kumaşlar (Emdirilmiş (Emprenye Edilmiş), Giydirilmiş veya Kaplanmış) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	4686	48,12262	63	52,15574
Bursa	1401	14,38749	24	19,86885
Kocaeli	1243	12,76492	2	1,655738
Gaziantep	1198	12,3028	10	8,278689
Tekirdağ	705	7,239959	12	9,934426
İzmir	158	1,622572	3	2,483607
Bolu	123	1,263142	1	0,827869
Düzce	104	1,068022	1	0,827869
Osmaniye	92	0,944789	1	0,827869
Ankara	90	0,92425	5	4,139344
DİĞER	35	0,359431	6	4,967213

Şekil 6. 70. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Tekstil Kumaşlar (Emdirilmiş (Emprenye Edilmiş), Giydirilmiş veya Kaplanmış) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

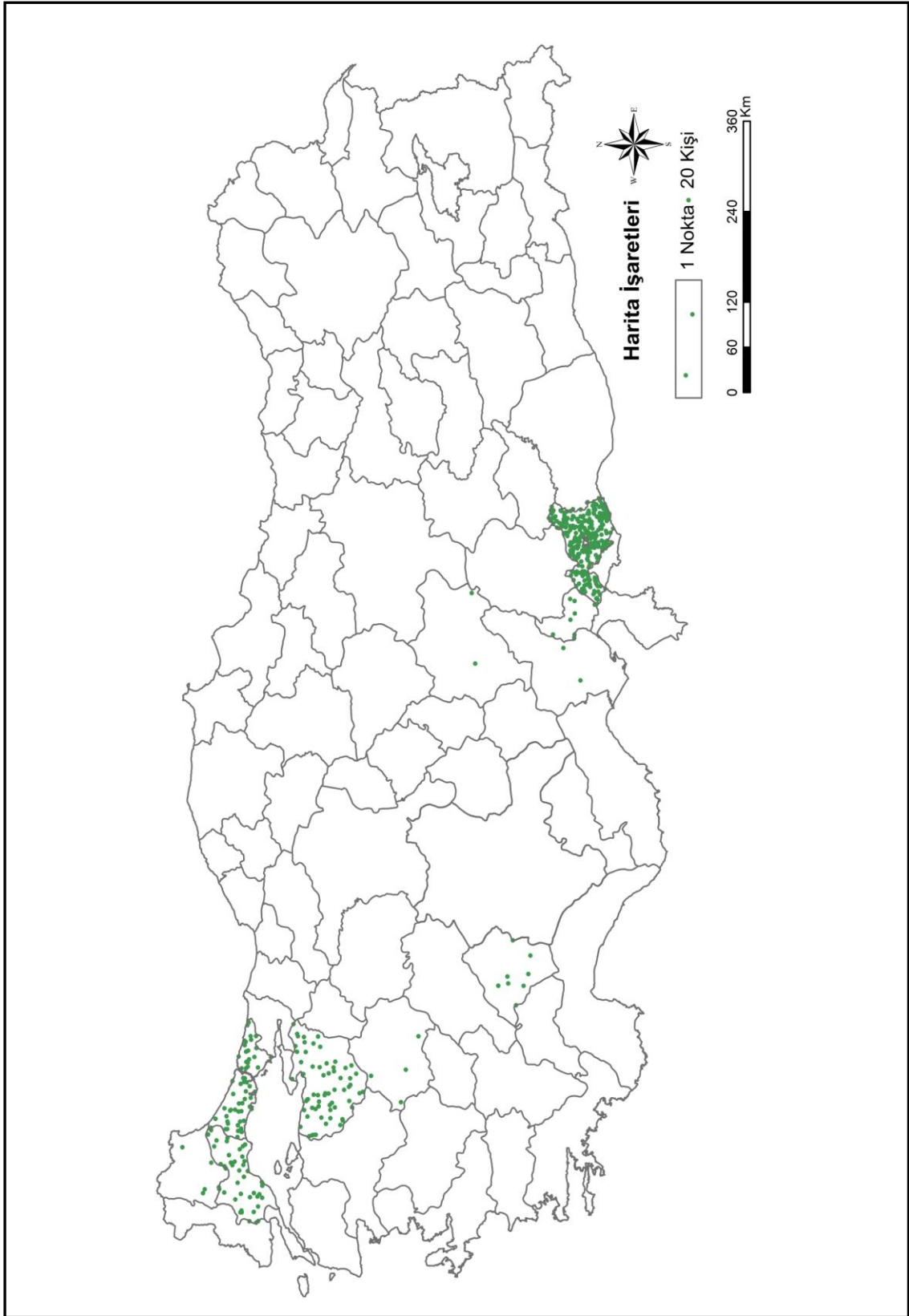
Şekil 6. 71. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Tekstil Kumaşlar (Emdirilmiş (Emprenye Edilmiş), Giydirilmiş veya Kaplanmış) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Gipe İplikler Ve Şeritler; Şönül İplikler; Şenet İplikler

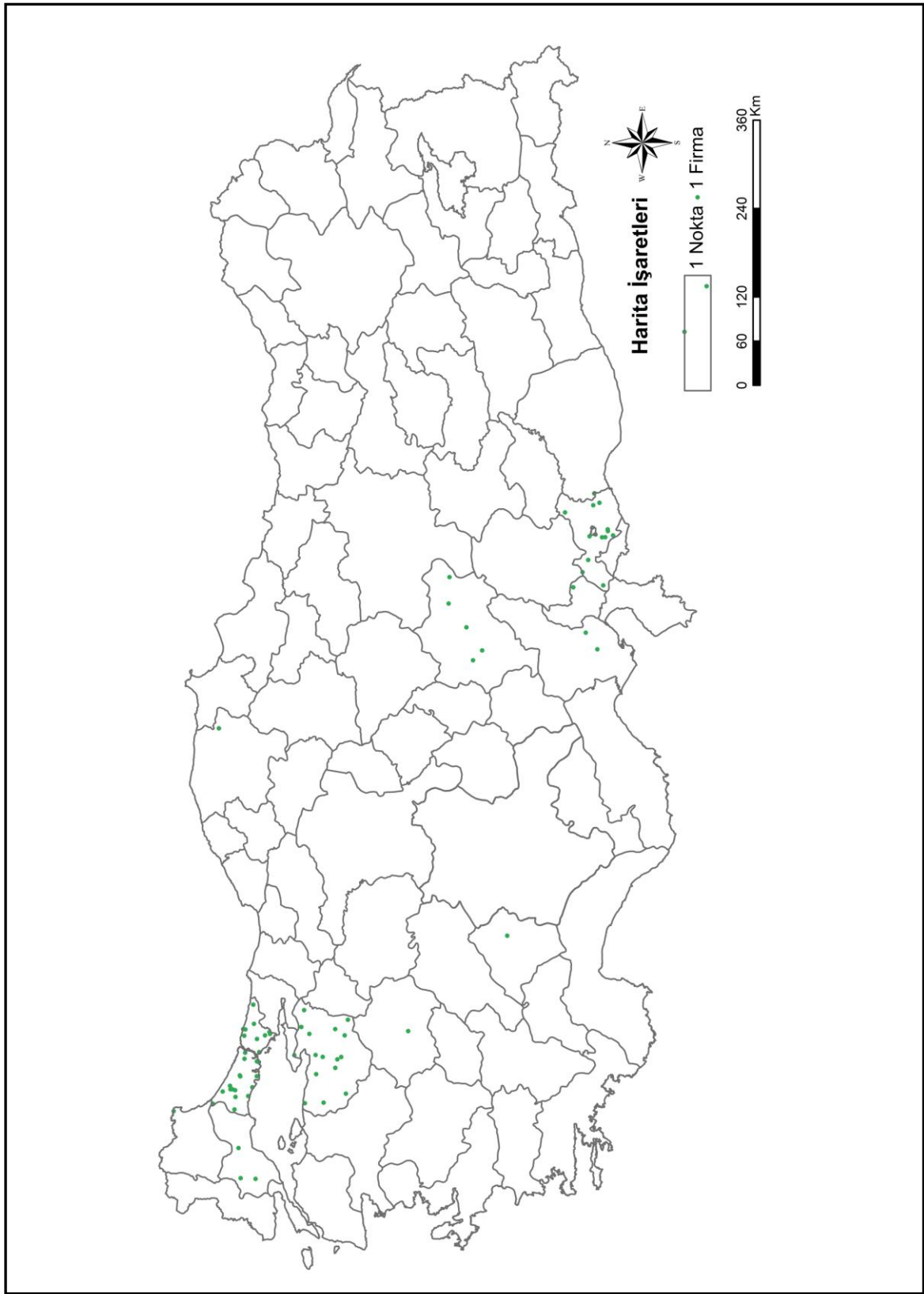
Gipe iplikler ve şeritler; şönül iplikler; şenet iplikler imalatı sektöründe Türkiye’de 74 firma faaliyet göstermekte ve 10.085 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’te ise 14 firmada 5580 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 55,88’ sine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 18,91’ ine sahiptir (Şekil 6. 72 ve 6. 73). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Bursa, İstanbul, Tekirdağ, Isparta, Osmaniye, Kırklareli, Kütahya, Adana, Kayseri’ dir (Tablo 6. 67).

Tablo 6. 67. İllere Göre Türkiye’de Gipe İplikler ve Şeritler; Şönül İplikler; Şenet İplikler İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	5580	55,88299	14	19,10811
Bursa	1273	12,74893	16	21,83784
İstanbul	1146	11,47705	27	36,85135
Tekirdağ	846	8,472583	3	4,094595
Isparta	156	1,56232	1	1,364865
Osmaniye	134	1,341993	1	1,364865
Kırklareli	100	1,001487	1	1,364865
Kütahya	76	0,76113	1	1,364865
Adana	54	0,540803	2	2,72973
Kayseri	43	0,43064	5	6,824324
Diğer	678	6,790084	3	4,094595

Şekil 6. 72. Gipe İplikler ve Şeritler; Şönül İplikler; Şenet İplikler İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

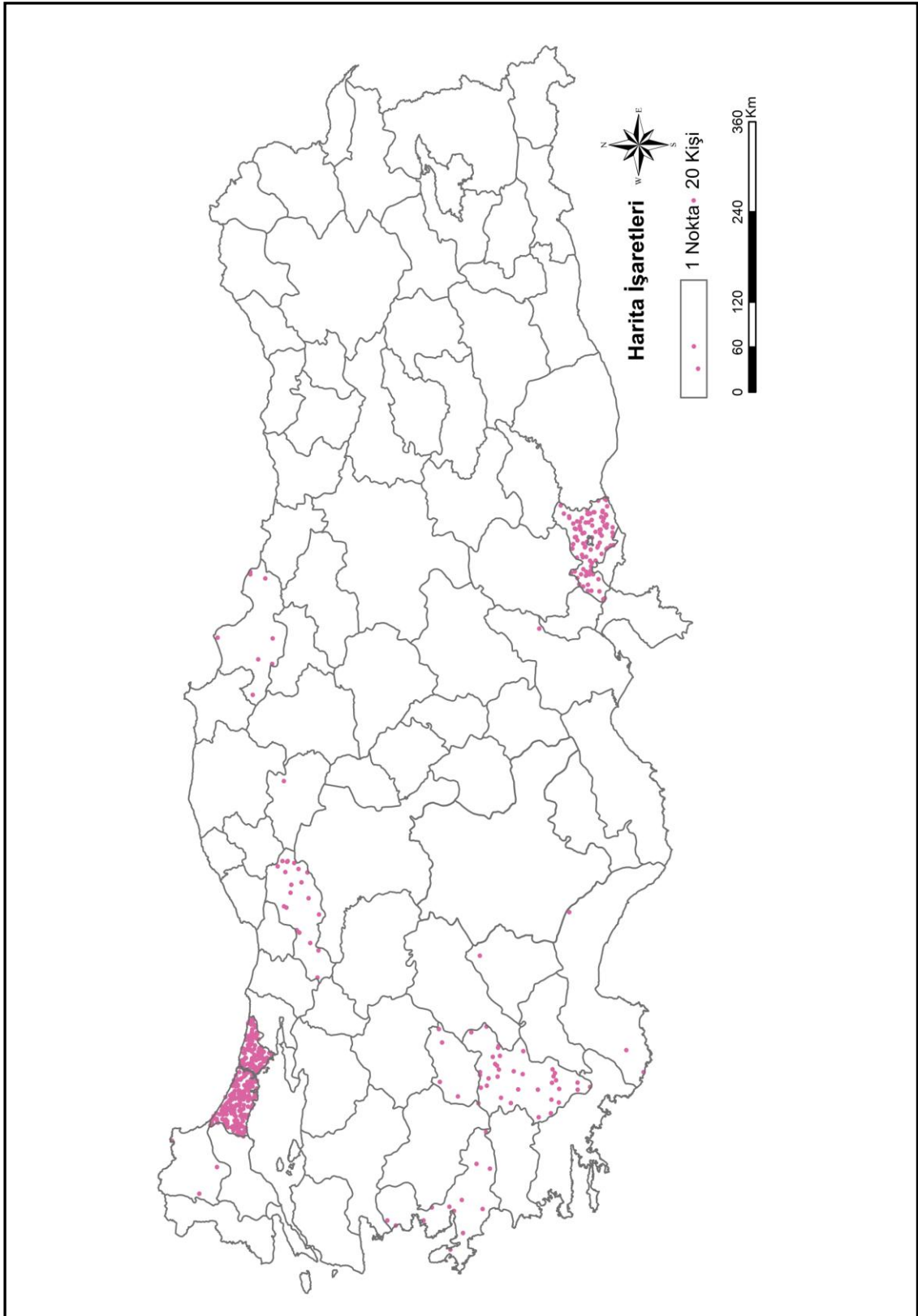
Şekil 6. 73. Gipe İplikler ve Şeritler; Şönil İplikler; Şenet İplikler İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Ayakkabı, Bot Vb., Tabanı Ve Sayası Kauçuk veya Plastik Olanlar (Su Geçirmez Ayakkabılar Veya Spor Ayakkabılar Hariç)

Ayakkabı, bot vb., tabanı ve sayısı kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç) imalatı sektöründe Türkiye’ de 162 firma faaliyet göstermekte ve 9431 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 77 firmada 1900 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 20,34’ üne, Türkiye geneli firma sayısının ise % 47,53’ üne sahiptir (Şekil 6. 74 ve 6. 75). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, Denizli, Bolu, İzmir, Samsun, Uşak, Kırklareli, Antalya, Adana’ dır (Tablo 6. 68).

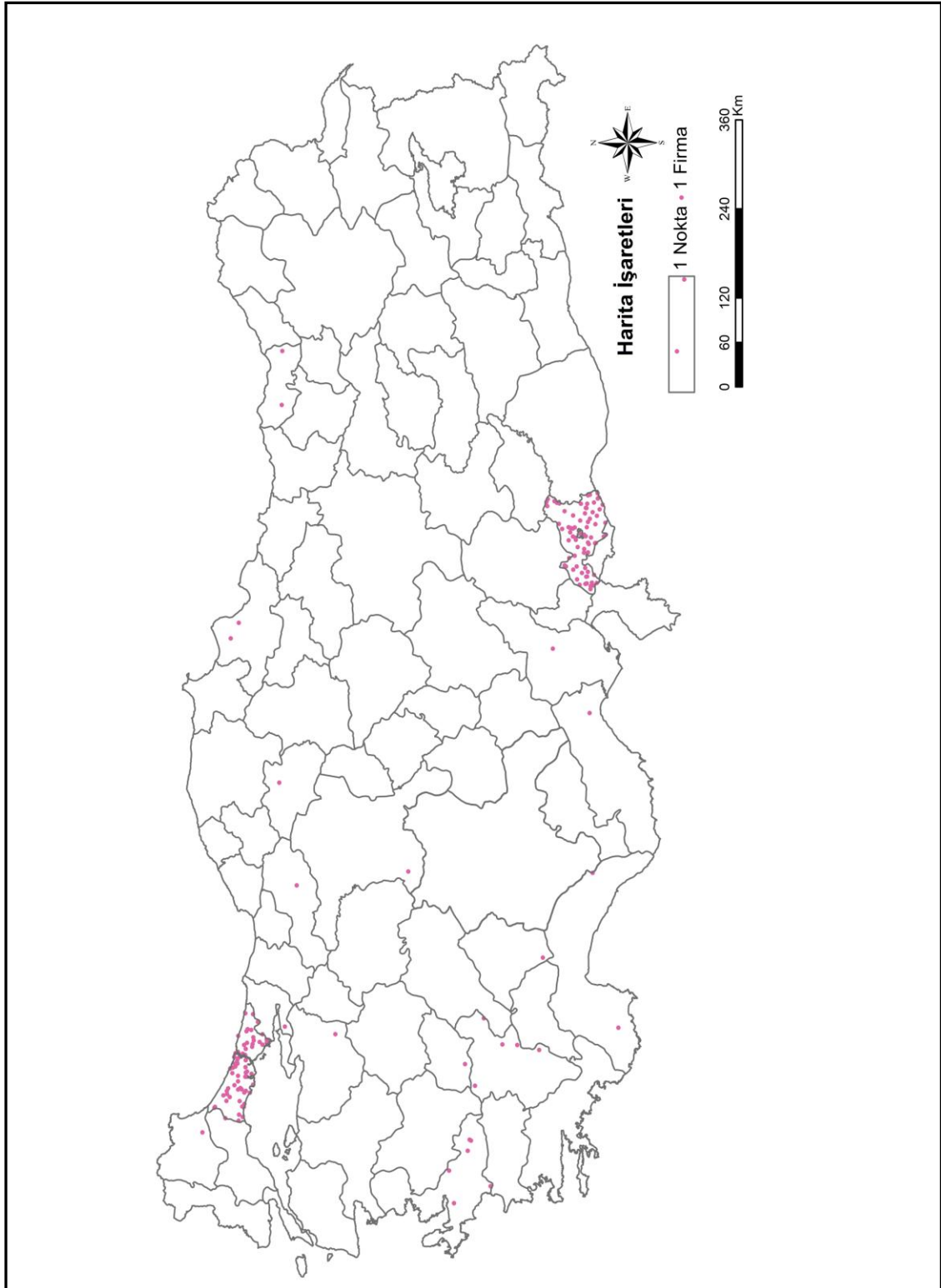
Tablo 6. 68. İllere Göre Türkiye’de Ayakkabı, Bot vb., Tabanı ve Sayası Kauçuk veya Plastik Olanlar (Su Geçirmez Ayakkabılar veya Spor Ayakkabılar Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	6085	65,16647	69	43,01852
Gaziantep	1900	20,34779	77	48,00617
Denizli	720	7,710741	5	3,117284
Bolu	395	4,230198	1	0,623457
İzmir	263	2,816562	6	3,740741
Samsun	152	1,627823	2	1,246914
Uşak	72	0,771074	1	0,623457
Kırklareli	65	0,696109	1	0,623457
Antalya	60	0,642562	2	1,246914
Adana	25	0,267734	1	0,623457
DİĞER	54	0,578306	8	4,987654

Şekil 6. 74. Ayakkabı, Bot vb., Tabanı ve Sayası Kauçuk veya Plastik Olanlar (Su Geçirmez Ayakkabılar veya Spor Ayakkabılar Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Şekil 6. 75. Ayakkabı, Bot vb., Tabanı ve Sayası Kauçuk veya Plastik Olanlar (Su Geçirmez Ayakkabılar veya Spor Ayakkabılar Hariç) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

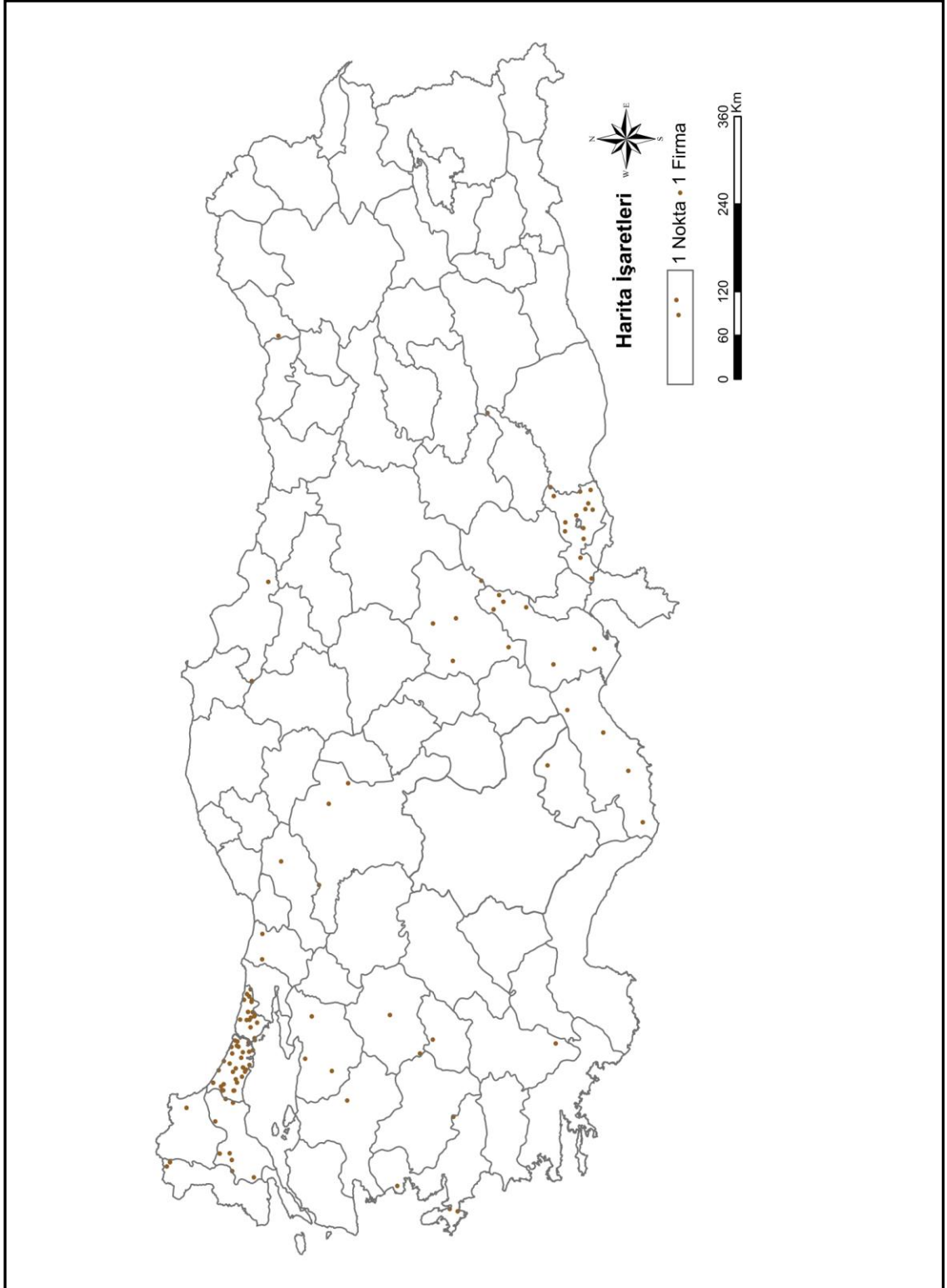
Hijyenik Havlu Ve Tamponlar, Bebekler İçin Pedler Ve Bebek Bezleri ile Benzeri Hijyenik Ürünler, Giyim Eşyası Ve Giysi Aksesuarları (Kağıt Hamurundan, Kağıttan, Selüloz Vatkadan Veya Selüloz Lifli Ağlardan Yapılmış)

Hijyenik havlu ve tamponlar, bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler, giyim eşyası ve giysi aksesuarları (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış) imalatı sektöründe Türkiye’de 111 firma faaliyet göstermekte ve 7034 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’te ise 14 firmada 1067 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 15,16’ sına, Türkiye geneli firma sayısının ise % 12,61’ ine sahiptir (Şekil 6. 76 ve 6. 77). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, Tekirdağ, Kayseri, İzmir, İçel, Adana, Bolu, Sakarya, Bursa’ dır (Tablo 6. 69).

Tablo 6. 69. İllere Göre Türkiye’de Hijyenik Havlu ve Tamponlar, Bebekler İçin Pedler ve Bebek Bezleri ile Benzeri Hijyenik Ürünler, Giyim Eşyası ve Giysi Aksesuarları (Kağıt Hamurundan, Kağıttan, Selüloz Vatkadan veya Selüloz Lifli Ağlardan Yapılmış) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	2684	38,5391	50	45,4955
Gaziantep	1067	15,32087	14	12,73874
Tekirdağ	432	6,203014	7	6,369369
Kayseri	396	5,686096	5	4,54955
İzmir	241	3,460478	4	3,63964
İçel	239	3,43176	4	3,63964
Adana	234	3,359966	6	5,459459
Bolu	123	1,766136	1	0,90991
Sakarya	117	1,679983	2	1,81982
Bursa	112	1,608189	3	2,72973
DİĞER	356	5,111743	16	14,55856

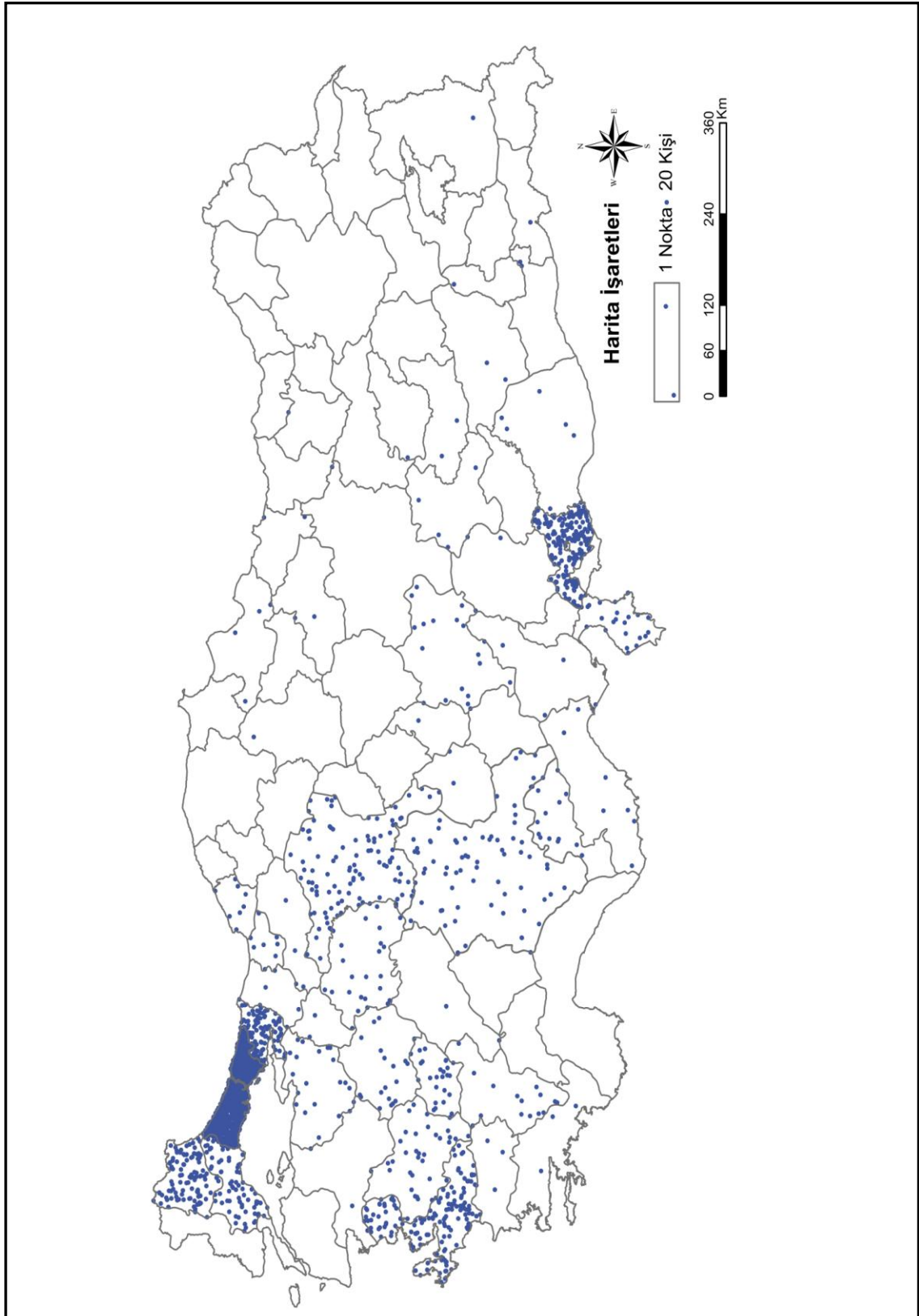
Şekil 6. 77. Hijyenik Havlu ve Tamponlar, Bebekler İçin Pedler ve Bebek Bezleri ile Benzeri Hijyenik Ürünler, Giyim Eşyası ve Giysi Aksesuarları (Kağıt Hamurundan, Kağıttan, Selüloz Vatkadan veya Selüloz Lifli Ağlardan Yapılmış) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Basım Hizmetleri

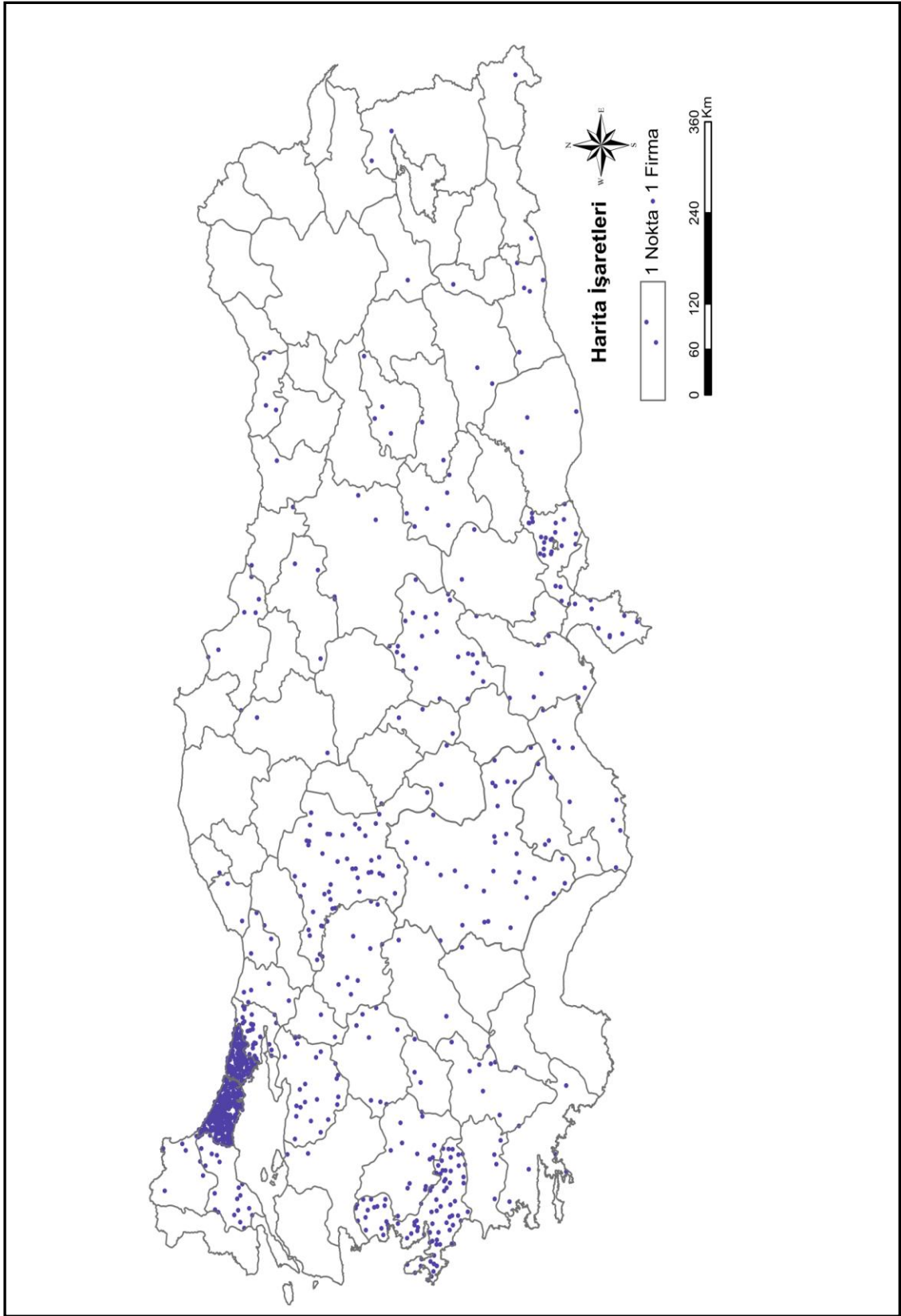
Başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri imalatı sektöründe Türkiye’ de 950 firma faaliyet göstermekte ve 42.763 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 26 firmada 3939 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 9,30’ una, Türkiye geneli firma sayısının ise % 2,73’ üne sahiptir (Şekil 6. 78 ve 6. 79). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, Gaziantep, İzmir, Kırklareli, Ankara, Kocaeli, Tekirdağ, Konya, Manisa, Uşak’ dır (Tablo 6. 70).

Tablo 6. 70. İllere Göre Türkiye’de Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Basım Hizmetleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	22909	54,10773	536	56,98526
Gaziantep	3939	9,303346	26	2,764211
İzmir	2986	7,052499	86	9,143158
Kırklareli	2103	4,966981	7	0,744211
Ankara	2086	4,926829	46	4,890526
Kocaeli	1915	4,522952	28	2,976842
Tekirdağ	1444	3,410518	20	2,126316
Konya	1429	3,375091	32	3,402105
Manisa	687	1,622594	14	1,488421
Uşak	514	1,213993	3	0,318947
DİĞER	4332	10,23156	193	20,51895

Şekil 6. 78. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Basım Hizmetleri İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Şekil 6. 79. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Basım Hizmetleri İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

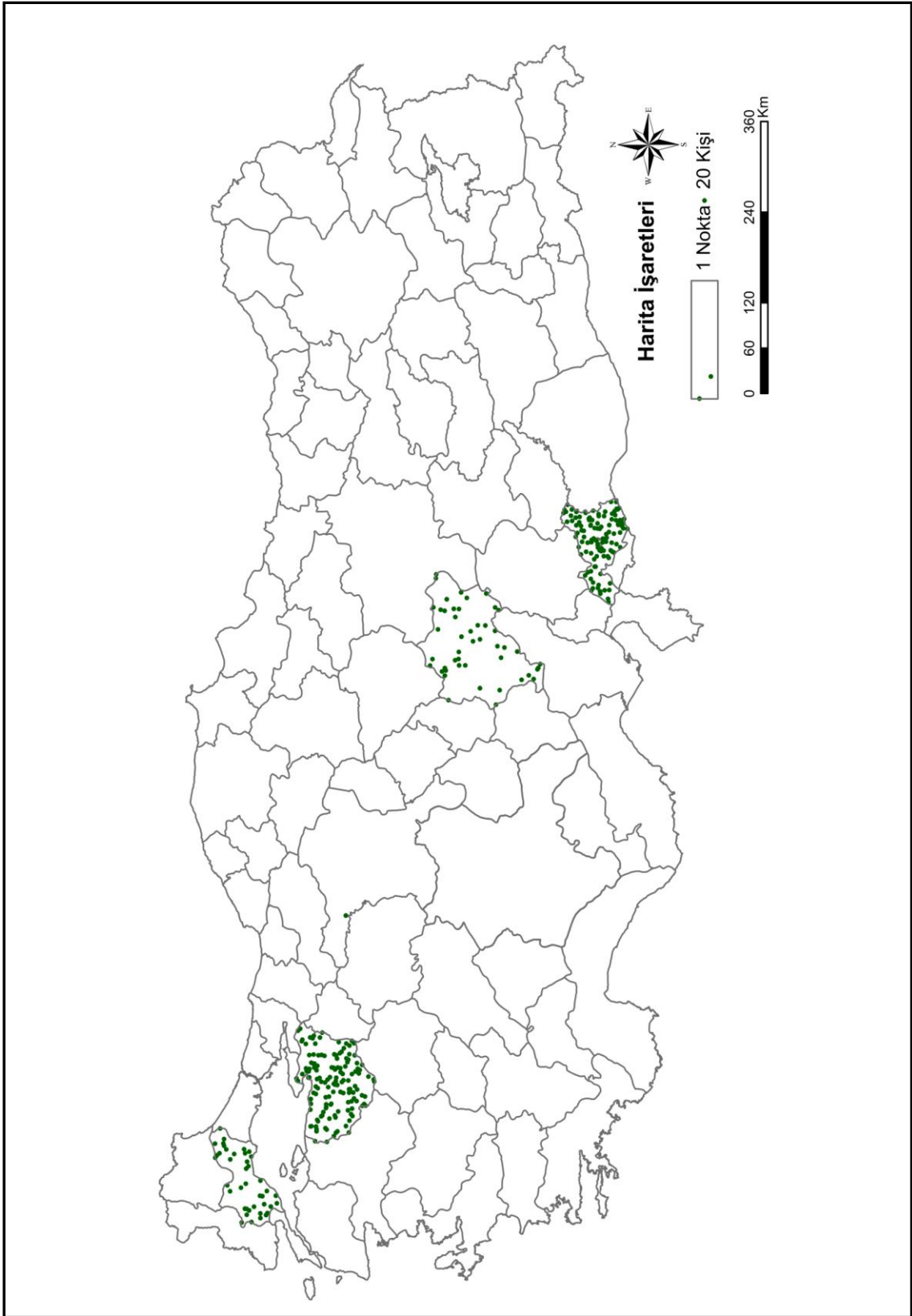
Diğer Sentetik Filament İplikler, Tek Kat

Diğer sentetik filament iplikler, tek kat imalatı sektöründe Türkiye’ de 32 firma faaliyet göstermekte ve 6890 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 7 firmada 2208 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 32,36’ sına, Türkiye geneli firma sayısının ise % 21,87’ ine sahiptir (Şekil 6. 80 ve 6. 81). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Bursa, Kayseri, Tekirdağ, Ankara, Hatay’ dır (Tablo 6. 71).

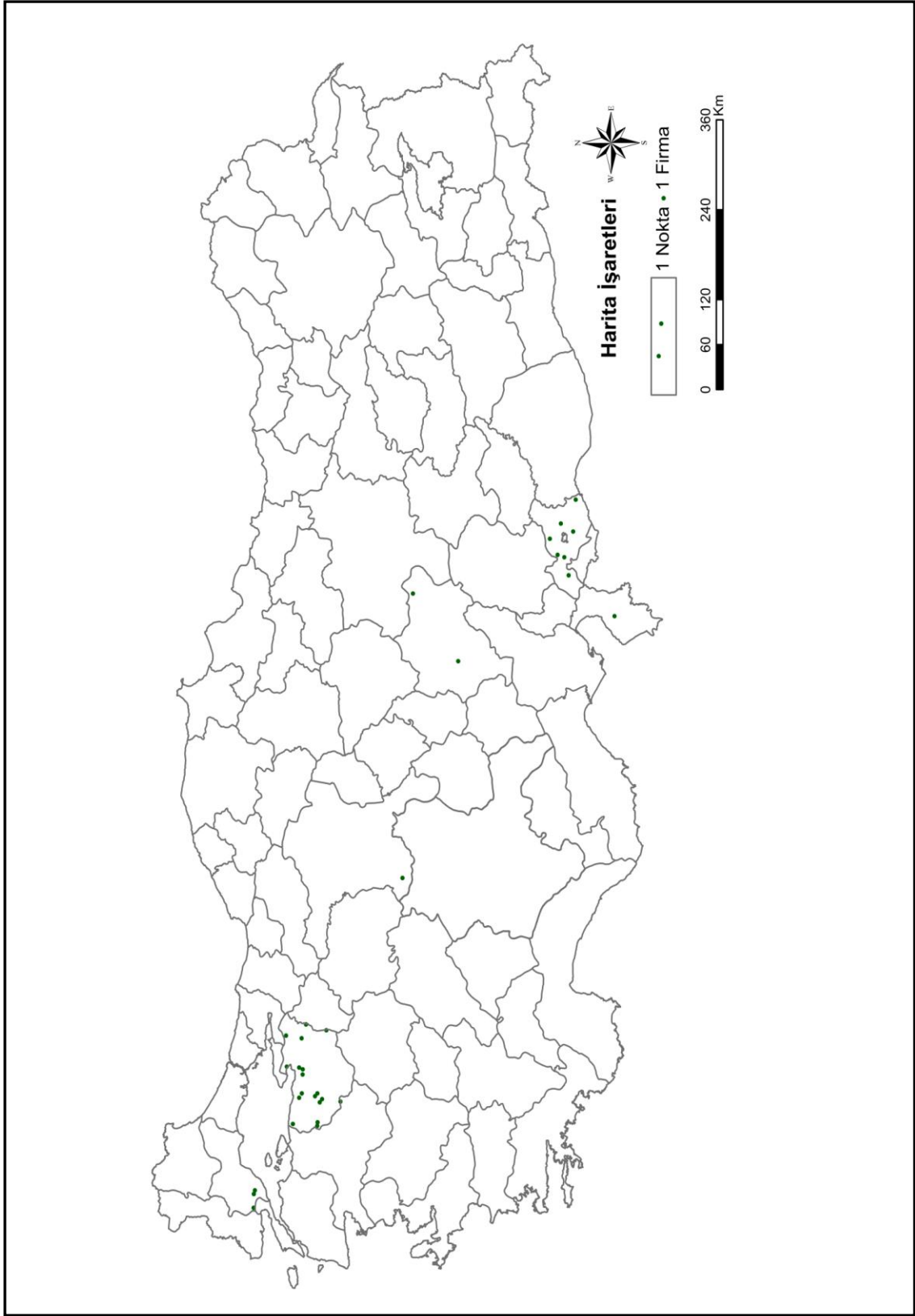
Tablo 6. 71. İllere Göre Türkiye’de Diğer Sentetik Filament İplikler, Tek Kat İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Bursa	2809	41,17692	18	56,8125
Gaziantep	2208	32,36691	7	22,09375
Kayseri	947	13,882	2	6,3125
Tekirdağ	834	12,22554	3	9,46875
Ankara	15	0,219884	1	3,15625
Hatay	77	1,128737	1	3,15625
DİĞER	0		0	

Şekil 6. 80. Diğer Sentetik Filament İplikler, Tek Kat İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

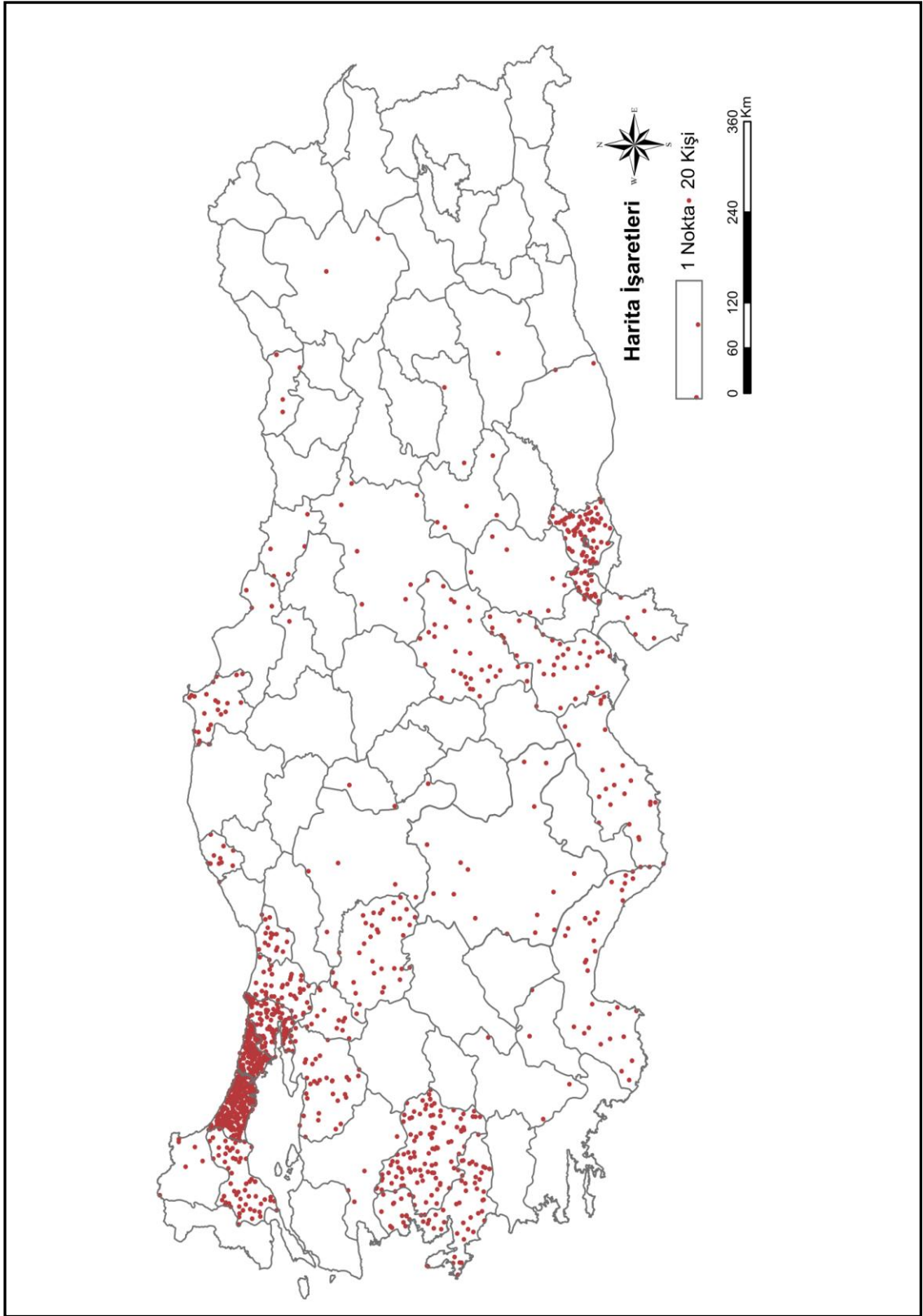
Şekil 6. 81. Diğer Sentetik Filament İplikler, Tek Kat İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Tabakalar, Levhalar, Filmler, Folyolar Ve Şeritler, Plastikten (Diğer Maddelerle Desteklenmemiş Veya Benzer Şekilde Birleştirilmemiş)

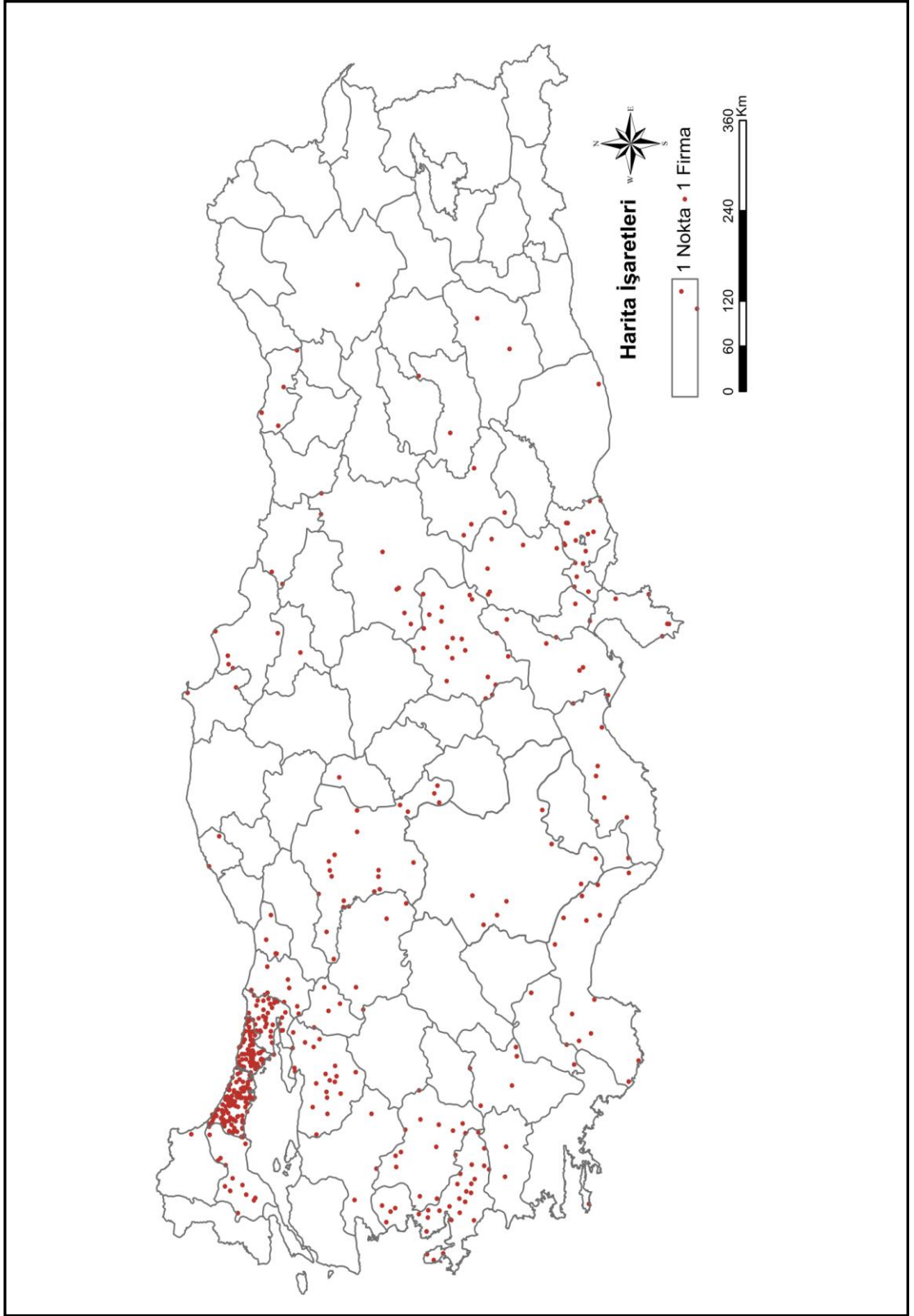
Tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş) imalatı sektöründe Türkiye’ de 454 firma faaliyet göstermekte ve 26.072 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep ’te ise 15 firmada 2025 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 7,84’ üne, Türkiye geneli firma sayısının ise % 3,30’ una sahiptir (Şekil 6. 82 ve 6. 83). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, Manisa, Kocaeli, İzmir, Tekirdağ, Sakarya, Eskişehir, Bursa, Adana’ dır (Tablo 6. 72).

Tablo 6. 72. İllere Göre Türkiye’de Tabakalar, Levhalar, Filmler, Folyolar ve Şeritler, Plastikten (Diğer Maddelerle Desteklenmemiş veya Benzer Şekilde Birleştirilmemiş) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	8998	34,85724	184	40,93392
Manisa	2125	8,232011	13	2,89207
Gaziantep	2025	7,844623	15	3,337004
Kocaeli	2020	7,825253	36	8,008811
İzmir	1214	4,7029	31	6,896476
Tekirdağ	1191	4,6138	15	3,337004
Sakarya	767	2,971272	8	1,779736
Eskişehir	717	2,777577	4	0,889868
Bursa	675	2,614874	19	4,226872
Adana	660	2,556766	8	1,779736
DİĞER	5680	13,41584	121	26,9185

Şekil 6. 82. Tabakalar, Levhalar, Filmler, Folyolar ve Şeritler, Plastikten (Diğer Maddelerle Desteklenmemiş veya Benzer Şekilde Birleştirilmemiş) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

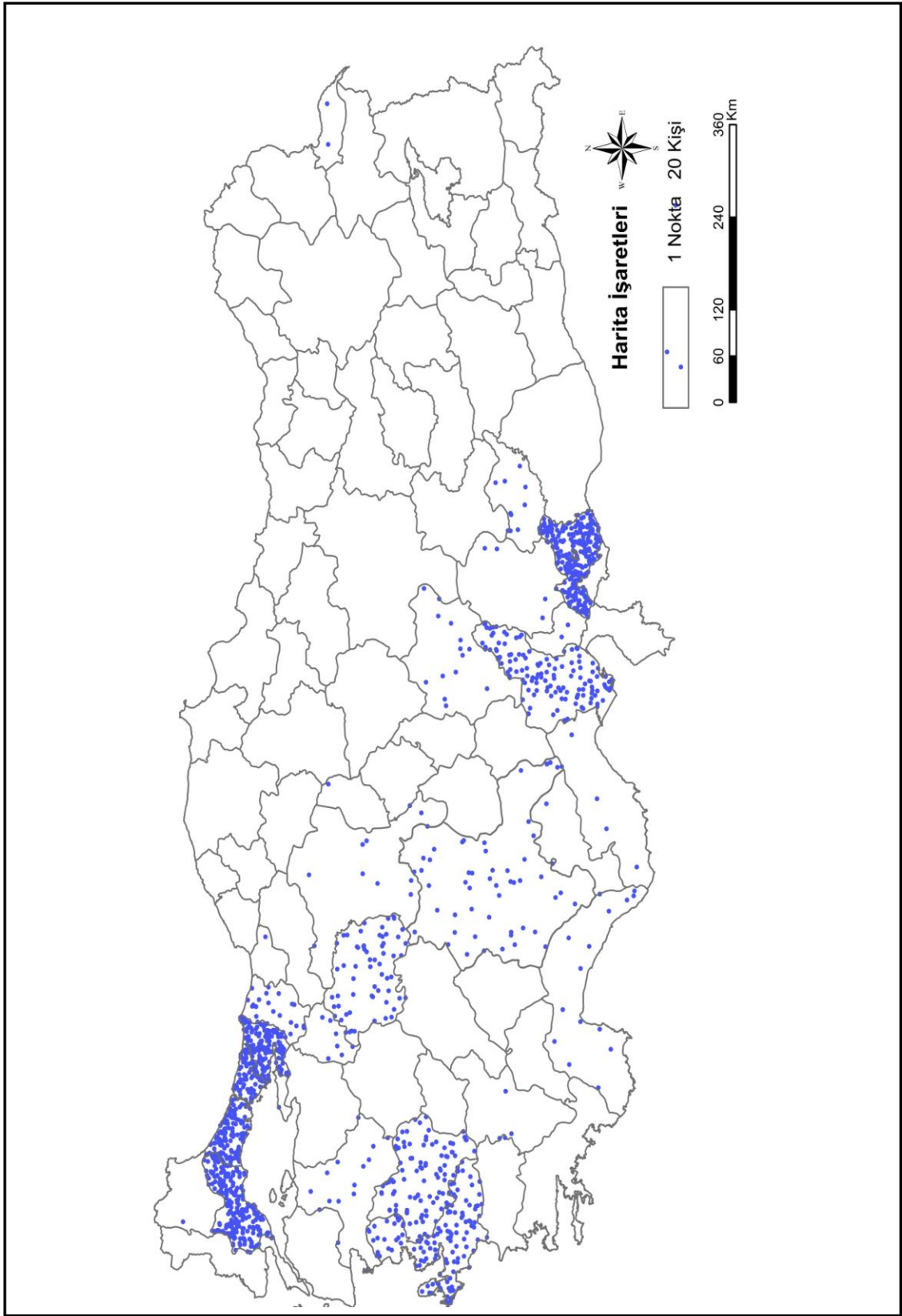
Şekil 6. 83. Tabakalar, Levhalar, Filmler, Folyolar ve Şeritler, Plastikten (Diğer Maddelerle Desteklenmemiş veya Benzer Şekilde Birleştirilmemiş) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Diğer Tabakalar, Levhalar, Filmler, Folyolar Ve Şeritler, Gözeneksiz, Plastikten

Diğer tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, gözeneksiz, plastikten imalatı sektöründe Türkiye’ de 168 firma faaliyet göstermekte ve 14.001 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 7 firmada 2769 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 19,97’ sine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 4,16’ sına sahiptir (Şekil 6. 84 ve 6. 85). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Tekirdağ, İstanbul, Kocaeli, İzmir, Adana, Manisa, Eskişehir, Konya, Sakarya’ dır (Tablo 6. 73).

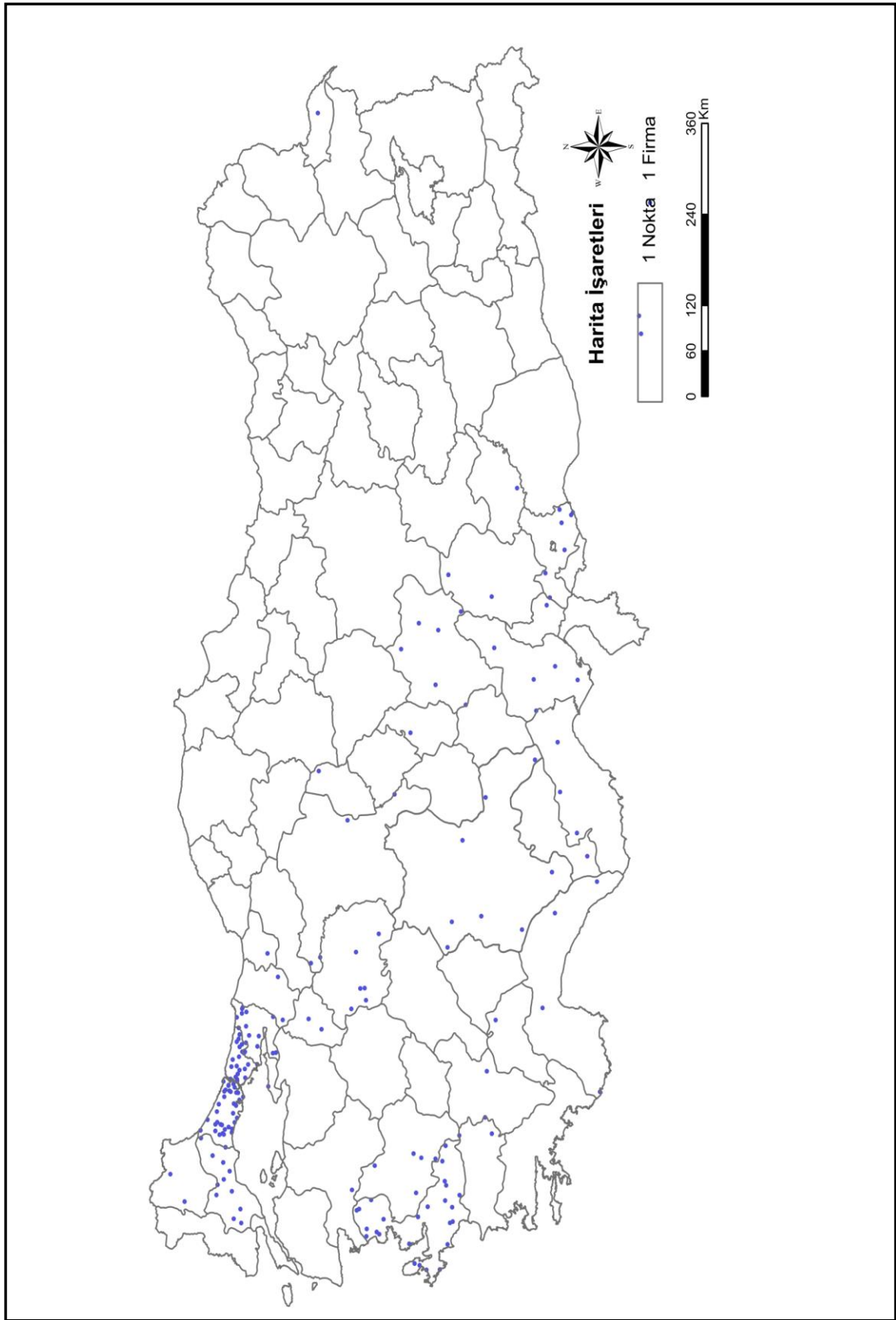
Tablo 6. 73. İllere Göre Türkiye’de Diğer Tabakalar, Levhalar, Filmler, Folyolar ve Şeritler, Gözeneksiz, Plastikten İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	2769	19,97493	7	4,208333
Tekirdağ	2216	15,98572	11	6,613095
İstanbul	1855	13,38154	57	34,26786
Kocaeli	1598	11,52761	15	9,017857
İzmir	1332	9,608742	25	15,02976
Adana	1294	9,334619	5	3,005952
Manisa	964	6,954075	5	3,005952
Eskişehir	620	4,472538	6	3,607143
Konya	539	3,888222	8	4,809524
Sakarya	196	1,413899	2	1,202381
DİĞER	908	6,550104	37	22,24405

şekil 6. 84. Diğer Tabakalar, Levhalar, Filmler, Folyolar ve şeritler, Gözeneksiz, Plastikten İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

Şekil 6. 85. Diğer Tabakalar, Levhalar, Filmler, Folyolar ve Şeritler, Gözeneksiz, Plastikten İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

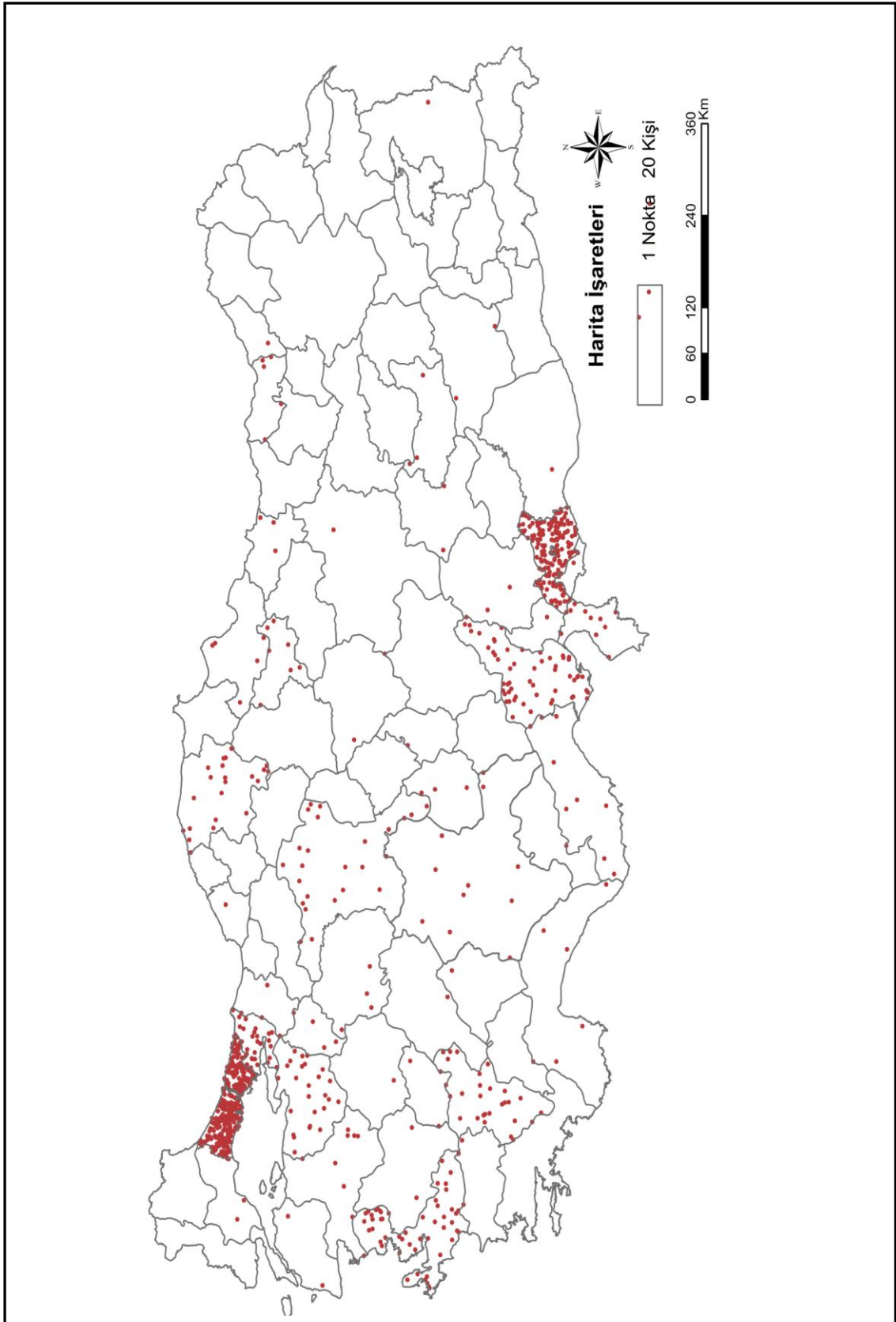

Torba ve Çantalar (Koniler Dahil, El Çantaları Hariç), Etilen Polimerlerinden

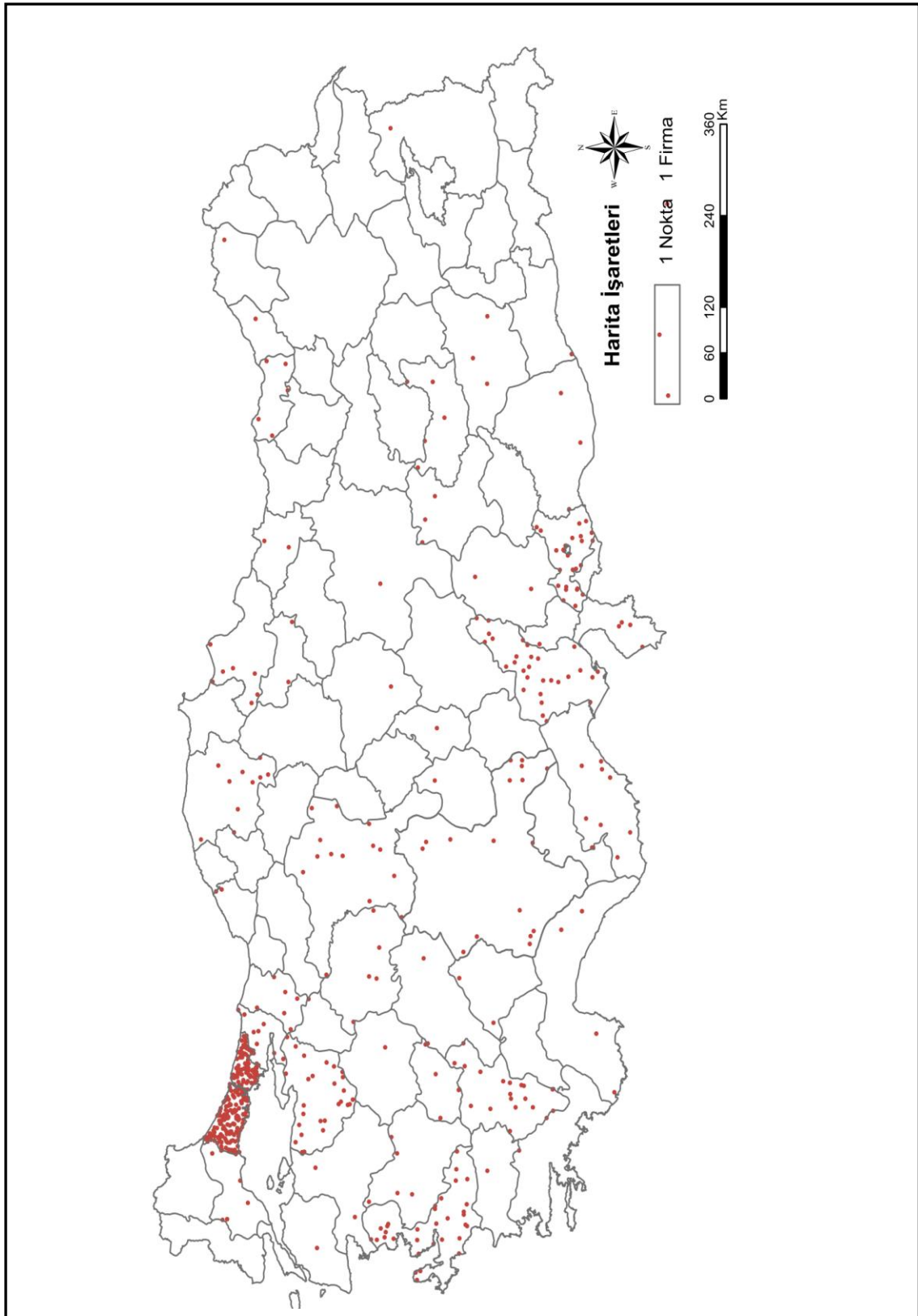
Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), etilen polimerlerinden imalatı sektöründe Türkiye’ de 516 firma faaliyet göstermekte ve 16.052 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 26 firmada 3553 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 22,35 ’ine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 5,03 ’üne sahiptir (Şekil 6. 86 ve 6. 87). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, Adana, İzmir, Kocaeli, Denizli, Bursa, Ankara, Kastamonu, Konya’ dır (Tablo 6. 74).

Tablo 6. 74. İllere Göre Türkiye’de Torba ve Çantalar (Koniler Dahil, El Çantaları Hariç), Etilen Polimerlerinden İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	6374	40,10553	248	48,54264
Gaziantep	3553	22,35566	26	5,089147
Adana	1157	7,279903	29	5,676357
İzmir	1062	6,682158	33	6,459302
Kocaeli	641	4,033205	9	1,761628
Denizli	577	3,630513	19	3,718992
Bursa	533	3,353663	27	5,284884
Ankara	472	2,969848	14	2,74031
Kastamonu	433	2,724458	10	1,957364
Konya	249	1,566721	17	3,327519
DİĞER	1861	11,70951	96	18,7907

Şekil 6. 86. Torba ve Çantalar (Koniler Dahil, El Çantaları Hariç), Etilen Polimerlerinden İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

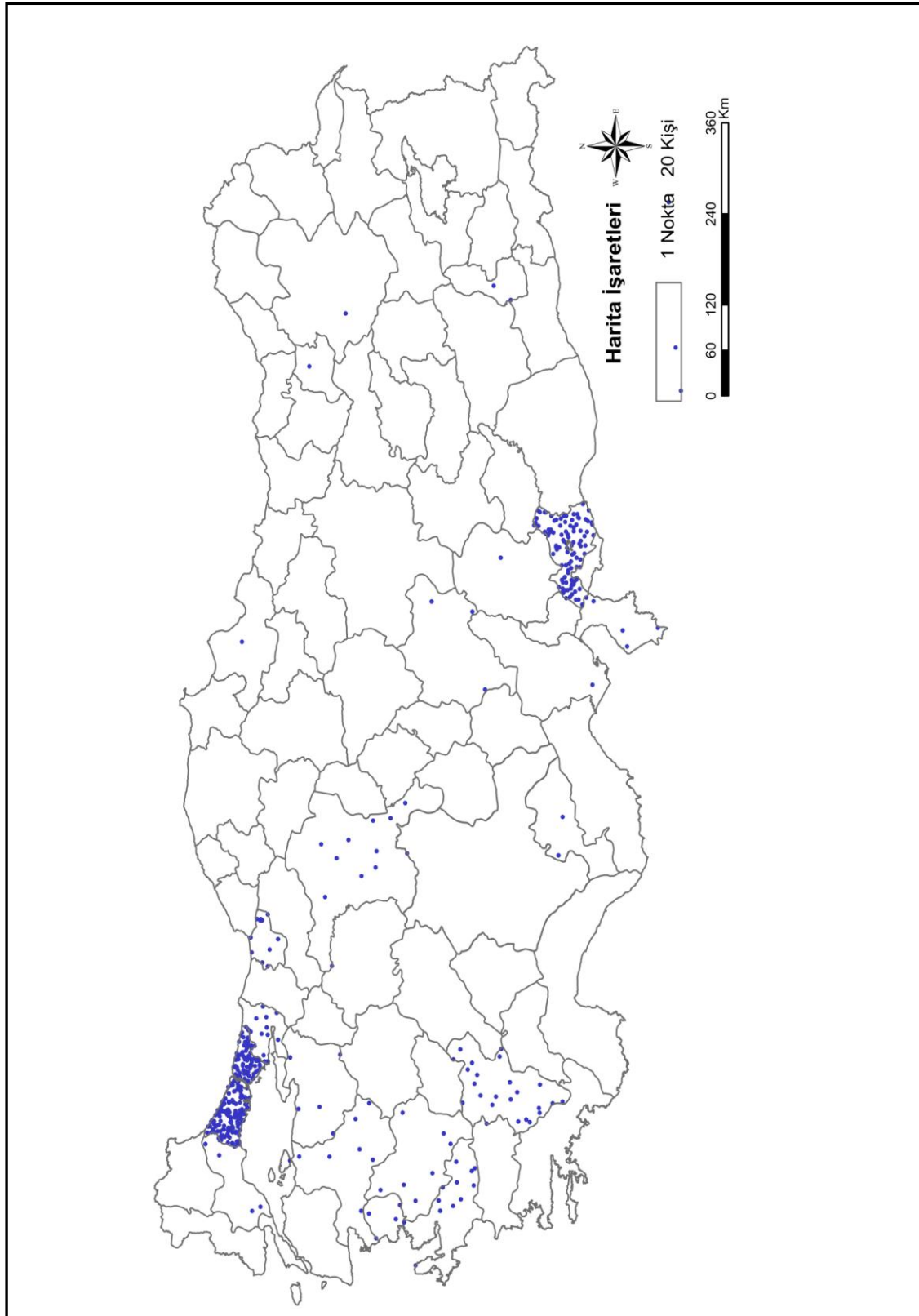
Şekil 6. 87. Torba ve Çantalar (Koniler Dahil, El Çantaları Hariç), Etilen Polimerlerinden İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Torba Ve Çantalar (Koniler Dahil, El Çantaları Hariç), Diğer Plastiklerden (Etilen Polimerlerinden Olanlar Hariç)

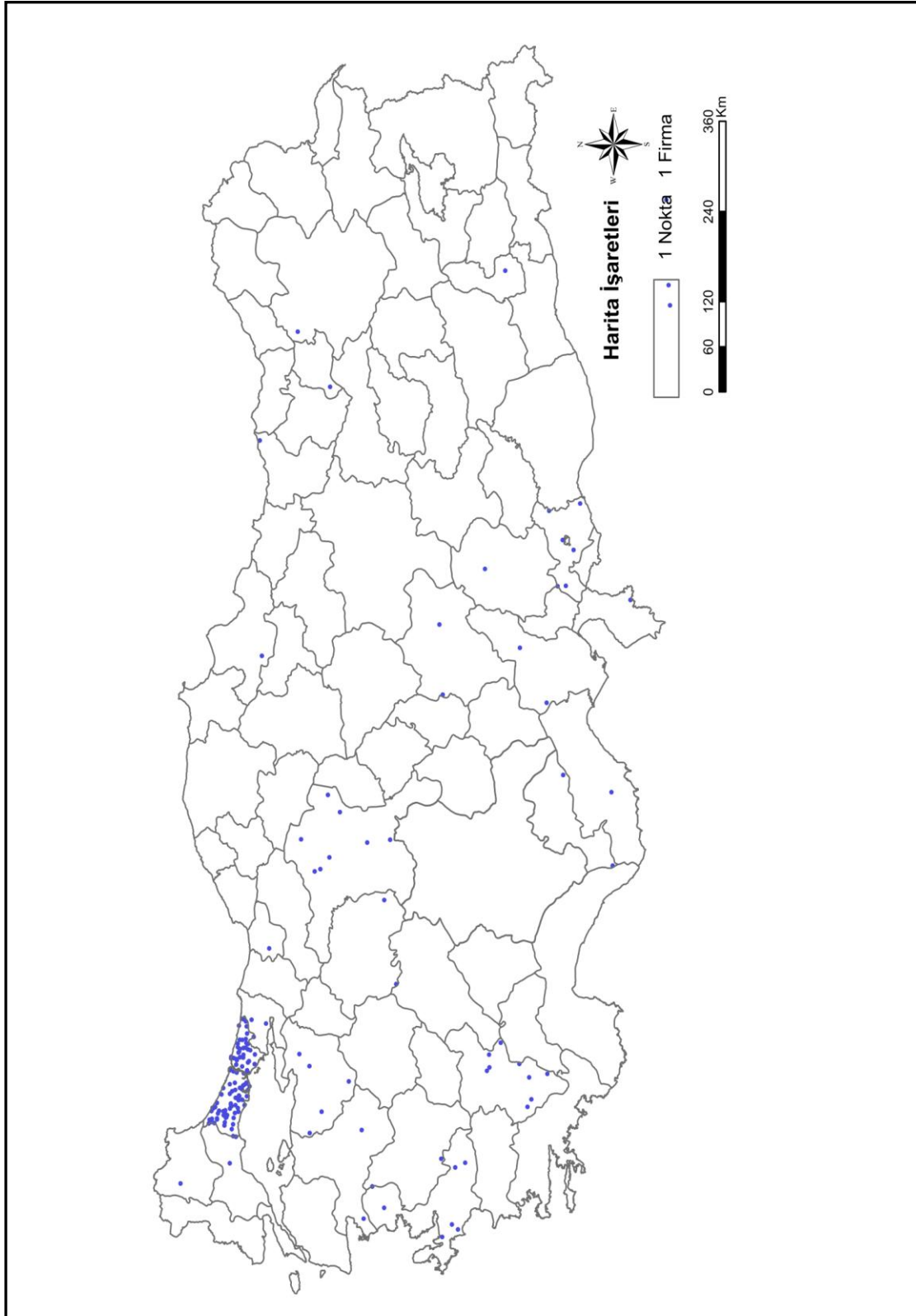
Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç) imalatı sektöründe Türkiye’ de 159 firma faaliyet göstermekte ve 8557 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 6 firmada 2082 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 24,57’ sine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 3,77’ sine sahiptir (Şekil 6. 88 ve 6. 89). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, Denizli, İzmir, Kocaeli, Ankara, Düzce, Balıkesir, Manisa, Hatay’ dır (Tablo 6. 75).

Tablo 6. 75. İllere Göre Türkiye’de Torba ve Çantalar (Koniler Dahil, El Çantaları Hariç), Diğer Plastiklerden (Etilen Polimerlerinden Olanlar Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	4547	53,66916	99	62,88679
Gaziantep	2082	24,57427	6	3,811321
Denizli	488	5,759963	9	5,716981
İzmir	300	3,540961	6	3,811321
Kocaeli	248	2,927194	2	1,27044
Ankara	237	2,797359	8	5,081761
Düzce	216	2,549492	1	0,63522
Balıkesir	189	2,230805	2	1,27044
Manisa	142	1,676055	2	1,27044
Hatay	99	1,168517	1	0,63522
DİĞER	419	4,945542	22	13,97484

Şekil 6. 88. Torba ve Çantalar (Koniler Dahil, El Çantaları Hariç), Diğer Plastiklerden (Etilen Polimerlerinden Olanlar Hariç) İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

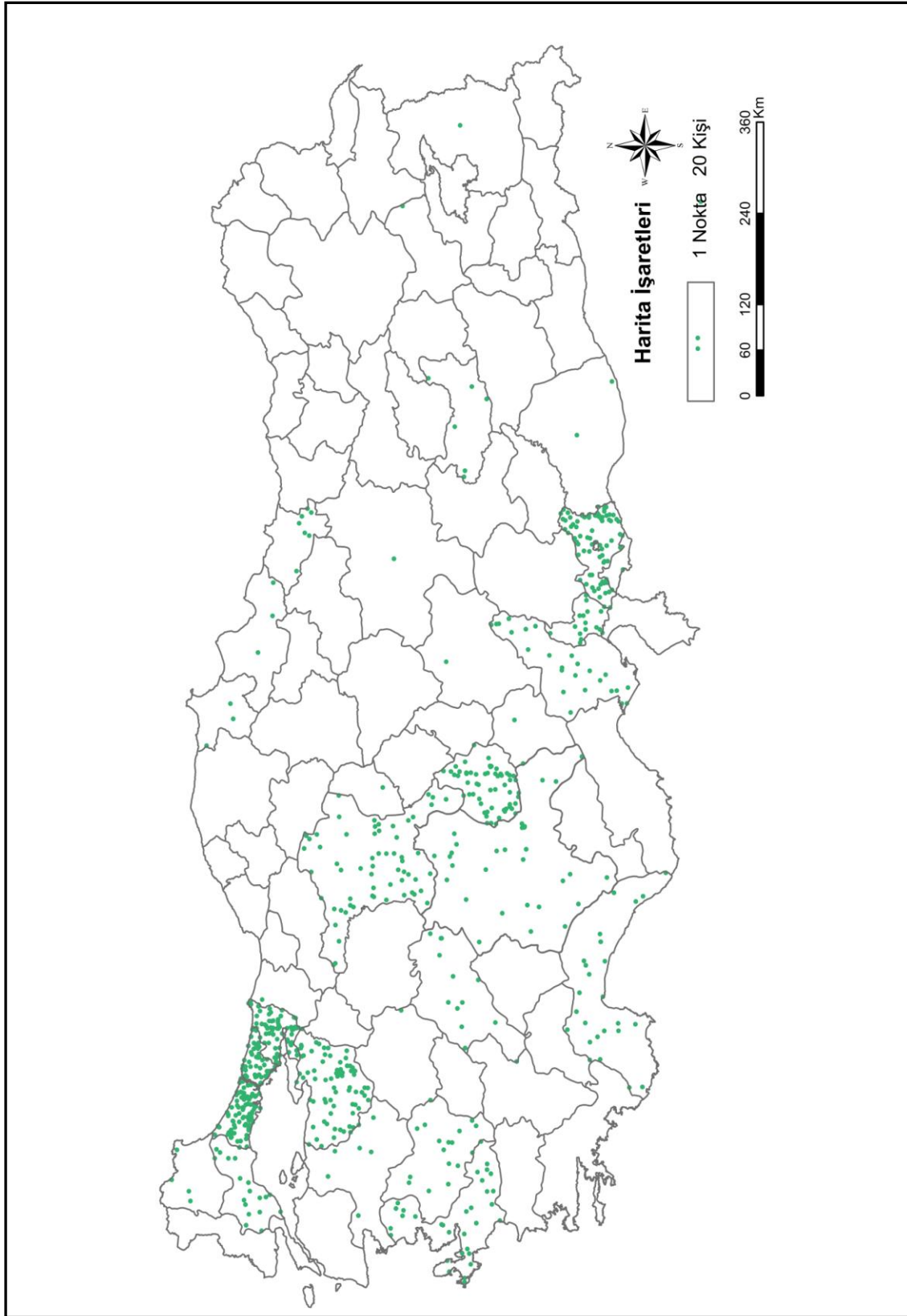
Şekil 6. 89. Torba ve Çantalar (Koniler Dahil, El Çantaları Hariç), Diğer Plastiklerden (Etilen Polimerlerinden Olanlar Hariç) İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Damacana, Şişe, Matara Ve Benzeri Eşyalar, Plastikten

Damacana, şişe, matara ve benzeri eşyalar, plastikten imalatı sektöründe Türkiye’ de 267 firma faaliyet göstermekte ve 12.624 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 18 firmada 1563 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 12,50’ sine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 6,74’ üne sahiptir (Şekil 6. 90 ve 6. 91). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İstanbul, Bursa, Kocaeli, Ankara, Aksaray, İzmir, Konya, Adana, Antalya’ dır (Tablo 6. 76).

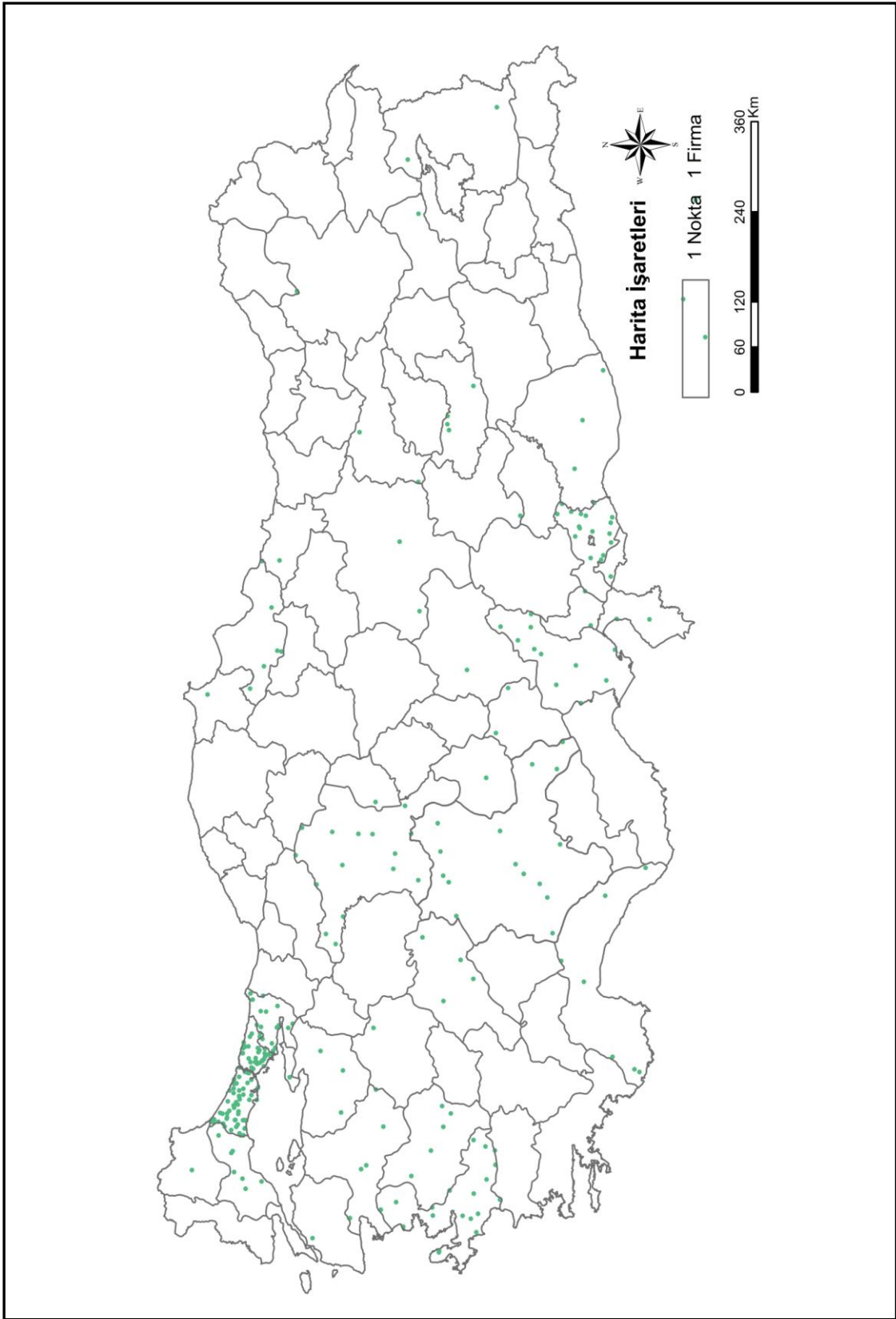
Tablo 6. 76. İllere Göre Türkiye’de Damacana, Şişe, Matara ve Benzeri Eşyalar, Plastikten İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
İstanbul	2809	22,47378	91	34,42322
Gaziantep	1563	12,50499	18	6,808989
Bursa	1475	11,80093	3	1,134831
Kocaeli	1298	10,38482	14	5,29588
Ankara	1221	9,768774	14	5,29588
Aksaray	1171	9,368742	1	0,378277
İzmir	640	5,120406	19	7,187266
Konya	603	4,824382	16	6,052434
Adana	499	3,992316	11	4,161049
Antalya	495	3,960314	7	2,64794
DİĞER	2195	17,56139	58	21,94007

Şekil 6. 90. Damacana, Şişe, Matara ve Benzeri Eşyalar, Plastikten İmalatı Sektöründe Çalışanların İllere Göre Dağılımı.

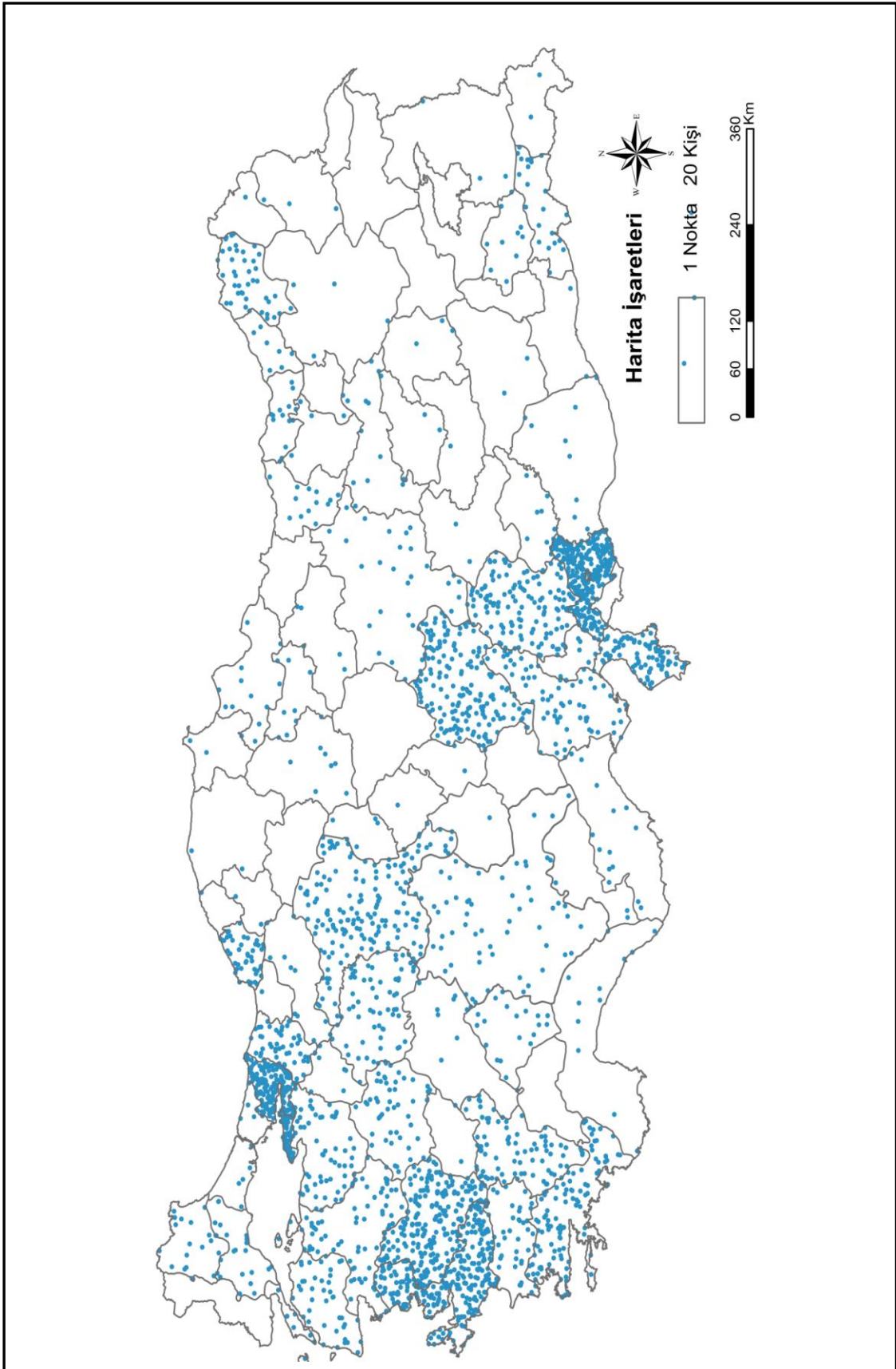
Şekil 6. 91. Damacana, Şişe, Matara ve Benzeri Eşyalar, Plastikten İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı.

Elektrik Enerjisi

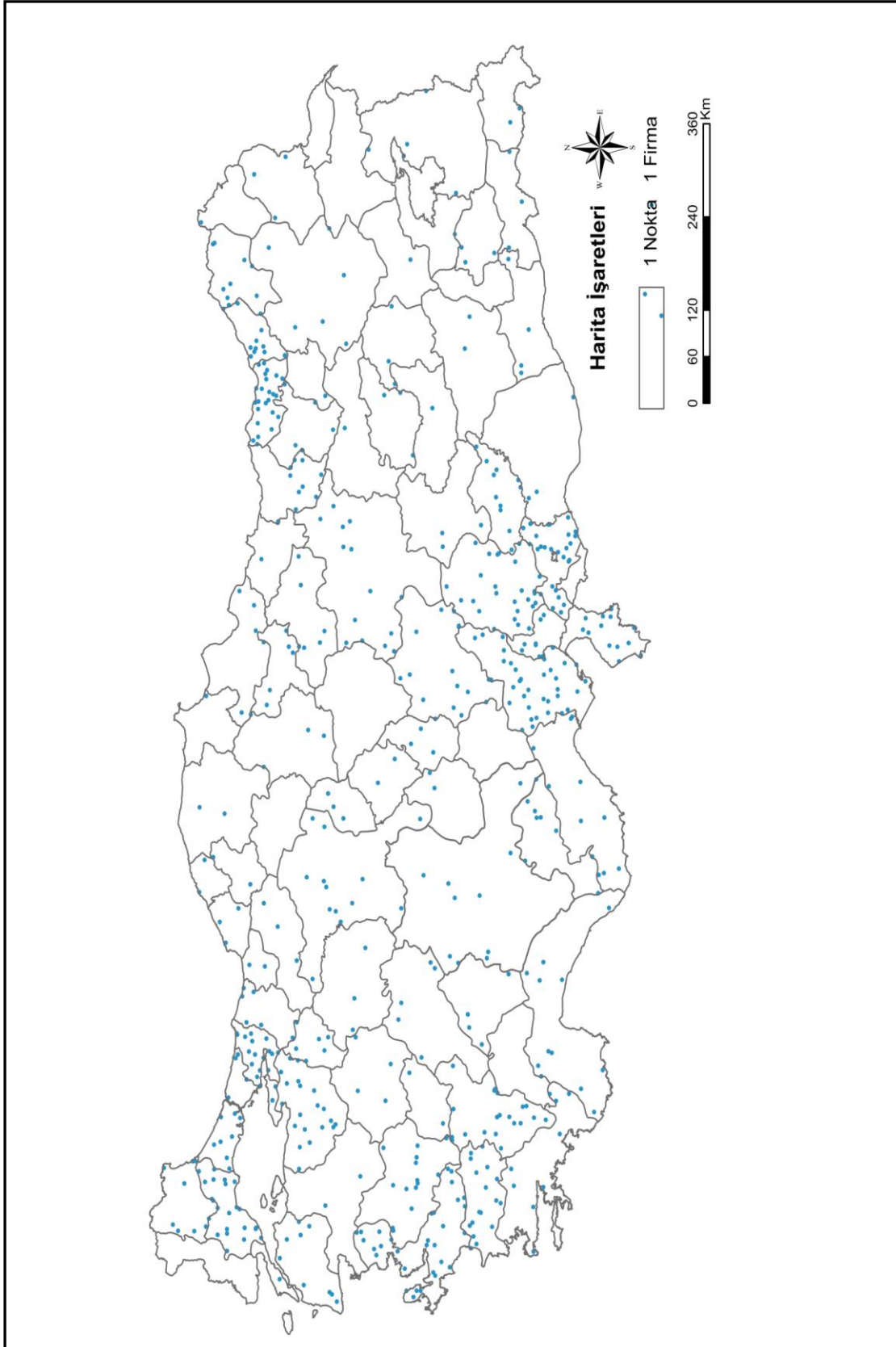
Elektrik enerjisi imalatı sektöründe Türkiye’ de 521 firma faaliyet göstermekte ve 42.552 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 26 firmada 5765 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 13,68’ ine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 4,99 ’una sahiptir (Şekil 6. 92 ve 6. 93). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla İzmir, Manisa, Kayseri, Ankara, Kocaeli, Kahramanmaraş, Muğla, Hatay, Denizli’ dir (Tablo 6. 77).

Tablo 6. 77. İllere Göre Türkiye’de Elektrik Enerjisi İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	5765	13,68361	26	5,040307
İzmir	5342	12,67959	31	6,009597
Manisa	4245	10,07579	14	2,714012
Kayseri	3441	8,167442	15	2,907869
Ankara	3331	7,90635	13	2,520154
Kocaeli	3331	7,90635	17	3,295585
Kahramanmaraş	2604	6,180767	28	5,428023
Muğla	2017	4,787484	9	1,744722
Hatay	1665	3,951988	13	2,520154
Denizli	1616	3,835683	20	3,877159
DİĞER	19560	46,42696	386	74,82917

Şekil 6. 92. Elektrik Enerjisi Sektöründe İmalatı Çalışanların İllere Göre Dağılımı

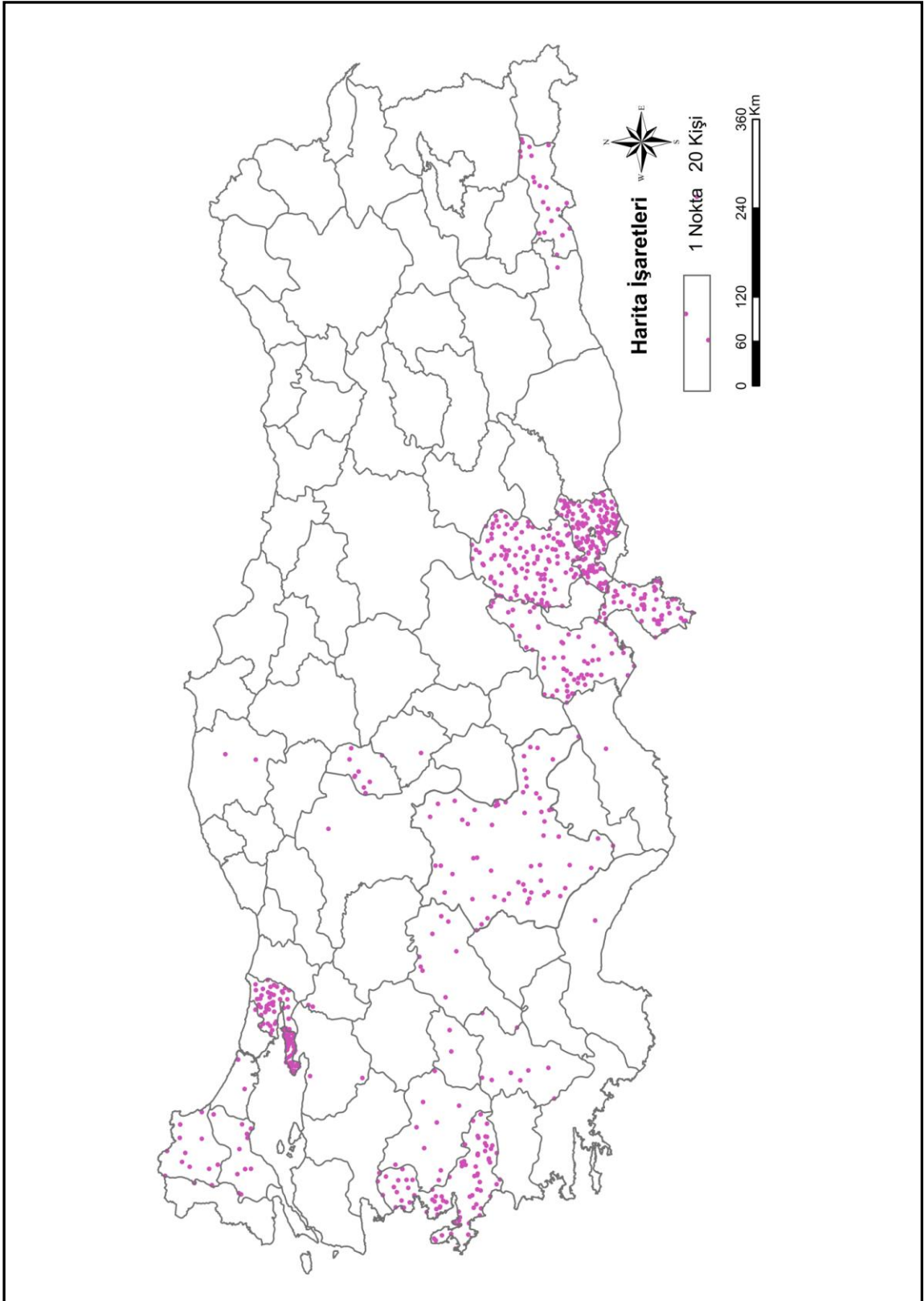
Şekil 6. 93. Elektrik Enerjisi İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı

Buhar Ve Sıcak Su

Buhar ve sıcak su imalatı sektöründe Türkiye’ de 93 firma faaliyet göstermekte ve 12.548 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep’ te ise 13 firmada 2965 kişi çalışmaktadır. Gaziantep; Türkiye genelinde toplam istihdamın % 23,62’ sine, Türkiye geneli firma sayısının ise % 13,97’ sine sahiptir (Şekil 6. 94 ve 6. 95). İstihdam ve firma sayısına göre önde gelen diğer iller sırasıyla Kahramanmaraş, İzmir, Konya, Yalova, Hatay, Adana, Kocaeli, Şırnak, Kırklareli’ dir (Tablo 6. 78).

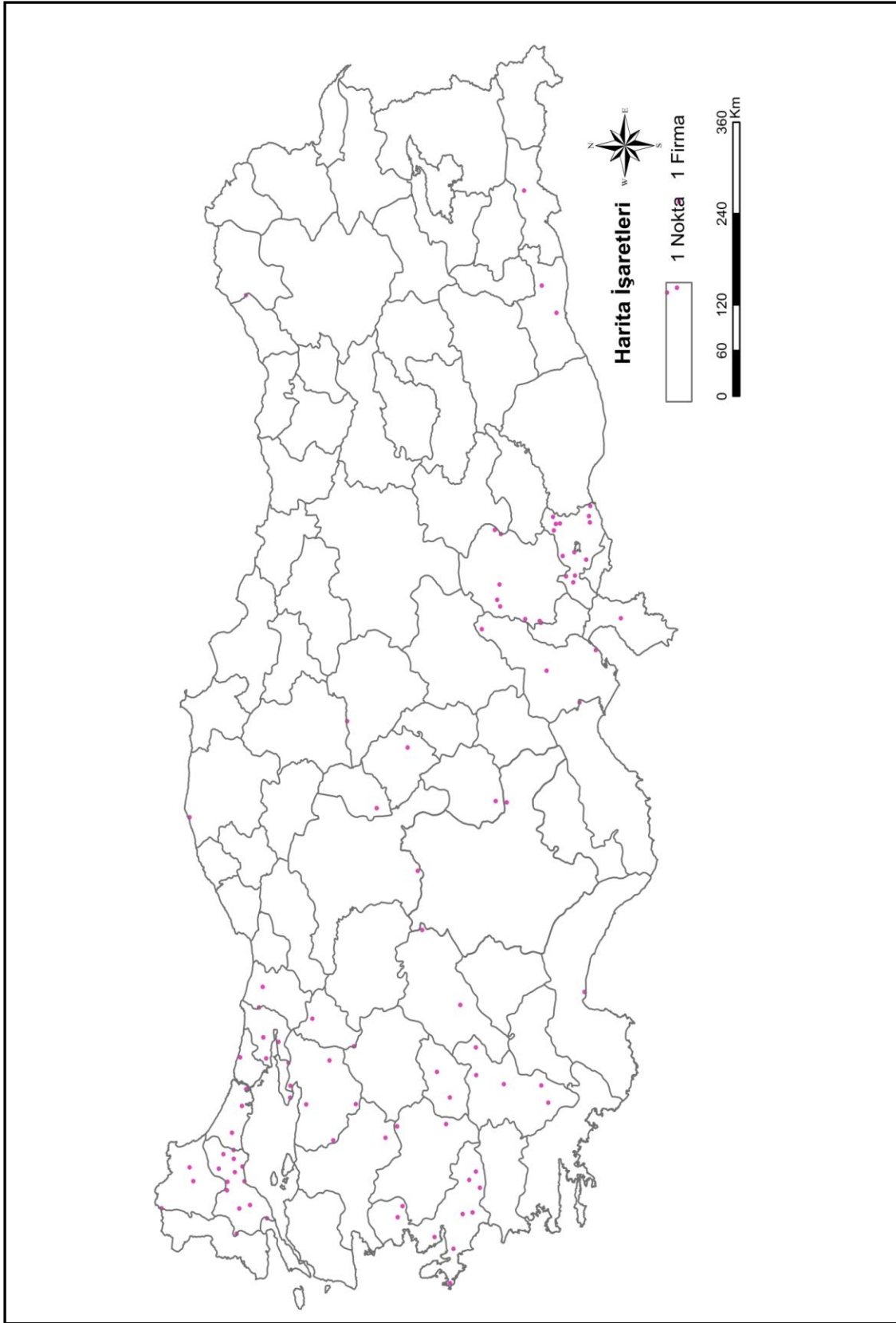
Tablo 6. 78. İllere Göre Türkiye’de Buhar ve Sıcak Su İmalatı Sektöründe Çalışanların İstihdam ve Firma Sayıları

İller	İstihdam	Türkiye İstihdamındaki Payı (%)	Firma Sayısı	Firmaların Türkiye İçindeki Payı (%)
Gaziantep	2965	23,86556	13	14,11828
Kahramanmaraş	2388	19,22123	8	8,688172
İzmir	1621	13,04758	10	10,86022
Konya	1191	9,586468	1	1,086022
Yalova	1179	9,489879	2	2,172043
Hatay	1153	9,280602	1	1,086022
Adana	1141	9,184013	3	3,258065
Kocaeli	915	7,364919	4	4,344086
Şırnak	411	3,308177	1	1,086022
Kırklareli	265	2,133009	3	3,258065
Diğer	1270	10,22235	48	52,12903

Şekil 6. 94. Buhar ve Sıcak Su İmalatı Sektöründe İmalatı Çalışanların İllere Göre Dağılımı

Şekil 6. 95. Buhar ve Sıcak Su İmalatı Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmaların İllere Göre Dağılımı

6. 2. Tartışma

Bu tez çalışması ile iki temel amacın gerçekleşmesinin hedeflendiği daha önce de belirtilmişti. Birincisi, kümelenme kavramının ekonomik coğrafya zemininde değerlendirilmesi, ikincisi ise yine aynı zeminden hareketle örnek alan çalışması bağlamında Türkiye ekonomisinde önemli bir pozisyona sahip olan Gaziantep ilinin endüstriyel kümelenme analizinin yapılarak sonuçlarının değerlendirilmesidir. Bu iki hedef doğrultusunda tartışma soruları ile elde edilen sonuçları açıklayalım:

Tartışma Sorusu 1: Gaziantep’ i çevresine göre avantajlı bir konuma taşıyan başta coğrafi olmak üzere kümelenmeyi destekleyen faktörler nelerdir?

Çin’ den başlayıp Avrupa’ ya kadar uzanan, tüccarların, bilgelerin, fikirlerin, kültürlerin ve dinlerin yolu olan, 2000 yıllık ipek yolunun üzerinde kurulmuş ve yükselmiş olması, yolun Anadolu’ ya açılan kapısı konumunda olan Gaziantep’ in karakteristik özellikleri olan üretkenlik ve ticari kabiliyetin temellerini oluşturmuştur. Gaziantep, GAP’ a en yakın ticaret ve endüstri merkezi olması dolayısıyla Güneydoğu Anadolu hatta Doğu Anadolu bölgesini kendisine hinterland yapabilmiş, Adana-Mersin- İskenderun’ a otoyol bağlantısının olan, uluslararası bir havalimanına, demiryolu ağına ve bölgesel bir lojistik terminaline sahip önemli bir bölgesel merkezdir. Çevre illerde biriken sermayeyi; güçlü endüstriyel altyapısı, yabancı yatırımcı için büyük fırsatlar vadeden Ortadoğu ülkelerine olan coğrafi yakınlığı, yetişmiş kalifiye işçi portföyü ve bölgesel bir finans merkezi olması sayesinde kendisine çekmeyi başaramıştır. Geçmiş binlerce yıl öncesine kadar uzanan Anadolu’ nun ilk yerleşim yerlerinden biri olan ilin, tarihinden aldığı ticari altyapı, üzerine konularak günümüze kadar gelmiştir.

Tartışma Sorusu 2: Yerel ve bölgesel bir kalkınmada anahtar bir unsur olarak endüstriyel kümelenme nasıl ele alınmalıdır?

Gaziantep bütün Güneydoğu Anadolu, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu havzasında önemli bir nüfusa ve önemli bir potansiyel ekonomik güce hitap eden bir cazibe merkezidir. Mevcut kümelerin, bölgesel hatta uzun vadede küresel bir kimliğe bürünmesi ili ve hitap ettiği havzayı da ekonomik ve sosyo-kültürel anlamda büyütecek ve geliştirecektir. Endüstriyel kümelenme beraberinde ve çarpan etkisiyle çok önemli getirileri olan bölgesel bir gelişim aracı olarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda endüstriyel kümelenme olgusu üçüncü nesil kümelenme yaklaşımını benimsemelidir. OSB, KOSGEB gibi klasik endüstriyel üretim alanlarının merkezine teknoparklar alınmalı, Ar-ge eksenli katma değeri yüksek, ihracat odaklı kompleks bir organizasyona dönüştürülmelidir. Bu dönüşüm kamu koordinesinde küme aktörlerinin sürekli ve sağlam bir iletişim sistemi dahilinde kurulmalı ve geliştirilmelidir.

7. SONUÇ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi' nin batısında yer alan, Akdeniz iklimi ile karasal iklimin etkisi altında bulunan ve yükseltisi 330-1496 m. arasında değişen araştırma alanı, nüfus (1.931.836) bakımından Türkiye' nin en büyük illerinden birisi olduğu gibi ekonomik açıdan da önemli bir konuma sahiptir.

Gaziantep ilinde geçmişten günümüze coğrafi konumun ve ticarete yatkın üretken insan gücü ile binlerce yıllık süreç içerisinde ekonominin gittikçe geliştiği görülmektedir. Bu gelişme Türkiye genelinde hissedildiği gibi özelinde Güneydoğu Anadolu Bölgesi içerisinde de hissedilmektedir. Ekonomik yapı içerisinde özellikle 1990' lardan itibaren sanayideki gelişmeler ekonomik yapıda büyük değişimlere yol açmıştır. Güneydoğu Anadolu bölgesindeki sanayi tesislerinin ve çalışan işgücünün iller bazında dağılımı dikkate alındığında Gaziantep ilinin önemi ve ağırlığı açıkça ortaya çıkmaktadır. 2014 yılı verilerine göre Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki 3495 tesisten 1535' i (% 43,9), toplam istihdamında (% 62,8' i (114.329) Gaziantep ilinde bulunmaktadır.

Gaziantep ilinde sanayinin gelişmesi sonucu OSB' nin sayısı gittikçe artarak 5' e ulaşmıştır. 6. OSB' nin kuruluş çalışmaları da devam etmektedir. Sanayinin bu şekilde gelişmesi bazı sektörlerde kümelenmelerin de oluşmasına yol açmıştır. Aynı alanda faaliyet gösteren sektörler bir arada toplanırken aynı zamanda bu sektörlerle bağlantılı yan sanayiler de bu bölgelerde ortaya çıkan iç dinamikler ve sinerjinin de etkisiyle Gaziantep ilinde toplanmaktadır.

Bu araştırmada Gaziantep ilinde ekonominin gelişmesinin yanında bunu etkileyen faktörler ve oluşan endüstriyel kümelenmelerin nedenleri ile kümelenen sektörlerin hangileri olduğu araştırılmıştır. Diğer kümelenme yöntemlerine göre Aday ve Potansiyel kümeleri de göstermesi nedeniyle metot olarak bu yöntem kullanılmıştır. TOBB sanayi veritabanından alınan Türkiye ve Gaziantep iline ait veriler iki, dört ve altı kod bazda değerlendirilmiştir. Türkiye verilerinin alınma nedeni Üç Yıldız Analizi' nin yapılabilmesi için referans bir üst bölgenin de verilerinin kullanılmasının gerekliliğidir. Diğer bir ifadeyle Üç Yıldız Analizi' nin gerçekleştirilebilmesi için formül gereği bu verilere ihtiyaç duyulmasıdır. Bu teknikte Gaziantep ilindeki sanayinin Türkiye ölçeğine göre konumu ve kümelenme durumu ortaya konulmuştur.

İki kod bazda Gaziantep ilinde 5 sektör üç yıldız olarak olgun küme olarak sınıflandırılmıştır. Bu sektörler; tekstil ürünleri imalatı, deri ve ilgili ürünlerin imalatı, kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, elektrik gaz buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımıdır. Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısı 131.007' dir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 62,56' sına tekabül etmektedir. Ayrıca ilde iki kod bazda olgun küme olarak karşımıza çıkan bu sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 1.487.969 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 18,33 'ünü teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerin Türkiye toplam istihdamının da % 8,80 'ini istihdam etmektedir.

İki kod bazda olgun kümelerde faaliyet gösteren sektörler firma bazında incelenmiş, toplam 5 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren 22.618 firmanın bulunduğu hesaplanmıştır. Bu firmaların % 5,30' u (1200) Gaziantep' te faaliyet gösterdiği ortaya çıkarılmıştır.

Dört kod bazda 12 sektör üç yıldız olarak olgun küme olarak sınıflandırılmıştır. Bu sektörler; sıvı ve katı yağ imalatı, öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı, kakao çikolata ve şekerleme imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı, tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi, halı ve kilim imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı, ayakkabı bot terlik vb. imalatı, plastik tabaka levha tüp ve profil imalatı, plastik torba çanta poşet çuval kutu damacana şişe makara vb. paketlenme malzemelerinin imalatı, elektrik enerjisi üretimi, buhar ve iklimlendirme temini sektörleridir. Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısı 116.687 kişidir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 55,72' sini oluşturmaktadır. Ayrıca ilde dört kod bazda olgun küme olarak karşımıza çıkan bu sektörlerde çalışanların sayısı Türkiye genelinde 770.890 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 9,50' sini teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili Türkiye toplam istihdamının % 15,13' ünü oluşturmaktadır.

Gaziantep ilinde dört kod bazda belirlenen 12 sektörün Türkiye genelindeki firma sayısı 14.285' dir. Bu firmaların % 8,82 'si (1260) Gaziantep' te faaliyet göstermektedir.

Altı kod bazda 30 sektör üç yıldız olarak olgun küme olarak sınıflandırılmıştır. Bu sektörler; sert kabuklu yemişler ve yerfıstığı (kavrulmuş, tuzlanmış veya başka şekilde hazırlanmış), küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan), tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri, kepek kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan), çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç), şekerlemeler (beyaz çikolata dahil) kakao içermeyen, sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş), yün iplikler perakende satış için olsun veya olmasın ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler, pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç), suni ve sentetik filament iplikler katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç) perakende satışa hazır olmayan perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç), iplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $\geq$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç), iplikler ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği $<$ % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç), tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri, çuval torba çanta ve benzerleri (eşya paketleme amacıyla kullanılanlar), halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (düğümlü olanlar), halı ve diğer tekstil yer döşemeleri tafting (püsküllü), dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim hariç), başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş), giydirilmiş veya kaplanmış), gipe iplikler ve şeritler şönil iplikler şenet iplikler, ayakkabı bot vb. tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç), hijyenik havlu ve tamponlar bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler giyim eşyası ve giysi aksesuarları (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadandan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış), başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri, diğer sentetik filament iplikler tek kat, tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş), diğer tabakalar levhalar filmler folyolar ve şeritler gözeneksiz plastikten, torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç) etilen polimerlerinden, torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç), damacana şişe matara ve benzeri eşyalar plastikten, elektrik enerjisi, buhar ve sıcak su sektörleridir.

Bu sektörlerde Gaziantep ilinde çalışan kişi sayısı 127.112' dir. Bu sayı il içindeki toplam istihdamın (209.394) % 60,70' ine karşılık gelmektedir. Ayrıca ilde altı kod bazda olgun küme olarak karşımıza çıkan bu sektörlerin Türkiye geneli istihdamı 631.024 kişidir. Bu sayı Türkiye toplam istihdamının (8.113.530) % 7,77' sini teşkil etmektedir. Bu sektörlerde Gaziantep ili, bu sektörlerdeki Türkiye toplam istihdamının da (631.024) % 20,14 'ünü oluşturmaktadır.

Gaziantep ilinde altı kod bazda belirlenen toplam 30 sektörde Türkiye genelinde faaliyet gösteren firma sayısı 9969 olarak tespit edilmiş ve bu firmaların % 11,55' inin (1152) Gaziantep' te faaliyet gösterdiği ortaya konulmuştur.

Gaziantep ilinde Üç Yıldız olarak küme yapan ana sektörlerin ilki tekstil ürünleri imalatı sektörüdür. Sektörde özellikle tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi ile halı ve kilim imalatı alt sektörlerinde yoğunlaşma görülmektedir. Bir diğer ana sektör deri ve ilgili ürünlerin imalatı sektörüdür bu sektörü domine eden alt sektör ayakkabı, bot, terlik vb. imalatıdır. Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı ise bir diğer yoğunlaşma gösteren ana sektördür. Bu sektörün alt sektörleri elektrik enerjisi üretimi ile buhar ve iklimlendirme teminidir. Kauçuk ve plastik ana sektöründe plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı ile plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı sektörleri alt yoğunlaşma gruplarıdır. Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması ana sektöründe öne çıkan alt sektör ise başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri sektörüdür.

Gaziantep ilinde sanayinin gelecekteki durumu ve kümelenmesi ile ilgili olarak şu öngörü ve öneriler sıralanabilir.

Araştırma sonucu elde edilen veriler doğrultusunda önümüzdeki yıllarda Gaziantep ilindeki mevcut sektörlerin ilave üretim, modernizasyon yatırımları, genişlemeye dayalı üretim çerçevesinde özellikle tekstil sektörünün makine halısı alt sektörü yoluyla daha da büyüyeceği ve küresel bir kümelenme yapabileceği düşünülebilir.

Kauçuk plastik sektörü önümüzdeki yıllarda mevcut durumunu koruyacaktır. Ancak bu sektörün uluslararası bir boyuta taşınabilmesi için kamu desteği plastik temel hammaddelerinin üretiminin ülke içinden sağlanması gibi ilave önlemlerin gerekliliği ortadadır.

Kimya sektörünün çok daha hızlı bir gelişme göstermesi beklenebilir. Bu sektörde yapılacak yatırımlar ve verilecek teşvikler il, bölge ve ülke için önemli bir yeni kümelenme sürecini beraberinde getirebilir. Kimya sektörünün gelecekte Gaziantep’ te önemli bir gelişim göstereceği düşünülmektedir.

Dünya ve Türkiye ölçeğindeki ekonomik gelişmeleri yakından takip eden, teknoloji ağırlıklı yatırımlar yapan, kamu ve STK ile işbirliğini gerçekleştiren özel sektör yatırımlarının oluşturacağı endüstriyel kümelenmelerin ulusal ve bölgesel gelişim için öncü bir rol oynayacağı öngörülmektedir.

Gaziantep’ in ekonomik gelişme ve sektörel bazdaki kümelenmelerde yerini koruyabilmesi ve daha da geliştirebilmesi için yerel dinamiklere daha çok önem vermesi gerekir. Bunun için mekan bağlantılı sanayi analizlerinin yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- AKDEVE, E., 2008. “Sanayi Kümelerinde Yenilik, İşletmeler Arası İlişkiler ve Yakınlıklar Organize Sanayi Bölgesinde Uygulama: Ankara 1. Organize Sanayi Bölgesi”, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ALİAĞAOĞLU, A., UĞUR, A., 2012. Şehir Coğrafyası, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti., Ankara, 244s.
- ALBAYRAM, H., 2004. “Gelişimi, Yapısı Ve Sorunları İle Gaziantep Sanayii”, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- ALSAC, F., 2010. Bölgesel Gelişme Aracı Olarak Kümelenme Yaklaşımı ve Türkiye İçin Kümelenme Destek Modeli Önerisi, DPT Uzmanlık Tezleri, Ankara, 176s.
- ANDERSSON, T., KİND, J. ve LOGAN-ANDERSON, C., 2004. Towards a New Growth and Innovation Policy in Norway, IKED, 115 s.
- AOYAMA, Y., MURPHY, J. T., HANSON, S., 2011. Key Concepts in Economic Geography, Sage Publication Ltd., London, 278s.
- ARICIOĞLU, E., 2011. “İktisat Teorisinde Unutulmuş Bir Kavram: Mekân”, Ekonomik Yaklaşım, 22 (81), ss. 17-44.
- ARIÇ, K. H., 2011. “Ulusal ve Uluslararası Rekabetin Geliştirilmesinde Kümelenme Politikası: Kayseri Mobilya Sektöründe Bir Uygulama”, Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- ARINÇ, K., 2011. Türkiye’nin İç Bölgeleri, Eser Ofset Matbaacılık, Erzurum, 471s.
- ARNOTT, R. ve WRİGLE, N., 2001. “Editorial”, Journal of Economic Geography, 1, ss. 1-4.
- BARLAS, U., 2010. Gaziantep’in Sıhhi ve İçtimai Coğrafyası, Hilmi Barlas Eğitim Vakfı, İstanbul, 72s.
- BAŞBAKANLIK İSTATİSTİK UMUM MÜDÜRLÜĞÜ, 1929. 1927 Umum Sanayi Tahriri, Ankara.
- BARNES, T. J., 2001. “In The Beginning Was Economic Geography’—a Science Studies Approach to Disciplinary History”, Progress in Human Geography, 25 (4), ss. 521–544.
- BEBKA, 2012. “TR 41 Bölgesi İlleri Kümelenme Analizi”, Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı, 44s.
- BENEK, S., 2007. “GAP Çerçevesinde Şanlıurfa İlinin Sanayileşmesi Sürecindeki Sorunlu Alanlar ve Çözüm Öneriler”, V. GAP ve Sanayi Kongresi (26-28 Ekim 2007), TMMOB, Diyarbakır.
- BİLGİÇ, M., 2013. “Gaziantep’te Sanayinin Gelişmesinde Coğrafi Konumun Rolü”, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

- BOSCHMA, R. A. ve FRANKEN, K., 2006. “Why is Economic Geography Not an Evolutionary Science? Towards an Evolutionary Economic Geography” , Journal of Economic Geography, 6, ss. 273–302.
- BOSCHMA, R. A., 2005. “Social Capital and Regional Development: An Empirical Analysis of the Third Italy”, Learning from Clusters. A Critical Assessment From An Economic-Geographical Perspective, Ed.: R. A. BOSCHMA, R. C. KLOOSTERMAN, Springer Science & Business Media, ss. 139-169.
- BOZKURTOĞLU, S., 2013. “Kümelenme Modeli ve Türkiye’deki Kümelenme Çalışmaları”, İzmir Ticaret Odası, 26 s.
- CANSIZ, M., 2011. Türkiye’de Kümelenme Politikaları ve Uygulamalar. OSB Üst Kurulu, Ankara, 156 s.
- CAPELLO, R., 2007. Regional Economics, Routledge, London, 344 s.
- CARDENETE, M. A., DÍAZ-SALAZAR, J. L. G., DÍAZ, M. C. L., MORILLA, C. R., 2009. “Detection of Key Sectors by Using Social Accounting Matrices: An Alternative Approach”, Journal of Applied Input Output Analysis, 13, ss. 83-91.
- CHRISTALLER, W., 1966. Central Places in Southern Germany, Çev: Carlisle, W. B., Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 230s.
- COOK, P., 2001. Knowledge Economies : Clusters, Learning & Co-Operative Advantage, Routledge, London, 218s.
- ÇETİN, M., 2006. “Endüstrivel Bölgelerde Sosyal Sermaye ve Güven: Üçüncü İtalya Örneği”, Ege Akademik Bakış, 1, (6), ss.74-86.
- DAİ, A., 1992. Olaylarla Gaziantep Savaşı, Gaziyurt Matbaası, Gaziantep, s.234.
- DENİZ, Z. Ç., 2014. “TRC 2 Bölgesinde İhracatta Rekabetçi Sektörlerin Analizi”, Karacadağ Bölgesel Kalkınma Dergisi, 5, ss. 38-42.
- DİE, 1998. Yıllık İmalat Sanayi İstatistikleri, DİE Yayınları, Ankara.
- DOĞAN, M., 2013. “Türkiye Sanayileşme Sürecine Genel Bir Bakış” Marmara Coğrafya Dergisi, 28, ss. 211-231.
- DOĞANAY, H., 2011. Türkiye Ekonomik Coğrafyası, Pegem Akademi, Ankara, 835 s.
- DURMUŞ, E., YİĞİT, A. 2003. ”Türkiye’nin Meyve Üretim Yöreleri”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 73, (2), ss. 23-54.
- EKİNCİ, E. D. ve ERSUNGUR, Ş. M., 2013. “Yeni Ekonomik Coğrafya ve Teorik Modelleri“, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17 (3) ss. 205-224.
- EKONOMİ BAKANLIĞI, 2012. T.C. Ekonomi Bakanlığı Yerel Paydaşlar İçin Kümelenme Klavuzu, Ankara, 33s.
- ELİBÜYÜK M., YILMAZ, E., 2010. “Türkiye’nin Coğrafi Bölge ve Bölümlerine Göre Yükselti Basamakları ve Eğitim Grupları”, Coğrafi Bilimler Dergisi, 8, ss. 27-55.

- ERASLAN, İ. H. ve GÜNGÖREN, M., 2013. “Endüstriyel Kümelenmelerin İktisadi Tarihi ve Gelişim Süreci”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 12, (45), ss.171-197.
- EROĞLU, C., BABUÇOĞLU M., ve KÖKER M., 2012. Osmanlı Vilayet Salnamelerinde Halep, ORSAM Ortadoğu Kitapları No: 2, Ankara, s.660.
- ERKUT, F. Ç., 2011. “Kümelenme ve Aydın İlindeki Kümelenme Potansiyeli Olan Alanlar”, Doktora Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- EROĞLU, O., 2013.”Kent Rekabetçiliğinde Kümelenme Stratejisinin Olumlu Etkisi ve Kümelerin Kent Rekabetçiliği Algısı: Kent Rekabetçiliği ve Diyarbakır Mermer Kümesi Örneği” , Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- EROĞLU, O. ve YALÇIN, A., 2013. “Kümelenmeye İlişkin Literatür Taraması”, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi, 3, (2), ss. 81-96.
- ESER, U. ve KÖSE, S., 2005. “Endüstriyel Yerelleşme ve Yoğunlaşma Açısından Türkiye Sanayii: İl İmalat Sanayiilerinin Analizi”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 60, (2), ss. 98-139.
- EŞİYOK, B. A., 2003. “İller Ve Bölgeler Düzeyinde İmalat Sanayi Ve Sektörel Yapı (1927-1996)”, Türkiye Kalkınma Bankası Araştırma Müdürlüğü, GA-03-6-10, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş Matbaası, Ankara, 86s.
- FELMANN, J. D., 1986. “Myth and Reality in the Origin of American Economic Geography”, Annals, Association of American Geographers, 76, ss.313–330.
- FUJITA, M., 1989. Urban Economic Theory: Land Use and City Size, Cambridge University Press, London, 380s.
- FUJITA , M., KRUGMAN, P., VENABLES, V., 1999. The Spatial Economy: Cities, Regions and International Trade, MIT Press, London, 381s.
- FUJİTA, M. and KRUGMAN, P., 2004. “The New Economic Geography: Past, Present and the Future”.Papers in Regional Science, 83, ss. 139–164.
- FUJİTA, M. and THİSSE J. F., 2009. “New Economic Geography: An appraisal on the occasion of Paul Krugman’s 2008 Nobel Prize in Economic Sciences”. Regional Science and Urban Economics, 39, ss. 109-119.
- GAZİANTEP HALKEVİ BROŞÜRÜ, 1935. Gaziantep Halk Fırkası Matbaası, Gaziantep, 367s.
- GAZİANTEP SANAYİ ODASI, 2006. Gaziantep’te İmalat Sanayinin Tarihsel Gelişimi, Gaziantep Sanayi Odası, 12s.
- GAZİANTEP TİCARET ODASI, 2012. Rakamlarla Gaziantep 2012, Olay Matbaası, Gaziantep, 42s.
- KAHRAMAN, S. A. ve DAĞLI, Y., 2013. Günümüz Türkçesiyle Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi, I. Cilt, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2474s.
- GÜNEŞ, E., 2009. “Turizm Kümelenmesi ve Erzurum Bölgesi Turizm Kümelenme

- Potansiyeline Yönelik Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Anabilimdalı, Sakarya.
- GÜRPINAR, K. ve SANDIKÇI, M., 2008. “Uluslararası Rekabetçilik Analizinde Michael E. Porter’ın Elmas Modeli Yaklaşımı: Türkiye’deki Bazı Endüstrilerdeki Uygulanabilirliğinin ve Sonuçlarının Araştırılması”, Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 15, ss. 105-125.
- HARVEY, D., 1969. *Explanation in Geography*, St. Martin’s Press, London, 521s.
- HİLL, E. W. and BRENNAN, J., 2000. “A Methodology for Identifying the Drivers of Industrial Clusters: The Foundation of Regional Competitive Advantage,” *Economic Development Quarterly*, 14, (1), ss. 65-96.
- ISARD, W., 1975. *Intoroduction to Regional Science*, Prentice Hall, Englewood N.J, 506s.
- İRHAN, B., 2010. “Teori ve Uygulamada KOBİ’lerde Kümelenme Sorunu”, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İZKA, 2009. “İzmir İçin Stratejik ve Yükselen Sektörler, İzmir Kalkınma Ajansı Analiz Raporu, Hazırlayanlar: YAŞAR S. S., SUNGUR H. U., AKINCI Y. , Yayın No. İZKA-R/2009-01), 225s.
- İZKA, 2012. “İzmir Bölgesi Girdi-Çıktı Analizi”, İzmir Kalkınma Ajansı Analiz Raporu, 94s.
- KALELİ, E., 1971. “Gaziantep Yöresi’nin Fiziki Özellikleri”, *Coğrafya Araştırmaları Dergisi* 3-4, ss. 139-204.
- KARA, H., 1990. “Çukurova’ da Endüstri”, *Coğrafya Araştırmaları*, 1, (2), ss. 193-226.
- KARA, M. A., 2013. *Bölgesel Ekonomi Teori ve Politikalar*, Orion Kitabevi, Ankara, 223s.
- KARADAĞ, M. 2011. Gaziantep’te Kentsel Mekanın ve Kültürel Coğrafyanın Değişimi. İçinde M. N. GÜLTEKİN (Ed.), “Ta Ezelden Taşkındır” Antep İletişim Yayınları, İstanbul, 656s.
- KARAHALLI OSB, 2014. *Küme Geliştirme Süreci Diğer Aşamalar Paydaşlarla Yapılan Kümelenme Çalıştayı Sonuçları*, Karahallı Organize Sanayi Bölgesi Araştırma Raporu, 32s.
- KARAYEL, S., 2010. “Yenilikçi Bir Örgütlenme Modeli Olarak Kümelenme ile İşletme Performansı İlişkisi: Ayakkabıcılık Sektöründe Bir Araştırma” Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- KAYGALAK, İ., 2011. “Türkiye’de Sanayi Kümelenmesi: Uşak Örneği”, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- KAYGALAK, İ., 2011. “Postmodern Eleştirilerin Coğrafi Düşünce ve Yeni Mekân Kavrayışları Üzerine Yansımaları”, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 9 (1), ss.1-10.
- KAYGALAK, İ. ve KARADAĞ, A., 2010. “Türkiye’de Sanayi Kümelerini Tanımlama Ve Belirleme Sorunu”, *Üniversite Ankara Sanayi İşbirliği Sempozyumu*, 3-4 Haziran 2010, ODTÜ, Ankara.

- KESKİN, H., 2009. “Kümelenme ve Sektörel Bağlantıları Açısından Isparta İli Orman Ürünleri Endüstrisinin Değerlendirilmesi”, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- KILINÇ, E., 2016. “Küreselleşme Sürecinde Yerel Ekonomik Kalkınma: Gaziantep Örneği”, Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2, (1), ss.1-18.
- KOCAMAN, Ç.B., 2007. “Serbest Bölgelerin Makroekonomik Etkilerinin Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 56, (3), ss.99-135.
- KOÇAOĞLU, İ. U., 2013. “Firma Rekabet Gücünü Artıran Faktörler ve Kümelenme Yaklaşımı: Türkiye Doğal Taş Kümelenmelerinin Rekabet Gücü Açısından İncelenmesi”, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- KOÇ, M. ve ÖZBOZKURT, O. B., 2014. “Ulusların Rekabet Üstünlüğü ve Elmas Modeli Üzerine Bir Değerlendirme” İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 2, (3), ss. 85-91.
- KOPAR, M., 2011. “CHP Teftiş Raporlarına Göre II. Dünya Savaşı Yıllarında Gaziantep”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10, (3), ss.1037 - 1055.
- KRUGMAN, P., 1991.” Increasing Return and Economic Geography”, Journal of Political Economy, 99, (3), ss. 483-499.
- KRUGMAN, P., 1999. “The Role of Geography in Development”, International Regional Science Review, 22, (2), ss. 142-161.
- KUM, M., 2011. “İktisadın Yeni Coğrafi Açılımı: Yeni Ekonomik Coğrafya Yaklaşımı”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 30 (1), ss. 235-255.
- KÜÇÜKER, C., 2000. “Yeni Ekonomik Coğrafya ve Kalkınma”, Gazi Üniversitesi Ekonomik Yaklaşım Dergisi, 38, ss. 1-45.
- LÖSCH, A., 1954. The Economics of Location, Çev. W. H. Woglom, New Haven: Yale University Press, 520s.
- LUBLİNSKİ, A. E., 2002. “Concepts for Cluster-Identification with an Application to an Alleged Aeronautics Cluster in Northern Germany”, Dissertation zur Erlangung des akademischen Grades eines Doktors der Wirtschafts- und Sozialwissenschaften (Dr. rer. pol.) des Fachbereichs Wirtschaftswissenschaften der Universität Hamburg.
- MACKINNON, D. ve CUMBERS, A., 2007. An Introduction to Economic Geography Globalization, Uneven Development and Place, Pearson Education Limited, Essex, 354s.
- MARTİN, R. ve GARRETSEN, H., 2010. “Rethinking (New) Economic Geography Models: Taking Geography and History More Seriously”, Spatial Economic Analysis, 5 (2), ss. 127-160.
- MARTİN, R., GREGORY, D., SMİTH, G., 1994. Human Geography Society Space and Social Science, Macmillan Press, London, 304s.
- Mc CANN, P., 2001. Urban and Regional Economics, Oxford University Press, Oxford,

304s.

- MORGAN, J. Q., 2004. "The Role of Regional Industry Clusters in Urban Economic Development: An Analysis of Process and Performance", A dissertation submitted to the Graduate Faculty of North Caroline State University for the Degree of Doctor Philosophy Public Administration, Raleigh.
- MOROSİNİ, P., 2004. "Are Mergers And Acquisitions About Creating Values" Managing Complex Mergers: Real World Lessons in Implementing Successful Cross-Cultural Mergers and Acquisitions, Ed.: P. MOROSİNİ ve U. STEGER, , Prentice Hall, London, ss. 30-55.
- MORTAN, K., AROLAT, O., 2009. Gaziantep Ekonomisine Bakış, Heyamola Yayınları, İstanbul, 103s.
- MUTLUER, M., 1995. Gelişimi, Yapısı ve Sorunlarıyla Denizli Sanayii, Denizli Sanayi Odası Yayınları, Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova- İzmir, 303s.
- MUTLUER, M. 2003. Türkiye’de Yeni Gelişen Sanayi Odakları, Ege Coğrafya Dergisi, 12, (1), ss. 13-27.
- MÜFTÜOĞLU, M. T., 1983. Sanayi İşletmelerinde Kuruluş Yeri Seçimi ve Ölçek Sorunu, A.Ü Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Yayın No: 530, Ankara.
- OECD, 1999. Boosting Innovation: The Cluster Approach, Paris. 426s.
- ORAL, M., 2014. "Kümelenme Yaklaşımının Firma Performansına Etkisi: Ankara Ostim Örneği", Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ÖĞÜT, T., 2011. "Milli Sınırların Oluşumu Sürecinde Güneydoğu Anadolu’da Kaçakçılık Ekonomisi", Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, XXXI, (II), ss. 91-122.
- ÖLÇAL, M., 2004. "Mesleki Örgütlerin Tarihsel Gelişimi Ve Gaziantep Ticaret Odası", Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seminer Çalışması, Gaziantep.
- ÖZGEN, D. B., 2009. "Küresel Rekabette İnovasyon ve Bilginin Rolü: Kümelenme Modeli ve Politikaları", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ÖZGEN, N., 2010. "Bilim Olarak Coğrafya ve Evrimsel Paradigmaları", Ege Coğrafya Dergisi, 19 (2), ss. 1-25.
- ÖZGÜR, M., 2010. Yerleşme Coğrafyasına Giriş, Ankara, 142s.
- ÖZUSLU, E., TEL, A. Z. (Editörler) 2011. Gaziantep’in Biyolojik Çeşitliliği, Gaziantep GNG Ofset Matbaa ve Ambalaj San.Tic. A.Ş., Gaziantep
- ÖZÜNLÜ, E. E., 2010. "XVI. Yüzyıl Osmanlı Kentlerinin Ekonomik Nitelikleri Üzerine Bir Karşılaştırma Denemesi", Kastamonu Eğitim Dergisi, 18 (1), ss. 257-270
- PAMUK, Ş., 1998. Denizli ve Gaziantep’ te Sanayileşmenin Yakın Tarihi (Yayımlanmamış Tebliğ), Yeni Yerel Sanayi Odakları (Denizli-Gaziantep) Uluslararası Semineri.

- PEKDOĞAN, C., 1998 “Gaziayıntab İktisad Mıntıkası Kongresi”, Meslek Hayatının 25.Yılında Prof. Dr. Abdulhalûk Çay Armağanı, C. II, Ankara, ss. 771-782.
- PORTER, M., 1990. “The Competitive Advantage of Nations”, Harvard Business Review, March-April,ss. ss.73- 91.
- PORTER, M., 1998. “Clusters and New Economics of Competition”, Harvard Business Review, November-December, ss.77-90.
- SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI, 2011. Küme Geliştiricileri İçin Uygulamalı Küme Geliştirme Klavuzu, Ankara, 103s.
- SANDAL, E. K. ve ŞEN, Ö., 2013. “Gaziantep İlinin Ekonomik Coğrafyasından Bir Kesit: 1998 – 2012 Yılları Arası İhracat Performansının İstatistiki Verilerle Analizi”, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6, ss. 43-60.
- SANDAL, E. K. ve SEN, Ö., 2016. The Agglomerated Industrial Sectors In Gaziantep And These Sector' s Distribution In Turkey. Turkish Studies, 11, (8), ss.313-334.
- SARITAŞ, A., 2012. “Batı Akdeniz Bölgesi İmalat KOBİ’lerinin Kümelenme Düzeylerinin Analizi”, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- SEVGİ, C., 1994. Sanayileşme Sürecinde Türkiye ve Sanayi Kuruluşlarının Alansal Dağılımı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 176s.
- SOKOL, M., 2011. Economic Geography. International Programme. Undergraduate Study in Economics, Management, Finance and the Social Sciences. University of London, 76s.
- SÖLLVELL, Ö., 2008. Clusters. Balancing Evolutionary and Constructive Forces, Ivory Tower Publishing, Stockholm, 102 s.
- SÖNMEZ, M. E., 2012. Yerleşme Yeri Seçimi ve Alansal Gelişimi Açısından Gaziantep, Özserhat Yayıncılık, Malatya, 187s.
- SUNGUR, Ç., 2015. Tarih 4 Ders Notu, Meb Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yayınları Açık Öğretim Okulları Ders Notları Dizisi, Ankara, 116s.
- ŞENGÜN, T., BOYRAZ, Z., 2008.”Oğuzeli’nde (Gaziantep) Arazi Kullanımı İle Jeomorfolojik Birimler arasındaki İlişkiler”, Ankara üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi TÜCAUM V. Ulusal Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ankara, ss. 91-101.
- TARIM VE KÖY İŞLERİ BAKANLIĞI, 1992. Gaziantep İli Arazi Varlığı, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları İl Rapor No: 27, Ankara, 90s.
- THÜNEN, von H., 1966. Von Thünen’s Isolated State, Çev. C. Wartenberg, Pergamon Press, New York, 304s.
- TÜMERTEKİN, E. ve ÖZGÜÇ, N., 1997. Ekonomik Coğrafya Küreselleşme ve Kalkınma, Çantay Kitabevi, İstanbul, 759s.
- TÜMERTEKİN, E. ve ÖZGÜÇ, N., 2012. Beşeri Coğrafya İnsan. Kültür. Mekân, Çantay Kitabevi, İstanbul, 592s.
- UNIDO, 2001. Development of Cluster and Networks of SMEs, The Unido Program.

33s.

ÜNAL, Ç., 2010. Türkiye’ de Sanayi (Tarihi Gelişimi ve Bugünkü Yapısı), Atatürk Üniversitesi Yay. No: 985, Erzurum, 424s.

VENABLES, A. 1996. “Equilibrium Locations of Vertically Linked Industries”, International Economic Review, 37, (2), ss. 341-359.

WOOD, A. ve ROBERTS, S., 2011. Economic Geography Places, Networks and Flows, Routledge, Taylor & Francis Group Ltd, Abington, Oxon, UK. 178s.

YILDIRIM, K., 2011. “Sanayi Kümelenmesi Yaklaşımı İçerisinde Ankara Ostim Medikal Sanayi Kümelenmesinin Değerlendirilmesi”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

YILDIRIM, M. ve ÖRNEK, İ., 2012. “Walt Whitman Rostow’un Kalkınma Aşamaları Yaklaşımına Göre Gaziantep Ekonomisinin İncelenmesi”, Tartışma Metni, 2012/84.

YILMAZÇELİK, İ., 1998. “XVII. Yüzyılda Gaziantep’in İdari, Fiziki ve Sosyo-Ekonomik Durumu”, Osmanlı Araştırmaları/ The Journal Of Ottoman Studies, XVIII, ss. 105-124.

YİĞİT, S., 2012. “Kümelerin İnovasyon Kapasitesinin Kaynak Tabanlı Görüş Çerçevesinde İncelenmesi”, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Sonuç Raporu, Proje No: 2011-84, 174s.

YİĞİT, S., 2014. “Kümelenme Teorisi: Kavramsal Bir Çerçeve”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 9 (3), ss.107-128.

YÜCEL, T. 1987. Türkiye Coğrafyası. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 215.

<http://www.gaosb.org/index.php/hakkimizda/> .12.12.2016

<http://www.gap.gov.tr/>. 15.03. 2015

<http://www.gto.org.tr/odamiz-icerik-1.html> 5.8.2016

<https://kumelenme.sanayi.gov.tr/icerik/brosur.pdf> 06.08.2015

<http://sanayi.tobb.org.tr/istatistik2014.php> 11.07.2015

<http://tim.org.tr/ihracat-rakamlari.html>. 12.12.2016

<http://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/gaziantep/kulturatlasi/antep-savunmasi>. 13.07.2015

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı – Soyadı : Ömer Şen
Doğum Yeri ve Tarihi : Gaziantep / 21.07.1980

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :1998-2003 Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
Coğrafya Öğretmenliği Anabilimdalı
Yüksek Lisans Öğrenimi :2003-2005 Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Bilimleri
Enstitüsü Coğrafya Öğretmenliği Anabilimdalı
Doktora Öğrenimi :2013-2016 Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilimdalı
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar :2003-2005 MEB Pazarcık Lisesi
2005-2010 MEB Şahinbey Yavuz Sultan Selim
Lisesi
2010-...MEB Şahinbey Bilim ve Sanat Merkezi

Projeler

:KSÜ BAP
Tübitak 4004 Bilim Fuarı
Tübitak Ortaöğretim Öğrencileri Arası Araştırma
Projeleri

İletişim

E-Posta Adresi : omershen26@hotmail.com
Tel. :505 386 57 58
Tarih :16.12.2016

EK 1. İki Kod Bazda Aday, Potansiyel, Olgun Kümeler ve Katsayıları

İKİ KOD BAZDA ADAY KÜMELER VE KATSAYILARI	BÜYÜKLÜK	BASKINLIK	UZMANLIK
Giyim eşyalarının imalatı		0,0228	
Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı		0,0104	
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı		0,0111	
Ana metal sanayi		0,0054	
Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)		0,0275	
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı		0,0188	
Mobilya imalatı		0,0243	
İKİ KOD BAZDA POTANSİYEL KÜMELER VE KATSAYILARI			
Gıda ürünleri imalatı		0,1737	1,4274
Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı		0,0217	1,5926
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı		0,0447	1,0230
İKİ KOD BAZDA OLGUN KÜMELER VE KATSAYILARI			
13-Tekstil ürünleri imalatı	0,1071	0,4640	4,1482
15-Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	0,0539	0,0193	2,0882
18-Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	0,0526	0,0194	2,0373
22-Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	0,0457	0,0813	1,7727
35-Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	0,1549	0,0417	6,0039

EK 2. Dört Kod Bazda Olgun, Potansiyel, Aday Kümeler ve Katsayıları

DÖRT KOD BAZDA ADAY KÜMELER VE KATSAYILARI	BÜYÜKLÜK	BASKINLIK	UZMANLIK
Başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması		0,0059	
Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı		0,0142	
Kahve ve çayın işlenmesi			1,9060
Baharat, sos, sirke ve diğer çeşni maddelerinin imalatı			1,9202
Dokuma		0,0087	
Halat, urgan, kınnap ve ağ imalatı			1,0250
Diğer dış giyim eşyaları imalatı		0,0063	
Diğer giyim eşyalarının ve giysi aksesuarlarının imalatı		0,0059	
Birleştirilmiş parke yer döşemelerinin imalatı			1,9434
Kağıt ve mukavvadan diğer ürünlerin imalatı			1,7225
Birincil formda plastik hammaddelerin imalatı			1,0667
Diğer plastik ürünlerin imalatı		0,0101	
Metal yapı ve yapı parçaları imalatı		0,0085	
Tekstil, giyim eşyası ve deri üretiminde kullanılan makinelerin imalatı			1,4999
Motosiklet imalatı			2,1053
Koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar (takımlar hariç) ile bunların parçaları ve mobilya parçaları (cpa 31.00)		0,0064	
Diğer mobilyaların imalatı		0,0086	
DÖRT KOD BAZDA POTANSİYEL KÜMELER VE KATSAYILARI			
Margarin ve benzeri yenilebilir katı yağların imalatı	0,2238		8,6729
Nişasta ve nişastalı ürünlerin imalatı	0,0813		3,1495
Peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı		0,0131	1,7120
Örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşların imalatı		0,0140	1,8064
Giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünlerinin imalatı		0,0282	1,0617
Diğer teknik ve endüstriyel tekstillerin imalatı		0,0066	2,1100
Diğer bina doğramacılığı ve marangozluk ürünlerinin imalatı		0,0061	1,3241
Oluklu kağıt ve mukavva imalatı ile kağıt ve mukavvadan yapılan muhafazaların imalatı		0,0082	1,5429
Diğer organik temel kimyasalların imalatı		0,0073	1,3413
Parfümlerin, kozmetiklerin ve kişisel bakım ürünlerinin imalatı		0,0081	1,3447

Çelik varil ve benzer muhafazaların imalatı	0,0707		2,7394
DÖRT KOD BAZDA OLGUN KÜMELER VE KATSAYILARI			
Sıvı ve katı yağ imalatı	0,0611	0,0168	2,3684
Öğütülmüş sebze ve hububat ürünleri imalatı	0,1338	0,0454	5,1826
Kakao, çikolata ve şekerleme imalatı	0,0625	0,0294	2,4212
Başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı	0,0637	0,0102	2,4689
Tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi	0,2289	0,1837	8,8700
Tekstil ürünlerinin bitirilmesi	0,0625	0,0704	2,4219
Halı ve kilim imalatı	0,5231	0,1134	20,2686
Dokusuz kumaşların ve dokusuz kumaştan yapılan ürünlerin imalatı, giyim eşyası hariç	0,3928	0,0095	15,2201
Başka yerde sınıflandırılmamış diğer tekstillerin imalatı	0,1580	0,0289	6,1210
Ayakkabı, bot, terlik vb. imalatı	0,0785	0,0185	3,0398
Kâğıttan yapılan ev eşyası, sıhhi malzemeler ve tuvalet malzemeleri imalatı	0,0973	0,0085	3,7717
Diğer matbaacılık	0,0581	0,0192	2,2516
Sabun ve deterjan ile temizlik ve parlaticı maddeler imalatı	0,0558	0,0100	2,1627
Suni veya sentetik elyaf imalatı	0,1042	0,0074	4,0375
Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı	0,1235	0,0388	4,7862
Plastik torba, çanta, poşet, çuval, kutu, damacana, şişe, makara vb. paketleme malzemelerinin imalatı	0,1549	0,0417	6,0039
Elektrik enerjisi üretimi	0,1355	0,0275	5,2496
Buhar ve iklimlendirme temini	0,2363	0,0142	9,1558

EK 3. Altı Kod Bazda Aday, Potansiyel, Olgun Kümeler ve Katsayıları

ALTI KOD BAZDA ADAY KÜMELER VE KATSAYILARI	BÜYÜKLÜK	BASKINLIK	UZMANLIK
Katı yağlar (büyükbaş hayvanlardan, koyunlardan, keçilerden ve domuzlardan elde edilenler)			2,70
İşlenmemiş sakatatlar yenilemeyen			1,46
Zeytinyağı ham			1,54
Ayçiçeği yağı ham			2,04
Pamuk tohumu yağı ham			2,21
Pamuk linterleri			2,63
Diğer yağlar ve bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş) başka yerde sınıflandırılmamış birleşik bitkisel katı yağlar ve diğer bitkisel sıvı yağlar (mısır yağı hariç) ile bunların fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)			1,30
Süt tozu yağlı			2,27
Sebze unları ve kaba unları			1,27
Fırın ürünlerinin hazırlanmasında kullanılan karışımlar			1,91
Niştastalar; inulin; buğday gluteni; dekstrin ve diğer modifiye niştastalar			2,40
Soslar; karışık baharat ve karışık çeşniler; hardal unu ve kaba hardal unu ve hazır hardal			1,38
Başka yerde sınıflandırılmamış çeşitli gıda ürünleri			1,61
Dokuma kumaşlar, sentetik filament ipliklerden ve suni filament ipliklerden			1,62
Tekstil ve tekstil ürünlerine ilişkin diğer bitirme hizmetleri (giyim eşyası dahil)			1,24
Havlı kumaşlar (tüylendirilmiş kumaşlar gibi), ilmekli kumaşlar (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) olanlar)			1,33
Battaniyeler ve seyahat battaniyeleri (elektrikli battaniyeler hariç)			1,69
Kınnap, halat, urgan veya kordon, jüt veya diğer tekstil bitki kabuğu elyaflarından			2,70
Nakış (parça, şerit veya motif şeklinde)			1,46
Bebek elbiseleri, giysi aksesuarları ve parçaları (örgü (triko) veya tığ işi (kroşe))			1,54
Ayakkabı, bot vb., sayası deri olan (spor ayakkabılar, koruyucu metal burunlu ayakkabılar ve çeşitli özel ayakkabılar hariç)			2,04
Başka yerde sınıflandırılmamış tahta ayakkabılar, çeşitli özel ayakkabılar ve diğer ayakkabılar			2,21
Diğer kontrplak, ahşap kaplama paneli ve benzeri lamine ahşap malzeme			2,63
Birleştirilmiş parke paneller			1,30
Geri dönüştürülmüş fluting kağıtlar ve diğer fluting kağıtlar			2,27
Kağıt, mukavva, selüloz katkıları ve selüloz liflerinden ağlar, rulo veya tabaka halinde (kaplanmış, emdirilmiş (emprenye edilmiş), yüzeyi renklendirilmiş veya baskı yapılmış)			1,27

Koli, kutu ve benzeri muhafazalar, oluklu kağıttan veya mukavvalardan			1,91
Katlanır koli, kutu ve benzeri muhafazalar, oluklu olmayan kağıttan veya mukavvalardan			2,40
Basım işinde kullanmak üzere baskı klişeleri ya da silindirleri ve basımda kullanılan diğer basım unsurları			1,38
Diğer azot fonksiyonlu bileşikler			1,61
Bitkisel ürünlerin veya reçine ürünlerinin türevleri			1,62
Poliasetal, diğer polietiler ve epoksi reçineler (birincil formda); polikarbonatlar, alkit reçineler, polialil esterler ve diğer polyesterler (birincil formda)			1,24
Matbaa mürekkebi			1,33
Sabun ve organik yüzey aktif ürünler ile sabun olarak kullanılan müstahzarlar; sabun veya deterjanla emdirilmiş (emprenye edilmiş) veya kaplanmış kağıt, vatkı, keçe ve dokusuz kumaşlar			1,69
Deterjanlar ve yıkama müstahzarları			1,65
Oda parfümleri veya deodorantları			2,63
Parfümler ve koku verici diğer sıvı ürünler (kolonya vb. dahil)			1,34
Şampuanlar, saç spreyleri, jöleleri ve benzerleri ile perma veya saç düzleştirme ürünleri			1,87
Başka yerde sınıflandırılmamış saç için kullanılan losyonlar ve diğer müstahzarlar (saç renklendirme ürünleri dahil)			2,18
Tıraş ürünleri; vücut deodorantları ve terlemeyi önleyici deodorantlar; kişisel temizlik ve banyo ürünleri; başka yerde sınıflandırılmamış diğer parfümeri, kozmetik veya kişisel bakım ürünleri			2,46
Hidrolik fren sıvıları; antifriz müstahzarları ve buz çözücü hazır sıvılar			1,76
Dekapaj (temizleme) müstahzarları; eritkenler; hazır vulkanizasyon hızlandırıcı maddeler; kauçuk veya plastikler için plastikleştirici bileşikler ve stabilizatörler; başka yerde sınıflandırılmamış katalitik müstahzarlar; başka yerde sınıflandırılmamış karışık alkilbenzenler ve karışık alkalinaftalenler			1,22
Hazır bağlayıcılar, dökümhane kalıpları veya maçaları için; kimyasal ürünler			1,62
Yapışkanlı bandajlar, katgütler ve benzeri malzemeler; ilk yardım çantaları			1,58
Makara, masura, bobin, tıkaç, kapak, ağ (file) ve taşıma veya paketlemede kullanılan diğer eşyalar, plastikten			1,96
Ateşe dayanıklı (refrakter) tuğla, blok, karo ve benzeri ateşe dayanıklı seramik yapı malzemeleri (silisli fosil unlarından ve topraktan yapılanlar hariç)			1,22
Sondaj muhafaza boruları, borular ve sondaj boruları, petrol veya gaz sondajı için kullanılan, dikişsiz, çelikten			1,84
Diğer tüpler ve borular, dairesel kesitli, açık dikişli, kenetli, perçinli veya benzer şekilde kapatılmış, dış çapı > 406,4 mm, çelikten			1,22
Kurşun tabakalar, levhalar, şeritler ve folyolar; kurşun tozları ve pulları			2,41
Diğer yapılar ve yapı parçaları; yapılarda kullanılan tabakalar, çubuklar, köşebentler ve diğer şekillerde olanlar (demirden, çelikten veya alüminyumdan)		0,01	
Metallerin metalik kaplanması hizmetleri			1,76
Tanklar, variller, fiçiler, tenke kutular, kutular ve benzeri muhafazalar, herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç), demir veya çelikten, kapasitesi >= 50 litre ile <= 300 litre arasında (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar			2,38

hariç)			
Örgülü teller, kablolar, örme şeritler, taşıma askıları ve benzeri ürünler, demir veya çelikten (elektrik yalıtımı olanlar hariç)			1,36
Maden ocağı ağızlarına kurulan bocurgatlar; özellikle yeraltı kullanımları için tasarlanmış bocurgatlar; diğer bocurgatlar; demir ırgatlar			2,38
Gaz veya su gazı jeneratörleri; asetilen gazı jeneratörleri ve benzerleri; damıtma veya rektifiye araçları			1,17
Başka yerde sınıflandırılmamış makineler, hububat veya kurutulmuş sebzelerin işlenmesi veya öğütülmesi için			2,29
Gıda işleme makinelerinin parçaları			1,08
Suni ve sentetik tekstil malzemesinin ekstrüzyonu, çekilmesi, tekstüre edilmesi veya kesilmesi için makineler; tekstil elyafı hazırlama makineleri			2,07
Dokuma makineleri			1,36
Tekstil ipliği ve kumaşını yıkama, temizleme, sıkma, ütüleme, presleme, boyama, sarma ve benzerleri için makineler; keçe imalatında ve bitirilmesinde kullanılan makineler			1,05
Dikiş makineleri (ev tipi dikiş makineleri ve kitap dikme makineleri hariç)			1,24
Plastik ve kauçuk işlemek için veya bu malzemelerden ürün imalatı için kullanılan başka yerde sınıflandırılmamış makinelerin parçaları			1,62
Kurutucular, odun, kağıt hamuru, kağıt veya mukavva için olanlar; başka yerde sınıflandırılmamış ev tipi olmayan kurutucular			2,39
Motorlu şasiler, motorlu kara taşıtları için olanlar			1,33
Vinçli kamyonlar			1,12
Bisikletler ve diğer motorsuz tekerlekli taşıtlar			1,70
Mobilyalar, plastik veya diğer malzemelerden (örneğin hasır, sepetçi söğüdü veya bambu gibi)			1,14
Tıbbi, cerrahi veya laboratuvar sterilizasyon aletleri			2,07
Tıbbi, cerrahi, dişçilik veya veterinerlikle ilgili mobilyalar; berber koltukları ve benzeri sandalyeler ile bunların parçaları			1,00
Koku püskürtücüleri ile bunların püskürtme mekanizmaları ve başları			2,62
Motorların ve türbinlerin bakım ve onarım hizmetleri (gemi ve tekne motorları dahil; hava taşıtı, motorlu kara taşıtı ve motosiklet motorları hariç)			2,61
ALTI KOD BAZDA POTANSİYEL KÜMELER VE KATSAYILARI			
Sebze, geçici olarak korunmuş (patates hariç)	0,0754		2,92
Fasulye, sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç)	0,0954		3,70
Bezelye, sirke veya asetik asit dışında korunmuş (hazır sebze yemekleri hariç)	0,1392		5,39
Ayçiçeği yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	0,1810		7,01
Pamuk yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	0,2468		9,56

Margarin ve benzeri yenilebilir katı yağlar	0,2238		8,67
Diğer tahıl unları	0,1164		4,51
Dövülmüş kabuksuz buğday ve kaba buğday unu	0,4216		16,34
Başka yerde sınıflandırılmamış dövülmüş kabuksuz diğer tahıllar bunların kaba unları ve peletleri	0,3090		11,97
Glikoz ve glikoz şurubu; fruktoz ve fruktoz şurubu; invert şeker; başka yerde sınıflandırılmamış şeker ve şeker şurupları	0,0921		3,57
Nişasta imalatı artıkları ve benzeri artıklar	0,1485		5,75
Zencefilli çörek ve benzerleri; tatlı bisküviler; gofret ve kağıt helvalar	0,0526		2,04
Diğer kuru veya dayanıklı fırın ürünleri	0,0525		2,03
Şeker kamışı veya şeker pancarı şekeri, rafine edilmiş (ilave aroma veya renklendirici madde içeren); akçaağaç şekeri ve akçaağaç şurubu	0,3772		14,62
Kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içermeyen)	0,1611		6,24
Kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içeren)	0,1431		5,54
Kahve, kafeinsiz veya kavrulmuş	0,0831		3,22
Kahve ikameleri; kahve ve kahve ikamelerinin ekstresi, esansı ve konsantreleri; kahve kabuk ve iç kabukları	0,1776		6,88
Çay veya Paraguay çayının (mate) ekstreleri, esansları, konsantreleri ve müstahzarları	0,1849		7,16
Sirke ve asetik asitten elde edilen sirke ikameleri	0,2317		8,98
Çorbalar, et ve balık suları ile bunlardan yapılan maddeler	0,1316		5,10
Mayalar (aktif veya inaktif); diğer tek hücreli ölü mikro organizmalar hazır kabartma tozları	0,1168		4,53
Jüt veya diğer tekstil bitki kabuğu elyaflarından yapılan iplikler; diğer bitkisel tekstil elyaflarından iplikler; kağıt iplikleri	0,0665		2,58
Suni devamsız elyaftan iplikler (dikiş ipliği hariç)	0,5291		20,50
Taraklama aşamasından kalan döküntüler ve diğer pamuk atıkları	0,2353		9,12
Diğer örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşlar (örgü imitasyon (taklit) kürkleri dahil)	0,0491		1,90
Brandalar, tenteler ve storlar; gemi, yelkenli sörf veya çıkartma gemileri için yelkenler; çadır ve kamp malzemesi (havalı (şişme) yataklar dahil)	0,0937		3,63
Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, dokuma (tafting (püsküllü) veya floklu (tüylü) olanlar hariç)	0,0849		3,29
Deri veya deri elyafi esaslı deri bileşimleri	0,1774		6,87
Spor ayakkabılar, tenis, basketbol, jimnastik, antrenman vb. için	0,1270		4,92
Deri ayakkabıların parçaları; çıkarılabilir taban astarı, topuk yastığı ve benzeri ürünler; kısa ve uzun tozluklar ile bunların parçaları	0,1916		7,42
Başka yerde sınıflandırılmamış inşaat doğrama ve marangozluk ürünleri (ahşaptan yapılmış)	0,1031		3,99
Oluklu kağıt ve mukavvalar, rulo veya tabaka halinde yapılmış)	0,0747		2,89
Tuvalet kağıdı, kağıt mendil, temizlik veya yüz temizleme için kağıt mendil ve havlular, masa örtüsü ve peçeteler (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış)	0,0769		2,98

Sigara kağıdı; kağıt veya mukavvadan bobin, makara, masura ve benzeri destekler; filtre kağıtları ve mukavvaları; başka yerde sınıflandırılmamış diğer kağıt ve mukavva ürünler	0,0838		3,25
Sentetik organik tabaklama maddeleri; inorganik tabaklama maddeleri; tabaklama müstahzarları; ön tabaklama için enzimatik müstahzarlar	0,3172		12,29
Başka yerde sınıflandırılmamış renklendirme maddeleri; bir tür luminofor (ışık saçıcı) olarak kullanılan inorganik ürünler	0,1941		7,52
Monohidrik alkoller	0,0839		3,25
Dioller, polialkoller, siklik alkoller ve bunların türevleri	0,1167		4,52
Sanayi tipi monokarboksilik yağ asitleri; rafine işlemleri sırasında ortaya çıkan asit yağları	0,3461		13,41
Aldehit fonksiyonlu bileşikler	0,1203		4,66
Keton ve kinon fonksiyonlu bileşikler	0,2354		9,12
Etilen polimerleri, birincil formda	0,0880		3,41
Gliserol	0,0969		3,75
Organik yüzey aktif maddeler, sabun hariç	0,1853		7,18
Sentetik monofilament; sentetik tekstil malzemelerinden şeritler ve benzerleri	0,1116		4,32
Monofilamentler, enine kesitinin boyutu > 1 mm olanlar, çubuk ve profil halinde, plastikten	0,0766		2,97
Kendinden yapışkanlı tabaka, levha, bant, şerit, film, folyo ve diğer yassı şekiller, plastikten (genişliği <= 20 cm olan rulolar halinde)	0,2131		8,26
Diğer kendinden yapışkanlı tabaka, levha, bant, şerit, film, folyo ve diğer yassı şekiller, plastikten	0,0829		3,21
Diğer bar ve çubuklar, paslanmaz çelikten (dövme, sıcak haddeleme, sıcak çekme veya kalıptan çekme işlemlerinden daha ileri işlem görmemiş olanlar) (haddelendikten sonra bükülmüş olanlar dahil)	0,2583		10,01
Tüpler ve borular, dairesel kesitli olmayanlar ile içi boş profillerden olanlar, çelikten	0,0662		2,57
Barlar ve içi dolu profiller, soğuk çekilmiş, paslanmaz çelikten	0,1475		5,72
Kuleler ve kafes direkler, demirden veya çelikten	0,0730		2,83
Nükleer reaktörler, izotop ayırıcılar hariç	1,0000		38,73
Tanklar, variller, fiçiler, teneke kutular (lehimlenerek veya kıvrılarak kapatılacak olanlar hariç), kutu ve benzeri muhafazalar, herhangi bir madde için (gaz için olanlar hariç), demir veya çelikten, kapasitesi < 50 litre (mekanik veya termal ekipmanlı olanlar hariç)	0,0825		3,19
Zırhlı veya güçlendirilmiş kasalar ve kutular ile kasa daireleri için zırhlı veya güçlendirilmiş kapılar ve kilitli kutular ile para veya evrak kutuları, vb. (adi metalden)	0,1082		4,19
Forkliftler (çatalı kaldırıcı), diğer yük arabaları; demir yolu platformlarında kullanılan türde çekiciler	0,1337		5,18
Kendinden hareketli önden kepçeli yükleyiciler	0,1779		6,89
Tekstil büküm makineleri; katlama, bükme, bobine sarma veya çile yapma makineleri	0,0956		3,71
Örgü makineleri; dikiş-trikotaj makineleri ve benzerleri; tafting makineleri	0,1010		3,91
Tekstil işleme amaçlı makinelerle kullanılan yardımcı makineler; tekstil baskı makineleri	0,1687		6,54

Dokuma ve bükme makinelerinin parça ve aksesuarları	0,1844		7,14
Motorlu kar arabası, golf arabası ve benzerleri	0,0745		2,89
Motosikletler, içten yanmalı ileri geri hareketli piston motorlu, silindir kapasitesi> 50 cm ³ olanlar	0,1023		3,96
ALTİ KOD BAZDA OLGUN KÜMELER VE KATSAYILARI			
Sert kabuklu yemişler ve yerfıstığı (kavrulmuş, tuzlanmış veya başka şekilde hazırlanmış)	0,0690	0,01	2,67
Küspe ve diğer katı artıklar (bitkisel katı veya sıvı yağ imalatından kalan)	0,0774	0,01	3,00
Tahıldan yapılmış kahvaltılık yiyecekler ve diğer taneli tahıl ürünleri	0,1972	0,01	7,64
Kepek, kavuz ve diğer artıklar (tahılların işlenmesinden kalan)	0,1350	0,01	5,23
Çikolatalar ve kakao içeren gıda müstahzarları (dökme halinde olanlar ile tatlandırılmış kakao tozu ve beyaz çikolata hariç)	0,0731	0,01	2,83
Şekerlemeler (beyaz çikolata dahil), kakao içermeyen	0,0707	0,01	2,74
Sentetik devamsız elyaf (eğirilme için kardelenmiş, taranmış veya başka şekilde işlenmiş)	0,4513	0,01	17,49
Yün iplikler, perakende satış için olsun veya olmasın; ince veya kaba hayvan kılından ya da at kılından iplikler	0,0907	0,01	3,52
Pamuktan iplikler (dikiş ipliği hariç)	0,1076	0,03	4,17
Suni ve sentetik filament iplikler, katlı veya bükülü (dikiş iplikleri ve poliamidlerden, polyesterlerden veya viskoz suni ipeklerden olan yüksek dayanırlıkta iplikler hariç), perakende satışa hazır olmayan; perakende satışa hazır suni ve sentetik filament iplikler (dikiş iplikleri hariç)	0,4474	0,08	17,33
İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği >= % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç)	0,5520	0,04	21,39
İplikler, ağırlığına göre sentetik devamsız elyaf içeriği < % 85 olanlar (dikiş ipliği hariç)	0,1036	0,01	4,01
Tekstil elyaf ve ipliklerini ağartma ve boyama hizmetleri	0,2272	0,05	8,80
Çuval, torba, çanta ve benzerleri (eşya paketleme amacıyla kullanılanlar)	0,1329	0,02	5,15
Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri (dügümlü olanlar)	0,7820	0,10	30,30
Halı ve diğer tekstil yer döşemeleri, tafting (püsküllü)	0,4344	0,01	16,83
Dokusuz kumaşlar ve bunlardan yapılan ürünler (giyim hariç)	0,3928	0,01	15,22
Başka yerde sınıflandırılmamış tekstil kumaşlar (emdirilmiş (emprenye edilmiş), giydirilmiş veya kaplanmış)	0,1218	0,01	4,72
Gipe iplikler ve şeritler; şönil iplikler; şenet iplikler	0,5533	0,02	21,43
Ayakkabı, bot vb., tabanı ve sayası kauçuk veya plastik olanlar (su geçirmez ayakkabılar veya spor ayakkabılar hariç)	0,2015	0,01	7,81
Hijyenik havlu ve tamponlar, bebekler için pedler ve bebek bezleri ile benzeri hijyenik ürünler, giyim eşyası ve giysi aksesuarları (kağıt hamurundan, kağıttan, selüloz vatkadan veya selüloz lifli ağlardan yapılmış)	0,1517	0,01	5,88
Başka yerde sınıflandırılmamış diğer basım hizmetleri	0,0921	0,02	3,57
Diğer sentetik filament iplikler, tek kat	0,2275	0,01	8,82
Tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, plastikten (diğer maddelerle desteklenmemiş veya benzer şekilde birleştirilmemiş)	0,0777	0,01	3,01

Diğer tabakalar, levhalar, filmler, folyolar ve şeritler, gözeneksiz, plastikten	0,1978	0,01	7,66
Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), etilen polimerlerinden	0,2213	0,02	8,58
Torba ve çantalar (koniler dahil, el çantaları hariç), diğer plastiklerden (etilen polimerlerinden olanlar hariç)	0,2433	0,01	9,43
Damacana, şişe, matara ve benzeri eşyalar, plastikten	0,1238	0,01	4,80
Elektrik enerjisi	0,1355	0,03	5,25
Buhar ve sıcak su	0,2363	0,01	9,16